Digitized by Google

J 7229
J7229
SLOVANSKÁ KNIHOVNA V P...

Slovanská knihovna
SLOVANSKÁ KNIHOVNA
3186221387
Digitized by Google

Digitized by Google

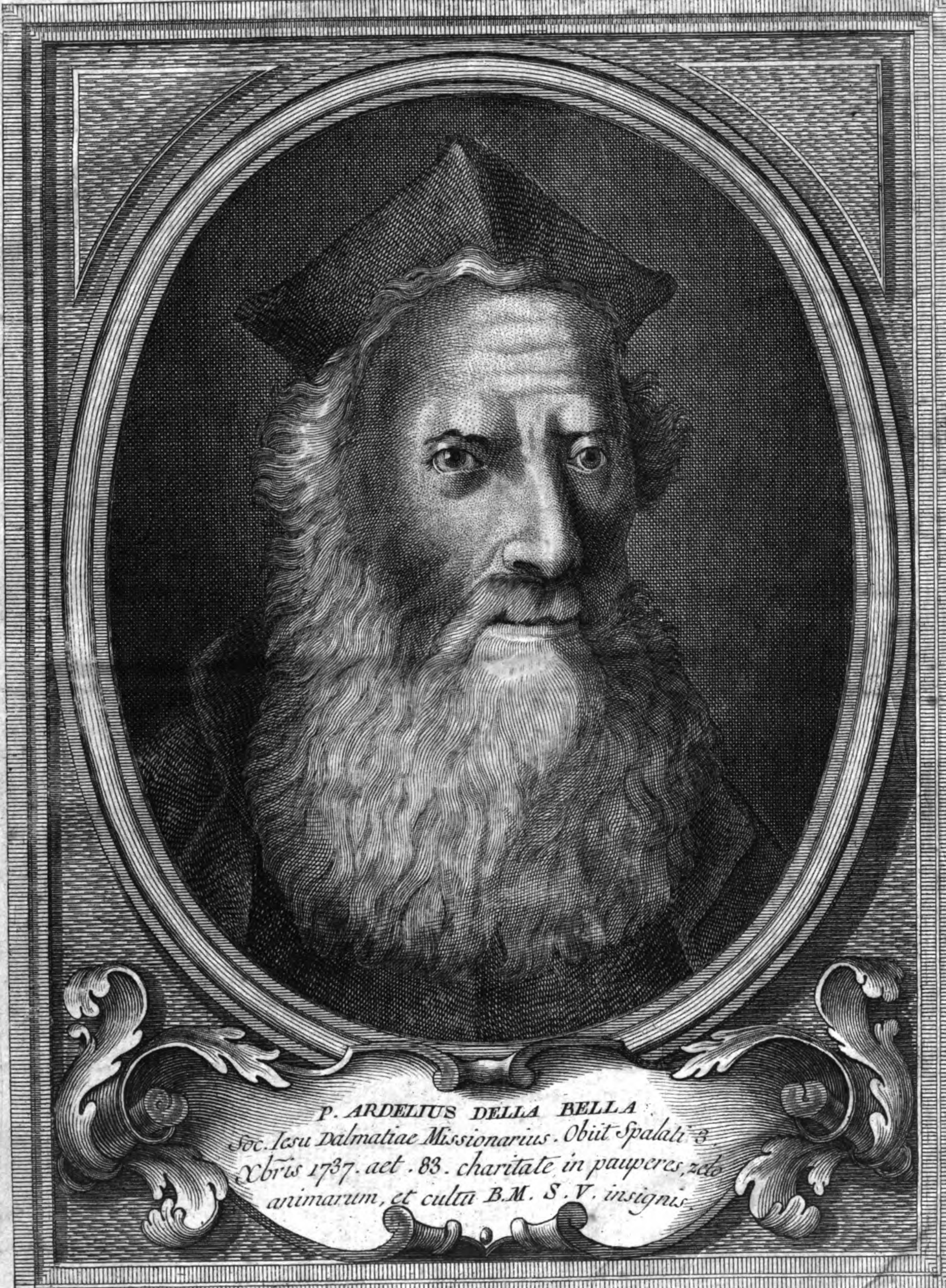

Digitized by Google

RAZGOVORI I PRIPOVIDAGNA
OZA ARDELIA DELLA BELLA
FIORENTINA
DRUSCBE ISVSOVE

DATA NA SVITLOST

Od Pripostovanoga D. MATTIA CIULICHIA *Kanunika*
Spliske Zarkve Poglavite, i Parvostolne
Dalmazie, i sve Croazie.

U MLETCI
PO ADOLFU CESARE.
S' Dopustegnem Cesarovim.

Digitized by Google

SCTIOZU.

Nebudchi mogao srichiu imati, da mi upadu u moje ruke Pripouidagna, illi duhovni Razgovori, od koj moglobise nauciti lipost, i cistochia slovinskoga jezika; a buduchimi uciniili dar meni mlogo ugodan dua naisadgna Oza Drusbe Issusove, kadse dilisce od nascega Grada, od rukopisja Pripostovanoga gniova Oza Ardellia Della-Bella, koj parui dopri u ove nasce Strane, i zapoce Svetim pohodienjem oboditi mista od Dalmazie pria podlosna Uladagnu Mletaskomu, a sada Cesarskomu, s' neizrecenom Duhovnom koristiu, da gnegoua uspomena u istima glasitichiese, i xivitichie do svarhe svita, kako veli Duh Sveti. *Et memoria ejus vivet in eternum*. I prem da nje on slosio ove Razgovore, i Pripouidagna, ka najdo meghiu imenovanah rikopuisiah za datjih na svitlost, i zato nitije izpravio, ni sve dovrscio; scto ucini jedan moj Priategl, ja vrime neimaduchi: sasvim time, poradi cistochje, i liposti s' kojomsu pisani; ~~poradi mlogo kriposni naukov, koja uztiscinu, i poradi ugliadno nazhlchiegna~~, s'kojimasu uresceni, koga mogu primiti oni kiga neznadu: sziniosam uciniti jedan dar mlogo koristan, i ugodan svemu Slovinskom Narodu, za da u oue nasce strane razploduse gnegovi Sveti nauci, i da nepoghine nast ù toliko kraglievina razplodien, a ne vçen jezik. Jate mechju, dobrostivi Stiovce, mlogo zadarsati, hudechi lipost, izuarsnost, i cistochiu Slovinskoga jezika, i plemenito niko, i ugodno sklad agne sasvim neobicajno dosada Slovinskim Pripovidaovcima, s' kojom on uresci, i nakiti ova svoja govoregnja. Nikisu jostie xivi u Splitu, a takojer i u druga mista kojisuga ciuli pripouidati, i svidocisu s' kojim hrabrenstvom jakosti, i Sestocinom riç Boxiu navistchievasce; i u isto doba vechie krat prirecegna', kajm cigniasce pria, i posli gnegove smarti kusalisu izpugnena. Spomignuse da mnox svake varsti cegliadi k' gnemu pristupasce za sluscatiga: a nai boglie ti isti sam po sebi brez svi oui svidocianstua mochiesc stiuchij josc zaviscie razabrati, i zapoznati.

Nachichies à gnima nike rici tebi neobicajne, daj razumisc, na misto kojih mogaose slusciti rasumnijima; alli imasc znati, da kakoje on prestio Pisaovce nai glasovitije, tako

hotiose s' gnioum istima sluxiti, za neka nepoidu u saboravu, i za da nebude potvoren, kako nesnaz nascega jezika, pokle sloxi one toliko korisne kgnighe, ke ustischiu rici da moxe jedan Italianin laksie jezik Slovinsk nauciti; I sto nikor od nas, nebi vridan uçiniti. Zato gori imenovane riçi bitichieti zabilliscene kechies nachi na svarhu ovi kgnigaa s' tuojom vechjom koristju sabiliscene.

Mallo da ne svi ovi razgovori, billisu slosceni, kadse nahodiasce Vladalaz gniove Vcionice postangliene u Stolnom Gradu Republiche Dubrouske, i uçignent u gniovoj bogogliubnoj skupschini Dobre smarti, a Pripovidagna u istoi gniovoj veloj Zarkui; i zatosu upisani naçinom gniova izgovaranja. Alli za nekase od svakoga mogu laksie sctiti, ostaviosam nika slova, pokle buduchi toliko plemenita, i korisna nebise ucinili marska, i nekorisna, navlastito neumitnima.

Nachichiesc paka da on cesto donosi u gnima potuardienja, Pricice, i Pripouisti uzete iz kgniga Poganski Pisaozaa; sve stuari, kojese od sadasgni Razumnikaa dostojno kude, hule, i ne tarpe, ka nepristojne Pripovidaovcima Boxje rici. Alli dostaje rechi za gnegovo opraudanje, daje ovo trechi vik od kadjie slosio, i da tribovascemu slliditi nacine opiene svim Pisaovçima onoga dobba, i od kojih neizosta podpuno izbavglien ni isti veliki, i glasoviti Otaz Segneri.

Imasc joschie znati, da buduchi kakoti reko u Dubrovuiku slosio, tribouasce, da slidi obicjaj onoga Grada, i oni vrimenaa; a jostie i naçin urednopisagna seto sadase ni ondi u istomu mistu neobicjaje, kako posvidociju iste gnegove kgnighe gori imenovane, ke iznova upecatisce, i rasgovore, hoje sloxi, i pisà stojechi ù Splitu, ghdi svarsi svoja godista puna trudaa Apostolski ù opienoj czini od Svetosti, tako da ustrische gnegove odichie, gnegovi nokat, i gnegovi vlasi darsanesu kano mochi, i gnegovo Tilo bi priobilnim suzami od svega mlostua Puka oplakano, doprachieno, i pakopano u Zarku B. Gospe od Poiscana, koje priliku ossobitim bogogliubstuom ciastechi suaki dan odiasceje pohoditi.

Vffam dakle dachiesc primitti dobrostiuo, bogljubni Sctiouce, sarceno ove kgnighe, i danechiesce uztegnuti prouiditijh. Paruo za uzrabrenitime, da ti u naprid dadem koje drughe tebi potribite, akome Boxie milosardie jostie na svitu podarxi. Drago za nauciti, ako neznas nacin od Pripouidagna, i cistochiu, a i lipost Slovinskoga nascega jezika, a ossobito za okoristitise istinam vikovitim, kojese u gnima usdarse, sctoti Bogh dopustio.

Digitized by Google

RAZGOVOR I.

NA DAN OBREZAGNA GOSPODINOVA

Postquam consumati sunt dies octo, ut circumcideretur Puer.

Pokise svarscise osam danâ da bi bio obrezan Djtechiach
S. Luka ù Pog. 2.

I. DA Boxj Sin Vicnega Oza, vicna Rjc, Kragl od Nebesa, a svomu Ozu jednak, zlazechi s' Ocina krila ù neteghnuto krilo jedne Djevize isbrane obuce nascu Clovicianska narav za nas jadnè umarle od pakleglenoga robstva osloboditi: Cjudesasu prisamirna, koja ne samo gliudsko, nu josc Angelsko umsteo nadhode; Sàsvìm tim ù tomu nèdohitnomu djellu Boxjega svèmoguchstva posnajemo da Boxja gliubav ponisciIaje svojo velicianstvo za nascu potrebu, ne za svoju. Alli da ista viscna ric oputtjena, i rodjena podloscise obresagna, cinise daje gnegova potreba. Ne biasceli obrezagne ù staromu zakonu lilli za smartni grih istocni? Kako dakle Boxj Sin pogubitegl od grieha, uzima bigligh od Grisnika? Da i ako za dat nami nauk od umigljenstva, i poceti dillo od Spasitegliа hotiaje podloscitise zakonu od obrezagna; zascto udiglje nakom osam danâ? zascto ne odmetnutiga na drugo vrime? Odrisciuje nami ovu sumgnu S. Bernardo „ Bosanstueni Porod, ne ceka drugo vrjeme, „ ne odmice na dohodna godiscta pocetak „ Spasegna nascega; neka i mi za svarsciti „ djllo spasegna nascega cinimo czjnu od „ vrimena sadagnjega, daga zaludu nerasipamo " . *Christus octavum diem nativitatis suæ vix expectat, ut suum tibi impendere sanguinem incipiat; tu post non dico octo dies, sed nec post octoginta menses, imo octoginatannos solam non rependis voluntatem.* Vidimo, ovu istinu, neka dobro ulagajuchi vrime sadasgne, kojeje toliko kratko buddemo, osvojsi cestitu vjekovitos koja svarhe neima.

II. Bichie, i narav od vrimena tolikoje u sebi plemenito, da premdaga moxe gliudska pamet promisliti, neiuoscega tomaciti. U cemu bichie od vrimena prilicnoje bichiu Boxiemu. Evovam kako. Svaki od nas ispovida daje Bogh na Svitu, alli njedan od nas umbjobi tomaciti sctoje Bogh. Na isti nacin, tko od vas nezna da vrime ima svoje bichie? Nu ako buddem vas pitati, sctoje vrime? Nèchietemi zaisto umiti odgovoriti, ako niste bistrie pamèti, i tancie negoje bio veliki Naucitegl Agustin. Cjute gnega scto od vrimena rece: *Quid est tempus; si nemo ex me quærat scio; si quærenti explicare velim, nescio.* Sctoje vrime, akome tko budde pitati znam; ako hotjti buddem pitajuchiemu tomaciti nèvmjm... Bichie od vrimena, plemenito jest takoghier cichia davnosti. Scto moxe biti nasvitu davnje od vrimena? Biusci daje svaka stvar bila stvorena ù kojegod vrime, kojeje od svake davanosti mira?... Ako hochjemo josc ghledati gnegovu jakos, sillu gnegovu: svako stvoregne pridobiveno gnemuse ponisciva. Moguchi Kragli s'gnihovìm kragljevstvima; s' svoim Zarstvim, Zari; najglhsovitj Vojevode s' svoima vojskam satreni od gnega ostaju, i sharani. Blaga s' tolikim trudom stecena, raskoscè najmilljiè, ljpote najgliubescglive. Scto josc? Ista mramorna tvardos, ista gvosdena jakos jesu prignemu, kako prid varlim, i jakim siverom tanka maghla, kakono pri oghgni-

gnjenoi varlinoſti sùho liſtie. Alli najvechie gnegovo plemenſtvo, najvechia gnegiova dika ſnateli kojaje? Jes da vrime toliko vaglia, koliko vaglia vikovitoſ, koliko naſce vjkuvjcno Spaſegne. Raddiceſa zovega Clemene Aleſandrinski: *Sufficiens sæculorum viatikum*: podobno braſno vikova. A S. Bernardo veli: *nihil pretiosius tempore*: Njedna stvar tolikoje neprozinjva kolikoje vrime. Svaki hip vaglia koliko vaglja vikuvicjanſtro. Blaſceni nedospitna ceſtitos, slava nebeska, i svah ona dobra, kojasu plod Iſukarſtove karvi, drugo nisu nego plachja, nego nadarje vrimena dobro uloſcena. Zato vrimeje stvar toliko neprozignjena, da sva blaga, sve ciaſti, sva vladagnja, sva svitovana dobra neimajuse prozinim toliko, koliko hip vrimena. Pitajte iſte jadne oſuighjenike, svaki od gnih vamachie rechi, dabi spravan bio dati sva zemaglska kragljevſtva, sva blaga (daje od gnih Gospodar) za moch imati, jednu urru, jedan hip onoga vrimena od gnih nekorisno potratjena. A koje mij nekoriſno tratimo... A kad bismo tratili jedan sam ovjih hipaa, za stechi sva blaga, sva velicjanstva sadagnega ſcivota duſce bez koriſti.

III. Blago neprozjegneno jes vrime; ere, scto ù svemu viekuvicjanſtvu nechie moch ù Raju ciniti iſti Blaſceni, premda djllujuchi najiſvarsnia djila svjeh kripoſty, tojes stechi josc jedan najmagni dio nebeſke slave; moſcemo to ciniti mij jednjim samim dillom Boxje gliubavi, ù kojgod hip. Scto ù svemu vikuvicjanstvu ciniti nemogu oſughjenizi, za svim gnihovim prigorkim placiom, za svim gnihovim pokajagnem, za svima straſcnima Mukkama gnihovim, (tojes nemogu utaſciti Boſciu sarsbu) i od najmagne krivine proſcetegne ſtechi, to moxemo dobro mij uciniti s'jednom ſuzom, s'jedniem uſdahom; moxemo na svaki hip dillom od skruſcegnja smarſiti nasce griehe, stechi proſctegne.

IV. Kojeje cjuddo dakle, da Duh sveti, pravi prozjnitgl od vrimena, toliko nas nagovara da buddemo, kako najvechie blago, cjuvati vrime. *Fili conserva tempus.* Sinko moj, veli suakomu od nas Duh sveti, cjuvai vrime, nemojga saman tratiti, shraniga, darſciga, ere vrime jeſt ono veliko blago, s' kojem targujuchi Raise dobiva: *Conserva tempus*. Illi kako se ini Tomaciozi: *Observa tempus*. Pazi vrime. Ere nje doſta daga cjûvamo, i shranimo kadga imamo; tribaje jos daga naſtojmo nachi, kadga, nemamo, tojes triba iskati prigode ſa dobro dillovati, traſcitjih, preſcatjih, sluſcitse s' gnima na vrime, ere vrime barſim krilom prilitja. *Observa tempus. Conserva tempus*. Jos Seneca pozna prozinu neprozignenu od vrimena kad rece: *Quem mihi dabis, qui pretium tempori ponat, & qui diem estimet*: koliko da nje Cjovika na Svitu, koj moſce podpuno vrime prociniti.

V. Ah vrime kolikosi neprozigneno, s' boleschiu vapim svetim Bernardom, biusci da vagliasc toliko, koliko vaglia Boga uxivati! ah vrime zà svimtim tolikosi od gliudi nezignjeno! *Nihil pretiosius tempore, sed heu, nihil eo vilius hodie invenitur*! Kojamudrago stvar od njedne zinie nje ù tolikoi nezini kolikoje vrime. *Nihil vilius hodie invenitur*! Pacek zinise dobitak veliki gubiti vrime, veli Gverico opat. Trajati vrime u izpraſnoſti zoveſe dunaſegut dan prochi vrime. *Hodie dicere videntur, diem lucrifeci, si tempus per inertiam sine opere possint elabi*. Sudite vijh govorimli: iſtinu i ovo blago od vrimena od jutra, do vecera ù sctose ulaga? Koliko vrime hàrce, i haraju Xenske glave u izpraſnom nacignagnu? pristajeli krunna, Zvjet, rudesc? koliko prid zarzalom svjetujuchiſe za obiliti zarnu zemgliu, za rumeniti bljidu ghgnilu, za poravniti ceſte prodoli, ſa pokarpiti ruſcne mresce, koliko ù protreſagnju, koliko u poſidih dan i noch, koliko u haragnu, u svaghiah, i u izpraſnom govoregnju? Od jutra do vecera uſtose ulaga vrime? Jedvaje uſtalo ono cegliade daga gnegova ſtaria miſa jeſt, illi oni kamatni pogodjaj, illi ona parba neprava, illi ona svoja sarsba nacignena. Vechi dio od dana, u sctose uluga? Igre, tanzagna, posmjehovagnja, zabaveſu svakdagnje. Mucim gorra rasipagnja... Triba prochi vrime, vele, triba prochi vrime? Jeda vrime po sebi ne prohodi, daje od potrebe nachi nacin da barzo proghje? Jeda neima krila? prohodi pacek leti barse nego ciniimo. Svi hipi xivota

vota nascega jesu pribrojeni. Illih budemo dobro, illi zlo tratili, nemoscemoj ni skratiti, ni usmnosciti; alli svaki cias jesu magni. Uru koju prie imalismo, sad neimamo ter nechiemoju nighdar imati. Do ure magnkachie ova ura koju sad imamo, i tako jedna za drugom, doklese ona najposledgna budde isteciti, a neznamo kad. Raddi cesa svitovni Rasumnik rece: *homini crescenti non adduntur, sed subtrahuntur anni*. Kolikoje dakle kratak xivot od mnozi, premda broje mnoga godiscta? ne brojechise vrime od scivota, ono vrime, ù koje krjiposno ne xivise. Rasapnizi od vrimena, znateli kako od Isaje jesu zvani? Zvanisu: *pueri* 100. *annorum*, diza od acto godina. Svaki od nas broj mnogo godiscta xivota, tko 20. tko tridesit, tko pedeset, i tho joic vechie; alli mnosi bars imajuchi dosta godina, mallosu xivili: *pueri* 100. *annorum*.

VI. Obsirajmosa mallo na nasca predgnja godiscta, vighmo kakosmoj proveli. Akosmo scivili nastojechi zà stechi onu plemenitu svarhu, na kojuje Bogh nas stvorio, tojes daga virno sluscimo za Nebeske slave dostojni biti, i ù vike uscivatiga? dostasmo scivili. Akosmo scivili ù zemagliski poslih, ù putteni poslouda zakopani? nisctasmo scivili, pacek jesmo martvi xivuchi, *diciturquia vivis, & mortuus es*, velit i Duh sveti. A Isaja: *Est & pueritia virtutis*. Skladno ovdi tomaci Sveti Ambrosio ove Isajive rici: *est pueritia virtutis; juxta naturam animæ, & corporis numeramus ætates pro qualitate virtutis, est pusillus adhuc qui nullum virtutis videtur habuisse processum*... Iskuscaj sam sebe kolikosi u xivotu karstiaskomu naprjedovao, od kadsi imo vrime od mallega do sada. U petnaes, ù tridest, u cetres godiscia actosi pod Isukarstovim nauciteglstvom, u ucionizi Isukarstovoi naucio? U nevogliah, u nesgodah, u misli s' voglioma Boxiom ugoditi? Illi pun sarcbe, i ghaghjieva proklinasc, i na istoga Bogase tuxisc? U cescitosti, kadki posli iduti od rukee, jesili trisan, Boga hvalechi, illise usoholisc, cinechise sebi dasi odsvijih najvechi, hotechi dase svak kako zemagliskom Bogu pokloni. Vigh, sctote vechma potesce dobit, illi pravda, Boxie prjateglstvo, illi gliadko, igra illi molitva, cistochia illi blud. Nu navlastito iskuscajse visce gliubavi, kojaje pràvi biligh pràvoga Isukarstova ucenika. Dobro tuoga iskargnega jeliti drago? Illi zavidoste mori, cinechbise tebi da tughia dobit, tuojajeisteteta, tughia visina, tuoje poniscegne. Akosi primio koju god nedragos, ter kò Cjovjik uscegosise suproch tvomu iskargnemu; daj, jeli sarsba poslie ostinula, illi oni sardito plam, koi svak vidi ù tuomu lizu, ù tuomu govoregnu, u tuojih dilli, po ulizà, po posiedih, ù istoj Zarkvi, kasesc oni ogagn od svaghje, i osvete kojiti ù sarzu gori? A koga neugascisc na vrime, gorichiesc po tvoi smarti ù vike. Ova, ova iskusciaj za viditi jesili ù Isukarstovoj ucionizi naprjedovo? jesili vrime scivota tvoga krjisposno ulosçio, illisiga tolikom scetetom dusce svoje rasipo, i rasipascga svoje besredne poklepe tirajuchi.

VII. Pisce Sveti Ivan Damascenski da jedan staraz Pustignak upitan koliko imâ godiscta, odgovori; ako brojm ljita kojasam xivio Bogu, jesu cetres i pet, ere samosam ova ljeta xivio; ne ostala, kojasam provodio ù isprasnosti: *Si computem annos, quibus Deo vixi; ii sunt quadraginta quinque; & hos annos tantum vitæ computo, non cæteros quos in vanitate transegi*. Promislimo i mi jos nasca predgna godiscta, i nachichiemo da broijmo, s'nascim stidom, tko 20. tko cetres, tko 60. godina, alli niscta, alli mallo danâ xivota. *Vide te pauciores annos habere, quam numeras*, veliti Sveti Ambrosio, *quam exiguum tibi de suo reliquum est*. *Turpissima temporum jactura, quibus magna pars vitæ elabitur male agentibus, maxima nihil agentibus, tota aliud agentibus*. Koje prigrubo rasipagne vrimena onesih, koj veliki dio xivota privode cinechi zlo, najvechi necinechi niscta, vas xivot svek ino cinechi nego scto darscanisu ciniti.

VIII. Alli mnokrat govoremiki, nevmimo cesa ciniti; vi govorite da je vrime kratko, i dragozjenivo, a mi nesnamo u sctoga ulosciti. Rece dobro Masimo. *Aliis tempora desunt, alii temporibus supersunt*. Neumjite cesa ciniti? Recitemi, jestelt kadagod Boga vurideli? Jesili sctogod Bogu darscan? Jesili od gnega primio kojegod dobrocinstvo? Jesili darscan gnemu za tuoje krivine zadovogliti? A ne umiesc cesa ciniti? Ti

 ne

ne umisc cesa ciniti ; a kako neumisce pokajati , dasi vuridio Boga ? Stoji Isukars na otaru prikazan cekajuchi nasca poklonsctva, ciastegna nasca, spravan za primiti nasce moibe , za podiliti nam svoje millosti , a viki vechie volle, illi potargovisctu izprasno scetatse , illi igratse, illi ludo klapati, illi marmosciti , a smiu rieti, neumimo cesa ciniti . A kadse provode cile dnevi ù praznih rasparscagnjh , ù urighiegnu Boxiemu , u pogubgljegnu dusce , vrimeje kratko, gnima vrime leti, gnim ne dodiva ?.. Recimo istinu, ne cinise czina od vrimena , erese ne cini czina Uikovicjanstva . Tko gliubi vicno Spasegne dusce svoje cini zinu od svakoga hipa od svakoga cjasa; ne rasipa vrime kojem moxe stechi vikovicianstvo ?.. Alli ja cinim czinu od svoje dusce... Ako cinisc czinu od vrimena jati viruiem, tolì ne, nevirujemti. Recimi prosto , moguchi ti danaska drago prodatti vino od tuoie basctine, kaznisci, gubisciI vrime ? Ne doistine. Zascto ? Ere gliubisc dobit od tvoje kuchie . Imajuchi dobru prigodu sa vjeriti onu tvoju kchjer jeda cekasc do godiseta ? Pacek nastoisc dase vira prid mnozim potvardi kolike pria. Akose pravdase od koje stvari mirisce s' pomgnom za gnu osvoiti. Nu kako moxesc pak dat rasumiti, illi tebi istomu, illi drusim da gliubisc duscu , da gliubisc vikovicianstvo , ako rasipasc vrime, s' kim moxesc kupiti vikovicjanstvo ?

IX. Znam da sve sctosam reko, nikim kojisuse vialli za Svit, i za svoje neredne pohlepe , cinise illi premr mucno, il neuzmnoseno. A ja od Boxie strane govorimti , dachie doch , vrime , kad ucinichies zinu od vrimena ne imajuchi vrime ; dochichie vrime , u koje prominivsci miso, bogliechiesc suditi. Dochichie vrime, u kojechieti xalost porasit duscu dasi tolike dnevi , tolike ure , i jos jedan hip zaludno tratio. A kojachje biti boles kadchiesc promisliti da njievechie usdagna vrime prosciasto povratiti. A cekamte kad buddes biti na krajni vrimeni, za ulisti ù nedospitno vikovicjanstvo, tada , tadachiesc vrime proziniti... Cjujme; jose da taknuvsci danaska Gosp. Bogh tvoje sarze , budesc xiviti ù naprida ko' jedan Svetaz ; a da Bogh da . Vasdaje istina da prosciasto vrime nechiese nighdar povratki ; da dnevi zlo ulosceni , jesu ù vike s' tvojom velikom bolestju isgubglieni . Ulagajuchi dobro ù naprjeda tvoje dnevi moscescse isbaviti iz pogube u kojusise uvalio zlo ulagajuchi vrime prosciasto , allichiesc vazda biti bres onesih dostojanstava, kojasi moga stechi u ono vrime , kojesi proveo bez koristi . Na oni nacin, na koj moscesc tescati jednu ledinu, i isvaditi iz gne u naprid korist, alli nemoicesc nighdare osvojti one dohodke koje sapustivscju jesi isgubio. Nu ako bolest, eresu kadakod zlo vrime ulosciii , mori josc one , kojsu s' susami mnosih godiscta prosciaste krivine oplakali: koja cemerna tuga mucci one, koji biusci mallo magne neg vazda zlo ulosciii vrime, nahodese na konzu xivota svoga ? Ah Boxe koje tuscbe, koje xalosti, koja smartna skoncagnja ! Ah rechie da imam sad one ure, one dnevi hojesam nesvisno potratio u tasctih mislih, u izprasnih rasgovaragnih, u nesvisnoi gliavesni ! Ah dabi moga sada imati ono vrime s' cimsam moga kupiti vicnu Blaxenos , a Kojesam pohara za osuditse ! *Oh si daretur hora* ! Ova bolest razdarpitchie sarze rasapnizima od vrimena ; na cjas od smarti , paka ù vjke vika u Pakln .

X. Ako hochiemo izbaviti nasce dusce od bolesti tako prigorke, slusciniose svjettovagnjem Duha Svetoga koi nam veli : *Non te pretereat particula bonæ diei* . Nemoj njedam hip dobra dana izgubiti . Zagarli svaku prigodu za dobro dillovati, svaki cias jest neprozignen . Ere svaki cjas jest podoban za stechi jedno vikovicianstvo, slavu... Alli odriscimo jednu sumgnu, illi jedan razlog suprotivni, koi znam da imate u pameti. Occe, to Redovnizj mogu ciniti , a Bogh zna cineli . Oni nisu u brigah svietovnih sapleteni, i zamarseni . Mi imamo kuchie za s' gnimi vladati, dizh sa odhraniti, Muxa , divojeke, jedvami ostaje vrimena za i rechi one moje obicjajne mollitve kadmise drimgle . Ja bi moga vami odgovoriti ; odbi dub ure od posiedaa, jednu uru od marmoscegna, tri ure od oghledagnja , a uru od karagnja, i vidichiesc hochieliti ostat vrimena za opraviti one posle koje od nas ischiu dusca , blasenstvo , vikovitos .

XI. Urime negubimo . Da Anibal strah od Italie i. pogbiaviti nepriategl Rimsko Repu-

Digitized by Google

Republiche, biusci rasbio Rimsku vojsku, i podsjecho scest higliada Rimgliana, budde, moguchi, sluscechise dobro s'vrimenom, Rim podlosćio, isgubivsci, taku lipu prigodu, nebi svoje sarze s' ovima ricima peçalio: *Cum potui, nolui cum volo non possum*. Moguchi nisam hotio, sad kad hochiu nemogu. Scto cekamo da buddemo i mi bes uffagna ovim ricima karati nas iste kad se buddemo viditi pri svarhü xivota nascega? i da buddemo pokarani na sudgni dan od Ovga Isukarsta, s' ostalim ozudjenizim da moguchi sluscechise dobro ovim sadagnim vrimenom kraglievati s'gnime uscivati u vike, volismo isgubiti vrime, a isgubiti i vikovicsanstvo?

Prigliubjeni Pravovirni, kratkoje vrime *tempus breve est*. A za oviem kratkim vrimenom nje vechie vrimena. *Et tempus non erit amplius*. Imamo ulisti u vikovicjanstvo bes konza. Bitchie nam cestito, ako budemo tratili dobro ove hipe xivota koj nam ostaju; bitchie vikovicianstvo nam tuxno zlo sluscechise vrimenom. *Dum tempus habemus operemur bonum*. Odlucimo svi dobrose vrimenom sluściti, alli sadagnim. Prosciasto njie nasce, ni dohodno: *Quod futurum est tuum non est, nec quod fuit*. Xivemo s' hipa na hip: *In puncto fugentis temporis pendes*. Nemojmo nas blazniti govorechi: do miseza, xivichiu, do godiscta brojchiu razloghe s' mojom duscom. Sad, sad; da njedan ne izide danaska iz ove Zarkve bez one tvarde odluke, unaprida svaki cjas od svoga xivota ima bitti dobro uloscen. Nemojte odbiti na simno vrime od starosti, olli na Subotu svarhe od scivota dillo od spasegna, *nunc* sada, sada, *redimentes tempus, quoniam dies mali sunt*. Tako cinechi s' vrimenom dobitchiemo blasenu vjekovitos nezvarsnu. Innako *tempus non erit ultra*.

RA-

RAZGOVOR II.

NA DAN VODOKARSTIA. PARVI

Ecce Magi ab Oriente venerunt Jerosolimam dicentes: Ubi est qui natus est Rex Judæorum?

Evo Kragli od istoka pridosce u Jerusolim govorechi: Gdie, koise rodio Kragl Xudinski? S. Matt. na pogl. 1.

NEmojtese cjuditi, da ovi Kragli ostavivsi svoja rodna mista slide ciudnovatu svitlost nebbeske Zvizde, Koja biasce gnihovu putovanju Provodizza, za iskatti novoga Kraglja, Koise biasce u Xudinskoj Zemgli rodio: Ter doscavsci u onu tisnu Spillu, gdi varh slamme u siromasckim povojam lexasce ono malahno Ditescze, gniemuse udiglje poklonisce, i za pravoga kraglja posnasce; prem da ne vidjahu pri gnemu ikakva biligha kragliestva, i gospostva zemaglskoga. Nemojtese ciuditi, recenam S. Leun Papa: *Imate znatti*, Pridrasi, da ova tri kraglja bilisu parvina od Karstjanaa, kojimse objavi u ovi dan Gospodin Jssukarst; i tako Boxiom svitlostju prosvitgljeni zgledasce ono malahno Dite okom od virre, darxechiga za pravoga Spassitaglja; virujuchi, da gnjegovo kraglijestvo nebiasce zemaglsko, nego duhovno, i daje doscao za osloboditti dusce nasce od suxanstva nascih krivinaa, i za povratit nam nebbeska dobra, koja nascim grisima biahomo izgubilli. *Agnoscamus, dilectissimi, in Magis adoratoribus Christi vocationis nostræ, fideique primitias, & exultantibus animis beatæ spei initia celebramus.* Veselimose dakle, karstjani moji, i sahualimo Gospodinu Isukarstu, koi u ovi dan u ova tri Kraglja podaoje nam svitlost prave virre, ostavivsci u tminah od nevirnosti neharne Xudie, jer nisuga htilli ni poznatti, ni primiti za gniova Spassiteglja. Mi mi jesmo oni izabrani Puk, Komu Sin Boxii udili pricigneni dar Svete Karstjanske Virre, nekase moxemo okoristiti od obilnosti svoga odkupjenia za spassenje nascih duscaa. Ali tkobi czini, da i meghju nammi ima Karstianaa, koji gorri na koi nacin od istih Xudiaa nechjè da poznadu Gospodina Isukarsta za gniova Spassiteglja? Ah da Bog dà, da nitko od nas nebude od ovizih! Hochjeteli znatti Kojisu ovi Karstjani? Sluscajteme.

I. Tkoje meghju Karstjanne, Pridrazi Slisaouci, koi temeglito ne virruje, i ispovida da Sin Boxji Gospodin nasc Jusukarst doscaoje na ovi Svit za dilovati nasce spasenje? Nitko zaisto. Alli pazite dobro, i nemojtese privariti, recenam S. Jvan Zlatousnik: ovo spasenje, koganamje donio iz Nebes Sin Boxji, nije spasenje tilesno: Ovo odkupjenje nije bilo od zalaa vrimenitih. Ne. Çujte scto Angel Svetom Osippu navischjuje: (*Matth. c. 1. v. 21.*) *Vocabis nomen ejus Jesum; ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum.* Zvatichjes imme gnjegovo Jssus, jere onchie sahranit svoj puk od gniovih grihaa. Nijè rekao Angel: oslobodichje svoj puk od svitovgnih nevogljaa od progognjenjaa nepriateglskih, od ubosctva, od nemochi, i smarti tilesne. Nè. Danasje tio Gospodin Bogh, sahranit od tizih nevogljaa, nebi bilo od potribbe, da Covikse ucini, nego kakoje Puku Israelskomu vechje krat poslao vridne, i hrabrene Vojvode, koisuga od nepriateglske sille, i tilesnih suprotivschinaa branili, tako i nammi od iste rukè sahraniteglje mogasce poslatti. Dalli od drughe varsti buduchi ove nevoglje, od koih biahomo odasvuda pritisnuti, bi od potribe, da isti Bogh kako primudar, i svemoguchi likar svetom svojom kavju, naukom, i izgledom dojdenas izliciti.

Ter

Per da nebismose privarili, i za ocitto namkazati, da gnjegovo doscaschje na ovi svit nabi za ove tilesne tughe progoniti, htiosejé gnima napartiti po sve vrime xivota svoga iz Betlemske Spille do gore od Kalvaria. Izvarsnie oslobodjenje doscaoje dilovati Sin Boxji. Culiste mallo pria, zasctose zove Issus: Zascto, rece nebbeski Poklisar, sahranichje svoj Puk od gniovih grihaa. Na tu svarhu blasce jur obechjan ovi Spassitegl u Staromu Zakonu. Ovoga Osloboditeglja nepristavnim uzdascima vapiahu Sveti Prorocзi, da izbaviti budde dusce od rukuh nepriateglja paklenoga. Ah kojalie nasca srichja! Sctosu oni xelili, mi darximo. Ettonamje doscao ovi Nebbeski Spassitegl. Nebismo dakle uvridili veoma tesko onu Virru, koju izpovidamo sasvim nedostojni zvattise karstjani, ako pomoch ovoga Spassiteglja u tilesnih potribah primiti samo nastojati budemo, i kripost gnjegova odkupjenja u oslobodjenju vrimenitih zalaa kuscatti xelimo? Znateli, karstjani moji, kojesu istinnito nasce nevoglje, od kojih doscaoje nas oslobodditi Sin Boxji? Iessu nasci grisi, bezredna pohotinstva, zla prighnuchja, oholost, sarxba, i ostale grisne obicai, koje nascim duscam gospoduju: Iessu zaside budobe ~~paklene, i pricare ovoga~~ tamnoga svita. Evo kojisu pravi nepriategli, kojih po kriposti Boxanstvenoga Spassiteglja imamo pridobitti, ako hochjemo uxivati obilni plod gnjegova odkupjenja.

Akoje ovo istina, kakoje doisto: nu recitemi, karstjani moji, jesteli pria razumilli, razumiteli sada, od kojih zalaa hochje nas izbaviti Sin Boxji? Iskuscajte, molim vas, vasce dusce, i recitemi: Gdie meju vammi oni necisti, koji poznajuchi tuxno bichje, u komuse nahodi, skruscen, i pokajan hochje ustatti iz kaluxine ghnjusnih uxivanjaa, i zato vapie, i pita od ovoga Spassiteglja oslobodjenje? Gdi oni drughi pun gniva suproch iskargnemu, koji xelech smiriti svoje sarcze smuchjeno od rasarxbe, k'ovem Bogu od mirase utece, i prid gnjegovim nogam sue osvetne poxude ostavja? Gdi oni lakomacz, koji marxechi na nepravedne dobitke, i kamate vrachja tuje, i nastoji skuppiti neumarlo blago za Raj nebbeski? Gdi ona xena, koja bolechise od grisnih taschinaa, radi ocistiti, i karstjanskim kripostima uresciti svoju duscu? Gdi u jednu rie, gdisu oni grisenicзi, koji sarczeno pokajani od starih krivinaa obrachjajuse na pravu pokoru? kaxitemi, od koje zle obicai jestese odlucili? Ako josc xivete u dobrovoglnu suxagnstvu Djavla paklenoga, u cemu u cemu poznajete Issukarsta za vascega Spassiteglja?

Ah karstjani moji, nijeli istina, da mi marzimo, i razloxito marzimo na slipochju, i tvardoglavnost od Xudiaa, koji nisu htilli ni poznatti, ni primiti Boxanstvenogá Spassiteglja; premda meju gnima onseje rodio, i opchio; premda prizamirnim dillima gnimaseje za pravoga Bogga adkrio, sa svim tim nijednu korist, neggo vechju sctettu izvadilisu od doscaschja Sina Boxjega. Tako jest doisto: Dali ako dobro razmiscjati budemo pravi uzroch gnihove nesrichje, michjemose sramovati poznajuchi dase i mi nahodimo prem u istoj nevogli. Evovam razlogh. Xudie slidechi zle poxude gnihovih sarczáa cekahu jednoga Spassiteglja od drughe varste, neggo oni, kojiim biasce po Svetih Prorocзih od Boga obechjan. Xegljahu jednoga koji bi gnihovo kragljestvo izvadio iz pod Rimskoga vladanja, gnima vrachjajuchi izgubjenu slobod, i sva ostala zemaglska, i vrimenita dobra. Nehajuchi za duhovno spassenje, i za Nebbeska dobra, koja biasceim donio Sin Boxji, za ~~gnihovu viegnu sramotu~~ izgubilisu i ona vrimenita dobra, radi kojih cekajuchi drugoga Spassiteglja progonisce Sina Boxjega: Evovam pravi uzrok gnihovih nevogljaa, veli S. Augustin: *Temporalia amittere metuerunt, & æterna non cogitaverunt, ac sic utrumque amiserunt*. Vrimenita dobra Xudie izgubitti bojahuse; ter za viegna nehajuchi, jedno i druggo izgubisce. Evovam takojer uzrok nascih nesrichjaa. Premdase mi klagnamo Gospodinu Issukarstu, kako nascem Spassiteglju, niscta nemagne mise k'gnjemu uticemo s'onim sarczem, s'onim mislima, kakobise utekli bili isti Xudie; hochju recchi, dase mi k'gnjemu uticemo za ova samo vrimenita dobra, ne marechi niscta za vikuviegna; za potribe tilesne, a ne za spassenje duhovno. Stavite da nakogagod skocci koja nevoglja, koja tescka nemoch: Evoga udiglje dase Boggu priporucuje; dase zavittuje; da donossi u Zarkvu zaduxbine? Tadase zovu Redovniczi da mollè Bogga. Stavite da koja zla godina, da kugga, da kojamudrago tugha od te varsti pritinam pogubu vrimenitih dobaraa,

raa, i xivota tilesnoga; odma bez odmizzanja svakse Boggu oberohja vruchimi uzdasima za ukloniti oni biç, i za pomiriti sarxbu Boxju.

IV. Ovesu potribe, koje bude u nascem sarczu Bogogljubnost, koje nas nutkajuna molitvu, da Zarkve pohodimo, i ostala dobra cinimo. Od ovih nevogljaa mi ischjemo izbavjenje od nascega Spassiteglja.

V. Dali nu stavite s'drughe stane, dase nahodi dusca ovizih karstjanaa, kakose dogaghja, u smartnomu grihu, zavezana paklenim verugam od zlih obicai, od sarxbe, od bludnosti, od lakomosti, pritisnuta cestim naskocenjem unutargnih pohotinstvih, i Vraxjom napastju pridobivena; jedali koju molitvu k' Nebbu upravglja; jeda koju zadusbinu cinì za isprossiti snagu, i pomoch suproch ovim nepriategljem? Jedali za odolitti napasti vraxjoj, za oducittise zlih obicaih nebbeskomu Likaru pomolise? Ah nevidese zapuschjene Zarkve, Ric Boxja pogardjena, Sveti Sakramenti nehajani? Ter kako da to nehajanje bi mallo bilo, kolikoih ne samo ne ischju ovo spassenje nami iz Nebbesa donesseno od Sina Boxjega; neggo uxivaju od godischja do godischja xiviti u gnjusobah, i krivinah, bixechi koliko vechje moghu sctobiih moglo ozdravitti, i nechjè da pristupaju k' nebbeskomu Likaru, kako dase boje primiti od gnjega duhovno zdravje. *Æterna non cogitaverunt.*

VI. Nieli dakle istina, karstjani moji, scto samvam rekao, dase mi nahodimo u istoj nevogli, kako Xudie, pace gorre. Zascto ako oni pogardisce Gospodina Issukarsta, privarilissuse, ne poznavsiga za Sina Boxjega, ni za gnihova Spassiteglja. Dali miga vele vechje uvridjamo, nehtivsise sluxiti priobilnim darom, koje virujemo danamje donio za spassenje nascih duscaa. Sctochjese daklenam dogoditi? Sctoseje dogodillo Xudiom. Ischluchi samo dobra vrimenita, i nehajuchi duhovna, i ova, i ona izgubichjemo. Prominimo dakle nasce poxude, i nascu pomgnu, kakonam zapovida isti Gospodin Isukarst: *Quærite primum Regnum Dei.* Ischite naj parvo kragljestvo Boxje, tojest ischite sahragnenje vascih dusca. Ovo ima bitti najparva nasca misal, najparva nasca svarha u nascih dillih, u nascih molitvah. Ako to budemo iskatti, blago nammi; zascto nachichjemo i ova tilesna, i vrimenita dobra. Ovoje obechjenje Issukarstovo: Ischite najparvo kragljestvo Boxje, i pravdu gnjegovu, i svaka ova nadostavichjese vam. (*Matth.* c. 6. V. 33.) *Quærite primum Regnum Dei, & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis.*

VII. Iachju zaglavit moju bessidu s' jednom zgoddom, koja potvardjuje ovu istinu. U jednom gradu biahu dva Zanatnika: Iedan od gnih od svakdagnih trudaa dobivasce hranu obilnu i sebbi, i dizzi svojoj. Drughi na opako poslujuchi vasdan, i vechi dil od nochi, i josc trudechi u Svetaz, nisctanemagne vazda ubogh, svaki dan vechje nahodjascese u nevogli. Pun nenavidosti gledasce svoga sussida, komu sva dobro idjahu. Zato jedan dan gnjemuse javi: Sctochje rechi, Priateglju, da ja mojim trudom ne dobivam kolikoje od potribe za xiviti s' mojom samom drugarizom; a ti pun diczè obilujesc magne trudechi od mene? Istinaje scto velis, odgovori; ali nemojse cuditi. Dasi i ti nascao, kako ja, nikko blago, nebite stisnule tolike nevoglje. Iz ovega blaga ja vadim sve sctomije dosta za moju kuchju, i joschjer za udiliti ubogom; ter uzdamse da nechjemi pomagnkatti dokle budem xiviti, i dachjuga mojoj dizzi ostaviti u baschinu. Uzdisce na to oni drughi pun xalosti; al sad razumim, od kleti ide tolika obilnost. A ja bidan nisam nigda bio toliko srichjan; i sctoje gorre, nechju nigda bit. Nebojse, odgovori; akotije drago, jachju i tebbi kazati ovo blago: cekajme sutra u jutro, sadaje kasno, ostan s' Bogom. Mislite vi koje vesselje, i koju xeglju zace da prispie zora. Sutradan cujuchi oni parvi zvoncze na parvu Missu, ide kuczat na vrata od sussida. Da evome, rece, hodmo; ter s' gnime uputise put Zarkve; gdi buduchi sliscali Svetu Missu, vrachjahuse doma. Gdije blago, velimu drugh? takose rugasc? Ter smuchjen, i rasardjen ne htiasce vechje govoritti. Smirise, molimte, smirise, priateglju. Iasamti kazao xudjeno blago. Imas znatti, da jasam bio ubogh, i nevogljan vechje neggo ti. Alli od kadsam poceo xiviti karstjanski, i svako jutro sliscati Svetu Missu, i u Svetaz ne pochi tammo, ovamo, nego pohoditti Zarhve, i Svete Sacramente, sliscati ric Boxju, poceosamse obogattiti, i Gospodin Bogh blagosivjati moje trude. Zascto Gospodin Issukarst ovoje nam obechjao

u Sve-

u Svetomu Vangelju, da ako budemo iskatti najparvo spassenje nasce dusce, onchje nas zaplatiti ne samo na drugomu, neggo josc i na ovem svitu. Evoti Blago, od koga i ti moxesese okoristiti. Nemojse u napridah tuxiti na Boxje Providjenstvo. Ako nisi bio srichjan dosada, tisi kriv. Kuscaj, i vidichjesc. Osta zacudjen, i osvischjen na ove rici, i skruscen, i pokajan od svojih grihaa poce i on xiviti pravim karstjanskim nacinom, i do mallo vrimena vidioje usebbi istomu ispugnenu istinu Vangelskoga obechjanja.

Nakladak.

VIII. I zato Gargur Sveti tomacechi one Vangelske rici: Ischite parvo kragljestvo Boxje, i sva ova nadostavichjese vami, razmiscja, kako Bogh s' ovima ricma ocituje, da on hochje, da mi vechje gljubimo gnjega, i zakon gnjegov, neggo drughe stvari od gnjega stvorene; i da pria ischjemo stvari vikovite, neggo zemaglske: *Se magis Dominus, quam ea, quae condidit, vult amari; aeterna potius, quam terrena postulari.* I podaje razlogh od ovoga tomacenja. Zascto ne govori Vangelje, dachjese ostale stvari datti nami, neggo nadostaviti: *Adjicientur*; pokazujuch po ovi nacin, da jednoje onno, kojese nami od Boga daje, a drugo ono, kojese nadostavja; tojest, slidi on isti, da u nascu misal ima bitti ossobitim nacinom vikovicnost, a vrimenitost samo za sluxitise od gnje; tako da vikovicnost jest onna, kojase nami daje od Boga; a vrimenitost onna, kojase nami od istoga Boga nadostavja.

IX. Zapovida dakle Issukarst dasе od nas ischje sa svakom pomgnom kragljestvo Boxje: *Quaerite primum Regnum Dei.* Ter tkose ima nachi toliko nesvistan, da nechje iskatti sasvakim nastojanjem stvar toliko plemenitu, kolikoje kragljestvo Boxje; da nechje zagarliti s'obima rukama toliku cestitost, toliko velicanstvo nami od privelikoga milosardja Boxjega podano; neggo da hochje pristaviti nebbeskomu vikovitomu, i priobilnomu dobru umarlo, i padglivo dobro zemaglsko. Ier ako onni, koji u zaticzanju nastoju na dobichje, od svakese stvari suprotivne cuvaju, kako razmiscja Apostol Paval: (1. *ad Corinth.* c. 9. v. 25.) *Omnes, qui in agone contendunt, ab omnibus se abstinent*; koliko vechje mi imamo nehajati stvari zemaglske za samu sumgnu, dachjemo ove zapriciti put kragljestva nebbaskoga? Buduchi da onni, kako nadostavja isti Apostol, cuvajuse od svake stvari suprotivne za dobiti krunu rasutnu, i raspadnu; gdi mi iskatti imamo na nebbesih krunu nerasutnu, i neraspadnu. *Et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant; nos autem incorruptam.*

X. Alli sctoje potriba ciniti za mochiju dostignuti? (*ad Tit.* c. 2. v. 22.) Ucinas isti Apostol Paval, da imamo odvarchi od sebbe svaku nepravdu, i svaka svitovgnja poxelinja, i xiviti na ovomu svitu trizmeno, tojest sami sobom; pravedno, tojest s' iskargnim nascim; bogomillo, tojest prama Boghu: netrujuch duscu nascu grisima od nijedne varsti; ne uvridjujuch iskargnega s' nijednom nepravdom; izvarscujuch napokon sue one duxnosti od postenja, kojese Boghu pristoju; po ovi nacin cekajuchi blaxeno uffanje, i prisaschje slave velikoga Bogga, i Spassiteglja nascega Issukarsta: *Abnegantes impietatem, & saecularia desideria sobrie, & juste, & pie vivamus in hoc saeculo, expectantes beatam spem, & adventum gloriae magni Dei, & Salvatoris nostri Jesu Cristi.* Ovoje pravi put, koji voddi ku gljestvu Nebbeskomu, od koga razumi govoriti Issukarst, kada nas nutkuje, da ischjemo pravdu gnjegovu: *Et justitiam ejus*, nebuduchi zadosta iskatti kragljestvo Boxje, alli xeliti dostignutiga, akko u isto vrime ne ischjemo i pravdu gnjegovu, nastojech za svakom pomgnom za gnju izvarscitti; nedajuchise plachja u Vangelju dangubechima u stvarih izpraznih; dalli samo trudnikom Vangelskim, i nastojnikom u vinogradu Boxjemu.

XI. Eh, pogljubjeni moji, scto ischjemo dilujuch dobra na ovomu svitu? Ischjemo dobitti nebbesa za ondi kragljevati Boghom nascim za u vike; tojest ono kragljestvo nebbesko, koga za dostignuti podnisce Sveti Boxji, kako ocituje Apostol Paval, (*Ad Hebr.* c. 11. v. 36.) poruganja, udorcze, verughe, tamnizze, kamenovanja, tughe, nevoglje, i smartna skoncanja od svake varsti. Aho ti dakle, karstjanine, govoriti ovdi Sveti Ivan Zlatousnik, imaduch svaka tarpiti za moch dostignuti ona neizgovorna dobra, uloxiescse vas u poxudih zemaglskih, ti veoma samoga sebbe smuchjujes, i pogardjujes.

XII. Alli pisctanemagne, nadostavja isti

Sveti

Sveti Otacz, kako oni, koji ischju slavu zemaglsku, gubû Boxanstvenu slavu, tako oni, koji Boxanstvenu ischju dostignuti, u isto vrime ne ostaju uhigljeni od zemaglske: *Quemadmodùm qui humanam gloriam captant, divina prorsus excidunt; ita qui divinam sectantur, continuò neque hac privantur*. I ovoje ono, scto razumi obechjati Spassitegl govorech, dachjese sva ostala nadostaviti vami: *Et hæc omnia adjicientur vobis*.

XIII. Obechjano bjiasce od Boga u Starommu Zakonu onima, kojibi hodili tri puta priko godischja za sctovati Boga u gnjegovomu svetomu Templu, da dokle budu daleko od svoje kuchje, nechiè oni imati nijednu sckoddu u gniovomu kuchnomu imanju; i da nijedan nepriategl, ni lupex nechje zapeti zaside gniovoj zemgli: (*Exod.* 34. v. 24.) *Nullus insidiabitur terræ tuæ, ascendente te, & apparente in conspectu Domini Dei tui ter in anno*. Ovo obechije gnim Bogh u priliczi, neka i mi znamo, da kada ischjemo kragljestvo Boxje, i pravdu gnjegovu, tojest kada izvarscimo sa svakom pomgnom, i jakostju sve nasce duxnosti prema nami, prema Boghu, i iskargnemu nascemu, nechjemo ni mi primiti nijednu sckoddu u nascih vrimenitih stvarih, i zemaglskih potribah, buduchi dachje Bogh isti od gnih pomgnu imati, i gnih nami pripraviti, i uzderxatti.

XIV. Evovam, karstjani moji, u kratko prikazane koristi od onizih, koji ne samo viruju, daje Issukarst priscao na svit za sahraniti dusce nasce, dalli suvisce dilluju po nauku, koganamje on isti podao u Vangelju svomu za dobiti najparvo spassenje viçgne dusci svojoj, odcipivscise od svake prikoredne poxude stvarih zemaglskih, i ostavjajuch, da Bogh isti po milosardju svomu i iste potribnite stvari zemaglske budenam udiliti. Drugaçie dilujuch spomenimose da oni koji neviruju, kakosu Xudie, jurvesu ossudjeni: (*Jo.* c. 3. v. 18.) *Qui non credit, jam judicatus est*. Alli oni koji viruju, a ne diluju po zakonu Issukarstovu, po gniovoj tvardosti, (*ad Rom.* 2. v. 5.) kakonas uçi isti Apostol Paval, i po nepokornomu gnihovomu sarçzu dobiju sebi sarxbu u dan sarxbe, i oçitovanja pravednoga suda Boxjega kojichje vratiti svakomu po dillih gnjegovih: Onima istinnito, koji po ustarpjenju dobroga dilla ischju slavu, postenje, i neraspuchje, udilichje xivot viçgni; a od drughe strane sarxbu, sarditost, nevoglju, i tughu svakoj dusci çovika zlo dilujuchjega. Od koga priteskoga zla sarczeno svejer molimo Gospodina Bogga danas bude po milosardju svomu uçuvati.

RASGOVOR III.

NA DAN VODOKARSTIA II.

Audiens autem Herodes Rex turbatus est.

Cjuvsci tad Irud kragl smutise. Matth. 2.

I. Nemoscese pod punno dat na znagne od koliko velike sctete, jest nama jadnim gljudem, vechmase telesnimi occima slusciti, kojma pazimo sctose s' dvora kasce, nego pametnimi za dobro posnati sctoje svaka stvar istinito u sebi s' toga slidi da varajuchise mi cestokrat ù posnagnu, potrebnoje dase i u hotiegnu varamo, koje ne mosce ne sagarliti sctomu posnagne prikascuje daje lipo, prikascuje daje slatko; *trahit sua quemque voluptas*. Sgagiase nami prem kako onim, koji kros Sodomske perivoje prohode; netom oko rumenillo onih vochja pogledà, ureda hotigne ruçi zapovida dase prusci za ubratjih. Nu kad çzini svomu sadovogliti posceglјegnu, nakodi da drugo nije steklo negho tebi xalos, a ruzi gadivos, cere budduchi lascivà lipota onih jabuka, sve unutra goo

nego

guah, i pašćo smardechi; drugo nemosce nage ruke oghnusiti, usna ogorcciti, i pri-mormo sarze okalostiviti. Samirno prikasa-gne jest Irud na Solimskom prisroglju ghdi sidi s ghdinomu kragljevski plasc; flatom potkan, i dragim kamegnem podbien visi niz rameno, ghdinomu sià krunna na glavi, a scibika Zapovdi u ruzi, Satravgliuje zeni-ze, i sarze senosi cimse pazi ghdiparvi pogla-vine kragljevstva kakono magne vichje oko sunza dvorega, ghdi trenutjem obarve oru-scanima Cetami zapovida, cinise jedan Zema-gliski Bogh na svitu. Nu darsciteli vi da Irud kakavse cestit occima kasce, takovje cestit i u sarzu i istiha, nemojte gnegovom bichju zaviditi, nemojte da vas oko vara. Ako ne-snate; sarno zalosti, i blidi strasi, gnegovo smuchjeno sarze mucce, *Tumbatus est*. Hu-dje, stanujemu flochia u parsih, a tolikoje zalosta, da nemosce meghju raskoscam imat mira. Zato nemojte udiglje vascoj putti vi-rovati, koja ne ima nego putene occi, ni hudobi, kad vami rece dachjete vesco xivot trajati slidechi, ko opako xive; nije istina, nije. Rugajteze takim ponukagnim, pcgar-dite kusne mame. Krivinanema mira. *Non est pax impio*. Jasam svemu ovomu od me-ne vasim cjastenomu, kragljevskomu Ozbr-molio na svetomu otaru cestito ovo novo go-discte, a navlascito svimi onimi koji slide ovu prikorisnu sabavu duhovnu svaki Petak, iznova svima vami prisrechno i ovo, i mno-ga druga lita nazivam, à dase budde ova moja poscuda ispunniti; ukasachju vami, u ovomu parvomu rasgovoru novoga godiscta, koliko zlo stoi sarze slobnika, neka vi dale-ko od zlochje, buddete onu cestitos uscivati kojunam xudim. Molimvas slusajteme pom-gnivo.

II. Nemoxe nikati da jesu prem tescke one bolesti, koje xenu mucce kad ima roditi; alli scto? netomje dala na svitlos svoi porod, tolikose nasladuje, toliko usciva daje jur vechje Majka, i Majka lipa diticha, da u jedan cjas predgna, skoncjagna; i bolesti stavgljaju sabichje. (*S. Juan. ib. ii*) *memi-nit prescuræ, propter gaudium*. Alli ne sga-ghjase ovako, kad dusca grih poraghja, pacek naopako; ere premda ova u cjas od poroghjegna, chjuti, kojegod veseglje, ko-jugod slados, da nu poslje, tolika budde gno-zalos, tolika unutargna bolest, i mukka da sva prosciasta naslada istasctiva, *jam non me-minit gaudii propter pressuram*. Ovo lipo na-misegljegne nije moje nego Svetoga Ivana Zlatousnika. Cujte gnega: (*de Laz. Conc. 4.*) *Mulieribus*, veli on, *ante partum labor est ingens, post partum vero relaxatio. Verum hic non item, sed dum parturimus corruptos affectus, delectamur, gaudemusque. Caeterum ubi fuerimus enixi malum illum partum pecca-tum, tum conspecta foeditate partus, discrucia-mur gravius, quam mulieres parturientes*. Stanovito darscim, dase nemosce toliko lasno ni nachi jedna istina, u kojoj toliko innoku-pno, da svi Pisaoci, karschiani, i Pogani, Zarkovni, i svitovni skladaju koliko u ovoj; da se ne mosce na svitu nachi mukka, mu-zi, opake svisti prilicna.

III. Velikaje mukka doistine progonstvo, koje rastavglia nas rodjenim mistom, rodja-cima, priateglima, alliga Ovidio podstavglja muci od opake svisti. Uelikaje mukka slipo-chja, nisctanemagne muci od flobne svisti gnu podstavglja Oreste; a Plauto premda sloscitegl Tamuscià, recce. *Nihil est mise-rius, quam animus criminis conscius*. A Tu-lio czini da prave paklkene Sarde gorusctim glavgniam, rasdrascenim Smiam, oghgneni-mi biciem prasseno Alesi, Tisifone, Mege-re, jesu svakomu Slocinzu svoje oppacine. (*Pro Sex. Rosc.*). *Hæ sunt impiius assiduæ domesticæ furiæ*. Sctochju rechi od Plutarka Seneke, Platona. Nu nieli ocito sctiozima gnihovih kgniga, da svi darscase, da se ne mosce onemu koi grisci vechje mukke od istoga gnegova grieha sadati. (*Sen. Ep. 9. c. 7.*). *Prima & maxima peccantium est pugna peccasse*. A za doniti svidocjanstva Naucitegl ja vechje cjasti dostoinih. Scto pi-sce sveti Gargur varh tega, cujtega pomno. (1. *Psal. 7. pep. lib. 2. Solil. l. 3. Off. c.*). *Inter multiplices tribulationes, & innumera-biles afflictionum molestias, nulla major, quam conscientia delictorum. Nulla pœna gravior mala conscientia*, veli sveti Isidoro. *Inter omnes tribulationes humanæ animæ nulla est major tribulatio, quam conscientia delictorum*, svidoci sveti Augustin. *Quæ pœna gravior, quam interioris vulnus conscientiæ*; potvar-ghjuje sveti Ambrosio. Alli cemu druga svi-docianstva iskati, kad Duh sveti ovu istinu nas uçci. *Quis restitit ei, & pacem habuit*. (Job. 9.) Isaia, *Impius quasi mare fervens*, *quod*

quod quiescere non potest .... *Non est pax impii*. Ter da boglje rasumimo stavglianam prid nasce occi sad Adama, koi za grihom u Raju zemaglskomu, na sami chiuh od vitarza preda; Sad Caina, koi za bratovim ubojstvom, na samo treptegne od lista pripaddase; sad Lamekka, koi vas pristrascen sam po sebi opovida ubojstvo od sebe tvoreno bes suidoka. Tuscna Davida: biasce ovi, junaskim sarzem, na boinom poglju bio boj s' gorastasnim Goliom; on tolikrat samim rukam sardite Lavve davio; biasce Medvidde rasdarpio; tolikrat stavio u potiru cete oruscane. A za grihom? Zagrihom pripadase od jednoga tuscna bojnika, kakonò biasce Uria. Kako to velimu Sveti Ivan Zlatousnik, zasctose bojsc? Nisili ti kragl? *Nonne tu Imperator?* Neimascli ti poslusccne na trenutje od oka cete oruscane, ne pascescli maç? ne vladasc kopjema. *Nonne gladii potestatem habes?* Cemuse dake boisc, premda bi Uria obasno sramotu kojumu jesi ucinio? Odgovara za gnega isti Sveti Zlatousnik: *Conscientiam peccati mei timeo*, *formidis matrem?* Uajmeh ovi strah, ovo moje smuchjegne jesu porodi neuklonivi moje svisti. Zaçjhc griha cesnem, i trepechjem. *Videte fratres*, slidi isti Svetaz. *Videte fratres*, & *admiramini*, *quanti mali sit delictis obnoxium fieri*: *Rex militem timet & formidat subditum*. (in Psal. 16. Hom. 1.) Jesu bez broja u svetomu pismu izgledi koima namise kasce na koliko nacina, i koliko cemerno grih sarze od Grescnika mucci, i sconciava. *Non est pax impio*. Grjh ne dava mira? Jsgledima svetoga pisma, prilosscimo ‘ścto od Tlakka *Prokonsula* u Egiptu pisce Filon. Tlakko çich svoih slobâ treptiasce na taki nacin, da kako pomamjen kadagod u ponochja skocjase s' odra kako daga hochje kigod noscem zaklati, biscase vas pripaden na poglje, ter sagledajuchise u Nebo, vikasce; i stinaje dakle da ondi gori jes Bogh; paka mislechi na svoje slobe, znam, znam vegliasce; da imam biti tescko pedepsan, Znam. *Horum facinorum pœnæ me manent sat scio*. Od Tiberia Cesara, pisce Tacito, znamo da ni Gospostvo od Svita, ni Rimske velicine, ni raskoscni Perivoj mogahumu unutargne nabune svoga necista sarza utascitі; mogasce sakriti cemerne mukke svoje svisti, ocitovane od sebe istoga Rimskom Uichju, komu ovako pisce *Dii, Deæque me pejus perdant, quam perire me quotidie sentio*. Propusctavam tolicih koi i ob dan, i ob noch ne mogahu odogliti smarthim probodegnima svisti opake.

IV. Hochjetoli razlog od svega tega? Nasca svis, nasce scarze jes jedan sudaz koise neda mititi niednim darom. Sudci na svitu cestokrat vargljaju, kad na grihova mirila oni raslog otesce vechje, koga tegota od zlata potesce. Kolikrat illi uffagne, illi plateglenuo cini suproch pravdi dase sudi? alli pristoglje nasce svisti sudi, osuduje, pedepse kako dostoi zloba. *Hoc tribunal*, ueli sveti Augustin, *non peccunia corrumpitur*, *non adulationibus acquiescit*, *eo quod divinum est*, & *a Deo nostris impositum mentibus*. Bisci iz Grada u selo, vratise iz sela u Grad, iscti druscetva, uklonise u pustignu, kakomudrago idesc, ghdimudrago pribivasc, stobom jest stavni obaditegl, osctar sudaz, katvnik nemilosni, tvoja svjes opaka, kojase ne dili od tebe, ere nemosce rastaviti tebe s' tobom. *Quocumque sugerit se malem trahit post se*, *in quocumque talem traxerit se*, *cruciat se* (S. Aug.

V. Alli na koi nacin mosce imat mira, tko goi u sebi usrok nepokoja?

VI. Bilomije pripovidano da u Fiesolu, Gradu nikada plemenitomu blisu Firenze, bi jedan Tescak, komu cim spavasce ulise kros usta u unutargna jedna Zmia: Mislite vi kakose jadan Ciovik nahodiasce: vasda blid u lizu, okosct u tilu, s' occima zapagnenim, i utopgljenim, muklim glasom, da jedva mogasce progovarati; nasloniasce slaba uda nastap jedva bolno tjelo vukuchi; çignascese jedna nakazan, jedan martaz hodechi. Povidasce bidni Cjovjek, da ona Zvir kojamu stanovasce u parsih drugda bazkasce na taki nacin, damuse cignasce da hochje oni cjas umriti. Svise samo mislechi, da imamo u nascih unutargnih jednu gljutu zmiu, nakostrejecjemo, i najescivamo, a jeda njie bez prilike gorra zmja smartna krivina u dusci? Ona prigljubovstva premda potajna, one necistochje bez svidoka, poscude od osvete, kamate one ogarnute, savidosti, marmoscegna, nenavidosti nisuli zviri sarditije, nego one, koje hrani Afrika u svoj jamah a s' ovezim u sarzu moscelise imat mira?

VII. Cjujem sctomi moze nato koigodir odgo-

SLOVANSKÁ KNIHOVNA V PRAZE

Digitized by Google

odgovoriti: neka svak fece scto hochje, ja nechjutim u momu sarzu ove osctre mukke; parek za grihom, mirno pocivam, slatko blagujem, veselo s' priateglima opchim; znam dasam xelnostim moje putti sadovoglio, snam da kamatan jasam moje imagne uzmoscio, i znam dasam momu iskargnemu besakogna ucinio, alli nechjutim ova skoncjagna, ove mukke koje pripovidasc. Jaoh meni! ako taki odgovor meni davasc, neumim drugo rechi, nego da nisam zinia danaska da s' tobom govorim. Jasam zinio pripovidati Boxiu riç cegliadetu, koje viruje, illi bi virovalo, da jest na Nebu Bogh, dase nahodi Pako daje Rai, i da jednom samom smartnom slechiom biti krivu, jest isto koliko biti Bogo marzech, koliko biti dostojan Pakla, koliko biti iz Raja isstiran. A tolika zlą, akoih virujesç, nisu zadosta da za grihom ricesc, da blidisc, da cesnesc, da kopnisc, da ne imasc pokoja u spagnu, slasti u jesbini, u opchjegnu? vajmeh! scto drugo jest to nego biti upo u ono placno nechjuchjenstvo tuscnoga Esau, kad on (Gen. 25. 34.) *accepto lentis edulio comedit, & bibit, & abiit parvipendens quod primogenitu perdidisset.* Alli [illegible] disc da ovo isto imalobi tebi umnosciti mukku u sarzu, posnajuchi dasi doscio na tako bichje da gnu nechjutisc. Nemochnik otrovnim oghgnem, kad govori dase chjuti dobro, a s' dvoraje hladan gotovje za umriti. Tescko tebi, tisi odvarscen, ako si grihom u dusci moxesc stat veseo. *Peccator cum in profundum venerit contemnet.* Alli Cjujme, scto darscisc dachje duga biti ova tvoja kriva tiscina? varasce; produglichje barseck, dokle darsechi ti daje smart od tebe daleka, jersi sdrav, jersi mlad, ne promisgljasc na Shigl, i pomno ni ostrinu od suuda, ki visi nad tobom, ni tegochju od pedebsagna. Sctochje bit onda? Cjujte pomno.

VIII. Koje opacine ne biasce tvorio oni kragl Antioco od kogase govori u kghnigah od Machabeâ? Bivsci ovi opaki kragl s' velikom vojskom uljso u Gerusolim, poplini oni Templo glasoviti po svemu Svitu, otte sillom Otar od zlata, zlatne Svietgnake, tolike sude od zlata Bogu posvechiene: posice broj nesbrojni tuscnih Gradjanâ, popali gnihove kuchje, kî rasap ne ucini? Sa svim osim ponosit, i oho gnemuse cignasce daje mogo svaka prosto uciniti, i da moxe u onemu moguchstvu mnogo litaa veseo xiviti. Nu nakon sedam godiscta doscavsci na konaz xivota jeda moxe tad odoliti ubodegnu dusce, komuse biasce varlo opro toliko putaa? Nemoxe ne. Eto razbagliase, i od velike xalosti chjutechi ghdimse sarze sipa, zove k' sebi sve svoje najdrasce Poglavize, i podiruchi iz duboka sarza jedan placiv usdah, *nunc reminiscor*, govori, sadse spomignem. A od sctase spomegnuje vasce cestito velicjanstvo, od viteschik dillaa, od slavni dobitiaa? ne, ne, nego od zalaa kojasam ucinio. (1. Neut. 6. 12.) *Nunc reminiscor malorum quæ feci in Jerusalem.* Gospodine, nji sad vrime za oxialostnim stvarim misliti, vesele spomene hochjese; spomenisce vasce velicjanstvo da svoiom boinom rukom podharaciloe Egipat, podloscileje Palesstinu, staviloje Siriu pod jaram, i svoim dobitnizim çetama biloje strahovito od Asie; od ovih slavnih dilla dasce vasce velicjanstvo spomene. Nemogu ne: *reminiscer malorum*, spomegnivamse od zalaa; i tako jadan brojechi hude opacine od sebe tvorene, sille, nemillosti, nepravde, zaplignegna. Spomidje nautergne cemerne mukke, kojega morahu, ovim ricima: (1. *Mac.* 6. 10.) *Recessit somnus ab oculis meis, & concidi & corrui corde præ sollicitudine, & dixi in corde meo, in quam tribulatione deveni, & in quos fluctus tristitiæ, in qua nunc sum, qui jucundus eram, & dilectus eram in potestate mea.*

IX. Nu ako jedan Cjovik nevirni, nemio, oho, pagardîtegl svakoga zakona, ne moxe sasvim tisim grisgnu od svoje svisti ne chiutiti, i ne pripastise, sctochie uciniti jedan karschianin, jedan pravovirnik kako mi? Vajmeh nami! nesamo tesche zlobe, nego jose one, kojese sad nami cine dasu malahne, prikasachjese na cias smarti liscem tako gardnim, i strahovitim, dachjemo tarnuti od straha. Morre kadje tiho, kakoste cestokrat vidili, kascese na taki nacin bistro, dabisteste kleli da je u gnegovom krilu niedne kalusscine; alli gledajtega kad u pinnive valove usavri, tad sve voghe potisctene, sva ghgnila darva, sve marcine videse plutati. Morre ghgnivno zovese smart jednoga Gresenika u Svetom Pismu: *Anima eorum in tempestate morietur.* Nji dkle sumgne dachje

tada plutati sve voghe najdubglje, toiest sve lasci, sve nenavidosti, sve varke, sve ponosnosti, sve iprasnosti, i sve sajedno smardechie marzine od necistochje, sve nepravde:, oholosti, grabje, kamate, marmoscegna. I zato sudite vi sctochje biti u oni cias od gnih. Vajmeh u oni cias tuscni bichje sami sebi marsechi.

X. Pripovida Sveto Pismo da kragl Saul rasbjen od Filistea u boju, u najposledgni ratgni dan lexase na opchjenom putu smartno ragnen onim maçem, koi on samomu sebi biasce od neuffagna zabio u parsi. Eto nemoguchi josc umriti, pasi ghdi prohodi jedan mladich Amalecita, tada k' onemu s'martinim glasom obrativscise, moliga dasa svarsci, ere nahodechise u tiskochiah ne imadiasce naçin za barzose od gnih osloboditi. (2. Reg. 9.) *Stà super me, & interfice me quoniam tenent me angustiæ.* Nu umikeli meni rechi koje biahu one tiskochje kojega morahu, tiskochje od tila, od dusce od Gliudi, od hudoba? (*Vide Abul. in l.1.Reg.c.1.5.*) *tenent me ora vestimenti sacerdotalis*, kakose sctje u pismu xidovskomu. S' koim ricima davasce na znagne da u ono vrime prisirahumuse svi Redovnizi od Nobe, pognegnevoj zapovidi nemillosno, i [illegible] zaklani, koimu smartno sarze [illegible] pitajuchi pravdu prid Boxjm pristogljem, i osuetu vapijuchi. (*Abul. ibid.*) *Videbatur sibi Saul propinquus morti videre sacerdotes domini accusantes eum in judicio coram domino.* Doscavsci Saul blisu smarti, cignascese [illegible] Abulense, da vidi one tuscne Redovnike, u Redovnisko hagline obucene blide, i karvave koiga radi gnegove nemille samosilnosti bezocciahu. Nu, kakose zgodi nesrechnomu Saulu, mislite pridrasi dachjese zgoditi svakomu Gresczniku na Svitu. Ah koja prikazagna, koja pogledagna rastvorichjese prid gnegovom pametim, u onemu tuscnomu arvagnu. Prikazachjese strahovito prid occi, kako Saulu oni Redovnizi zaklani, tako onesim tescazi koljmje bila skratjena platia, nikim ubozi od gnega u tesckoi potrebi nebajani, nikim mladize blasnim mamam privarene, nikim pravedni lascami potvoreni, nikim Redovnizi occito porugani, nikim ona occita silla suproch cegliadi neoruscanoi ucigngna. Pustim da mislite vi, hochjeli oni vapiti kako Saul: *tenent me angustiæ.* Osvoilesume tiskochje; hochieli tako vapiti? jeli ikakve sumgne. Jasamse namirio na smarti ne od mallih, virujtemi da sctose sadara zini tanakan konaz, cinise tada konopaz, nu sctochje biti od gumina trebuje da tadara Redovnik trudi za istancitiih, neka ona dusca od neuffagna ne poghine.

XI. Scto dakle prudi, doghimo sadara, na nascu svarhu, scto prudi velim, da ti imasc ovu sloboscinu, da ne chiutisc u tebe ujdagna od onezih sarditi Zvjri, koje duscu muççe, ako za to isto do mallochje sarditije, i lacnije nasarnuti za gnu rasdarpiti? Neka cine scto hochje Gresznizi sad toliko tihi, illi prie, illi poslje trebuje da chiute tescko skoncagne, illi u xivotu, illi pri smarti. Ako dakle mise ustrucciamo od mnozih naslaghjegna, za ne upastiti u koju nemoch illi od Gute, illi od Sardoboglje, illi od darchiagna, illi od ogna, zascto nechjemose ustrucciati od griha, za ne chjutiti ono raskinutje od dusce, koje po opchjenom svidocianstvu od svih gliudi Karstiana, Nevirnika, Zarkovnih, Svitovnih kakosmo vidili, jest meghju svim najsceesctocje, i gljutje: scto imamo uciniti? Cinimo pokoru od griha pridgnih, cinimo, (1. *Timot.* 2. 2.) *ut tranquillam vitam agamus* (Pav. Apost.) Inako ako draccja od griha nas ne budde za grihom, mucitichje nas na cjas od smarti, i nechjemo moch gnu izvaditi za uvike.

RAZ-

Digitized by Google

RAZGOVOR IV.

U PARVU NEDIGLIU PO VODOKARSCHIU

Invenerunt illum in templo sedentem in medio Doctorum audientem eos, & interrogantem illos.

Naghioscega u Templu sidechi posred Nauciteglia sliſciajuchi, i iſpitajuchi. S. Luc. na pogl. 2.

I. Biloje beſidegne vazda od Znanazaa potvardjeno, da uha u Cjovjiku jesu vrata kros koja û pamet umstvo i iſtina ulaze, *auditus in homine est via ad disciplinam*, rece Poglavjza od Mudarazaa: alli njiemagnie istinito, da jesu joſcte vrata kroz koja cestjie ulazivaju neistina, i neznastvo, budduchi da broj laſcja, i neistinaa vechije, i odviſceh nego broj iſtinaa, ere mnoghe neiſtine jednoj samoj iſtini suprotiveſe. Zato koje tuſcno bichie jest ovoj nasce? Ako sluscjati nebuddemo, ſatvoritchiemo vrata u obras mnosima iſtinama po[illegible] A kako lichiemo mochse vladati, i pravo suditi nesluscjajuchi? budduchi da *auditu pervenitur ad notitiam veritatis, & nemo bene judicat, quod ignorat*. Akoli s' drughe strane hochjemo uha rastvoriti. Laſc, neistina, blasnos, potvorstvo nascuchie pamet oſvojiti, i u gnoj naſelitchiese. Stega virovatchiemo zlo, i sudichiemo gorre, oſuditchiemo Pravednike, i oprostichiemo krivce, terchjemo svaki dam ponoviti onu staru bezidu. *Dat veniam Corvis, vexat censura columbas*. Stavrje dakle prem mucna pravu iſtinu znati, i pravo suditi. Sa svim tisim neciniſe drago na Svitu nog suditi. U svakomu posidu, u skupsctini svakoj; u svakomu miſtu, cegliad svaka premda varsteu napotiscenje poſaghiva jedno sudcevo priſtoglie, za najmagne u svojoj tamnoj pameti. Ah! kolikobi baglie bilo ovi poſso toliko mucan oſtaviti tkomuse priſtoj. Dai daſse ne sudi po samomu parvomu cjuvegnu tolizim ſahodima podloſcnu, daſe zna prie sctoje potrebno za pravi suud suditi. Nu velite, na koj nacin moxeſce dobro ucinit, sctoje toliko mucno ucinit dobro? Na koj nacin? Iſsukars to nas uci Vicna ona Mudros koja sve ſtvari zna pri nego jeſu, za nasc nauk, u recenomu Vanghieliu sluſia, i iſpitiva, *invenerunt audientem illos, & interrogantem eos*, ovi nauk imamo ſtaviti û dillo za dobro suditi. *Audientem* potrebnoje sluſati: *interrogantem* jeſt potrebnje iſtinu iſkuſcevati. Sluſciajite vi dakle pomgnivo za suditi bez vaſcega oſughjegna.

II. Njie potrebno da bezidim varhu parvoga poghlavja od cjuvegna, ere cjujese zaviſce, ter bi bilo jedno ljpo kniscevno inadorne: ili vechia naghloſt u xenama za tughie stvari u tughia uha uslipatry illi za tughie pozle izpitivati, bezidimo dakle ò iskuscevagnu od istine.

III. Jeſt tolike potrebno za pravvo suditi iſtinu dobro iskuscevati, da bez pomgniva iskuscegna mexe jedan sud bitti iſtinit, a sajedno nepravedan, ter dase sgodi daje nepravda toliko jednoga pravoga krivza, kolliko pavednika oſuditi: *Rei inauditi & indefensi tanquam innocentes pereunt*, vikaju zakoni. Sudichiesc da onije lupeſc, da onaje xena neciaſna, i takochie u iſtinu biti, alli ne zato teſcko negrjescisc, ako bez biſtra razloga sudisc, ere bezakonito sudisc. Naucimose od Suudza vikuvicnoga s' kojom opasom imano mi suditi.

IV. Biaſce jur doſcjaò do Nebeſa smardochi dim onoga Pakgljenoga oghgna, koj u Gradovih Pentapoli goriasce, i teſcki grisi oni budih Gradiana, oſvetu prid Boxijm priſtogliem vapiahu. *Clamor Sodomorum, & Gomorre multiplicatus est, & peccatum eorum aggravatum est nimis*. Dakle nechiese drugo svidocjanstvo, ni potvarghiegne gnihovih krivinâ; opchjenje glas dasu krivi,

Digitized by Google

clamor multiplicatus est: sctose dakle ceka da buddu osudjeni? Dascdjeli trieskovi s' nebesa, serih sprascili, otvorilase semglia, terih proscdarla; istarghuose iz pakla ogagn, terih scego, alljh Bogh joscte ne osughjuje. Nijeli podpun izvid oni grescni vapaj, njieli dosta da osudu Bogh podpise? ne: nego hochie on prie siti na zemgliu, ter svoim occima pasiti jeda dilla glasu odgovaraju, i glas dillima, illi ne. Tako ni vechie, ni magne nama sveto pismo svidoci eovam gnegove rici. (*Gen.* 18. 21,) *Descendam*, & *videbo utrum clamorem*, *qui venit ad me opere compleverint*, *an non est ista*; *ut sciam*. Ciudne rici, jesu ove. Jeda Bogh ne snadiase potanko sve sctose cignase u Pentapoli, njieli sve Boxj occima otvoreno? tako jest: Tko moxe o tomu posumgniti? Cemu dakle siti s' Neba na zemgliu za prava istinu obasnati, jeli, njieli oni glas istinit? Evovam sascto. Premda Bogh sue snadiase a kasce nisctanemagne sveto pismo da cjuvenu glasu ne vjeruje podpuno; dase hochie staviti jeli istinit, za uciti nas, da ne imamo udiglie sudîti po cjuvegnu. Zanas uspreghnuti od sudaa na sljepacki; i da nejmamo nighdar ni nikoga bez mudra iskuscegna osuditi, i ne pustit osuda prie nego krivina potvardi. Tako varhu recenoga pisma promiscglia S. Ivan Zlatousnik. *Per verbum crassius docere nos vult*, *quod opus sit magna diligentia*, & *non auditu solo peccatores condemnandi sunt*, *neque sententia ferenda nisi cum probationibus prolatam*. Ovo joschera S. Ambrosio, koji josc Naucitegl Svete Zarkve, koji prie bi Sudaz u Vladas u Milanu, a paka Arkibiskup. *Non ignorabat Deus peccata Sodomitarum*; *sed pro nobis instruendum hujusmodi loquebatur*. Snajuchi prem dobro Gosp. Bogh sctose cignase u onih huddih Gradovih, nego za tebe u pisanju takoje govorio: evoti nauka, veli oni Svetaz, *ut tu prius scruteris eorum commissa in quos judicandum arbitraris*; da prie nego suditi budese, illi pedepsati kogagodir, imise oisc pompgnivo iskuscevati jeli istina sctose tebi cini, sctozi ciuo: *ut tu prius scruteris eorum commissa in quos*, *judicandum arbitraris*.

V. Nu slidisli ovi nauk? Ah kolikosmo mi daleko, dase sluscimo ovim naukom nam od Boga danim, i od Svetih Otazah privoraicenim. Jedvasekasce u Zarkvi ona xena u boglih haglinah obucena, a udiglie se sudi da ona haglinna jest plata cjasti prodane, ona mladiza vidise blida u lizu, i neljepodna; eto tko govori u sebi, ovaje prie matti, nego vjrniza. Neka ona ne iside iz kucchie za kojegod vrime; lip nacin, veli ona u sebi, za pokritti prikor od tegote; koj sudi jesu ovi? koj zakon hochie da jedan isti bude suudaz, i obaditegl? a paka kako da krivaz jurje pridobiven, rasglasilvase osuda po svemu Gradu. A dobro snamo dasmose cestokrat privarili tako sudechi, sa sviem tisim sudise toliko lasno. Alli sctoje vechra smionost sudit josc tughie unatargne, tughie sarze. Daje bila stvar namiseglena sctoje bila nepomgna, daje vuhovstvo sctoje sarcianost; daje varka i himba sctoje pravi svit. Nu jeli muchje stuari, i neraslosciitje, nego suditi tughih misso, toliko neposnanu nascemu vidu?

VI. Sagovarasce u Korintu veliko gliudstvo jedan hvastav Govornik kako daje jedan kgnisceuni Svisdosnanas; privojedajuchi okolostoichiemu mnosctvu odreghlegne Nebeskih okolistja, dalecinu od Svisda, i gnihova Uljevagna potanko pristupa k' gnemu Diogene za sulsejatga, i cujuchi sadno potvargneno on govoraso od Nebeskih stuari, od nis toliko pristaucich, prem kako, daje skora od onlo doscio, i occimaih vidio; nemogavsciga Diogene vechie tarpiti, stupa k' gnemu blisee, ter upirvscimu occi u lize, i sahitivsciga za ruku recemu, priateglju dobarsi doselo? kolikoje dasize iz Neba vratio, *quando de Cœlo venisti*, ter posmihlivsciso obratimu plechja, i ostaviga svega saftighena. Ovo pokaragne i besoccegne kolikobite boglie pristojalo nikoj cegliadi nerasbornoj, koja occhie joscte od tughih misslih da govori, i od svarha najskrovitih, i nepristupnih. Koliko vrime jeti onega a sarzu pribivo? kolikoje dasi isgnega van isisao? Pokli toliko tomeglito davase gnegove unutargne na snagne. Ah smionstvo! ah Besoccianstvo! *Inscrutabile cor hominis*, *quis cognoscet illud*? Samo Bogh koije gliudsko sarze stvorio, snagnegove sprenmize najskrovitje: *ego Dominus scrutans cor*: Recimi ti isti snasch tuoje unutergnie, koliko puta ispovidajuchise govorisc da nesnasc jesil i, nisili pristo voglioni na ono napastovagne

ko-

koliko puti ispovidasc dą neumisc iznachi istu tvoju miso, jelite ganuo rasbor, illite pohotinstvo potaknulo; a kad neznasc sctose u tvomu sarzu çini, kako hochieh ugonenuti sctose çini u tughiemu? neznasc sctose çini u tuojoj kuchi, ghdi pribivasc, a hochiesc znati sctose çini u tughioj.

VII. Alli ja sudim po komugod zlamegnu, po kojojgod razlosnosti; a tko nezna da zlamegna jesu cestokrat neiztinita; a najvechie jesu dosta za posumgniti a ne za sudlti, a u sumghi zakoni hochie da niko neima bitti çignien daje opak, *in dubio nemo præsumitur malus*. Alli najmagne da njie toliko kriv: *In obscuris, quod minimum est, sequimur*, alli mi imamo drughe zakome, i naredbe za suditi vazda suproch nascemu izkargnemu sctoje najgore.

VIII. Ne branise s' tisim, cjute pomno, ne branise velim, da tko nadstaje, tko vlada, prem da ne ima udiglie suditi zlo, da ne ima ni prividiti, za darscati zlo od svoje kuchie daleko. Imajuchi suditi imamo tomaciti sumgniva prie u dobro nego u zlo; alli kadse iscte zapriciti koje zlo, i iznachi lik, Imamose vladati, kako daih primamo na zlo, za branitse, kako zakoni od Rasuma zapovidaju. Tako, Vladalaz jednoga Grada ima darscati *dasu* svi Graghiani virni, ako neima razloga suproch tomu; alli ù toliko ima staviti strasce, obhoditti bojna stagna, ne upustiti svakoga u tvarghie, kako dabi virovo inako. Tako ona Matti ima virovati da gne kchi jest dobrochiudna, alli u toliko ima gnu dobro ciuvati, a ne uzdatse, prem kako daje jur u millosti potvardjena, nego imase vladat gnome kako da viruje inako. Vladatise tako; njie krivo suditi, negoje pomgna potrebna, i razborna. Hochiu da virujesc da nechie nikore smiti ulisti ù tuoj vinograd, alli u toliko ti ogradiga plotom, neka josc kobi hotio da nemoxe. Vratimose na nasce rasloscegne.

IX. Ne samo Bogh Suudaz pripravedan uçi nas da ne imamo suditi ni po glasu, ni po zlamegnu, prie nego budemo istinu izkuscevati, nego ovi isti nauk davaju nama gliudi nevirni sajedno i pomorzi, cegliad koja mallo haju za svoj xivct a magne za tujh. Vikahu svidovechise suproch Joni vjitri triskovitim urnebesom u Ajeru; valovi strasnim bucegniem na morru, darvo svoim skripagnem, jur za rascinitse i utopitga, i joscter a srechie, koje metnute od pomoraza za obasnati radi koga biaselh ona usiona zla godina zatekla, padosce suproch Joni. Sa svim tesim pomorzi, premda istitniti da on sam biasce kriv, ne smisce osuditga prie nego gnega svojom glavom cjuse. Dovedoscega prid gnih, i svi okolo gnega, ne inako, veli Sveti Ivan Zlatousnik, nego kako daje morre tiho, i nebo vedro, ostavise vezla, i jedra, a svi pomgnivi samo na ovo daga zakonito iskusciaju, damu cine zakonito izvid; dopuschiscemu i obrane, a premda on isti izusti osudu suproch sebi; (*Giona*) *Tollite me & mittite in mare*, sasvim tesim nehtisceju opraviti udiglie. *Propheta proditur*; veli ove Sveti Naucitegl, *& nautæ, quasi in summa tranquillitate positi, quasi serenis fluctibus navigantes, non illico eum præcipitare festinant; accusant maria fluctibus inquieta, sortes attestantur, & tandem illi cognitorum ordinem imitantes, qui non ante sententiam proferunt, quam tertium verba ipsius rei fuerint confessione firmata, servant judiciariam formam, & sententiam proferunt consensione communi.* Ako nechjemose od Boga nauciti, da i naucimose od nevirnika bez Vanghelja kako [illegible] Cineli tako karstiani? ne na ghgniovomu moru, ni loscnizah, u skupsctini, u poscidih, ne usred valovaa smart pritechi, nego sidechi mirno na stolih, ne rogoborechi silni vitri, nego krotechi smjuchise druscima, ne spovi davsci krivaz svoju krivinu, nego ere tako zloba namizlila, sude, i osughiuju kogamu drago.

X. Tesko Joni daję upo u ruke nascih karstianâ, udiglie bi ovako sudili; ovi na taki urnebes morra, vitarâ, triskovą spi, darkleje kriv, bacimoga u morre, akonebigà s' batom u glavu svarscili od maha. Nu ochieteli znati, zascto ovi Nevirnici i pomorci vladascese u toj sgoddi toliko pravedno, i po zakonu! Isti Sveti Zlatousnik dava od tega razlog, koga imalibi imat vazda u pameti svi koj sude, i osughuju, sudisce oni pomorzi promiscegliujuchi da oni isti imadiahu viscemu i vechiemu Sudzu odgovoriti za onu gnihovu osudu. *Tanquam & ipsi propriæ sententiæ majori Cognitori daturi responsum.*

XI. Ah da buddemo promisliti kada mi sudimo, i osughiujemo da jedan drughi

 Suu-

Suudaz po-viſcji, i najvechi, koga osuda nemoxese na viſcje pristoglie priniti, ima scito suditi naſce oſude! S'kolikom opazom, s'kolikom pomgnom biſmo sudili, i oſudili, *tanquam propriæ sententiæ*, izdigljamo u pamet ove spaſonosne, i ſtraſne riçi, *tanquam propriæ sententiæ majori Cognitori daturi responsum*.

XII. Imamo suditi, i osuditi, ne erese hochie, nego ere pravda moxe. *Damnare videatur Deum justitia, non potestas*, uviçba nas Salviano (l. 1. de prov.) A tada samose moxe kad zakon oſughiuje. Nemoxese oſuditi po vogli, nego po zakonu; njie Suudaz starij, i vechi neg zakon, nego zakon starije i vechi neg Suudaz: Inako teſcko onemu Gradu veli Platun u komu Suudzi jesu viſce zakona, a ne zakon viſce Suudazaa, raſapje gnegov: A blago Gradu u komu Suudzi zluſcechi zakoni vladaju. *Interitum paratum illi civitati video, in qua non lex Magistratibus, sed legi magistratus præsunt; salutem vero illi, ubi lex servientibus magistratibus dominatur*. 4. de leg. Samo hvaſtatse da moxe oſuditi, jest jednomu Suudzu krivina velika, jest govoriti kako Pilato Suudaz nepravedan, a ne kako Iſsukarſ, koj premda Suudaz najvieji, i Sin Boxji svidocise Fariseim: ma da ne moxe po sebi niſcta ucinitti, ni nikoga po vogli osuditi, ako njie istinito kriv. *Non possum ego a me facere quidquam, sed sicut audio judico, & judicium meum justum est*. Cjumo mallo Pilata. Bi pridagn Issukarst doveden, bi obadjen, Pilato, na svarhu oſudiga. Najvechi grjh Pilata tolibi Isukarsta pravedna oſuditi? najhughia gnegova krivina bi hvvastatse daga mogase osuditi, i osloboditi kakomu draſcje bliſce, a zato premdabiga pravedno oſudio, joſc bi bio teſcko sagrjeſcio, kad nego govoriſcimu pravedan Sin Boxji, on ponosno hvuaſtavechise reçemu: *nescis, quia potestatem dimittere te, & potestatem habeo crucifigere te?* Neznasc da imam oblast tebe osloboditi, i tebe na krix propeti? [illegible] hvaſtavce vika Sveti Ambrosio, [illegible] hvaſtavce nepravedni, ti hvaſtasc onu [illegible] koja u tebi njie, ako on koga [illegible] vlaſna prid tobom poſnavasc daje pravedan, koj zakon tebi dopuſchije daga moxesc oſuditi? Iesi Suudaz, alli podloſcan zakonu, koj ſanika oſuditi pravednika, kako dakle moxesc hvuaſtatse daje u tuojoj vlaſti illi osloboditga, illi propetga? Ovi tuoj govor kaſcete nepravedna ter oſudujeſc samoga tebe ghdi govorisc da moxesc oſuditi po tuojoj vogli. *Usurpas, o homo, potestatem, quam non habes, cum Dominus negat se habere, qui habet super omnia potestatem, tuo, Pilato, ore constringeris, tua damnaris sententia, pro potestate ergo, non pro æquitate crucifigendum Dominum tradidisti*.

XIII. Ia ne sudim cjujem ghdimi niki govore, po samoj vogli, sudim ere cjujem od drusih, sudim kakomise kaſce. Snam daſe tako sudi; nu jeli to doſta za pravvi suud suditi? Tkobi Susannu sudio kako krivu prigljubostvom, ere to govorau oni Starzi neciſti, olli Osiba kako ozkvarniteglia cjasti Gospodara svoga, ere tako svidociase ona neſramna Putiſarova xena, jedabi pravvi suud sudio? Triba za ne uvriditi jako Boga, i svoju duscu ne virovat laſno: *Qui cito credit levis est corde*. Ako cjujes obaghiegna, cjuj i oſvjetlagna. Lehsander veliki kad sluſcjase koga god obaditeglia zatisnivase rukom jedno uho velechi daga zilo ranniaſce za obaghiena. Nu çinimoli mi takoi opchienoje zlo raztvoriti uha parvomu koj ugn usipa svoje tlape a paka suditi. Velikje prikor da mnozi karſtiani ne imaju toliko dusce, koliko ukaſa da ima oni prihudi Giulian Ceſar, odmetnik od vire. Ovi biuſci sluſcjo jedno usiono razloſcegne Delfinia glaſsovita Besjediglia, i obaditeglia suproch jednomu krivzu, odmaknu za tada onu parbu svarſciti, i dati oſudu dokle ne budde prie i krivza sluſcio istom pomgnom, i uſtarpgljegnem, i gnegove razloghe dobro promiſlio. Veomaſe zato sramova od tega Delfinio, kako daje iſgubio i cjast i parbu, ereju ne biaſce pridobio samim obadiegnem, ter daſe krivaz od gnega obadjen ne oſudievaſce, a nemoguchi svoju bolest uspreghnuti zlobodnim glasom reçe Giulianu: Ceſtiti Ceſare; tkolichie uzmoch ighdar biti krivaz ako budde dosta satajati. *Ecquis florentissime Cæsar innocens esse poterit, si negare suffecerit?* komu udiglie i mudro odgovori Giuliano, *ecquis innocens esse poterit si accusare suffecerit?* A tko uzmosce biti pravedan, ako dosta budde obaditi: Sctose çignasce prem nepravedno jednomu nemillomu Ceſaru, zgaghiaſe toliko cesto danasc gni dan; tolikoje biti obadjen, koliko biti kriv. Iedno posumgnegne illi

Digitized by Google

illi radi zlobe, illi radi savidosti, illi radi zlabosti tamne pameti, pripovidano ko istina, dostaje da budde bez drugoga izkuscevagna jedan pravednik osugjen; *ecquis innocens esse potest si accusare sufficerit.*

XIV. Iedaje to jedna mala kriviniza; jest grih od najvechi meghiu velizim. Dosta rechi daje grih koi zklapa u sebi svu hudos od griha suproch izkargnenu, i od griha kojie uprav suproch Boxioj vlasti. Kad ti tuojega izkargnega sudisc, brez izvida, bez iskuscevagna, samo jednu stranu sluscjajuchi, Boga Boga iz svojega sudceva pristoglia tirasc, da ti tuse posadisc posvojechi Boxju oblast; a prem ovako cjusse jedan glas s' nebesa s' kojimse Bogh tuxasce: *tulerunt homines judicium meum.* Gliudisu moje sudstvo posvojlli. A cinilise ovo vami kriviniza kojase moxe smarsiti karsctienom vodom? suditi svojega izkargnega, a cestokrat razglasivajuchi onu tvoju ludu osudu, s' tolikom scтетom gnegova dobra imena, i s' otimglignem Boxje vlasti? *Tu quis es,* veliti S. Pavo, *tu quis es qui judicas alienum servum?* Kosi ti, koi tughiega slugu sudisc? Oni koi imaju oblast da mogu suditi, imaju uzroch za prodati jesuli nastojalli kolikosu mogli za dobro rasumiti bichie od Parbe, jesuli izkuscjalli prid Bogom razloghe jedne strane i od drughe, jesuli sudili, kakobi sudili na cjas od smarti: a oni koj posvojuu besakonito ovu oblast hochie suditi, i osuditi izkargnega, kakose illi gnihovoj omrazi, illi zlobi, illi slaboj pameti cini? ovi tuoj grih karstianine ne ima prid Bogom osvitlagna, neima opogovora, veliti S. Pavoc *inexcusabilis es, ò omnis homo, qui judicas.* Ako hochiemo suditi, sudimo nas, ovo namie dopuscteno, pacek zapovidjeno, i imatichiemo cessa; ako nechiemo da buddemo sudjeni, i osudjeni od ovoga Isukarsta: *Qui constitutus est judex vivorum, & mortuorum,* Inako sudechi drusih, osughiujemo nas; *nolite judicare, & non judicabimini.* Tko sudi da nastoj sluscjati, i istinu izkuscevati, *audientem illos, & interrogantem eos.* Ako nechiemo biti od ovoga Isukarsta v vik osudjeni.

RAZGOVOR V.

U DRUGU NEDIGLIU PO VODOKARSTIU. I.

Omnis homo primum bonum vinum ponit, & cum inebriati fuerint tunc id, quod deterius est. Joan. 2.

Svaki Cjovjek parvo stavglja dobro vino, i kiuscise opili, tada ono koje jest gorre. (S. Ivan. 2.)

I. Ako jesam ighdar xudio (za onu gljubav koiami ù sarzu gori od vascega dobra), da se dostoite pomnome sluscjati, to ja xudim danaska; budduchi od take vridnosti ona istina kojuchju vam kazati, da zagargljena Raj Svecim napugniva, a s'drughe strane gne neznastvo, i nebajagne usrokje od one gliute pogube koja svarhe neima. Hochjeteli znati kojaje ova istina toliko potrebna? rechju vam, Jedan himbenik, jedan izdajnik pod koprenom od priateglstva, akose od gnega nebuddete cuvati, pogubichje vas. Alli strahmeje hochjetelimi viroxati, bjusci daga gljubite. Daj ako ne svi, koigod zluscichjese moim svitom. Ovi himbenik, ovi izdainik jest Svit, sgorraj recenim Vanghjeoskim ricima zlamenovan. On on mallo magne ne svih vara, cinechi da gljudi neopazni okuse s' pocetka koi sarciak, gnegova zlatnoga pichja, za najpoglje gnih xuccim, i cemerom napoiti. *Hic est tipus fallaciæ Mundi, qui initio res speciosas oculis objicit, deinde sub iis deteriores, & viles inducit, & ita sui amatores decipit, & illudit:* Vic-

Digitized by Google

bajn nas Zarkovni tomacitegli. Ah da mogu danaska kafat vami gnegove himbe, doistine svaki od vas od gnegabise uklonio, marsiobi na gnega, i pokajaobise dagaje gljubio, dagaje sluscio. Pomgnite govorimli istinu.

II. Alli prie svega recitemi mallo, vise chjnite [illegible] prighnuti za Svit slusciti, to nemoscete tajati. Na Svitusmose rodili Occe. Me vighmo mallo (molimvas) vighmo, sctovas na gnegovo slufcbu ganniva? Jesuli po srechi ona tako obilna i blagodatna obechjagna, vascoj vogli toliko ugodna? Takoje. Obechjava Svit naslade, obechjava bogoſtava obechjava ciaſti, kojasu ona tri dobra, za kojima umarli zaneſeni harlo tarce, ter na gnih naghlje klepee nego Medvid na medene sladosti; nego ſcedna Kosciuta hladne vode, nego smamjen Lepir na smartne gnemu ſrake oghgnene svitlosti. A zato nije cjudo, daga vi toliko lasno sluscíate? Alli, ah privareni! kacho farnete, ova ista gnegova toliko blagodarna obechjagna; (cjute scto govorim) ova ova ista obechjagna imalabi vami biti oçiti, i nesumgniv bigligh daje on jedan himbenik, jedan izdajnik. Svi izdajnizi imaju ovu chjud udvoritise, skoiemgod ponukanjem nascem.ı ochjuchjegnu ugodnim. Tko to ne zna? Kain izda Abela zazvavsciga dase sgnime budde trajdati (mallo po Gaju, (*Gen.* 4. 8.) *egrediamur foras*. Asalon izda Ammona svoga brata, zazvavsciga na obilnu gisbu. Iaela izda Sisara, zazvavsciga na pocinutje; Dalida izda Sansona, zazvavsciga na gljuvene igre, i ociale i takobise moghlo [illegible] bezbrojnih povidati. *Decipientem maxime opus hoc est, prius suavia proponere, quo mox inferant tristia.* Sveti Zlatousnik. koja dakle sumgna moxe biti, da Svit. :ere kasce da xeli nascim vogljami pogoditi zato nije viran.

III. Recitemi jeste [illegible] pomno rasmisgljam kakovi jesu oni darovi kojevam svit toliko blago[illegible] Vi bez sumgne darscite dasu d[illegible]zjogneni, da rovi Bogati, darovi [illegible], i da posvojechijh bichjete [illegible] vise varate: darovisu lascivi, darovi [illegible], darovi koji hine sliku od radosti, [illegible]ja, alli u sebi pravo dreseglje, pra[illegible]arsce, i tko zjem dache po[illegible] srechi, nesrechiu i pogubu [illegible] Darscim da se nemog[illegible] nego onema data,

kros koi osta privaren oni kragl od Skozie, imenom Kemet.

IV. Ugljese kragl ovi jedan dan u jedan Raskorcian Perivoj za rasueselitse mallo, za arajdatse; a ondi meghju druzim lipim i samirmim stvarim upazi jednu mramornu slikku, isvarsno dillo od viste ruke, koja, slatnu Jabuku u ruzi darſcasce, kaſciuchi kako da gnu hochje darovati; kragl koi ne posumniasce daje ikkava privara blasci obicían primiti sue, i od svakoga prusci desnizu, nekrativscise dar primiti josce od mramorna stupa gnemu poklognena; alli, ah! koliko drago plati ono ſvoje nerasborito uſdagne. Erbo netom oh teghnu jabuku onu, u isti çias targhnuse iznenada strila, koju stup ohi, sve spravnu u drugoi ruçi darſcasce, i ne dajuuchi kraglju vrime dase smartnoga mahja ukloni, ubjga na misto.

V. Nu: takesu varste darovi ki od svita gnihovi naslidnizi primaju. (*in vita Josaph. ati.*) *Hujusmodi sunt beneficia, hujusmodi munera*, uglavglia nas Sveti Ivan Damascenno. *omnibus qui ipsius voluntatibus obsequntur insidias struit*. Buddi da imaju svitovni Naslid[illegible] naslade: buddi da beſredno svoja ch[illegible]na ispunivaju: lipa jabuka, alli s' [illegible]om nasladom, kolikose gorcilla, i ce[illegible] miscia, koliko gorkosti? nemochi, po[illegible], strah, sram, sumgne koja tilo, i dusci more, etto strile. Imaju Svitovni naslid[illegible] bogastva skoima moghu raſkoscno svoje danke provoditi, alli bogastvima koje bri[illegible]stva od targovina, od [illegible], od[illegible], od isgubgljegna nisu sdrufcena; imajuj oſtaviti. Etto strile. Buddi da imadu svitovni Naslidnizj slavno Ime, ziinu, hvalu prid pukom, vladagna, velicjanstva: liepa jabuka: alli ona usiona nenavidos, ona natizagna suprotivnizima ne çineli stati u sve udilnomu rasmirju, u sve udilnom nepokju? sve udilnom? etto strile. U jednu rit, (*i. Joan.* 5. 19.) *totus Mundus positus est in maligno* veli S. Ivan Evangelista, vas Svit ucemegljen jest u himbenstvu, u slobi; i kako tomuci Sueti Ciprian, (*Epist. ad Donat.*) *anidet ut seviat, blanditur, ut fallat, allicit ut occidat*. Pogodiva za muciti; blasni za privariti, mami za ubiti. A vi josce posumgnjete, jose dvoumite jeli svit on himbenik, koivam kaſcem, jeli isdainik?

VI. Hochjulda ovi obilno vami budde sva

svo-

svoja dobra darovati. Sctoli to pomaga; sctoli prudi, akosu dobra himbena, dobra isprasna, dobra tascta, dobra hudna i sctetna, dobra koja nemaju od dobra drugo nego sliku nego ime? dobra koja Duh sveti zaziva Morskom pinnom, koja sasve dase svoiom bilochiom, kakono srebro rastapgljeno, prikasciu, niscta nemagne jedva teghnuta ghinu, jedua okusciana truju usta svoiom gorkom sciucim, i cemerom. Isti Duh Sveti zoviascei dasu: (*Eccl. i. 14.*) *Afflictio spiritus, contritio spiritus*, tuga od dusce, skarscegne od dusce. *Passio venti*: vitrova jescia. Za dati nami na snagne, da tko nechje svitovnim dobrima pasitse, drugo ne cini, nego vitromise pase, koje ne samo ne dava kreposti i snaghe, nego nai gliutje bolesti kojese u unutargnah mogu chiutiti kako u Iobuse govori. (*Job. 20. 22. Cum satiatum fuerit estuabit, & omnis dolor irruet super eum.* A vi hochjete biti toliko smamjeni, da hochjete Svitu slusciti, ere vami takova dobra obechjava? Ah bespametnosti, nesvisti, nerasboru! Jeda ne ima raslog Isaia, ako vas karajuchi uprascia: (*Is. 55. 2.*) *Quare appenditis argentum, & non in panibus, & laborem vestrum, & non in saturitate.* zascto trattite srebro, a ne za kruch, i vasce trude a ne za nasititse.

VII. A dobro prilaga *in sauritate*. Ere jeda uffate, dachjevam Suit toliko od svoih dobara podati, da sgnima siti buddete? Visse varate; nitichje vami od gnih dati obilno, toli budde, berzochjeih opeta vami oteti. Svit jes tko jedan targovaz, koi ima imallo; a kasce da ima vele, uzima piheza u jednoga za fadovogliti drugoga; kakose hochjete dakle u svit ufdati, ako kad imagne mislite vaschje privariti. Nu: sctoje gorre, vara vas iznenadi, kad vochje darsceite imatga u ruzi, u vechioj potrebi.

VIII. Brascese Iona Prorok prostro lescati pod millu selenoga barsctanaa sinnu, ko kakono kitna cerga urastjen, od scarkih sunčjanih sfakaa braniascega. Alli scto. Kadse xalosni Prorok misgljasce da moxe mirno pocinuti, a zatose veoma radovasce. (*Jona. 46.*) *Super hedera lætabatur lætitia magna.* Ettoti ona gnegova milla selenost usahnu a na goruchchju Sunzu osta bez obrane. Eh dabih ja mogo jednoga po jednoga onesih vami povidati, koji na isti nacin bihu od svita privareni. Koliho onesih selenih barsctanaa bih vama, ukaza, pacek koliko Lavoraa koisu varhu glavaa mnosima nenadno usahnuli.

IX. Probo, rodom iz Dalmazie, Cjovik ne magne mudar u miru, nego hrabren u boju, bi jednim glasom sve vojske na Rimsko Zarstvo usviscen. Alli do mallo vrimena, bi od iste vojske bez ikakve svoje krivine ubjen. Takoghier Makrino, Gordiano, Galba, Otton, Uitellio, Emilian Pertinace, Florian, i tolizi drusi svi Rimski Zari, nevidiscese svi ubjeni, i sgniovom neizrecenom bolestim, i sramotom izpastiti iz ruka scibike od zapovjedi, kadih jacje stisnuti zignahu;

X. Tusceni Valesian i on Rimski Zar, biusci prie vidio prid svoim nogami toliko poglavizaa, toliko kragliestva poklognjeni, paka on suscjagn Sapora Kraglja Persjanskoga, bi usilovan sluscitmu joscte za podnoscje, kad on ponosit htiasce na kogna uziahati.

XI. Biahu stolovali na pristoglju ona cetiri kraglja, ki biusci pridobiveni od Sestora kraglja Egipskoga; alli tuxni Suzgni kad Sestor u gnegovvi kocij zlatom, i dragim kamegnem ohol oj htiascese prikasati, oni jadni s jarmom na vratu biahu ko xivine usilovani potesatju. Nechju propustiti lip odgovor koi da jedan od gnih Sestoru. Podlosceni kako bihu, na onu trudnu, i sramotnum slusbu oni okrugneni Suxgni, jeda od gnih, obrachjajuchise cesto krat na kocha sagledascese u kolla. Od sera staviviscise Sestore upitaga ohdlo jedan dan: scto li toliko cesto kolla gledava? odgovorimu, gledam cesto obrachjegne od ovsih kolla. Pazechi da ona strana kojaje pri doli, pakaje gori, a ona kojaje prie gori bila pakaje doli. *Cum stupore admiror rotam instabili modo feri, atque aliter, & aliter volvi; & nunc quidem sublimia dimitem rursum autem dimissa sublimant inspicio.* Hotechi zlamenovati da nije niscta stavno na Svitu, nego sve u promini po naravi. Takoje isiinito da joscte najvechja velicjanstva od najvechjega tuga nisu slobodna. Tko more brojti, nesbrojni broj od onesih, ki usascjavsci na najvisci varh od svoje srechje, vidiscese iznenada od Svita izdani. Ovdi ovdi oni Eutropio parvi millosnik kod Cesara Akadia, tako da on isto

enim

Digitized by Google

cnim Zarstvom vechje nego isti Arkadio vladasce: ettotiga u cjas u propes od svake nevoglje oborena, Oudi Sejano, ovdi Rufino, ovdi Belisario: ovdi joscte neka kasce sctoje svit jedan Papa; govorim od Pavla Cetvartoga. Ovi Poglaviza Zarkouni bi toliko cjastien, i Rimskomu puku drag da stoo Rimskih Ulastela biahu pomgniva strasca gnegova kipa bez njedne plate; nu netom Papa umroje, isti Puk vas ghgniv, i sarscba tarci na Kampidoglio ghdimu biasce prie postavio jednu isvarsnu slikku mramornu, obalivsci ovi isti stup na tle, i o dsichscimu glavu i desnu ruku potesciuga za tri dni po Gradu svakim rugom, i pogardjenstvom, a ne vele poslje Don Carlo Caraffa Cardino istoga Pape sinouaz, bi po ruzi od jednoka karvnika sadavgljen. A gnegov brat Knes od Valliana bi vidjen u Rimu ghdi na opchjenom targu saklan lesci. Punnesu knighe takih izgleda, ki nas ucce da njedno svitovno velicianstvo, nledno veseglje, jest stavno. (*Hrm. 22. in Gen.*) Jeda dakle nije istina da Svit vara, i daje pun varkaa, daje pun privara?

XII. Alli znate u cemuse mnosi varahu, i varajuse, ere u ovih sgodah toliko xalosni, toliko tuscnih, kojesam vami kaso, dase mogu nadati od Svita, ne krive Svitovnu opacinost, nego koi drughi usrok. Onje umro josc mlad, alli ereje bio netrisan u jesci, ere nije imo pomgnu od sdravla, erese nije licio na vrime. On upade u nemillost onoga Gospodina, onoga Poglavize, alli ere nije s' opasom govorio. Ona bogata kuchja otisclaje na magne, alli ere nije bila dobro vladana. On bioje od svoih priateglja ostavgljen, alli ere u opchignu nije bio blag, i tako nechje nighdar spoviditi da svit daje one nevoglje, kojese svoim naslidnizima dogaghiaju, i da jesu od gnegove nevirnosti usrokovane, nego dasu oni isti sami sebi svoju nesrechju gradili po nerasboru. Alli pridasi, ovoje privara. Zato opeta vami pribrlcjujem nemoitese u gnega usdati, pogardiega. nemoitemu virovati. Trudite koliko hochjete za sluscitga, sve zaludu, vazdachje biti hud, vazda neharan.

XIII. Isvan tega, sluscíti Svitu, koji ostri zakoni, koje tescko brime, tescje saisto nego u Isukarstovoi sluscbi. Cjujte molim vas, govorimli istinu. Zapovida svoim Naslidnizima Isukarst stvari u sebi nelake, ne taim. Nepriateglim prostiti, usdarscjatise, poniscitise, pridobitise; jest, tako; alli istinito snamo da ako Bogh to od nas iscte, datichje joscte krepost za ispuniti scto on hochje. *Fidelis Deus*, veli Sveti Pavo. (*1. Corint. 10. 13.*) *qui non patitur vos tentari supra id quod potestis*: a zato nechjemose mochi na gnega tusciti, ere kako lipo veli Sveti Leun Papa: (*Serm. 16. de Pass. Dom.*) *juste nobis instat præcepto, qui præcurrit auxilio*. Ima Bogh raslog za hotiti dase gnegova naredba stavi u dillo, davajuchi on na tu svarhu svoju pomoch. Nu svit ne çini tako bivsi uvrighien, nu veli Svit, za ne ostati osramotjen, triba da ze ti osvetisc, taklje moi zakon, *instat præcepto*, alli ne davati podobne jakosti za osvetitse; ne davati pinese za kraniti Rasbojnike, za u tughioj zemgli xiviti, proghnan.

XIV. Govori Svit tisi Vlastelin, tisi Vladika, triba oblaciti kako drusi, kako drughe od tvoje varste çine, triba ukazati da nisi magni, niti magna od nikoga: hochjese lipi prami lipe, vlasuglje, slatne maharamize, obilne gosbe, sluscba, kakanoje sadagna obicjaj. *Instat præcepto*. Svit zapovida, alliti ne dava dohodke, ni pinese kojima moxesc na tolika trattegna odoliti. Jes istina velit Svit, i neositjese da nisi ni Vladika, ni Puscha, alli tvoi mux obuva zrevglje sada, a ne opanke, toliko jesi zizgnena, kolikose kascese skladnia, hochjese krunna, hochjese korduchichje, i da ide dievoika prid tobom, akose moxe. Dobro. Alli s' koim pinesima? ako tvoi mux jedva dobiva sctomuje za ovi dan dosta za hranu, *instat præcepto, sed non præcurrit auxilio*. Zato, zato sve u prikasagnu, u dvornum oblicju s' lipim koretom, a bes koscuglje. A sctoje josctera gorre, za obsluscíti tascte zapovidi ovoga silnika, prodavase pravda, tiscuise hranu od Siromaha, ismicceese iz usti od bidnih sluga salogaj kruha, ne plachiase sctosu stari za svoju duscu stavili, olli za Zarkovnu cjas, prodavase posctegne, dusca xascto? Za svitovne zapovidi, svitovne obicjaj obsluscíti. Takojes, takojes, da tako nebibilo. Znateli kako cini ovi sileni svit s' svoim Naslidnizima, kako ucini silni Faraun, s' tuscnim Xidovima, kad u Egiptu iroborahu: usilovascih Faraun graditi visoke kule, stane visoke, zide,

de, pechi, opetje, a nehtiasce dattim slame. (*Exod.* 5. 10.) *Sic dicit Pharao: non do vobis paleas. Ite, & colligite, si invenire poteritis, nec quidquam minuetur de opere vestro*, tako zapouida. Faraun hochje dase trudi, alli slame ne dava. Hochje dase trudi alli slame ne dava. Slamasu sve svitovne stvar, i Sino. Alli za hraditi ove kule u ajeru hochjese slame, alli svit slame ne dava, zapovida, i teske zapovidi, alli slame ne dava. *Colligite vobis paleas*, pokuppite, svak kako moxe, illi kamatom, illi s' kraghiom, illi s' inepravdom, illi s' sramotagniem; samo dase kuppi. *Sic dicit Pharao*, tako svit zapovida, a vichjete biti toliko bespametni, toliko smamjeni, da hochjete biti pod jarmom Gospodara toliko silna, toliko nemilla, toliko himbena kakosam vami bilodano ukaso.

XV. Ah moi Boxe kolikosmo slipi mi tuscni umarli, koji prie volimo podniti ovi silni jaram, *jugum ferreum*, kakonoje Svitovni jaram, a ne tvoi, koi po tvomu svidocjanstu jest blag, jest lagahan: *jugum suave, jugum leve*. Ne buddi tako, moi pridasi, moi prigljubjeni karstiani, tko mosce zasma svit ostaviti, neka od gnega bisci, dase k' Isukarstu uticce, da pozna svaki svoju poghibionost, svoju scetetu. Koje slobodan dase ne vesce: tko more biscati, neka bisci, primichje vas ovi Isukarst, ne silnik, nego otaz.

XVI. Alli Occe scto imamo uciniti, cinimise ghdi govorite Predica cinise da nucka nas dase uklonimo u jednu pustignu, dase cinimo svi Redovnizi, illi pribivaoczi od kruzi, i Spila pustoscniti? Blago onumu tkobi to ucinio. Alli ja nisam dastoian toliko srechi prid Bogom. Alli znajte, Pridrasi, da ova istina vami danaska pripovidana, biloje ona kojaje mnosih, i mnoghe potknula na pogardjegne, na pomarsegne od Svita; ova istina Manastire, i Pustigne jest nasellila. Kragli, kraglize, Vlasteli, Vladike, Vojvode, Vitesi, svitsu ostauili, posnajuchi sctoje svit. Paolini, Arsenij, Karlomani, Elisabette, Rosalie, i tolliki drusi svit ostavisce, ere posnasce gnegove varke, isdaje gnegove, i cjari.

NANOMETAK.

XVII. Alli tko mnosi, i mnoghe nemogu uciniti Occe. Ne, zjenise da neznam, olli ne rasmiscgljam da mnosi, i mnoghe, illi po godisceti, illi po stagnu svit nemogu ostaviti, i uciniti ono, scto ja sega jutra pripovidam, ma nije ni zato isgubgljeno ufsagne gnihova duscevnoga spasegna. Scto imadu uciniti? Sluscitise Svitom, kolik da se ne sluscite, po nagovaragnu Svetoga Pavla. (1. *Cor.* 7. 31.) *Uti hoc Mundo, tanquam non utantur*, toje koliko rechi: nepolagati gljubav u gnegove stvari, nepolagati sarze, ne virovatimu, spomenuchise da (*Joan.* 1. 1.) *opera ejus mala sunt*, da dilla gnegova jesu zla: u jednu riç imadu opchiti s' svitom kako s' jednim izdajnikom. Da vi u vascemu zjegnenu priateglju zaposnate vascega izdajnika, vascega nepriateglja, kabotiste, recitemi, opchili s' gnime? Pasllibiste po tanko ganutja gnegova, nebistemuse primizali, mislibiste stupaje gnegove, saulrali poglede, osligivali beside, u mallo svubiste pomnu stavili da vas ne izdade, i utarne. Toliko çinite s' Svitom: Lipim ricima, posivagnu gnegovu i poklogneguu nevirujte: *Non credas inimico tuo in æternum* (*Eccl.* 12. 10.) Cjuvajtegase ne prudi duse lisdi, davamse klagna: *& si humilitatus vadat curvus, adjice animum tuum, & custodi te ab illo, & non statuas illum penes te*. Nekvam daje lipe riçi, nekvamse posmije, nekvas hvali, mamu nevirujte, pasitese, pasite: *Cave tibi, cave...* Akoste u stagnu na nemochi uklonisse od Svita, barem ne stiskajte veliko priateglstvo s' gnime, ne gljubite Svit, ne gljubite: *Nolite diligere mundum nolite diligere* (*Joan.* 2.) sasctoje isdajnik naj gorri, kichievas na naj gorre zlo dovestiti. Ako Dalila isda Sansuna, pridaga Filisteom; ako Doego isda Achimeleca, pridaga Saulu: ako Juda isda Isukarsta pridaga Papovim; ma ako Svit isda nas pridachjenas Diavlim paklljenim. A michjemoga jose gljubiti? Ciudna stvar: da jedan Isdajnik tolikoje drag onom kiga za isdajnika posnaje! Akoje tako, potrebnoje rechi da ni toliko do isdajnika koliko od onoga kise pusta isdati.

Digitized by Google

RASGOVOR VI.

U DRUGU NEDIGLIU PO VODOKARSTIU II.

Et deficiente vino, dicit Mater Jesu ad eum, vinum non habent.

Inestavsci vina, rece mati Jesusova gnemu, vina nemaju Ivan. 2.

I. Ako u svih dillih Isukarsta Sina Boxiega veliçim nastojagnem promisliti imamo za nas nauk ne samo iita dilla u sebi, nego joscte okolisci istih dilla, koja on tvori. Veliki usrok tega promiscgljena imamo u cjudu, nami od Vanghjeliste Ivana pripovidanomu, kad nestavsci vina onim siromasim koiga biahu zvali na pir, on vodu u vino obrati. Ovo Cjudnostvorstvo, bi parvo koje Jsukars ucini: *Hoc fecit initium signorum Jesus*. Ovim kako isti Sveti Vangelista veli, on ukaza svoju Boxianstvenu moch, i slavu; *manifestavit gloriam suam*. Ovo Ciudo bi tvoreno na molbe gnegove Boxje, Majke, ter bi parva milost u gnega od iste Majke ispitana. *Vinum non habent*; a u tvoregnu cjuda ovoga, zinite da Isukars promignue odlucenu miso, pocignuch cjudna dilla dilovati pria doba, *nondum venit hora mea*. Tolije dillo toliko veliko, providiti potrebnizima; da ima zato Majka parvi put moliti svoga Boxjanstvena Sina, a Boxianstveni, Sin zato, parvo cjudo tvoriti, i prie vrimena? Tako jest, akoli taka Majka mogasce nami boglje ukazati daje Majka od millosardia? *Compassa est, animorum verecundiæ, sicut misericors sicut begninissima*; veli Sveti Barnardo, a taki gne Sin kako mog asce boglje ukazati daje zajedno Sin Boxji, i Bogh pravi nego potrebnike pomagajuchi, budduchi da ovo jest poghlavita Boxia krepost, kako Sveti David Bogu govorechi svidoci: *tibi derelictus est pauper, velimu orphano tu eris adjutor*. Kakoje osobiti poso jednoga glavnotvorza, zidati lipe sgraghje; kakose Brodaru pristoi vladati dobro drivom, kako Sunzu tirati nochne tmine, i bjeli dan dovestiti, takose Bogu pristoi, i gnegovje poso sirote ughledati, i nevoghnike pomagati. Tako sveti Ivan Zlatousnik, Davidove rici tomaci. *Quod autem dicit tale est, hoc est officium tuum egregium. Quemadmodum enim est artificis ædificare, & Gubernatoris navem dirigere; & Solis illuminare, ita tuum est præsse orphanis & manum præbere pauperibus*. Kad dakle Isukars, i gnegova Majka bistro kasciu daje dillo toliko u sebi veliko, i gnima toliko drago potribnike pomagati; kako moxemo mi takomu Sinu, i takoj Majzi boglje ugoditi, i prilicnij biti nego potrebnike pomagajuchi. Zato vighmo danaska koris kojase vadi iz ovoga millosardna dilla, za nasce darsciagne mochi ispuniti.

II. Koliko u darscjagnu za potrebnike pomagati, varlose varaju mnosi na Svitu, darscechi dasu od svega svoga samovlastiti Gospodari, na taki nacin, daga mogu tratiti, rasipati, ter od obisti, metnutga josce u morre kadaimje drago, kako ucinisce niki stari Mudroznanci. Alli njie to tako: jesu Gospodari od svoga, alli ne toliko samovlastiti budduchi darsciani ubozima raz diliti sctoje pristojnomu usdarxagnu svoga bichia savisce. Kakose ovo razumi, i kad cegljade jesc darxano ubogoga zaduscbinom pomagati, njie ovo misto za take sumgne u kratko odrisciti, ovose moxe u opchjeno rechi da tko moxe darscanje svoga iskargnega u veli potribah gnegovih pomagati: *Cuivis Deus mandavit de proximo suo*: nitse imamo od tega darxagna cjuditi. Inako, kojebi bilo ovo Boxie providjegne? Uresiti odjechiama toliko plemenitim Sjere od Livadaa, hraniti Golube, hraniti Gravrane, providiti naimagnemu çarvu, a samo u sabichje staviti Siromahe. Jeda njie on opchjeni Otaz svim; Kako dakle s'tolikom nepri-

prikladinostim isti Otaz svoimje Sinovima providio? da jedni ne imaju cimse pokripiti, a da drusi, imau jos za obilno pirovati. Da jedan ne ima cimse pokriti, a drusi u nove, i razliscne isvansctine pinese trattiti. *Nunquid injustus est Deus*, veli Sveti Ambrosio, *ut nobis non æqualiter distribuat vitæ sussidia, ut tu quidem esset affluens, & abundans, aliis vero deesset, & egerent*. Jeda Bogje nepravedan, jedaje nerasboran, jeda njie promiscglio, jedaje nemoguch. O vesu strahovite psovke; dakle imamo rechi da joscte ubozima koise nemogu svojom mukkom prihraniti, daje pristoian dohodak, za oblaksciati svoje potrebe, utemegljuchiga, i potvarghjujuchiga varhu onega sctoje Bogatzima zavisco. Zato u Svetomu Luçi zapovida, (*Luc.* 11. 41.) *quod superest date elemosinam*. Tako lipim odreghjegnem gnegova provighjena, hotioje da ubog s' ustarpjenstvom, a bogat s' millosarghiem budde platiu vicne slave stechi, i da jedan i drughi buddumu hvalu dati. (*Prov.* 22. 2.) *Dives & pauper obviaverunt sibi, utriusque operator est Deus*. Da ako Bogataz nexalechi tuxno bichje potrebnika, hochje sve za sebe; tescko ~~gnemu, govorim veverito,~~ nemoxese sahraniti, nemoxe ne, triba da ide u Pako.

III. Spomenitese molimvas od onoga Bogatza, od koga govori Sveti Luka (*cap.* 12.) Biasce on imo jedno godiscte pscenizom priobilno. Zato u nochi misto mirnje pocinuti, pocee, kakose sgaghja, misliti u sebi veliçim pobrinutjem, sctochiu uciniti, kad ne imam ghdino toliko pscenize staviti: *Quid faciam, quia non habeo, quo congregem fructus meos?* nu: Znam sctochju uciniti, *scio quid faciam*. Razprostranichju moja Gumna, *destruam horrea mea, & majora faciam*; rechju mojoj dusci rechi da budde vesela, pokliçoj nemagnka hrane za mnogo godiscta. *Anima mea, habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe epulare*. Alli jedva biasce odlucio tako uciniti, da cju s' neba jedan pristrascni glas, koi vapje. Ludjace, bespametnice, ovesu tvoje misli, ovi tvoji sviti, koioh garlisc? tescko tebi; *dixit illi Deus, stulte, hac nocte animam tuam repetente a te, & hæc quæ parasti cujus erunt*. Govorim vami istinu, Gospodo, tarnem od straha na ovu zgodu, ere ù sve scto ovi ôdlûci, cinillse vami dase nahodi krivina velika? rece da hochje prie rasgraditi svoja Gumna, a pakajh zgraditi opeta. *Destruam horrea mea, & majora faciam*. Nu jeli meju vami koi to darsci za grih, pacek kolikoje onisih hoji premda imajuchi svoju kuchju, prem dobro nisu nighdar mirni, nego vazda çine, i razçinivaju, rasgraghivaju, i grade? Reçe, da hochje pocinuti *dicam animæ meæ requiesce*. A hotiti pocinuti, jeli krivina koliko velika? dae reko da hochie navistiti komugodir parbu nepravdnu, da hochje ubiti kogagodir, trajati xivot razpuscten, razumiobih. Alli jeli tolliki grih raslesciati na mekoj postegli do dosna kako mnozi cine? Rece da hochje u naprida dobro jestiti, i piti, *comede, bibe, epulare*: alli grih od prosedarlosti, njie toliko lasno smartni. Kako dakle, ovi nevoghnik broise u broju bezpametnikaa, tojes osughjenika? Cîujte, cjujte od istoga Gospodina razlog od tega, ere hotiasce u tolikoi obilnosti sve za sebe; zato veli Gospodin: *Sic est qui sibi thesaurizat; & non est in Deum dives*. Ah koja kuxna ric jest ono sebi, sebi! hotiti sve za sebe, ah koja pohlepnost, ~~ah koja skodda innoko~~stih siromahaa; triba biti vodotocak, a ne jaz.

IV. Na isti nacin zasvan bogati Epulon ne govorise u Vanghelju daje bio osughien u Pako, ni kako prigljubodivaz ni kako uboiza, ni kako psovnik, nega samo, ere naivajuchise on, kratiasce Siromasima hranu, illi nedavascjim koliko dozra blasce kako veli Sveti Augustin; *non digne pascebat*, a zato snamo daje u Paklu, ne nakolmu drago naçin, nego u onih gorusctih ponorih zakopan *Sepultus est in Inferno*. Nu zascto! Ia s' moim neuminstvom, neumim vam drugo rechi, nego ere on obilovasce, a ne çignasce zaduscbine, illi neçignasce kakose gnegovu bichiu pristojasce. *Non digne pascebat*. A kad ne bi bio drughi razlog za oçito ukasati ovo darsciagne od zaduscbine dostasu Isukarstove riçi u Svetomu Matji (*cap.* 25.) kojimachje pokarati, i osuditi na sudgni dan onesi koj nisisu na mollosarghje gamilli varhu potrebnikaa. (*Matth.* 25. 42.) *Esurivi, & non dedistis mihi manducare, sitivi & non dedistis mihi bibere, nudus eram, & non cooperuistis me*. Niti moxe Bozja glibav imat mista u onemu sarku, u koim ne pribiva

mil-

millosargbje prema potrebnomu izkargnemu svidoci Sveti Ivan: (I. *Joan.* 3. 17.) *Qui habuerit substantiam hujus Mundi, & videbit fratrem suum necessitatem habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo*. A ghdino njie Boxja gliubav, kako moxe biti uffagne za Boga uxivati, i biti kraglivstva gnegova udionik. Na ovih iarçih tvardih, ko stina, jurje izdigljana, osuda vicne smarti: *Cor durum male habebit in novissimo* (*Eccl.* 3.).

IV. Alli jabih hotio vas ganuti da budete millosardni prema ubosime ne toliko silom od zapovidi; nego mamon vremenitega, i vicnega nadarja od Boga obechjana. Nikise osvitlivaju velechi da ne dadu ubosima, ere pinesaa neimaju, dohodki idu zlo, vinogradi ne plodde, litasu skupna, kuchna Cegljad jesu mnoga, njie naçina. A ja ovesim velim, da zato neimaju pinesa, ere zaduscbine ne çine. *Qui dat pauperi non indigebit*: (Prov.) Tko dava ubogu, nechje imat potrebu; alli ovoje mallo. Tko dava ubogu, ne samo nechje imati potrebu, negochi imat vechja davajuchi; cjujte Duha Svetoga: *honora Dominum de tua substantia*. Cjasti Boga tvoim imagnem. A sctochie zliditi s'tega? *implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia tua redundabunt*. (Prov. 3.) Tuoja Gumna bitichie punna pscenizom, i tvoj tizki obilovatichie vinom. Ghdiste, ghdiste, koji drugo ne xelite, nego da budde vasca kuchia obilovati. Evovam naçina, cjastite Boga vascim zaduscbinam: (*Prov.* 3. 9.) *honora Dominum de tua substantia*, i vidichite kako iste vasce ... s' kojma sada ne napriduite, bitichie zadosta za da budete cestito xiviti. *Implebuntur horrea tua saturitate, & torcularia tua redundabunt*. Scto govorite na ove riçi, kojie jesu toliko oçite, toliko otvorene, jeda nisu Boxie? Ovose nemoxe rechi, upisanebo jesu u Proverbijh; i ako jesu Boxie, od cessa dvovmite? daih nemoxe Bogh ispuniti? ovoje rechi daje obuboscio, da nechje? ovoje rechi daje neviran. Kuscjajte, kuscjajte, i stavichitese dajie viran. *Probate me super hoc*. Isti Bogh govori kuscjajteme, kuscjajteme varhu tega. Visce muçite za ustanovititi dohodke vasce kuchje, za usmnoscitiih; naçin lascgni, i bogli jest ubaghe ughledati. Cjuliste vazda da kamatovati jest grih prem tesak. Kamatnizi u jednom Gradu gorisu nego isti lupesci, tako bez Vanghjeoske svitlosti reçe Catone: *Pejor Civis existimatur fænerator, quam fur*. A premda u pocetak kuchja çinise da kamatom ide na prida, na svarhu paka ghine. Alli ja danaska negovaram vas da buddete dati na kamatu; na koi naçin? pomagajuchi uboghe vascim imagnem. Ovoje dati na kamatu, na kamatu dopusctenu, na kamatu prem korisnu. Cjujte iz usta Duha Svetoga: (Prov. 9. VI.) *Fænerantur dum qui miseretur pauperis*. Dava Boghu na kamatu, tko potribnike pomaga. *Fæneratur dum, qui miseretur pauperis*. Virujte Bogh, da dati ubozima njie izgubiti, kakose mnosim çini, nego dobiti, njie razipati svoje, nego usmnoscitga. (*Eccl.* 35. 21.) *Da altissimo secundum datum ejus, quoniam Dominus retribuens est*: daj priviscgnemu veli Ecclesiastik, koi premda od niscta potrebu ne ima, nistanemagne prima kako sebi dano scto ti ubozima davasc, *da altissimo, secundum datum ejus*; i vidichiec, od kolike koristi tebichje biti, ere davasc jednomu Gospodiuu, koi nedavase blagodarnostim pridobiti. *Dominus retribuens est*. A zato dachje tebi vele vechi nego ti gnemu. *Septies tantum reddet tibi*. Ima vele naçina za nadariti onu tvoju zaduscbinu. Tibi bio upo u koju nemoch, a Bogte uzdarsci u zdraviu, ti bi izgubio onu parbu, a Bogh çini daju budesc dobiti, oni oblazi graddom teschim, istuklibi tvoju basctinu a Boghj u drugo misto obrachja. Ima Bogh tisuchja takih podpomochih za nadariti onu tvoju zaduscbinu. Ona scteta koju ne primasc, i ona dobit koju stecesc plodsu one zaduscbine od tebe uçignene premdase nestavisc; *Feneratur dum qui miseretur pauperis*.

V. Nu promislite vi koliko zatose varaju oni koise uspreghnivaju biti s' ubozima blagodarni, bojechise da ne doghiu na magne gnihova imagna, ter da ne çine svoim Sinovima scteta. Varajuse, i tesckose varaju; pacek, pravi naçin za u vikovititi imagna u jednoj kuchi, i za sinovima providiti, jest biti s' ubozima blagodaran. Imamo varhu toga Boxje obechjagne koje ne moxe na magne dochi. (*Eccl.* 44. 10.) *Viri misericordiæ, quorum pietates, non defuerunt, cum semine eorum permanerent bona*. Naçin, pridrasi, naçin da buddu vasci Sinovi uscivati ona dobra koja gnima ostavgljate, jest biti s' ubozima

mil-

Digitized by Google

millosardni, ovoje naibogli fideicomes koem moxete vezati vasca dobra vascoj kuchi. Ovoje naçin, da vasca dobra budde doistine stanovita, utemeglitiih varhu zaduscbine. *In tuto hæreditas ponitur*; cjujte Svetoga Cipriana, (*Serm. da Oper. Plam.*) *in tuto hæreditas ponitur, quæ Deo Custode servatur, & hoc est caris pignoribus in posterum providere, hoc est futuris hæredibus paterna pietate consulere*. (*Serm. de operib.*) Velim opeta jest veliki zahod, netiditi otvoriti ruke ubozima za çich straha, da ne budde vami, illi vasim sinovima pomangkati, budduchi daje naopako; pokli po Boxjoj riçi ubozima razdiliti jest svoje uzmnosciti, i svoim Sinovima providiti. *Cum semine eorum permanerent bona*.

VI. Spomignamse dasam sctio varhu tega jednu lipu zgodu. Iedan Siromah C.jovik zânatom Vartlar, premda scivgljase svoim trudom, i snoiem svoga cella, nisctanemgne sve sctomu ostajasce, izvan svoje potrebe, gljubko ubozima razdjeglivasce; jedan dan poce tako sobom promisgljati, ako ja doklesam mlad dilim sve, kakochju xiviti u mojoj starosti. Ove gnegovo himbeno razloscegne bi jako da dobar Vartlar propusti svoje obicajne zaduscbine, i da poçme shranivati pomno pinese koimu ostajahu. Eto iznenadi uçinimuse jedna strasciva ranna na jednom kolenu, tako da za licitse biaju od potrebe, vartal ostaviti, i trattiti sve scto biasce u toliko vrime skupio. S'pocetka vesegljascese da spametno biasce dohranio one pinese, za onu potrebu, alli paka biusci od liçnika çiuo da za moch xiviti ne biasce drugoga naçina, nego nogu i kolino sichi, pripadese jako; a premda prista damuse sjutra dan budde staviti u dillo Liçnikova nared ba, sa svim tisim, onu noch poce tuxjan obilne suze prolivati, ter u sebi vegljasce, moxeli biti da budduchi zaduscbina cestitos od kuchiaa, za meneje bila vir od nevoglja, takose placjuchi tuxase u svojoj siromaskoi postegli. Kad eto vidi jednu jaznu svitlos, a u sred svitlosti Anghela Gaspodinova, koimu ostrim lizem reçe; ghdisu, gbdisu oni tuoj pinesi, u koih biosi stavio sve tvoje ufsagne, da za gnih dohraniti ostaviovisi tvoje zaduscbine toliko Bogu draghe, kako da nije zaduscbina bila, kojati i pinese, i zdravje darasce. Paka razvedrivsci svoje celo, reçemu ukrescimi rannu kolina; koi od nemochnika odkriven, i od Anghjela tizan, osta u cjas zdrav na taki naçin da doscjavsci u jutro Licnik spravan za oteçenu nogu pozichi, naghje gdi dobri vartlar veseo u sred vertla s' motikom u ruci tesciase. Njieli dake istina scto rekoti da naibogli naçin za stechi, i za uzdarscati steçeno blago, jest biti s' ubozima blagodaran! Zato Sveti Ivan Zlatousnik reçe da zaduscbina jest zanat meghju svim naikoristnij. *Ars omnium quæstuosissima*.

VIII. Alli znateli kojaje vechja koris, koju sobom nosi zaduscbina, jest koris vikovita spasegna od dusce. Cjujte molinvas pomgnivo, biusci ovi posao, prem velik, i jedini nas posao; kakoste mnokrat cjulli, *porro unum est necessarium*. Nu tolikoje zaduscbinu uçiniti, i pomagati potrebnike, kolikoje svoju duscu spasiti. Tko potrebnike pomaga, illi u sadagnemu bichiu svoje dusce jest Grescnik, illije bio. Stavimo da jest Grescnik: Nitje bogljega naçina, za biti pravedan, nego zaduscbinu uçiniti. (*Ec.3.12.*) *Ignem ardentem extinguit aqua, & elemosyina resistit peccatis*. Naibogli naçin za ugasiti velliki oggagn, jest polliti nagn vodu, tko to nezna! Nu scto çini ognnu voda, ovo çini grihu zaduscbina, veli Duk Sveti. Opricise zaduscbina Grihu, ere çini da ne ide na prida, ter izprosiva prid Bogom onu millost, skoiom paka Grescnik, zlobodise od griha, i izide pravedan. Zato veli Sveti Ivan Zlatruznik *date, & accipite*, daite i primite, *date egenis elemosyinam*, daite ubozima akoste po Grihu Sinovi od sarrbe, *& a Deo accipietis*, i primichjete od Boga milost, za biti Sinovi od gljubavi.

VIII. Ako zaduscbenik u sadagnenu bichju jest pravedan a biaje prie Grescnik zaduscbina za sve predgne grihe sadovogljuje, kasciuchise istinito scto govori Ecclesiastik: *est, qui multa redimit modico pretio*. Ere premda tko zaduscbinu çine budde dostoian velike mukke sa svim tesim njie darscan, obuchi osctre kostreti, pripasati verigam svuoje bokke, ni okarvavkti biçima svoje tilo, budduchi da zaduscbina ima jednu cjudnovatu krepos za zadovogliti. *Ipsa est quæ purgat peccata*, reçe Angheo Tobij, *& facit invenire misericordiam. Purgat peccata*, kolliko o muzi, i pedipei; *& facit in-*

invenire misericordiam, koliko, o krivini, ispovid, illi skruscegne izvarsno, po sebi disce grih, il smarscjuje; alli zaduscbina spravglja na taki način duscu, da s' Boxiom millostim od grihase slobodi. *Purgat peccata & facit invenire misericordiam*. Koje dakle cjudo da Sveti Ambrosio takmi zaduscbinu, s' karsctegnem, ere zaduscbina na niki način, kako voda od karsctegna, gazi pakgleni ogagn, jer pere duscu od svaki griha necisti. Cjute gnega. *Ita elemosina extinguit peccata, sicut aqua baptismi gehennæ extingvit incendium; ergo elemosina quodammodo animarum aliud est lavacrum, ut si quis forte post baptismum humana fraglilitate deliquerit, supersit ei ut iterum elemosinis emundetur*. Rechju josc vechje. Buddimi to dopuscteno rechi podlagajuchise Svetoi Viri. Zaduscbina, u nikoj stuari nadhodi karstegne, evo kako.

IX. Karsctegne jedan put samo Dušcu od krivine ocistiti a nemoxese ponoviti, *una fides, unum basptisma*, alli karsctegne od zadušbine, moxese koliko puta hochjes ponavgljati, i svaki put cisti, ošdravglja, i od svake pedipse izbavglja. Cjute ovo od istoga Svetoga Nauciteglia. *Nisi, quod salva fide dixerim, indulgentior est elemosina, quam lavacrum; lavacrum enim semel datur, & semel veniam pollicetur; elemosinam autem quoties feceris, toties veniam promereris*. Moxelise vechje rechi,

X. Pridrasi, dakle budduchi dašu darscani koji mogu sagledatî potrebnike gnih pomagati; a daršcani pod grjh smartni, tako da nemoguse innako illi sad pravedni, illi grešcniçi sahraniti; budduchi da ovoje nacin za svoju kuchju uštanovititi, dohodke uzmnošciti, Sinovima providiti, budduchi, kako Bogh svidoci, budduchi da ovi jest naj bogli način, za dobiti dusci Raj; *ipsaque purgat peccata, & facit invenire misericordiam*; Ah! Ako imate iskru vîre otvorite ruke ubozima, hochjete vašcu duscu šahraniti, nitchjete otiti u Pako. Boxje millošarghje statichje prid vratima pakglenim, i nechje dopuštiti da buddete mochi u one ponore uljcstiti. *Ante fores gehennæ stat misericordia, & nullum misericordem permittit in carcere illum ingredi*, veli Sveti Augustin. Ios da Boxja pravda nebudde zadovogljena vascim osobitim pokoram vašce grihe; ako buddete ciniti zadušcbine sadovoglichiese. Nu dakle obarnitese, i pogledajte koliko kuchia Siromaschih neimaju ni vina, ni kruha *panem non habeut*, a vi obilujete kruvom, Vinom, hodichiami, pinosmi. Ne šardite Boga, da vam nedigne sctovamje dao, i sctoje nc toliko vašce, koliko gnegovo. Svakasu gnegova, a uamisu dana da po gnima, kako po jednomu vodotocju, dostignete onu svarhu za kuste bili stvoreni, i od Boga na ovi svit postavgljeni, kûvam millosardni Bogh dopustio.

RAZGOVOR VII.

U TRECHIV NEDIGLIU PO VODOKARSTIU. I.

Filii Regni eijcientur in tenebras exteriores; ibi erit fletus, & stridor deutium.

Sinovi cd Kragliestva bitichie izaghnani u tmine izvagne; tuchie biti plac, i sckripgena od zubaa (Matt. 6.).

I. Paklu, Paklu dabih ja razumio kolikosi strahovit, samo tebe imenujuchi, ostaobih od straha zapagnem; ter nebih imo drugo chichiegne nego za obratit moje occi u dua ižira suzaa, jedabi moim obilnim plaçom ugasio onę plame koi u tebi spravni gore za xišcatme po smarti, ako u ovomu xivotu ne plaçem. A vi, Pravovirni, samo od mene cjujuchi ime tako straxno, kakobiste udiglie, vašce glave prighnuli, kako bistese zamislili, i od straha otarnuli, kad bisto razumilli, scto hochie rechi jedno misto od sve-

svemoguchie Boxe pravde osctro rasargiene
sctvoreno, za grescnike mucciti u svih te-
lesnih chiuchiegnih, u svih mochih dus-
cevnih, i muccitiih u vjeke bes millosar-
ghia, zac govori: *ignis accensus est in fu-
rore meo*: bes ikakva oblakscjagna, *ibi erit
fletus, & stridor dentium*. Nastojmoga da-
naska rasumiti, kakose boglie moxe, za
le kuscjatga.

II. Za dobro rasumiti sctoje Pako, nemo-
resc vechie rechi, nego da Poko jest jedan
vuor prikladan jednoj neismurnoj pravdi
Boxioj, na ti nacin, da tko nebi zno da
Boxja pravda jest neismirna, samo pasechi
ovo veliko dillo, i varst mukkaa od Gre-
scnika u onomu ponornomu Iasu podnoseni,
budde dochi na duboko posnagne, od ove
neismirne Boscje kriposti u podepsagni gri-
ha. Tako isti Bogh nam svidocci u Ezec-
hiellu: *Sciens quia ego sum Dominus percu-
tiens*. Iachiu udorzima tesckimi udriti moje
odmetnike, da kros jakos od mahaa, lasno-
hiese moch poznatti moje Boxie miscize
svemoguchstuo; probostichiu maçem sarsbe
moje gnihova unutargna, neka svak budde
silovan spovidati, da tko ranniva drughi
nije nego jedan Bogh, koi, neismirno na
Zlochiu marzi. (Ezech. 7. 4.) *Scietis, quia
sum Dominus percutiens*. Dakle triba rechi
da Pakgliene mukke grscnizima spravne
jesu bes mire, kad imadu dat znagne Boxje
pravde neismjrnu isvarznost; kako druga
Boxja dilla drughe Boxje isuarznosti nam ka-
zu.

III. Nu dilla od Boga stvorena za gnegovo
millosarghie oçittovati, koliko jesu neismirna
i priçiudna; nesamoje on ustarpieno podnio
tolika uvrighiegna suproch sebi od stvoregnaa
koliko potiscteniih uçignegna u isto doba kad-
mje dilio obilne milosti, nego doscaje na
toliko daje radi gnih umro, a smartiu to-
ko prikornom, toliko gliutom, toliko mar-
echiom. Triba dakle da neismjirne, nevi-
ve, i pricjudne buddu one pedipse koje
imadu Boxju pravdu oççitovati: *effundes iram
secundum misericordiam*; (*Eccl.* 16. 13.) kako
i u Zarkovgenaku reçe.

4. Alli Pakgljene mukke ne samo imadu
veliçini Boxje pravdo biti sliçne, kako tvor-
vo svomu uzrokku, nego joscera kako
podobni naçin za gne osobitu svarhu ispuniti.
sto navlastiko hochie Boxia pravda varhu
svega, muççechi u Paklu osughienike? Ho-
chie da ovi gnihovom mukkom zadovoglie
Boxjoj slavvi tolizim slochiam uvrighienoj.
Tko dakle moxemi isrecki miru od mukke?
Iest dosta za zadovogliti za tolika necjaste-
gna kojaje od Grescnika podnila Boxia sveti-
gna, samovlastitos, dobrota, nrismjernos,
i velicjanstvo, i sve ostale bes brojne isvar-
snosti? koje u jednomu Morru bes dna, i
kraja sastajuse u onemu bistvu Boxie naravi.
Ako çegliade potiscteno budde svojega kra-
glia sauscnizom uvriditi, njie mukke toliko
xesctoke, njie smarti toliko gliute koja mo-
xe taku hudu smionos zadovogliti. Nu koja-
chje biti ona koiom neharni i potiscteni
grescnik budde vratiti cjaast svim Boxjm
isvarznostim ugrabgljenu na taki naçin, da
kros gnegovu mukku Gospodin budde poznan
sam Bogh neismjeran, i bezkonçiv, i pri-
dostojan svake çiaasti od svih stvoregna,
kako jest doistine.

V. Malloje zato rechi da u Paklu jesu
tmaste spille, ghnusobe gadne, strascne sarde,
maççi, strile, potozi goruscta sumpora,
pitje rastopgliena olova, blata zmarsnuta,
kotli, pile, scila za vadit oççi, kljescta za
iskonit zube, grebenzi za parat bokee, ve-
righe za istuchi kosti, subglie glavgnie za
xechi, zviri, koje u jedau, zancize koje
dave, sicjani koi truju, jesu ove mukke
nemille, takojest; alli mogaih gliudska pa-
met svoiom hitrostim iznachi, i staviti
svoiom mochim u dillo. Voo od Bronza bi
iznahoghiegne Perillovo; naghjosce Eghi-
pzi onu nemillu mukku da ostrim tarstime
nokte probadaju; Nerun iznaghie da buddu
gliudi svjemima kosami pokriveni, i pridani
Psima na razdarpagne; Mesenzio iznaghie da
buddu xivi s' marzima svesani dokle bi za-
jedno isaghgnilli. Nisu ovo mukke Pakglie-
ne; alli s' drughe strane, ako ove jesu toliko
strascne, toliko xesctoke, sctochje biti one
koichie iznachi jedan Bogh, koi sve zna, i
sve moxe, kad suproch osughienizima rasar-
çen ukasachie mock svoga ghnjva? Tko
moxe rechi kako.

VI. U Svetomu Pismu stavgliase nam prid
oççi çesto krat da ogagn kie u Paklu biti
poglaviti osvetitegl Boxie pravde: *Ignis ac-
census est in furore meo*, veli Bogh. *Domi-
nus dabit ignem in carnes eorum, ut urantur,
& sentiant usque in Sempiternum*. (*Jud.* 16.)

Ignis, & sulphur pars calicis, eorum. Pones eos ut Clibanum ignis. (*Psalm.* 2.) Takojer u novomu pismu: *ite maledicti in ignem æternum. Crucior in hac flamma; potest corpus, & animam perdere in ghennam. Pars illorum erit in stagno ardenti igne, & sulphure:* (*Apoc.* 21.) U jednoj neiſmirnoj pechi, u jednomu jezeru od oghgna, utopgljeni i zakopani jadni osughienizi iz oççiu, iz nozdara, iz uſti iſrigauchi paklene plame; gnihova koxja bitichie kako koto, u komuchie meso gnihovo i karv vriti, moſakchie vriti u kostich, moſcdani u glavi, ſarçe u parsih, koſtichie biti ko ſaxareno guoſdie, ogagn u svakoj strani od tila, i sve strane od tila u oghgnu. Na taki naçin dachie svako tilo od oſughjenika biti pakgljena pech u Paklu. *Pones eos ut clibanum ignis.*

VII. Kad pakgljeni ogagn ne bi ima vechiu moch za muççiti nego nas ogagn; toli nebi bila doiſtine stvar straſciva i netarpgliva takim oghgnem biti muççen? Xiv biti utopglien, u jednomu Iazu oghgnienomu? Boxe koja mukka! A iſtina jeſt da nas ogagn prema pakglienomu oghgnu moxese rechi prilika od oghgna. Oſtavgliam da ona paklgiena pech koja obkruſciuje toliko stotinaa miglia. Uzdarſci toliki ogagn da jedna Gorra u gnu smetnuta, raſtopilabise ko vosak. *A facie tua montes diffluerentur.* (Num. 64.) Oſtavgliam da oni ogagn jaccji jest, ere od svuda satvoren u ſarçu zemglie. Nu scto umnaſcia ſcesctoççinu pakglenoga oghgna jest Boxja ruka, kojase onim oghgnem sluſci kako orudjem Boxia, [illegible] uzdarſciati u sebi samo [illegible], koje moxe dati ko ogagn naijacij; nego sve bolesti odsvake ſtvari muççechie. *Ignis ille erat instrumentum divinæ justitiæ punientis*, veli S. Tomas, *instrumentum autem non solum agit in virtute propria, sed etiam & principaliter agentis.*

VIII. Jedachie jadni osughinizi imati u tolikoj muzzi koje god oblatiſciagne? Na ovomu Svitu akote koja jaka boleſt probada, vazdachie biti koje cegliade, illi Xena, illi Muſc, illi Sinovi, illi priategl koite xale, koji ti xude oblakſciate boleſt. Alli u Paklu druſcba inih oſughinika mukkuchie umnoziti, a ne oblakſciati. Na ovemu Svitu pribivati s' jednim, slockiudnim drugom, tko nezna daje velika mukka? Duh Sveti nam svidvci daje boglie s'zvirima u jednoj puſtigni xivot provoditi, nego s' jednom sarditom, i gnivnom xenom. *Melius est habitare in terra deserta, quam cum muliere rixosa, & iracunda.* Mislite sada vi kojachie biti mukka s' druſcbom bez brojnih oſughjenika vazda stati, kad ſtati s' ſamim jednim od gnih jos u zemaglskomu Raju bilabi mukka netarpiva: ere kako u Raju ovisu punni gliubavi ter samirito ſajednose gliube, tako u Paklu svi punni omraſe, jedam, na drugoga nepomirivglim nepriategliſtvom marzi. Stojeondi kako dracje, koje stiznute i svesane, ſajednoboduse. *Sicut spinæ se invicem complectentur.* takzh prilikuje Naum Prorok. A sa svim tesim meghju karſtianima, cjuosam kogagodier ja moijm uhami, jeſsu koigod toliko bezpametni, koi govore, ako bubbem otiti u Pako, nechiu bit sam. Ah ludi! ah Mahniti! scto govorite? kolikoih jest vechie, jos vechiaje mukka, oteſchajuchi jedam drugomu jadde i nevoglie. Akote bolest od glave mori, jos blaghe riçi od tuoih najdraſcih dodivajuti, a moxesue uffati koje oblakſciagne, od druſcbe, i od lizaa tvojih nainemillih suprotivnikaa? Zatoje priſtinito scto Sveti Tomas veli: *ex damnatorum multitudine pœna singulorum augetur:* (in 4. dist. 10. q. 2. art. 1.)

IX. Da ako jednomu nevoglnomu oſughjeniku odvechie mukkechie biti, a ne od oblahſcjagna drusctvo drusih oſsughjenika, oſtavgliam da bubdete vi promisliti, kojemuche muçeċenſtvo doniti drusctvo od Vragova, kji jesu ne samo nepriategli, nu jos karvnizi Boxje pravde, i zluſcbenizi koje straſcne, i garde slikkechie ovi uſeti za oxjoloſtivgljati i muççiti svoim poghledom oſughjenike? Sveti Francesco biuſci jedan put jednoga Djavla vidio, spovjeda da bez Boxje pomochi nemoxese paziti mi za jedan cjas taka nakazan a ne umriti; Sveti Antonino povida od jednoga Redovnika, da biusci ovi takoghier jednoga diavla ghledo paka vegliaſce da prie bi se u jednu gorustu pech vuallo nego pasitga opeta. Nu sctochie biti kad buke jedan osughienik sillovan imati toliko tiſuchia gnih vazda prid oççima u slikkah toliko straçnih, kako veli S. Job. *vadant & venient super eum horribiles.* (20.)

X. Alli od vechiechie biti, mukke gnihove rughglive, i gliute riçi, nego iſti gnitovi grubi, i ſtraſcni obrasi, Umamilliſmote u mre-

Digitized by Google

mresciu rechie; nechiese moch u vik ismaknuti; kakosi bio tud, mogosi Rai stechi prem lasno a njisi htio. Rexi sada, kopni, ojsnui, xarkni. Ova gliuta prikoregna od koichie biti mukke? Jednomu Igraçu kojie sve pinese na igri izgubio, nemoxesce gore uçinitti nego prikoritga, negose gnime rugati, kad on xialostan resci, ovoje dosta da budde karte razdriti, ugrisititi, i u bist udriti, da i mallo joshasjè staviti isti xivot na boghibionos, za osvetitise. Mizlite kojachie biti sarxba, gniev, i bjesc od osughinika slusciati tolika prikoregna, tolike rughe tolika besoççegna a kako Pas u verigah nemochse na njiedan naçin osvetiti? *Peccator videbit & irascetur dentibus suis fremet, & tabescet.* (Psal.)

XI. Cjui Djavalski rugh bitichie osugkjenizima velika mukka, alli vechiechiei muçiti rugh... Znateli çigov? Rugh Nebeski! Rugachiese gnima Svezi, rugachiese Anghieli, rugachiese isti Bogh. *Dominus irridebit eos* tako imamo u kgniga od mudrosti. *Dominus subsanabit eos*. I po Ezechielu cjuite scto isti Bogk svoijm ustima govori. *Quin & ego plaudam manum ad manum, & implebo indignationem meam.* Oni rugh nebeski vechiechij onevoglki nego rugh djavalski, ere Djavli jesu i oni muççeni u Paklu? alli dase gnima rugaju Svezi i Bogh, kji uscivaju ovo umnascia gnima jedan Pako toliko xesctok, tolikoje velika i lipa nebeska slavva, koju uscni za toliko mallo isgubisce a druzi uxivaju. Prilosceechise zato ostalima mukkami, mukka od zavidosti; mukka josc na Svitu ieguena daje vechia nego zlo kojemudrago, budduchi da svako zlo prima koi lik, alli zavidos, njedan. *Calamitas sine remedio est odisse felicem.* (*Ciprian.* lib. *de zelo*): a Zato isti Bogh hotechi Eli pedepsati pedepsom rasbuscienim chiudima gnegovih Sinova prikladno sctomu priti? pritimu dachie viditi svoga natizavza ghdichie u Templu vladati s' velikom slavvom. *Vedebis emulum tuum in Templo in cunctis prosperis Israel.* Mislite u kojuchie oni nevoglniçi bist udriti, koiechie psovke izrigati suproch Bogu. Mi gorimo a druzi uxivaju; mi gorimo a Boghese smje; nasca muk, ka gnihovje rugh! Ah Boxe primemilli zastonas tvoim trjskovima satarisasc? Umnosci nam plam, nemillosardni, razglintise vechma, raznemillujse suproch

nami, samo nemoj da vidimo ghdi ti i tvoja prokleta druscba, na nasce skoncjagne uxivate ghdise smiete. Ah! smihu nami çemernij, nego isti nasc plaç. Ah uxivagnu nami bogliescglivij, nego nasci jaddi! Ah Paklu zascto nejimasc jaze tako ponorne u koje bismose zakopali za ne viditi lize Boga koj uxiva na nasce mukke? Ovo i vele vechiechie rechi oni jadni odmetniçi, a nemoguchi niscta uçiniti ni Bogu, ni Blasceniçima toliko gnima marsechiem. *Commanducare linguas suas prædolore*, kako imamo u Apokalisi, grisitichie od gnieva svoje jezike, grisiticha svoje meso, grebstiche svoja liça. Alli neka çine scto hochie, imatchie vazda na gnihovu sramotu prid oççima taki gnima marsechi pridghled. *Cruciabuntur igne & sulphure in conspectu Angelorum, Sanctorum, & ante conspectum Agni:* (Apos. 14.)

XII. Alli moi, Prsavovirni, sve sctosam rekao njie Pako. Njie Pako ni ogangh oni toliko xestochi, ni oni plami toliko goruscti, ni ona druscba toliko marsechia, ni oni obrazi toliko strascni. Oni vrascij urnebes, one guste tmine, one ponorne propasti, nisu Pako. Sancize, ranne, biccevagne, sulize, macci, hari, zikire, i sva orudja Boxje pravde nalarçene za jadne osughjenike muçiti nisu Pako. Sctoje Pako, i scto doistine menę strasci, jest ono, scto magnese haie, ere prem mallose razumi; a ono mallo scto od tega ja razumim, neimam podobne riçi za vam tomaçitga. Znateli sctoje Pako? jest biti Bogom rastavglien, isgubiti Boga. A tko moxe isrechi koje zlo jest izgubiti Boga? izgubiti priveliko dobro? Moxese ova mukka kuscjati a ne izrechi; kakose moxe kuscjati a ne isrechi? Sctoje Boga stechi, sctoje Boga uxivati. *Aquiri potest, æstimari non potest.* Ova mukka jest Pako od Pakla; u ovoj muçi stoi osughjegne sve drugo. Ni deset tisuchia Pakalaa od oghgna, i od svih muççegna kojasam vami povidao mogu onu mukku prilikovati veli Sveti Ivan Zlatousnik: *Decem mille quis ponat gehennas, nihil tale dicet quale est a beata gloria excidere.* Zar reççene mukke mogu stati bes Pakla. Alli mi sadara ne prozjegnivamo sctoje Boga isgubiti, ere u ovemu xivotu imamo jedno poznagne prem tmasto, kojaje çestitost Boga uscivati. Uçinichie Bogh da pamet jednoga osughjenika budde imati jedno poznagne prem xivo od

Nebezke *slave* izgubgliene, od uſcivagna u Boxjemu vidignu. Iednaka i takmena ovomu poznagnu bitchie mukka, videchise ovim neiſmirnim dobrom raſtavgliena, poznaje biſtro oſughina dusca da gne najposledgna svarha jest Bogh, put koga sasvima mochima svojega bichia chiutise poteſana, i s'gnime ponaravnomu prighnutiu xudichie ujedinitse; alli s'drughe strane videchi, ghdi gnu Bogh od sebe odbia, i odmechie, koje skonçagne zato, koja mukka koje smamgliegne? Istinaje da rasluçegne jest pravi uzrok od svake boleſti. Zato jedna koſt van svoga ſgloba, van svoga mista, koju bolest neuxrokuje? ſgodiloze da jedna Majka ſarobjena uzilovana gne Sinom raſtavitse, illi Seſtra Seſtrom, palesu na tle martve od same boleſti. Atko dakle moxe iſrechi, koje smartne xexate boleſti chiuti jedna duxa toliko po naravi svojoj svarhi; svojoj çeſtitoſti prighnuta, a zajedno svoiom svarhom, svoiom çeſtitoſtim silom razdjeglina? Poznachie priveliko doſtojanſtvo kojeje u Bogu privelikomu dobru, da budde gliubjen bes svarhe, i da imalabiga gliubiti: poznachie bezbrojna gnegova dobroçinſtra, rada koieh imalabimu ſahvaliti, sa svim tesim za svoju krivinu, miscte gliubitga na gnega marzi, miſcte ſahvalitmu spusjega. Viditchie da oni Bogh koi steçen biobi gne gliubitegl, i Blaxenstvo, on iſti izgubgljen jest gne nepriategl, i muççenstvo. Stega oſughinik marzichie na Boga, kakono na svoga muççiteglia ushetichie privratitga bichiem, uçiniti da njie, alli poznajuchi da ova zlobna poſcuda nechjeſe uſmoch iſpuniti, kako nechjese uſmoch iſpuniti naravna poſcuda za uſcivati Boga jur iſgublina, Scive, i umira u ovoj hudoſti, u ovemu neuſſagnu. Ah mukko, kakosi gliuta.

XII. Daj daje jedna ſmart koja bi Oſughinike za milloſarghie raſtavila onim prinemillim xivotom naimagne za ki cjas? njie millosarghia, njie ſmarti: *Quærent mortem, & non invenient*. Ovachie biti gnihova xudjena zabava, izkati ſmart gnu ne nachi. Ghdisi smarti zavjevachie u onih smaſtih ponorih. Tkojachie biti ona milla Sarda koja buddeju nami dati. Zarvi koji nas grisete, proſcrite nas, plami koj nas ſceſcete, sprascite nas; oghgneni valovi u ki plivamo, utopite nas. Alli ſaman: *Quærent mortem, & non invenient*. Jeſt u Paklu ſmart, alli ſmart koja ne umira, ſmart neumarla. Nighdarchie mukka priſtati, oblahſcjat nighdar, nighdar! Sctovamse cini Pravirni? Kakose ne najexite od straha na ovu rjç. *Cur cor non concutimini? Si considerim Inferni pœnas*, vika priſtraſcen Sveti Bonaventura, *non solum intolerabiles acerbitate, sed & interminabiles eternitate*. Nighdar nepriſtati mukke tako netarpive, od tila, i od duſce. Nepriſtati u vike pameti! Tko moxe dohititi vikovicjanstvo, tko tebe moxe dohititi. Sctochjemo rechi daje vikovicjanstvo? hochieli rechi toliko godiſcta, kolikoje kapagliz vode u svih rjkah, u svih jeserih, u svih morrih? vecchie. Priloſcimo joſc toliko godiscta kolikoje ſarna ſemglie i parſcine na ſvemu Svjetu. Vecchie. Nu nadoſtavimo toliko drughi godiſcta kolikobi bilo ſarna u jednoj Gori parſcine viſinom do Nebeſa. Vechie. Cinimo ovako, da svi ſarni parſcine ove recene Gore toliko neſmotarne buddu stavglieni jedam za druſim, na taki nacin da cine jedan trak neismjerne digline; stavimo paka na pocetak ovoga traka jedan broi od 9. Za gnim toliko zera, kolikoje ſarna... Smetaſe pamet josc Anghjelska na taki bes brojni broi godiſcta; a niſctanemagne josc kadbi bio jedan oſughjenik, (a kad to bi bio) kabibio velim jedan oſughienik sto u Pakljenih mukkah doklebiſe svarcio taki broj, dignuchi svaku tiſucchiu godiſcta jedno jedinſtvo od onoga broja, jos vikovicianstvo bilobi u svomu zilomu bichiu, a oſughjenik biobi u pocetku od svih Mukka. Ah straſcni Grommu, ova rjc vikovicjanstvo. Kako ova ric nami ne smeta pamet, ne satre Sarçe. Za raſumiti sctoje vikuicianstvo od Mukka, hochieſe jedno vikuvicjanſtvo.

XIII. Ah Boxe priſtraſcilobinas biti uſilovani stati u ovoj Zarkvi tako sedechi, miſez danna, pacek samo jednu Nediglju danaa; jedna Comedia, jedna igra draga iſpocetka, kako dodijva akoje duga. Nu sctochie biti sidjti u sve vike od vjkaa u iſtih mukkah, i mukkah, toliko xesctoki. *Dabit ignem in carnes eorum, ut comburantur, & sentiant usque in sempiternum, usque in sempiternum*. Tko moxe to raſumiti! Alli ni magne moxeſe raſumiti da biusci jedan Pako tako strahovit Greſcnizima sparvgljen, nahodise Greſcnika na Svitu, ter da jest ovj

Pake.

Pako, i daga karstjani viruju a nisctanema-gne ovi Pako punje karstiana. *Lata est via, quae ducit ad perditionem, & multi intrant per eam.*

XIV. Placem ne mallo putaa misflechi da tolike dusce s' tolikim Sacramentima, t' tolizim Pripovidangima, tolizim nadanuchim samo-hochuvagljause u Pako. Svi koismo u ovoj Zarkvi, hochiemoli utechi one mukke? Gospodo, Pravovirni pitam vas ricima Isaie Proroka: *Quis ex vobis habitare poterit cum ardoribus sempiternis.* Scto govoris xeno toliko mekoputna, koja akote ighla bazne, cesnesc, *poteris habitare*, hochjesch mochi odoliti onemu oghgnu, onesim maccima, kojchjeti u vjke sarze, parsi, occi probosti-ti, *poteris. Poteris* ti koi sadara nemoxesc tarpiti, ne govorim smard jedne Scivine sopisane, nego hagliu jednoga uboga, *poteris*, kamate, omrase, bludi, marmoscegna, nepravde, osvete, kamo vode? jeda na Rajski miris, jeda na Boxie uscivagne? akoje tako, Pakoje prasan. Vajmeh, vajmeh! ah Paklu, ah vjekovitosti, ah sljepochjo, ah ludosti, ah nerasboru! Bogh zna koliko od nas hochje utechi Pako; Bogh zna.

XV. Ah moj Böxe: *corripe nos verumtamen in judicio, & non in furore tuo.* Pokarajnas alli u pravdi, dalli ne u gnivu tvomu. Evome pripravna podniti svako zlo na ovomu svitu, glad xeghiu, ranne, peçali, bice, çjavle, udorze, propasti, smráde, ottrovi, dalli nemojme osuditi za u vike *noli me condemnare*; nemojme pognati od sebbe u Pakgljenu jasu dite nechiu hvaliti, moj Boxe; *non mortui laudabunt te Domine neque omnes qui descendunt in Infernum*, ma proklignati tebe, tuoja dobrocinstva, lipi dar stvoregna Posinovgljegna, i zvagna. Ah! smillise meni smulli Occe od gliubavi; nedaj da plod kavi tuoje nevoglno poghine. Nu kabiti prudnost bila u karvi tuojoj? Jedabi ti vechi bio prez mene, jedali samnom magni. Ti tebi zadovoglian znam da nepotribues od mene, allіznam da i ne xelis isgubgljegne nasce... Karschiani xeliteli bit saragneni? Ostavite zlobe psosti, puttena poseligna, kamate, ec. ec. pokoritese, pokoritese od vasci udosti, drugovam ne ostaje, nego Pokora, i pokajagne, olli Pakal.

RAZGOVOR VIII.

U TRECHIU NEDIGLIU PO VODOKARSTIU II.

Domine si vis potes me mundare. Volo mundare. Ostende te Sacerdoti.

Gospodine ako hocchiesc moxes mene oçisťiti. Hochiu biti oçischien; Prikaxise Redovniku. S. Matt. 6.

I. Da grih jest guba najnèchista, a guba dusce tko moxe tajati? ter guba toliko gârdja, i gadnja, koliko dusca plemenstvom tilo pridobiva? *lepra nonne est peccatum animarum nostrarum?* veli Sveti Ivan Zlatousnik, ere kako guba po svemuse tilu prostire, tako daga jednom rannom çini; prem onako grih svu duscu truje, i osvojuje. *Sicut lepra per totum corpus diffunditur, sic peccatum per totum hominem.* Kůxnaje guba, a zato dase nebi drusi otrovali branilascese gûbavzima u okrugâ Gradovski sidaa pribivati. A tko ne zna da jedan sam zadostaje cestokrat, za svu ostu kuchiu; svu one dru-

Digitized by Google

druxinu okuxiti. *Lepra contagione est alios inficiendo, sic peccatum.* Na Gubavza marsiae: a tko moxe isrechi koliko Bogh, koliko vas Raj jednoga Gresnika marsi: *odisti omnes operantes iniquitatem.* Osobito jest Gubavzima biti sgadni. A kadseje nasclo daseje jedan Gresnik s'sabranim nasladam napoito. Guba dixe vid tko slipij od Gresnika? koi moguchi svakj çjas u ponorne jame od Pakia surinovratitse, svoju sveudilnu poghibil ne vidi: *excaecat eos malitia eorum.* Jedna raslicnos meghiu telesnom, i duhovnom gubom nahodise. Znateli kojaje. Gubavaza u tilu broj jest malahani, alli Gubavaza u dusci, plançe stvar, nejsbrojni. Jeda nje Isukarsta dalli tiçe kako onoga Vangeoskoga Gubavza, *tetigit eum, & confestim mundata est lepra ejus?* jeda njie Redovnika k'kima mogu biti poslani, *vade ostende te sacerdoti.* Da ne ozdrave oni koj ne mare vapiti k'Isukarstu za svoje zdravje, koj ne stupaju k'Redovnizima, a zato nose svoju gubu jadni, joscte u Pako, to njie cuddo. Alli da neozdrave oni koj isctu, Isukarsta ticiu, koj k'Redovnizima pristupaju, kojse ispovidau, toje çuddo veliko. Allisemi od toga imamo çudditi, ere tiçuchi Isukarsta, neticiuga, i pristupajuchi Redovniku, k'gnemu ne pristupaju. Vighmo kakose to sgaghia.

II. *Vade ostende te Sacerdoti*, pogh prikaxise Redovniku. Ciuliste mallo pria u kratko koliku gubu sami sebi grade oni, koj gadni i gardi gubom od griha, njsctanemagne, moguchi, ne mare za ocistitse. Alli besidim danaska od onisih, koi k'Redovniku pristupajuchi kaxu dase brinne gniovim zdraviem, alli grubo sami sebe varaju. Jesu nike dusce koje same sebe, s'gnikim povoglnim neznanstvom osljpgliuju, bojese da ne buddusebe poznati, niti oççi otvoraju za gnihovo darxanstvo paziti, ere to gnima njie drago, grade sami sebi jedno Bogostovstvo na gnihov naçin, i hochie da nauk od chiudi, gnihovoi plavosti, gnihovoj pohlepi sluxi; i premda gnihova unatargna svist, koja jest oni virni svitnik koi ne blasni, govori inako, nisctanemagne setose ne ugagia gnihovoj vogli, ne darxise za istinito, u jednu riç: *hoc quod volunt,* kako dobro reçe u kratko od ovih Clemente Alesandrinski: *hoc quod volunt credunt esse veritatem.* Sciti oni hochie ono darse daju istina, sciò jednomi sudise po nauku od koristi, i raspuscenja, ono gnimaj zakon. S'ovim naukom Isukarsta tiçu, k'Redovniku pristupaju. Ah! toxni, ah samohotino privareni, vidichiemose prid Boxim prisoogliem, ghdise nemoxe kazati zarno za bilo.

III. A dojstine ciudnaje stvar viditi ghdi vecchie nego jedan, a ne od najgore çegliadi od Grada, illi besside kad, illise hochie prikazati Redovniku za ispoviditse, sloxe i gredu kripostima obadienim kako da jesu pomagkanja, ghdi u toliko grih ne malahan kradese gnima iz prid oççiu. Bitichie mlogo godiscta da oni njie platiu onemu Najmeniku zadovoglio, nighdar njie vratio ono tughie, zna da ima zadovogliti za oni legat; alli samo ere ima miso za zadovogliti, niscta od tisih ne govorechi, Krivise ereje kratio zaduscbiue uciniti. Oni drughi, nechie çuti riç dase pomiri s'onim çegliadetom, obargniuje lize za svoga uvriditeglia neghledati, ako o ovemuse govori, jest oghagn u obrasu, otrov u sarzu, maç u jeziku. Samo ere neima miso za ubiti ga, xive bes sumgne, krivise ereje viko na slusbu, na divojke, na xennu, na dizu. Jest koi ima jedno priategliство, rezimo tako, s'jednim çegliadettom, ide navlasc u onu kuchiu, jost i u Zarkvu zagledatga, o drugomo ne misli, nesnivamuse o drugomu, alli samo ere hochie s'ciastegniem sagrisciti, krivise daje savisce prighnut na gliubai od kuchie, ah! iscti boglie, çini pravdu samonu sebi, nemojse blazniti.

IV. Bilaje svitna i razumna naredba od zakona; da oni isti Sudci, koi oblast imaju za visce tughieh stvari suditi, visce svoih vlastititi nemogu, ere mirila josc nehote prighnulabise na jednu stranu. Joscte Liçnizi, premdase moxe virovati, da niedna stvar njie gnima vechie u Sarzu koliko gnihovo zdravje, nisctanemagne, njie gnima dopuscteno sami sebe liciti. Ova obiciaj stavno tia u doba od Aristotela: *Egrotantes Medici alios ad se medicos vocant*, Liçnizi rasboglieni drughe Liçnike k'sebi zovu. A s'razlogom veli isti Mudroznanaz; *quasi nequeant verum discernere, qui de propriis, judicant, & in affectu constituti sunt:* ere nemogu istinu posnati, oni koi sudo, o sebi, ter u gliubavi jesu. Gospodin Bogh koje helo da

ako

zlo budde osugjeno od istoga hotigna, kojegaje porodio, buduchi svako pravo zlo Çioviku hochieno, kojoje joscte da isti krivzi, sudcj budu u svojoj parbi, ter da u najtexoj i najsmartnoj nemochi koja moxe biti, druga neka nego istoga nemochnika nemoxe lik pristaviti. Mi visce nascih zloba imamose osuditi, a niedan isvid nije zakonit, nego oni koi mi sloximo. Alli zato imamose brinuti dase ne buddemo varati, biusci da sami sebe gliubimo, a nighdar gliubav bilaje pravedan Sudaz. Zatose imamo bojati, da miscte odrisçegna, osudu primiti ne buddemo; imamo nas isteh gledati kako innostranze, akone kako nepriateglie.

5. Zapovida Gosp. Bogh Saullu (nastojte mollimvas, na sve okolisce) zapovida Gosp. Bogh Saullu, da spravvi suproch Amalecitom svoju vojsku, ter da duhu xivomu ne prostechi bude svih do jednoga posichi, plemenite, i ne plemenite, musçke, i Xenske glave bes obsira. Obsluxuje ureda Saul Gospodinovu naredbu, eres u ruci gotova slavodobichia kad Bogh vojuje, i cinise provoditegl, moxe on u mallo vrime sve Amalecitovo kragliestro osvoiti, sve pri jasnosti plina toliko bogata, slata, srebra, haglina biserima pobienih, a varhu svega pri kraglieskosa velicianstvu, biusci istoga kraglia Agaga uhitio, sabgliestiscemuse oççi, tako da suproch Boxjoj zapovidi prosti Agagu xivot, a plin ne ûxese, nego scto biasce gorre: *Et apprehendit Agag Regem. Amalec vivum, omne autem vulgus interfecit in ore gladj.* Potom toga ideti sa svim onim bogatim plinom u Galgalu, ter ondi dilom istoga plina uçini jedno slavno posvetilischie. Çiuliste Saulov grih, ciujte sada i ispovid gnegovu. U toliko Samuel Prorok znavsci sve od Gosp. Boga, vas ghgniv ide od strane Boxje Saullu, ovi netom upazi Samuela gnemu protiva velechimu. *Implevi verbum Domini*: Ispuniosam sve sctomje Bogh zapovidio. Dobro velimu Samuel; toli njie Gosp. Bogh naredio, dase sve shara, dase sve sprasi? Tako jest odgovaramu Saul, allisam ja Gospodinovu zapovid na ovi nacin tomacio, dase ne razumi i kragl. Nu govori Samuel: koje ovo blejagne, koje rujem, koje mukagne od volova. *Et quæ hæc vox gregum, quæ resonat in auribus meis, & armentorum quam ego audio*: Saul viduchse odkriven, nemoxe zatajati, spovida, nu çujte kako: Gonilisu ovamo ova stadda, Puk je boglienu prostio, da bude svomu Bogu na posvetilischie prikasati. *Pepercit nunc populus melioribus ovibus, & armentis, ut immolaret Domino Deo suo, reliqua vero occidimus.* Tada Prorok oghgnen prikoriga radi neposluha, pritimu, tescke pogube gnemu navisctije. *Quia projecisti Sermonum Domini, projecit te Deus ne sis Rex.* Pripadese tescko Saul na ove treskovite riçi, kakodagaje s' nebes tries udrio. Spovida opeta istanovize svoj grih: *Peccavi*, pristupiosam Boxju naredbu, spovidam, *sed nunc porta quæso peccatum meum. Peccavi, sed nunc honora me coram senioribus.*

6. Ja nechiu sada rastanciti sve okolisci od ovoga *Peccavi*. Kolikojest onisih koj, bochie, kako Saul da Ispovidnik naparti nase vas grih, nikajuchi onu pristojnu pokor uçiniti, ter na gnega tursechise kako na çiovika bes razbora, akoih on hochie dostojnom tegotom mallo pritisnuti: *Porta peccatum meum*. Kolikojest od onisih kojh ochie çiaschieni biti, i dase sgnime Ispovidnik podnossi, kako s' Vlastelima josc na i Isukarstovom pristogliu; ter dase da od pristitloga Gospostua josc gniovim opaçinami, i da ove buddu blascgnegnem poklogneno *honora me*. Kolikoj misle jednom zadusbinom ottaru uçignenom, i sctoje gore Redovniku, mititi da tako reçem Boxanstvenu pravdu *de initiis prædarum*. Alli propuschiajuchi sve ove scto ne çini za moju svarhu. Gledajte ovi Saullov nacin. Dase poslusca Bogh, i da potisctenomu gliudstvu, ni potisctenom plinu dase ne prosti, alli Agag kragl, alli stvari lipe, i bogate, ovase mogu sahraniti, nije grih. Tako mnosi çine: imaju koi god grih, koje gnihov milosnik, suproch drusim grisima osuda nemilla, ovi dase ne tiçe. Vigh jeli tvoj grih milosnik ona ponisnost, koja çini da svi u tuomu sarzu pogarhinjesc; illi ona miso da se svak u tebe zagleda, kano u jednu Dianu. Ona omrasa suproch onoj kuchi, suproch onemu gegjadetu; jeli ona gliuvesan pod koprenom naravnoga prighnutia; ono govoregne prem slobodno, ono zalosno prianuchje s' koristim. Vigh vigh dobro, velim opeta, koje grih tuoj milosnik ovega ubij. Tkotije tvoj Bogh.

7. Nu savisce tkojaje ova zlochia u Saullovoj ispovidi? *De Amaleb adduxerunt ea: pepercit populus melioribus*. Alli nisili bio kragl, nieli bilo tebi zapovidjeno, da sve satarti buddesc, nisili ti bio darxan ispuniti sve; sada svu krivinu mechiesc na Puk: a samo tebe imenujesc ghdje dillo hvaglivo. *Reliqua vero occidimus*. Dakle vojska samoje sagriscila, a ti samsi dobro sveto ucinió. Ah ispovisti, prem namcisclienc! Ah etto vami drughi naçin za prikazase, neprikaxhuikchise Redovniku.

8. Ciudiose Tertulliano od Boxje dobrote prema Adamu. Zapovidimu Bogh pod pedipsu od smarti da ne budde jiesti od sabragniene vochke: *In quacumque hora comederis, ex eo morte morieris*; Adam nisctanemagne pristupa ovu Boxju Zapovid. Alli Gosp. Bogh ne damu udiglie smart, ne proliva po tle Adamovu karv, nego bi sadovoglian damuse karvena zarglienost kaxe na obrasu, dase srami. *Ubi de arbore gustaverunt, nihil prius senserunt, quam erubescendum, maluit sanguinem suffundere, quam effundere*. A neçinise vami daje velika milosnost, veli Paciano, da moxemo mallim stidom dostojnu smart ukloniti, a stechi neumarli xivot? *Perpetuam vitam presenti rubore mercari*. Nu cinilise vami malla nasca oholost, da hochie kako Adam na xennu, vasda omlahsciati svoje krivine, nit umimo doistiniti, za ispovidatiih, ako neucinimo drugoga od gnih dionikom? Akose grih ne taj, opravdase, terse priobrasiva, na taki nacin dase prikaxuje pod prilikom od kreposti. Zla chiud od dize, od sluga, od muxa, od xene veli ona, illi oni sillujeme na kletve, na proklinagna. Opaçnost od onogá cegliadeta, veli oni drughi çini da imam zlo sarze prema gnemu, daga nemogu gledat dobrim okom. Mame i molbe od onoga mladza, veli ona, dovelameje suproch vogli na ovu zlobu. Ah! Pridrasi, onoje okriviti Puk, a sebe kazati pravedna; mallo po malla ucinitichiemo daje grieh svet. *Lingua tua concinnabat dolos*. Veli sveti David. Tkobi reko josc grih danascgni da ima svoju isvarscinu; josc jessu bililla, i rumenilla za opacine. *Lingua tua concinnabat dolos*. Vi mislite da nika çegliad stoje na dan sveciani tri ure prid sarzalom samo za svoje lize naçiniti, illi za boglie rechi pricíniti, dua liza ono çegliade nacigna, svoje, i od svoga griha. Imase oni dan ispovjditi, a u iskuscegnu, miste ciniti dilla od iskuscegna, i plakati svoj grih, uzrok, prigodu; drugo ne misli nego riçi kojemga ima isrechi, za stavitga u kojojgod lipoj dalecini. Malaniuaga s' jedne straue, uresiuaga s' drughe, a tolikoga naçigna, daga ne govori za polovi-çu. Vika ovdi S. Ivan Zlatousnik. Sadse samo ucisc biti krotak, tolikosise lasno od tvoje obartnosti, i smionstva zaboravio! Samochiete biti stidni, i stidne kadse imate ispovjditi? *Cum intus efficeris te primum pudet*. Ovisu oni laxivi Pokornizi, od koj govori Paciano, *post impudentiam timidos, post peccatum verecundos*, illi kako Tertulliano *puderis magis memores, quam salutis*.

9. Stid, sramexghivost, kako jes bila jaka usdarxati mnosih u pravednosti, takoje jaka bila za uzdarxati mnosih u svoih slobah. Moguchia jednako illi kad vojuje na pomoch od kriposti, illi na zlobu. Umi dusce plemenite ustaviti joscte kad stoje za upasciti u gas. Alli umijzh usdarxati da is gnega ne isidu, kad ugnusu upalle. Raj, i Pako veomasu stidu darxani, i kako stid vladan od Boga bi vasda usdarxagne od cistochie u xennah, od pravednosti u sudzih; od blagosti u moguchih, tako vladan od Satone bilaje veriga kojaije darxala okovanih u zlobah jednom tvorenih. Stid dobraje stuar a tescko nami ako buddemo sasma isgubiti stid ec. *Gloriantur cum mali fuerint &c.* Alli nebih htio, da oni, miste darxati grih daleko, budega gojti. Imase stidom ocktovati onemu koite moxe liciti.

10. Velika Boxia milosnos, veli Sveti Agustin, da njie on thtio uciniti gnegove Namisnike Angele, nego gliudi. Grih toliko garda, i paha toliko smardechia, kakobi sumo prikasatse prid cistochju Anghieosku. Ucini Bogh Namisnike svoje gliudi umarle, gliudi koj barsceck gnekada i oni subili Gresnici, koju slabost gliudsku dobro poznadu, a zato umidu prisrechi: *Confitere homo homini, homo peccator homini peccatori*. Smestichjete Ispovidnik, nemoxese tumaciti koliko uxiva, koliku radost u sarzu chiuti jedan Ispovidnik pomgliv kad vidi dase jedna dusca jur isgubgliena, jakostim Boxje milosti dobie, uxiva Raisku radost: *quale gaudium*.

11.

11. Alli pasite dobro komu vasce dusce vi. rujete. Njie na svitu muçniega dillovagna, koliko umit dobro ispovidati. *Ars artium est cura animarum*. A sa svim tesim? Ispovidnik jest sudaz, jest liçnik, jest svitnik, a daniescgni dan pri mnosim, ispovidnik naj nimij jest nabogli, budalastij neumitnij koj niti rasumidu, ni ti jesu rasumieni, jesu naiglasovitij; ischiuse navlas koi neumiu rasabrati gubu, od gube. Koi govori na naçin od Pokornika, koi ne zapovida dase vrati ono tughie, dase plati oni dug, dase ostavi ono priateglstvo, da se çini oni mir: oni su najbogli. Zato mnokrat: *accusatur anima non sanatur*; *pronunciatur offensa, non tollitur* osuàdiasce dusca ne ozdravgliase; izgovavasce vvrida, ne sdisese.

12. Iudaseie ispovidio *Peccavi, tradens Sanguinem justum. Tu videris*. Ne haia, takosu niki: a ne da Bogh da ia neizpunim sctosam darscan.

13. *Ostende te Sacerdoti*. Vighmo lesmolise na koi nacin prikazali Redovniku ne prikazajuchise. Ili grihse tai, illise priobrasiva, ovo nie kazase Redovniku kako Isudarst zapovida.

14. Svarchiu da iedna dusca u ovoi Zarkui koja ima potribu od ovoga Pripouidagniamenie dosta. Ciume imasli miso za sahranitse? Imam velis. Bez Ispouisti ne moxes. Scto Kasnis za uzmnositi tebi smatme bolesti? Imasega jedan put spouidati svakoiako nai magne na sudgni dan. Alli ah kolikom sramottom! Imasga spouidati prid majkon, prid muxem, prid Rodiacima, prid svim svitom. Ah s'kolikom strahotom. Broj moje razloghe. *An melius est latere, quam absolui?* Veli Tertulian. Jeli boglie tajati, ne goti biti odrisenu. Nie sumgnie boglieje biti odriscenu od griha, negoliga tagliati, pokle odrisegne Raj nami otvora, a tajanje Pako raztuora.

NADOMETAK.

15. Na sve ove stuari, kajosamvam prihazao, odluçite izuarsiti u naprividak za svakom pomgnom vasce ispouidi nekase u vami neizuarsci ono çiuddo veliko, da pristupajuchi k' Isukarstu nebudate dostignuti zdravje dusci vascoj; tako da tiçuchi gnjega, budese rechi da gnjega istoga netiçate; i da pristupajuchi k' Redovniku, k' gnjemu ne pristupate.

16. Juvre svi znate kako sçinim, onu pet stvarik potribnitih za izvarsciti dobro vasce ispovidi. Postavite dakle svaku pomgnu parvje za uçiniti dobro iskuscenje od svih vascih grihaa, pitajuch nai pri pomoch od Gospodina za mochijch svih odkriti, i zapoznati, kako mogljasce S. Job, govorechi: Sve moje grihe ukaxi meni: *Peccata mea... ostende mihi*, tojest broj, velliçinu, varste, okolisce, u misli, u riçi, i u dillu; suproch Boghu, suproch sebbi, i suproch iskargnemu svomu. Tudje zovni prid tobom za svidoka grizgnu od tvoja unutargnjega znanja, i ovachieti sve potanko prikazati sctosi zla uçinio.

17. Po ovi naçin zapoznavsci svaka uçignjena suproch svakomu zakonu i naravskomju, i Boxemu, i Zarkvenomu imamo zaçeti u sarzu pravo skruscenje, plaçuchi gorkim suzama dusce nasce *in amaritudine animæ*. Sve nasce opaçine, s'kojimsasmo tesko uvridili neizmirnu dobrotu Bogga nascega; tako da po govorenju Agustina Svetoga, sctonasje nasladilo u tilu, budenas muçiti u pameti: *Quæ delectat in carne, cruciet in mente*.

18. Ali svarhu svega najvechje priporuçijem: stavnost u odluçi za ne povrachjatise visce na prossastue grihe, stavjajuchi sichiru na xille, kakonas uçi Vangelje sveto, neka nebude odluka nasca mlohava, kako bi odluka Apostola Petra, koji buduchi obechjao nezatajati Boxaustvenoga mestra svoga, malloposli postavjen u prigodi jest gnjega sramotnim naçinom zatajao. Za neka budde stavna, kako bi ona odluka Proroka Davida, koji govori, da nechje pristat progonitti svoje nepriateglje, tojest grihe, doklenepoghinu: *Persequar inimicos meos, & non convertar, donec deficiant*. Kako bi ona odluka Spassiteglia nascega, komu nije dosadilo tarpiti muke priteske za pomersitti grihe nasce, neggo govori po ustih Proroka Davida, daseje on zakleo, i daje odluçio cuvati, tojest po sve izuarsciti sude pravde Boxje: *Juravi, & statui custodire judicia justitiæ tuæ*. Spomenuvscise mi dobro, da po Vangelju nijedan od onih, kojisu postavili ruku suoju na rallo, i gledajuchi natragh, nije podoban kragljestu Boxjemu.

Ne-

Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retro, aptus est Regno Dei.

19. S' ovom pripravom odtigite, i stavitese ponixno pridnoghe Ispovidnika, i ondi istinnito svaka oççitujte, prikaxujuch postenje pristojno Ispovidniku, koji sidi ondi na misto istoga Bogga; i imaduch u gnjemu podpunno pouzdanje, kako u çioviku, koji moxe smilovatise na nasce mlohavosti, u koje kako çovik mogabi i on upasti; i napokon izgovarajuch naj parvo texje, i sramotnie grihe, buduchi pak laghje rizgovoriti i ostale.

20. I ovdi na dospitku najvechje priporuçijem pazitise, da vas nebi privario pakleni napastnik zatajati koji grih porad stida, alli straha, alli neuffanja.

21. Stid imase imatti, kadase diluje grisno, a ne kadase grih ispovida, buduchi Bogh podao, kako razmiscja sveti Ivan Zlatousnik, stid grihu, a pouzdanje ispovidi. Alli, kako on isti slidi, nepriategl prikovrachja red, i podaje pouzdanje grihu, a stid Ispovidi. *Pudorem Deus dedit peccato, Confessioni fiduciam. Rem invertit diabolus: Peccato fiduciam prabet, Confessioni pudorem.* Spomenitese od izgleda, kogasunam dalli sveti Boxji. Mandalina ispovidilaje svoj grik prid svima onima, koji sidiahu na tarpezu; Apostol Paval oççituje ih u suoim Pistulam; kragl David vapie u Psalmih: nisam sakrio nepraudu moju: *Injustitiam meam non abscondi.* Napokon vapie Agustin Sveti govorech Boggu: tebbebi mennil sakrio, a ne menne tebbi: *Te mihi absconderem, non me tibi.*

22. Porad straha paka, od çesase strascis? Od pokore? Eh kolekoje boglje uçinitti na ovomu svitu, neggo na onomu. Strahovitaje stvar upasti u ruke Bogga xivujuchjega, vapie Apostol: *Horrendum est incidere in manus Dei viventis.*

23. Allise strascis zared tuje stvari, ali postenja za ne vratiti? Jaoh onomu, vapie Prorok Abacuc, koji uzmnoxije stvari, koje nisu gnjegove: *Væ ei, qui multiplicat non sua.* Takojer, neodpuschjase grih, akose tuje ne povrati. *Non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.*

24. Za ne ostaviti onu bliscgnu prigodu? Ako okko tvoje smuchjuje tebbe, izuadiga, govoriti Vangelje. Punno vechje vaglia Raj, i dusca, neggo svaka druggha stvar od ovoga svita.

25. Za neprostiti nepriateglju? Imas prostiti, ako xelisc, da Bogh tebbi prosti tvoje grihe: Odpusti nammi dughe nasce, kako i mi odpuschjamo duxnikom nascim, govoris svaki dan u Ozzenascu.

26. Jesili upao napokon u neuffanje, neuffajuch dachies prominiti, chjud, alli mislech dassu tvoji grisi nedostojni od proschjenja po naçinu od Caina sina Adamova? Oh pogarda privelika, kojase cini Boggu od onizih, koji ovako misle, i govore! Ovoje podati sebbi onu jakost, kojase nepristoji, nego samomu milosardju Boxjemu; buduchi da nasce priobrachjenje ne izlazi, nego od same millosti Boxje, akosmo mi pripvavni s' nascom vogliom za priatije.

27. Tinas, Boxe, obrati, govorise u Pismu Svetomu, i michjemose obratiti: *Converte nos, & convertemur.* Akoje dakle ovo dar same milosti Boxje, zascto neiskatiga u Suetomu Sakramentu od Pokore, u komuse nahodi?

28. Nastojte vi dakle po ove naçine izvarsne dillovati dilla pristojna od svete Ispovidi iskuscujuch potanko sve vasce grisne misli, riçi, i dilla; pitajte u Bogga pomoch za zaçeti pravo skruscenje, za uçiniti stanovitu odluku, i takojer çisto, pravo, i istinnito oççitovati sve vasce grihe naaçnomu Ispovidniku, izvarsujuch podpunno sva onna scto za pokoru od prosastnih griha, alli za uçuvatise u napridak budevam on naroditi; pridobijte svaki stid, kojise toliko suprotivi zcilovitoj Ispovidi, nemojte imati nijedan strah, nijedno neuffanje; primite dragovoglno ovo nadaknuchje danasgne, i takochjete dostignut milost za izbaviti dusce vasse od svake grisne gubbe, i uçuvachjetese od gnje u napridak, scto svakomu od vas xelim da Bogh dopusti.

RAZ-

Digitized by Google

RAZGOVOR IX.

U CETVARTU NEDIGLIU PO VODOKARSCHIU

Factus est motus magnus in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus.

Veinise ganutje veliko u morru tako da plav pokrivahu valovi: Mat. 8.

I. Da ovi Svit jest morre, a morre nalvallovittie, moxemo to svi spoviditi; ne budduchi nikoga, koi ovo morre brodechi, njie zlegodine susrio. Ter tolikoje morre Svitu, a Svit morru prilician, da s' razlogom, morre zvatise moxe jedan Svit od tuga i suprotive, a Svit jedno morre od nakaznij isti zlih godina. Onemu valovito buci morre u kuchi: Xena sardita, i ohola; onemu Sinovi neposlusceni: ona od valova çuje buku, a chiuti udorze kros gne Muxa Zlochiudnost; on tisnut od silna Sievera nasukaseie, onemu u sred brodegna nestalloje brasna; onemu drugomu markenite bliste prite drivno razbjegnie i pogubu; suproch ovemu puhaiu vitri od nenavidosti; protiva onemu drugomu od omraze, tko meghiu valovima od gliubavi, tko od natizagna. *Hoc sæculum mare est*, veli Sveti Agustin, *habet amaritudinem noxiam, habet fluctus tribulationum, habet tempestates tentationum*. Da nu sarvisce kaxe da Svit jes morre, kako isti Svetaz veli, jere gliudi meu sobom kako ribe, jedan drugoga sgdere. *Habet homines veluti pisces de suo malo gaudentes: & se invicem devorantes*. Ovasu velika zla ne nikima. Alli sva sceteta jest samo od targovina koje trieba illi prie illi poslie da tonu. Scto mene strasci, a ima i vas pristrascici jest da cu ovemu morru od Svita ne buddemo xivot isgubiti, a xivot viçgni, ter da s' valova tolicih bremenitih nevoglia ne buddemo u oghgnene viçgne valove upasditi. Pridrasi sred strascnoga morra u slaboi plavise nabolimo, odasvuda plase vitri, odasvuda Gusari, a mi bes jederaa, bes vesala; kakolichiemo xudjenu luku uhititi. Tko da se sahrani, moj Boxe, tko da ne poghine? Alli nemojmose izgubiti, moxemo svim najvarlim vitrima, najsilnim nepriateglima odoliti; nu na koi naçin? Slidechi od Apostola izghleda.. Josc oui stahu za poghinuti; alli kakose isbavisce od poghibilnosti? s' moglieniem. *Domine salva nos perimus*. Gospodine shranimos, ghinemo. Moglienie daje nam jakost, daje nam habrenost, daje nam vella jedra za cestito do xudjena kraja, do Rajiske luke dojidriti. Tkose gnime ne slusci, to gnemu ako ghine. Bogh nechie nam kratiti svoju pomoch? alli hochie daga molimco. Vighmo dakle kolikoje jaka u sebi molitva, kolikoje nami potrebna, dase uglavite danaska po gne putu kolikoje lasno svima sahranitse, zato nisu dostojni ogovoregnia koimudrago.

II. Alli s' pocetka nebih tio da imenniuchi ja molitvu, vi biste rasumilli da menrie miso, dovesti vas svih u jednu pustosc ghdi, s' svakim gliudstvim opchienstvom rasluceni, imate kako sveta Pokorniza Maria Mandalina usdvighnutse sedam puta na dan s' zemghlie k' Nebu letit. Illi kako Sveti Antun glosovitti Pustignak stavitse u vecer na molitvu licem put istoka, a paka u jutro na sunze tuscitse da prem barso isteçe, ter da svoim zraçima udara Zenice; ne pitam ovo od vas. Za molitvu rasumim sada ona sctoje prava molitva, tojes pitagne, po komu kaxemo Gospodinu Bogu nasu potrebu, za koje dobro stechi. (*libr. 3. de fide Orth.*) *Oratio*

tio est petitio decentium a Deo, kako gne bichie tomaci sveti Ivan Damasceno; budduchi ovo, tako kaxem vami da ovo mogl jegne illi pitagne, kako hochiemo rechi, jest pripotrebno za zahranitse, toliko po jednoj, koliko po drugoi varsti od potrebnosti, od koje razloxe Bogoslovci, tojest potrebnosti po zapovidi, i potrebnosti po putu illi nacinu. Recimo prie visce potrebnosti po Zapovidi. Oççita-je Zapovid Boxia: (*Lucc.* 18. 3.) *oportet semper orare, & nunquam deficere*, trebuje vazda moliti, a ne pristati. Erese molituom dava Bogu çast gnemu pristojna. Biasce gnida obicaj snaxne xigati u obras, nekabise po onemu ocitomu bilighu poznallo, cigoui biahu.. Mise raghiamo svi Boxj xusgni, xigati ne na obrazu, nego u sarçu, tojes u nascemu unutargniemu bichiu, a podloxenismo stvorzu nascemu na taki nacin, da on isti Sasvim gnegovim svemoguchstuom; nemoxe nas od ove sluxbe, od ovoga podloxenja osloboditi. Zato imamo ovi nasc pocetak i stvorza nascega posnati na oui nacin, po komu o gnemu visimo. Buduchi dakle da mi o Bogu visimo ne samo, ereje on nas samovlastiti Gospodar, nego joscte Gospodar bes mjre dobrocinaz. Zato imamo gnega ne samo posvetilisctima, i poklognegnima poznati, negh josc mogliegima. A zato meghiu, svim djllima od Bogocjasnosti, kojma mi svidoçimo Boxjega bichia izvarsnost i podpunost, dillo najvlastitje jest, kako S. Tomas veli, djllo od mogljegna: (2. 2. q. 83. art. 3. ad 5.). *Oratio præminet aliis actibus Religionis*; Ere drusim dillima od Bogocjasnosti kako s' poklogniegnima, kleçjagnima mi klagnamo Bogu nasce sdvorgnie, alli molitvami, mi gnemu unaturgne nasce klagnamo. Alli sctoje vechie, djllom od mogljegna kaxeno da Boga darximo za onoga koi on jest u sebi to jest za jesero ne dospitno svih dobaraa: (Psalm 55. 10.) *In quacumque die invocavero te ecce cognovi, quia Deus meus est tu*; kakoje Sveti David dâ nami naznagne, da nemoxemo boglie kazati da darsimo Boga za Boga, nego molechiga. Tolikoje lispa, tolikoje svitla ova istina daju snadu josti Poganih meghiu tminam od nevirnosti, Zato jedan od gnih rece: *Qui fingit sacros auro vel marmore vultus, non facit ille deos: qui regat, ille facit.*

III. Zapovida jos za drughi razlog Gos: Bogh daga molimo, i molimo vazda. (Luc. 18. 1.) *oporteto semper orare*, Boxje milosti koje mi cestim pitaguim izmolimo, namisu drascje, tere gnih u vechioj zini darscimo. Ah kolikoje ovo nami korisno! Znateli vi zascto igraozj, obicjajno, toliku mallu pomgnu imaiu od pinesa, kojesu dobili? Ere dobivajuchi trudili nisu; a kako gnihova ruka lasnoje pineze potezala, takoih i lasno rasipa; a ne çini tako oni koi s' nojem od svoga çela sctogodiè dobio. Mudroje dakle hotio Isukarst da bes pristanka u viçnoga Oza milost prosimo, neka trud u mogljegnu buddemo çiniti, da u zini darxat buddemo scto bes truda stekscí, darxalibismo u ne zini.

IV. Alli druga potreba kojaje vechia jest potreba *necescitas medii*, da takoje od potrebe priporucitse, kolikoje od potrebe sahranitise. Darxim da znate da mi svima nascim naravskima kripostimi nismo jaki, zanjiêdno dobro uciniti: (2. *Corint.* 3. 5.) *non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis*. Negose hochie pomoch Boxje milosti: *Sed sufficientia nostra ex Deo est*.. A tkobi reko inako, rekobi jedno poluvjrstvo od Catolicjantke Zarkve u mnosih Saborih osudjeno.

V. Archita oni hitrinik glasoviti gradiasce nike çudne Golubize, takovom hitrostiom uçignene da jos letiahu po ajeru, ere naciгnaseim u nutra nika kolustza kojaih na letegne tiskaju. Alli scto? netom pristajasce ono hitrò tiskagne, udiglie na tle po sebi padahu, ere za uzdvighnutse biasce gnima od potrebe sdvorgna pomoch, alli za na tle pastiti vlasctita tegota dosta biasce. Takosmo i mi za na djlla dobra uzdvighnutise imamo priveliku potrebu od pomochi Boxje milosti, alli za u zlo sunovratatse dostaje tegota od nascega niscta, i od nasce naravi na zlo prighnute. Alli ova milost, kakose stiçe? Ne davase od Gosp. Boga bes mogljegna, çuite gnega: *Petite, & accipietis*: dakle tolikoje nami potrebna molitva, kolikoje potrebna milost.. Tako svi Naucitegli ucce, slidechi nauk Svetog, Agustina; (*libr. de Eccl. at. c.* 50.). *Nullam credimus ad salutem, nisi Deo invitante venire*: *Nullum invitatum salutem suam, nisi Deo auxiliante, sperari*. *Nullum, nisi orantem auxilium*

pro-

Digitized by Google

promereri. Kako jest neusmnoxrio od bichiá od osudjegna, dochi na bichie od spasegna ako Bogh ne zove; i kako blusci zvani od Boga na bichio od spasegna nemoxemoga dilovati bes novih, i novih pomochi od milosti kè on budde datij, tako nemoxemo ove pomochi dostojati, akoih brespristanka pitati ne buddemo? *Nullum credimus, nisi orantem, auxilium promereri.*

VI. Kadlise istomu Isukarstu otvori Nebo za varhu gnega Duha Svetoga pod prilikom od Golubize poslati: ne otvorise kad bi karscten od Ivranna u Jordanu, nego kad izlaʃivsci iz vodaa, Boga Oza mogljasce: (*Luc.* 3. 21.) *Jesu baptizato, & orante apertum est Cœlum?* Za da na znagne, kako veli Sveti Tomas, kolliko karstjanima josc pravednim pripotrebna jeſt molitva za kojnudrago dar od Boxje miloſti primiti za karſctegnem: *Quia scilicet*, veli ovi nauçiegl od Bogoslovaza: (*Thom.* 3. 2. q. 39. art. 4. in cap.) *quia scilicet fidelibus necessaria ratio est post Baptismum*. Ere premda u karsctegnu smarsese sve krivine, niſctanemagne ne taxise, ne pogubise unatargnia nabuna odmetnuchie koja na gnih prighiba, kojoj nabuni, i odmetnuchiu nemoxese [illegible], nego kriposti samih pomochj, kojese mogljegnem dobivau, i izpraſcaju.

VII. Izvan tega slidjegne u dobro do svarhe; jeſt taka miluſt, kojase nemoxe od nas doſtojati, tako da da buddemo pravedno od gne doſtojni, de *condigno*, kako Bogoslovzi govore, nego samo moxese doſtojati de *congruo*, to jes da mi od naſce strane činimo ono za koje Bogh priklonise taku milost nami darivati. Hochiu dasi u miloſti Boxjoj, znaſcli imaſcli tako sliditi do svarhe svoga xivota; jeda ne moxesc ſagrisiti, a paka priminuti s' ovega Svita nepokajan, i izgubitse u vike vika? Strahovita Stvar do ſtine. Po komu putu moxemo milos od slidjegna do svarhe uffati? po putu od mogljegna: *Postquam aliquis est justificatus per gratiam, necesse habet a Deo petere perseverantiæ donum, ut scilicet custodiatur a malo usque ad finem vitæ.* (*S. Thom.* 1. 2. q. 109. art. 10. in c.) Scto govorite dakle jeli potrebno moliti? čim bes molitve nemoxese isprosſiti ova, kojaje priveliko, tojes dobro umriti. Nemomo davati sami sebi razumiti na drughi način. Zakoje ocit: *Petite, & accipietis*. Tko hochie dobro umriti, neka moli: *Petite, & accipietis* (u pogh. 5. Mattie). A isti Isukarſt (*Luc.* 21.) *Vigilate omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere ista omnia, quæ futura sunt, & stare ante filiium homini.*

VIII. Ah kolikoje plačni izghledi od onesih koisu svitili kako Sunze u Svetoj Zarqui, a pakasuse obratili u paklene glavgne Origene, Nestorio, Bernardin, Okino, i toliki druzi.

IX. Potrebna jest molitva za slíditi u dobru do suarhe, za dobro umriti. Alli nije magne potrebna za odazla uſtati. Potrebnaje pravednim za u pravednoſti uzdarxatise, potrebnae joſcte ne magne gresničim za u Grihu ne lexati. Pacek kadgod Grisnik drughi način ne ima za ne paſtiti u Pako nego molitvu, da moxe rechi: *derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos.* (*Job.* 19. 20.) Drugo ne imam nego usni; ovosu riči Svetoga Joba koi vas rannav, i smardech lexavsci na jednomu smetiliſchiu, prilikovasce Grisnika koi u smradi od Griha lexi. Grisnik velim kadagod za broih od svoih ranna, za ghnoj od svoih griha dovedese na tako [illegible], da drugo gnemu ne oſtaju nego usni koimase moxe priporučiti Bogu; od oſtaloga za pedipsu od svoih krivina Bogmu dixe joscte opchiene pomochi od miloſti, na taki način da ako budde moliti stechichie gnu, toline, izgubichise ſvakojako: *Derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos*. Moxelise vechie rechi? Ah količim drugo ne oſtaje za ne poghinuti, nego molitva. Htiobih po svemu Svitu vikati, Marmoſcitegli, Oſvetnizi, Kamatnici, Bludnici koi lexite u barlogu od vaſcih putenoſtji; bes molitve nechiete mochi niednoga dobra učiniti: (*S. Ag. Ep.* 11.) *Nisi magnis precibus Gratia in nos implorata descendat, nequicquam terrenæ labis vincere condmur errores*. Tako piſce Zboru kattaginenskomu S. Innocenzo Papa. Cjute ovu zgoddu.

X. Jedan Mladaz imenom Paççone uklonise u Puſtignu za ondi pokoru od svoih griha učiniti. Hudoba na dobro od puſtignaka pozlobechi, navali na gnega s' tolicim putenim napaſtovagnim, da tuxan puſtignak izgubivſci uffagne da moxeih pridobiti odluci sam sebi xivot otteti. Tako samim sobom neavisno rasloxechi, kad xivot meni

sluxi

sluxi samo za meni uzmnoxiti muke paklene, boglie jedan put svarscitga. A s' ovom odlukom otide prid usta od jedne spille, ghdi znadiasce da biahu dvi Iène, zviri prem sardite, nekabiga razdarpile. Stojechi on go prid reççenom spillom eto obedvi zviri naripisce na gnega, alli netomga teghnusce padoscemu krotke prid noghe, lixiuchiga kako gliubeznivi kuçichi. Ovo çuddo da veliko sarze pustignaku, koi vas u vesegliu vratise u svoju spillu zinegechise slobodan od napastovagna, alli do mallo kako prie ochiuti u sarzu oni pakleni puteni ogagn: pacek gore ere prikazamuse Hudoba pod Xenokom prilikom za vechie gnegov ogagn uxechi. Pustignak vechie nego prie bes uffagna, iscte naçin za ubitse, a ghledajuchi jednu gliutu zmiu, uhitivsciu pristaviu na svoje golle parzi; alli Zmia kako dajè bes otrovi, nimagne gnega ßide. Tuxascese on zato nerazborito suproch Nebu da nemogasce ni umriti. Cim on takose tuxi; etto cjue jedan glas vapiuchi. Nevoglnize scto mislisc? da moxesc ti tuoim kripostim napastovagnima odoliti, priporuçise, molli, posnaj tvoju potisctenost, stavi u Boga tvoje uffangne, a tako ostachiesc pridobitnik. *Pozna ovim riçima Pustignak*, da drugho oruxje njie za napastovagna sotonska pridobiti, nego neprestavna molitva, s' kojomoruxan moxe Pakla i paklenu sillu skarsciti.

XI. Pazite vi sada jeli istina sctovam govorim. Jeda ne mogasce Gosp. Bogh udiglie oslobodiri onoga jadna Pustignaka od svih Vraxih naripgllenia? a to ne uçini, negoprie htie tvoriti tòt çiuddesa, parvo sahranitga od oneh dvi zviri, drugho sahranitga od Zmie, trechie govoritmu s' nebesa, nego, od napastovagna ozlobodiga, ne buduchise prie on priporucio, ne mollechi prie vruchiom molbom. Tko ima potrebu dase vechie potvardi ova istina, da svi imamo potrebu od molitve za sahranitse, rechiu da ne ima razbora, da neima virre.

XII. Alli ova Boxja naredba moglabise mnosim uçiniti poostra, alli njie tako, ere molitva kolikoje potrebna, tolikoje josc jaka za isprositi: jakaje i moguchia, ere ovoje gne narav, gannuti onoga u kogase za sctogod molli. (*Psal.* 30. 18.) *Domine non confundar quoniam invocavi te*: mogliasce Sveti David: Gospodine, premda nisam dostojan isprositi, nisctanemagne ovo samo, ere samte mollio, dostamje za uffati se.

XIII. A dostine koje drugo dostojanstvo ima jedan tuxan koi stoj za potonuti, nego ere u onoj poghibili vapi pomoch. Ieli koje sarçe toliko kamenito, koje nebimu dalo jednu dazku dase sahrani. Iste xivine usilluju nas daim damo pomoch, kad k' namise utiççiu za pomoch. Nu kako moxemo mi ziniti, da kad, ne jedna potisctena xiviniza, nego jedna duscta neumarla, kojaje od vechie zine, nego vas Svit, za koju odkupiti ovi Isukarst svu svojuje karv prolio, da kad jedna dusa velim, k' svomu Boguse utiççe da gnu sahrani iz pakleni çegliusti, on miscte gnu garliti, i primiti, hochie gnu istirati od sebe? Njie tako, njie. *Invoca me, eruam te.* Vapi k'meni veli Bogh, a oni isti vapaj silluje moju dobrotu date uzliscim.

XIV. Drughi azlogh jacij za koj molitva tolikoje moguchia, jest Isukarstovo obechiagne, toliko puta u Svetomu Vangeliu potvarghieno. (*Luc.* 21. 29.) *Petite, & accipietis, quærite & invenietis, pulsate & aperietur vobis, omnis, qui petit accipit.* Gosp. Bogh nemoxe biti lakom, ere nemoxe ouboxiti. Nisctà ne magne ako bi moghlo biti (scto ne moxe biti) da ona privelika dobrota bi moghla suproch svojoj vogli podilitise, bilabi usilovana pridobiti kojumu drago mucnos da ne doghie na magne Boxia riç toliko puta potvarghiena. Tko sumgli jeli moguchia molitva odrekoseje od virre, ere illi sumgni, jeli Bogh obechio nas uslisciti, illi sumgni moxeli Bogh ispuniti sctoje obechio. Boxia riç, njie riç kraglia zemaglskoga, jest riç Boxja, kojoj nemoxese suprotiviti njedna sila. (*Psalm.* 113. 3.) *Omnia quæcunque voluit Dominus, fecit.* Nu rezitemi za koi uzrok ne bi Bogh svoju riç uzdarsio? biusci da moxe uzdarxati. Stavimo ovo, scto nemoxe biti, da Bogh ne usdarxi nami suoju riç svoje obechiagne, vechiabi gnegova sctèta bila nego nascia. Sctobismo mi gubili, tuxni, i nevoglni zarvichi. Mi bismo izgubili jedno dobro dospiveno, alli bi Bogh izgubio jedno dobro neizmirno, ere ti izgubio svoju istinost i takobi izgubio jednu izvarsnost neismirnu; pacek izgubiobi daje Bogh, ere, erboje Bogh veli Sveti Pavo da Bogh: *se ipsum negare non potest.* (2. *Tim.* 25. 13.) Mi moxemo ne uzdarxati riç, neizgube-

gubechi dasmo scto jesmo; alli Bogh nemoxe ne ispuniti svoju riç, ako ne pristane biti scroje.

NADOMETAK.

XV. Dakle biusci Bogh obechjo toliko bistro uslisciti nas akose buddemo gnemu molili, jurve nekasnimo, u pristajmo Boguse priporucivati, illismo pravedni prid gnim, illi krivi. Akosmo pravedni, podachjenam Bogh millosti u dobru dillovugnu, ako krivi udilichienam stanovito millost od pokajagna.

XVI. Alli mogulise sluscati ove istine a ne isisti iz sebe od cjudnosti zjch nehalstva od Grescnika, ki moguchi ustati toliko lasno od svih zlobaa, nemare nitse brinu priporuciti Bogu, nechju rechi svaki dan, ma ni svakisez, ni svako, godicte. Nijeli ovo hotiti povoglno lescati u nevogli, i ne ustati iz barloga od opacina s'ljkom u ukami? Bogh na svakomu mjstu slisca nasce molitve, i s' veselim liz m ne samo prima nasca molegna, dalli joscte nukanas, nareghjujenam i Zapovida daga molimo, a mi obujani od nikoga utarnuctja, i bes mnosti nehajemo gnegove zapovidi, ma volimo prie otvardnuti umriti od glada, negomu pitat zaduscbinu.. Scto visce gljuska ~~pohcotena ljuca za zmescise~~? Videchi da Bogh jest sceglnij nami dati svoja dobra, negosmo mi za primitij i sceglnij isbavitnas is nevoglje, negosmo mi za oslobodit ljese. (*Serm. 3. de verb. Dom.*) *Erubescat humana pigritia*, ricisu Svetoga Augustina, *plus vult ille dare, quam nos accipere*; *plus vult ille misereri, quam nos a miseria liberari. Serm. 31. de Verb. Domini.*

XVII. Ma potrebnoje rechi, sctose zatajati nemoxe. Mlosi molu Boga, gredu u Zarku barem svaku Nediglju, klicaju prid jednim, i drughim Otarim, sovu na pomoch Boga, i gnegove Sveze, obiju po poglju Zarkve, i otarnize, potisu krunnizu; alli kako s' jednim kolinom na semgli, a s' drughim u ajeru, gledajuchi simo, i tamo, grisuchi rici, i kadgod s'plechima okrenuti onon otaru ghdino Isukarst blagodarno stoluje.

XVIII. Dabi jedan Siromah pito u vas saduscbinu na ovi naçin, olli okrenuvscivam plechja, olli gledavusi svud vechje nego vas, bilistemuje vi lasno udilili? A htilibisteje od Boga pitajuchje s' nacinom pres primine gorzim? kojaje ovo varsta od molitve ki na samim ustima dospije? *Illam orationem Deus non audit, cui qui orat non intendit.*

XIX. Biliste vi molili jednoga kraglja, jednoga sudza dabi oslobodili od smarti jednoga vascega brata, jednoga vascega Sina, jednoga vascega muxa, kako molite Boga davas od Pakla budde osloboditi? Zinim dachje ovo biti naj vechja muka karstiani osudjeni, viditi s' koliko mallo moglisuse sahraniti, priporucjuchise za ostaviti onu igru, za dighnutse od one dobiti, za svidjetise od onih psosti, za dat oni mir, za biscati onu pregodu, a da nisu marili. Marichje onda kad buddu u Paklu, kad buddu sxelili jednu samu po ure za mochise priporuicIti, a kadje u vike sxelechi, nechje moch dostignuti: *Desiderium peccatorum peribit.* (*Ps.* 111. 10.)

XX. Koja dakle ima biti nasca danascgna odluka prie nego slasimo s'ove zarkve? Ima biti ova, akosmo pravedni odluciti moliti Boga da nas u pravednosti budde do svarhe usdarscati; akosmo zadarscani u komugod grihu, ~~moliti da nam~~ da millost pakajagna, kunam obichja, i zapovidam dajo pitamo. Cjujte gnegove prigljubesnive rici: *Ergo saltem amodo voca me.* (*Jerm.* 5. 4.) Imalismo dosad, kako bidni ubozi stati na vrati millosarghja gnegova, i podbadatju s' nascom nevogljom da nam dade pomchi potrebne; illi ako nismo do sad, a mi od sad; *ergo saltem amodo.* Ovo mallo vrimena konam ostaje, ~~mloscimo~~ga u dobro, i ispravimo prosascegnu bespomgnu: *saltem amodo voca me.* Nebilo zapriche kabivas smela: (*Eccl.* 20. 22.) *ne impediaris vra semper.* Ne posli kuchni, ne putovagna, ne spavagne, ne arajdagne, ne priategli. *ne impediaris*, i tako po ovom jakomu putu, i ugodnomu sahragneni, mochjemo blagoslivati onoga Boga, ki s' velikom blagoschju ne odaleci od svoga pristoglia nasca molegna, ni od nasci molegni svoje milosti. *Benedictus Deus, qui non amovit orationem meam, & misericordiam suam a me.* (*Psal.* 65. 20.)

RA-

RAZGOVOR X.

U SCESTU NEDIGLIU PO VODOKARSTIU.

Simile est Regnum Cœlorum grano synapis, quod mininum quidem est omnibus seminibus, cum autem ereverit sit arbor.

Pliliçno jest Kragliestvo Nebesko zarnu od Goruscize, koi jest saisto najmagne svih simena, a kada budde usrastit uçinise stabar. Mat. 13.

I. DA drobno zarno od Goruscize zeglie, svakomu oçitto moxe toliko uzrastiti da odebeli u hrek, dase rasciri u grane jake jatta ptiçena na sebi darxati, çinise stvar çudnovata samo onisim, koim plodna kripost Palestinske zemglie jest nepoznana. Alli mnosim uçinichiese jos çudnovatije da pod prilikom simena toliko malahna, uzdarxise nauk toliko dubok, kolikosu duboki sundi Boxj. A znamo da *judicia Dei abissus multa*. Znateli sctoje ovi nauk toliko velik? rechiuvam. Da kako u dobro, tako i u zlu dilla joscte prem drobna, jesu, çestokrbt pocetak o komu, illi nasce vikovito blaxenstvo visi, illi nasce izghinuchie. *Momentum ex quo pendet æternitas*: hip o komu visi vikuvicianstvo, tojes kako Svezi razumiu, ono malahno dillo, parvi poçetak nedospitne svarhe. Vighmo ovu pripotribnu istinu kojase vami cini çudnovata, a meni strahovita.

II. Nu prie svega ne zinim dasse vama çini stuar prikoredna ghdi çujete, da stuarih josc malahne mogu stvari prem velike poroditi. Drugo nami ne kaxu u svoih promiscgliagnih Naravnizj? Vladosnanzi u svoih opasah, svoima nauzima Mudarzi. Zadostaje za u ças uglavitse od ove istine Svit prigledati. Njie samo zarno Goruscize koise diçi da u Palestinskoj Darxavi takmje dubom svi oni gaj, koj svoim hrezima davaju obilni ljes vojskami za kopja, moru za drivaa, kuchiame za podpore, ako ushochie svoi poçetak istinom kazati, nebise nasclo da drugoje bilo, nego pridrobna simena, zob jedva ptizl sadovoglian. Oholi tries koi iz oblaka sunuchise tuori ûrnebes toli strahovit, satire najiaçje side, lupa u Planine karsci dubie, strasci Puke, dobrose zna da roddom iz zemaglske parsine izhodi. I one plahe Rike, koje punne gniva ne tarpechi svoga kraja naravne uzde, sharain stadda, tope sibbe i poglia, ove lugove, i kako drugo morre u morsko krilo svoje valove vagliaju; ove iste velike i glassovite Rike parvoga blisu vira, scto drugo jesu nego trak male vode, daga joscte nejake pastirize gaze za igru, i priskakaju; tolikoje opchiena stvarima premda velizim imat poçetak od najmagnih; kako jedna iskra xexe ogagn neugasivi. A kuxni pah napucene Gradove u pustose cestakrat obrachia. I ako hochiemo promisliti tih gliudskih sgodaa; tko nezda da kroz uzrok prem malahan, moxese sgoditi, da jedno çegliade, s' visokoga bichia budde u najnixje pastiti, a usiti u najvisje od najnixjega? Tako Abigail puka priprosna rodom, na toliko doghje da budde Davidova xena, i kragliza, a prigoda svichie toliko çestite, drugo nebi, nego jedan gne blaghi çin prema slugama Davidovim. A s' drughe strane Aman oni glassoviti Milosnik kod kraglia Assuera s' cessa izgubi kraglievu milost, vissoko bichie, bogastva, Sinove a da najposlje budde ko udi slocinaz na viscali obiscen, ne s'drugoga nego eremu poçe xao ibiti da Mardokeo ciovik siromah gnemuse ne poklognasce: (*Ester* 3. 5.) *Non flecteret sibi genua*, alli ovisih zgodaa mogobi vami

bes

es broja kazati, da nebi vechie volio vami ovo isto dati naznagne s' izgledima u redu od milosti, a ne od naravi.

III. Darxite dakle da Gosp. Bogh naçinom, kojmse sluxi u naravnomu redu, sluxise takojer, u redu milosti, inako s' stvari vidivih, nebismose mogli usdvignuti na nevidive. Kakonas uççi S. Pavo ghdi Rimglianima govori: *invisibilia Dei, per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur*. Gosp. Bogh dakle od svoje voglie pridgne od dobrohotiegna, kakoju Nauçitegli zovu, svim jest nebesku slavu odluçio, i zato hotiobi istinito da gnu svi kolizi steku, i da gnu nikore ne izgubi: *Deus vult omnes homines salvos fieri*. (1. *Tim*. 2. 4.) Alli premda jest istaa ona svarha na koju svi imamo dochi, za svim tisim nisu isti puti za dochi na istu svarhu. Pacek u xivotu svakoga Ciovika Bogh vidi besbrojna stuccegnaa, i besbrojne rede sgodaa, koi redi kako tolizi puti poghlaviti, niki vode uprav na Nebesku slavu, niki na izghinuchie: *vias vitæ, & vias mortis*. Nu dase Ciovik uputi prie po jednomu ovisih putaa nego po drugomu, kadagod izhodi s' dilla primallahnih. Çiutti, illi neçiutti jedno pripovidagne, otiti, illi otiti jedne kgnighe; govoriti, illi ne gogoriti s' jednim cegliadetom; otiti, illi ne otiti na jedanpossid, moxe biti ono scto nas bude uputiti put neba, illi put Pakla.

IV. Reckosam scto budde uputiti, (ciujte dobro) ere ne azbudde nasce spassegne vissiti bes drugoga o tisim dillima, nego budde o gnima vissiti iz daleka, na isti naçin kakosmo rekli, da dilla premda najmagna, mogu naravnim naçinom jedno çegliade uputiti illi na vellike sctete, illi na dobiti jos velike: *Intantum, ut si priora tua fuerint parva*, kakono imamo u Iobu, *novissima multiplicentur nimis*.

VIII. Ne izgubio sarze koigod, komuse çini da nje dobro razumio taki nauk, erechiuga izgledima tomaciti, daga budde koimudrago dohittiti. Dakle nekase budde sve ovo dobro razumiti, izaberimo jednu plemenitu zgoddu, koju S. Agustin ostavioje nama upisanu. Pripovida ovi Svetaz, da stojechi u Gradu Trevirskomu Cesar Teodosio za one glasovite igre gledati u kojse gliudi pobiahu maççima, dva plemenita dvornika, hotiscese od onoga prikazagna ukloniti, i neznajuchi u sctose u toliko zabaviti, uputiscese scetajuchi van Grada za uxivati lipi pridgled onoga raskoscna poglia. Iduchi s' puta, na put rasgovarajuchise doghiosce do jednoga Gaja na samu, ghdi u siromasckoj kuchiarizzi niki Pokornizi Pustignazi pribivaju. Od xelosnagna, ulisosce u ono hixizu, i ciudechise sad od tiskochie onoga stagna, sad od onoga Siromasckoga pokucchia, vidise nike stare knighe na jednoj tarpesici. Jedan od gnih uzimaih u ruke, otvorih, a stavgliase da u gnihje upisan xivot velikoga Antona. Poçeih sctiti s' parva za xelosnagne, paka za nasladu, s' tega mallo pomallo chiuti niko unutargne ganuchie daga nazlidi. A etto ghdi uxeken svetom gliubavju u sarzu a sramom u lizu, udura u jedam uzah, svomu drugu velechi, ah mi nevoglni, koj tiramo put ovemu prem neslician? *Dic queso te, omnibus illis laboribus nostris, quo ambimus pervenire? Quid quærimus*. (*S. Aug. Conf. lib*. 6.) Reçimi za tuoje zdravje, scto mi isctemo tolikom sluxbom, tolizim priklonstvom, tolizim trudom? Scto isctemo? moxemoli stechi vechie, nego Cessarovu milost? *Major ne esse potent spes nostra, quam ut Imperatoris amici simus?* Nu, tko nas çini stanovite dachiemo dochi na to? xivotje kratak, mladost nestavna, natizavci mnosi, a dvorna uzdarja, malla. Nu dajmo dachiemo na to dochi? *Quid ibi non fragile, plenumque periculi*. Sctosmo na svarhu stekli? kolike nenavidosti naschie ohtechi, kolika propocniegna, kolike varke, kolika pogvoregna? jeda ne ustribovachiese da vasda u strahu xivemo, vasda branechise? S' drughe strane za biti Boxj priategl, dostaje hotiti; nitkore moxe to nami braniti, nitko oteti. *Amicus autem Dei si volo, nunc fio*, i tako upiruchi opeta xenize u one kgnighe, sad zamiscglien, sad suzechi, najposlie udiruchi rukom na onu tarpesu, reççe slobodno svomu drugu; ja koliko od mene, odluçiosam od ovleka vechie ne pochi. U ovemu mistu hochiuse vas Bogu posvetiti, zato molimte akome nechiesc sliditi, nemojme smetati, *ego jam Deo servire statui, te si piget imitari, noli adversari*. Kako, odgovorimu drughi, potaknut onim izgledom, neda Bogh da ja obirem za mene zemgliu, neba zatebe; illise Imamo obodvoiza u dgon zavratiti; illise obodvoiza u ovoj hixnizi zatvoriti,

ti, i kako odluçivsci ni prid Cesara prikazatise, dascemu jednim listom na znagne gnihovu odluku, i ôdmetnuvsci zlato, i grimis, obukose kostreti, ôpassascese konoppim, zatscese u jednu siromasku loxnizu, ter ondi ú ûbostvu, i pokori, provodisce svoj xivot, nighdar toliko na svitu glassoviti, nego kadga potlaçise.

VI. Nu reçitemi sada moja Gospodo: tolika dobra dilla, koja posli uçinisce ovi çestiti pustignazi, tolika nochnaobdegna, tolike molitve, tolika Sveta Razmiscliagna, toliçi postovi, tolika pokoregna gnihova tila, kroz koja bez sumgne Rai stekosce, sva ova odkle imasce oni poçetak, kojse zove dobupta (*Pr.* 16. 5.) *initium via bona?* Pasite odkle; erese uklonisce od jedne igre, s' tega Gosp. Bogh odredi da buddu iziti van Grada za proscetatse, da buddu nachi onu pustosc, nascavscju da buddu sctiti one kgnighe, s' onega sctegna dase u bogogliubne poxude uxegu, s' tega da buddu na dvorno bitichie marsiti; da buddu staviti kuchiu, pustignu obrati, i po putu krixa Isukarstova hoditi. Stavite sada vi dassuse uzdarxali u gledagnu onislh igara, jedabise bile dogodile take sgode? Moxemo rasloxito rechi da ne, jere svaka stvar, tkohochie virovati Eklesiastiku, imade svoje vrime prigodno, o komu vissi. (*Eccl.* 8. 6.) *Omni negotio tempus est, & opportunitas*, a zato prie slidiobi red zgodaa prem raslicnih, koje Bogh zna kamo bijihvodile; erebi (kakose rasloxito moxe suditi) u Cesarovoj slusbi slidili, tirali put od ispraznosti, i slochiaa svitovnih, i tako isghinuti. Znadu dakle oni gnihovo spassegne naminiti, ne kako usroku najblixemu, nego kako usroku dalekomu, onemu nehajagne za one igre.

VII. Nu mislite, da s' tisih malih usroka poçese mallomagne ne svikolizi oni, koi poslje doghiose na veliku isvarsnos, i svetignu. Sveti Francesco Borgia, ere side pomno gledati, i rasmiscgliati martvo tilo Cesarize Izabelle; Sveti Ivan Gualberto, ere oprosti jedno besakogne; Sveti Nikola Tolentinski, ere çiu jedno pripovidagne visce svitovne ispraznosti; Sveti Patriarka Ignazio Lojola, ere lexechi ragnen ù Odru upita koje Svitovne kgnighe za prochi vrime, a misto gnih biuscimu donessene kgnighe Xivota rassliih Svetaza, sctiih, i odluçi gnihove stupaje naslidovati. Da njie htio sctiti one kgnighe, bili blo oni Svetaz uelikl, koi jest sadara? Ia to neznam, ovosu potaini suudi Boxj, alli moxe biti josctera da ne. Znam da kako Bogoslovstvo uççi, Gosp. Bogh çestokrat uobiciaj odrediti svetignu, illi spassegne mnosih gliudj, ako çiniti buddu to dobro dillo ne prem veliko, koju ako buddu ispuniti, dava on paka gnima milost priobilnu, i braniih na naçin tako ossobiti, da doghiu svakako u Raj. Toli ka nebuddu ispuniti, kratijm take pomochi blagodarnie, i davajuchiim samo opchiene pomochi, dopusctuje da slide gnihove tascte svitte, i tako da isghinu. Zato: *Terribilis in consiliis super filios hominum*. Cekanas, za tako rechi na prôhôdu, za kuxiati nascu sarçianost, nasce odgovaragne.

VIII. Nechi stesim rechi da josc proscavsî ona prigoda, nemoxemose vazda illi sahraniti, illi isgubiti. Ovo nemoxese rechi, nego da o onoj prigodi vissi da buddemo u naprida imati, uechiu illi magnu muçnost za dobro dillovati, da buddemo imati vechie, illi magne mochi, u jednu riç da *Gratiam inveniamus in auxilio opportuno*, za sluxitse riçim Svetoga Pavla, *in auxilio opportuno*.

IX. Vighmo, ako vamije drago, sve ovo u jednom izgledu Svetoga Pisma. Pita Israelski Puk u Gosp. Boga jednoga kraglia. Priklonise na svarhu Bogh, premda ne sdraghe voglie, na gnegovo pitagne, i daim Saulla za kraglia. Biasce ovi ponixena kolina, alli ù kriposti velik, tako da u dobrotti nitkorse ne mogasce s' gnime prilikovati, (1. *Reg.* 9. 2.) *non erat vir melior illo.* Bi Samuellu naredino daga pomaxe za kraglia, i tako ispunni. Posli toga imajuchi Saul u poçetak svoga vladagna Bogu posvetilisccte prikasati, reççemu Samuel: Bogh u Galgalu ghdichie xene çekati sedam danaa, nakon koj jachiu dochi, za prikasati posvetilischie: (1. *Reg.* 9. 1.) *Septem diebus expectabis donec veniam ad te*. Gre Saul, çekaga, á etto ide sedmi dan, a Samuel ne vidise. Scto ima u toliko Saul uçiniti? Vojska nepriateglska poziva ga na boj, a gnegove çette vapè na oruxje. Saul biusci jur blisu ueçer dana uroçnoga, odluçuje prikazati on isti posvetilischie. Jedvaga biasce svarxio, etto gre Samuel, a Saul ide susritiga. Samuel videchiga, ah nevoglniçe reççemu! rezi sctosi uçinio? (1. *Reg.* 13. 11.) *Quid fecisti?* Odgo-

Digitized by Google

govorimu Saul. Iasamte çeko koliko jesam mogo, alli u toliko moj vojnizi vikajuchi na boj, nepriategli pritechiga, uçinih veliku krivimu biti boj, prie posvetilischia, zato pritekosam tuoje dosaschie, zinechi da nemoxesc dochi na vrime. Ielli: odgovorimu Samnel. Nu imasc znati dasi bespametno uçinio, *Stulte egisti*, zato davamti na znagne, da kako, dame jesi ustarpieno çeko, biobi Bogh uvikovitio tuoje kragliestvo, tako sada nechiesc od tuoga kolina imat u vladagnu Baschinlka. (1. *Reg.* 12. 13.) *Si non fecisses, jam nunc præparasset Dominus regnum tuum super Israel in sempiternum, sed nequaquam regnum tuum ultra consurget.* Promislite dobro ovu strahovitu uvitnost, (1. *Reg.* 15. 10.) *si non fecisset*. Da nisi uçinio. Alli bi mallo Saulu za zich ovoga dilla isgubiti kragliestro; gorre bi, isgubiti kriposti; gorre isgubiti milost, gorre isgubiti duscu i Raj. Cjute kako. Ne isgubise on navlastito za ovo dillo; buduchi da nikj plemeniti naucitegli reklisu da u tomu on njie sagrixio smartno. Kako dakle isghinu kroz ovo dillo? isgubise krozovo dillo, kako kros dillo, kojo uputiga na isghinutie, ne potvardiga. Neka tomaci[illegible] Saulovo hotie Gosp: Bogh dighnuti kragliestvo s' gnegova kolina, scto samo bi otetmu jedno dobroçinstvo vrimenito, i dano na har, zato spravgliamu namicitnika drugoga roda; koi biasce David, od scta, Saul stavise, videchi gnegova slavna dilla, zato od onoga ciasca poccega gledati krivim okom; marsi na gnega, iscte tisuchiu nacinaa za otetmu Xivot, mechiese koppiem suproch gnemu na obras, sciaglie razbojnike daga ubiu, steremu faside, posli toga cini veliku zinnu svoga kragliestva, mallu Boxjih zapovidji; jere niki Redovnizi biahu svoga Natizavza primili, naredi da buddu svi prid sobom zaklani; ni s'tisim zadovoglian naredi josctera dase pali gnihov Grad, i dase gliudstvo posfice, ter iduchi za sla na gorre, naiposlie pasechi tri svoja Sina u boju ubiena, od neussagna obrativsci suproch sebi mac, sabiga u svoje parsi, i tako kako pisce Sveti Ivan Zlatousnik, razmiscgliajuchi ovu nemillu sgodu, (*Hom.* 87. *in Matthæu*). *Dum Samueli non obtemperavit paulatim, atque paulatim labens, non stetit quousque ad ipsum perditionis barathrum se ipsum immisit*. Sad ja rasmiscgliam, tko bi Saulu reko kad stasce za pristupiti Samuelovu zapovid, Gospodine pazi dobro scto cinisc, ere o ovomu dillu visfi kako o svomu pocetku, spasegne vasce vrimenito, i vikovito, hochiemoli virovat, dabise ucinillo Saulu da to moxe biti? A bi tako. Ne ere (on slusciajte dobro,) ne ere on njie mogo od svoih recceni opacina uklonitse, nego ere uciniti to, gnemu bi toliko mucno, daga ne cccini; a s'drughe strane bilobi gnemu prem lasno, ako bez natizagna, i bez misli od namisnika, kojega morahu, bio bi uxivo u miru svoje kragliestvo, kako biobiga doistine uxivo.

X. Nu da izvadimo s'ovoga glassovita pripovidagna sctoje za nascu korist, i vapimo, treptechise zajedno svetim Gargurom, *en quam magna perdidit, qui, ut putabat, nulla contempsit*. Za mallo izgubit tolika. Ah! onim mallim hotie Gosp. Bogh kusciati posluh, ciasctegne, i virnost, alli Saul pade, a Bogh kratimu one vechie pomochi koje *secundum propositum voluntatis suæ* biascemu spravio, dopusti da mallo po mallo budde iti na gorre, i da izghine. Ieda ne virujete pravovirni da Gosp: Bogh mnokrat s' sva[illegible] koliko putaa govori Gosp: Bogh jachim cnoga[illegible] da ide slusciati ono pripavidagne moje rici; ako hotit budde, jachiuga na taki nacin gannuti, *in auxilio opportuno*, da naiposlie ostavitchie ono opchiegne, ostavivsci ono opchiegne nechiemu bit mucno çesto ispovidatse; cestom ispovistim mallo po mallo oduçichiese zlih naukaa, i zahranitchiese. Alli ako ne budde ono pripovidagne slusciati, sliditchie ono opchiegne, utvardichiese vechma u zlu, upastichie u gorre opacine, kojechiega voditi u prav u Pako. Razumimo dobro; koliko zlo, koliko dobro ima malahan poçetak. Dostaje da date Hudobi jednu dlaku, umitchie onas'one dlake splestiti konope, i verighe za vas potesati u svaku opacinu; a svak koje sagriscio, samsebje svidok, u pocetak onoga dilla, od koga josctese kaje bi prem malahan. Hudoba, kako nas visba sveti Ivan zlatousnik, *nostris initiis tantum opus habet*, dastajoje da poçememo. Nu rezi jeda daliese moxe stupati, ere ovoje mali grih, hochiu daje tako, alli bichieti vraxje simme za deset tissuchia smartnih, *ex parvi maxima fiunt*. Veliti isti

 zla-

zlatousnik. *Quid est hoc, & quid est illud: datur initium, ut magna, & graviora contemnamus*, veliki sveti Doroteo. *Res nullius momenti magnorum malorum causa efficitur*: vika sveti Effrem, *maxima peccata ex minoribus, & levioribus ortum trahunt*, potvarghiuje Peluciota, a svi naucitegli i svitovl ni, i Zarkovni, ucce ovu istinu. Ono mallo zla sarc̦a, ona malahna nenavidaost prema tvomuc natizaoc̦u, uzrastichie na pomarsegne oçito jur svemuc Gradu, na taki naçin da sagnemu verha dochi, potlacichiesc zakone gliudske i Boxje., Sctoje zalicna gliubav na izvansctine, na urefse? Cini da jesi sva u misli tuoje lipotte, barxese vararsc. Cini da urescivas tilo, koje do mallo ima bitti jestoiska od zarvij. Cini da primas ono Boxje nadahnutje, a za duscu nehaiesc, a moxese i tebi zgoditi kako jednoj Mladizi, koja ogledajuchise u zarzalo, i pasechi kros nemoch priobrazenu tolikose oxalostivi da umire od jada. Sctoje zalicna gliubav prema pinesu? a istina jest da tolizih dovodi mallo po mallo na taku slipochiu, da ko duxe izgubgliene ne mare, ni za Rajska blaga koja gube, ni za Pako koga stiçcu, nego slide one kamate toliko pokarane, prodagne od pravde, pogaghiaje proklete, pritiskuju siromahe, ne zadovogliuju za najposlidgne naredbe; evo u koje propasti vode pocetci nehajani, ko malakni. Duh sveti nemoxe slagati, (*Eccl.* 19. 1.). *Qui spernit modica paulatim decidet*, oni posmijh, one riçi gliuvene, primgljegne onoga, ono izkat namiritze na onemu possidu kadje ondi ono ceghiade, uvaliloje tolicih u tolike bezrednosti, a na svarhu ù Pako, a kolikochie josc uvalki?

XI. Alli Occe ako ovoje tako imalibismo xviti brinutiem prem velicim, neimalibismo nighdar nehajati niedno pomagnkagne kako mallo, ni niedno nadanutie kako nepotribuo; a to cinise savisce. Savisce? kako savisce jeda posso od jedine dusce koju imamo, i koja jednom izgubgliena nemoxese u vike oteti, jest posso za ucinitga za igru za scialu, za prochi vrime? a prie nie posso koi ima osvoiti sve nasce misli, sve nasce sarc̦e. *Contendite intrare per augustam portam*. Issukarstove jesu rici, *condite*, a hochie rechi brinutese, trudite, a ovoje mallo hochie rechi scto sveti Luca izgovara *Agonizare*, tojest za duscu sahraniti triba dovestise kad budde taka potriba, kako najposlje arvagne, nehajuchi ni za priategli, ni za imagna, niza isti xivot *Agonizare*. Dusca illi u vike u Raju uxivajuchi Boga u druxbi od Anghiela, illi u vike s' hudobama u Paklu, ouje posso dostojan dase brinemo, a za koi ne imamo nehajati nighdar niedno pomagnkagne kako malahno, ni niedno nadahnutie kako nepotribno bluscl pritstinita istina izgledima svetoga pisma, i naukom svih svetih Otaza potvarghiena da cestokrat o pocetku vissi, illi nasce vikovito blaxenstvo, illi nasce vikovito izghinuchie. Posnachiemo bilodano ovu issinu na sudgni dan, kadse usbude nami odkriti put, spasegna blaxenih, osughjegna proketi.

RAZ-

RASGOVOR XI.

U NEDIGLIU SEDMODESETICE I.

Hi novissimi una hora fecerunt, & pares nobis illos fecisti.

Ovi najposlidgni jessu jednu unu texali, a uçiniosi gnih jednazimi nami.
S. Mat. 20.

I. Nemogu na ove nerazloxite tuxbe, ovih nerazbornih Texaka ne sarditse, a darxim dachiete, i vi takoghier na gnihovo bezocianstro marsiti, kad pod punno razumiti budete radi çessase tuxe. Cegliad koja danguobiahu izprasno na targu, na plasi: *Stantes in foro otiosos*, a koja barxe nebi bila imala cim xiviti oni dan; naimena od Otza od kuchie na pogoghiaj od pinesa danagniega, u vecer paka pravo plachiena tuxese, znateli zascto? Ere Gospodar istom platom plachia gnihove drughe, koi biahu kasnie bili zvani na isti tegh. Zato na Gospodara marmgliu, uikaju, rexu: *Murmurabant adversus Patrem Familiæ*. Neçinilise vami, da ovisu nacini doistine sebarski? Nitiih moxemo osvitlati, ni ogovoriti, da biusci vechie trudili nego drughi, hochie daimse da dobra plachia. To nepitaju; nechie za sebe nego oni pines, za koisuse pogodilli; alli hochie dase da drusini magne; ne isctu koris ossobitu, nego istom tughiu sctettu; zavide samo dobru svoga iskargnega, zatose tuxe. Ne virujete meni, virujte Svetomu Gierolimu; *non tam ipsi plus accipere, quam alios nihil accipere desiderant*. Virujte Svetomu Ivannu Zlatousniku. *Illi non dolebant*, velli ovi sveti nauçitegl, *quasi fraudati de mercede sua, sed quia alii, amplius, quam merebantur, acceperant, hoc est enim proprium invidiæ, quod alteri aliquid additur*. Prihuda zloba jest savidost, i prem opchiena na svitu; stoluje u svaçiih sarzih; stanuje u svacioj kuechi, i u dvorih, i u kuchiarizah, i svoju loxnizu, i svoje pribivaliske u krama posvechieni ima, ima. Velikaje zloba nenavidos svejer nemilla, i neupitomena; nesmigliena no magne drusim, nego sebi. Neka gnu buddemo istirati iz nascih sarzaa, ako ugnih ima svoju jammu, iz nascih kuchia, iz Grada, i progonitju u Pako. Vighmo kolikoje huda i nemilla.

II. Nemogu boglie ja vami ukasati kolikoje prihuda ova zloba od Nenavidosti, nego sluxechise onim glassovitim zakonom od mudroznanza. *Contrariorum eadem est disciplina*. S'ovoga nauka nam slidi, da ako kripos, kojajse uprav suprotivi nenavidos, jest meghju svim kripostima naj poglavitia, i nai plemenitia, tribaje svakako spovidati da nenavidos, jest meghiu svim zlobama, najhughia, i sajedno naj sctetnia. Meghj svim kripostima moxelise nachi kojagod lipscia, plemenitia, i Bogu draxia nego kripost od gliubavi? Ova sve ostale kriposti joscte Bogoslovne nadvissiva. *Fides, spes, charitas, major autem horum est Charitas*. Veli Pavo Aposto; ter ova kripos nesamo uresiva pravedne na zemgli, nego joscte dopratichieiih do Neba, i s'gnimachie u vike pribivati. *Charitas numquam excidit*: veli isti Aposto. Nu ovoj plemenitoj kriposti nenavidos jest suprotivniza.

III. A u çemu stoij gliubav? Scto od nas navlastito iscte? Neka Pavo Aposto, koi bi ucenik od Trojstva na Nebesih, josc budduchi na zemgli, budde to nas uçiti. U dua dilla gliubav stoj: radovati, i vesselitse tughiemu dobru, i xalos chiutiti za tughie zlo. *Gaudere cum gaudentibus, & flere cum flentibus*. Tko dakle pravu gliubav ima, chiuti

ti vesseglie radi dobra svoga iskargnega, kako daje svoje possobno dobro. Ovoje pravo slamegne od gliubavi; *ut se cæteros diligens, per hoc quod rectum in aliis conspicit, quasi de augumento proprj profectus hilarescit*. Veli Sveti Gargur Papar. 12. *mor*. 7. Tim oni pastir Vangheoski, koi biasce svoju izgubglienu ovçigu nasa, i ona xena koja biasce nascla svoje drago kamegne, hochie da po zakonu od gliubavi, svisse susidi budu s'gnima veseliti: *Congratulamini mihi omnes*. Ova rados joscte u Raju pribiva, ghdi, Blaxenizi gliubavju sdruxeni, gliubese na taki naçin, da jedan radi Blaxenstva od drugoga vesselise, i uxiva kako daje possobno svoje. Takoghier tko ima pravu gliubav u sarçu, tuguje, bolise, i xalostivise, na tughe, i xalosti od iskargniega kako na svoje. Tim Sveti Pavo sarcem gliubavi punim pisce Corintianom: *Quis infirmatur, & ego non infirmor; quis scandalizatur, & ego non uror?*

IV. Vighino sada dilla od nanavidosti. Nenavidost naopako od gliubavi. Xalostivise, i muçise za çich tughiega dobra, i vesseglia, a vesselise, i usigua radi tughie xalosti, i zla. *Gaudet cum flentibus, & flet cum gaudentibus*. Dakle triba da nenavidos jest jedna nakazan meghju zlobam kadse uprav suprotivi gliubavi, kojaje meghju svim kripostima kragliza.

V. A scto drugo toliko nenavidnika mori, koliko tughie dobro? Ovo çini daşe grise u sebi, da kopni, da smartno vene. *Est animi tinea zelare in altero felicitatem, & in malum proprium bona aliena convertere*: Reçce Sveti Ciprian. S' toga paka na svarhu slidi ono unatargne pomarsegne, koje nenavidnik u svomu sarzu sklapa suprochi çegliadetu nenavighienomu, komu illi xudi smart, illimu ja joscte motri. Smart neb imalla mista na Svitu, da njie gnu nenavidos uvella. Hudoba savidechi çestitos od clovika, potaknuga na grih, a stisim podloxiga smarti. *Invidia diaboli mors intravit in orbem terrarum*: Svidocinam Mudaraz. A nebi paka smart toliko barse ukasala svoju nemillu oblast prema gliuskoj naravi, daju njie nenavidos oruxialla.

VI. Prikasivasce Bogu pravedni Abel na posvetilişcte parvine svoga stadda, najpretilie junicichie, jaganze najlipsce, a Bogh kasasce da darovi bogogliubna mladza biahumu primgljeni. Ovo bi dosta daga hudi Brat Kain budde nenaviditi, daga budde zlo htit, i da na svarhu buddega ubitit. A scto potaknu Jakobove Sinove da prie buddu, kako tolizi Kaini nemilli svoga brata Osiba hotiti ubiti: *venite occidamus eum*, daga buddu paka Ismaelitima prodati, nego huda nenavidos? Ere otaz gnegov kasasce koigod bilig ossobite gliubavi, eremu biasce ucinio jednu haglinizu diçniu, erega millovasçe, zatoga smartno nenavidisce, i hotiscega smaknuti. *Oderunt eum, nec poterant ei quidquam pacifice loqui*. Slagasce velechi Oczu da jedna zvir najgorra biascemu gliubjena Sina proxdarla: *Fera pessima devoravit eum*. Alli nehotechi rekosce istinu, ere nenavidos koja doiştine jest zvir najgorra biasce toliko zlo Osibu uzrokovala.

7. Najgorra zvir dojstine jest nenavidost, prem daje zvir koja meghju gliudem pribiva, ere zviri od dubravaa nisu tako nemille. Moguse ove dobrocinstvima upitomiti. Znamo da Lavvi, Medvidi, i Smaj, branilisu svoje dobrocince od nepriateglia, sluxilisuih, a priesu htili xivotom rastavitse, nego druxbom od onesih od koih biau koje dobrocignegne priali. *Beneficia etiam feræ sentiunt*; alli ova najgorra zvir od nenavidosti, misto sctogod upitomitse, vichmase dobrocignegnima razgliutiva.

VIII. Stasce sva Israelska vojska, a navlastito kragl Saul u velikom strahu, i smechi, nadvissechi sebi, i svemu svomu kragliestvu illi porazegne, illi sramotno suxanstvo, ere ne biasce tkobi mogo strasnomu Gigantu Goliatu odoliti, koi prid çetami svoih Filisteih samim svojm varlovitim stazom sve Saulove voinike biasce pristrascio, i u potiru stavio. *Omnes autem Israelik cum vidissent virum fugerunt a facie ejus timentes eum valde*. Nagdiese po srichi Mladich David, koi s' launim smiostvom ûssudise s'onom nakasnim bitse, i obalivsci prachiom martva na tle onoga gorrostazna vastavza, ôssiçemu strasenu glavu, i pridobitnik nossechiu u ruzi, kako slavni bilig svoga rabrenstva, meghju vesselim pleskagnima, i slavnom vikkom svega Puka vratise k' Saulu. Nu kako darxite daje Saul primio ovoga slavnoga viteza, koi biasce sam, sve nepriategliske vojske rastirao, i gnemu stavio

vio krunnu na glavu. Zinichiete dagaje Saul gliubko zagarlio, dagaje millo stisnuo k'svomu sarçu, dagaje nasvo razoritegliem Vojska nepriateglski, sahranitegliem Israelskoga puka, branitegliem svoje krunne. Zinichiete, dagaje udiglie ôbuko u svitli grimis, kako bi obucem Daniel od Baldassara, da possadivsciga na zlatna kolla, uccinioje damuse vas puk klagna kako kraglievu namistniku; damuje prido za virnizu svoju kchier Mikolu, kakose biasce riçim zaveso? Nista tega. Pacek, kako da David njie niedno slavno dillo uçinio, kako daga njie nighdar pozno, neznaponuvsci ni hrabrenos, ni dobroçinstvo vridna mladichia, ni svoja obechiagna, samo pita: od kogaje kolina. Nebise moghlo virovati tako nepoznagne, neçovistvo, tako negljudnost da njie svidoçena od Svetoga Pisma. Ciute: *Tulit eum Abner, & introduxit coram Saul, caput Philisthæi habentem in manu; & dixit ad eum Saul, de qua progenie es adolescens?* Ovdise svarsisce sve hvale, sva slavagiegna prema jednomu kojmu biasce stavio krunnu na glavu. Rechiuvam josc sctoje çudnovatje: sarcise pun gniva suproch Davidu, *Iratus est autem* Saul. Nu zascto; da akomu nechie uçiniti onu çias, od koje toliko dostojan, da nagn ne marsi, daga kako nepriateglia ne tira. Hochieteli znati uzrok od tolike neharnosti, od tolike nemilosti? Uzrok od svega tega jest nenavidos. *Fera pessima*, zvir koja ni dobrocignegnem, ni glibavim pitomise. Biascc Saul çiuo ghdi bogomille virne xene, uzviscevahu hrabrenstvo Davidovo do Nebesa, ter usigrajuchi, i slavne pisne privajuchi vîkahu. *percussit Saul mille, & David decem millia*. Dakle vechia hvalase dava Davidu, veli nenavidos, nego meni? U vechioje zinni on, nego ja? Osvoimu sarze nenavidos, i poçe udiglie gledati Davida nenavidnim okom. *Non rectis ergo oculis Saul aspiciebat David a die illa*. Ah prokleta nenavidosti, koja ne samo jesi zloba mghju zlobam najgorra, nego josc jesi s' neharnostim sdruxena kojaje zloba istim zvirima marsechia.

IX. Da zlobnik po zlobi, marsi na istoga svoga dobrocinza, po dobrocignegnu jest krivina velika, alli kolikoje vechia hudost nenavidtga, pozlobitga u isto doba kadse prima gliubav, i dobrocignene. Dillo tako hudo, tako pakgleno, nemoxe biti porod od niednoga ussiona pohotinstva, nego od same nenavidosti. Cestokrat omraza ostaje gliubavim pridobivena, sarsba moxese umiglienstvom ugasiti, nepriateglstvo pridase kadagod dobrocignenima, sama nenavidos, s' tughiom gliubavim, i dobroçignegnem raste; i gne pakgljeni plami s' tughiomse kripostim umnoxivaju. Hochieteli razlog od tega? Evovamga: koliko vechie dobro nenavidjen nenavidniku çini; tolikose uechma kaxe gnegova dobrata, i kripos koja zavidnika muci; prem kako slabe, i ne zdrave occi, toliko magne mogu Suncianu svitalost tarpiti; koliko ova xivia u sebi, i svitlia budde. Isti nemir Saulov stavglinam prid occi izghled od nenavidosti tako hude. Muccase ôpaka Kraglia jedan pakglieni duh na taki nacin, da jadan nemogasce imat mîra, nego samo kad David skladnim romonom svoje Arpe tiravsci onu naman gnegovo mucceno sarçe utaxiasce. *Invasit spiritus Dei malus Saul; David autem psallebat manu sua*. Njie od potribe da ja vam kaxem velikos Davidove gliubavi i dobrocignegna prema Saulu, moxeteli virovati? Nenavidnik Saul u isto doba kad David svoimi skladnoudaragnem vratiascega mallomagne ne s' marti na xivot, nastoja xivotom rastavitga, mechiese s' kopjen na Davida za probostitga; *tenebatque Saul lanceam, & misit eam, putans quod configere posset David cum pariete*. (1. Reg. 18.) Ah! nemillosti! ah bisti! ah sarditosti! ah nenavidosti! koliko jezi nezmigliena kadsi gliudsko sarçe osvoilla? *O excellentem insaniam*, trieba vapiti s' svetim Ivannom Zlatousnim. *O excellentem insaniam, o stuporis magnitudinem, cum qui vitam tibi servaverat, & omnem suum exercitum ab alienigenæ Goliat furore liberaverat, ut hostem despexit, & mente sua obtenebratus ab invidia, perinde ac ab ebrietate quadam, ut hostem spectabat*. (hom. 46.)

X. Cinise da zlo od nenavidosti nemoxe hoditi vechie naprida negosmo rechli: ma njie tako. Gne hudos josje hughia dôghie na to, da jedan nenavidnik, kadbi u gnegovoj oblasti bilo, illi uxivati istu çestitos koju cegliade od sebe nenavighieno uxiva, illi savighiena na nevoglie dovestiti, priebi volio biti on jadan, s' jadnim, nego çestit, s' çestitim koga on nenavidi. Ciute govorimli

li istinu: Oni' Bogataz u Paklu oxaghièn, xudiasce meghiu onim goruchim plamim, jednu kapliu vode, za oblahsciati mallo onu xegnu kojaga mucciasce, zato sta molliti Abrama da posaglie Lazara, kojmu buddeju doniti. *Mitte Lazarum*; nu hotechi on svoju mukku oblaksciati, priliscnje biasce moliti da budde on imat miloſt za otiti ghdi za mallo, ghdi Lazar uxivasce, nego da Lazar budde dochi ghdi on tescko biasce muççen. Daklè, zascto ne recce: *mitte me ad Lazarum*, a ne *mitte Lazarum*. Poscgli mene k' Lazaru, a ne Lazara k' meni. Znateli zascto. Bogataz zavighiasce Lazaru onu ceſtitoſt, zato prie voli da Lazar budde gnemu drugh u muççi, nego da on budde Lazaru drugh u slavi. Vechiega mucci neavidos, nego isti ogagn, nemòxe viditi u tolikoi slavi onoga, od koga prie nebiasce ucinio ikakvu zinnu, tim prie voli prinevoglian Lazara onevogliti, nego on sajedno s' Lazarom biti blaxen. Tako nam svidoci Sveti Petar Crisologo od ovoga Bogaza, i od svih nenavidnika. Ciute gnegove slatne rici. *Quod agit dives, non est novelli doloris, sed livoris antiqui, zela magis incenditur, quam gehenna; est grave illis malum, est incendium non ferendum, quos aliquando habere contemptui videre felices. Adhuc divitem malitia non deserit, quem jam possidet pœna, qui non se ad Lazarum duci postulat, sed ad se Lazarum vult deduci. Serm.* 122.

XI. Dobro vam rekoh dakle da nènavidos i sobom istom nemilla, jeſt velika krivina; alli zajedno samoi sebi josćte velika mukka. Mùkka prilikovana od Duha svetoga u Cantichi pakgljenoj muzzi: *Dura sicut infernus æmulatio. Cant.* 8. Rekom vami u najposlidgnemu momu rasgovoru da kragliuje u Pakle, ter jeſt oſughienizima mukka od iſtoga oghgna xesctoccia. Videchi slavu, koju zajedno s' Bogom uxivaju Blàxènici, na taki nacin da kadbi u gniovoj oblaſti bilo da obiru, illu uziti u Rai i s' Blaxenizima uxivati; illi Blaxenike u Pako poteghnuti na gnihòve mukke, priebi volili onih u Paklu viditi, nego sebe u Raju. A' ovo iſto jeſt poxuda, i mukka od jednoga nenavidnika na svitu: *Aliorum recte factis mordetur, aliorum laudem suam pœnam existimat, ipse a se ipso suplicium exigit... suam conscientiam lanians, & mentem excrucians, & se ipsum in se carnificem exhibens.. (Grisost. in Ps.* 111.) Doiſtine karvnizi od sebe isti.

XII. Ne moxese boglie staviti prid occi ova uſsionos od nenavidoſti, nego s' onom zgodom, koju Liran nauciteg!, glaſoviti, i Tomaciteg! Svetoga pisma pripovida. Biahu u jedom Gradu dua Ciovika jedan od visce pripohlepan da ima vechie, da vazda vechie kupi, a drughi nenavidnik, koi se sconcavasce paſechi tughie dobro. Gospodar od onaga grada cegliade mùdro, zasva k' sebi iednogá i drugoga, velechi gnima da pitaju sctoje gnima drago, alli s' tisim da tko od gni prie budde pito imabi svoj dio, alli drughi paka primiobi duoiſtruko illi duplo. Ciusci ovo pohlepnik netiasce pitati parvi, hlepechi na bogli dio, zato cekasce da budde prie pitati nenavidnik, za on paka duplo oſvoiti. S' drughe strane nenavidnik, ne hotiasce ni on biti parvi, neka gnegov drugh, ne budde vechie nego on imati, i bogli dio. Na svarhu hotechi Gospodar suakako da pitaju. Nenavidnik upita parvi. Moxeteli promisliti koje bi gnegovo pitagne. Upita da sebise izvadi jedno oko, neka takoſe buddu obadva oka izvaditi svomu drugu. I tako zapovidi Gospodar dase cini za pedipsati jednoga nenavidos, i pohlepos drugoga.

XIII. Kolikoje onisih koi danaſcgni dan ovako cine. Nemare sami sebi izvaditi jedno oko, za oslipiti svoga druga. Alli neka promisle boglie, da Bogh Gospodar od Gospodara za pedipsu, ne budde dopuſtiti da vadechi jedan drugomu occi naſvarhu oſtanu svi slipi, virujte Svetomu Pavlu ne meni. Kraglievasce meju Galatom jedna neſmiglie na nenavidos; jedni s' jedne strane, a drusi s' drughe, svak uxivasce na zlo svoga iſkargniega, ako jedni hotiahu na jedan nacim, suprotivnizi zato iſto hotiahu naopako. Darpiahuse meghiu sobom ko koi ricim, i dillim. Sveti Pavo piſce gnima jednu kgnigu, i u parvomu poghlavju tako gnima veli. Brachio moja sinovi moi, scto cinite, promislite dobro, ere akose budete tako nenavidati i jeſtiti meghiu vami, pazite da ne doghiete na misćta, da ova vaſca karagna, òve vaſce innade; ne budda vaſca poguba, i porasegne. Evo Pavlove ricit: *Quod si invicem mordetis, & comeditis, videte ne ab invicem consumamini.*

XIV. Nenavidos jest rasap od Kuchia, od Gradova, od Kraglievstva, *fera pessima*, jest jedan zmaj, koi ne nasitujese za mallo. Zato smaknite, ubjite ovu zvir, garlite gliubav, neka xivuchi sdruxeni gliubavim u Isukarstu na ovomu Svitu, za dobro od vascih duscaa, i vascih kuchia, buddete xiviti ù vike s' gliubavim u Raju.

RAZGOVOR XII.

U NEDIGLIU SEDMODESSETIZE II.

Multi sunt vocati pauci vero electi.

Mnosisu zvani, a malli isabrani. S. Matt. 20.

I. AH rici! ah strile, kojemi sarçe probiște! ah rici! ah gromovi koime smartno strascite! a tko dasse ne pripada na ovi strahoviti govor Isukarstov? Tkose neboi, illi ne ima sarza, illiga ima od kamena: i ako ima sarza ko moxe chiutiti strah a ne strascise? svidocimse, Gospodo, bez sumgne kriva besidegna, da ne ima vire, negoli priliku. A tko od virnika, kakosmo mi svikolici, ledenim strahom da ne tarne, cim viçna istinta otvoreno i bilovito svidocci da od karschiana, od istih karschiana maloeih koise sahrane, dali mnosi, i vechi dio odvarxeni u vicnih pakglienih plamih tonu. *Multi sunt vocati, pauci vero electi*. Sborrimo var ovoga tesckoga posla svi mi koismo u ovoj Zarkui, ere virru slidimo, jesmoli svi zvani, jesmoli svi izabrani. Samo virra istinito za ne izghinnuti nie dosta, hochiese da virri odgovore joscte dilla. A dilla nasca kakvalisu? Vaimeh, vapi Sveti Gargur Papa. *Terribile est valde: hoc est: Multi sunt vocati, pauci vero electi, quia ad fidem plures veniunt, & ad cœleste Regnum pauci perveniunt. Ecce enim vox omnium Christum clamat, sed vita omnium non clamat, plerique Deum vocibus sequuntur, moribus fugiunt*. Ostavimo Bogoslovstvo strane, ere ne sluxi ovdi ne sluxi, nego za smestit. Ovoje istinito: da nitko od nas nemoxe biti osughien ako nechie. Ako dobra dilla buddemo tuoriti, sahranichimose; ako zla, izghinuchiemo. Ere virra bez dilla neprudi niscta.

II. Vazda katolicianska Zarkua bilaje od Poluviraza arvana, koj za moch raspuscteno xiviti u svoih zlochiah, nikalisu daje potribno dobra dilla tvoriti, za sahranitse, nego daje sama virra zadosta. Tako u stare vike Poluvirzi jos u Vrime od Apostola, tako i poslie mnosi Sotonski Ucenizi, koj po svidocianstvu Sveti Augustina, i Jerolima govorahu: *Nihil aliud quærit Deus, nisi fidem veritatem, quam si custodieritis, non curat quid agatis*. Ovim istim pakglienim naukom okuxioje posli toliko Svita Martin Lutero, ucechi da: *Tam dives est Christianus, ut non possit perire, etsi velit, quantumcumque male vivat, nisi nolit credere*. Alli katolicianska Zarkva vazdaje oruxiem svetoga pisma, i svih pravovirnih naucitteglia, ove pakglione nakasni pogubilla.

III. Huala Bogu, Gospodo, mi jesmo u pravovirnomu Gradu, pacek u Gradu pripravovirnomu. Ghdino Katolicianska virra vazdaje neosquargnena, na sramotu od blisnih odmetnikov, i Muhamedove taste hvale, stolovala. Nebudduchi pametara, (sctoje nasca dika, i vasa) damogaje ighdar koi zahod suproch Isukarstovoj viri stupaje stavlti. Pacek ovi Grad jest trattenjem od stara u mallim u srid Turski Gradova stig Isukarstov usvighnuo. Alli kadgod zgodise da ghdi Polu-

Poluvirstvo njie u ricima, jest ù dillima, a odkle izlazi, po svidocianstvu Svetoga Gargura da mnozisu zvani, tojes karschiani, a malli izabrani, nego ere: *vox omnium Christum clamat, vita omnium non clamat?* Virujese da Isukarstov zakon jest istin, a spsuese kako dase ne ima niedna sumgna da njie istinsto hochiese dilla, za ne osuditse. *Fides sine operibus mortua est.* Po usta Svetoga Iakova svidocci Bogh josc da Virra bez dilli mortua jest.

IV. Hudobe viruju i trepte. *Demones credunt & contremiscunt*, veli isti Sveti Jakov Apostol; gnihova vira sasvim tizim, ko moxe rechi daje Bogu draga, buduch bez dilla, bez iskre od gliubavi. Hudob dakle jest prikladan tko dobro virujuchi, opako dilluje. *Quid verius*, veli varhu tega Sveti Augustin, *brevius, vehementius dici potuit. Demones credunt, & contremiscunt.* Scto prudi karstianinu biti u svitlosti od Vangelia, ako darxi occi dobrim dillima zaxete? Ovo jest isto, kako dasi u tmastih tminah od nevirnosti: ere kako niscta ne prudi u tmastih nochi occi otvoriti; tako niscta ne prudi daje bili dan ako occi saximas. Sunovratichiesc zato u iste pakglene ponorre kano nevirnik, veli Sveti Augustio; *Cristianus male vivat in luce quidem est, nonnisi Dei, sed clausis oculis, & quomodo nihil prodest aperire oculos, si sit quisque in tenebris, ita nihil prodest esse in luce si clausi sint oculi.*

V. Lexahu u dvostrukih tminah od nevirnosti, i odgriha nesrichni Niniviti kadiim bi od Jone Proroka poguba i telesna i duhovna navistena. Na mugnu od Boxje rici, na grom od pritgne, probudixese, occi otvorixe, ù Boga virovasce. *Crediderunt viri Ninivitæ in Deum.* Toli bi dosta gniova vira, za strascni rasap svemu gradu zaprichien ukloniti? ne, ne, nego ere sadruxisce dilla s' virom, bixe od prosctegna dostoini. Prominisce ù plac pivagna, proxdarlost u poste, blud, u cistochiu. *Crediderunt viri Ninivitæ in Deum, & prædicaverunt jejunium.* A promina gnihova xivota, Boga usillova, dain on promini smartnu osudu, u millo odriscegne.

VI. Bitchenam Nebeska vrata u obras zatvorena, a pakgliena vrata raztvorena, akose buddemo prid ovga Isukarsta rukama praznima kriposnih dilla prikazati. Jos i gnemu bi potribno nebeskima vratarima svoja slavnodobichia povidati, damu Rajska vrata buddu otvoriti. Uzide slavan na Nebessa Sin Boxj, cine molimvas, i oblastim glasom vika. *Attolite portas principes vestras, & elevamini portæ æternales, & introibit Rex gloriæ.* Rastvorite nacelzi nebeska vrata, ere ima ulisti kragl od slave. Alli oni Kerubini, oni Serafini, ne otvoraju, nego ùpraxjaju, *quis est iste Rex gloriæ?* Koje ovi kragl od slave? odgovara Spassitegi na pitagne. *Dominus fortis, & potens dominus potens in prælio.* Jasam Gospodin jakosti, i moguch, moguch u Boju. Zato opeta zapovida, scto cinite, otvorite vrata ova kragliu od slave. Alli Serafini ùpraxjaju drughi put. *Qui est iste Rex gloriæ.* Tkoje ovi kragl od slave? niti zapovid ispugniu, ni otvoraiu, dokle ne cuju: *Dominus virtutum ipse est Rex gloriæ.* Gospodin od kriposti onje kragl od slave, Alli kojasu ovo kriposna dilla! Ieda ereje sve od niscta stvorio, usdarxi, i krechie, nazivase Gospodin od kriposti? ghdi svaka moxe, vidi, i rasumi? Nisu ovo dilla koja chiudoredne kriposti potribne izvode, nego naravno, o ki ninam govora. Gospodin od kriposti pricudnih nazivase, ere za ispunit vogliu occevu, salasi s' Neba na zemgliu, u krilo jedne divize. Gospodin od kriposti nazivase, ere neghibi truda, mukke, posluah do prolivagna karvi, do podnosegna smarti za izkupiti tusna clovika. Gospodin od kriposti, ere u gliutomu boju s' Luciferom, i svim pakglinim moguctistvim od gnega satrenim slavodobitnik ostaje. Kadse ova kriposna dilla prikazasce, tadse Nebeska vrata Rajskomu slavnouzodnitiu otvorixe. *Virtutes & opera aperiunt nobis ingressum æterni Regni, & Cœlestis Jerusalem*, veli Ugon Kardeno. Ciute rici bosanstvene Svetoga Jerolima, varhu tega dostoino kripostiih, Gospodin, ki za nas ucinise Ciovik, i Smarti pridan, Scto milosardno primi, usturpglivo podni, xuarsto prèdobi, cudnouitie suarsi. *Merito virtutum Dominus, qui pro nobis homo factus est, morti traditus. Quod clementer suscepit, patienter toleravit, fortiter vicit, mirabiliter consumavit.* Nu ciute to isto od istoga Isukarsta: *nonne oportuit Xtum pati & ita intrare in gloriam suam?* Jeda njie bilo od potribe da Isukarst tarpi, za ulisti u slavu svoju?

VII.

VII. Dakle Isukarstu Glavi od izabranih, kraglıu od slave, prevomu à naravnomu Bastiniku Nebeskoga kraglievstva, ne otvorajuse nebeska vrata, da osvoi svoje occinstvo, ako ne kaxe svitlo svoja kriposna dilla, a mi mislimo biti u broju od isabrani, koi drugo ne moxemo kazati nego opaka à tamna dillovagna? Isukarst s' nojem i trudom, a mi s' razkosciam; Isukarst s' krotkostim, a mi s' besocianstvom; Isukarst s' ûmiglienstvom a mi s' tolikom oholostiu; Isukarst s' Boxanstvenom cistochiom, a mi s' mradom od bludnosti; Isukarst s' gliubavju, a mi s' osvetami; Isukarst s' ubostvom, i prolivegnem od svoje karvi, a mi naparchieni plinom od Zarkva, nesadovoglieni od siromaha isisanih. Tkoisu ovo isabrani? Isabrani od Lucifera a ne od Boga. Zato *multi sunt vocati, pauci vero electi*. Mnozisu, svani, a malli isabrani.

VIII. Nesamo Isukarst, nego svi isabrani koisu u Raju nisu u ono cestito stanje bes mnosih dobrih dilli ulisli, s' kojmsu utemeglili svoje isabragne. Neka za svih svidocci to nami veliki naucitegl od Svita Sveti Pavo Aposto. Scto nami govorisc varhu [illegible] ko tescka posla od nascega spasegna, moj veliki Svece, scto govorisc? ere znam da Poluvirzi, varh tuoih rici Boxanstveni, zastauise otrovnih prokleti nauka, kojisu dosta duscaa Bogu, i Nebu oteli. Ciujte gnega; *Ego sic curro, non quasi in incertum, sic pugno, non quasi aerem verberans, sed castigo corpus meum, & in servitutem redigo*, ja, veli on, tako tecem, ne kakono u nesnano, tako se arvem, ne kakono u vlasu lupajuchi, nego pedepsajem tilo moje, krotimga, i na sluxbuga podlagam. Alli zascto tolizi trudi, tolike pokorre, tolika putovagna? *in laboribus plurimis, in fame, & siti, in frigore, & nuditate*; u gladu, u xeghi, u zimi, u golotigni zacto. Nisili ti po svidociaustvi Isukarstovu *vas electionis*, sud od isabragna? Naucitegl od naroda, trubglia Duha svetoga, svitlost od Svita: *ut portet nomen meum*. Od cesase dakle boisc? Od cesase boim. Strahochive rici; *ne cum aliis prædicavero, ipse reprobus efficiar*; da pripovidavsi drusim, ja istise barscek odvarsen ne cinim. Imobih ja sadara zabuxen muciati, ghdi Pavo Aposto meni, i vami toliko bilovito pripovida, da nasce illi spasegne, illi odvarxegne visci o nascemu dillovagnu. I da bichiemo uzbrojeni u neisrecenomu broju od mnosih, a ne u cestitomu od mallih, ko ne usbudemo hrabreno arvatise, a nasce plahosti, nasca neredna poxeglina podloxiti raslogu. Njie zadosta karstegne, koimsmo meghiu Isukarstovim vojnizim upisani, tribuje bitise, niedosta vira, hochiese virnost. Bojnik, koi kaxe u biegnu svoju hrabrenos, onje dostojan hvale, i venza. Ostaje joste xivo i slavno ime onega Alfonsa Pereza Gusmana. Branechi oni vites suproch Arapiaskoi Vojszi Grad od Tarife u Spagni, dogodise da jedan gnegov jedini Sin upade u ruke od nepriateglia; koj prid zidima od Grada pritisce ozu, dachiega prid gnegovim occima muccitı, i zaklati, ako on Grad u gnihovu oblast ne prida. Scto mislite da odgovori Alfonso? recce da ni za sto sinova, on sebi svoju virnost osquarnio, pacek priloxi, akoje vama tolika pohlepa moga Sina zaklati, evovam moga macça. *Quod si tanta libido regulandi est, en gladium*. I tako govorechi metnu s' mira svoj, maç, i otide na obid. Alli ciujuchi mallo posli, buku, i rikagne, dotarcia na sid, a videchi da Nepriategli biahu [illegible] gnegova Sina [illegible] drugo? zignah da ovi urnebes biasce eresu Nepriategli Grad vaseli. *Hoccine est? putabam urbem ab hostibus captam*. Stavan vratise doma opeta. Ova bi prava vira svomu kraglıu dana od ovoga slavnoga vitesa, ere bi zdruxena slavim viteskim dillima. Slavnose i na Svitu dobiva, a ne ricim, nego ni od xivota svoih Sinova hajuchi, kad takaje potriba. A mi hochiemo nebesku slavu, zascto? Ere za sinove obogatit ne gledase krivoli, pravoli pinese stechi, i garnuti. *Et illi quidem, ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam*. Kako isti Sveti Pavo veli. Snamo da jedna ghiova krunna od vrimenite slave ne darivase, nego hrabrenim vojnizim, a Bogh vikovitu krunnu, imasce darovati, jose odmetnizima? Ovosu nakazni: *Non coronabitur, nisi qui legitime certaverit*. Njie dosta biti u pisani u Isuharstovu vojnisctuv, triba hrabreno bitse. Da nu savisce, jednomu opaku karschianinu, viramu slusci za vechie osudiegne, ter slavni biligh od karsctenia zapecciachien u dusci bichie gnemu biligh od vicgnega prikora, i sramote, *Pœnæ viaticum*, kako veli Sveti Ivan zlatousnik.

IX.

IX. Evovam rasloga, koi temeglito dava Sveti Tomas Angheoski naucitegl. Krivina, veli on, tolikoje texia, kolikoje u cegliadetu plemenitiemu. Iasnos od vlastelsva, ne pokriva, nego vechma kaxe grubochiu od zlobe; kako ghnus na plemenitoj sviti vechmase posnava; i nepristoj, nego na razdartoj karpini. Zato premda svakomuje sramotno ric ne uzdarxati, sa svim tisim, nevira sramotniaje u Vlastelinu, nego u Sebru. Necistochia jest svakoj xenskoj glavi priko[illegible]na, alli tko nezna od koliko vixega pri[illegible]ra budde u plemenitoj Vladizi, nego u [illegible]luxbenizi potisctenoi. A koliko krivin[illegible] bilabi vechia, I od vechie pedipse dostoj[illegible]? *Numquam*, veli Sveti Thomas, *dign[illegible]s persona diminuit peccatum, sed magis [illegible]uget*. Buduchi ovo tako. Tko moxe is[illegible]i koliko plemenitia jest jedna dusca k[illegible]tianska, nego od nevirnika. Iedna du[illegible] virena za Sina Boxjega karsctienjem, [illegible]brana, kolikoje od Boxje strane, *za* biti [illegible] nebeskomu Kragliestvu vicna *kragliz*[illegible]a biti dvorena od Anghiela, *od* Boga [illegible]jer gliubiena. Zato isto. Ah kolikoje t[illegible], i od vechie mukke dostojna krivi[illegible] jednomu karstianinu, nego u nevirnik[illegible] zaglavgliuje Sveti Naucitegl: *[illegible] pecc[illegible]n est minus fideli, sed multo majus*. P[illegible]ctujem, (scto bi veoma potvardilo [illegible]e razloxegne) propusctujem da vechia dob[illegible]instva nehajana od karstiana jesumu, o[illegible]vechie mukke dostojanstvu. *Peccata fi[illegible]lium aggravantur propter gratiæ Sacramenta.* Dakle tolikoje istinito, da karstiansko ime bes dilla nemoxe nas sahraniti, da nu saviscce jest Bogu razlog da budde nas osctrie pedipsati. *Honoris magnitudo pro honoris dignitate vivere nolentibus, suplicii fit major accescio*; josc Sveti Ivan slatousnik to nami potvarghiuje. A ere vechi dio od karstiana svomu plemenitomu bichiu ne od govara, nego provodi jedan xivot vas u lakomosti, u osvetiu bludu zakopan, zato vechi dio od karstiana ghine. *Multi sunt vocati pauci vero electi*. Mnogisu zvani, a malli isabrani. Od ostaloga Bogh sve pomochi kimase moxe svak sahraniti ne krati, ovoje ckglian od vire. Tko ghine samovojno ghine.

X. Alli, Oçe, neka ja mallo govorim, velimi nikipremda jest istina da svi imaju one pomochi kojesu zadosta za sahranitze, nieli jos istina da koigodi imaduih vechie koigodi magne? Dobro dakle: evo rasloga zascto ja hrom[illegible] gredem, Oçe, put nebeske slave. Odgovorimi mallo na to. Dabi da i meni Bogh tolike pomochi, kolike dava ove[illegible] i onemu koisu od mene bogli, i jabih [illegible]ascio isvarstan, i jabih bio svet. Ako ghi[illegible]m, (neda Begh) njieçuddo, kad Bogh [illegible]ni dava samo kolikomje dosta, a komu drugomu joscte sctomuje savisce. Govorim istinu. Na ovi tuoj govor tresemise ghjev u sarzu. *O homo, tu quis es qui respondens Deo*. Ako ne muccisc, karatichiu Svetim Pavlom. *O homo, tu quis es*. Tkosi ti Cioviçe, koi smisc viditi razloghe Bogu. Ako on tebi dava obilno sve sctotie darxan dati, od çessase tuxisc, scto xamorisc, scto tlapisc, hochiesli metnuti na Boga krivinu od tuoga osughjegna? Jeda ne moxe on uciniti gliubav jednomu, ne cinechi krivo drugomu? Kad svakomu dava sctomu ide? Davaliti Bogh sctotije pridosta? *tolle, quod tuum est, & vade. Amice non facio tibi injuriam*, imamo u istom Vangheliv. Usmi, i poghi s' Bogom. Nu poçekai. S' koijm obrasom moxescli rechi da Bogh sctedi svoje milosti s' tobom? kako da ne govoru ù ovemu gradu, u ovoi zarkavi, u ovo doba. Sctobi imali rechi ona nesrichna cegliad poroghjena, illi u judnoi kraini pustoscnoj, illi na jednomu otoku, ghdi joscte Vangheoska svitlos njie sinula? A nisctanemagne jest istina da ni oni osudivssise, nechie moch progovorit riç za opravdatse. Dakle sctochiesc moch ti? Tuxisese dakle ti dasuti skupne pomochi; ti koisise rodio od Karstianski Roditegha, u pripravovirnomu gradu, u doba toliko knisevna, a barscek od kolina josc plemenita. Nisili u ditinstvu bio ciuvan od Roditeglia, od Nauciteglia uvicban? Urastio paka kolike prigode jesi imo za dobro dillovati? Od otaza duhovnih za upravit tuoju duscu, od pripovidalaza Boxje riçi; od kniga Boxj, bogogliubnih? Jeda ne ima Ispovidnika, ako hochies ispartiti tvoju duscu od tegote tvoih griha; jeda njie Redovniski kuchia akose hochies od svitovne bukke ukloniti? Scto çini tvoi Angeo Straxanin sveh usate, nego tebe n[illegible]rati, sad da onu slochiu uklonisc, sad da onu kripos zagarlisc, sad ono napastovagne da pridobiesc, sad oni isgled da slidisc. Isti Bogh koliko nastoj unatergnim svitlegnima dase sahranisc;

Sad te mami obechiagnem, sadte strasci pritgnami, sadte nuka prikoregniem, sadte bięçima potiççe. *Vocat undique ad correptionem*, tako veli Sveti Augustin, *vocat undique ad pœnitentiam, vocat beneficiis creaturæ, vocat per lectorem, vocat per tractatorem, vocat per intimam cogitationem, vocat per flagellum correptionis, vocat per misericordiam consolationis*. Pakse na Boga tuxisc, ere drusim vechie pomochi nego tebi. Kakos moxesc tuxiti kad tih dava toliko obilno.

XI. Alli jachiu nastojati svim satvorit usta, s' jednim odgovorom meghiu Bogoslovzima opchieno slavnim, i primglieniem. Recitemi sctoli snate vi da imate magnieh pomochih, nego ima koimu drago koje bogli od vas, da prie imateih illi jednake pomochi, illi vechie. Sctoli vi snate. Jeda eresi gori, zato zinisc dasi magnim millostim oruxan. Alli ja tvardo nikam daje istina, da kad jedan dilluje magne dobro, ovo jest ere ima magnu milost; illi da kad jedan dilluje boglie, ovo slidi ere ima vechiu milost. Ne mogu dvoiza imat takmenu milost, a dillovati dilla toliko raslika, da jedna buddu od velika dostojanstva, a druga od niednoga. Uscto njie kriva milost, budduchi ista, nego nesluxegne od milosti; nego rasliko sajedno dillovagne s' milostim. Ako meni ne virujete, çiujte ovi isti nauk od Svetoga Tomasa (2. *p. q.* 69. *art.* 8. *ad* 2.) *licet baptizati aliqui interdum æqualem gratiam percipiant, non æqualiter illa utuuntur. Sed unus studiosius in ea proficit, alius per negligentiam gratiæ Dei deest*. A Sveti Augustin (12. *de Civit. c.* 6.) uçi ovi isti nauk. Mogu biti dvojza od iste naravi, s' istom pomochi od milosti. Koji buddu gledati jednu xensku glau, i dase jedan od gnih uxese u necistu poxudu, a drughi da sahrani svoje sarze eisto. Ne za drugo nego ere jedan hochie, a drughi nechie, nego erese rasliko sluxe svoim slobodom. Isti nauk ucce Sveti Gregur Niceno, i Sveti Ivan Zlatousnik, Sveti Cirillo, Sveti Prospero, Sveti Bonaventura. A kako dakle smise rechi da ne primase ad Gosp. Boga tolike pomochi za dobro dilloregne, kolikojh prima ovi, illi oni? Tkotie to reko, tkotie to kaso, s' koimli raslogom? Reçi da tvoja pomoch ne izlasi moguchia, ne izlasi jaka, nego neplodna, nego ispraśna. Rechiesc istinu. Alli çiaje u tomu krivina? nego tvoja, koi mieste Baxiom millostim napridkovati, i gnomse sluxiti; kakote uviçba Pauo Apostol *noli negligere gratiam, quæ data est tibi*, tignu propusctujesc, gniomse ne sluxisc... *Ipsi fuerunt rebelles lumini*. Govorise u Jobu od Griscnika: oni, oni zatvorisce oççi, za neviditi svitlost. Iosc u Jobu *dicebant Deo, recede a nobis*, a drugovglie *omnes vias ejus intelligere noluerunt*. *Noluerunt*, sva krivina jest od hotigna. Moxeli Bogh slagati? staeli Bogh biti Neviran? Josc Platun, i govorsumnizi, posnasce ovu istinu. Bogh ginesc *Perditio tua ex te*. Ti samohochno scom sloitaje krivina, sluxitese dobro vaisabrani, nam hochieniem. A bitchiete svi Biste od usrotese bitchiete svi isabrani. spovidajtese cead grijha koliko moxete, stvenim Sakramenom okripitese onim Boxankakoste drughi pu priporuccitese Bogu, obechivam dachiete u, a ja vam svima

XII. Alli snate sctoja ...ani. to. Htilibiste uxivati zeechi ... am bilovipristoi, a ugrabit Rai. Htu vech... negose hotinstva neredna od one ... e ispun... bluda, od one ponosnosti, a ... od one Raju. A to nemoxe biti jer nachise u Nebbesko kragljestvo potribnito ... dobiti. pismo sveto uçi uklonitise od svakoga zakona dilovati dobro. *Declina a malo* ... zla, i *bonum*. Sve nam ovo prikazije ovo isto Evangelje, u komu Otaz od obtili scaglie tezake za texiti, i dillovati u vinograd svoj, z dobiti plachiu, kakoje nas poslaho Bogh; i postavio u Czarkui svojoj, da dobra dilla cinimo, za moch dobiti Raisku slavu. Istinito za urediti vinograd, sctose iziskuje. Nai parvo imase oçistiti zemglja izbaczujuch stine i izkorenivsci draççe, i tarne. Po isti naçin za urediti zemgliu dusce nesce, potribnitoje izçistiti istu duscu od draççaa oholosti, lakomosti, putenosti, i svih ostalih beteghaa, i poxelinjih bezrednih pomgnivim nastojanjem na pokori, kako nutkovahu sveti Ivan Karstitegl, i Apostol Petar, govorech, dase ima pokora uçiniti: *Pœnitentiam agite*.

XIII. Tudje nahodechise oçischjena zemglja, potribnitoje kopatti duboko za usaditi loze, i uçiniti vinograd. Nè drugaçie imamo i mi uvesti u sarcze nasce duh straha Boxie-

Digitized by Google

Boxiega, i prave ponixnosti, neka bude poçetak mudrosti nebbeske, buduchi strah Boxji pocetak od mudrosti; *Initium sapientiæ timor Domini*: A ponixnost ona, çini dase duh nasc dubgli uçini, i da bude blaxenstvo dostignuti *Beati pauperes spiritu*; buduchi ponixnost po Pismu Svetomu poçetak od svake dobre kriposti, kakoje oholost poçetak od svakoga griha. I zato nutkuje Apostol svakoga na ove kriposti s'ovima riçima: Nemoj visoko znati, dalise strasci. *Noli al-tum sapere, sed time.*

XIV. Buduchi sve ovo uçinio texak u [...]sti svoje zemglje, onda usadi prut lozov [...]vesti naçin pripravjeno sarcze nasce, ima[...]ostih, u gnemu svaka dilla od dobrih [...]gniov; virru, uffanje, gljubav; tudj[...]gh Otacz koje stvari za uvesti kak[...] loza, a mi texak po Vangelju, a Iss[...]ebbeskom Bo-pruto za ujedinitse s' ov[...]ni isti od nasce xanstvom lozom: ta[...] dobra dilla, to-strane imam[...]oxi[...]e, od kud izakodi jest: Sli[...]nje ri[...]echianjih Boxjih, od virra [...]zmiscja[...] pripravjenie hottinja k[...] izahodi u[...]ubav izlie u sarczih, go-[...]ascega, nek[...]sti u Psalmih: Otvori usta vorechnam [...] napuniti. *Aperi os tuum, tvoja, i ja[...]lud.*
& impl[...]isce za da boglje raste oni lozov

XV[...]jen u zemgli, ima texak uciniti prut [...]rokopniczu, dignuvsci zemglju, koja okolo pruta, za da budde lascgnje primi-je voddu, i sunczenu vruchinu. Jednakim nacinom imamo i mi uciniti okolo dusce nasce neka prokopnicze; tojest odaleciti od xille sarcza nasce zemglju, i sva zemaglska poxelinja, neka lascgnje dusca nasca budde moch primiti rossu duhovnu millosti iz Nebba, i teplinu suncza pravde; i tako odkriti, otvoriti, i uzvisciti svoja poxelinja prama nebbeskoj slavi. Ovoje ono, scto govori Apostol Paval pon[...]tise u novini chjuchenja nascega: *Re[...]vari in novitate sensus nostri*: tojest, d[...]koji pria nismo xudili nego stvari ze[...]ske, i putene, u napridak nebudemo [...]ti, nego stvari nebbeske, i dukovn[...]e ovo po nacinu Proroka Davida, koji [...]e: Otvoriosam usta moja, i pritegn[...] duh, zasctosam poxelio zapovidi tui: *[...]eum aperui, & attraxi spiritum, quia [...]ndata tua desiderabam*: kako daje hottio [...]echia uciniosam u ustih mojih pokropnicze xelechi obsluxiti zapovidi tvoje, i po ovi nacin pritegnuosam k' meni Boxanstveni duh tvoj. (*Paralip.* 2. 31.)

XVI. Draghi moji nekavam budde za izgled kragl Ezechia, na koga pohfalu govori Pismo Sveto, da on biasce dillovao stuari dobre, i upravne, i istinite prid obrazom Gosp. Bogha svoga po zakonu, hotiuchi iskatti Boga suoga u svemu sarczu suomu; i da ovako dillujuchi ostade u svemu cestit: *Fecit, & prosperatus est.* I zato buduchimu Prorok Isaia ocitovao od strane Gosp. Bogha, daje prislo vrime od gnjegove smarti: Molimte, rece on, molimte Gosp. Boxe, spomenise, kakosam svejer ja hodio prid tobom u istini, u sarczu izvarscnomu, i ciniosam sve, sctoje ugodno bilo prid tobom. *Obsecro, Domine, memento quæso, quomodo ambulaverim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod placitum est coram te, fecerim.* Svi Sveti, koji sada uxivaju krunu vikovitu u kragliestvu nebbeskomu, slidilisu takov izgled. Sliditega i vi, moji pridraghi, odcipivscise od poghibglivih raskoscih svitognih, i nasladjenjih putenih, i dillujuchi dobra, i sveta dilla, kojasuvam prikazana od zakona Boxiega, i nemojtese strasciti, dalli xivo uffanje imajte dachjete kakoi oni i vi biti od cestitoga broja obranih Boxjih, i dostignuchjete onu nedospivenu krunu, i slavu nebbesku, kojusu i oni dostignuli: Amen.

RA-

Digitized by Google

RAZGOVOR XII.

U NEDIGLIU PO PETODESETIZU I.

Qui præibant, increpabant eum ut taceret; ipse vero multo magis clamabat.

Koji prihodjahu, Parahuga dabi muçao, alli on vele vechma vapiasce. S. Luca na ossamnadestomu Poglavju.

I. Spomignemse da lani prem u ove dni s' ovoga mista besidiosam protiva izgledu, bivscivam kazao, Karstjani moji, da ne ima Kughije, ni stetnie krivine od zla izgleda, budduchi ovi grih Djavaoski, grih protiva Duhu Svetomu, grih u ossobiti naçin protiva Odkuphljenju Issukarstovu. Alli buduchi da zal izgled, koij dojde od stariih, stetnii jest bez prilike, pace vrillo od najvechih steta, ~~dopustitemi danas~~ opet stavim prid occi neizreceni poraz, i opacinu ove paklene kughe, koja truje mallo ne sve karscianstvo. Vammi navlastito govoriti hochiu, Roditegli, Glavari od kuchjaa, i Gospodari.

II. Ima na ovem svitu tko nije duxan datti dobar izgled iskargnemu svomu; kako nije tkoga, tko nije pod zapovidi od gliubavi: Tako S. Paval pissuchi Rimgljanom veli: (*ad Rom. cap.* 15. 2.) *Unusquisque proximo suo placeat in bonum ad ædificationem*: tojest, da svakì iskargnega svoga ima nutkati na dobro dobrim izgledom. S. Paval govori svim kolicim, od svake varste, od svakoga bichia; buduchi svakomu zapovidjeno od Gospodina Bogha da gljubi iskargnega svoga: *Unicuique mandavit Dominus de proximo suo*: Sa svim tim tribaje rechi, da ima nesamo ova opchiena zapovid, koja svih s' svima vexe; dali josc nike ossobite zapovidi, koje vlastitim zavezam vexu jedno cegljade s' drughim po razlikosti od bichja; i tako ima cegliadih, koisu vele vechje od druzih darxani nastojati na duhovnu korist iskargnega. Roditegli na priliku, zastosu Roditegli, darxanisu vechim razlogom datti dobar izgled svojoj dizzi: Tako Gospodari, zarad one oblasti, koju imadu, u vlastiti naçin imadu nastojati na duhovno dobro svoih podloxnikaa: Tako Redovniczi zarad one privisoke çasti, kojomsu od Gospodina Bogha uresceni, imadu bitti prem zato çisto, i svitlo zarczalo svih dobrih dillaa svitovnim. Ovoje od najpotribnih naukaa, koje nas uçi Sveta Virra za xivjti Karstianski. Ako dakle dojde zal izgled od çegliadetta, od Koga po svakom razloghu imadjasce dochi dobar izgled; ako oni, koji ossobiti dugh imadjasce nastojati na duhovni napridak iskargnega, parviga smuchjuje; ovichie nase potegnuti dvostruko Gospodinovo proklestvo: (*Matth. c.* 18. *v.* 7.) *Væ homini illi, per quem scandalum venit*: Jaoh, jaoh onomu, po komu dojde smutgna: Zasto tada, veli S. Ivan Zlatousnik, tadaje stetnii zal izgleda, tada ovi pakleni otrov ulazi bez zaprike do sarcza, i vechim raspom kaxe svoju sillu, nittije mochi od gnegase çuvati.

III. Za vam kazati duhovni poraz zla izgleda od stariih, nije od potribe da ischem iz daleka razloghe, i zgodde. Ulizimo za mallo u jednu kuchju. Tko istomaciti moxe krivinu onoga Roditeglja, koi na sramotu Karstjanskoga immena, i nedostojan immena od Roditeglia on isti smuchiuje, i zlim izgledom na zlo potexe svoje sinove? Gnemuse kako Roditeglju pristoi gnima udahnivati Boxji strah, i gliubav. A on naopoko udahnivaim pogharghjenje Boxjega immena psostima, i kletvam. On daleko od Zarkavaa,

vaa, dal‑ko od Svetih Sacramenataa, daleko od Bo‑gljubnosti, daleko od svakoga dobra dill‑ kaxeim, dase obiknu, kako on, ne ‑riti ni za Boga, ni za duscu. Gnemuse pristoi po razlogu uzpreghnuti gnihovu chiud na zlo prighnutu: Alli on isti pustajuchi uzdu zlim pohotinstvom potvardivaim svoim izgledom zle obiçaje. Gnemuse pristoi osvistitjih, i odrediti gnihovo xivgljenje. Alli kako, gdi, stavgljajuchi prid gnihove oççi bezrednost xivgljenja svoga, uçiih sarnuti bez opaza po putu od raspuſchjenja? U koliko kuchja naslibismo Roditeglje take varste, kojim nije dosta raspuschjeno xiviti, nu josc hochje da tako xivu i sinovi; varh Kojih ne za drugo imadu oblast, neggo za ussaditi u gnihovo sarcze zle nauke, i za potezatjis na poghinuchie. Ah nemilli Roditegli, veli S. Ivan zlatousnik; boglje bi bilo daste uduscili u povojach vasce sinove; nego tako ubitti gnivove dusce; zasto ako marximo na one stare nevirnike, koi ubiahu dizzu na posvetilischie Djavlu Paklenomu; nijeli razloxito da vele vechie marzimo na one Karstiane, koi za pogardjenje Pravoga Boga, komusu posvechjeni bili gnihovi Sinovi u Svetomu karſchienju ubijujih svojim zlim izgledom vraghu Paklenomu, od koga i onnisu possidjeni? Jaoh, jaoh takim Roditegliem.

III. Ovakaje krivina jedne mattere, koja prem da dobro znade, da gnjojsu priporuçene od Ovega Gospodina gnje kchjeri, nekai uçi Bogogljubnost, Cistochiu, posluh, i ostale kriposti, kojesu pristojne Karstianskim Divojkam; sasvim tim illi nemarechi, illi zaboravgljena od sctaje duxna, obikneih svoim izgledom xiviti na opako. Znam daih kara; alli boglje bibilo da muçi, zasto nebiih uçilla psovke, kletve, proklignagna, i poganne riçi. Znam daih voddi u zarkvu; alli boglje bi bilo da ne voddi, zasto nebiih uçilla nepostegne Boxjoj kucchi razgovarajuchise, gledajuchi simotammo. Lakoje rechi dizzi; molite Bogha; alli meghjutim vidde, da matti ne molli, illi nepomglivo: Lakoje takojer napomenuti, da sluscaju starje; alli vidde, daje smutgnja svachi dan u kuchi, zasto xena nechie da posluscа muxa; çuju dase karaju, dase kunu, dase psuju meghju sobom Roditegli. Scto ima çiniti kchi, gdi çuje da majka maskarise nikim riçma, koje prem dobro razumu dasu punne poganna otrova! Kakose ima vladati kchi, ghdi viddi, da matti ne haje znatti s' kim, i kakose razgovara; paçe puschja da viddi, i daje vighjena, dase igra, da ima priateglstva, da prima darove? ktiobi da vi sudite imalise taka matti zvatti majka, illi uboicza gne dizze? Ovoje Bogogljubnost, ovoje çistochja, ovesu kriposti, koje uçi svoim izgledom; Ter ovoje gljubav, i pomgna, kojuje darxana imati prema gne dizzi? Ah jaoh, jaoh takim majkam na ovomu, a vele vechje na drugomu svitu.

IV. Kakovaje takoier krivina onih Gospodaraa, i Glavaraa od kuchje, koi sluxechise onom oblastju koju imadu, ne za dobro, neggo za stettu svoih domachih, i podloxnikaa, krivisu od poghinuchja onih duscaa, koje imadjahu çuvati, i sahraniti? Da Bogh, da dase çestokrat ne dogaja, ghdi Gospodar uçi junaka prodatti duscu, uçechiga krivim kletvam, i nepravizzam privarki iskargnega u prodavanju. Onno dite kadje doslo u oni duchian neznadjasce stosu poganne bludnosti; ali çujuchi gdi Gospodar sçalise, i smiuchise pripovida stose sramuje cisti jezich napomenuti; sctochjete? Do mallo momach mogaobi uçitti svoga mestra u grubu govoregnu, i gorru dillovagnu. Tkoje kriv, da ona dusca pustilaseje u propast? Sctochje rechi, da ona Divojka kadje doscla u onu kuchju bila kako çista Golubizza, a nakon mallo drugase kaxe od sctaje bila? Scto? Moxe bitti daje nascla u onoj kuchi koju napast, gdi biascese nadala nachi Angela Straxanina gne posctegna. Toli nije tako, Gospodarizaje kriva, zascto u misto daju nagovara, i pomaga na Bogogljubnost, uzroçnizaje da gubi strah Boxji: S' toliko posalaa, i çignegna jos u Svetze bidnu naparchjuje, da jedva moxe S. Missu sliscati, i prem u ritko ispovidatse. Ako sluxba ne umi stvari potribnite svete virre za xiviti Karstianski, Gospodariza ne samo ne uçi; nu josc ne dopuschja da ide na Nauh Karstjanski: divojka ne ima çimse obuchi; ako pita ono mallo plachje, kojuje dobila svom trudom, na misto jasprih, iscte pritgne, i psosti; scto ima uçinitti? Iscte darove od priateglja: Gospodariza znade da ima priateglstva, viddi darove, çuje dase ne govori dobro; a ona muççi: Samo Kune, i psu-

je,

je, ako Divojka Kasni vratitse doma, zascto nije prispilla opraviti posle; od ostaloga da vrat lomi, nije itkoga, koji misli.

V. A u toliko taki Roditegli, i Gospodari nechjute priteskò brimme od toliko smartnih grihaa, koimje naparchjena gnih dusca, nittise ispovidaju od mnozih zliizgledi, premda obiçajnih, i svakdagnih, kako da nisu krivi u niçemu. Alli ne govori tako S. Paval, koji pravo istinnito veli, da ko ne ima pomgnu od svoih, i naylastito od domachih odrekoseje od Virre, i kughii jest od nevirnika: (1. *ad Timoth.* 5. v. 8.) *Si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior.* Ah da ussadite duboko u sarcze ovo mallo riçih, i daih razumite, nebiste imalli potribu drughe stvari za osvistitse. Ako S. Paval veli, da nije vechje Karstjanin, paçe gorri od nevirnika oni Otaz, oni Glavar od kuchje, koji pomglivo ne nastoi na duhovnu korist kuchne çegliadi; sctobi rekao od onih Roditegljaa, i Gospodaraa, koi s'mutgnom, i zlim izgledom doveduih na poghinuchje? Ako sama nepomgna i samo zaboravgljenje od sctaje duxna karstjanska Matti, i Gospodarizza uçinitti gne domachim, zovese od S. Paula odmetnuchje od prave Virre; koim imenom zvaobi nemillost one mattere, i Gospodarizze, koja ne samo ne odi, kakoje pod grihom darxana, na spassegne onih Duscaa, kojesu gnoj od Gospodina Boga priporuçene, neggoje glavna uzroçnicza gnih ossudjenja.

VI. Nechiè da razumiu ovi Roditegli i Glavari strascnu hudost i opaçinu, kojom i na se, i na gnih domachje potexu svaku jaku nevoglju; nitrise bojè strascne ossude, kojajo vechje na gnih odluçena od Boxje Pravde, kako na odmetnike pravovirne Virre. Ona xestoka pritgna ovega Gospodina: Jaoh, jaoh onemu, po komu dojde Zali zgled, imase ispunniti ne samo na drugom, nu josc i na ovem Svitu. Kuscaju svaki dan scto plodi zal izgled u gnih kuchiah; sa svimtim u misto dase osviste, pognih vazda gorre, i slobodnie gospoduje zal izgled; ter premdasu oni najvechi uzrok take bezrednosti, nistanemagne vraxiom privarom oslipjeni ne ischju podobnu likariu, koja jedina bi bila, da naji parvo sebbe osviste. Ktilibi Roditegli dasu dobri Sinovi, i Boga bojechise; a oni ne samo na opako xivu, nu josc stavjaju gnih opaçine prid oçi Sinovaa. Ktilibi Gospodari i Glavari dasu kako Angeli svi koliczi u kuchi; a oni smut gnom, i zlim izgledom obrachjaju kuchju u Pakal; i prem zato trechi dil Angelaa odvargoscese od Boga; zascto gnih Glavar Lucifero potexeih svoim izgledom na odmetnuchje; kako uçi S. Tomas Angelski Nauçitegl.

VII. Cujte pomglivo ovu priçiczu, i prem dobro spomenitese. Skupiscese jednom starii Razzi za svitovatise meghju sobom, jedabise mogao nachi koi naçin za hoditti uprav kako ostale xivine, a ne nazada; i tako sebbi, i svemu narodu od Rakova dighnuti ovu sramotu, i prikor. Svi koliczi videchi dabi ovo bilo velike çasti, i koristi odluçisce nastojati svakojako za dochi na svarhu tako odluke. Jedan veli: Vaglja moliti bez pristanka Stvoritegljà Svemoguchjà danam çini ovu çudnovatu millost. Ali drughi odgovori: Dobraje molitva, ali nekaje vridna izprossiti scto xelimo, tribaje daje sadruxena s'nascom pomgnom; zato darxim dajepotribno da svak od svoje strane nastoi upravgljati sebbi noghe. Lipoje to rechi, veli tada naj starii, alli primuçno çinitti. Kako moxe bitti, dase sghibati moggu cosri ostarane? Menise çini da ova likaria gorraja bez prilike od iste nemochi. Cujte dakle moju misal: Stari neka iddu na tragh, kako prie; Alli vaglja providiti dase mladi, i malachna dicaa obiknu hoditti u naprida. Mnim dakle, dase pisce tvardi zakon, po komu svaka matti bude darxana, kako todi, uçitti svoje dice hoditti u naprida: Tako u mallo vrimena dighnuchjese narodu ovi betegh. S'velikim vessegljem priata bi oda svih taka odluka, kako najboglja, i najlipsa. Bi udiglije potvardjen zakon, i razglasen. Nakon mallo bivsci jedna Rakizza rodilla: Cujme, sinko, vegliascemu, da hodi uprav. A Sinçich hotechise krenuti, na tragh ighjasce. Ne tako, vegliasce majka, ne tako, neggo upravi noghe. A Dite, Majki, veli, ti znasc da ne umidem, zasto ovoje parvi put da idem, kaximi ti kakose ide, a jachjute slíditi. Tada Matti hodechi nazada, nemoj ti kako ja nazada, neggo u naprida: Tako zapovidaju Starii, sako za-

povida zakon. Alli Sinçich : Scto znam, sctomi zapovidaju druzi, gdi vidim da moja Matti ide na tragh, hochju i ja. Tako drugoj, tako trechjoj materi, tako svimase zgoddi; i tako i danasgni dan Razzi idu na tragh zarad izgleda od Stariih, koisu htilli ricima ucitti, da idu u naprida, a dillima na opako. Nije od potribe, davam tomacim scto zlamenuje pricize.

NAKLADAK.

VIII. Jurve sami razumite, da kako mali Razzi u ovoj pricici slidilisu ne rici, nego izgled gniovih starijih, taka i Sinovi, i Slughe, i svi ostali podloxnizi nechje slidіti rici, ni nauke Ocza, Gospodara, i Glavara, ako isti Roditegli, Gospodari, Glavari nebudu s'ricma sloxiti, i sjediniti svoja dilla. Ucichjeih zaludu, i bez koristi, da upravnim putem hode, ako oni isti budu opakim, i krivim putem hoditi. Zascto i Sinovi, i Slughe, i podloxnici toliko u dobru, koliko uzlu slidichje izgled gniov. Oni kraglich, koga Sin nemochian biasce u Cafarnau buduchi virovao Issukarstu, od koga zaposita zdravje sina svoga, virova gniemu u isto vrime slidechi gnegov izgled sva kuchja gnegova. *Credidit ipse, & domus ejus tota.* (*Jo. cap.* 4. *v.* 53.) A od drughe strane opaki Irud buduchise porugao s'Issukarstom, porugase s'gnim i sva volska gnegova. *Sprevit eum cum exercitu suo* (*Jon. cap.* 3. *v.* 17.)

IX. Po isti nacin na pripovidanje Proroka Jone parvi kojise obrati na pokoru bi kragl Ninivitski; tudje na gnjegov izgled vechje nego na gnjegovu zapovid svise ostali Ninivichjani pokorisce, i s'gnim zajedno ostasce slobodni od pedipse, kojaim biasce od Gospodina odlucena. (*Daniel. c.* 5. *v.* 3.). Ali od drughe strane Baltassar kragl Babilonski bi on parvi pogarditegl posvechjenih sudovih Templa Boxjega; koga naslidovasce svi ostali, koji sidjahu s'gnim na tarpezu, pivsi svi na gniegov izgled iz onih istih cascih posvechjenih. Rekaosam, i opet ponavjam, da izgled starijih jest veoma moguch za pritegnuti toliko na dobra, koliko na ala dilla sve svoje podloxne, govorech isto Pismo Sveto u knigah Czarkovgnjaka, da kakavje Sudaz, takovisu i sluxitegli gnjegovi, i kakavje nareditegl jednoga mista, takovisu i svi, koji ondi pribivaju. *Secundum judicem populi, sic & ministri ejus: & qualis rector est civitatis, tales & inhabitantes in ea.* (*Eccli. c.* 10. *v.* 2.).

X. Takojer u kgnigah od Priciczaa govorise, da poglaviza, koji dobrovogino slisca rici laxne, imachjo sve slaxbenike svoje hude, i nepravedne. *Princeps, qui libenter audit verba mendacii, omnes ministros habet impios.* (*Prov. c.* 29. *v.* 12.) I svo ovo imase razumiti od svih postavgljenih po kojigod nacin na upravgljenje svojih podloxnikaa. U malo rici Glavari u svaku dobru stvar na izgled podloxnih svoih imadu biti u sridu gnih parvi u dilovanju, a najzadgni u dospitku istoga dilovanja, kako biasce od Boga naredjeno po Proroku Ezechiellu, da u vrime od posvetiliscbja, i od sliscanja zakona Boxjega Glavar ima biti u sridu gnih za ulisti, i za izachi zajedno s'gnima: (*Ezech. c.* 46. *v.* 10.) *Princeps in medio eorum cum ingredientibus ingredietur, & cum egredientibus egredietur*; tako da i u pocetku, i u dospitku onoga dilla sui ostali gniega budu mochi slidіti, i gnjemuse prilikovati: Tojest, da bude usridu svoih podloxnikaa, kakono sarcze u sridu tila nascega za biti pocetak, i dospitak xivota; parvi za oxiviti, a naj zadgni za umriti; po oni nacin, pokomu govorise od Issukarsta u kgnigah dillaa Apostolskih, da on u svako vrime biasce meghju svoih ucenikaa ulazechi, i izahodechi s'gnima, ucechi gnih i ricju, i dillom; i svejer u sridu gnih, kakono Suncze u sridu zvizdih pomicnih; kakono dno u sridu zemglje; kakono zamirak u sridu biligha: Po oni nacin, po komu i Apostol Paval slidech stoppe Boxanstvenoga mestra svoga pisce on isti Rimgljanom, da za mochi pridobiti Xudie, i priobratitjih pravoj Virri Issukarstovoj, on izvarscivasce potanko Zakon Boxji za potizzatjih suoim izgledom na slidjenje svoje, i za mochi spassena uciniti kogagodir od gnih; *Si quo modo ad æmulationem provocem carnem meam, & salvos faciam aliquos ex illis.* (*Ad Rom. c.* 11. *v.* 14.

XI. Slidite dakle, slidite ove nauke, i ove

Digitized by Google

ove izglede Oczi, Glavari, Stariscine, koji-me sliscate; dajte vascim dobrim dilovanjem dobar izgled vascim Sinovom, i Podloscnikom, ako xelite gnih upravlti pravim putem od spassenja. Inacie ako vi budete zlo dilovati, nemojtese pouzdati od nijedne gnihove duhoune koristi. Nechie ne oni izvarsciti govorenja, i nutkovanja vasca, ako i dobra budu, dalichje istinnito slidití zle izglede, i zla dilla vasca, koja budu viditi, da vi cinite.

XII. Narod Israelski dokle bi podloxan Josui, i Stariscinam, kojisu poznavali Gospodina, i dilla çudnovata, kojaje uçinio Gospodin u Izraellu, hodioje putem upravnim od spassenja. Ali posli gnih buduchi imali Narednike Neznaboscze, uçinise svako zlo prid obrazom Gospodinovim; i Krivim Boghovom Baalim, i Astaroth Klagnalisuse. *Surrexerunt alii, qui non noverant Dominum, & opera, quæ fecerat cum Israel, fecaruntque filii Israel malum in conspectu Domini, & servierunt Baalim, & Astaroth.* (*Iudic. c.* 2. *v.* 10.) Eh kada starii strampatno hode, svi ostali, kojisu gnima podloxni imaju opako hoditi, slidechi gnihove stoppe. Izato Prorok Jeremia govori, da [illegible]chi ludo dilovali Pastiri, i nebuduchi iskali Gospodina, zato sve staddo gnihovo bi rastarkano. *Quia stulte egerunt Pastores, & Dominum non quæsierunt, propterea omnis grex eorum dispersus est.* Oczi, Gospodari, Glavari od svake varsti, imajte oko na vasce Podloxnike, i ne samo imateim datti dobar nauk, dali suvisce dobar izgled, dilujuch vi isti ono scto xelite da oni diluju. Inaçie rasterkachjese vasce staddo, i na vasc izgled dilovachje oni ono isto zlo, koje vi dilujete.

XIII. Spomenitese, da ako i jedan od gnih bude dilovati drugaçie od zla izgleda, kogachjeteim vi datti, bichje ovo çuddo priveliko, govorechi Pismo Sveto u kgnigah od Broja, da bi çuddo veliko, da buduchi poghinuo Core, koji biasce Otacz, i s' gnime drughih dvista i petdesset gljudih, nisu zajedno s' gnim poghinuli i sinovi gnegovi. *Factum est grande miraculum, ut Core pereunte, filii illius non perirent.* (*Numer. c.* 26. *v.* 11.). Cuddo veliko, da buduchise on odaleçio, i odmetnuo, od Boga, nisuse s' gnim zajedno od Boga odmetnuli i sinovi gnjegovi.

XIV. Dospijem stavjajuchivam prid oççi, da kako, kada jedno psetto jest ragneno u glavi, nahodise u veliku poghibil, zascto nemoguchi lizati svoju rannu, kakobi çinio imaduch rannu u koje drugo udo svoga tila, nije uzmnoxno, da po suomu mogujstvu samomu sebbi podade zdravje; tako ni Glavar od kojetigodir varsti, nemoguchiga ni-[illegible], tojest nijedno pokaranje nemoguchiga napraviti, nijedan nauk ozdraviti, gnjegovo zlo çinise neizliçno. Ali sagriscujuchi jedan od gnjegovih podloxnih, ima on svoj jezich, s' koim moxe gnjega izliçiti, tojest s' naukom od riçi, a najvechje s' izgledom od dobroga xivgljenja.

RAZGOVOR XIV.

U NEDIGLIU PETODESETIZU II.

Quid tibi vis faciam? Domine ut videam.

Sctochjesc da tebi ucinim? Gospodine da vidim. Luc. 18.

I. Ostajem veoma zacjudjen promiscegljajuchi Isukarstove riçi iutroscgnega Vanghelja, i raslogh hochje dase svaki od vas josctę zacjudi cujuchi ghdi Sin Boxij, jednoga slipza prosjaka u ruke pridava svoje Svemoguchstvo. A sctoje drugo rechi: *Quid tibi vis faciam?* Sctochjesc da tebi uçinim? nego, ja spravan jesam ispuniti sve sctoti tvoje sarze xeli: pitaj scto hochiesc. Veselo veselo dakle, veselo prisrichni slipçe, nu scto kartisc? scto cekasc? kâxi svoje poxude; pokleseje Sin Boxij zavezao riçju, nemoxese oporechi. Ako xudisc prostranna kragljestva, ako zlatne rude, koje zemglja u svomu lakomu krilu sakriva, illi najvisce cjasti, za koima gliudska naglozelnos toliko hlepi, pitaj, pitaj, moj cestiti slipçe. Pravovirni, Gospodo, ovi slipaz nemari ni za Gospostva, ni za cjasti, ni za bogastva. Samo xeli, i pita, znateli scto? vid. *Domine, ut videam.* Bistre occi od pameti ima doistine ovi slipaz. A sctosu kragljevine premda najcestitje, scto Blaga, i velicjanstva bes vida, nego teske mukke, i pecali. Pokli ovi slipaz jest toliko domiscgljat, i mudar, hochju danaska da on budde meni, i vama provodic, u muçnomu putovanju xivota nascega. Vechieli [illegible]gne svi jesmo illi slipi, illi poluslipi kad u Raju Zemaglskomu nascim parvim Roditegljem za gnihov i nasc tecki rasap, otvoriscese oççi. *Aperti sunt oculi eorum*, tada mi nevoglni sinovi u otvorenju gnihovih occij, ostasmo u pameti oslipjeni zajedno s' gnima. Molimo dakle smirno, i priklono Boxjega Sina, *qui est lux vera, quæ illuminat omnem hominem*, da poznavsci mi danaska nasce tmine buddemo gnegovom millostiu pomoxeni, vapiti i mi: *Domine, ut videam*: Gospodine da vidimo, za ne biti usilovani na sconçanju nascega kratkoga xivota oççi otvoriti, samo za plakati bes koristi nascu slipochju. Molimvas, vascom starom blagostiu prema jednomu vascemu zlusi, sluscajteme pomno.

II. Nemoxese dati boglje na znanje koliko pogubno, ismartno zlo budde pametna slipochja, nego prilikujuchju telesnoi sliposti. A sctoje covicje tilo bes occij, nego jedan martaz? *Oculi pars corporis, prætiosissima, quæ lucis usu vitam distinguunt a morte*; reçe Plinio. Jesu u Cjoviku zenice, sctoje Sunze na Nebu. Premdaje Nebbo u sebi toliko zamirno, toliko ghisdavo, i skladnoçverno, sa svim tim akomuse Sunçe dighne, izgubilobi ureda svu svoju lipotu, i krasnos. Na isti naçin Clovicje tilo, za sveh da u svih ostalih udih, Usvarsno, i lipo, akomuje çelo bes uresa od oççij, jest garda nâkazan. *Cœlum sine Sole non habet suum decorem*, veli Sveti Ambrosio; *& quod est Sol in Cœlo, sunt oculi in homine.*

III. Nu akoje placna nezgodda telesna slipos, ere nam brani gledati stvari chiutive, i Suncjanu svitlos uxivati; tko moxe isrechi koliko neisreçeno zlo budde pametna slipochja, koja nam otima spoznagne nas istih, i Boxje svitlosti.

IV. Namislite, i naarpite u jedan nâlog, u jedan stog sva teska zla; sve hude nesrichje, i jadde koim moxe biti podloxna nasca tuxna narav; kojemudrago zlo nemoxesę sliposti od pametnoj takmiti: ere kadje pamet oslipjena, voglia nasca po sebi slipa, i na zlo prighnuta, ostausci bes svitnika i

vo-

Digitized by Google

voditeglja, u' najdubglje jazove od opaccinaa bes sumgne vratolomise. *Si cæcus cæco ducatum præstat*, ucci boxaustveni Naucitegl, *ambo in foveam cadunt*.

V. Ciovich u pameti oslipjen, i tirajuch opaki put stavglja u sabitje svoju duscu, gubi Boga, a svoju vikovitu pogubu ne pazi, tarçechi vratolomno u nesrichie. Ustavise mallo ustavi, otvori uha, za otvorit oççi. *Audi, & vide*. Prie Boxjega uvrjghjegna draghi spliçe, ibi posidovasce cjas, i diku tako plemenitu, da ne samo ti biasce Nebeskoga kraglja sluga dostojni, nu josc gnegov priategl pridraghi, pace slavni sin istoga Boga, koi biuscite posinovio, biascete na udionistvo gnegovih cjasti, gnegovih blaga nebeskih uzviscio: *Divinæ consors naturæ*; kako Petar Aposto govori. Slavni Boxij Sin po milosti, i çestiti basctinik, kako gnegov jedinorodjeni, Sinmuje po naravi. *Si filius, & hæres, hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi*, potvardjuje Pavo Sveti. Sctotise çini od take dike, odtakoga dostojanstva, takoga plemenstva.

VI. Alli ojuj josc tuoje bichie nevoglno: po grihu oslipjen s' take nebeskè visine upaosi u najdubglie dubine pakglenih jasova. loxij nepriategl, odmetnik opaki, Bogu mar. Bechi, hudobiski suxagn, i u broju osudhjezika zapisan: A ne viditi nedohitno dobro usgubgljeno, i ne ismirno zlo steççeno, njeji plasna slipochja. Ako mi ne imamo oççi za plakati nasce raspe placeih Sin Boxij.

VII. Priblixavscise Spassitegl od svita k Jerusolimu, i ghledajuchi oni pleminiti Grad zaplakasce. *Videns Civitatem flevit super illam*. Scto vi darxite daje usrok Gospodinovih suzaa, jeda ere oni grad sve Eurjenske darxave parvostolni imadiasce pasti od Rimeke vojske vas razoren? illi ere oni Tempal po svemu svitu glassoviti, imadiasce biti opagnen, i satren? Illi ere tuxni Xidovi imadiau biti maçem pobjeni, illo ko' poistene xivine prodani za niscta? Plaçe Baxij Sin za take nezgodde puka Xidovskoga, jes istina. Alli znateli pravi uzrok za koi grosne suze on roni? Ere oni slipi Narod svoju duhovnu pogubu nè posnava. *Si cognovisses & tu*, veli sin Boxij; tojesi jaoh tebi Jerusolime, dabi ti otvorio oççi, i posnao rasutje kojeti nadstaje, brinuobise pokajanjem, i pokorom utaxiti Boxju sarbu, alli ereje obsignena twoja pamet, zato nemarisc. Mnozim, imnozim, a barxek komugodjer, koise nahodi u ovoi Zarkvi, govori Sin Boxiji? *Si cognovisses & tu*: Iadni slipce ne pazisc tvoje bichje nesrechno, gradisc tebi peçali, i jadde; smart svaki cias k' tebi nastupa, blisutie prikobacitise u ponorne propasti, a ne paszisc slipçe tvoju poghibil, pacek nastoisc veselo trajat vrime, navlastito ovih danaa proklete lasti. Otvori otvori oççi za plakati tvoju slipochju. Cjudna stvar doistine: imamo oççi za plakati kojumudrago sctettu vrimenitu, budi smart dragoga priateglja, illi Rodjaka gljubjena. Ako grad otme nama dohodke suzimo, usdiscemo kros isgubgljenje stvari i od malle zine. Smart vikovitu nasce dusce, isgubglinje lipoga Raja, sctetu visu niti pasimo, niti placçmo, ako to nije slipochia, recite sctoje: *Cæci sunt. excæcavit eos malitia eorum*.

VIII. Alli znateli sctoje gorre? Svit punje slipaz, sa svim tim svaki od gnih veli da ima Orloue occi. Povida Sneca jednu samirnu sgoddu pisucchi jednonu svomu priateglju. Imamti kazati (tako on pisce) jednu zamirnu stvar, kojaseje u mojoj kuchi sgodilla, nije vele danaa. Jedna moja slipa sluxbeniza zasclaje s' pametju; muçnoje gne mahnitos virovati. premdaje prijstina. Sasmaje ona slipa, à onà zieni da vidi dobro. *Incredibilem tibi narro rem, sed veram, nescit se esse cæcam*. Ia xalim, veli Seneca, gne pomanu, alli potribnoje drughda dase smiem. Narèdiosam jedonu sluzi da gnu vodi; alli ona nechjega, ter cestomu govori, poghi tia, neimam potribu od tebe da me vodisc, jedasam slipa? *subinde Pedagogum suum rogat ut migret*. S' toga tartajuchi, sad udara glavom o zid, sad pada vratolomno nis listue, illiti skalle, sasvim tim veli ona da ni slipa, nego kuchiaje tmasta. *Ait domum tenebrosam esse*: cesto krat kori kuchnu cegljad jere darsce prozore zatvorene, i vika rastvorite prozore da moxem slobodno hoditi. Sluscaovzi vise posmihujete na taku çudnovatu mahnitos. Nu cjute sada kako chjudoredno besidi Seneca varhu pomâmgljenja tee gnegoue sluxbeniçe. Mi rugh tvorimo veli Seneca pomamom ove nevoglnize: a doistine gne zlo nama jest mnozim opchjeno. *Hoc quod in illa videmus, omnibus nobis accidere liqueat*. Da nebi tako bilo.

 sar-

Digitized by Google

IX. Ono cegljade drugo ne misli noch i dan nego kako moxe umnoxiti svoje dohodke, krivoli pravoli otima tughje. Pri gnemu kamata jest prava i pristojna dobit. Njeli ovo cegljade slipo koje u veclchjo zini darsi srebro koje, svakojako ima domallo ostaviti, nego duscu? Napomenite takomu cegljadetu dase osvisti, i mallo promisli, da nama Sin Boxij govori *Quid prodest homini si universum Mundum lucretur animus vero suæ detrimentum patiatur*; Scto pomaga umarlomu Cioviku da dobudde vas svit, akoje sctetom svoje dusce. Scto odgovara? Odgovara nisam slip; znam i ja sctoje kamata, prosctiosam Bonacina. Ah slipce. *Nemo se avarum esse intelligit, nemo cupidum*. Da u vrime od Seneca kragljevaju take tmine njie cuddo, alli cuddoje veliko dase xiveu tmina kad nas obasiva vangkjeoska svitlos. Ono drugo cegljade svoim besocnim bludom smeta vas Grad. jest mnogo litaa od kad illi hrani u kuchi onu Vucizu, onu pakgljenu sardu, nitie jednom samom zadovogljan nego obhodi ulize, obhodi josc i Zarkve: *Circuit querens, quem devoret*, ter ricim, cinima, poghledima ocituje pakgljeni plam kimu u sarzu gori. Da tako cegljade jest oslipjeno i smamjeno, slipi isti poznaju. Nu scto on od govara na dobre opomerne onoga Prjateglja, onoga Redovnika, kadmuse reçe da neciistochja ne rastavgljase necjstgnakom deri do greba, dagaje hudoba osljpila, daje osudjen, da promisli o svoj nescrichnoj dusci. Odgovara da i on sctogod vidi; da njie slip; da Boxje millosardje jest i za gnega; da njie on sam; da sada njie vrime podobno za staviti u dillo sctoje odlucio za svoje dobro. Ah slipce nevoglni kakose varlo varasc! *Adolesens juxta viam suam, cum senuerit non recedet ab ea*. Nisuli josc slipe one tascte xene, one lude mladizze koje darxe za vesela araidanja one razgovare, one poghlede, ona pozdravgljenja, ona posmjehovanja, one darove? Ah smanjene bespametnize! jeda ne posnajete imnoghe i mnoghe koje s' tesih gljubeznij mallo po mallo popusgnujuchi, na svarhu upallesu u sramatno neposctenje? Slipize otvorite oççi, odstupite od poghibili tila, i dusce.

X. Ah koj broj nesbrojni Slipaza na Svitu! Oni oslipjen od savidosti grizese u sebi, i mori radi cestitosti svoga iskargnega; oni zanesen, i oslipjen od omrase, i nenavidosti nemisli drugo nego svoga nepriateglja pogubiti. kolicih oslipjuje dim od cholosti. Cegliad ponasna, zemaglski polubogovi u gnihovih scjupgljh glavah, zato stvoron pravo poluzviri: prasni glasi, koi usdvixu varh, eresu tascti.

XI. Ne imam ovi mimochi niku varstu slipazaa, koi ere suze povezali po očcju jednim veom illi sakrivaciom navezenim laxivim slatom darxe dasu prosvitgljeni a xivu u tminah. Snateli tkoisu ovi jesu niki koj stavgljaju u sabit, i nehaju za dilla, kojasu darxani ispuniti, a cine pomno scto nisu darxani uciniti. Cjujte govorimli istinu. Neismoliti one molitvize na cjas onoga Sveza, nemarsitse u utornik, illi u sridu, darxe za veliku krivinu; raspravrti iskargnega ne imat pomgnu od kuchke cegliadi, psovkami, i kletvami sluxbu nasititi a ne kruhom, scjaptati u Zarkvu, pristupiti zapovidi, darxe za niscta. Oni drughi dughe ne plachia; trati pineze za hraniti ostalih, a a toliko Xenamuje lacna bosca i golla, i sinovi bes pomochi telesne, i duhovne, taka cegljad slipaje, a' dicise daje prosvitgljena od Boga. Parvo ispuni tvoie dugovanie, stavi u dillo sctoti pravda, i zakon zapovida, a paka dilla nezapovidjena. Inako tvoja dusca u slomuje bichiu. Promisli dobro one Isukarstove rici: *Vide ne lumen, quod in te est: tenebræ sint*. Pazi dobro da scto darxisc daje svitlos, u sebi, ne buddu tmine. Posnajmo nascu slipochiu, nemojmose privariti, inako njie lika nascemu zlu. *Quid nos decipimus*, seneca premda Poganin tako nas visba; *Quid nos decipimus non est extrinsecum malum nostrum, intra nos est, in visceribus ipsis sedet, & ideo difficiliter ad sanitatem pervenimus, quia nos ægrotare nescimus*. Licimo nascu slipos, svak svoju, imajmo u naprida occi u glavi, kako Duh sveti govori, u drugomu poghlavju od Ecclesiastica, *oculi sapientis in capite ejus*: Mnozi ne rasumju ove boxanstvene rici, i cjuddese takim govorenjem Duha svetoga, i cinimise da vele, svacij oççi nisuli u glavi? duboki nauk ove riçi usdarxe. *Occuli sapientis in capite ejus*. Oççi mudroga u gnegovoj glavi. Svaki ne ima occi u glavi; svi slipi gororecceni imadu occi a ne u glavi, a zato jesu slipi. Imaju occi na nogah. *Oculos suos statuerunt declinare in terram*.

Digitized by Google

rum. Imadu occi za zemglju gledati, imadu occi za zapasitise u stuari zemaglske, u kao, illi od bluda, illi neprave dobiti, illi gniove tascte slave: tri opacine koje gljudske pameti obsinivaju, kako govori Ivan Aposto: *Concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, superbia vitæ*. A neimase occi u glavi za gledat nebo, za upritiih u vikuvicjanstvo bes konza. Cim Mudri, upiru zenize u Nebo, gledaju Isukarsta, ter u gnegase isgledaju. *Sapientis oculi in capite ejus*. Tomacenje svetoga Jerolima jest Bozanstveno. *Oculos suos habebit ad Christum, & eos in sublime elevant, nunquam de inferioribus cogitabit*.

XII. Zaglavimo ovi rasgovor. Iskuscjamo pomgnivo tkoje pohotinstvo, tkoje poxegljenje besredno nas oslipiva; licimo na vrime nascu slipochiu; i tescko teseko onomuc koi budduchi slipaz dava sam sebi razumiti, da vidi dobro. Tako cegljade, otvoritchje occi, vidichje nu kada, à sctochje viditi? otvoritchje occi na konaz svoga xivota, terchje vidit, vajmeh xalosno gledanje, viditchje svoju predgnu slipochju, u kojoje xivio, viditchje svoje tesche opacine, svoju pomanu, svoju prema Bogu neharnos, kakoih vidisce Antioko, Saul, Juda Aposto isdajnik, ne za od gnihse kajati korisno, nogo za umriti bes uffagna od prosctegna; viditchje na cias od smarti sotona kogaje sada sluxbenik, spravna za primuzatga u Pakao. *Quæretis me, & non invenietis*. Sluscaovzi pravorini otvorimo sada occi nasce pameti, za da ne buddemo na konzu xivota nascega otvoritijh na vikoviti plac. Budi nam provodic slipaz jutroscgnega Vanghelja, koi nehajuchi ni za blaga, ni za ciasti, ni za raskosce laxivoga svita, samo prossi vid: Vapimo i mi zajedno s' gnime *Domine ut videam*. Gospodine koi jesi svitlos nestuorena, posnavamo dasmo xivili tko vechie, tko magne u tminah, prosvitli nas da tebe u naprida slidimo, a ne put, ni hudobu, ni himbena Svita, za tebe u vike viditi, a vike uxivati, i u rajskoi svitlosti, tebi u vike za hvaliti. Buddi tako.

RASGOVOR XV.

U PETAK PO CISTOJ SRIDI.

Diligite inimicos vestros.

Gljubite vasce Nepriateglje. Matt. 5.

I. Sin Boxij sjedinnujuchi Boscianstvo svoje s' ciovicjanstvom nascim, njie magne hotio scjediniti gljudi s' Bogom, nego iste gljudi saminitom gljubavju meghju sobom; zato kako da njie s' Neba na zemglju siscio na drughu svarhu, nego za usaditi i goiti lipi stabar ove gljubavi, navistiuje svim *hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem*, pritechi savisce pristupnicima ove gnegove zapovidi smart, i smart vicnu. *Qui non diligit manet in morte*; a ne samoje hotio dase pod sjenu ovoga stabra skupe Rôdjaci, i priategli meghju sobom, nu joscte suprotivnici nasci, i nepriategli. *Ego autem dico vobis diligite inimicos vestros*. Ovi blaxeni stabar u parva lita Zarkve karschianske, kakono u plodnu Jesen, bi toliko vochioredan, i toliko prostrie svoje grane da zacjiudise Svit ghdino pravovirni vrathjahu dobro za zlo, gljubjahu svoje nepriateglje, i sarciano mogljahu za svoje vboize, obrachiajuchi cestotkrat û krotke jaganze one iste karvnike, koji gnih kô sar-

sarditi Lavi darpjahu. Alli prem barzo proghje ona çestita jesen, na kon koje slidi Zima tako ostra, i mrazna, da mallo magnje njie sasma korene osuscila, vochkè toliko slatke, tolichim trudom usadjene, polivene s' tolikom karvi, ere ghdise prie gljubiasce uboiza, sadse i na dobrocinza marsi; ghdi tada pravovirni sagargljahu tko od gnih biasce daleko, i pogljubiahu nèpriateglje, danaska zanikase mirni celov onemu, koi nas gliubi, tere od isti Rôdlaka, i blisnika liçe uklagnamo. Na vidignje toli nemillo vapim zapagnen ujedno; i xialostan: Zarkvo Isukarstova ghdisi? ghdisu karstiami koih obiknixije jest gljubav, i sklad meghju sobom? Vaimeh, meghju tobomse biu nesamo kragljestva, s' kragljevstvima, a sctoje gorre ;orusçjema Vanghelju nepriateglskima; nu josc u istomu Gradu kuchie, s' kuchiam, Rodiak, s' Rodiakom, zarkovgnjaçima zarhovgnjaci; koji ako ne vladaju kopiem, naosctrivaju pera. Suproch besfrednosti tako hudoj vikaju Vangheoski Pripovidaoçi svako godiscte, a zaman; a raslog jes, erese hasctre grane od omraze, á ne koreni. Ako hochjemo isghnati iz nascih sarzaa omrazu, dighnimo usroch od omraze, kako nas Sveti Valeriano visba, *ut odia vitare poscimus, causas vitemus odiorum*; i akome pitate; kojasu ona darva s' koimse xesce ogagn od svaghje toliko sctetan, koi sasma sprasci onu gljubav toliko htjenu od Isukarsta, i zapouidjenu? Isti Svetaz vam odgovara da zla opovidjena, sciaptagna jesu trud najvechi koimse plam toliko smetonosni ufcisce. *Cujus est consuetudinis*, veli ovi Svetaz, *ad istiganda odia amaros portare, & reportare sermones*. Suproch tima opovidiegnima, i sciaptagnima bezidichiemo danaska, ter vidichiemo kolikosu u sebi nepristojne, i koliko sctetne. Molimvas slusçjateme pomno.

II. A za ne vezati dusce, i smetati pristoina i pravedna opovidigna, s' hudosti sciaptagna svaghionosnih; stavgliam za istinu, s' naukom Svetoga Tomasa (2. 2. art. 2. q. 63.) da njie vazda ceglladè ôpako, ono koje opovida krivine svoga izkargnega; pacek kadagod tkoih rasglasuje dostojanje nadarja, kad to çini za dobru poscudu, a ne za sarcbu; kad njie marmoscegne, nego pravo opovidigne zapovidino od opckjena dobra, á i istino sjedigneno. Tako naredivaju zakoni, takoje sveta Zarkva osudila. Innako kakobi moghli Gospoda çestito vladati svoima Gradovima, kraglivstvima svoima, i kakobi moghla Sveta Zarkva cjuvati od skrovititi vukova svoje ovciçe, kad nerazboritim mucjagnem nebi opovidne bile zaside isdajnika, i varke od Motriteglja? Tako zapovidje svim Afrikanskim Zarkvama Sveti Augustin: *Fratres mei, ubi tales invenieritis occultare nolite*. (*Ser.* 2. de verb. Ap.) *non sit in vobis perversa misericordia, prorsus nolite occultare*. A toliko vika prie ovè naredbe Josef mladich toliko krotak, i sramesçgliv, opovidje Jakobu Patriarki, i Oczu svomu svoju brachiu; ere krivina velika u sebi, i istina, uzilovascega daje po dusci darscan istu svoju karv obaditi. *Accusavitque fratres suos apud Patrem de crimine pessimo*. S' tim izgledom potaknut Sveti Jerolim opovidie ne muce, nego oçito svemu pravovirstvu Vigilanzia kako satarisaoza od ciasti Svezima pristojne. Opovidie Gloviniana kako nepriateglja od çistocbje; opovidje Ruffina i omraziga svimi pravovirnimi kako braniteglja od Origena vira od zahodaa. kako, veli Sveti naucitegl. Psi zagluscjuju svoim lajagnjem susistvo za obranu mallo vochia, i potisctena zeglja, a ja za obranu pravoga Bogoslovstva, i pravevire da ne lajem suproch onimi, koji illi ucce nove zakone, illi sju smione nauke? *Canes latrant pro Dominis suis, & tu non vis me latrare pro Christo? In uno tibi consentire non potero, ut parcam hæreticis; mori possum, tacere non possum*. (lib. 3. *advers. Ruff.*). Da okrivi ne drusih, nego sebe istoga tkomudrago grisci s' opchinom sctetom, akosegnegova zloba za obranu opchine dava na znagne onezimi, koji mogu cjuvati. Darscanismo po naravi dat na znagne da Kugaje blizu; illi dase snuje koja izdaja: Tko nebi u toi prigodi govorio, nebi dostojan bio daje Gradjanin one Republike, u kojoj xive.

III. Dodeka svimje dopusteno ocitovati skrovite krivine pristupnika: à vazda kad opovidigne jest od potrebe i istinito, opovidalaz stece slavno ime od virnika, premda krivaz ima biti s' bichiem i xivotom rastavglin.

IV. Da akobi opovidigne bilo suproch pravednimi, illi suproch potajanimi, koisuse jur obratili na dobar put, illi (sctoje gorre) suproch cegljadetu hvale, i nadarja dostoinu, u toi

u toi prigodi koimudrugo laje, neimase zvati pas visan od strasce, nego psinna bisna, i vrascij Cerbero troglav od mira neprlategl; kako besidi Tullio, prilikujuchi psima od Kampidoglja onih, koji tlapee na pravedne Gradjane. Neka buddu hragnjeni na opchino trategne, veli ovi mudaraz, oni svi psi koji obhode glavizu Torrpeju, ako obnoch lajuchi na lupesce, kojibi hotili ukrasti slatne ploce od Pokrova, probudivaju Oruscanike koji straxju cjuvaju; da ako na isti nacin naripgljuj i sunuse ob dan suproch onimi, koji ulase u Tempal za posvetilisćte prikasati, illi za Bogovima molitse, nesamo imaseim dighnuti hrana, nego imaduseim kosti sctapima rastuchi. Cjute gnegove rici? *Anseribus cibaria publice locantur, & canes aluntur in Capitolio, ut significent si fures venerint, quod si luce quoque Canes latrent cum Deos salutaturos aliqui venerint, opino iis crura suffringentur: quod aures sint etiam tum cum suspicio nulla sit*. Dasmo straxa opchjenoga dobra, illi da s' razborom opomenemo virno sctoje pristoino za cjuvati dobro posobno, na toje darxan koimudrago netraje xivot u Pustigni. Alli s' opacinom lascivih, illi nepotrebnih opovidjegna biti pakleno puhalo od svaghje, i nemira meghju priateglima meghiju Rodjazima, jes hudos vrascij hudosti prilicna.

V. A neka koimudrago svoim ugrisegnima neda druzim xiviti, u miru, i pokoju, budde i on nemirno xiviti, chjutechi gliute griscgne svoje zlobne svisti, velim s' istim Anghieoskim nauchitegliem (2. 2. q. 74.) da sciaptagne, koje sie meju izkargnima nemir svechije grih, nego traçegne, premda traçiti iskargnega svoga grihje toliko tescak.

VI. Jest bes sumgne veliki grih traçegne, i vechi u koi dio nego ubojstuo; ere ovo disce xivot, a ono disce cjast, i dobro ime, a koliko xivot od cjasti nadhodi xivot od tila tolikoje hughij jezik, koi traci, nego maç koi ranni: Sa svim tim traçegne magneje nego sciaptagne, ere ovo sjuchi smechje disce nami priateglstvo i gljubav od onisih, koji mogu nas svoiom gliubavi rasgovoriti, i za gljubav braniti u potrebah. Isti Svetaz dava raslog od ovega nauka: U tosiko mi nastoimo dobro ime stechi, u koliko krosagn ufamo dobiti priateglstvo i milos onega, koi nas gljubi. Istega slidi da dobro ime, koje nam disce traçegne, jest put i naçin za stechi priateglstvo, a priateglstvo kojese rasbia po zlobi od scjaptagna jes svarha; a zato vele vechije kriv, tko, sluchi svaghje, disce nam priateglie, nego koi pripovidajuchi nasca pomagnkagna gazi miris onoga dobra imena, koi u opchieno jes podpomoch i put na gliubav, i priategtsvo. Radi cesa Duh Sveti mechie tri triska suproch sciaptuozu, a suprotiva tracniku jedan. *Denotatio pessima super bilinguem, susurratio autem odium, & inimicitia, & contumelia*.

VII. Alli ovoje niscta, ako buddemo vechma po tanko iskusciati hudos ove otrovi. Promiscgljuje Gilberto Opat da u svetih pisnih usni virnize Isukarstove zovuse vez zarglinomastan: *vitta coccinea labia tua*. Tkoja velika hvala jes ova; *vitta coccinea?* ni vechia hvala, ni plemenitia moxese dati ni Isukarstovoj virnizi, ni Isukarstovimi naslidnizima. Ere biusci da dika karstianske Vire stoi u sjedigniegnu od sarzaa, kao Sveti Ierolim veli: *Religio a religando, & in fascem Domini vinciendo nomen accepit*: Tkogodier stuci i vexe Iskargne u karschianski mir meghju sobom oxivgljue u virnizj viru, koja bez gljubavi jesi ka martva, i kako Lazar smardechi izagnlje. Buduchi ovo istina: kokodir dakle miste stucit i vezati, raslucujue i razmechie kako çini koi sikirom od sciaptagna siçe lipu Maslinu od mira i obrachja u raslike svaghje jedinstvo od karvi, i od priateglstva; tolikoje dalleko od istine da tako cegliade jes ves koi vexe u miru, da prie prilika paklenoga oghgna posdarstvo, *lingua haec mala coccinea est, sed vitta non est, non enim ligat, sed discipat, male succendit, quia succendit unitam*. Radi cesa Sveti Opat zapagnen na plam koi na Svitu xesce, jedan ovi slobnikaa vapi: A tko moxe nikuni da nisi iz Pakla izvadio taki ogagn, koi rigasi A da isti ogagn imase u paklene pechi porinuti: *Ignem hunc, quem evomis, bauris de gehenna, inde incipit, & illo rapit*. Nitise mogu vaditi, velechi da goruchja posuda opchiena dobra gartivate da occituje krivine ne ocite, ere da bi tvoj plam bio plam nebeski, nosiobite u oghgnenih koli, kako Ilia Proroka u Raj od gliubavi; alli taki plam rinuchi u propasti od svaghje scjaptaoza, slusejaoza, i onoga jadna okomuse sciapje bilosano dava na shagne: da s' Nebesa ne grede oni ogagn koi

Digitized by Google

koi slazi doli a utiçe, kako u svoi stan, u Pakło: *non flamma quæ desursum est, pacifica est bonis consentiens, & bonos faciens.* Nu oemu i ja besidim o udosti tako kusnoi, kojaje toliko uprav gljubavi suprotivna kako da duovnim i sumgnim môxelise Zvati plam Hriganite Pakla, kad Sveti Ierolim gnu glasi daje Pako koi obrachia gliûdi u Vragove? *Quidquid separat fratres Infernus est appellandus.* Alli da Bogh da, da ova sciaptagna buddu samo prilika od Pakla, nu josc isti Pako; ere tada pravednos bilabi slobodna od gnegovih mukka, a sama opaçina bilabi od gnega pedepsana, za osvetiti uvrignjenje suproch Bogu. Sciaptagne jes Pako, nu gorra od Pakla, ere naopako od Pakla josc pravednike muci.... u Paklu skoncjavase Bogataz, jauce Olofeme, sckripi zubima Iuda, saviva ju Lutero, i Calvino, alli meghju plamom lascivih opovidignaa gore Samueli, koji prikazuju Bogu posvetilisce, Danieli, koji poste, Davidi, koji placiu, Gionati, koji dobro cine, Pavli, koji riç Boxju pripovidaju, Zlatousuizi koji karaju, Atanasij, koji brane istinu. Nisuli dakle plami take zlobe gorri nego pakleni oghgni? Pokli u paklenom oghgnu samo lupesci, Bludnizi, Kamatnizi, Lakomci, Silnici jesu muçeni, alli plamom takih opovidigna muçenisu i Pravednici.

VIII. S'raslogom Duh Sveti, ovih koji svoima scjaptagnima siu svaghje, zove u scestomu od Priciça odmetnike Boxje, i vire, vragove telesne jur osudiene. *Homo apostata pravo corde machinatur malum, & omni tempore jurgia seminet.* Cjujte kako ove riçi tumaçi Sveti Gargur Papa: *ecce quem seminantem jurgia dicere voluit, prius Apostatam nominavit; quia nisi more superbientis Angeli a conspectu Creatoris prius intus aversione mentis caderet, usque ad seminanda jurgia non veniret.* Niti imaju virovati ovi sciaptaozi da onomu, o komu, zlo govore samosu dusni ono dobro ime, samo onu gljubav prid drusim, kojumusu dighnuli svoim sciaptagnem. Dusnimusu sve rasgovore, sva dobra, sve cjasti, na koimusu put pripricili, ere tko prie biasce darscan daje krepostan, daje viran, daje stavan ko jedan cedar, paka u sarzu zlosumgnechiti zaradi onoga marmoscegna, budde zignen daje darvo trubavo, i slaba tars koiom vie svaki vitar. Mislite vi koliko duguje tko svomu iskargnemu obrachia blago primaglichje od rusaa u ... zimu od dracjaa. Cjujte molimvas, ... jedan zlobnik ucinio illi s'pomochi od hudobe, illi na koi drughi naçin da usahne ona xiva vodda, koja izvire u jednom rasckosnomu Perivoju i po istomu teçe. Tkobi toliko lud bio, da bi reko da oni slotvoraz duscanje samu vodu? biobi oni opak izvan vode, duscan josetera mirls od zvichia? obilnos od vochia, krepos tolizih sdravih travizaa, duscan tolike stabre, duscan i onu millu siennu koju cesto dubje selenih Gaja umornimi putnizima cignasce. Tolikobi duscan bio opaki Satritegl onoga razkoscna i pitna kladenza, bes koga oni lipi Perivoj od Raja bise zemaglskoga u neplodnu pusctosc obratio. Tako sudi isti Sveti Gargur, koi sapagnen na smionstvo tisih siaoza od svaghiaa, svjdocise gnima da radi hudosti jedne same krivine jesu prid pristogliem Boxje pravde krivi, ne samo mnozimi, nu besbrojnimi grizima; a to potvarduje s'raslogom komuse odgovoriti nemoxe. Cjujte gnegove riçi: *In uno malo innumera peragunt, quia seminando discordiam, charitatem, quæ virtutum omnium Mater est, extinguunt.*

IX. Cjujte kako Bogh marsi na smrad tezih jesika i ... *Sex sunt, quæ odit Dominus.* Tako ima u scesctomu poglavju od Priciza. *Sex sunt, quæ odit Dominus, & septimum detestatur anima ejus.* Od scesc stvari na koih Bogh marsi, parva od svih jest ponosnos visoke glave, i od obarve napetee, koiom çinise dase svakomu zâpovida klagnajmise. *Oculos sublimes.* Za ovom slidi dvostrukos lascjva jesika, *linguam mendacem.* Trechie misto ima ruka karviu omastena, *manus effundens innoxium Sanguinem.* Catvarti zamirak Boxjega pomarsegna jest sarze ghgnisdo neciste gljubavi. *Cor machinans cogitationes pessimas.* Za ovim broise pospiscnos na svako zlo, *pedes veloces ad currendum in malum.* Zaglavgljuje red taki vrascij krivi svidok na sudu suproch svomu izkargnemu: *proferentem mendacia testem fallacem.*

X. Moxelise gorre rechi, jeli u Paklu hughja cetta od ove? A tkoja moxe biti ova sedma opacina glava suproch kojoj sarcba Boxja upravglja i mechje svoje oghgnene triestkove? Vaimeh, vaimeh moxelise nachi u svemu

mu

mu Svitu opacina vechia nego oholos, koja çini da Lucifer pade s' Raja vratolomno; nego lasc koja privari Evu? nego gid koi ubi Abela? nego bludnos koja potopi Svit? nego izdaja koja obisi Asalona? nego potvorengne, koje okrivi cistu Susannu da mallo magne ne budde kamegnem pobiena ko sramotna prigljubodivniza? Nahodise josc gorre, negoje sve to. Takojes. Tkomudrago otrovnim noxem svoga Iezika rexe, i odriscuje Vangheoski zavesaj od gljubavi meghju izkargnim, ovi nadhodi svoiom vrasciom opacinom sesc reçeni slochja koje siluju Boga daih triskuje. Evovam u broju marsechih zlotvorazaa, sedmoga, i posvidocjanstvo Boxjemu gorrega krivza. *Septimum detestatur anima ejus, eum qui seminat inter fratres discordias.*

XI. Da ako scjaptagne jakoje za pritarghnuti oni uzo toliko stisnut, koim narav i karv vexu dva brata, sctochje uçiniti meghju dva koji isctomsu priategli? Scto meju Pucjaninom, i Plemichiem, meju nevistom i Punizom? scto meju onimi, koji za koju staru svaghju mallose dobro hochje, i jedvase jave meju sobom? scto meju onimi, koji hlepe na istu plitizu? koji tarçe isti kolac? Tko moxe tomaciti dobro koje zapricuju, scteti koju cine, plam koji xegu po kuchiah, po svemu Gradu ovi scjaptavzi Vrascij sluscbenizi, isniscgljujuchi, iznabodechi, i usipajuchi u uho od ovega od onega scto potvorenomu Cegliadetu niese ni snilo. Zato nemoite priklonit uho na take paklene zmije, toliko Bogu marsechje. *Septimum detestatur anima ejus, eum qui seminat inter fratres discordias.*

XII. Nemogu virovati da meju vami, koiste cegljad toli plemenita, i Bogodastechia bude koigod takim paklom paçargnen, alli imase darsciati daleko od vas koimudrago sie meju vami nemir, i omraze. Niki za ne navidos, niki za savidos, tkogod za vam ugoditi, drughi za ukasatse duboke i domiscgljate pameti, usipaju u vasca uha scto smeta vam kuchiu i duscu; i kadagod rastavgljaju vas cegljadetom vami virnim, i dobrocinzem; rastavitese i vi s' ovom kugom, koju nemoxete iz Grada istirati kako gnekada uçinise Rimgljani, kako veli oni pisnik: *Turba gravis, placidoque inimica quieti, quae semper miseras sollicitabat opes; Tradita Getulis, nec capit arena nocentes; & delator homo, quod dabat exitium.*

XIII. Ako vam vasce slusebnize opovidaju sctosu u svomu shoru od Cjavakaa ciule, illisu ismislile od ovega od onega: karajteih, pedepsajteih osctro; i ako iste vasce xene (hochiu virovati dasu sve dobre) buddu vam opovidati nerasborito, scto vas odbje od izkargnega, od Rodiaka, nemoitelm virovat lasno. Akone drugo kasciteim ostro lice, ere kako Duh Sveti veli *Ventus Aquilo dissipat pluvias, & facies tristis linguam detrahentem.* Ako xena, ko Sara svisna budde vam rechi *ejice ancillam hanc*, iztirai slusbenizu islusciateju *Audi vocem ejus.* Sara s' Agarom ne stoi dobro, ni Ismel s' Isakom. Alli ako ko opaka i huda Jezabella buddeti rieti. *Grandis auctoritatis es, & bene regis Israel*, dake jedan Nabot ima tebi varhu dochi, nesnasc sctoje o tebi govorio; nevmiscese osvetiti? eh, na ove zmajske riçi, ukascise cjovik, a ne xena; nemogu riet drugo. Naklad.

N A K L A D.

XIV. Svarscichju ovo moje govorenje stavjajuchivam prid oçi, da neima drugoga naçina za pridobiti ovu tako sctetnu nevoglju, na koju, kako vidismo mallopria, toliko marzi svemoguchi Bogh; nego zatisnuvsi usta toliko nasca, koliko svih ostalih, koji zamechju nesklade meju brachjom; po oni naçin, po komu govorasce mudroznacz Empedocle, daje potribnito zatisnuti onu spillu od koje izhodu odissanja smardechja, i Kuxna, koja çinu nezdravo jedno misto; ako xelimo da ondi pristane onno nezdravje, i dase ono misto oslobodi od onoga scteona, i nezdrava smrada.

XV. Nauçimose dakle oslobo ditise ovi ças od takova priteskoga zla, akose po nesrichi u gnjemu nahodimo; nauçimose od gnjega çuvati i u napridak, akosmose dosada çuvali; ter poçmimo i mi marziti na ovu nakazan, kojase suprotivi najparvej kriposti, tojest gljubavi; koja zlo dillnje ne jednomu, nego omerznuje jedinstvo, i mir, u çemuse uzdarxi opchjena gljubegniva zaveza svih karstjanaa; koja ne pristaje nighda siati svaki nesklad, a navlastito meju onima, kojise parvje gliubjahu sjedigneni meju sobbom kako prava brachja; a namisto ovoga ischimo poumauku Proraka Davida, i slidimo mir: *Inquire pacem, & persequere eam*; Spomenivscise da kako kragl Salomun sagrediaje

Tem-

Digitized by Google

Tempal Boxji samo onda, kadseje nascao sasvakim u miru bez nijedne omraze, brez nijednoga ni unutragnjega, ni izvagnskoga nesklada (*Reg.* 3. c. 5. v. 4.) *Requiem dedit Dominus Deus meus mihi per circuitum; & non est Satan, neque occursus malus*: Tako nije moguchje uçinitti nijedno duhovno sagradjenje ondi, gdise nahodi suprotivschlna, i nesklad; gdi nije nijednoga mira, ni pokoja.

Ifchimoga dakle, opetvam ponavjam s' Prorokom, i slidimogana ovomu svitu (*Ps.* 33. v. 14.) *Inquire pacem, & persequere eam*: ostavimo siati nesklade meju brachjom nascom, i takochiemo najti oni mir; i oni pokoj vikovisegni, za Boga uxivati u blaxenstvu nebbeskomu odluçenismo od milosardja neizmirnoga Stvoriteglja, i Bogga nascega.

R A Z G O V O R XVI.

U PETAK I. NEDIGLIE KORIZME.

Vis sanus fieri.

Hochieslise zdrau uççiniti S. Iuan. na poglau. 5.

I. Cjudnose meni çini priko naçina scto Sin Boxji u jutrosgnemu Vangelju ovoga tuxna nemocgnika upituje jelimu xeglia da stecce zdravglje? Jeda viçgnaa mudros nezna da ovi jadan bolnik drugo nexeli? ter da broji trideset, i ossam lita od kad u velikoj tuzi, i xalosti prid tom jamom lexi, çekajuchi, nu zaman, dabiga koj kod za millosardje uzdravodnosnu voda u podobnò vurime metnuò? I ako ovo dobro zna, çemu, pria negomu vurati zdravglie, upitaga, hochielise zdrau uççiniti? *Vis sanus fieri*? Ovoje kako gnime tuoriti ruugh: kako da illi ko lud nezna stomuje korisno, illi snajuchga nehaje. Ko moxe posumgniti, da on koj stoij za utopitse drugo nexudi nego hittitse kraju? da koje u tamniçi zatvoren nemisli drugo, nego rasghlobiti okove? da koje sred oghgna nexeli drugo nego izbavitise od plamaa? Muççi, velimi Sueti Gargur Papa, toli neznas da Issukarstova çudessa, jedno mogustuom kaxu, a drugo otajstuom govore, i uççe? *Miracula Domini, & Salvatoris nostri sic accipienda sunt, ut in veritate credantur facta & tamen per significationem aliquid innunt: opera quippe ejus & per potentiam aliud ostendunt, & per misterium aliud loquantur*. Ovi jadni po suom tilu sgarcen, zlamenuje velli S. Agustin grisnika suakoga. *Ille languidus significat quemlibet peccatorem*, koi istina jest da bez moechi Boxje milosti nemoxe zdrav ustati, i sahranitise, sa-Suim tizim nije magne istinito da bez suoga hotinja nittichie ustati, ni sahrantise. *Requirit Deus voluntatem hominis, quia non justificat invitum*. Ugon. Bogh od suoje strane hochie nasce spasenje. *Vis sanus fieri*? Alli tribaje daga i mi uxhochiemo, zato nije nikoga koj, akose hochie sahraniti, nemoxe. Visje tega besidichiu vam u kratko u danasgnemu razgovoru, zajedno vidichiemo, kolikoje veliko smiontstuò, i bezoçanstuo oni koj nezadovogliini da Boga uvridjuju, nu savise okrivgliuga kako daje on uzrok gniova izghinuchia. Molimvas çujte pomglivi.

II. Za ukazati uami u kratko i bilodano da Bogh od suoje strane hochie nasce spasenje; terje spravan suih sahraniti; dostaje samo dase noviruje od Boga sto nemoxe nijedno

jedno razlosito çegliade od Boga virovati; to jest da Nevirujete, da Bogh laxe gorre i vechie neko kojmu drago laxivaz na Suitu. Ova teska krivina bilabi u onemu Bogu koije ista Suetigna, i prava istina, ako nebi bilo priistinito da on hochie od suoje strane nasce spasenje, i daje spravan kogamu drago sahraniti. Biobi Bogh laxivaz: jere on suidoçise bez broja puta u suomu pismu, da xeli spasenje od sui. *Deus vult omnes homines salvos fieri*, da nechie smart od grisnika; *Nolo mortem peccatoris*; nego da xeli dasce kgnemu obrati, dase sahrani, *sed ut magis convertatur, & vivat*; da hotiobi na nitko neizghine. *Non est voluntas ante Patrem vestrum qui est in Cœlis ut pereat unus*. I toliko, toliko puta prigovara ovo isto; dakle slagaobi Bogh ako doistine od suoje strane nebi nasce spasenje xelio, i nasce obrachienje k' gnemu, na koje navlastito nas nutka ovi dana; *Dixit Dominus convertimini ad me in toto corde vestre*. Ova veli Gospodin Bogh: obratitese k' meni sa suim sarcem vasim.

III. Nu buduchi dakle da Gospodin hochie doistine nasce spasenje, paçek ne samo daga hochie; nego nam zapovida daga budemo stecchi, ternam priti priostre mukke ako budemo propustiti. Triba jostiera suakako rechi, da buduchi mi nejaci, i nemoguchi za ovu gnegovu vogliu, i zapovid izpuniti bez pomochi gnegove milosti da on dava namma sctoje potrebno za ispunenje ove iste voglie gnegove, i zapovidi. Inako oni Bogh, koije ista pravednost, isto millosardje, ista dobrota, biobi jedan samosilnik meju suim samosilnicima naj nemilij. Sctobiste vi Pravovirni od Bogga rekli kadbi on nami zapovidio. Da letimo, alli nedavajuchi nam krila? Da govorimo, alli nedavajuchi nam jezik? Da vidimo nedajuchi nam occi? Nu imate znatti, daje nami vechie nevzmosno samom nascim mochim i kriposnim stecchi vicgnio spasenje, nego viditi bez occij, govoriti bez jezika, nego bez krila letiti. A hochiete da Bogh nedava pomochi vridne za nasce mocchi pokripiti, i da budemo zapovid gnegovu izpuniti? Bilabi nemilost koja nebise mogla tarpiti, dabi jedan Gospodar zapovidio jednomu suomu sluzi bez nogaa da tarçi, terbiga ostro pedepsa kad nebi tarçio. Nu kako taka nemilost, veli S. Ennodio moxese virovati u Boxjemu sarczu; *inter omnes recti discordat affectu, qui a subjectis exigit, quod in potestate non tribuit, hoc de Deo qua conscientia sentiatur*? Dakle bivsci istina da Bogh hochie da Raj osvojmo, *Venite omnes qui laboratis & onorati estis & ego reficiam vos*. Ter to nam zapovida istina jest pristinita da on dava nam one pomochi kojesu potribne za taku suarhu stecchi. Zovite ove pomochi kako hochiete, nezanikajuse nikomu nigdar, ere illiih clovih ima, ter akoij nejma, moxeji ureda imati, samo daij pita. Kako ucce Sueti Sborrj, zajedno S. Augustinom. *Deus impossibilia non jubet sed jubendo monet, & facere quod poscis, & petere quod non poscis, & adjuvat ut poscis*. (*Sess. 6. Can.* 11.) Zato suaki Pravednik moxe sahraniti milost akochie, i suaki grisnik moxe gnu opet stechi, ako hochie, i tako suise mogu sahraniti ako hochie. Zaglavimo dakle da Bogh od suoje strane pravom, istinitom, i sarcanom vogliom, hochie suacije spasenje dava nam pomochi stecchiga, *Deus vult omnes homines salvos fieri*. Pokle jnaako Bogh parva, i prava istina biobi laxivaz, Bogh ista dobrota, biobi nemilosni samosilnik. Sctosu dui strahovite psovke suproch bichiu boxanstuenomu.

IV. Kaka dakle tolici, i tolici meju karstianima, tolicim pomochim od Sakramenta, od Boxje rici, od nadaknuchia xivu u grisi, i na suarhu ghinu? Kako? Ere hochie; ere zlose sluxe suoijm slobodnim hochienjem, skoijm moguse sahraniti akouzochie, moguse joschiera izgubiti akauzochie. Nasce oglusenje na Boxja zuanja, uzrokje od poraza nasci dusa. Pomoch Boxja nemanka nami; mi mankamo Boxjma pomochima. *Perditio tua ex te*. Vise tega nije sumglie.

V. Nu Occe, nasca pohotinstua jessu usiona. Jedate mogu usilovati? Nisili ti, slobodan suaka pohotinost tebbije podlosna, takoje reka Bogh jos spocetka stvita. *Sub te erit appetitus ejus, & tu dominaberis illius*, koje rici u kratko alli podpuno tomaci Sueti Ennodio: *Via scelerum non imperatrix esse legitur, sed famula, quid non sibi vult universa Profetæ quasi sertis redemita elocutio? Noli emulari in malignantibns, noli confidere in Principibus, noli fieri sicut equos, & mu-*

& mulus? toties noli, quo respicit, si aliud velle non licuit?

VI. Alli mudaraz priliknje grih Zmaju, *quasi a facie Colubri fuge peccatum*. Ecc. 4. Ako pohotinost malo moxe, zastoste zova Zmaj. A to vas zmeta? nije mogao boglie Gosp. Bogh zabiglixiti suprotivnika spasenja nascega, za nami zuproch gnemu da sarçe, radbise ja prinemoga od straha, kad hudost bi bila, illi xivi Sokol, illi Tigre, akobi moga toliko barzo bisati, za utechi cepati od Zuiri, kojabi mogla sunutitse u ças s'Nebba na nasce glave? Blago nami pokli udost bez nogaa, i bez krilaa, lasi po zemgli ko Zmija nemoguchia da nas ujide, ako mi lini nebudemo lexati u kalu. Zato vesselise Sueti Ivan Zlatousnik, i na sue glase vapj: *Ne formides ne tereare, neque enim pedes habet, nec alas super terram trahitur, iis qui in terra sunt haderescent. Hom. 8. in Epist. ad Rom. Tom. 51*. Samo moxe tebbe taknuchiem otrovati, ako gniu zavijes o misçizi, illi tuoju ruku gnio zubima budes priblisati. *Si ad illud accesseris mordebit te*. A evovam lasno odriseni razlog koijmse brani gliudska linost. Millost Boxja saçuva onoga koji gnu ne tirra od sebbe, krivina nepristupa konemu, kojiu ne napoziva. Dakle nasceje pomankje ako nenapridujemo u kriposti. Nascaje opaçina ako zakone tlaçimo.

VII. Ovdi çujem niki xamor çegliadi kojabise tilla suprotiviti ovisim nauçima, koij nisu moj, nego Vangeolski. Govorite. Razumim vas, prem da muçite. Vi vellite; tuxnoje bitje na Suitu, ili budemo govoriti od onesi koji s'umorenjem suoj rukaa, i znojem suoga çella sebi hranu dobivaju. Tuxni, nimaju ni ciassa za obratitse k' nebbu vazda liscem zemgli, i usilovanisu vapiti suproch k' Boggu, i krivinam, hranu, i hodichie dobaviti. Alli ako govorim od ceglia-di plemenitoi: posli ossobiti od kuchie, i opchieni od Grada jesu jedan pod prem tuard, koj zaprecuje opchienje s' Boggom, misli bogogliubne nemogu dochi do jednoga sarca u tolicim briga zapletenu, i zamarsenu.

VIII. Istiha: vi niste podlosni trudu vasci rukaa; nastojte oblahscati tughe siromaha, a nemojteij gnima oteskati, illi kamatom, illi sillom. Od ostaloga, davam, da ubostuo pritiskuje Adaamovi Sinova vecchi dijo, alli zanikam da trud od rukaa, znoj od cela, i skupochia od rane, zapricuje onemu koij xive, xiviti dobro. Recite. Andria, i Petar jos prie nego bisce od Issukarsta zuani, jeda ne trajahu xivot suelikom pravednostiu? Jedan biasce Uccenik Ivana Karstiteglia, a drugi naslidnik od istine, a gnegou zanat biasce ribarstuo zanat meju suim toliko trudan. Veslom, i mrisam xivgliau takojer Ivan, i Iakov, mladichi toliko cisti i spravni ostaviti Ocza i Matter, na parvo Issukarstovo namahnutie, ako menni nevirujete virujte Suetom Petru Grisologu; *Erant censu pauperes, sed innocentia locupletes*, tako on suidoci, *Loco umiles, sed sanctitate sublimes, viles arte, sed simplicitate pratiosi, obscuri, vita, sed vitæ merito perlucentes, labore comunes, sed proposito singulares captores Piscium, sed jam hominum piscatores*. Mogaobi vami prid occi staviti Isidora Govedara i meju Suetcim uzbrojena. Omobona zanatnika, i castjena na Oltari, Barlama Kopacia, i ubijena za Issukarsta, i Ossiba Majke Issukarstoue Vifenika, i umigliena Darvodegliu; a kolikoje danasgni dan od suakoga zanata Koij Boggu zahuaglivaiu; koijhie thio dassu tuxni, i ubozi na Suitu? Alli propustavam govoriti od ovisi blaxeni tuxnikaa, nebuduchi vi u gni broju.

IX. Nitije istina da meju brigam od Kuchie, meju poslima od vascega bichia, meju vladangima nemoxe se Boxjoj milosti odgovoriti, i nastojati na bogogliubnost. Izaberimo akovamje drago, onu varst od xivota kojase cini daje slochiami podlosnia, i daglia od bogogliubnosti. Suak zna koliko Bojnistuo otvardiva duha covicanskoga, na chiuchienje od bogomilosti. U urnebesu od bubania, i u zuecigniu od trubglia, u opchieno ghlas ni od Boxijh, ni od gliuskih zakona necujese; ter varlinos od oruxja goni blagost od gliubavi, oborenje od tuarghia, rasuchie od litua, zaplinenje od gradova, ubijenja, ranenja, verige, rike tekuchie karvi, dixu oruxianicima suaku misal od covicanstua, ter ere pazze toliko cesto smart, zaborave da imadu umriti. Nista ne magne Issukarst u sui Palenstinskih kraglieştuih, ne nage ciovika tako punna virre, i toliko castitegliah suoij naukaa, koliko bi on Stotinik ili Centurion Vojvoda mnozih Vojnika, *non inveni tantam*

tam fidem in Israel. Sto govorite, pitavas Sueti Petar Grisologo od ovoga Vojvode, toliko umigliénah od bosástuene ricci, koja nehini. Moxelise nikati da joschie koj uvlada Vuojskom, koij targne Maç, ako pristupiti nebude zakone suoga rabrenstua, moxe bitti jednak Patriarkami, i vechijh nego Apostoli, kojmase tomaçce Boxja otajstua? *Domine non sum dignus ut intres sub tectum meum. Audiant penes Gentilem Legis cultum, penes militem stipendium gratiæ, in terreno pectore celeste secretum.* Gonetam sto moxete rieti za oslabiti ovi moj razlogh toliko jak. Nebi velika stuar, rechiete, prid jednim Boggom upuchienim tuoritegliem tolicih çudessa, jedan vuojvoda koij veoma xudjasce primiti millosti dasce uxese u Virri, da uffa, i dase tako ponisen u ricci kase? Hotiasce on viditi zdrava onoga suoga draga ditichia, zatose pokloni Spasiteglíu, i gnemu s'tolikom krotkosti govori.

X. Kad nami nie dosti ugled ovoga vojvode bogogliustim i dobrotom toliko glassovita, evovam mnoga tissuchia Vojnika nepriateskom karvim oblitih koij pridobnici prid istim slavnodobichiem za poslusati pokaranja jednoga pustignika vrsnih, veli bogati, praschiaju nepriateglima, ter garle onih koij biahu bez zakonito razdraxili gniove sarxbe, ovu zgodu toliko zamirnu pripovidase, neznam jesteli pria çuli, i takoje zamirna da musnabise mogla virovati da nije u Suetomu Pismu upisana. Kragl od Samarie udri suojom vojskom tolikom rabrenostim na nepriateglieske cette na kraglia od Giude da u parvom bijenju prostrije martuih gnih sto i duaes tisuchia na bogliònom pogliu. *Occiditque de Juda centum viginti millia in die uno.* Ni magni od ovega poraza bi plin pribogati, i neizbrojni, pokli broj od Sussagna po suemu kragliestu bi od duie stotine tissuchia, a blago zaplignenο bez procine. *Ceperuntque filii Israel de fratribus suis ducenta millia, & infinitam prædam, pratuleruntque eam in Samariam.* Otide prema cetam pridobitnika Oded ciovik Boxij, ter sta ovako gnima govoriti. Ovo zaplinenje jest priko nacina i mirre Graghianskoga ratta, a prije kase daste boji billi suproch narodu koij nejma pravoga Bogga poznanje; dakle nijese vas gniv nassitio karvim od sto tissuchia telesa posiçeni, da joschiera za raspom toliko placnom, hochiete joschie u pustos obratiti sue Xidovske darxave, od gni sue pribivaoce, i sue gniova immanja prinosechi? Jesu i onni Sinovi Abramovi kako i vi, a prem dane slide obiçaje vasci posvetilista, viruju nista magne i oni u Bogga Jakobova, i Isakova. Zato ako budete sliditi ovako izrigati vasc jed stolikom nemilostim suproch gnima Bogchie od vojska ponisiti vascu ponosnost, i vojevatichie suproch vami.

XI. Na ovo nagovaranje, omexasese Samaritanova Cette, odriscise iz veruga sue suxgne, ter odpustisce slobodne, vuratise osvojena bogastua suoijma Gospodarima, providisce like za nemocgnike, kogne za nejachie, agline za golie, ter dopratitisce do grada od Ieriba virnima strasciama sue onn mnosto odpusteno. *Dimiseruntque viri bellatores prædam, omnesque qui nudi erant vestierunt; cumque refecissent cibo, ac potu; quicunque imbecille corpore, imposuerunt eos jumentis, & adduxerunt Jerico civitatem palmarum.* *Paralip.* 2. *c.* 28.

XII. Ovdi sui moxemo odgovoriti. Biaju sui Scismatici, i Vojniçi, za suim tixim u najvechioj vuruchini od slavodobichja, i od plina, na mallo rici pustignaka od gnih ni poznana vrachjaju suxgne, zlato, srebro, draga kamenja, sto bistro kase da kadse cegliade neopriciva Boxjoj millosti, Boxjemu nadaknuchju, nijedna varst xivglienja, nijedno bitje suprotivise kriposti. Ovi biahu vojniçi, cegliad koja ne toliko lasno, kako dobro znate slusca nagovaranja i pridavanç razlogu; alli ovi za obslusiti dobre suitte jednoga slughe Boxjega, mogu rieti, s' Apostolima. *Reliquimus omnia* Ostavilismo sue. Vidite dakle da opaccine nasci chiudj nemoguse s' istinom nametnuti ninabrighe od kuchie, ni na vladanje, ni na drugo, nego na nas koijse Boxjom miliostiu nesluximo.

RAZ-

RAZGOVOR XVII.

U PETAK II. NEDIGLIE KORIZME.

Homo erat Pater familias qui plantavit vineam & locavit eam agricolis.

Ciovik biasce od kuchie kolj nasadi vinograd, i uvitovaga texakom. S. Matt. na pog. 21.

I. Nije nasce, pravovirni Slisfaoçi, nije nasce ni najmagne, sctoje na suitu, nitismo ni mi isti nasci, nego i mi, i sue sctoje stuoreno imamo drugoga Gospodara poznati, koije Gospodar samovlastiti, ovo veliko imme samomu Boggu ù istino pristojse koj samom suojom kriposti bez druge pomochi sueje iz tamne puçine od nebichja na bichie izveo.; a da gliuska poklepa i ponosnost nebbi sebbi nepravdno osvojila koi kod razlog prema ovemu gnegova Gospodastuv, onseje çesto krat oçç!tim pismom suemu Suitu suidoçio, daje on sam od suega Gospodar pravi. *Ego Dominus, ego Dominus, & non est aliud.* Zato joschierajehothio da David gnegov Prorok i Glasnik bude suim narodima navistiti dase gnemu kako Stuoriteglju od suega, i Gospodinu suak pokloni. *Venite, venite adoremus Dominum qui fecit nos, ipsius est mare, ipse fecit illud, aridam fundaverunt manus ejus.* A kako da sue to nije zadosta, s'tolikom strahomgliubnosti, çuva Bogh razlog ovoga suoga Gospodarstua daje hotjo da gnegov Sin uputchien suojom glavom napomene Xidovskima Poglaviczama prilikom Vangelia od Vinograda usadjena od Otza od kuchie, da nebiaju oni Gospodari, nego najmenici, i texaci darxani poklonom suakoljtnim pravoga Gospodara poznati, pritechi inako teske pedipse, i rasap. *Malos male perdet.* A mi vidimo kakvi nevogliah ù ponore upaje oni narod, negda toliko suitli, i glasovit, dreje hotjio vecchie negmuse pristojase; a miscto dati slugama Otza od kuchje ono sto imadiase odgovoriti, nikeje ubi, nikeje ranni, nikje pobij kamenjem. *Alium ceciderunt, alium occiderunt, alium vero lapidaverunt.* Isti Sin Boxij istu zapovid pod istu pedipsu napomegnuje i nama, neka mi budemo Boggu kakono pravomu Gospodaru, toliko od nasci immanja, koliko od nas isti pristojni plod odgovarati; parvo eresmo najmenici, i texaci od Vinograda ovoga velikoga Otza od kuchje a ne Gospodari; drugo ere imamo gnemu od suega dat razlog i bitti pedipsani akose budde nachi dasmo osvojili gnegovo. *Malos male perdet, & vineam suam locabit aliis.* Varhu ova dua poglavja bitchje danasgni razgovor. Molimvas slusajtega pomglivo.

II. Vas ovi suit od Boga stuoren, bij zajedno zemajskim Rajem od istoga Stuorza nascemu parvemu Otczu pridan, i uvitovan kako texaku: *Ut operaretur, & custodirit illum.* I da budde kakono jedna baschina suemu suomu naraschjaju, suemu gliuskomu narodu opchiena, nitise imadjase çutti ona studena Riç kakoje zove S. Svan Zlatousnik. Moje, i tuoje. *Frigidum illud verbum: meum, & tuum.* Alli poslie kroz grih koij razluçi, i razdili gliude s' Boggom bi uvedeno razdiglienje od dobara, *de jure gentium*; i od Bogga potuarvjeno, neka gliudi koij ù opchienomu Gospodarstuv nebise mogli pogagliati, possidujuchi suak suoje nase u mirubi xivili. Etto stega razdigliegnja imadose s'vrimenom na Suitu suoj poçetak,

Digitized by Google

çetak, kraglistua, zarstua, Republike, Hercegovine, i Gospostua ostala, po odluci providjenja Boxjega kako vidimo; alli sue vuitovano, razumimo to dobro, sue vuitovane, *locavit eam agricolis*, a ne samo kraglim i ostaloj Gospodi, nu josc i sui posidnicih immanja zemajskj, govorise, dasu ne samo vlastitih Gospodari, nego uvitnici, i texaci. *Locavit eam agricolis*. A gledajte koliko ustichi Otca od kuchje da gnegovi texaci budu poznati ovo vuitovanje, illi najmenje, i razumiti da pri Boggu nei maju Gospostuo samovlastito gnegova vinograda, da zato posla, i priposla suoje slughe s' tolikim brinuchiem za dohodak od vochja uzeti da cinise da nemoxe ni çekati vrime od immanja. *Cum autem tempus fructuum appropinquasset*; a ere parvi slughe na to poslani bisce od neharni texaka iztirani, izrušeni, ragneni, posla i drughe koi biasci i ovi s'istom nemilloschiu zlo primgneni, posla i trechie koi i ovi joschie kamenjem pobijeni, satreni, suarseni; posla naj poslije istoga suoga bastinika, istoga Sina vellechi, *forsitan verebuntur filium meum*. Scto za drugo ne cinih, nego da texaci budu poznati da tolikose on brine za vochie kojemusu darxani odgovoriti, na prije hochie dopustiti dase prolije jedna rika karvj suoje kuchgne çegliadi, nego damuse otmu i neplachiaju pokloni, kojmuse, kakono pravomu Gospodaru od vinograda pristoje. Pravovirni akoste xelni snatti tkoje poglavito vrillo suih krivinaa na suitu, i kojaje ona propas kroz koju vechi dijo gliudih srese u Pakao; vellim da jes neznanstuo hochieno od ovoga dugovanja; ere posidnici dobaraa zemagliski (negovorim od dobri) podnosese ko Gospodari nikomu nepodloxni, a ne kako texaci scto darxema vuitovangnie u najam hochie daje Gospodarstuo samo vlastito, sluxese vinogradom bez naçina, bez triznosti, bez opazzo kako da gniova dobra budu dobra prid Boggu poklonu nepodloxna, dobra slobodna, i kako Naucitegli od zakona govoree. *Bona allododialia*, alli nije tako.

III. Zato Isfukarst koij poznavasce ovu propas kroz koju nejzbrojne dusce vratolomese ù ponore Pakla, hotioje s' mnozima, skladnima prilikama vuinbat nas koliko jesmo darxani datti Bogu od nasci immanja haraç: Ovo zlamegnuje pricicza od kragla koi brojechi razloghe, nage jednoga slugu kojmu bisce duxan deset tisfsuchiaa talenta (*S. Matt.* 18.) Ovo pinezj razdigliani dase uloxe u dobit. *Negotiamini dum venio*. Ovo priçicza od virnoga sluxbenika ostavjena na vuladanju od kuchie (*S. Luca* 12.) Ovo priçicza onoga opakoga slughe, koi videchi da nedohodi Gospodar, poçe xiviti na svoj naçin, inne slughe s' silnosti valadajuchj; alli dosavsi Gospodar iznenada, ossudiga ù onu straxnu tamniçu, *ubi erit fletus & stridor dentium*. Ovo prolika od onoga odmetnika, koi biasce dobra suoga Gospodara rassuo, ovo prilika danasgnega Vangielia od Vinograda uvitovana radi çessa vidise oççito da Sin Boxji tolicim razlicima prilikema hotijaje da budemo dobro razumiti ovu istinu, i u nasca sardçza usadichiu, da sue sctose na suitu posfsiduje bude kraglistua, Zarstua, Gospostua, pri Bogu nisu zamovladanja, nego uvitovanja, nasjmieagnja *enfiteusi* od vinograda Boxiega, a zato najmenici, naredbenici, *enfiteusi*, darxanisu Bogu pristojni haraç odgovarati ako nechje bitti pedipsani prem tesko, kako, tako S. Ambrosio u pogl. 16. od Suetoga Luke, tako Sueti Ivan Zlatousnik, tako Sueti Tomas. Putimio, Beda, i ostali. Cujte samoga Suetoga Ivana zlatousnika, zlatne rici: *Opinio quaedam erronea mortalibus auget crimina & minuit bona, Ea vera est oppinari quod quaecunque possidemus ut Domini se contrarium omnino est, non enim ut Domini in praesenti vita collocati sumus*, ter isti Sueti Naucitegl kako da ima prid sobom sui koj imaju na Suitu dobaraa gnima velli. Ciu komu drago jesi, budi Knez, budi Herceg, budi Kragl, budi Gospoda kojemu drago varste davamti na znanje da nisi Gospodar samo vulastiti od nista, nego pomglise, podilitegl, naredbenik tujih dobara. *Quicunque tu es noveris te esse dispensatorem alienorum ac brevi transitori usus jura tibi esse concessa*. Zato velli joschiera Sueti Gaudenzio, zato imasc prąvomu Gospodaru datti od suoga potanko, & *ideo errogationis ratio dominum arctissime redenda*, a darxansi plachiat Boggu stoje gnegovo; a ovo hocchje rechi ovitovanje od vinograda usadjena: *Homo erat Patesfamilias qui plantavat vineam, & locavit vineam, & locavit eam agricolis*.

IV. Alli cujem ghdimi gavorite, rasumimo i po Vangelskomu sui udocanstu, i po rici Sueti Nauciteglijh dasmo darxani odgovarati Bogu poklone, kako pravomu nasci immanja Gospodaru; alli komu imamoji pridati, koje doscio s' Nebba za skupstijh? Tko? Isti Sin Boxijh, *novissime misit filium suum*, ù ubozjh, koijh imaju bitti poznani kako Isukars. Reko yelechi isti Isukarst da sto davamo ubozima, gnemu davamo. *Quamdiu fecestis uni ex fratribus meis minimis, mihi fecistis* (*S. Matt.* 25.) Kad dohode prid vas oni bosfi, golli, laçni, blidi, one potribne udovize, one sirote, a pitaju za Boga, nieli kako da Isukarst dohodi u Vinograd, za primiti od vas dijo od ploda Kojse ima Bogu adgovarati, i pristoijse istim ubozzima kako Boxijm Sinovima.

V. Rekoasfam da ovi Vinograd od suita, Poglia, Livade, Gaijh, Stadda, Zlato, Srebro drago kamenje bi iz spocetka usuadjen od Oza od kucchie, kako jedan Vinograd sium gliudima opchien, nerazdiglien, ni nikomu po nafe pridan. Pak istinaje daje bilo ugodno providjenju Boxiemu vvitovatga bogatimi, alli da budu ovi darxani po zakonu Boxjemu naravnomu od millosfardja platchjati ubozim oni dijo od vochia koij po razlogu od uvitovanja, illi affitta, imaju odgovarati Bogu. Inako skojombi pravdom izbastinio, i iztirao, Siromahe iz Vinograda suemu gliuskomu narodu opchiena, akogaje da slobodna bogatim, nevexuchij da dobrima suoijm budu darxani hraniti ubogh e? a daje to tako, kakobi mogli bogatci nemillosardni bitti karani, i ofsudjeni od Boga, ere nisu hranili, i odivali Isukarsta ù ubozijh? ovo dojstine nemoxese rechi, ne govorechi zajedno da laxe Isukarst, koije to suidocio, i stavio za razlogh od one naj poslidgne ossude od viçgnie smarti. *Amen dico vobis quandiu non fecistis de muneribus istis, nec mihi fecistis.*

VI. Zato jes opchieni sud od Sneti Otazaa, i Bogoslovaczaa daje Gospodin Bogh ostavio, i potvardio, ubozima hranu ù imanjih od bogatazaa, koij xluxechise suoijm dobrima, kakose gnivom bichiu pristoij imaju s' ostalim siromahe pomagati, da nebudu prikoreni kako neharni ù naj poslidgni dan, onim ricima. *Exurivi & non dedistis mihi manducare sitivi, & non dedistis mihi bibere, nudus eram & non cooperuisti me.* Gladan bio, i nenasitisteme, xedan bio nenapoisteme, golsam bio, i ne zahodisteme. Cuite meju ostalim Suetoga Ambrosja, s' kolikim jakim razlogom komuse odgovoriti nemoxe, sue bogatce pridobiva. *Hæc tibi præsentia bona unde proveniunt? si a casu dixeris provenire impius es! cum eum non agnoscas qui te condidit, nec ei qui dedit gratiam reprehendas, quod si ex Deo te illa futuris, dic mihi; quamobrem illa sortitus es? non ne invitus Deus quæ ea quæ sunt ad communem victum inequaliter divise rit. Cur ergo tu dives, & ille pauper, profecto non ob aliam causam, nisi, ut tu benignitatis, & fidelis administrationis mercedem recipias, ille vero patientiæ præmiis honoretur.* Pita ovi Sueti Naucitegl tebe koi imas dobaraa na ovoj zemgli: Recimi, veli, ova dobra koja posfidujes odkleij imas? jedazi imas po srichi, i bez odregenja provigenstua Boxiega, ako to reçes *impius es* opachisi i neharni; ére nepoznayas tuoga Stvoriteglia, ni zafagljues tuomu dariteglia. Ako spovidis dasij od Boga primio, zastosi primio? *cur illa sortitus es?* neznasli da ova baschina od suita biasce po naravnomu zakonu suim opchiena hrana? a po Boxjemu dopuschienju bogatim dopalla? Jeda Boghje nepravedan; razdilivsci ne jednako buduchi da vi ù rashosca obilnujete, a ubozi ghinu od glada? *cur tu dives & tu pauper? nunquid injustus est Deus qui ea quæ sunt ad communem victum inequaliter diviserit?*

VII. Ne Pravovirni, ne nie Bogh nepravedan, nie nerazborit, nie bez provigenja. Nie to uçinio od nepomstua, ni bez pramisgliena, ni magne, ere nie hajo za siromahe velli isti Suetaz, nego da vi budete primiti od Boga plachiu kako virni i millosardni pomglici i naredbenici, a oni s' ubosctuom i s' ustarpjenostim budu na zemgli Isukarsta prilikovati, primajuchi od vas potrebne hranu ù onezi vochi, koi vi imate odgovarati Ozu od kuchie, *ut tu benignitatis & fidelis administrationis mercedem recipias, ille vero præmii patientiæ honoretur.* Zato Duh Sueti (*Eccles.* 4.) napopomignuje posidetglima dobaraa zemajskim da netaiate ubozima zaduxbinu, ere ono bi

bila

bilo ukrastijm stoje gniovo. *Ne defraudes elemosinam pauperis, non exasperes pauperem inopia sua, sed rede debitum tuum*. Nemojtej nighdar ostrima riçima iztirati, nemojtej oxalostiviti, nego çastite ù gniovoj potribi, i golotigni veliçanstuo Sina Boxiega koi pod onom potistenom prilikom pita ù vas vochje koje suom Ozu dusniste. Spomenitese da oni Vangeoski bogataz gorj, i gorichie ù vike ù oni pakleni plamenij, ne erejo biho ubojza, illi psovnik, illi priubodivacz, nego ere nedavase ubozima vochia vinograda Boxiega.

VIII. Nu ako ovi veliki Otaz od kuchie Gospodin Bogh hochie za sebe vochje vinograda od ovega Suita stuorena od gnega za nascu sluxbu, koliko vechje iscte za sebbe plod od nascj dobri dilaa, plod od nas isti, kohije stuorio za sebbe samoga? *Creatus est homo ad hunc finem ut Dominum Deum laudet, ac veneratur, eique serviens, tandem salvus fiat*. Nismo mi Gospodari ad nas isti; Suismo Boxij, *quid non iam tuum, quam tu*, veliti Sueti Agustin: a i kako nasca dusca, i nasce tiloje Boxje, tako sua nasca dilla, misli, i rici nasce imaju bitti Boxje. Cigovoje stablo, onogaje vochje i liscbje; na taki naçin da Bogoslovzi govore da Clovik niedno dillo moxe dilovati, niednu misao zaçeti, niednu riç prosgovoriti, *si humano modo ac deliberato fiat*, nego zaradi Boga *actu, vel virtute* kako isti naucitegli govore, a zato od naj magne riçi nasce imamo razlog dat *de quocunque verbo otioso*, kako bozastueni nauçitegl, i i Sudaz Isukarst nam govori.

IX. Buduchi ovo tako; davamoli mi Bogu vas plod sui nas, kako po razlogu od naravnoga podloxenja jesmo darxani. Ah Boxe neumarli! Pokrijmo, Pravovirni nasce obraze stidom, pokrijmo. Koj plod dava Bogu nasc jezik: marmoscenja, kletve, laxi, psovche, potuorenja, jessuli plod za prikazatga Bogu? Nasce oçi, nasca uva, nasce ruke koi plod davaju? Koi plod davaju nasca pamet, nasce sarze, nasce hotinje? motrenja, himbe, zavidosti, pravde, varke, nesgladnosti jessuli plood za poklonitiga Bogu?

X. Sada veliki Otaz od kuchie neposla suoje slughe da napomenu texacima gnihovo darxanje? *Misit servos suos ut acciperet fructus ejus*. A sto i drugo çine Pripovidaovci, Boxje riçi, negoli navistiti suim sctoje suak darxan odgovarati Bogu, plod od gliubavi prema gnemu, prema iskargnemu. *Diliges Dominum tuum & proximum tuum*, plod od miraa a ne od neskladnosti, od umiglienstva a ne od ponosnosti; od çistochie a ne od razpuschienja, od krotkosti, a ne od izpraznosti, od trismenosti, a ne od pihanstua; *non in commensationibus non in cubilibus & impudicitiis non in contentione, & emulatione*. Vochje od bogogliubnosti, od straha Boxiega, od Suetigne *fructus suos*.

XI. Govorim jeresam sluga prem da nedostojan ovoga Oza od kuchie, i kako taki imam rechi od gnegnove stranee vasce darxanje: *loquere Regibus & Principibus ejus, Sacerdotibus & populo terre*, (*Jer*. 7.) Nejmam muçati dami ne reçe Bogh. Psi nimi, nehotiuchj lajati *canes muti non valentes latrare* (*Isa*. 10.) i da nebudem rechi, jaoh meni jeresani muçao, *veh mihi, quia tacui*. Alli jere znam da govorim slisaovcima pametnima, koi dobro razumidu stosu darxani, zato nevicam, nekaram, nego molim vas i zaklignam zadovoglite Bogu stomuste duxni. Gliubim vas, çastim vas, zato prikriciujem Bogu, platite Bogu, platite vochje gnegovo. *Redite qua sunt Dei Deo*.

XII. Da akobi bi kogd meju vami, scto nimam virovati, koi ima dati Bogu kako Gospodaro od vinograda, od imanja, od dusce, od tila suoga, hotiobiga datti vragu za haraç, jaga stresan danaska Vangeoskim Gromom. Nekase spomene dachie isti Bog suojom glavom iskati razlog od suega. *Cum venerit Dominus vineæ, quid faciet agricolis illis*? Od suega, od suega potanko, takose nasc Gospodin, i Sudaz suidoçi. Ah Pravovirni koja strahovita stuar kad istih Otaz od kuchie na ças od smarti, koja barx nie daleko bude zuatti tebe, texaka, a ne Gospodara od tuoga imanja, od tuoga tila, od dusce tuoje. Zuati nekamu das razlog od suega, *rede rationem*. Kad pri tuom occima ottuorichie knighe, ghdije upisano da ti misto onu siromasku kuchiu pomagati nastohaosi ugrabiti, illi sillom uzesti: namisto pinezim koim imaosi utisiti onu tusnu mladizu, onu Sirothu, kupiosi gne clas. *Hæc fecisti & tacui*. Ti za tuojm izpraznostima,

Digitized by Google

ma, tuojma izvanschinam zadovogliti, imaosi, imalasi çesa tratiti za potribnike, za nevoglne utisiti bihosi potriban. *Hæc fecisti, & tacui*. Bihosi ù vladanju misto uççiniti pravdu, misto po zakonu suditi zakon tuoj bilaje tuoja korist, tuoj interes, i ugoditi priategliu. *Hæc fecisti, & tacui*. Za razmisgliat moja dobra çignenia za quarat ure moja dobra çignenja prema tebbi, tuoj dugh prema meni, suarhu za koiusi biho stuoren nisi imao vrimena. Zamisliti kakobi onoga privario, za igre, za poside, za naprave, za izpraznos ti tratiosi dneve. *Hæc fecisti & tacui*. Takochie prikoriti, i bezociti Otaz od kuchie neharne tezacie, *& quid faciet agricoliis illis; malos male perdet*: Podnosichiese sgnima kako s'lupexima koij ukrali jesu vochie od vinograda Boxiega za poklonitji suitu, puti, i vragu. Lupexi, lupexi.

XIII. Neznam jestelli çuli ono çudnovato otajstuo vigeno od Zacharie. Vidie ovi Prorok jedne knighe koje letjase po aeru od dvadeset lakata dugligline, i deset sirine. *Conversus sum & levavi oculos meos & vidi, & ecce volumen volans longitudo ejus viginti cubitorum, & latitudo ejus decem cubitorum*. Ne razumechi Zakaria scto zlamenovao ove kgnighe, recemu Angeo: Ove kgnighe jes pametar Gospodinou u komuse gliuska dilla pisu, po gnemu imaduse suditi sui lupexi od suita: *& dixit ad me: hæc est maledictio quæ egredietur super faciem omnis terræ, & omnis fur sicuti scriptum est ibi judicatur* (*Zach. c.* 5.). Ove kgnighe Lirano i druzj zovù kgnighe od uspomene, buduchi da Sueto Pismo çesto krat govori da Bogh (kakoje nasca obicaj govoriti) pise na kgnighe sua gliuska dilla dobra i zla, a ovesu kgnighe toliko velike, ere dojistine jes çesa pisati od nasci dugovanja. Ovo lasnose razumi.

XIV. Alli scto hochie rechi da Angheo cini samo uspomenu od suda vise lupetina, *Omnis fur sicut scriptum & ibi judicatur*. Nieli druzj zlochia na Suitu? Znam daje lupexa koij kradu ù nochi, lupexa koij kraduv ù dan, lupexa koji kradu sidechi, govorechi, i klecechi, jest lupexa od suake varste. Alli sui grisi nisu grisi od lupeschine. Pace ako hochiemo dobro suditi, sui grisi jesu grisi od lupeschine. Znate da lupeschina jes uzeti tuje suproch Gospodarevoj vogli, *subtractio rei alienæ invito domino*. Nismoli vidili da Boghje Gospodar pravi toliko od nascega, koliko od nas? *Ego Dominus & non est alius*. Dakle kad mi neodgovaramo Bogu plod, i od nascega i od nas jesmo lupexi krademo Bogu, i davamo puti, suitu, hudobi. Zato Angeo rece Zakarij: *omnis fur sicut scriptum est ibi judicabitur*. Suese pisce potanko i zlo koje cinimo, i dobro kojesmo darxani uciniti, a necinimoga. A pisaovci jesu mnozi, pise Bogh koi bi vigen od Ezechielę Proroka s'kalamarom na pasu, pisce isti napasnik, pisce nasca suis, unuturgne nasce, pisu kamenja onoga duora, one loxnice, pisu grede one kuchje nasce lupeschine. *Lapis de pariete clamabit, & lignum quod inter juncturas ædificiorum est, respondebit*.

XV. Zato opeta kako Boxij sluxbenik nedostojan, alli koi xudim vascu cestitost, vasce dobro, nagovaram vas; koje duxan Bogu, sctose razumi, i Zrikvam, i ubozima, i komu drago. Komu nie odgovarao plod suoga vinograda, da pospisci zadovoglitimu, ere neznasc kolikoje daleko vrime od suoga dosaschia, za broiti stobom razloghe; i a kad bude on dochi pun gnhiva i sarsbe *in furore tuo*, stochie biti od texaka nepravednoga? *Cum venerit Dominus vine, quid faciet, agricolis illis, quid faciet*? Isukarstovesu rici jutrosgnega Vangelja, Pravovirni moi, pogliubjeni, strasna ossuda jurje proglasena, cujteju ako imate ù parsir sarze ne od kamena, nego od mesa ganuchietese, *malos male perdet*. Dusça ù Paklu, *& vineam suam locabit aliis*, a dobra vrimenita u rukaa drugoga posidnika, *vineam suam locabit aliis*, *& malos male perdet*. Zljh zlechje pogubiti. Nemojtese uzdati kako onj bez pametni, *non veniet malum super nos*. Ja grisnik, neumitan sue sta hochiete od strane Boxje vam govorim. Zlo zlechje pogubiti. Zato dase promini xivot, dase progone kamate, nepravde, zavidosti, raspuschienja, necistochie, pomarxenja, inako Bog *malos male perdet*, Zli zlochje pogubitti, *& vineam suam locabit aliis*. Izgubichiese vikovito *malos male perdet*, izgubichiese i vrimenito, *& vineam suam locabit aliis*.

RAS-

Digitized by Google

RAZGOVOR XVIII.

U PETAK III. NEDIGLIE KORIZME.

Reliquit ergo hydriam suam mulier, & abiit in Civitatem, & dicit illis hominibus, venite & videte hominem qui dixit mihi omnia quecumque feci.

Ostavi dakle vidro suoje xena, i otide u Grad, i govori onisim gliudem, hodite, i vidtite çovika koije meni rekao sua kojagod jasam uçinila.

S. Juan na pog. 4.

I. Izvan duanajest poglaviti naslidnikaa Isukarstovi, zamiri, i spovidi sua Palestina za Apostolize dui velike Xenne, jednu vedra i gosposkoga plemena, druga roda neplemenita; obedvi gnikada ne dobra ghlasa, a paka xivglienjem, i slavom glasovite Maria Mandalina, i danaigna Xena Samaritana. Ona pripovida Isukarsta u Xudij, ovaga navistuje u Samarij, s'ovom razliçnosti da premda Mandalinovi slisaouci biasce Apostoli uvixbani u virri, i primda otajstuo Isukarstova Uskarsnuehja od gne pripovidano, nebiasce toliko muçno, ere od istoga Isukarsta toliko putaa prorokovano: nistanemagne od mnozih nebbi ona slusana, a od nikoga virovana podpunno. Ghdi s' druge strane Samaritana slusaovçima nevirnim navistujuchi da jedan çiovik xedan i umoran biasce Spasitegl od Suita, i Bogh Israelzki ughlavijh na taki naçin da u mallo dobba uçinih daga primaju s'velikom çasti, i damuse poklone oni koimu mallo prie bihaju nepriategli. *Ex civitate autem illa multi Samaritanorum crediderent in eum propter verbum mulieris.* Pitam ja sadara kako uççinisce ove dui Xene nikada raspusctena i zla glasa za stecchi prid Apostolim Apostolstuo. Od Madedaline suak zna; s' kolimje trudom dobila imme toliko slavno. Ona razkosana sarnu na tle prid Isukasta, ronni vire groznih suzaa na gnegove noghe, umiglienojh çelivajuchi; zanimije suxnim gne uzdasim duor Farizeovski, nuzboise vojnikaa, ulize ù grob, neodilisce od Varta, çesnu od gliubavi prema Spasitegliu. Samaritana koja ù suomu Apostolstuv bi çestitija negh Mandalina, ere u parvi dan obrati k'Isukarstu, i posneti jedan Grad, scto uççini za dochi, na toliku diku? jeda proli tolike suze, kolike Mandalina? to nepisesce. Ieda gliubi toliko? u Vangelju nescthse. Ieda lexa toliko prid Isukarstovim noghama, jeda ostavi bogata Gospostua zaslidítiga? ne. Scto dakle uçini? ova nebivsci ighdar prie Isukarsta poznala, ni zamirna gnegova dilla ni vidila, ni çivla pripovidatijh; netom bi od gnega prikorena, i uvixbana, uzpoznase, i pokajase iz sarza od suoih zlobaa. Ovo gne pokajanje i pravo bez karsmanja bi od Isukarsta nadarena gne spasenje, i spasenjem od mnozih. Ah nasc stidu! koi vjruiemo, znamo, çuiemo, allismo vazda isti, vazda u nas iste krivine. Evo uzroka u kratko; niti nastoimo sarzem pokajatse kakose ima, ni on cias. Varh ova dua poglavja bitchie moj kratak razgovor danasgni.

II. Ia hochiu virovati da sui koiste ovdi mislite broijti pomglivo razloghe s' uascom duscom, za çastiti novim xivglienim smart Sina Boxjega; buduchi da nato Sueta Zarkua Mati nasca, postom od çetriest dana, molitvama, i Boxje riçi pripovidagnjem nas pripravja. *Ut excellens super omnia passionis*

Dominicæ Sacramentum purificatis & corporibus, & animi celebremus. Kako nam napomene Sveti Leun Papa. Rechiemo sui Bogu *peccavi* sagriscio sam. Ieli to dosta? nie dosta Pravovirni nasce krivine poznati, i pokuditi na koimu drago naçin kako ù opichienose çini, ako nebudemo danasgnu Samaritanu naslidovati, prominivsci, i ponovivsci suoj xivot.

III. Ovose bilodano vidi u dua Izraelska kraglia u Saulu, i Davidu. Smie Saul suproch Boxjoj naredbi redovnisko dilovanje posvoiti, a ne zadovoglian da s' çiobanstua od ostalaa biasce na kragliesko Pristoglie uziscio; hotia joschie koi Redovniski Poglaviza k' Ottaru stupati, i posvetilischie on prikazati. Bi radi toga smihona dilla ostro od Samuela pokaran, i prorokova prikorenja toliko bisce tescka, i gromna da Saul pripaden vapi: *Peccavi quia prævaricatus sum sermonem Domini, & verba tua timens populum, & obediens voci eorum*. Sagrisiosam, eresam Boxju zapovid pristupio, i tuoje rici, bojechise puka, i sciscajuchi gniove glase. Sa suim tisim nehajuchi Samuel za gnegovo pokajanje, iz onoga çassa iskinumu krunu s' glave, pritechim proroçanstuo, vikajuchi, *projecisti sermonem Domini, & projecit Dominis ne sis Rex super Israel*; ti nisi hajo za Boxijh govor, a Bogh nehaje za tebe, i odmetnuoje tebe da nebudes kragl u Izraelu; a ere Saul zahitiusci Proroka za plaic nastojasce prighnutga da dojde sobom, ter tako potexuchimuga razdrimu jedan dio, Samuel mugnenim lizem, i triskevitim govorom navistimu. *Scidit Dominus Regnum Israel a te hodie, & tradit illud proximo miliori te, poro triumphator in Israel non parcet, & penitudine non flectatur*. Odcipioje Gospodin Izraelsko kragliestao danaska od tebe, i daogaje tuomu Izkargnemu bogliemu od tebe, a dojstine Bogh Izraelski neusprostrichie nitichiese na tuoje pokajanje prignuti. Varle rici. Nu ostavimo za malo Saula. Sagrisci joschiera David, i opacinam velle hudijma suoju prorokova diku, i kragliesku scibiku opoganni. Nakon niholiko vrimena. Napomenivscimu Natan Prorok gnegovu zlochiju, ter navistiuscimu occite prikore, karvave raspe, i nedospitne bicce suproch gnegovu kolinu, xalostan kragl osvistise kajase, i kudi dulma samimi ricima suoja opaka dilla Bersabeu osramochijenu, i Uriu izdana, vellechi *peccavi Domino* sagrisci Boggu. Vech ne izusti ono bolesno sarze a ureda recemu Natan *Dominus quoque transtulit peccatum tuum non morieris*; Gospodin takojer prinioje s' tebe tuoj grih, nechies umriti. Na ove dui osude toliko meju sobbom neprikladne, ciudisce vam nacina Sueti Petar Damiano, ter nehumi razumiti kako Saul kriv jednom krivinom mollo magne negh prostivom, venialom, nestece milos, nego izgubi kragliestuo premda zametnu rici od pokajanja kako David, pacek jacijm, i vecchijma ricima pogardi suoju zlochiju. *Plane si Scripturæ, series utrobique discutiatur, copiosior Saul quam David in verbis pœnitentiæ reperitur, iste dixit dumtaxat peccavi Domino, illi autem peccavi, inquit, quia prævaricatus sum, sermonem Domini*. Ako dakle ko sagrisci magnje bolisce diglim pokajagnjem negose boli ko sagrisci texje; kako ovemu ostavjase kragliestuo, a onemu dixe? Evo vam razloga. Saul ima bolest, a ne podpunu, ere premdaje poxudio toliko, koliko krivinu smarziti, vecchje nastoja za gnu pokriti. Pogardi ricima suoj grih, alli vecchju pomgliu stavi za neukazatse grisnik. Uzmolise bo Samuela daga on stuje, i uzvelici prid pukom, a zato daga budde do kraglieskuoga dvora dopratiti, a daga neglasi ni kako pristupnika naredba Boxjih, ni kako jur Izrajelskim kragliestuom rastavgliena, *at ille ait peccavi, sed nunc honora me coram senioribus populi mei, & coram Israel & revertere mecum*.

IV. S' drughe David zakopasce u bolest, uzdaknu s' dubine sarza suoga placce gorko, nemarechi ni za potamiegnje suoga imena, ni za occitu pogardu gnegovoj kuchi prichiemu, nego pokornik, umiglieni stavivsci sve ostalo u zabichje ochiuti cemernu boles da biasce suomu Gospodinu sagriscio. *Ille nequaquam pleno corde pænituit, hic autem parva quidem protulit, sed ejus viscera divini amoris gladio traffixa veri luctus amaritudo replevit*. Tako isti Sueti Petar Damjano suoju sumglia odresciuje. Ovo bi pravo obrachienje Bogu, ovo pravo pokajanje, kajase u sue, a ne kakose govori na polovinu. I kose od sarza kaje ko David, drugo ne xudi nego Boxju sarchu utaxiti, i izgubgliennu milos stecchi. Alli ah! bolikoje onisih koi naslidujn

Sau-

Saulovo pokajanie, a ne Davidovo. Govore *peccavi*, *prævaricatus sum Sermonem Domini.* Uvridiosam onega u ciast, onemusam nepravdu uccinio, ono opinje slobodno, i gliubexglivo, dovelomeje malo po malo na dilla nedicna, moje sciaptanje, moje doglassegnje moxe bitti daje razpuvalo ogagn koij gorasce ù sarçu onoga cegliadeta; Ah! ova vraxja scaptanja koi nemir sihaju, govoriosam jedan put suproch ovoj paklenoj kughi.

V. Nu scto, *nunc autem honora me coram populo*. Evo Saulove opaze. U toliko slidise ono opinje, za ukazatga bez krivine; Za nebiti cignen za potuoritegl, tuja clas nevrachiase; za prikasati dase nije saslo, potuorjujese uccigneno, i prilagase nepravda nepravdi. Za zgrijatse na plam tuje kuchje, illi, za tlapiti bez razbora siese nemir, i suaghia, alli paka na taku udu opacinu toliko Bogu marzechiu nemislise. Ah pravovrni! ovo Sauvlovo pokajanje jes ossobitoga i opchienoga dobra poraz, i rasap. Zato jadan Saul prem da reçce *peccavi* ne stecce Boxju milos, a gnegovo kragliestao bi dano drugomu.

VI. Potuardioje Sin Boxji ovi besconnogliu nauk u dui zgodde ù istih dan u Kafarnau. Prikazamuse jedan Mladaz spravan sliditiga. ghdimu drago: *Sequar te quocumque eris*, alli bi od Spasiteglia odmetnut, ere htiasce Isukarsta slidit a suit neostaviti: *dixit illi Jesus: Vulpes foveas habent & volucres Cæli nidos*. A onemu drugomu koiga xegliasce i on sliditi, a samo hotiasce odrediti suoje oççinstuo, sto reçce Boxji Sin? *Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retro aptus est regno Dei*. Bogh hochie da nasce obrachijenje k' gnemu bude, i za suega sarza, sluxiti Isukarstu, i suoim pohotinstuima, i zaedno duhu; s' jednom rukom lupati, ù suoje parzi, a z' drugom rukom za biti nosc ù parzi od suoga izkargnega: nemoxe bitti. Bogh ovi danaa navlastito zove nas, nutka nas, *Convertimini ad me in toto corde vestro, jejunio, in fletu in planctu* a mi hochiemo ponoviti ono opako vapiegnje, one zle xene prid Salamunom, *nec mihi, nec tibi; sed dividatur*; Ah nemojmose zaboraviti onih Isukarstovi riçi! *Nemo potest duobus Dominis servire*, nemo. Nikore, niko nemoxe sluxiti duima Gospodarima. Nitko budi kragl, budi Suxagn, budi plemich, budi texak, budi Vladika, budi kmetiza, nejma prid Boggom niednu sloboschinu, kojaga çinih nepodloxna opienomu zakonu. *Nemo; nemo:* a mi hochiemo nasramotu suidoçanstua Boxjega, razloga, i suagdagnega kuxanga dase moxe. Isprazno st, i bogogliubnos, molitvize, i traçegna, opovidanja suakonosna i Libarza zamotana, u Zarkua golubize, i çeste izpovidi, a u kuchia, i po pozidijh sarde od mira, pomarzenje na izkargnega, i Boxja gliubav; kamate i zadu xbine jesu nakazni vechije nego one koje iznagie vasc glasoviti Pisnik kada reçce: Kughe u kuchi, xensko lize, Psi troglavi, zmaj hudi, Polu Ribbe, polu Pticce, Polu Zviri, polu gliudi. Ovoje niko miscanje ù kom vazda, gorre nadodi dobro, a na suarha ghinese Cujte jedan glasovit izgled od ove prem potribrne istine.

VII. Bi od Moisesa Faraunu navistjeno da dopusti Izraelskomu puku pojti u pustignu za ondi prikasati Gospodinu Bogu posvetilischie. Oni nemilli kragl uvixban jur pedipsama i ganut ovom zapovidim kako neumi opricitise sasma Bogu. Biç od koga bojasese, tako nehti gnegovoj naredbi podpunno poklonitise. Radi çesa dopusti Xidovom posuetilischia prikazati, allijm sanika dase odile iz *Egipta; Ita & Sacrificate. Deo vestro in terra hac*. Nu ere Moises nebbi pod ovim uvitom zadovoglian, suidoçivscise da nemogase u mistim napuçenim Nebbezke naredbe izpuniti, i pritechi nove raspe suemu kragliestu, kad nebise puku dopustilo dase odili, tad Faraun prighnuse, nu s' ovim vuitom da puk izide u pustignu, alli da daglie ne gre. *Dimittam vos ut sacrificetis Domino Deo vestro in deserto, veruntamen longius ne habeatis*. Opeta Moises novim biççem uzilovaga da podigli vecchie upitan testir, a opaki kragl hotie takojer zdruxiti oni suoj poslvuh pod sillu s' naukom suoga himbenstua. Cichja toga dopusti da sami gliudi mogu putovat; a da dizza i Xene ostanu za zaklad. *Ite tantum viri, & sacrificate Domino*. Tako nastoja uccinitì otuardnut samosilnik; s' tega slidi da negledajuchi vecchje ni obechianja, ni pogodiaje prem da viddi morre, tolicim cudnotuorstom razduoieno, zanikajuchi ni naji magnu stuar Izrajelskomu puku dopustiti, ulize, usarnu a Zarglieno more, targnutim maccem ù ruzi,

 vika-

vikajuchi *persequar & comprehendam, dividam spoliam interficiet eos manus mea*. Progonitichiu, i uffatitichiu, razdilititichiu plinenja, porazitichje gni ruka moja. Ovamo dospivaju ona himbena vargliagnja, poghte prikaxujte vasca posvetilischia Bogu nu ù Gradovi; davam da igete ù pustignu, alli ne daglie puschiavam muske glave, alli hochiju ù moij rukaa xenske glave, i Dizu na suarhu ko Bogu ne dava sve, koi sue, a ne samosei od oholosti rugha dobrimi suitima prorokovim, nego ne cini cinu ni od Boxijh ciudesa, a dokle ne mre udusen od zaklopini vodaa nitti viruje da Boghje suemoguch, nitise prida na tolike bicce ponovoglienne od Boxie sarsbe: *submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus*. Ostavim da budete vi promisliti, i razmiscgliati ova jadnu Faraunovu zgodu, u toliko viruj suak da nechje nigdar kigod bitti Bogu primglien ako nenzbude odvarchi od sebe sue sctose opire Boxoj millosti. Ioscte occi imajuse izkinuti, imavse noghe posichi, i ruke kad nam zapricju vernu sluxbu Boxju. *Si scandalizat te occulus* negovori nego garmi Sueti Jerolim. *Si scandalizat te occulus, pes, munus proijce ea, nulli parcas ut soli parcas animæ*. Ako smeta spasenje, oko, nogha, ruka bacijh, niednoj stuari nemoj prostiti, *da* samoi *dusci* prostisc. *Nulli parcas, sed ut soli parcas animæ*. Imamose obratiti u nove ghude, imamo tirati novi xivot; ovoje pravo pokajanje od nasci zlochja, *expogliantes vetera hominem cum actibus suis, & induentes novum*, nagovara nas Pavao Apostol. Imamose suvchi iz taroga ciovika s'gnegovim dilima, i obuchise u novoga. Ovim ricima hochje Sveti Apostol zlamenovati obicaj sthari Rimgliana koi nosihu uskane na suoij haglinah prilike od Cesara, alli imate znati da kad Rimsko vjchije bihase jur proklelo uspomenu kogagod Cesara, bihasce zabragneno suakomu na sebi nossiti gnegovu priliku. Nu ako darximo za nascu poglavizu, za nascega pravoga Cesara Isukarsta, koije nas paklenomu samosilniku s'tolikim trudom oteo, imamo bitti zabigliscenl gnegovom prilikom, pacek imamose u gnega obuchi kako isti Apostol govori: *Induite Dominum Jesum Christum*. Kako dakle moxemo u isto dobba nehocitujuchise za gnegove nepriateglie, nositi priliku Vojvode paklenoga; a cto drugo jesu nego paklena obigliaja raspuchienje, ponosnost, bludi, lakomost, suagie, mucechie, i occite osvete. Sue prilike paklenoga poglavize, uzpomene jur proklete? Ouo, bez hotiti pod stigom od krixa vojevati; a u isto dobba bitti odmetnizi Isukarstovi. Da ako Rimsko vichie tamnizom pedepsas kobi nosio na suojh haglina priliku Cesara jur prokleti, jeda Nebesko vichje, tri Sobstua boxanstuenih nepriti tamnice, i tamnice oghgniene, i vikoviegne karstianima koje take hudobske prilike u dusci imaju? Ah pridrasi izkinimo, odmetnimoscto poznamo da nascemu pravomu Gospodinu nie ugodno; Sparsiti duscu ovoje sue, razumimo dobro ovo, *nulli parcas ut soli parcas animæ*.

VIII. Nejmamo ne ovi veliki, i jedini posao odmetnuti na druga korizmu, a ovoje drugo poglavje moga razgovora, bitichiu kratak, nastojmoga opraviti koliko prije, sad udiglie, ere neznamo kad Bogh hochje broiti s'nami razloghe, i tose sgaghia kad magne mislimo. *Qua hora non putatis*. Nikibi hotili odrisiti mallo po mallo one zavezaje koijh uzdarxe. Suak zna suoje. A Bogh hochije inako. *Nescit tarda molimina spiritus sancti gratia*. Ako neopravimo udiglie ono sctо nami govori nasce grizodusie, to jest ono pravedno chinchienje nascega Sarza, barxek nechiemoga nigdar opraviti, ovo pospiscenje uccinas danasgna Samaritana, koja pokarana i uvixbana od Isukarsta ne samo odmice suoje obrachjenje nego pokajana od suojh krivinaa ostavivsci suoje vidro utice u Grad za navistit svim Gradianima Isukarsta. *Reliquit hydriam suam mulier, abiit in Civitatem, & dixit illis hominibus venite, & videte hominem qui dixit mihi quæcunque feci, nunquid ipse est Christus*. U Suetomu Vangjelju nesctise niedno pravo obrachenje k' Bogu koje nie bilo pospisno. Joscte Mandalina pri razpuschiena, paka virna Isukarstova naslidniza, i Apostoliza od Apostola u isti cias u koi pozna grubochie suoih krivina, uticce Isukarstovima nogama pokajana *ut cognovit*. A Pavo Apostol, ne magne od Mandaline u placcu od krivinaa, a od Mandaline toliko vecchi u podnosenju od mukkaa, u slavi od çudesaa, u visini od nauka, jedva Boxjm glasom obaljen na tle zavapi pokajan: i Suet. *Domine quid me vis*

Digitized by Google

facere? Oni milosnik kraglieze Candace neto cu od Filippa pravo tomaçenje od malli rici prorokovi udiglie xeglian da bude kascten recce: *Ecce aqua quis prohibet me baptizari.* Ni u samomu Vangelju stimo ova barza prominenja, ere Natan Prorok parvi put kadse sasta s' Davidom i stavimu prid occi gnegove krivine ne samoga viddi on tos osvischiena i nu savisje toliko skruxena da dokle bi xiu kragl pokornik neprista nigda cemernom bollim proboden plakati suoje zlobbe. Zato sui sueti otzi osudjuju ona tastchja dobra hotinja bez dilla, uklonichiuse od one prigode, pomirichiuse s' onim mojm naticzaovcem, nechiu sklopiti pogajaje koimise cinnu daiu kamatni. Udiglie, udiglio ozvatise Bogu kadnas zove ako xelimo saranitse, triba pritargnuti hrabrenim sarcem suaki zavezaj koi nas darxi da netarcemo Bogu nascemu pravomu dobru. Cujmo varhu toga Seneku mudarza Vangeljom neprosvichiena i sramujmose. Gnegov uccenik, i Priategl Lucillio biasce stekao u Rimskom vichiu jedno poslovanje ne magne casno nego korisno, alli cremu mogasce lasno bitti prigoda da upade u tote krivine koje u ritko nisu s' velicim poslima zad ruxene; Seneka ovako gnemu pisce. Lucillio ovi posli, ove brighe vidim dati zapricju da moxes kreposno xiviti, zato pritargni suakako te zavezaje, ja xudim da illi imas iz ovoga xivglienja iziti, illi smartim iziti s' xivota. *Si alia solvendi ratio non erit, censeo, aut ex ista vita tibi aut ex vita exeundum est.* Sramujmose da jedan Mudar Poganin poznava i ucci nas s' koim rabrenim sarcem imamo one uzle prikinuti, koi nas vexu, s' kojom krivinom, illi kreposno dillovati zapricuju. Koliko mi imamo to vechje poznatti i u dillo staviti, koi virujemo da za ovim kratkim xivotom ostaje nam illi vicni xivot, illi smart vicna. Dase nahodi Raj, dase nahodi Pakao. Jeda hochiemo xivot trajati sui pomglivi na posle Suitovne, na veselo xivglienje, a odbiti miso od dusce, kadse nami bude naviştiti da iurje vrime dase s' ovoga odilimo? *proficiscere de hoc mundo*, a barsechje prika smart naripiti na nas tako iznenada dase nebude mochi nami navistiti umrichies.

IX. Ah Boxe nehumarsi! nemojmo s' tolikim smionstuom govoriti od dohodnih litah koja barsek nisu za nas. Toli znamo da nechiemo suarsit xivot prie negose suarsi ova korizma, ovi Misez sadagni? nemojmo razdiliti doba ne nasca, nemojmo smioni graditi ovu veliku zgradju nascega vicnoga spasenja na tle ne nascemu od godischiaa, od danaa, tollko smnglivi, koi nisu u nascoj vlasti; nisu nego Boxioj. Gradimo na nascemu kakoje oni sam hip u koi dihamo. Nemojmo obechiat nami ono urime koje Bogu darxi zaklopjeno uponoru suoi sudaa nedoihitivih. Ovoje bitti bes razbora, bitti mahnit, velti Sueti Bernardo, *quid insaniam causa de futuro, tam temerarie præsumentis quasi vero tempora & momenta Pater in tua, & non magis in sua posuerit potestate.* Buddi dakle nasce obrachiegnje Bogu kad on nas zove, a zove danaska, *hodie si vocem ejus audieritis nolite obdurare corda vestra.* Budi nam izgled Davidovo pokajanje, pravo, i popisno biusci dafte çulli da jednomu Saulu nebbi dosta rechi, sagrisi *peccavi*. Nemojte slidit Farauna koi hotiasce ugoditi Bogu za nevogliu, alli zajedno ugoditi suomu pohotinstvu. A zato na suarhuje poghinuo. *Nemo potest duobus Dominus servire.* Slidite Mandalinu, Paulu Apostolu, slidite danasgnu xenu Samaritanu. Koja pokarana i uvixbana od Spasiteglja obratise Bogu, promini xivot, a iz sarza, i udiglie bez karsmanja a zatoseje sahranila, i sahrani mnozih. Hotjo Boogo da gnegova riç neka budde na spasenje sui vas kojuste çulli, i od mnozih druzih kroz vasc izgled. Budi tako.

RAZGOVOR XIX.

U PETAK IV. NEDIGLIE KORIZME.

Lazarus mortuus est.

Lazarje umraho. S. Iuan na poglau. 11.

I. Sctraſcime, Pravovirnih karscstiani, spovidan istinu jutrosgne Vangelje, sctraſcime, ah da moie sarcze nie toliko tuardo na Boxje ghlaſe rastopilobiſe u gorke ſuze, prikaſcujumse prid moje occi smart Lazarova, gliute bolesti, i skoncanja Marte, i Mandaline, suze plemenitih Xidova, strah uçenikaa plaç istoga Isukarſta, *Lacrimatus est Jesus*. Pacek ne samo da plaçce, nego uzgroznise duhom, *infremuit spiritu* smuti sebbe iſtoga, *turbavit semetipsum*, viçe veliçim ghlaſom, *voce magna clamavit*. Toli sua ova nisu nami uzrok od straha? Moghlu suima straſhima prikazangima nie straſniega koliko ogled martua tila, suaki martaç premda kraglevski, premda pokriven zlatom, i krunom na glavi gardie i marsech. Zato iste Lazarove Sestre nehotihau dase greb otuori, ghdino bihaſe gniohov brat ukopan. *Quatriduanus est jam fætet*. Nicibiſe naslo laſno prosiak toliko potriban, illi bojnik toliko smion, koibi za koiumu drago dar, bi jednu noch bez suichie lexio s' jednim martuim tilom u istomu odru. Nieli josctera razlogh od straha viditi ghdi riç upuchiena smutiſe, sgrozziſe, viçe, ere sizim stavja nam prid oççi straſni dan u kojchie pun gniva zuatti sui nas iz grobova dase budemo pridagn na Sud prikazati. *Quid non sibi vult*, veli Sueti Ambroſio, *quod Dominus ad monumentum accessit, magna voce clamavit Lazare veni foras, nisi ut futuræ resurrectionis specimen præstaret, exemplum redderet, ut illud ostenderet quod scriptum est quoniam in momento occuli in novissima tuba surget (Lib. de fide resurect.)* Imamo dake sui koliçi razlogh za predati na uspomenu stuarih toliko straſni, koje ovo Vangelje stavja nam prid oççi smart, sud', ossudu, Pako. Bojmose Provovirni, bojmoſe za nebojatiſe; ako xudimo saranitse. Ovi razboriti strah neodiliose od nas dokle xivemo, *Beatus homo qui semper est pavidus*, ovochie bitti parvo poglavje danaſgnegu razgovora; a u drugomu vighichiemo razloghe ovoga straha toliko spaseva.

II. Hochie Gospodin Bogh, Sliſcaovizi moij poglinbjeni, gnegova blaxenoga straha dasmo punni! On ostupa i odiglivaſe barzo od onoga sarza ghdiga nevidi. Kako s' drughe strane ghdino gnegov Sueti strah pribiva, ondi i on stanuje sa sim blagom suoij sadagnih milostij i istinitimi zlamengima suoje slave dohodne. Tako da on riçima prem jaçima suidociſe po Ixaij: *ad quem respiciam nisi ad pauperculum & contritum spiritu, & trementem sermones meos*. Zatose vehoma on na Izraelski puk tuxasceſe koi faſtasceſe erse pravomu Stuoritegliu od Nebba klagnase, alli naçinom od xivglienja kaxaſe dase suemogustua gnegove sarsbe nebojasce. Illimi gliubite kako Oza i nemojte prid moim licem menne ne castiti moje zapovidi pristupati. Illiſe mene bojte ko Gospodara i Sudza prinemagujuchiſe od straha na pritgne moga razdraxena gniva. *Si Pater ego sum ubi est honor meus, & si Dominus ego sum ubi est timor meus hæc dicit Dominus exercituum: vocabuntur viri impietis & populus cui iratus est Dominus usque in sempiternum*. Inako darxava vaſca bitichie straſnih izgled moje Boxanstuene sarbe da bude suak spovidati daſte puch meni marsechi. Malim riçima, alli teschim tomaçi Sueti Ambroſio ovo pritechie suidoçenje Boxje *Si servus es redde Domino ti-*

mo-

maris obsequium velih Sueti Nauçitegl. (*Serm.* 47.) *Si filius exibe patri pietatis affectum; tu autem Deum nec diligis nec vereris, unde aut contumax servus, aut superbus es filius.* Boghje toliko ne pomiçan u tomu hochienju damuse pokloni ovi barac priklonitoga straha da kadse na Suitu nahodi ù zabichie suoih pravedni ghnivan, on otvora vrata suoje boxanstuene pravde, ter cini da tuxna zemglia ù moru suza tonne. Ciujte protocanstuo Paula Appostola Gradjanom od Tesalonike: Ako nechiete poghinuti a vise bojte, inako kad budete ziniti daste slobodni izghinuchiete. *Cum dixerint pax & securitas, tunc repentinus superveniet interitus, & non effugient.*

III. Ah nemojte ziniti da Bogh priti samo, a da pritiene razpe neizvarsuje: nie tako. Veseghiascese oni Bogataz u suomu mechon odru lexechi; ter bez straha od smarti, i od Nebeski pedipsanja ponukase suoju duscu da budde veselo uxivati sue scto moxe jedan cestiti Suitovgnak na Suitu. *Anima mea habes multa bona reposita in annos plurimos requiesce, comede, bibe, epulare.* Alli jedva bisce suarsio ove suoje nerazborite rici dà Bogh rasenam nagistimu smart ù onu istu noch, u koju on radosti, a uxivanja namisglasce. *Dixit autem illi Deus stulte hac nocte repetunt a te animum tuam.* Veoma marzi Gospodin Bogh na onesi koi zivu zaboravjeni gnegova straha? Ako nie dosta izgled ovoga jadnoga Bogatza, evo vas Suit utopjen ù potopu opjenomu, ere sagriscewase bez straha pedipsanja Boxij. *Edebant & bibebant uxores ducebant & dabantur ad nuptias, & venit diluvium & perdidit omnes.* Ovose izkoli onim plemenitim, dalli opakim gradovima od Sodome, i Gomore da iznenada sajde ogagn Nebeski, i ù mello dobba obratijh u pepel. Ovo isto doteoe Egipciane i gniova kraglia Farauna da oncias ostase utopjeni po srid Mora Zarjenoga. Ne magkaju strasni izgledi izvan Suetoga Pisma. U godischie pet sto i osamdesit i sedan, u naj poslidgeni dan Rujna Misecza stojechi Antiocheni u velikom veseglju bez niednoga straha jedna tresgna tako sthraovita strese vas grad, i obori tolliko Sgradja da ostasce pod gomillom zapokani sedam deset tissuchia Graghiani. Mallo godischia nazada znamo kolike Gradova, i Sella napncenl iz nenada rasulaje tresgna u Sicilii. Koliko u tuxnoj Italij, negovorim od Raguse Grada za gnegovim Gradjanima suze, i jaukanja neponoviti. Ciulismo jos u prosasni godina da Rika Po obola van suoga mista izliscarsi, samo u Papinoj Darxavi vechie od ossam tisuchia dusca u suoje vodde zakopalaje. Bogh Pravovirnih moij hochio dase gnega bohijmo, a texko onomu koiga uuridja na ostre gnegove nenadne pedepse nemislechi. A za koju drugu suarhu paklenì Dusih obode i duore i kuchie i kuchiarize na Suitu nego za uscikati onisih koij grise, neka punni slobode, i nestraha budu pohotnastua suoja, i poxelinja prezredna sliditi u necistochi, u neposteni dobici, u ponosni misli zapleteni. Kojasu ona tri zla koja suitom gospoduju. *Concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ. Immittit Diabolus securitatem,* vika Sueti Eusebio, *immittit securitatum ut inferat perditionem. Nec dinumerari possunt, quantos hic innanis spei umbra decepérit.* Tako jest; ono smionstuo u sagrisenju ono nehajstuo kakó da Bogh nepedipsa ni na ovemu Suitu josctiera, ni na drugomu jest Uraxja hitrina za nassagubiti. *Immittit Diabolus securitatem ut inferat perditionem.*

IV. Issukarst nasuprotiva u suakomu listu suoga Vangelja otvora prid nascim occima strasna prikazanja; kaxenam xalostne izglide nekase bohimo, neka predamo. Kaxe nam britke sikirre, na vojke neplodne; pechi uxexene za vrati posihane; texke stine o vratima od zlo izglednika, i smutnika; vrata zatvorena nepomgnim divizam; propasti raztuorene bogatzim pirujuchim; gradove razorene za pedipsanje gradiana otvardnuti i na suarhu vikovito proghnanstvo iz prid liza Boxjega suima koijsu prema potribnicim nemilosardni. Stite josctiera Proroke i najexichietese na gniove pritgne tolliko pristrasne. Karvavi ratti, porobliegna, gladi, kughe, tresgne, triskovi sue peçati suproch onizim, koi xivot provode bez Boxjega straha a kad magne misle.

V. Nie rasutia koiese moxe prilikovati satarisagnu koie tresgna çini; ova prosdire çile gradove, ori planine, obrachia kraglievine ù pustosce, ghdi otisckiva more nazada, ghdi ossusiva rike, ghdi çinih dasce oto-

otoçi prosidaju, nu ove plaçne zgodde ove strasne pogube ova strahovita razoregna, kadase dogadjaju? Znatelli kad? kad moreje thio, kad vitri ne pukaju, kad pristanu zle godine, tad oni ogan koiſse u zemajski spilla uxexe, onom sillom kojumu Bogh dava cjni da lette gradovi, i planine, i haraih s' tolikim raspom tuxni gliudi martuih i zakopani à isti çias. *Neque unquam intremiscunt terræ nisi sopito mari, cæloque tranquillo*. Tako Plinio pomgniu naravnik pisce. A nieli ovo scto upiſa za nas nauk Sueti Pavao. *Cum dixerint pax, & securitas tunc repentinus eis super venient interitus, & non effugient*. Pravovirni moij, nemojmo çiniti dasmo slobodni, daſmo sahragneni; ere Sueti Pavao velli ne ja, kad gliudi zine daje pokoj i mir, daje nestrah tadchiejh nenadno izghinuchie zatechi, a nechie mochi utechi. *Tunc repentinus in eis superveniet interitus, & non effugient*. Bogh hochie dasmo strascivi, a ne smioni.

VI. Akochiete od tega razlogh, evovamga Bogh hochie da pazimo smart prid oççima; i Pako pod nogami, neka bojechiſe od pedepse budemoſe od krivinah ukloniti, neka strah suda nas zauzdati, i uzpregnati od nedopuschieni naslada, od kamata, od silnosti, od izpraznosti, od osvetah, od natizanja. *Qui præsumit* velli Tertulian, *qui præsumit minus veretur, minus præcavet, plus periclitatur, timor fundamentum salutis est timendo cavebimus, cavendo salvi erimus. Contra, neque timendo, neque cavendo difficile salvi erimus*. Nemoitese uzdati, ere zrikue pohodite, ereſe izpovidate, ere razdilujete koju limozinu; akoſe neslidi xiviti ù strahu Boxiemu; inako javam velim, da pohodjenja od zrikue prominuchieſe u predgna pohodjenja, koja vi znate; limozine ugrabese; molitve, u marmosenja; a ono mallo dobra, kojeje istiſchio bit chie zlom desetterodupło vecchim nadomireno. Ciuvajmose, suidimoſe, nemojmo daſce nami zgodi kako Graghjanom od Ierika. Civsce ovi parvi dan oni urnebes od trubja u koje Redovniçi obhodechi grad trubjaju; pristraſiſe tako jako; ziniſe dachie zidi od grada na oni suech oboriti za put nepriateglima otuoriti, paka darxim da drughi, trechi, i çetvarti dan videchi da sgrahie jesu çile, pokajani od suoga straha rugauſe veſseli meju sobom; povratisceſe na iste igre, na iste poſside, alli iznenada padosce zidi *muri illico corruerunt*. Ako nechiemo poghinuti Boga bojmoſe, *timendo cavebimus, cavendo salvi erimus*. Ako ki kod karame, kako prem strasciva, jamu odgovaram riççima Suetoga Ambroſa, koij reççe suomu puku. Koga on na pokaru nagovarasce. *Qui non timet timentem me contemnit, sed malo suo*. Pravovirni moij, Sueti Strah Boxij jest uzda nascim zlobama. Kako nemoxe Oroo u Nebeſku viſsinu bez krila uzdignutſe, tako nemoxe ko na ovemo ischietenomu suitu xive uzpregnutse od krivina bez Boxjega straha.

VII. Imamo u Suetom Piſmu jednu zamirnu priliku ovoga nauka. Cujte. Umorni jur Xidovi od dugoga putovania po pustigni i marzechi na Mannu koja gnima za suakdagnu hranu dasdiasce s' Neba; pobuniscesce suproch Moisesu. Bogh za pedipsati gniovu smionost uççini da izidu iz zemglie okgnene Zmije, koje suoim paknutiem muciahu na taki naçin one krivçe da xiviti ù bolestih tako xesctoçih gorre gnima biasce od iste smarti. Pripadeni na take pedipſe odmetnizi upitaſce ù Boga prostenje od suoje krivine. Smilovase Bogh, uslisca gnihove molbe, i naredi Moiseſu da uzdighnusi jednu viſoku gredu bude na gnu staviti jednu priliku od bronza koja gledana bi one tuxne ragnenike onçias ozdravila. Nu koja vi darxite daje bila ona prilika na darvi prikazana za lik onisih tuxnikaa? Vi mislite da bi slikka, illi jedne krotke golubize; illi jednogu biloga Labuta, illi od Pavona koi suoim sciarovitim perjem bi razveselio onisi, koibiga ghledali. Za ono mnostuo bolnika ozdraviti prikazaſe na varhu onoga visokoga darva jedan straxiu Zmaj ù koga kobiſe biho zagleda primiasce zdravje. *Fac serpentem æneum, & pone eum pro signo, quæ cum percussi aspicerent sanabuntur*. Ovi bi lik od Boga naredgen priſtraxiti za liciti. Mi dobrovoglno gledamo jednoga Lupeſa obiſena na krixu k' Bogu obrachiena; nu pazimo jostchie Judu na darvo obiſena, Absalona ghdi viſsi s' duba, Caina ghdise schita po dubrava, Datana, i Abirona koje proxdire zemglia. Akoſe budemo bojati Boga pokajachiemoſe od zlobaha, ako budemo zaboraviti pedepsanja utopichiemoſe ù krivine, *ubi metus nullus, emendatio nulla*.

VIII.

VIII. Ah dabi ja moga vas dovestiti u one stare pustigne od Tebajde, naslibiste ondi razboinike promignene ù Kalugere, uboize u Pustignake, Lupexe u Redovnike. Promignene vidilibiste necistih razpuschienih, oholih, netriznih, ghdise pasu travinam, i ugasivaju s' mallo vode suoju xegnu, i ako u gnih budete pitati s' koim naçinom ostavise udhe chiudi, odkle promina tako çudnovata? Suichievam odgovoriti jednim ghlasom da pakleni plameni samo pametim promiscglieni billisu jazi za oççistiti gniova sarza od suake zlobe, od suake gliubavi suitovgne. *Initium sapientiæ timor Domini*.

IX. Pitajte navlastite Dositea. Ovi mladich koglina prem plemenita tirase put od vojnistua s' uffanjem stechi s' vrimenom parve çasti. Nahodechise ù Palestini hotie zarkue pohoditi, i u jednoj od koi viddi u jednoma quadru od dobre ruke pengan, i zabiglixen. Pako. Strascise Plemich pazechi one sderuchi[illegible]amene, one oghgnene zmaje, one nakaznih, one vragove, one ossudjenike muccene ù oghgnu. Upita, od koga pisnika ono namisglienje bi[illegible] Bibimu odgovoreno da one mukke nebihaju gliuske namisglienje: nego Vangeoske istine; tad Dositeo, koi premda karschianin nebiasce meju triskom od ornxja çuo Vangeoske nauke, upita s' velikim brinuchiem jeda gnekolliko gliudij imadu upasti ù one ponorre. Gnekolliko? Bibimu odgovoreno, na' tissuchie, i na tissuchie upadaju u paklene propasti çeglidd od suake varste, koja zlo xivu, plemeniti, i neplemeni, Vojvode, knezovi, kragli, bez broja. Dakle recce Dositeo. Ia mogu za vazda poghinuti? Jeli utocischia za bixati jadde tako texke? Rekoscemu da u onoj darxavi pribivahu mnozi pustignaci koij trahaju xivot vechie Angeoski, nego gliuski. Ako u pustignu igem, namisli Dositeo musnochie bitti dase izgubim, ter mallo posli ighe k' pustignu, i nasavsci opatta jednoga od onisih Manastira molliga meju one kalugere daga primi. Oni spametni Pustignaci videchi jednoga plemichia od velike kucchie, bojnika oholo obucena, oruxiana rekoscemu nisu za vas ove nasce planine. Odgovori Dositeo: Occi hochiuse sahraniti, *Volo salvari*; a koliko vecchie oni Pustignaci stavgliahumu prid occi gnihove ostre zakone od ubostua, od siromaske hrane, od bdegna, od mucania; Dositeo prigovarasce *volo salvari*; samo da moja dusca nebude u Paklu zatuoriteme ù jednu spillu, obuciteme ù kostret, pitajteme cemerom, napojteme xucim, *volo salvari*; vikovicanstuo jest prem dugo, oni ogang xestosko xexe, nechiuse izgubiti, jachiu ù ovoj pustigni xiviti i umriti. *Volo salvari*. Bi primjen meju kalugere i na kon pet godischia Angeoskoga xivota umri suet.

X. Pravovirni moij, ovi strah suakomu virniku pristoise. Ako nebo jako garmi sjva mugna; akose zemglia trese suak zove Issusa, suakse oruxuje krixem, suak lupa ù parsi; suak nastoij bixati na otvoreno. A Pakla koi raztuova suoje cegliusti: *Dilatavit Infernus os suum*, ter xdere suaki dan na tisuchie i karsctiene dusce; Pakla velim, nitise boimo, nitise od gnega uklagnamo. Zamahnitamoli? Ludujemoli? illi Vangelju nevirujemo.

XI. Occe i Vangelju virujemo, i bojmose smarti, pakla, suda Boxjega. Hochiu vam virovati. Nu kojasu dilla? Tkose Boga boji, koi preda strahom od onizih goruchi ponoras, [illegible] ni suarne na livu strahu, ni na desnu; *Non declinat neque ad destram, neque ad finistram*. Suaki Mladaz premda bez uzdan podloxichiese Boxjemu zakonu akoga bude obuzdati Boxi strah; suaki duh ponozit ponixjabise kadbiga pristascilo suemoguituo Boga rasardiina; suaka xenska glava, josc daje jedna Ellena, illi jedna Cleopatra imalabi glavu punu sueti misli, a ne taschina i ponosnosti, kad strah da ima domala tilo bitti smardechja gnillad, i dusca ostro osudiena, imaobi misto u gne sardzu, u jednu riç suibismo vrat priklonili pod Issukarstov jaram, da imamo Sueti strah gnegova ostra suda, gnegove osude. Ciujte govorimli istinu.

XII. Prikazase occima Ezechide Proroka jednu ciudno vighene. Jedno prizamirno kollo od cetirih xivina potezano; alli ove nebihaju ni jangzi milli, ni pravedna Diza, ni kogni kroci i uzdi poslusnih; potexauga. Cudna stuar, jedan Lav po naravi nemijo, jedan Oroo ponosni, jedan Ciovik slab, jedan Voh ljn. Moxelise izmisliti prikazagne nesk-ladnje za mirino potezati kollo toliko slavno? Bez sumglie uputujese na vratolomstuo. Ere

nemo-

nemoxe bitti, da zuiri naravi toliko razlike i toliko meju sobbom neugodne nebudde hotiti stramputize tamo, amo, i kollo rasciniti, i razbitiga ù sto kusa; sa suim tisim putovanje bi toliko redno, i uprav da Prorok osta stega zaçudjen i ko vam sebe da xivine toliko razliçne, potezahu toliko skladno sue inokupno onamo idjahu ghdij Boxji Duh uputjasce, nitise svrachiaju nighdir. *Ubi erat impetus spiritus illic gradiebantur, nec revertebantur cum ambularent*. Suarha gniova hodjegna biasce samo uzmnoxenje Boxje çasti, neustavgliasej ni raskosni perivoj, ni bridne planine, ni napuna sela, ni zapustene pustosci. *Ubi erat impetus spiritus illic gradiebantur*. Nebihau inade, nebihav natizanja, stavni, ugodni drugo, negledaju, nego da kolo bude zdravo putovat. Nu kako xivine tako razlike, tako neslisne u chiudi, ù odrahenju, ù naravi potezau toliko skladno, toliko mirno? i sctoje cudnovatje bihaju sue bez uzde, bez vladaovza? Pravovirni biasejm uzda strah Boxji, ere sivajuchi mugne, garmechi i metajuchise triskovi varhu gnih, u onemu strasnom unebesu cudnovati vihara, ciouik idgiase bez varke suojim putem, Voh neobbliniivascese, Lav, i Oro nesmisgliaju na grabes: Tako nam suidoci Ezechiel. *Hæc erat visio discorens in media animalium, splendor ignis, & de igne fulgur egrediens*. Bez vidinstua cichia straha Boxjega jaoh tuxno kollo razbichiese u sto chusa, koiga potexu jesu bez uzde jesu od chiudih toliko razlike, Lav, Oro, Vo, Clovik, ako ne gledaju da kollo zdravo bude putovat, negochiese suak suratiti ghdimuje ugodnije, ghdimuje korisnije, mislite vi bez uzde, i bez vodiovza kolochiese razciniti, i iste xivine u toliko plemenite u koliko bez uzde, i bez vladouza potexu kollo toliko slauono nebi bile koje jessu. Strah Boxji, Strah Boxji pravovirni moji, a sue igde dobro.

XIII. Alli nemojmose bojati kako nemio Cain, Koi bez prikoren od Gospodina Bogu daje suoga Bratta ubijo bojascese umriti, a ne izghinuti u vike. *Omnis qui viderit me occidet me*. Mise boimo da Grad nebude Vinograde natuchi, da neizgubimo onu prabu, da nebudu pristati targovine; akose zemglia trese mise boijmo da nebudu nas oboreni zidi poklopiti. Ako samo mise ovi nesrichia boijmo; ovoje bojatise paka kako opaki Cain, bojmose jeresmo uvridili jednoga Boga, *qui potest corpus & animam perdere in gehenam*. Bojmose jere nemoxemo nami obechiatti stanovito jedan dan Xivota; ako zdravi idemo lechi neznamo hochiemoli ustati sutra dan; suaki [illegible]z, svaki dan moxe naj poslidgni bitti. Bojmose ere imamo dat razlogh Bogu; bojmose vikovicanstua; bojmose vicgne osude. Bog hochie dase boijmo. Boxe neumarli? akobi ovi suetih strah kraglievao u nasci sarzi, kojabi opaza bila u mladi, koja pomglia ù Stari, ù Zarkovgnoj cegliadi, koij Sueti izgledi; u suih koja poxuda od kriposti. Akose budemo bojati Boga, nechiemose bojati nikoga drugoga, i bichiemo sahragneni, bichiemo çivani. Akose Boga neboijmo, bolichiemose suakoga, i izgubichiemose. Bojmose dakle Boga.

RAZ-

Digitized by Google

RAZGOVOR XX.

U PETAK NEDIGLIE MUKKE I.

Expedit ut moriatur unus homo pro populo, & non tota gens pereat.

Potribnoje da jedan çlovik umre za puk, a da vas narod nepoghine.
Sueti Ivanna pog. 11.

I. Iadni Xidovi kolikobi boglie za vas bilo dase nie nighdar ù duoru Jeruzolimskomu skupilo ono vichie necisto, u kom bi odluçeno ono *expedit* uzrok vasce naj zadgne pogube i rasuchia. Vasci stari nebi bili vidili tecchi po ulizah Jerosolomski rike Xudinske karvi, ni gomille martui tilesaa neukopani, ni opthieno razorenje gniova Grada, a vi neboghi gniovi Unuççi nebiste bili bez kragliestua, bez Proroka, bez Templa, skitavzi pogarghieni, porugani, suim marzechi. Pravovirni moji ono *expedit* ono potribnoje od Poglavizaa Redovniski, i Farizea ù onomu zborru bez razborra bi jedini uzrok sui peçalij, i tuga narodu Xidovskomu. Smamieni za nejzgubiti ono mallo Gospostua koje gnim biasce ostallo, odluçise Sina Boxjega smaknuti suproch pravdi. *Venient Romani & tollent locum nostrum, & gentem.* Dochichie Rimgliani, i uzestichie nasce misto i narod. A ere Isukarsta pogubisce, osvojsce Rimgliani Gospostuo gniovo i narod. Pravovirni jest Bogh koi vlada, jest Bogh koi smeta opaka suitovania, zgradiena ne varhu onoga sctoje pravo, sctoje pristoino, nego sctoje ugodno, illi çinise korisno. Reko çinise korisno, ere nemoxe nikako korisno bitti scto nie pristoino, kako u suomu bichiu Ateniesi odlucise s' naravnom suitlosti. *Quod honestum non est, non potest esse utile.* Umie, umie Gospodin Bogh neizmirnom suojom mudroschiu, kojom Svim Suitom vlada pute priçiti gliuskomu himbenstu, ter çiniti da ovo ondi naghie vratolomstuo odkle mgnasce na visinu pripetise. Vighmo ovo istinu kojaje duistine suim *expedit* korisne daju promisli mo.

II. Tolikoje nami potribno da imamo vazda prid oççima od pameti da varhu glave Zlobnika zlobba padda, da joschie s' pocetka suita hotioje Gospodin Bogh ovu istinu izusstiti ~~za nas nauk~~, ~~a poslia~~ dilovaniem potuarditi. Kroz jednu Xenu, koja bi Evai, parva nasca Mati podloxi Sotona pod tesko Xuxanstuo vas gliuski narod, a Bogh ù isto dobba odluci i suproch paklenomu zmaju suidociuscise da jedna Diviza koiaje bila Maria slavna Boxja porodiza, bude gnema oholu glavu splessati, i satarti. *Ipsa conteret caput tuum.* Vochiem darva zabragniena sluxise Lucifer za vas Suit rastrovati, Darvom od krixa hotijoje Bogh Suit izliciti, i istoga Lucifera pridobitti kako s' veseljem Zarkua Sueta qvi danaa poje *Multiformis proditoris ars ut artem falleret, & medellam feret, inde hostis unde leserat.* Nu ovim istim nacinom koimie Priviscgni hudobsku zavidost smeo, sluxise suproch hudobskim naslidnikom, cinechi dase ista opaka namisegliegna zlobni gliudi obrate suproch gnimi, i da ostaju istim suoijm maccem probodeni, kako Sueti David veli. *Gladius eorum intret in corda ipsorum.* A ovo isto potuardjiju duboke one Jobove ricci: *Qui apprendit Sapientes in astutiam eorum.* Da Bogh (kako Sueti Tomas, i Liran tomacce) umihi ciniti da u oni isti

ti puti koje gliudi od Suita tiraju za otit naprida, gniovo vratolomstuo nahode. *Vidi impium*.

III. Budi nam od tega oççiti izgled Ieroboam kragl Izraelski. Ovi uidechi da onu jedanies Rodaa Izraelski ko odmetnuvscise od Ieroboama bihauga na kragliestu uzvisli, imadiahu po zakonu pochi u Ieruzolim za ondi u Templu obiçajne xartue, i posvetilischia Bogu prikazati; Uzboiase varlo da puk nebudde suoga predgnoga kraglia od kuchie Davidove opeta obgliubiti. *Dixitque Ieroboam in corde suo nunc revertetur regnum ad donum David, si ascenderit populus iste ut faciat sacrificia in domo Domini in Jerusalem*. Scto radi toga uççini? Ciuite. Poznajuchi pukovo prighnuchie na kipoçanstuo, zgradi dua zlatna Junçichia, terji suelicimi biglizima od veseglia postavi u dua poglavita Grada suoga kragliestua, davajuchi suim naznanjo da jur potribni nebiase vech u Jeruzolim poch na obiçajne suetkovine, kad suoje Bogove u posobnoj kraglievini imadijahu. S'tom hudom hitrinom, çini Jeroboam daie jur krunu Izraelsku na suojoj ghlavi, i od suoga koglina ustanovitio, ere puk bi sasma kuchiu Davidovu zaboravio. *Excogitato consilio* (velli Sueto Pismo) *fecit duos vitulos aureos*, *&* *dixit eis nolite ascendere in Jerusalem*, *ecce Dii tui qui te eduxerunt de terra Egipti*. Slusciaovci, scto govorite od ovoga hitra namiscenja, od ovoga *expedit*; za uzdarxati krunu na glavi; jeli razborito? Niki mudarci od Suita koi hochie da Bogoçaskenje sluxi razlogu od uvladanja pohualilibi Jeroboamovu izmisglienje. Alli mudros nebeska velli dase varahu i laxu, ere po istomu putu po komu ovi nemijo kragl mnije ustanovititi Israelsko kragliestuo u suojoj kuchi, po istomu putu izkoreni sebi, kuchiu suoju, i koglinu suomu vladanstuo i xivot. *Et propter hanc causam* (Bogh govori) *peccavit domus Jeroboam*, *&* *evversa est*, *&* *deleta est de superficie terræ*.

IV. Prigliubini çuvajtese hotiti igdar uziti uzgor ako listue to jest Scalla nie naslognena na razlogh, na Boga kako ona Iakobova Scalla. *Dominum innixum Scallæ*; inakochiete vratolomno pasti niz istu Scallu. Gospodin Bogh u suomu kragliestuv ima jedan Zakon stavni, koga nighdar niko nechie mochi razvarchi, ni uççiniti da izide iz obicaja. Znateli koije ta zakon? Rechiuvam. *Eadem mensura qua mensi fueritis remitieur vobis*, Istom mirom kojome mi budemo miriti izmirichiese i nama. A to ne samo u drugomu xivotu, nu iosctie mnokrat u ovemu, a to ne samose izpunije meghju nami i Bogom, nu josctie meju nami, i izkargnem nascim kako suidocise Isukarst bilodano: *Quod uni ex minimis meis fecistis mihi fecistis*. Scto budete ucinti od najmagni menichiete ucciniti. Cinise onomu dobra ona namira za uxmnoxiti suoje immanje, alli tugliom schiettom; moxe oni drughi podignuti suoje bichje, i namistititse dobro, alli tirajuchi sussida; pazite varlo scto cinite, ere bez sumglie graditichiete vami kuchie, i stizachiete blago, a Sinovi, i Unuçi vasci hochiej razorlti, i razasuti. A tovam Bogh isti suidoci. *Isti ædificabunt*, *&* *ego destruam dicit Dominus*. Vidichiemo veli Bogh koje jacji, vi gradechi, a ja razorechi. Nitise imamo uzdati da cegliade, komu bezakogne cinimo jest cegliade potischieno, cegliade koie nemoxe nascoj silli odoliti. Pace zato vechmase imamo uzpregnuti da koliko cegliade sillom pritiskovano toliko jacenje Bogh silnike prittiskuje.

V. Ciuite jeli to istina. Biusci Jeu od sui Akabovi vojvoda na Izraelsko pristoglie uzvisen pisa udiglie knighe suim poglavizam Samarie koijm Akab biasce priporucio suoju sedamdeset Sinova. Naredba novoga kraglia bi ova. Akose darxite samnom, ako jeste od moje strane, a ne od Akabove kuchie za bilighe vasce virnosti, i za moju millost stechi rastavite glavom sue Sinove Akabove vascega Gospodara. *Si mei estis* *&* *obeditis mihi tolite capita omnium filiorum Domini vestri*. Odgovar takivim kgnigam bi da oni Samaritanski Poglavize, ureda zapovid novoga kraglia izpunisce. Suim sedamdeset Akabovim Sinovom glave odsicose, stavisei u krosgne, i poslasei k'Ieu na dar. *Cumque venissent litteræ*, *ad eos*, *tullerunt omnes filios Regis*, *&* *occiderunt septuaginta viros*, *&* *posuervut capita eorum in conphinis*, *&* *miserunt ad eum in Israel*. Nu pristannimo ovdi mallo molim vas ter promislimo cemu, radi cessa, s'kolim razlogom ganuti Samaritanski poglavize cegliad plemenita posiccene gla-

glave Sinova kraglieski poslasce ù krosgna koie sluxe ù Iemagnu; nu biusci one glave poslane kako iedan poklon, i ugodni dar novomu kragliu eastnije, i postenijè biasce poklonitimui na sùdi zlatni, illi srebarni; illi biusci one glave occiti biglig slavno dobichia Ievova, stecena suproch kolinu Akabovomu, nebiasceli prilicnijo s' vesegliem trubechi u Trubglia, i udarajuchi u Bubgne nositij zabodene navita kopja. Bez sumglie boglie bisce ucinilo ovako po sudu gliuskomu; nu sudu Boxjemu koi osvetjuchi bezzakonia suproch izkargnemu ucignena, uccinise podobnije i pravo dase buddu glave Akabovi Sinova nositi u krosgnia. Znateli moij slusaovzi s' kojom silnom nepravdom biascese Akab podnio suproch Nabotu? Ovi Sirema ciovik possidovasce jedan Vinograd, koi Akab kako moguchij prem da Gospodar tolici zemaglia hotiasce damuse suakako proda, a ere Nabot neti ugoditmu nemio samosilnik za otetimu Vinograd hotemu xivot. Razumiteli sada pravedni Boxij Sud, kad Akab u vesegliu Nabotov vinograd targasce, Gospodin Bogh josc on suoje targanje odredivasce. Ako ti sada targasc grosje Nabotoui lozaha, a jachiu do mallo targati xivota [illegible] sinova. Ti sad tischis rujno Vino iz tuje grosia, a jachiu tuoje traghe tistiti karv. Ti sad uxivas ghdi ove krosgne punne grosja gledas, a u krosgnia u krosgnia jachiu odsicene sui tuoji sinova glave k' Ieu poslati. *Hæc dicit Dominus, occidisti, & possedisti, ecce ego inducam super te malum & dimittam posteriora tua, & clausum, & novissimum in Israel.*

VI. Ovije zakon koise ù Boxjemu valadanju obsluxuje. *Eadem mensura qua mensi fueritis remitietur vobis.* Punnesu knighe ios suitovne taki izgledaa, alli ja gliubim sluxitise Svetim Pismom upisanim od Boga za nasc nauk. Glasovit jest oni Aman kraglia Assuera parvi milosnik i poglaviza koi hotechi na viscali sramotno Mardocheja sagubiti; na istom darvu koie biasce pripravio za obisiti Mardokea bi on obisen. Boxja pravda grede za tragom gliuske hudosti, i cinij dase upadde ù istu jammu izkopanu drugomu. *Incidit in foveam quam fecit.* Ios oni Poganin Pisnik reçe. *Quod quisque fecit patitur auctorem scelus repetit, suoque premitur exemplo miser.* *Sen. Trag. 1. Act. 5.*

VII. Sua ovo kase bilodano vichie danasgnega Vangelja, ovi hudi suitnici neka da nebbi dosli Rimgliami i hoteli gnima misto, i narod, kuppe vichie suproch Nebeskomu Ozu, i Sinu gnegovu. *Adversus Dominum, & adversum Christum ejus*, a Bogh za isti uzrok posla dua Rimske poglavite Vojvode Vespasiana i Tita Oza, i Sina koii razorisce, i satarisase misto gniove i narod. Xidovi izbisce Isukarsta, vodisega po Ieruzolimski ulizah suezana za rugh, i prikor; Rimgliani (kako pripovida Tilon Xiudio) guoadienima verugama izbisce triest, ossam nai plemeniti i naj starih Xidova, terii rukami naopako suezani po ulizah istoga Grada sramotno, i prikorno vodisce. Xidovi kupisce Issukarstov xivot za potischienu cinu od triest pineza, a u Jeruzolimskomu rasapu (pisce Ugon Floriacense) dase prodavau trieset Xidova za jedan pinez. *Non defuerunt qui triginta mancipia Judæorum uno numismate mercarentur.* Xidovi Isukarsta na krix u vazmeno vrime pribisce. A Rimgliani u vazmeno urime osvoiisce Ieruzolim kadse u onemu poglavitomu Gradu vecchie od dua milliuna i sedamdesset tissuchia [illegible] po persat na dan pribivaju na krixe, na taki nacin da nebiasce vecchie mista za tolike krixe ni krixà za toliko tellesa. *Spatium crucibus deerat, & corporibus cruces.* Tako Josip Xudio sulldoci. A sua ova ubiegna, i ostro razuchie hotie Gospodin Bogh daga uceini Tito ciovik naravi toliko blaghe i mille da biasce zvan *delicia generis humani*. Neka bude suim occitto da ona priostra pedipsa nebiasce tuorstuo Rimske nemillosti, nego Nebeska pravda i osvetta koja slidechi Xidovskoga vichia stupaie hotie xidove za isti uzrok pecaliti, za koi onise skupisce suproch Issukarstu, i varhu gnihovi opazi glavaa sue mukke obratiti, kojma pravoga Isukarsta umorisce, *ut commederent fructus ad inventionum suarum*, kako od gnih biasce Isaija prorokovo.

VIII. Alli nie dosta za nebiti dostojan taki pedipsaa Boxiih, ukazati da ono stose cini onomu cegliadetu cinise, illi za millost Boxie sluxbe, Boxie casti, opiena dobra. Niie dosta ne; ere Bogh koi nai skrovita nascega sarça pazi dobro zna da ono tuoje dillo koie prem dabi moglo bitti za

Digitized by Google

drugu suarhu, drugo negleda nego zadovogliti onoj tuojoj pohotinosti. Iest sarcba, iest zavidost, iest osveta, alli priobrazena u kripos. Kaxem te vammi.

IX. Nitko nebi toliko suprotiva Daviddu, nitise gnemu tolikom mocchim oprigi kad bi kragliem okrugnen, koliko Abner parvi milosnik i poglaviti Vladavaz kod Saula jur martva. On odcipi od Davidove krune jedanest Izraelski roda, i ugçini da budde uzvisen na Izraelovo kragliestvo Isboset sin Saulov. Bih jedan dugh, i oggnien rat meghiu ova dua kraglia. Iedan dan Izboset veoma rasargen suproch Abneru, jer ovi biasce osquarnio odar suoga Gospodara; karaga oççito, i reççemu. Koja plaha nesvis tebeje potaknulla na zagarglienja Resfe drughe Xene tuoga Gospodara, i moga Oza? *quare ingressus es ad concubinam patris mei?* Nemoxese ni izrechi, ni misliti koliko occhiuti Abner ovo Izbosetovo pokaranje, premda toliko pravedno. Zaçarglienise, uxesese, zaxarisce, ter vas gnihu reççemu: Tolisame ia iedan Pas? Spomenise dasamti stavio krunu na glavu, a nisamti do u Davidove ruke; a ti danaskame karas za jednu xenu? *Quare iratus nimis propter verba Isboset, ait nunquid canis sum ego qui non tradidit te in manus David, & tu requisisti in me quod argueres pro muliere hodie.* Potomtoga za izrigati suoj jid, i obaliti s' vecchiom sillom Izbosetovo pristoglie, obratise na proroçanstua, kunuchise da ima nachi naçin dase izpuni obechianje Boxie Daviddu uççigneno. *Hæc faciat Deus Abner, & hæc addat ei, nisi quomodo juravit Dominus David, sic faciam cum eo, ut transferatur regnum de Domo Saul ut ellevetur thronus David super Israel; & super Judam.* Za boglie staviti sue pritigne ù dillo skuppi Abner sue Izraelske poglavize, i kaxuchi, i donosechi prid gni ne plavos suoga gnivah, nego nepomisnu istinu proroçanstua Boxiega, napomenu onome vichiu koliko biasce pristojno za Boga posluxati, koi toliko godischia prie biase obechio Davidu suomu virnom çastiteglju sue Izraelskovo kragliestuo staviti jedan put u dillo proroçanstuo toliko slavno, dixuchi iz Isbosetove glave krunu i stavjajuchiu na glavu Daviddovu. *Sermonem quod intullit Abner ad seniores Israel dicens tam heri quam nudiustertius quærebatis David ut regnaret super vos, nunc ergo facite quoniam Dominus locutus es dicens; in manus servi mei David salvabo populum meum Israel de manu Filistiim, & omnium inimicorum ejus.* Na ove riçi ostajem zacudjen. Reçimi Abner odkle izlasi ù ovi dan ovo proroçanstuo nigdar prie od tebe ukazano, ni povidano, ni ù darxavi Gospodara tuoga çuveno? *quoniam Dominus locutus est.* Koje bio parvi glasnik ovoga hotinja Boxjega? Odgovara Abner sue sto ia izjustivam biloie prie od Samuella reçeno. Jedaje uskarsnuo Prorok toliko velik? Ako nije iz grebba usto, ako josc u Limbu poçiva, triba rechi da ovo navischienje bi od gnega uççigneno onda kad pomaza Davida josc mladichia. Ako ovo Proroçanstuo j'est toliko starro, kako dakle ti na sramotu Boxje odluke toliko oççite i bistre u Nebeski knigga upisane, i Abramovim Unueçima navischiene, smiosi za mnogo godischia harvati, i stresati Davidovo pristoglie za sasma obalitiga? Ah cesto krat Politica, illi za uzvelicitse, illi za osvetitse pripovida Pisma, i piva proroçanstua. Razumim zavode tuoga govorenja. Ono proroçanstuo koje za Davidovo uzviscenje porodisce nikada Isaj Ota gnegova, i kojeje bilo zakopano, i zatajano od tebe za dugo vrime za mochi kraglievati, i gospodovati zajedno s' Isbosetom, napokom priporodiloseie, i izisloie na svitlost u Resfvoj loxnjzi, na taki nacin da tuoje neuzdarxanje plavho, i tuoja nenavidos sad govori scto odavna istina reçe. Abner nie gliubio Davidda, nitie mario dase izpunni Boxie proroçanstuo, nego pomarxjase na Isboseta, ne kako na nepravedna posvoiteglia Izraelskoga kragliestua, nego kako na slobodna pokaraovza gnegova bezakongna, gnegova smionstua. Koprem od pravde, od proroçanstua hotie Abner pokriti suoju osuetu, suoju nenavidos prema Isbosetu, alli plati xivotom suoje himbenstuo, ere ù istih dan ù koi on slavan, i samiren sastavscise s'Davidom biascemu obechio datimu u ruke Izraelsko kragliesko ù oni isti dan bi od Joaba Davidova Vojvode po izdajstu ubien. *Percussit illum in inquine, & mortuus est.*

X. Viruetelj vij da sua dilla kojase kasu pravedna, korisna opchinom dobru, Bogu draga, ghledaiu pravdu, ghledaiu opchieno dobro;

bro,

Digitized by Google

bto, ghledaju slavu Boxiu? koliko krat jessu nemille osvete, pokrivene lupeschine, i neredne pohotijnosti cinechi da zakon, i Vangelje akoje od potribe sluxi lakomosti, sarxbi, gnegovu raspuschienju. Ovi cine ko nisi Lisnici (veli Latanzio) koij stavjaju od suda lipi napis od koga lika, allise unutri shrani otrou. *Quos non aliter intueri decet quam medicos, quorum tituli remedia habent, pixides venena.*

RAZGOVOR XXI.

U PETAK NEDIGLIE MUKKE II.

Collegerunt Pontifices, & Pharisæi concilium adversus Jesum.

Skupisce Poglavize i Farizei vichie protiva Isusu.
S. Juan. pag. 11. 5.

I. Cemu toliki zborhi, cemu tolika vichia, o zlobni poglavize Zarkovni, i prihudi Farizei. Cemu vi odavno sutete u ovoj vichi da Isukarsta smaknete. Bichiete zadovoglni, allichie smart Isukarstova bitti poguba vasci kleti ghlava, satarenje grada vascega, i snega Xidovscoga naroda rassuchie. Onchie umriti, ere hochie tako za gliuski narod odkupiti; a vichiete na vascu sramotu poghinuti, prem da nechiete. Mogulise proroçianstua stara ne izpuniti? Vi kako vistj ù pismiih umiliate kazat Irudu du Messia vascimi Ozima obechiani imadiascese u Betlemu rodditi. *In Bethlem Juda; sic enim scriptum est per Prophetam.* Kako sadara nehumite po Isaj da ima umriti, i ubijen ere on usthiti budde. *Oblatus est quia ipse voluit;* da ima bitti izdan, *homo pacis meæ magnificavit super me supplantationem* kakoje prorokova David. Prodan za triest pineza po Zakariovu prorocjanstu *apprenderunt mercedem meam triginta argenteos;* da ima bitti na sramotu darvu razpet, *foderunt manus meas, & pedes meas* govori David: a za vechiu pogardu izdahnuchie megh ju dua zlotuora *cum scelleratis reputatus est.* Ricisu Isaiove. Nepiseli David joschie dachie bit pichia gnegovoj goruchioj xegli Oçat, i Xuc, *in siti mea potuerunt me aceto?* A za vechiumu mukku datti rugchie tvoriti gnime uspriategli gnegovi, *videntes me deriserunt me.* Alli bilodano pise Isaija da taku gliutu i cemernu smart; i take texke bollesti, i taka porruganja onchie podniti pravidan za nepravedne, za gliuske krivene opplakati suojom karvi. *Omnes nos quasi oves erravimus, & posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum.* Cemu dakle hudi zlobnizi toliki zborhi, cemu tolika vichia? A mi ostavimo Pravovirni, ostavimo ove proklete glave da grade smamjeni sebi rasap. Mi ovi danah na ossobiti nacin muçç nascega Spassiteglia posvechieni, ukaximose harni takomu dobrocinstu dar s' uspomenom od dobrocinstua. Jachiuvam danas u kratko staviti prid occi gorke ballestih gnegove xalosne dusce, neka ui razmisgliajuchi budetese ustegnuti od suakoga sagriscenja.

II. Ulizuje nas Spasitegl Boxji Sin i ciovik pravi u Vartal od Getsemana kakono usilno poglie za od one smarti osvetiure, koju u perivoj Raja zemajskoga opaki Lucifer nascemu parvomu Roditegliu, i u gnegovu sulhm nama zadah biasce. Tako nam Sveti Luka kaxe onim riccima, *factus in agonia*, drugo nechie rechi, nego harvanje,

 nego

nego bijenje, a zato bojno misto zovese Agone. *Omnis qui in agone contendit ab omnibus se abstinet* veli Sveti Paval. A bih toliko varlo, i ostro ovo Isukarstovo bijenje u Getsemanskom privoju da nebbi bez prolivanja mnoghe karvi. *Factus es sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram.*

III. Alli skim nas rabreni osvetnik bijase u vartlu? ghdisu oruxnici, ghdilli oruxja, ghdilli nepriategli, koijga pristraxiti moggu; i mallo magne nedochi varha viteskomu Isukarstovu sarzu. *Cœpit, pavere, tædere, & mestus esse.* Josctie cette oruxane naripile nagn nisu, *cum fustibus & armis* Josctie uccenik Izdajnik, i parvocelnik od zlotuoraza nii gnemu nastupijo? Dakle s' kimse on bije, s' kimse barve, daje vas karviu obliven? velim da parvi nepriategl, koi u Vartlu nascoci na Issukarsta, bih smart grihom oruxana. *Stimulus autem mortis peccatum est.* Ova silniza, koja biusci vas gliuski narod suojom strasnosti poplascilla prikazase suojm strahovitim lizem Isukarstu neka pripaden, bude na trak bixati, i viteško dillo ciovicanskoga spassenja, sasma zapustiti. Alli cette oruxane koje ova varlovita zatocniza sobom vodjase bihaju prinemille, i xive misli, sui priostrj muka, koje ko silni grad kad padda na xitnorodne ghlase imadiajuga satharti. Misli velim da skoro zamichieni nemilli vojnizi imadiuga ko opaka lupexa suezati, i na pristoglia od Farizea suoj glavnih nepriateglih sramotno smuzati. Misli da imadiasce bitti primien prikorom i zausniczam, misli dama imadiaju glavu ostrimi dracama probosti, i lizo pliuvotinam izgarditi. Misli da za rugh imadiasce ko ludjak u bilu haglinu obuçen. Misli da suoje divisko tilo gollo imadiasce biti zuezano za stup, ter od jamasnih karvnika izlupano na izminiçe, i raskarvavjeno. Da prilikouan Barabi Lupexu, Ubojczi, uzbuniteglju imadiasce magne bitti zignen on koij biasce ista pravednos, ista dobrota, Boxijh Sin upuchien suaçie çasti, suaçie gliubavi pridostojan. Miseo naj posli da porugan, pohuglien, proklignen imadjasce meju dua lupexa na prikernomu krixu pribijen izdhanuti. Ovo, ovesu, o Pravovirni, oni nemilosnizi s' koijmase harva Isukars u Vvartu, i tolikose za trudih u takovom bijegjnu da umoren oznojse, i xivon karvi oznojh. *Factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram.*

IV. Ah da budete boglie razumiti velikos ovoga bijenja promislite na onu pomoch, kojamu dogie, s' Nebesa, *& apparuit Angelus de Cœlo confortans eum.* Radi koga uzroka, Slusaovczi moij, mollechi Isukarst u Vuartlu bimu poslan s' Nebesa jedan Angeo razgovoritegl; a biuchise u pustignih s' Paklenim poglavizom, neprimi taku pomoch, nego biusci jur napasnika pridobio, tada saidose Serafini za sluihiga. Nu scto govorim u pustigni. U suemu tiku gnegove mukke pustava Vicgnih Otaz daga uzvisuju na krix golla i probodjena u prigliuti bollestih ki Nebu viçe, *Deus Deus meus & quaere dereliquisti me.* Puschiava daga Karvinici kano sarditi Psi darpe, daga okrune draçama, daga splesiu, daga psuju, a ne sagliemu ikàkvu pomoch ni gliusku, ni Angeosku, tako da od suakoga ostavglien moxese tuxiti *consolantem me quæsivi & non inveni, & non erat qui cognosceret me.* Zato dakle vechma u Vurtlu a ne u pustignu, illi u druggo dobba gnegove mukke sagliese gnemu jedan Angeo daga razgovori? *& apparuit Angelus de Cœlo confortans eum.* Velim da ovo bih datti nami na znanje da Iskarstowo harvanje hih u naj gliutiem boglju koi bi ighda protiva Isukarstu u vas gnegov xivot, i u ostalo vrime gnegove prigorke mukke, ere bih boj u vnutargni mislij, kojemu morhaju, i razcipaju istu duscu, bih boj meju occhluchiengima i duhom, bi boj s' istom smarti dobitnizom holom suega gliuskoga naroda, bih boj nochgni u kom silna vojska bez brojni mislih od sue gnegove mukke, na gnega inocupno naripi. Zato bi potribno da budde od suoga Oza po Angelu razgovoren, neka uzjacen u duhu bi mogao tolike silne nepriateglie pridobiti.

V. Varlij dojstine i strahoviti bisce nepriategli suproch Isukarstu smart priuda, i vojska tolici muka; koj pod smartnim stigom vojevhaju; nista nemagne moguse zuatti slabi zatotcnici, prema druzim bollestima, koji gnegovu tuxnu duscu nemillo muçisce. Znateli kole bisce te bollesti? Bolestih koje u gnemu uzrokovase promisglienje, i skruxenje od opaçina suega svita, i bolesti uzrokovani od gliubavstua kojamu u sarzu goriasce od Boxje çasti uvridiene; uzrokovane

ne od posaglienja kroz smiccovicanske ne-
voglie. A za na koji nacin razumiti kakua
bih Isukarstova bollest za cich grihaa koja
bihase uzeo nase; imat znatti da sui grisi
tuoreni, i koise do konza suita imadhu tuo-
riti, tolike necistochie, tolike psovke, tolike
Izdahe, nepravde, osvete, kamate, lupe-
shine, ubojstua, varke, potuorenja, nehar-
nosti, sua ova vojska zlochia bih prid Isu-
karstovm pametim ne na smetenim nacin
gliudsk kako mi prividjamo stuari doho-
dne negoprem bristo i potanko, sue vidieno
ù suojoj uvarsti suoim brojem s' okoliscima
suoim. Jzvan tega bududuchi hudost od gri-
ha nejzrecena, biusci daje vuridjenje jedno-
ga Boga neizmirnoga, Isukarst immediasce
suitlost neizmirnu u pametih, i nejzmirnu gliu-
bav u sarzu za poznatti, i marziti na ovu ne-
izmirnu udos od griha, a sa suom suitloschiu, i
gliubaviu poznajuchi sue grihe od suita, chiu-
chiase bollest tako neimzirnu da sue gliuske i
Angeoske pameti nebi mogliu igdar dohititi.
Petar Apastol za grih, koi uecini, zataiuchi suo-
ga Boxanstuenoga Nauciteglia pisce Sueti Lu-
ka da plaka gorko *flevit amare*. A Sueti Cle-
menat veli da on u vas suoi xivot proli to-
like suzze da obilno gnih teççenje biasce mu
na lizu brazde uçinillo. Alli joscte dabi bi
bolni Petar moree suzah prolio, i dabi
boles od sarza, plaç od occi nadodilla, sa
suim tim bilobi sue to jedno nista, prema bol-
lesti, koju za radi istoga Petrova griha ima-
joje Isukars. Pacek velim, joscte dabise sue
kolike suzze prolite, i kojechiese proliti, i
koje imalibise prolitti; a da sue bollesti ko-
jesu ochiutili, i kojechie ochiutiti, i kojebise
imale occhiutiti sui kolliki poçorniçi s' skru-
seniçi od suita zajedno skupjene za uççini-
ti jedno more, jedan Occean, jedan ponor
od skruxenja, sue ovo more neizmirno od
bollestih bilabi jedna kapjiza prema onoj
neizimirnoj bollesti koju Isukarstova dusca
occhiuti za grihe od suita.

VI. Nu stochiemo sada rechi kad sovom
bollesti sastasese (kako s' ponoram ponor,)
boles za çich gliubostua çasctij Boxie uvri-
djene? Za dohititi na koi naçin taku bollest
tribaje promisliti da Bogh bihoje od gliudi
bez brojinim neçastjengnim i takima bezakon-
gima, koja po suojoj naravi upravienasu za
oxalostiti sarze Boxie, a stizim dignu Bog-
u isto Boxanstuo, ere dabi moglo bitti di-
gnullbi Bogu suoje blaxenstuo. Grih po na-
ravi istira kolikoje od suoje stranie Boga iz
suoga kragliestua; ere smartnom krivinom
ostavjase Stuoritegl, a staviase suarha naj
posledgnia u stuorenju, scto isto kako sma-
knuti z' Boxje glave krunu od Boxanstua,
i gnome stuorenie okruniti. *Biusci, da ratio ultimi finis est ratio divinitatis quæ non potest convenire nisi soli Deo*. (kako Bogo-
slovzi velle).

VII. Nu buduchi na suitu taka nakazna
neurednos, kakonoje Boxje uuridgenie ne-
kase nemoxe rechi da nie niednoga çegliade-
ta, kojeseje bollo, kolikoje po pravdi zada-
voglno za gliubav Boxje çasti, zato Isukar-
stova Dusca boxanstuom s' jedignena ù kipu
Sina Boxjega hochiuti bolles jednaku gliuba-
vi kojom Boxju ças gliubjasce, ko moxe ta-
ke bollesti puççinu izmiriti?

VIII. Nahodim da Moises koibiasce samo-
ciovik i gliubav gnegova prema Bogu drugo
nebbi nego jedna malakna iskra onomu ne-
izmirnomu oghgnu prilihovana, koi u Isu-
karstovu sarzu goriasce; nista nemagne Bo-
gogliubni Vojvoda Mojses molli Bogga, illi
daga pormasi s' knigha od xivota, illi da ne-
dopusti da on vidii gnegovo imme neçastie-
no, *aut dimitte eis hanc noxam, aut dele me de libro vitæ*. Molli daga smarsi s' knigha
od xivota. Zasto? *Ne forte dicant Egiptii: calide edduxit eos ut interficeret in montibus*.
Evovam gliubostua. Boiascese Mojses da
kros pogubu puka Xidovskoga nebbise ozla-
glasillo prid Egipzianima Boxie ime, *ne forte dicant Egiptii calide edduxit eos ut interficeret in montibus*.

IX. Od druzih suetaza, i ioschiera znase da
çujaju koj kod teski grih od kogakodir chiu-
chiaju prigorke bollesti. A Sueti Francesco ve-
gliasce da gnegova bolles radi ovoga uzro-
ka biasce taka kako dabimuse jedan maç za-
blo u parsi, a paka izvagen opeta bimu-
se u parsi zabio. Nu ako dotle dotirasce
bolles gliubovnike Boxie, da nami koij ni-
smo takoji bollesti vistih, çinise stuar rudohi-
tiva, kakua mislimo daje billa bolles Isukar-
stove dusce stuorene od Boga navlas da radi
Boxje casti, i necastienja bollih, a na suar-
hu nejzmirnom Boxjom gliubavju nadarena?

X. Varhu bolesti od poxalenja koju ochiuti
iosctie Isukarstova dusca, radi tolizi nevo-
gliah koje Suit tophe; drugo nechiu rechi,

Digitized by Google

nego daje bila tolika, kolika biasee gnegova gliubav opchiena i ossobita prema suim gliudima, i kolike dosada bihaju bille, imadjaju bitti nevoglie gniove. Da ako Sueti Pavao xalechi slipo nehumstuo, i ossudjenje Xidova suoje brachie chiuchiase taku bolle, da xudiasce za sahranitji, bitti, bez krivine, istiran u vike iz prid Isukarstova liza, *optabam ego anatema esse a Christo pro fratribus meis, ut & ipsi salutem consequantur*. Kamo dakle moxemo mislit da dopirasce boles od poxalegna u Isukarstovu Sarzu radi toliçi nevogliah i jadah gliuske naravi, od griha uzrokovani; radi nemilli muçenstua koje imadiaju brez brojni slughe gnegove podniti; radi slipposti i pogubbe puka xudinskoga, radi ossugenja tolici nevirnika, radi Judina izdaustua, radi Apostolske smechie, i sctoje vecchie, radi pogubbe tolici Karschiana, koji ù gnega virrujuchi a millosti od virre nesluxechise nisu udiglionici ploda gnegove mukke, nego sa suim Sakramentima, sa suima pomochima, gnegove millosti kojoj nedgoveraiu imaiu bitti s' Angelim odmetnicim ù vike ossudieni.

XI. Gledavsci Spasitegl Grad od Jerusolima, i promisciavsci da imadiasce satren pasti, i neostati kami varhu kamena gorko prosuzzi od bolesti; *videns civitatem flevit super illam dicens quia non relinquent in te lapidem super lapidem*. Sudite vi kolikoie on plakao, ne za vrimenito jednoga grada rassuchie, nego za vikuvisgnu pogubu vechiega dila gliuske naravi a navlastito tolici imenom sliditegliaa gnegove virre, alli dillima naslidnika suoga nepriateglia, da mogasce uzdisuchi rechi, *quæ utilitas in sanguinem meo*. Sctovamse cini pravovirni od ovih bollestih Isukarstove dusce? bollesti radi suoje hude, i prikorne smarti tolikim mukkami sadruxene bollesti radi suoga skruxenja od tolici priteski griha, kako daje on pravi krivaz. Bollesti radi goruchie gliubavi suoga sarza prema Oççinoj çasti uvridgenoj. Bollesti za cich tolici tuga gliuskoga naroda od sebe gliubiena. Bolesti sue toliko gorke, toliko cemerne, da jake bihaju otetmu xivot nitibi moglo gnegovo clovicanstuo premda prirabreno gnima odoliti da nie bilo pomoxeno od Boxanstua. Tako kaxu gnegove ricci. *Tristis est anima mea usque ad mortem*, tojest tolikoje xestoka bollest i xalost kojame morri dabim xivotom rastavilla, akko nebiga uzdarsaho kriposti moga Boxanstua za izdanuti za vas na krix. Nechiuvas u dugo uzdarxati, samovas mollim da budete na koju kod Isukarstovi bollesti promisliti. Cuiste u ovom razgovoru sto Isukarst za nas u perivoju Getsemanskomu uccinio i tarpio, i dobrocinstua suim od gnega uccignena, nu recimo pacek suak sebe da pita; *quid pro hac fide honoris, ac premii consecutus est Christus*.

RAZ-

Digitized by Google

RAZGOVOR XXII.

NA BLAGHDAN USKARSNUTIA ISUSOVA.

Ite, dicite discipulis ejus, & Petro, quia præcedet vos in Galileam.

Pojdite, i reçite uçenikom gnegovim, i Petru, jerechie pochi pria vas u Galileu.
S. Marko na pogl. 16.

I. Koij biglizi ossobite gliubavi, i millosti jesu ovi kojse samomu Petru, a ne inomu Apostolu kaxu od Ghlasnika Boxjega? Navischiuje ovi glas od veseglia, i od veseglia naj vecchiega, koje moxe xalosna, i smetena Apostolska sarza razvedriti, i sue gniove çemerne tughe sasma raztirati navischiujuchi gniova dragoga Nauçiteglia slavno Uskarsnuchie. Alli ovi glas toliko çestit, i veseo hochie dase da naznanje Petru navlastito, *dicite Discipulis ejus & Petro.* Zasto to? Koie ossobito dostoianstuo ima Petar varhu druzih? Meju mnozim jednoga samoga immenom ossobito pozdraviti, ossobito gledati, ossobito çastiti jest vlastiti biligh gliubesgliui, ko to nezna. Zasto to samomu Petru; jeda ere ako druzi u Vartu, pobigosce, i Petar pobisce ko drughi premda biascese fasta, dase neboi ni tamnize, ni smarti? *tecum paratus sum & in carcerem, & in mortem ire.* A savisce zataja tri krat suoga Nauçiteglia, toliko sramotno na parve riçi idne Rabe potischiene? Akose ima ukazati komu kodir od uçenika biligh ossobite gliubavi, imase Ivanu koi junaschim sarzem slidi Isukarsta thja do krixa. Ivannu, Ivannu Virnomu Uçeniku, a ne Petru zatajaovzu, krivokletivu, fastaovzu nevirnomu. Daseje Nebeski glasnik vladaho po momu razloxenju, oh! kolikobi magne bilo u mnozi sarzi, a navlastito u momu veseglie za radi Isukarstova Uskarsnuchja. Ko kod jest Bogu skrivio premda poslie pokajan vazdha mogaobi rechi: Uffam dasam Boxju izgubienu millos stekao, alli ossobita gnegova pomilovanja uxivati nechiajim bitti nighdar dopuschieno kako, onizim koij nisuga nighdar uvridili. Sarze, sarze moij gliubini grisniçi kako ja; ako po srichi jest koi kod taki u ovoj Zrikui. Sarze, uzmnaxasce ovi danaa nasce veseglie, ako mi ko Petar, koi *flevit amare* jesmo na nasce pridgne krivine marzili, ter budemo kriposno dillovati, ne samo moxemo bitti jednaçi, i takmeni u millosti a paka u slavi vazdha pravednim, nego moxemoij joschie pritechi, na taki naçin, da eresmo grisniçi Bogu obrachieni, zato bichiemo od Boga vecchie millovani, i gnemu draxij. Nastojachiu u ovemu momu razgovoru uzmoxiti i vami, i menni veseglie Gospodinova Uskarsnuchia koje xelim i molim Gospodina Boga danam budde vazda çestito.

II. Ia bessidim danas onizim koi (kako darxim daste uçinili sui) pogardilisu u ovu prosasnu korizmu suoje krivine, jessu zajadno s' Isukarstom na novi xivot uskarsnuli, i od suoje strane xelee, i nastoje Boxjoj millosti vazdha xiviti. Alli stavjamse dase gnima çini da nemogu primiti nike ossobite Boxje gliubavi, nike ossobite millosti, ere suis kara, dasu suoga Boga, suoga Chjaka uvridili. Ovizim ja bessidim, ne onizim,

 koisu

koisu primili Vazmene Sakramente za obiçaj od ostaloga s'sarcem malo mare Bogu ugoditi, i suoju duscu sahraniti. Pravim Pokorniçim ia ovo velim, zato samo, ereste Boga uvridili i tesko; nebuddi vam udiglie musno virovati sctosam reko, da vi moxete bitti jednaçi sad ù millosti, a po smarti u slavi vazdha pravednim. Iztirajuchi ia iz poçetka ovu sumgnu ovi strah s' vascega sarza, vi darxite da imate çinitti Bogom kakono dabiste imali çiniti s' gliudima; allise iako varate. Chiud Boxja nie kako chiud gliuska? tako on isti na ova svarhu nami suidoci po Oxeu: *Deus ego, & non homo*. Meghju gliudim, kad vi znate daste koga kodir ossobitim koijm od prezakonim uvridili, premdaste poslje s' gnim sklopili uvit, i priateglstuo, mir potnardili; vise neuzdate sasma ù gnega, i nedarxite dachie on suoga sarza uzpomenu prosasnoga brezzakonja sasma smarsiti. Ere kako guosdje premda otireno, i prosvichieno opeta predgnom hargiom pokriva, kako glavgna, premda ugasena spravnaje predgni ogagn opeta zaçeti, i kako more premda utaxeno, prignutoje uzavriti opeta na pinhe i valove; tako suprotivnik, premda pomiren lasnosce moxe povratiti na starih jid. Zato David Mladich ne magne mudar, nego blaghe chiudi pomirise s' Saulom, prostimu sarza, alli neuzdase nigdare stavitse u ruke gnegove, premda oni kaxuchi daseje jur osvistio, i pokajao, moliga dase povrati ù duor, da dogie sebi, obechiavscimu pod kraglievu riç damu nechie vecchie dosadjivati. Tolikoje istinito, kako Sueti Agustin govorri da koijmu drago mir, meju gliudim sklopien, nemoxesce çiniti sasma stavan. *Apud homines nunquam plena est indulgentia*. Tolije s'Gospodinom Bogom tako! Ne, ne, veli isti Suetaz: *Sic non Deus ex toto indulget ut jam non damnet ulciscendo ne confundat in prosperando, nec minus diligat imputando*. U gnega, u gnega dojstine moxemose sasma uzdhati kako ù onega prid kim pridgne opaçine nista ne naude, ako u sadagne vrime na gni marzimo. Stjite sua Vangelja, i nechiete nighdar nachi daje Isukarst Koga kodir za gnegove prosastne kriviue prikorio, ni Mandalinu za gne necistochie, ni Mathia za gnegove kamate, ni Zakea za gnegove privare, ni Petra za gnegovu opaçinu, ni Tommasa za nevirnos,

III. Nemogu bitti izprazna ona lipa obechianja koja nama po usti od Proroka on uçini kad reçe da hochie metnuti u morsku pucinu sue nasce zlobe kako jednu pristesku Stinu, koja nemoxe nighdar opeta iztonuti, *proijciet in profundo maris omnia peccata vestra*, i da bochieji kako maglu razvarchi, *delevi ut nebulam peccata tua*. Meju glindem ù opchinu neide tako. Iedan Otaz vechie gliubi onoga Sina koijmuje biho vazda posluxan, a ostarse kaxe prama onemu, od kogaje primio kada kod koju xalost: takojer jedan kragl vechma one podloxnike pomiliva, koj gnemu kaxasce vazdha virni, a ne dilli toliko blagodarno suoje milosti prema onezim, koise nikada od gnegove krune odmetnuse. Alli Bogh takose nevlada velli Sueti Petar Damjano: *nunquid Deus meus misericordia mea? absit*. Paçek vechma çastih pokornike k' sebi priobrachiene nego pravednike: *consuevit* slidi isti Suetaz *consuevit enim honorare pœnitentes magis quam innocentes revertentes prius, quam remanentes*. (*Serm. de S. Martino*) Ah razgovoru! ah sadosti! *consuevit enim magis honorare pœnitentes quam innocentes*.

IV. Jeda ova suoja obechianja nie Bogh izpunio, jedasu samo lipe riççi bez tuora? dostabi bila Maria Mandalina za ovu istinu potuarditi. Ova biusci jur suoje zlobe plaççom opplakala, bi dostoina bitti parva kojojse Isukarst, po uzkarsnuchiu slavan prikaza. Bi izabrana za bitti Apostoliza isti Appostolim. A sctoje vecchie: Sueta Zarkua Duhom Suetim vladana, çini da dostojanstua kriposti Marie pokornize, jesu tolike zamirne, dase moggu uzeti za kriposti dostojanstu Marie Divize, ere u Suetkovini Uznesenja Bogorodize ù Raj katolicanska Zarkua stiese u oni dan ono Vanghelje u komuse dava naznanje xivot razmisglivi Marie Mandaline: *Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea*. A ovo isto Vangelje slada Sueta Zarkua Majzi Boxjoj na taki nacin da pod ovim immenom od Marie, kojaje Maria Mandalina razumise Maria Majka Boxja, i dostojanstua izvarsnosti Marie Mandaline pokornize podixuse na taku visinu dasse mogu uzeti za dostojanstua Blaxene Divice, tor boxanstuena razmisgliania, jedne grisnice pokajane; i josc xivee na zemgli skladajuse za tomaçiti ono blaxeno vidinje kojem Boxja

Maj-

Majka Diviza u Rajn bichle Boxje uxivá. Ova plemenita misao nie moja nego Suetoga Petra Blesanza, *Sicut æquivocatur Beatæ Virgini in vocabulo, sic etiam confertur ei quodamodo in exemplo* veli ovi Suetaz *nec dedignatur ancillæ Domina, adolescentulæ Regina, Dei Genetrix ei, quæ fuerat peccatrix æquivocari*. Evo vam koju ossobitu gliubav kaxe Bogh jednoj pokornoj Dusci. Ovobi dosta bilo za vam ukazati da vecchi razgovor i veseglie od pokornika ovizih danaa od vesseglia da mogu bitti takmeni u millosti onizim koi jessu vazdha provodili xivot ù pravednosti.

V. Alli nie Sama Maria Mandalina izgled ossobite Boxje gliubavi prema pokornizima. Petar joschie veoma bi od Sina Boxiga caschien, i pomillovan Pokornik, nego pravedan, biusci da Pokornik bi izabran da bude gnegov namisnik na zemgli *pasce oves meas*. A Petar koi prie neumi vladati samoga sebe; po pokori bi na duhouno vladanje suega suita uzviscen. *Petrus ante lacrymas prævaricator extitit, post lacrymas Pastor assumtus est & alios regendos accepit, qui se ipsum non rexit.* Virujte Suetomu Maximu (*Serm. de Pœnit. Petri*).

VI. A nekase budete boglie uglaviti od ove ossobite Boxje gliubavi prema pokornizima, imate znatti da njie Gospodin Bogh koikod bligh od Boxje gliubavi ukazao prem pravedni od gliubesni, koga nie hotio josç ukazati prema onizim koji biusci prie jako uvridili, pakaga virno sluxisce pokajani. Sumgliteli visje tega? Cjujteme pomglivo, ere akose nevaram bichie vam od razgovora. Diçise çetta od pravedni jednim Iosue koi suojom zapovidju ustavi tik Sunçani *Sol sta contra Gabaon*. Nu nieli ovo isto zamirno çuddo tuorio josctiera iedan Mucio, oni Mucio prie varlovit rasbojnik ù Dubrava, paka glasoviti Pustignak? Odmo naprida. Elia pravedan ima oblas varhu daxdaa na suoju vogliu, nu istu oblas, neimali meghju pokornizima Jacob, josc pustignak. Daniel pravedan vidi pod suojim nogami nemille Zviri poklonite, a neimali na isti naçin Guglielmo Aquitanski prie progonitegl, i rugagliaz Suete Zarkue Uglie vrillo nemoxe nauditi Ivannu pravednomu, to ja znam; alli vi imate znatti da oghgni pakao nemoxe doniti ikakuv schiettu Bonifaziu Pokorniku. Sctochiu recchi od grisnize Marie Eglezjache? Nieli ona hodila po vodi kako jedan Rajmundo nighdar opak? Ako Scolastica Diviza toliko çista prikasase suomu Brattu Benedetu ù prilizi od bile golubize; neprikasalise joschie u prilici od golubize suomu Dundu Abramu Maria grisniza? Alli nebi suarsio nighdar akobi hotio brez broinim izgledima mallo magne ikakovim varstihim ossobite milosti hotioje vechie pravednike nego pokornike suojom blagochiom millovati. Samoje menni dosta da vidite ovizim izgledima da prid Boggom predgne opaçine nenaude. Kad skrusenje kako ogagn koi jednu gnivu çisti, sparxiiloje prem kako garme, i dracie od koji ni uzpomena neostaje! *Si impius egerit pœnitentiam omnium iniquitatum quas operatus est non recordabor* (*Ezechiel* cap. 18.) Oslobodite sarze dakle moji pokornizi joschie daste mno krat Boga vascega vuridili; ere joschie jes mista meghju pravim pravednizima, ako vi hochiete.

VII. Govori josc savisje, vechma Gosp. uxiva za jednoga grisnika pokajana, vechiega milluje za to isto, ere nikada bihoje grisnik a sada pokornik. Nemojteme karati kako smiona. Ovoje Isukarstova besida: *Dico vobis* on govori *quòd majus gaudium erit in cœlo super uno peccato pœnitentia agentem quam supra nonaginta novem justis non indiget pœnitentia* (*Lucæ* 15.)

VIII. Znateli kako Gosp. Bogh grisniçima pokajanim çini, cini prem kako jedan Gospodar komu kako onému velimomu kragliu Artaxersu ugodnoje imati jedan lipi perivoj suakom vojchom uresen. Millomuje sadhiti izabrane mladike, navarnivatji u suoja dobba terjim suoim i rukami texati, astriti, cistiti. *Pomarium conscitum manu Regis*. Ako suojom pomgliom, i nastojanjem uççinioje da oni stabar Cetruna, illi Narancio prie neplodan budese kazati vochiem obilan, vechma milluje, vechima gleda oni sami stabar, nego sue ine koje u onom perivoju zelenese. Cestoga pohodiva, gledaga pomglim okom, velicim xeglinobustuom çuvaga, pollvaga blagodargnem, i suim koji u oni perivoi dohode, kako da nejma, illi nehaje za drughe stabre udiglie k'onoj vojchi hodih ter veli gnima ovu, ovu mi gledajte. Prem ovako cini s' jednim pokornikom nasc Bogh, gliubiga na ossobiti naçin, millujega, i suim ne-

Digitized by Google

nebeskim duornizima govori :ovoga, ovoga gledajte prie samim draçam obilna, a sad suakim vochiem sui kripostji bogatta, *mortuus erat & revixit, perierat & inventus est:* i gliubi u gnemu suoje nastojanje, suoju boxanstuenu pomgliu, a za tako rechi suoje trude kako Tertulliano veli, *cariorem sentiet quem lucrifecit, magnum gaudium erit in cœlo super uno peccatore pœnitentiam agente, quam supra nonaginta novem justis, qui non indigent pœnitentia.* Koje cuddo dakle da ovizimse sluxi Bogh na velika dilla i slavna? Ko bi izabran od Sina Boxjega da razori poganstuo, da pravu virru razplodi, da budde naucitegl od narodaa, da uçi vas suit nego Pavao prie Isuharstov progonitegl a paka Appostol: *vas electionis est mihi iste ut oportet nomen meum coram gentibus, & populis, & filiis Israel.*

IX. Tomacci i potvardjuje zajedno scto govorimo ono sctose zgoddi na gorri Horeba kad Bogh ondi sastase s' Moisesom. Zapovidimu Gospodin Bogh da varxe na tle oni pastirschi stap koi u ruke darxase. Poslusa Moises, alli jedva oni stap tichnu zemgliu da obrachien u Zmai traxiga na taki nacin da prem da biasce prid Boxjim kipom moguchi branitiga od sui pakleni nakazni, nista nemagne Moisese stavise bixati u potiru: *Quid est quod tenes in manu tua? Respondit virgam.* Tako imamo ù Suctomu Pismus: *dixitque Dominus projice eam in terram, projecit & versa est in colubrum, ita ut fugeret Moises.* Tada Gospodin Bogh reçe Moisesu neboise, *extende manum tuam, & apprende caudam ejus (Exod. 4.)* Neboise uhitiga za rep. Imas znatti da ako prje ovi tuoi stap tebi sluxasce, za vodit staddo, za tirat zviri a u naprida uvikovitichie tuoje imme u vladanju puka neizbrojna, ù s.tiranju Kraglia moguchi. Poslusca Moises, i uhitiusci onu Zmigliu, vidiju obrachienu u sctap od çudessa koim poslie biçeva Egipat, zabuçi Magioniche, razduoja more, utopi Farauna, potoppi çette oruxane, omesca stine ù tekuchie vodde, u jednu riç s'onom scibikom bih Moises Bogh od Egipta, i Israelskomu puku misto Boga.

X. Zmaj bih Mandalina palla na tle po Krivini, Zmai Petar, Zmaj Mucio, Zmaj Maria Egiciaca, Zmaj Guglielmo Aquitanski, Zmai Jacob Pustignach, i tolici, i tolike: Alli pokajani, alli pokorom uzduignuti ne samo primisce Boxjom millostim parvu slikku, nego bisce cjuddo na suitu i ù ruçi Boxanstuenoga Moisesa, orudje izabrano za tuoriti slavna dilla ne magne ako ne vecchie nego oni isti koji xivisce vazda pravedni. I mno krat ona çudnovata dilla koja Bogh nie uççinio na vapaje od pravedni uccinioje na molbe od pokornika.

XI. Jakob Kogasam gorri imenovao za suoim texkim grihom pribivasce ù jednomu grebbu zatvoren. Zgodies da u onoj darxavi kako daseje nebo uccinillo od Bronza, nebiasce za dugo vrime daxijlo, biasce dakle taka suhochia da suise mistiani bohaju umriti od glada. Vas puk u xalosti nastojasce placcom nebesku tuardos omexati. Za mnoxim uzdasima i molbam bih objaveno Biskupu od grada veliku bogoçasniku da ne velle daleko odonle nahodjascese jedan ciovik u jednomu grobbu pribivajuchi, vehoma poznu potischien, alli duhom Suet, koi sam mogasce suoima molitvami oni biç, i rasap odbitti. *Quis solus vix precibus imminentem cladem avvertere posset.* Gre Biskup s' Redounicima, i s' pukom na greb, ghdi Jakob pribivasce, molega sui innokupno dabise dostoijo od onoga nadvisechiega jada, i smarti osloboditi. Sueti Pokornik umiglien upiriusci occi na tle nesmiasce ni riç zametnuti; na suarhu od tolici suzaa, i molitvi pridan obrati zenice k' Nebu jednim moguchim uzdahom omeksa oncias u xudjeni das Nebesa, utaxi oni puk toliko xalostan, ter obrati gniove tuxbe u Boxje huale, i gniov plaç u vesseglie. Nu velim ja, nebihajuli u onemu mnostvo tolici pravednici, nebiasceli isti Bishup ossobite dobrote? bihaju; tako jest. Alli samo Jakoba pokornika uslisia Bogh, samo gnegove molbe jessu primgliene nekase zna da pokorniçi ossobitom gliubaju gledani jesu, slavono orudje çudnotuorstua Boxij, kako ona Moisesova Scibika toliko glasovita. Sarce dakle zaglavjujem moj govor, Sarce i veseglie Grisnici pokojani koij na vasce krivine marzite, ere istinaje scto reko iz poçetka da ne samo akochiete moxete z' Boxjom millosti uzabijeni bitti jednaçi takmeni sad u millostih, a paka u nebeskoi Slavi vazdha pravednih, nego savisie moxeteji i pritechi. Buddi tako.

RAZ-

Digitized by Google

RAZGOVOR XXIII.

NA BLAGDAN PRISVETOGA TROISTUA U PAVU NEDIGLIU PO DUKOUI.

Docet omnes Gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; docentes eos servare omnia, quæcumque mandavi vobis.

Ucito sve narode karstechih u ime Oza, i Sina, i Duha Svetoga, ucechihi obsluxiti sva kojasam vami naredio.

S. Matt. 28.

I. Usigrami sarze od veseglja neisrecenoga u ovi dan danasgni, prislavnoi svetkovini od prisvetoga jedinoga, i nerasdjegljena Troistva posvechjen. Veselimse tobom Sveta Viro, koja kragljujese u sarzih ovoga pravovirnoga puka koime sluscaš; i tobomse gliubieni moi puce pravovirni veselim, koi po osobitoi millosti Boxioj virujese, i spovidase ovo privisoko, i nedoitno otaistvo, koje sega dana Sveta Mati Zarkva cjasti, tojes jedinoga Boga, vikuvicna, svemoguchjega, nejsmirna, stvoriteglja od svega, a tri sobostva Oza, Sina, i Duha svetoga, u svemu jednaka, u vikuvicnosti, u svemoguchstu, u neismirnosti, i u svih ostalih isvarsnostih Boxih, budduchi da nie niedne isvarsnosti, kojase vicnomu Ozu pristoi, kojase i vicnomu Sinu, i vicnomu Duhu Svetomu bez nikakve rasluke ne pristoj. *In hac Trinitate nihil prius, aut posterius, nihil majus, aut minus; sed totæ tres personæ coæternæ sibi sunt, & coæquales*: Jojes u ovemo Troistvu niscta nie prie, illi poslie, niscto vechje, illi magne, nego sva tri sobstua jednovikovicna jesu, i jednaka. Tako Sveta Zarkva u Simbolu Svetoga Atanasia uccinas. Veselise, dakle veseli, puce pravovirni, jere jesi prosvitglien jasnostim Boxanstvenoga Vanghielia, kad puk nevirni od tebe ne prem daleko, u tminah od nevirnosti taxno lexi. Alli vainoh! meghiu tolizim azrozima od veseglia i radosti, josam usilovam dati misto xalosti u momu sarzu. Rechiuvam sasecto, za biti pravi karstianin, nie sadosta karsten biti, u ime Oza ni u ovo otaistvo virovati, negose iosc hochje scto Troistvo zapovida obsluxiti. Jesteli slicjali seto Sveto Vanghielje govori. *Docentes etc.* Ah! pridenzi strahmoje da prava vira, nebudde bez pravovirnika, i da mnozi spovidaiuchi ustima pravu Virru, sdrughe strane spovidaju dillime svoiu nevirnost. Stavichiuvam prid occi kojasu darxagna jednoga pravoga karstianina, neka vi sudite, i recete, jeli ovi moi strah raslosit, i nekase svaki od vas usiluje biti karstianin ne samo imenom, nego joscera dillima. Poenimo.

II. Prava vira, prem kako pravi xivot, veli Sveti Tomas, sasida, i stanuje navlastito u sarzu, a ocituiese na posobiti nacin u dillima. Hochje Gosp. Bogh damu svaki karstianin prikaxe ono dvostruko posvetilisete, od sarza, i od dilla, neka nedohranechi niedan dio od nas na pogansku, slusbu, buddemo kako on xudi; *sancti corpore, & spiritu*, tojes sveti u tilu, i u duhu. Tesko, veli Sveti Pavo, dakle trebue spovidati, da za biti pravi karstianin, hochjese scto drugo nego biti postrapgljen na glavu mallom posvechjenom vodom. Sctoje karstianin, veli isti Sveti Pavo, jest jedan ciovich od drughe varste nego ona, u kojojse porodi, *nova Creatura in Christo*, novo stvoregne u Istikarsti. Mi islasimo iz skuta materi-

terine utrobe s' sarzem sasma zemagiskim; alli ulazechi mi u skut Svete Mattere Zarkve, imamose prominiti u Nebesko. *Alius est Mundus Christianorum, alia mensa, alia indumenta, alia fruitio*, veli Sveti Makario. Tojes drughije suit od karstiana, druga tarpesa, drughe odichje, drugo uxivagne; i kako velli Tertulliano, *Christianus homo in Cœlo suos census, suos fatos, ceterum genus sed, spem, amorem in Cœlis*. Karstianin ima na Nebu svoje dohodke, svoje blago, svoje plemstvo, svoje pribivalisćte, svoje uffagne, svoju gljubav. I hochje rechi neka vlada nevirnik, zakonom svitovnim, mi drughe zakone, prem raslicene imamo. Poso za koga mari, i starase jedan karstianin, jest poso samo od dusce, uxivagna od jednoga karstianina, jest ne izkati uxivagna Svitovna, nego uxivati u nevogliah; kako Sveto Vanghelje ucci da ovi xivotje cestitij, kad ima vechje nedragosti, da praua cjast stoi u potlacegnu od svake cjasti, i drughi ures ne imase ziniti, nego ures od kriposti u jednu ric, karstianin pravi jest Giovik od drugoga Svita, veli Sveti Pavo. *Nostra conversatio in Cœlis est*; tice zemglju u mallo, alli za svom pohlepom od svoij poxuda, pribiva u Raju, i s' svomu Boguse obrachia.

III. Ako dakle takav ima biti svaki karstianin, kolikoieh koji mogu rechi jasam karstianin. Hochjelih bit karstianin oni koi zasma zaboravgljen od dusce, i od Neba drugo ne misli dan, i noch nego kako moxe svoje uzmnoxiti, a tughje smaknuti; bitchje karstianin oni, koi neprištegl od svakoga krixe; drugo blaxenstvo ne poznade, nego nasititi svoje besredgne naghlosti i pohotinosti, svakom nećistochiom, i bludnostim. Hochjeli biti kastiani oni gljudi; i karstianke one Xene, koi drughi zakon ne slide, nego zakon od izpraznosti, zakon od putti? Ah karstianstvo isctechjeno, koliko mallo ovi odgovarasce vogli, i misu od Isukarsta, Koite utemegli, i od Apostolaa, koite odhranisce. Za uciniti jednoga karstianina od ove varste ne biasce od potrebe da Sin Boxij side s' Neba, na zemglju, dase porodi u jednoi spilli, da provodi svoi xivot u trudu, da mre na darvu od krixa, i da bivsci on prie svoiom glavom pripovido sueto Vanghelje, da posglje paka svoje naivirnie priateglie daga karvim rasplode. Evovam ploda od tolizih nauka, i uvjcbagna, od tollka snoia, od tolike karvi da jedan Puk jest opacij, jereje karshianskij.

IV. Nu akoje veliko darxanstvo od jednoga karstianina, jedaje malla pomoch kû ima za izpuniti stoje darxan? Koliko Sacramenta, koisu vrella svegh tekuchja od milostii. Koliko izgleda od dobrih karstiana, koisu ostan xigliak mojoj llnosti, koliko nadahnutia, uviecbagna, pripovidagna Boxje rici, kojasu chiutivi glasi nascega Boga, kolike millosti, kolike pomochi, kojesu podapregne nascioj slabosti, koliko Redovnika, koliko Zarkavva, i ako nebi drugo bilo, ne imamo mi priizvarsni izgled od ovaga Isukarsta. Niednu od ovisih pomochii imaju Nevirnizi, i za svim tisim jedvase nahodi raslicnos meghju jednim Gradom pravovirnim, i nevirnim. I sva isvarsnos od jednoga karstianina bitchje, da umi prikarstitise, i da doghje kadagod u Zarkuu.

V. Znateli zlo odkleje, izlasi ere i danasegni dan, kako u urime od Terhulliana jesu niki polukarstiani. *Semicristiani*, koji ne primaju sve vanghelje. *Infideles corde*; nevirni u sarzu.

VI. Biusci poghinulo u Boju mnogo Xudiaa; toliko oni koi bisce blisu onemu karvavu boju, toliko oni koi biahu daleko pocesce jako marmosciti suproch Bogu, kako da biascemu illi sarze prem osctro, illi ruka prem nejaka za braniti svoga puka, alli sctose sgodi. U svlacegnu od martazah za ukopatiih? Naghiosce ghdiim visiahu obiseni o vratu niki mali kipci, tojes nike male prilike od laxivih Bogova, odklese posna, da premdase u izodvornomu oblicju kasahu Ucenici Moisesovi, nisctanemagne klagnahuze vrasima Baallu, i Astarotu.

VII. Ah kolikose boim da u onemu opchjenomu sudu, kadse imaju otvoriti sarza od svih, nebudduse viditi mnoghi, i mnoghi kipovi josc u parsima od onesih, koise kaxu kako kastiani.

VIII. Ti imasc muogo slamegna od pravovirka, dohodisc u Zarkuu, kadagodse pricestivasc, govorisc i kadagod krunizu. Alli za svim tisim stoiti nevirnos u sarzu. Ima oçci Gosp. Bogh za gledati onu poxudu od osvete, kati u sarzu pribiva, onu od one neciste bludnosti, od one dobiti nepravedne, kojasu kako tolicj kipovi od laxivih Bo-

Bogova koimse klagnase. *Infideles corde*, sarzem nevirnici. A ako sarze nie virno kakvachje dilla biti? I sa svim tisim mochichjese rechi dasi pravovirnik! Niki Agrippa upita u Rimsko vichje ime od kraglja: Oni rasumni zbor, za potaknuti onoga Mladza na vitescka dilla, scto ucini? podamu kragljestro, alli nedopustimu ime od kraglja. Znateli zascto, *ut Regis nomine abstineret quousque bonis moribus se dignum tali nomine redderet*; dase ne zove kragliom dokle nebise ucinio dostojan od takoga slavnoga imena, svoim kripostima.

IX. Za imati ime od pravoga Karstianina nie dosta dasi primio Sveto karstegne, da umisc cgljani od virre, nie dosta dase prikarstise; hochjese i dilla koja buddu ovemu velikomu imenu odgovoriti.

X. Nu koja imau biti dilla od jednoga Karstianina, dilla velika, dilla prilicna virri koju spovidamo. Nasca virra ucinas stvari prem visoke, uffamo stvari prem velike, slavu vikuviscgnu, Raj viditi, i uxivat Boga. Dakle Sveta, i visoka imaju biti nasca dilla. Karstegne, veli Sveti Ciprian, ima biti ne samo smart od svih slobaa, nego josc poroghjegne od svih kriposti *mors criminum, vita virtutum*. Xivot od jednoga Karstianina, veli Sveti Bernardo, ima biti prilika od Isukarstova; ima biti naslidnik Isukarstove svetigne, ima sliditi gnegove stupaje. *Sine causa Christianus sum, si Christum nos sequor*. I isti Isukarst ne za drugo nasje isabro, iz meghju tolikih koisuse rodili u tminah od nevirnosti, nego da buddemo Sveti, *elegit nos ut essemus sancti*. Ah kolikose mallo posnava danascgni dan darxagne od jednoga karskanina? Posnascega stari pravorirni, koji svitgljaju tolikom svetignom, da nemogahu ne sacjuditse od gnihovih chiudi Anghelskih, isti nevirnici gnihovi progonitegli. Za opravdatise prid sudcima josc nevirnim od sienne, od svake krivine, dosta biasce kazati dabiasce Karstianin. Za uciniti da jedan mladaz nai vraxij izgubi svako uffagne u svojoj mahnitoj gljubavi, dosta biasce da jedna xena rece, jasam Karstianka. *Christiana sum, cui nequaquam licet turpia perpetrare*. Rece Sveti Pelagio.

XI. Mislite vi koliko biahu daleko od jednoga Karstianina, pianstua, bludnosti, lupeschine, osvete. Alli sctose vidi danascgni dan u karstianstvu? Ne samo kuchje, ne samo plazze, jesu opchjena targoviscta od zlobe, od besocnosti, nego josc zarkve posvechjene. I ovoje biti karstianin? Posctovani Redovnici prisctite dio od Vanghelja, koi sctite svaki dan na svetomu otaru, nekase moxe istakmiti uceli, alli ne uce taki nácin od xivgljegna one Svete knighe. Scto uci sveto Vanghjelje od ove danascgne Nediglie? *Estote misericordes sicut Pater vester Cœlestis misericors est*; buddite millosardni, kakoje millosardan Otaz vasc nebeski. Karstianine obluxjujesli ovo Vanghjelje? Jeslli millosardan prema tuomu izkargnemu, kad za jednu ric kojuje reko suproch tebi, za ono dillo tebi ne ugodno, hochjescga rastaviti xivotom, hochjesega sasma pogubiti, nemoxescga ni ciut, ni viditi. Ovoje biti karstianin? Tisi Isukarstov odmetnik, a ne karskianin. Isukarst zapovida dase meghju sobom gljubite, *in hoc cognoscent homines, quod discipuli mei estis, si diligeritis ad invicem*, u ovochje posnati daste moi ucenizi, akose buddete meghju sobom gljubiti. Alli kakose gljubite? Propasti susid, susida, Rodjak, Rodjaka, Brat Brata. Ovose gljubiti, ovoje biti karstianin sadascgnega vrimena. U nika doba Karstiani biahu zarzalo od gljubavi svima pucim, i narodom, a sada nije puka, nije naroda kise magne gljubi od karstiana. Ako komu Bogh da srechju da moxe xiviti posteno na svitu, sto karstiana radi ismaknutimuje izrukaa. Ako komu idu na prav targovaski posli, govorise da s' kradgnom, da s' kamatom stice na svu ruku. Ako koja mladiza urescno nosi, govorise da na postegnu kupuje one odore; sudise kakose naopascno misli, koliko da suditi tughja dilla namise pristoi, koliko da mi moxemo usdighnuti pristoglje od suda, po nascemu hotignu.

XII. A nieli Bogh sebi ostavio ovo vlastito dillo, ne zapovidali nama da ne sudimo, ako nexelimo biti sudieni. *nolite judicare, & non judicabimi*, ne sudite, i nechjete biti sudjeni. A ti jedva vidisc sctogod udiglje sudisc. Prohodi oni mladich kros onu ulizu, prodi za zlo; grede ona mladiza u Zarkuv, za cinise viditi, xive dobro oni Clovik, krade. Ovoti nosi bratinska gljubav, ovose gljubiti, ovoti Isukarst zapovida.

da. Zapovida Isukarst dase daje zaduschina *date, & dabitur vobis*. Daite, i bichjevam dano. Kako dajesc? Da vidisc da mre od glada oni bidan siromah, nedasmu ulomack kruka, jedan dinar; daga vidisc gola, nesaodivasc gnegovo golotinu; pacak kakochiesc dati? Ako moxesc tvoga izkargnega oguliti, odriti, zanitimu sva imagna, i dobra, paksi ti karstianin. Ti karstianin koi imenujesc u tascte ime Boxje. Ti karstianin koi ime Isukarstovo psuiese, karv, tilo, za niscta, za mallo konza, za mallo sociva; ti karstianin, ti virujesc u Virru toliko cistu, toliko svetu, i postovanu, ki nepristajesc ozkvarnivati tot ricima, tot nepodobnim dillima gne svete sckgljane. Tisi ista necistochja, necist u ricima, necist u dillima, necist u tilu, necist u dusci. Misclisc, i rigasc ne pristajnim nacinom bludnost na usci, bludnost na occi, bludnost na nos, bludnost na usta, bludnost u hodjegnu, bludnost u govoregnu. Tersi ti karstianin? Nesnabosaz, zivo ne Ciovik. Ne gubuse pravi gljudi o stvarima kese protive virri cistoj nascega Isukarsta, i rasumu, onoi istinoj, i neprivarnoj upravi gliudski dilla. Cemunamje dan zakon, cemuli rasbor, nego da s' rasborom posnavsci kasu po zakonu dillujemo u obsluscegnu nasce vikovno spasegne. Dillujmo dakle. Nebuddinam zadosta virovati. Virra bez dilla neprudnaje. Odbacite od vas ona kojavas odvrachjaju od Raja: prigljubodinstva, kamate, lupeschine, psost:, krivokletve, pritisnuchja ubozi, usdarxagua plachje; a dillujte ona kojavas, k' Raju upravgljaju: podnesitese meghju sobom, pomositeie; buddite millosardni, dajte svakomu svoje; i tadchjete biti Bogu ugodni, pravi karstiani, po tom putu dostighnuchjete ono blaxenstvo ko nije obechjano virnicim ne, dalli onim koi virujuchi dobro dilluju. Sctovam. Bogh dopustio.

RAZ-

KNIHOVNA V PRAZE

Digitized by Google

RAZGOVOR XXIV.

U NEDIGLIU IV. PO DUHOVI.

U POFALU S. ALOISA GONZAGHE.

Per totam noctem laborantes nihil cæpimus.

Trudechi suu noch nismo nista uhitili.

S. Luka na pag. 5.

Domine quinque talenta tradidisti mihi ecce alia quinque lucratus sum.

Gospodine pat talenta menisi da, etoti drughi pet dobiosan.

S. Luka na pogl. 5.

I. Nenagese daleko od istine ko ovi nasc Suit moru vallovitomu prilikova; paçe kako razumniçi vele priliçnijo Suit Moru, nego isto more samomu sebi. I vi losçtiera potvargiujete ovu istinu, istom dase stavite razmisgliati ovu istinu, koia varlina plahi vitharaa, koia silla zlih godina, koja sarsba suprotivnih vitaraa, koji çesti vallovi od zalaa sarnuchi iedan za druzim zlabom plavim nascega nevoglionoga xivota vagliaju, i na sue strane s' kolikom poghibionistim varte, i tiskaju. *Mare est mundus*. Napomenujenam Agustin. *Quod amatores suos vorare novit, non portare*. Nistahemagne ah smihonstuo nerazborito! Ah ludosti! Umarli srid ovoga strasnoga mora, u primarkloj nochi, meghju gorrami od vallova mechiu suoie mrixe, trudese, znojese, morese, zasto? Za izribati voghe potistene, i smardechiu kaluxinu. Zato u zapadu od xivota obziruchise na zaludgne trude, i znoje lita prosastih, bolesni, i za zramglieni iz çemarnih ustah ove xalosne, alli nekorisne riçi pustavaju; *per totam noctem laborantes nihil cæpimus*; Svu noch trudechi nismo nista uhitili. Alli ostavimo, ostavimo suitovnim naslidnicima take tuxne glase, i vi koiistese jutrosgne jutro s' tolikom blagom bogogliubnostim ovdi sakupili za menne sluxati uxivaite, uxivaite od sada koji dio onoga veseglia, one radosti koiomchie sarza vasca uzigratti, kadchiete vascemu Bogu kojichie vas pitati od vasci truda, odgovoriti glasom od Suetih. Gospodine tuoia millost niemi bila dana zaludu. I za iosc vechma vas uzrabreniti na pogarghienje suitovni izpraznosti, za vechma sarza vasca uxechi gliubavim vicne plachie pravednim spravne, stavichiuvam prid oçci priizvarzni izgled Blaxenoga Aloisa Gonzaghe, koga slaunu uzpomenu, i Nebeske kriposti u ovi dan Sueta Zarkua çiasti. Darxim da vascom bogogliubostim nechie bitti neugodno slimiati slavve ovoga Suetza za u gnoga iegledatse, kazachiuvam dakle

da

da Alois, nezinechi damuie za dosta xiviti Angeoski xivot; s' druxi k' ovomu priostre pokorre zamirnie dostoianstuo.

II. I doistine malaje çetta od onisih koji-se mogu diçiti dasu do suarhe suoga xivota neozquargnenu doranili onu pravednos, koju iosc u povoiu s' karschieniem stekosce. Hvalise (nemogu zatajati) Suetu Zarkua toliçim hrabrenin Vitezovima, koliko ona Suetaz broii, glasii, castii, slavii, neka nam buddu od izgleda, kakoje suoima ptichima plemeniti Orojo, kadji uççi kakochie oni tia varh oblakaa suoja barza krila uzduignuti; alli kolikoie mallo onisi, koji suako dillo moxe kazati kako drum od kriposti? mnoga gniova dilla ona nemoxe hualiti, i mnoga tribuje ios dai huali. I ko nezna da mnosih slavnisuse uççinilli s' uspregnuchiem od suoji pohotinstua; otlisu priie, tirali put od razblude. Mnosisuse slavni uççinilli s' ponixenstuom, alli prie gnimaie vuladala holos. Mnosih kualimo eresu bogastua potlaçili, allisu priie bili u Lakomosti zakopani. Kako od Cesara Augusta reçce Seneca da u istinu bih blaghe chiudih, i mille, alli kad iur uzmnoxi gliuskom naraiu morske vallove, poglia, gorrami martuih tilesa napunni, i obrati gradove ù strasne tamnize od osughienih.

III. Nemoxese tako rechi od nascega Aloijsa, ne zagarli on kako suoju dragu Virenizu krepost kadmu vecchie biasce dodiala gliubav suitovni razbluda, pacek koimu drago gnegovo dillo dostojnoje dase slavi, dase slidi; ovo ako pomglivo razmisgliam izvarsnaie kripost, çudnüie Suetigna neuçiniti ù vas suoj xivot nista od çesabise mogao zasramiti, stose veoma ritko gleda meghju umarlim, premda prisvetim. I nemoitemi recchi dasu xivot Aloisfov sama duadeset, i tri godischa s' kratkim krugom obuimili, erbo javam odgovaram da on xivi litha poghibionosti nai podloxnia. I ko nezna da godiscta, od ditinstua, i od mladosti variosu na zlobe prignuta; kad ne zdrela suist, vuruchia karv, slaba narav çine da musnoio ne nasarnuti ù koju kod od ne izbroini zadori koij lexe pokriveni ù moru od Suita, toliko ischiechienoga. A nista nemagne u godisctima toliko popuzgliuim uzdarxase Alois suegh daleko od sinee smartne krivine; da moxemo rechi da bih gnegova dusca ko jedan rasko-scian perivoj izabran od Boga za suoje uxivanie. I ko moxe od tegha sumgiti akose pomnlo gleda koliko udlglie htiga Bog osvoijti.

IV. Tarpi tolike bellesti, tkolicim nevoglnim zgodami bih kgneghina gnegova Mati podloxena biusci gnime tegootna, da sui Licnizi rekosce iednim glafom: da porod nemoxe xiviti, radi cesa ne dobro porodgen bi od pomne primaglie karschien, i za tizim ostamu Majka tu kako slobodiena od suake mukke, od suake bollesti, da ja bez straha mogu rechi da sue to nebi drugo nego iedan hitar naçin od Boxie millosti, za toliko lipu duscu koliko prie osvoijti. Kojeje çuddo dakle da Bog potomtoga, uresi kripostima prijzvarsnim Aloijsovu duscu izabranu iosc iz Matterine utrobe, i za suoju pridraghu. Netom parvi zrak od suisti sinu ù gnegovoj pameti doide on tu tako na bistro poznanje od Boga, s' koimga ù isti çias goruchia gliubav siedini, kako daje odavna Rajska pomillovanja uxivao; pacek pria negoga pozna poçega sctovatti, jere ditescze ni josc od çetiri godischia ù natargnim potachnuchiem biasce na taki naçin satarvglien dasce s' Bogom zagarli, da çesto krat snebivajuchise suak, bi nagen, illi ù strani naj skrovitoj od kuchie, illi ù naj visioj osamien, ghdi kleçechi s' rukam, i pozorm put Nebesa, nepomican nez izrecenom pokoju mogliasce. I nie ovo stuar kojase virovati nemoxe, ere mi znamo da Suncani Suit netom Sunze tiravsci nochne tminne suoje zlatne prame po suem Suitu prosipa, on tu tako suoje lize k' onoj Rajsskoj liposti obrachia, gnega pozorom slidi, gliubezglivose gnemu klagna, kako da ima zenize za paritga, suist za poznatga, sarze za gliubitga. Na isti nacin u srid niki dusa od Boga osobito izabrani stoluje neznam koja ossobita kripos, koja zatravgliva, i zanosi daga ischiu jos prie negoga umidhu poznatti, i da gnega zazivaju prie negoga mogu imenovatti. S' drughe strane ù isto dobba u koje Aloijs dojde na poznanje od Suita pocce nagu marziti. Sluscajte: kada kod s' tkomga potetezau na zamirna prikazanja, illi ghdi vistij kognici ù Vladanju nauceni kognaa suoju hitros kazau, a on josc malo Dite marsiasce pogledati; pacek' upiruchi occi u tle, ilji rukom sakrivajuchi stavasce ù mistu xamornomu kako druzi ieduabvi ù srid pustosne spille pri-

pribivali. Pripreste snega hagline hodivaju łakom u govorenju, u opichiegnu ridak, suegh opazan, suegh var sebe.

V. Koje ciuddo dakle daje on uzdarxa suoju čistochiu Suegh neosquargnenu, da meghiu dvornim poghibionstuim bih sue ko sdrak Suncani koi brez schiette od suoje slatne suitlosti umih joschiera u kalovitomu blattu pribivati. I ako Alovvis u duoru, to jes u mistu pravednosti toliko suprotivnu bih moguch sue netegnut uzdarsatise, ostavjam da vi mislite scto on uccini u Redu ghdi krepost kako u suomu vlastitomu pristogliu gospoduje.

VI. Alli sasuim da biasce u gnemu chiud toliko cista, sasuim tizim on josc u distinstu, suoje nejako tilo pokorom jos toliko ostrom, toliko sue dilnom, toliko nemillom pedepsase, da ovo brez gliubeznivih suza nemorese spomenuti. Mislite kolikovamje drago sue scto moxe iznachi hitar pokornik, Aloijs s' rabrenim smionstuo suprocih sebi sue zagarli, sue hti kusati. On od jedanajest godischia, uzze postiti na nacin toliko ostar, da stochiete vi muxno virovati, gnemu bih lasno izvarsiti. Iednim samim jajem pokripitise, biasce gnemu gozba priobilna, i akoi su take varsti bili pirovi gnegovi, kakvisu posti? Dostaia rechi da mallo po mallo skrati sebe na taki nacin potrebnu jestojsku, da kad ne postiase sue ono scto on blagovasce sidechi na tarpezzi izmireno tegotu od jedne uncie josc nepribodiasce. Bihzato glas opieni, da kako Aloijs po ciuddu biascese roddio, na isti nacin po ciuddu xiugliasce. Sctobi mogao vecchie uccinitì i Misirski pustigna, u Palestinski spillami jedan drugh glassoviti pustignakaa Paula, Antuna Serapiuna, Macaria, Illariuna?

VII. Alli menni necinise od magne scto Alois cignasce u rodghnom dvoru, kad meju obilnim tarpezami, meghju slakim ugliudnim jestojskami, i pichlam prilzvarsnim cignasebe samosilnik nesmiglieni suoga pohotinstua. Radi cessa u mallo doba dovedese na taku blidnu mlednost, da inom pogledu kazasese ko bili lir, komu suaki oblak, suaki potocićih nemillom lakomostim suoju mokrinu nika. koliko zato imate zinitida bimu potribno harvatse suoim Rodjacima koi strahom targnauhu za ne izgubitga, koliko s' priateglima. Alli on suitujuchise tadara suojom xegliom od mukke zuasce omrazu na jestoiske scto biasce poklepa od pokore.

VIII. Pribivasce on srid duora, koij suojm uresnim veliçinam nukasega ne na pokorre, nego na razblude, allisu zaludu. Dokle on ne naghie kostret za muciti suoju pravednu put, uzze ù obiçaj s' necuvenim namisglieniem priostrim ostrogami suoje golle bokke pasati, toliko josc ù distinstuu, hitra ù gnemu rastiasce xeglia od muçenja! Zaman gnegovi Duorani pod çatorima zlatnima naçignavma mekke i uresne pernize, ere on kraduchi, illi glavgne ugasene, illi darvene ulomke krjiasesji pod snizija platna, nekabimuse josstera pokoj ù mukke obratio. I etotiga ghdi u zimno doba ù srid nochne marknosti, u naj vechiem muçanju, kad studeni mraz, siverni naj verlie gospoduie, u samoj koscugli iz odra on skaçe, tere goloi zemgli kliza, vrime trahi, kada kod od çetiri, kada od sest çili ura molechi; ostajuchimu ù toliko suako hudo tako mrazno da mallo po mallo karv ledena çinechise, od sebe samoga [illegible]

IX. Alli kad moze on izgubiti suaku kriposda u jedno neskupi sue jakosti, ne za iskati [illegible], nego taku mukku xestoçiom mukkom izminuti. [illegible] sue to gnegova desniza, sue spravna na pedipsu: konopze, verighe, gvozdene xilice ona popada, i tris meghiu danom, meghju nochjm na taki naçin texke bez obzira zamaje vzmascia da iz razdarti huda karv obilno tekuchi, tle mramorno suake strane obliva. Kazau Duorkinize gliubeaglivoj Maici kozugglie Aloisove, sue ù karvi ogreznute, a ona xalosna, i smetena pazechi, ronechi iz oçci obilne suzke vegliasce. Ah moj Sinko! ah ne dasce dragh pokoju! i slakko uffanje, i davati sarze toliko nemilosno prolivati onu karv, kojut sam jadarovala? Ieda jereja moja nehajes u tuoim xilam uzdarxati? Smilujse, smiluise ako ne na samoga tebe, da smilujse na menne? nisamti ja ovi xivot dala, daga bez milosti sharas, jur znas? kolikim skonçanim xivota moga tuojsam xivot porodila. Alli boglie bi zame bilo dasamga jednom izgubilla, nego da sada toliko krat mre, kolik kratme srah obujmi date nebi nemilla smart moijm oççima ghdigodir ugrabilla. Tako ona tuxascese kada kod sama sobom, a kada kod sajedno zdraghim Sinkom govorechi. Alli on

diçno zasramglien ovi odgovor podavasce; pusti Majko pusti da ja s' malaknom pedipsom za moje krivine zadovoglim. Da za çuoje krivine zadovoglis? Ah Alovisu, u koisi doba ovo govorio? Kadsi bio jedva dospio trinajsto godishie. A ù ono dobba kad tuoj neosquargneni xivot mogaoje bitti izgled istim dusima nebeskim, moglatie bitti potriba od take pokore, kojabi iste glasovite pustignake pristrakila? Ovomije dojstine uztok od snebivanja, s' razlogom iedna velika pokora çudnovataja josc iednome çegliadetu koi prie tiralo put od krivine, alli jedno Dite koje nighdare suoje stupahe odmaknullo iz pod krila od pravednosti, na koij nacin moxe toliko glinto i nemillo suproch sebi rasarditse?

X. I sctoje mogao ighda Alovis s' tolikom karvim osvetiti? Bars putene razblude. Alli ah viçgni Boxe! Koi na suitu bibo stranin toliko pomgliv od naj drasciega bogastua koliko Alovis suegh çavao lip çivit od suoje çistochie? od devet godisckia ovu on tuardim zavitom kraglici od Diviza suojoj Gospoij bogogliubno posveti. Potomtoga ko moxe izrechi s' kolikim opazom obrani suoje Angeosko diviçanstuo, nighdar menska lipo bi jaka za prignutga dajoj budde iedan biguchi pogled darovatti. Moxeteli virovati. Ni u isto Majçino lize ocçiu upriti nighdarsi nie ussudio. Scto dakle mogao on u sebi osvetiti. Bars brezredne raxarsbe? allise zna daso on nighdar ne rasardhi, nego iednom kad biusci Radovnik; bi vehoma faglien çichia bistrine od suoje pameti ù kgnisceuvnomu naùzanju ukazanu; Alli scto ischiem vecchie; znam jur, znam scto Alovis ù sebi stolicim samovoglnim mukami osvetiva sad poznam, akose nevaran, uzrok od toliçi postha', od ostri kostreti, od karvni udharaza, i od tolizi hitri iznahoghiegnia za muçitse. Znateli zasto? za pedipsati nike grihe, koi kako on vegliasce uçini nebiusci josc doprao na sedmo godischie.. Nemojte ziniti dase rugam; ove krivine gnega morahu, çichia ovesih do smarti neustavise ighdar rike od suza prolivati: ove bihaju dui ditinske izpraznosti od gnega uçignene kad provodjasce, cetuarto, olli peto godischie., iedna bih da u to dobba bihasce skrovito uzzeo iednom voinikku nikoliko zarna praha; druga ere reçce nike riçi nepristone od gnega nerazumgliene, koi bìasce cluo meghiu Vojnizim, meghiu koij gnegov Roditegl otiasce dase kadkodi namiri, nekabi josc iz malakna uzeo koi kod izgled od texke hrabrenosti. Evuvam dua velika griha Allovisova; od koi kadse on od sedam godina izpovidi, toliko bih gnegovo pokaiagne, toliki stid, da çichja bolesti osta prinemoxen.

XI. Ah Sarze dojstine ne cioviçansko, nego Angeosko, kadsu od take varsti çuoje naj texje krivine, kakue dakle imamo rechi dasu naj lascie bile? Cichla ovisi dakle tuoriti toliki plaç, livati tolike karvi, tolike ranne ponavgliati? Ah! vajme menni akoje tako sctoje menni potribno za platiti dugh varli moi krivina, kadsise ti toilko muçio za taschiu zimu od pomankanja?

XII. Alli stavjamse scto moxete ovidi rechi da Alovis satrao na ovi naçin suoju put, ne za zadovojnost od pridgnij griha, nego za od porazi griha daletko uzdarxatse s' izgledom od Bernarda, od Franceska od Benedetta; koji povagliascese u ostrim draçim za plam neçisti napastovanja suojom karvim ugasiti. Alli çujte, i snebivajtese, bi jest istina Alovis, vuruchio karvi, krasna zina, blaghe chiudi, nista nemagne kako zakletvom gnegovi Spovidnici suidocise neochiuti ù vas suoi xivot nigdar iedno neçisto poktanuchie scto bi ne samo stuar varh naravi, nego josc priko obiçaji opjene millosti. Znateli koje bi na vechie napastovanse, bih da zinechise ne vridan çichia pridubo ka ponixenstua, jur Redovnik çesto vegliase stochie uççiniti Red od mene, alli ponixenstuo mallo po mallo obrachiasese ù neufanje kad stavivscise Suetih Mladich od Sotonski varke, osta od gne dobitnik s' obiçajnim oruxjem od molitve.

XIII. Ah! dasam ja moge s' prividerchin sarkom u zagn namiritise kad on çesto sebi tuxne riçi prigovarasce, stochiu uçciniti Red od mene. Biobih reka gnemu: Stochie Red od tebe uççiniti? Nu mallo sluxajme, stochie ucciniti Red od tebe, s' tobomchiese druxba Isusova diçiti kako jednim Vitezom meghju pviizvarsnim koje ona po suojim stigom broji. Tobomchiese diciti, buduchi ti za gne gliubav splesao i ù necinu stavio moguchia Gospotua privedre kuchie Gonzaghe uffanja privelika Rodebine priplemenite. Tebechie suoim Naslidnicim spomegnivati

kako

kako Angela u chiudi, skup Redovniski kriposti, izgled od izvarznosti. Zabilixitichie tuoju priliku ù tisuchiu postava, i za vechiu tuoju slavv ukazachie tebe sad kako Ticinski vodah dobitnikom, koje tebe suojim valovima nemogesce nauditi. Sad ko oghnegne sille utashikom koja sparxechi svu tuoju loxnicu tebi nesmij pristupiti. Sad ko Nebeskim primiritegliem kad ugasi ono oghneno nepriategleistuo meghju privedrim poglavizam od tuoje kuchie razgoreno. Sagraditichie na vikovitu ciast bogatte Otare, naj vechie gne blago bichie tuoj Slauni pepeo, i tuoje kosti ù zlatim sudhima i sreberni, grobovjm zaklopiche varh koijchie obistiti zavitne darove, kojechie mnostuo ne izbrojno iz razlicij tugha stuojom pomochi izbavglieno, tebi za har pokloniti. Tebechie kazati ko strahotu od Vragova, izmuceni telesa na zvagnje tuoga Imena satiranui. Kazachiete dobrocincom, od Slipaza, koij prid tuojom slavnom prilikom vid primisce. Kazachie porazitegliem od bolnostijh koji na teghnuchie tuoji mocchi iz nelagodni udha bez karsmania pobigosce. Kazachiete smarti skoncanja sathiraovzem ein tuoja pohogenja mnozih smarti iz usta ugrabisce: i ti velis stochie ucciniti Red od mene? Etoti stochie uccinitiRed od tebe jabima bijo rekao, i zajedno moliobiga da metne verighe iz ruka, da svuce kostreti, poste ostavi, ako jacje napastovanie od ovoga nemoriga. Alli zamani suebi bilo pokle sama smart bih moguchia datti pokoj onom tilu muccenomu, pacek u tomu ista smart utrudise; ere kad jur Alovis stasce na skocinju od xivota, jako stariscine suoie moli, neka gnegovo tilo uzbude kruto izpribivano za pokoru kako on recce, erega zavisce pomilovao.

XIV. Nu neka dogiu sad Grisnici, i cuju naj poslidgnu zegliu jednoga Angela pokornika koji umire. Mallo biasce gnemu po xivotu toliko izvarsnomu, pokornomu u onoj varloj nemochi od mnozi miseca ù koju upadde, buduchi na sluxbi od okuxeni, sarkati mallo po mallo gorke like, za vechma gniov cemer chiutiti; mallo da lexechi suegh na istoj strani suamuse huda izranisce, i mallo u sred gliutih bolestji nektiti ni premda naj magne oblaxanje; i kako da sue ovo biasce nista, molli dabimuse suako udho razdarpillo. Ah nasca privelika sramoto, ere mi znajuchi dasmo boxantuenoi pravdi ci chia mnosih grihu duxnici, nistanemagne uffamo s' velikim pokojom primlnuti sasve dasmo xivot daleko od pokore prosodili.

XV. Ostaje nami veliki izgled ù xivotu hrabrenomu Sueza toliko suakom kripostim naresena, koga ako nismo slidili ù pravednostih daj slidimoga ù kriposti od pokore, ere stoje u gnemu bilo zeglia od dostojanstua, u namichie bitti za nasce krivine plata i zadovojstuo. Nemojmo vrime gubitti u Suitovnim taschinam ako nechiemo bitti usilovani na suarhu nasci trudha tuxnim glasom vapiti, suv noch trudechi, nista nehuitismo, nego slidimo kreposne stopahe nascega priizvarsnoga Mladichia, neka s'gnegovim izgledom na suitu kreposno dillujuchi, i tarpechi s'gnime na Nebu ù vike budemo uxivati.

RAZGOVOR XXV.

U NEDIGLIU XX. PO DUHOVI.

Erat quidam Regulus, cujus filius infirmabatur Capharnaum, hic cum audisset, quod Jesus veniret a Judea in Galileam abiit ad eum & rogabat eum.

Biasce niki kraglich, koga sin biasce nemochian u Kafarnav, ovi biusci sacju da Isus grediasce iz Xudie u Galileu poghie k'gnemu, i moliascega.
S. Juan. na pogl. 4.

I. DA mnox velika priposne cegliadi, i ponixne Isukarsta slidi u Gradove, u Pustosci, na poglia, na gore, gnegovom dobrotom, i zamirnim cjudesima zaneseno; niemi novo, ere mnokrat Sveto Vangelie pripovida *sequebantur eum turbæ multæ*. *Omnis turba quærebat eum tangere*. Nesctim ovako od Fariseoshi Poglaviza. Ovi ako kadagod k' Sinu Boxiemu pristupaiu; k' gnemu idu s' varkom, i himbenstuom *tentantes eam, ut caperent eum in sermone*, a kad sui u cette zagnime idiosce Pakleonem nenavidostiu podbugleni. Bili za obaditga, za xivotom rastavitga, za gnime rug tvoritti, jur na krixu vissechiem, jur primiautiem. *Principes Sacerdotum illudebant ei*. Krostose cjudim, i vichietese cjuditi, Pravovirni, pasechi ghdi jedan Poglaviza i Xidov, (kako Sveti Jerolim, Origene, i inni Tomacitegli darxe) Bogat, zignen, dvoren, koga Sveti Vangelista zove kraglichiem. *Quidam regulus*. Ciudimse velim da ovi stavgliase na put, za Isukarsta pohoditti. Susretega, klagnamuse moliga verno. Kakolise toliko snixuje xudinska ponosnos? Zamirna stuar doistine da jedan plemenit xidov sadse Isukarstu klagnia, na koga prie bars nedostojascese ni poghled svarnuti. Hochieteli tega znati pravi uzrok? Rechivam ovi kraglich ima potrebu od Isukarsta; Sinmuje texko nemochian, stoi za umriti. *Cujus filius infirmabatur, incipiebat enim mori*. Tuga ciniga umigliena, potriba siluiega dase Isukarstu pokloni, dasce moli. *Rogabat eum ut sanaret filium ejus*. Takoje Pravovirni moji. Cestitosti mnokrat od Boga nas odálecivaju. Nezgode, i tughe k' gnemu nas vrachiaju. Zato tughe premda cemerne, nezgode premda teske, vitrisu, i zlegodine, koje dobrocesno tiskaju Plav u Luku. Vidimo u kratko ovu istinu za nase razgovor, biusci dasmo svi na jednom moru, koi nie bez vitaraa, i valovaa.

II. Kadbise cjovik dobro sluxio naravnim prighnutjem, koje u sebi svakochiuti na cestitos, nebih od potrebe bilo daga Bog uzdom, i valom od nezgoda uspreghne, kada obistan stranputize ide. Gliudska pamet kroz grih tminam obsignena misto tirati drum prave cestitosti, nesvistna po putu laxive cestitosti zabluduje, koi u propast vicnih nevoglia vodi, kako nam Duh Sveti napomigniva. *Est via, quæ videtur homini recta, & finis ejus ducit ad interitum*. Mnii ciovik, da cestistot, i blaxenstuo jest ono, kojese moxe u ovomu tuxnomu xivotu uxivati, ne promisegljajuchi xivot dohodhi, scto slidi s' toga? Slidi da zabvravivsci svoju otascbinu, kojaje Raj, gliubi progonstuo ovoga Svita zinechi da moxe ovdi xughjeno blaxenstuo, i pokoj stechi, illi u raskosciah, illi u Gospodovagnu, illi u innomu laxivomu dobru, kojemuse naovemu svitu ponavglja. Cinimo prem kako ona tri luda kolina Israelka, koja naselivscise s' ove strane od rike Jordana ne marisce za zemgliu od Boga suomu puku obechiamu.

III. A dojstine tkobi mogao u sarzu mnosih karstiana poviriti staviobise bilodano da

tij

tij kadbi mogli vazda ova dobra uxivati, prem da jessu dobra illi xivinska, illi tisuchiom zalaa izmisciana, sasvim tim obralibi nebeske cestitosti odrechise, a na ovoi tuxnoj zemgli boraviti. Radi cessa potrebnoje da Gospodin Bog darma nas, i rastrese suprotivamma, neka probudieni nasca sarza od ove zemglie odcipiti, i odbitti budemo, ter posnajuchi da xughjena cestitost na ovem svitu ne pribiva, budemoju iskatti varhu nebesa, ghdise doistine nahodi. *Quando adversa ingruant, tunc cogitamus, & Deum, & patriam Cœlestem, & mundum, ut infidum incipimus odisse.*

IV. Biasce Jakob Patriarka stanovao mnogo godistaa u kuchi Labana svoga Tasta; posidovasce mnoga, i obilna stadaa, slughe, i Rabe bez broja, zlato, srebro na voglju; od visce svega, uxivasce ghdise vidjasce daje cestit Otaz mnosih sinova, *ditatasque homo ultra modum, & habuit greges multos, ancillas, & servos, Camelos, & Asinos.* (*Gen.* 30.) Zato jedvasce spomegnijvasce od svoga rodna mista, i od Svoga Oza; etto jedan dan odlucjuje kriuchi ostaviti Mesopotanju, i Tasta, a k' svomu Ozu povratitse. Jakobe scto sinisc? promisli boglje: ti jessi Labanu veoma darxan, jere sve scto imasc, imasc pognemu. On tebeje primio u svoju kuchiu tolikom gliubavju, kad ti bisivsci izkuchie occine k' gnemusise uteko; on tebje virio za dui suoje ckjeri, u gnegovojsise kuchi obogatio, i cemu dakle hochiesga nejavivscise ostaviti? Alli Jakob kakoje odlucio, kriuchi od Labana k' svomuse Ozu Isaku povrachia, *pergens ad Isac patrem suum.* Znateli zascto Iakob od Svoga Ozase spomegniva? Suprotivnosti ganuinga, i tiskaju da iz Labanove kuchie bixi, inako darxim da Oza nebi hajo. Jedan dan cju Jakob ghdi Labanovi Sinovi takose megljziu sobom rasgovarau: dosciaoje ovi nas Zet u nasu kuchiu gho, i booz: sve svoje imagne drugo nie bilo, nego sctap, i torbica, a sada vechie on ima nego mi. Osvojoje svesetoe bilo nascega Oza; sctoje naiboglje, svee gnegovo; boglja stadda, boglje Livade, boglje pasce, boglje pokuchstuo jest gnegovo; na svarhu drugo neostaje, nego da nas iznasce kuchje istira: a mi ludi to tarpimo? Razaberimose jedan put, otuorimo occi. Cju Jakob ove rieci suoji Scjura, vajmeh meni, recce u sebi, xivosam grom, nechiu cekati Trjes; boglie mje bixati, i pochi u moju kuchju k' momu Ozu, i tako ucini. *Postquam autem audivit verba filiorum Laban dicentium, tulit Jacob omnia, quæ fuerant Patris nostri, & de illius facultate ditatus est inclitus; Animadvertit, quoque faciem Laban, quod non esset erga se sicut heri, & nudius tertius.* (*Gen.* 31.)

V. Scto govorite, Pravovirni moij, jesi istina da suprotive jesu one cestite zle godine, koje nas u Luku vode, i tiskaju? Da cinee dase od Boga spomenemo; kadmi jesmo dobro hochjeni u Labanovoj kuchi, kad jesmo cestiti na svitu, kad jedrimo vitrom u karmu, tad mi ne mislimo o Nebu, xivemo saboravgljeni od dusce, i od Boga, prem kakoiakob u Lubanovoj kuchi saboravglien od Oza, i rodne zemglie: zato Bog sciaglje nami kojugod suprotivnos za probuditi nas tugama, nekase k' gnemu uteccemo

VI. A tojest nacin, kojm isti Gospodin Bog govori dase sluxi za nas odvratiti od zloba; zapricjcite nami put dracjami da nemoxemo slobodno pochi naprida. Vegliasce ona dusca nesvistna u drugomu poglavju od Osee. *Vadam post amatores meos*, xivichiu kako mje drago, Mladsam, sadje doba za veselo vrime trajati: Igre, gliubavi, posidi, pivagna, veselesu zabave, i ugodne. *Vadam post amatores meos*. Veli oni drughi, darxachiuse s' moim priateglima, i takochiu mochi stechi scto xudim; nastojachju gnima pogaghiati, ere tako moja korist iscte, *vadam post amatores*. Veli oni trechi, trebuje da moje bicchje, vlastelsko, i moju kuchnu cegliad shraanim, a to bez tughjega nemogu. Scto govori Gospodin Bog na ova luda Klapagna? Civitega *propterea ego sæpiam vias suas spinis*. Jachiuti sapriciti put ostrim dracjami, ucinichiu da upadesc u onu tescku nemoch, date ostave priategli, date progone rodjazi, dati ne izde dobro ona targovina. Tisi scinio bratti rumene mirisne ruse u perivoju ovoga svita, a jachiu uciniti date tarni okarvave, *sepiam viam tuam spinis.* Smart tuoga gliubgljena sina, illi muxa, nemochi, nemir u kuchi, nevirnos od priateglja bitichje ostre drace, kojechieti sarze probitti, nekase razaberesc, nekase spomenese da Bogje tvoja svarha, da nije ova zemglia stavno pribivalisćte, dase spomenese od virre, kojusi daho Bogu u karstiegnu pravomu

mu vireniku dusce tuoje, nekà reccese, *vadam, & revertar ad virum meum priorem*, otichju, i vratichjuse momu parvomu vireniku, i da vechie nereccese, *vadam post amatores meos*. Slidichiu moje gljubovnike, i gljubovze, i tako ono scto ti darxisc dao tuoja nesrechia, jest tuoje dobro, akose umise sposnatti; jest bic, nu Occin; jest pedepsa, nu milosardna za spasegne dusce tuoje, *hac ultio misericordie plena est, quia impietatem facit cessare*. Teodoreto. Nevoglje, i tughe tebichje vratiti svist, kojuti biasce cestitost, i tuoja nagla xeglja laxiva otela.

VII. Spomegnivamse dasam sctio jedno kitro iznahoghjegne jednoga Uridna Likara, imenom Filotimo. Bih jedan Mahnitaz, komu cjudna manitost biasce pamet otela. Cignjascemuse daje bez glave, a svim vegljasce, ja neimam glavu jesam bez glave. Bih za mnogo vrimena licen, bimu tisuchia puta receno, tise varasc, tici, imas glavu; a on vazda tuxascese, jesam bezglave. Filotimo likar scto ucini za ozdravitiga? Naredi damuse stavi na glavu jedan velik, i texak klobuk od olova. Hochieteli drugo? Ono veliko, i pritescko breme koje tuxnom mahnitzu pritiskovasce, i skusojasce glavu ucini dase stavi da nje bez glave, ma da ima glava: i tako osdravi. Ah kolikoje i danasegni dan mahnitaza od iste varste, kojmse cini da jesu bezglave, xiviuchi kako da nje Boga; koije nasca glava, i pocetak: *Dixit insipiens in corde tuo non est Deus*. Nu zamirlte ovdi, da u Xudinski jezik sctise, *non est Eloim*. Ova ric *Eloim* zlamegnuje Boga, ne u koliko Bog jest parvo bichie, parvi uzrok, i viro svakoga bichia, nego zlamegnuje Boga u koliko Bog jest sudaz gliudskih dilla; vladavaz svina, koi pedepsava zlobe, i kriposti nadarjva; zato oni nesvistnik ne reoce da nje Boga na niedan nacin, ere ova miso daje Bog na svitu jest ussaghiena u nascemu sarzu, i svakomu occita, i novrana; alli hotioje nemio bezpametnik rechi nje Boga, kako tumaci Vatablo. *Non est Eloim, qui scelera hominum puniat, & res umanas curet*. To jest, ne imam Gospodara, nimam Glavara, koichje moje razloghe brojtti, i mene pedipsati; ere xivem slobodno na moj nacin. Mnozi, i mnozi ako ne occito ricima, nu dillima govore da nei maju glave, cinise gnima da mogu scto hochie uciniti, i bez uzde, suoje breznedno voglie izpuniti, pritiskuju, koi magne moxe, psuju, prite, grabe. *Non est eloim*. *Est eloim*; Jedan texak klobuk od olova na tuoioj glavi ucinichje da posnadese da tuoja glava bez glave: ima glavu. Tesko brime od one nesgode ucinichje da poznasc da Boјes glava na svitu. Adoistine tughe, nedragosti, peccjali jesu lik toliko moguchi za povratit pamet nami, i nas Bogu. Da Isaja Prorok recee, da ovoje jedini nacin za nascu pomamu osdraviti. *Tantumodo sola vexatio intellectum dabit*.

VIII. Andronik Komneno uxexen nerednom xegljom da bude stolovati Istocnoga Zarstua na pristoglju, zato stechi njedno priko dillo ne krati; zadavi Allexia pravoga basctinika. Cesara Manuella; ucini nemillo oslipiti. Alexia Protosebasta bratuceda istoga Manuella. Nu savisce pod imenom da Latini biahu darxali s' recenim Allexiom, obrati suproch gnima svoja oruxja; stavi svi pod mac, popali gniove kuchie, pobi gniove xene, i dizu bez milosti. Etovam jednoga Ciovika u cestitosti nemilla, i nesvistna, obolla, od Boga zaboravgliena. Civite sada kakoje Bog pristinuo i gnegova pritesekim bremon pedepsagna. Bivsci Andronik Gospodovo gnekoliko vrime bi naiposlje u boju rasbjen od Isacia, ter uhichjen, i u veriga postavglien, ko jedna zvir, bi prid Isacia slavodobitnika doveden. Ovi sidechi na pristoglju, bivsciga prie ostro prikorio za toliko pravdne karvi od onega nemillo prolite u samosilnomu uladagnu? poslie da oblast damu suak cini scto kigore moxe. Tko mexe isrechi mukke, koiemu dasce ne priategli. Tko gnega udara zausenizami, tko sotapima, tkomu guli bradu, tko kosse, tko zubemu vadi, tkoga mucci na jednan nacin, cko na drughi; poslje tega zmuzajuga nadvor, da svakse gnime ruga, i daga psuje. Na svarhu odsikumu desnu neku, izvademu jedno oko, oblacega jednom kratkom, i razdartom haglinom, stavglajumu jednu sramotnu mitru na glavu, uzadega na opako na jednu kamiglju, i tako halekajuchi vas puh Zarigradski bi jadni Andronik obiscen za noghe meghju dua stupa, i ubien, a gnegovo ruxno, i rasdarpano tilo baceno na targovesctu neukopano.

Digitized by Google

IX. Sctoxamse cini, Pravóvirni? Imali Bog teskih Klobuka od olova za liciti mahnitos onesih, koimse cini, da ne imaju varh sebe glave, i Gospodara? S'ovom priteskòm tegotom Bog ozdraui Andronikà, ete u svojoj peccíali posnajuchi ruku Boxiu, kojaga pritiskovàscé; ne tuxise ni na nepriateglje, ni na suoju nesrechiu, nego osvistivscise, i svidechise, i spovidajuchi svoje krivine pita u Boga proxtenje, i drugose ne ciuje iz gnegovih usti, nego *Domine miserere*, tojest Gospodine smillujes meni. Evovam kako nezgode, i pecciali cine da pokajani od nascega opakoga pridgnega xivotta mise vratimo k' Bogu, od koga nas mnokrat cestitosti odalecivaju: *Tantumodo vexatio dat intellectum*.

X. Izgledu ovoga Cesara, priloximo izghled iedne Cesarice. Eudossia vimiza Teodosia drugoga Cesara istocnoga; xena koja sancinom svoje hitre pameti, lipotom, naukom, i mudrostim bi cignena, ko jedno zamirno ciudo na Svitu, i Zajedno s' Cesarom privarena gne muxem upade u Poluvirstuo Eutichiansko. Alli Teodosio stauiscise od svoga zahoda, i da biasce bio privaren pod kopienom od bogociasnosti. Oporecase i vratise u krilo Katolicanske zarkue. Ne kako Eudosia, koia tuarda u svomu zahodu, premda vidiasce izghled Cesara svoga muxa, i ostalih, koi odmetnusce, i pokudisce ono tesko Polvvirstuo, nehti nigdar ni moglìena, ni nagovorena ostaviti suoju miso nepravu. (saciu vao Bog kad jedna xena tuardoghlava zacme sctogod u pameti; molbe, razlog, pristoinos, prauda neimaju mista). Gospodin Bôg za liciti gne mahnitos, za skarsiti onu xensku ponosnos, koiase ne hotiasce tolicim svidocianstuima od istine pridati. Pritiskovà ghlavu ove Cesarice priteskim brimenom. Ciute u kratko, na koi nacin. Gne jedina kchi iminom iosceter Evdoxia prie udana za Valentiniana Rimskoga Cesaraa, nakon Smarti Valentinianove za Massima iosctera Cesara Rimskoga, biusci od ovega gne muxa ciula, da onie oznovao smart gne parvomu muxu, za cich gne gliubavi, uxexena na osvetu (sctono motri xenski ghgnju) ponukova Genserica u Africi Kraglia od Vandali da doghie s' voiskom u Italiu. Genseriko doighe i osuoj Italiu, zaplini Rim, i Slavodobitnik odvede sobom u Africu meghju ostalima robignam istu Eudoxiu, s' duima gne kchierima. Doghie ovi xalostni ghlas na uho stare Eudoxie koja po smarti Teodosia gne muxa biasce u Jerusolim uklonilla za mirno u bogogliubnih dillih xivot provoditi, alli sva gne dobra dilla, bihau zaludgna, mislite vi, kakovom bolestiu bigne sarze probieno kad ciu da gne kchi, i dui unuciçe prie Gospoghie od Svita u Rimu, sad Robigne jednoga nemilla Samosilnika u Africi. Nu ova cemerna tuga, bi gnjoi obiciajni lik Boxij, za gne posnu pomamu izlicioi. Ere od Boga takom tugom satrena spoznase, povratise k' Bogu, i katolocianskoj virri, ostaui poluvirstuo, od gne za toliko vrimetolicim temerustuom bragajeno. Slusca Svetoga Simuna Stilitu, i Svetoga Eutimia, koijoj naredisce dase nebi nighdar uechie pustila nagovarati, negoda slidi nauk svetih Sboraa Nicena, Carigradskoga, Efesinà, i Kalcedonesa. *Profuit autem* vele Pisaouci od vrimena *gravi sista captivitas Eudoxiæ Augustæ, & Filiarum ejus ad salutem matris Eudoxiæ, itidem Augustæ uxoris quodam Teodosii Junioris. Hyerosolimis agentis. Etenim cum ita inibisset Eutichianam Heresim ut resipiscentibus cæteris ipsa obstinata persisterat, his attrita flagellis reddita menti hæresim pœnitus abhoruit*. Vidise dakle Pravovirni, da tughe, i nesgode jesu one zlegodine, koje vode u Luku plav dusce nasce, koja bisce potiscini od raskoscia, i dobrocestitii iadno rasbilla. Jesu Tughe breme tesko na nascoj glavi, alli breme, koje povrachia pamet u ghlavu. *Tantumodo vexatio intellectum dabit*. Nu sctochiemo sada rechi od onisih Karstiana, koj u tugah, u nezgodah, misce posnati ruku Boxiu, hojaih bicciuje, izidu gori. Rechiemo dasu dasu Brachia, i Sestre onoga huda, i opako kraglia Akaba, koi prem ko otrovna Xaba Zapuhaccja pod udorze uzmnoxiua cener. *Tempore, angustiæ suæ auxit contemptum in dominum*. Oni isti ogagn, koi imabiih ocistiti, oni isti cinih dasu ghnusnij, sotobiih imallo s' Bogom, siediniti, uechmaih od Boga odbie. Ista tresgna zemglia, ista kugha, isti glad, ista ratia, i ostale strasne pedipse, misto dase svide, i opokore, a oni totamnji dalaze.

XI. Nu stochie Bog uçiniti od taki dusac otuardnutih? Odmetnu chieih od sebe, i osta-

tavichieih kako nevtidne za Rai, za koi biasceih stuorio. *Argentum reprobum vocat eos, quia Dominus projecit illos*. Ticeih Bog suprotivam, i nedragostimaa ove, miste obratitse suproch krivinam svoim, misto marsiti na suoje necistochie, na svoju oholost na suoju lakomost, na nepraudu, na zavidos, na negliubav od iskargnega svoga, obrachiajuse suproch sudzu, kojih pokara, suproch onemu cegliadetu, koga darxe za nepriateglia. Tho moxe zatajati da take dusce nisu na kraj Pakla, kuzajuchi na vrati daimse otvore, za biti u druxbi od onasih, koi od Boga biccevani, kako veli Sveti Iuan obratiscese na psovke, o ne na pokoru. *Blasphemaverunt Deum cœli præ doloribus, & non egerunt pœnitentiam ex operibus suis*. Ah Pravorni moji, nemioimo mi biti u broju od ovisih, nego u nezgodah, u tugah sposnaimo da Bogh hocchie dase obratimo k' gnemu, koi sam moxe nas od nevoglia oslobodití. Ter nastoimo ne draxitga, za kusciati nebudemo texie udarze gnegove Svemoguchie ruke. Bog nas od svakoga zla oslobdio, i danam svoju milost, i xivot vicni.

RAZGOVOR XXVI.

U NEDIGLIU XXII. PO DUHOUI.

Magister scimus, quia verax es, & viam Dei in veritate doces

Nauciteglju znamo, da jesi istinik, i put Boxij u istini ucis.
S. Matt. na pogl. 22.

I. Huale Bogu dauam, Pravorini moj, da na svarhu ne samo otuardnuti, i ponosni Farisei, nego iosctє saiedno s' gnima hinbeni Erodiani k' Sinu Boxiemu za gnegove boxianstuene rici slusciati zelno pristupaju. Atkonebi reko dachie svi, illi naimagnje, gnih vechi dio svoje stare slobe, i opake chiudi prominiti? Dachie Lakomi blagodarnost, oholli ponixenost, stid besocni, cistochju nesramni, gliubko zagarlitti? Ter akoje priistinito da kgnixeuna naucitеglja slavno ime jako xexe sarza uccenika gliubaviu nauka. *Discendi ardor nobilitas est magistri*. Thobi mogo nikati dachie ovi pod naucitеglstom Isukarsta varlo napridouati, biusci da kaxu, daga u privisokoj cini darse? Ciujte s' kojm ciastegnjen, i priklonstuom govoremu: *magister scimus, quia verax es*. Nauciteglju plemeniti koga u svakoj stranislavno ime slovij, znamo da iesi Istinik. *Et viam Dei in veritate doces*. Tvoj Boxanstueni nauk pravije drum pokomuse k' Bogu grede: *Non est tibi cura de aliquo, neque respicis personas hominum*. Ne pogledasc na gliudschi obraz ni strah, ni umarla opaza ustavgliate da istinu neizustisc. Pocerak nemoxe biti bogli, sasuim tisim toliko Farisei, koliko Erodiani dilese od Isukarsta s' priascgnim svoim opacinam, niscta nepromigneni. Znateli zascto? Doselisu k' Sinu Boxiemu, ne za gnegovu nauk boxanstueni u sarzu primiti, nego za gnegov govor pretresati, za u govoregnju uhititga kako Vangielie veli: *ut caperent eum in sermonu*. Ovo isto iest uzrok, zascto i danasgni dan malloše koristi vadi iz Boxie rici pripovidane.

Digitized by Google

ne. *Seminavimus multum, & intulimus parvum*. Mnoghi pripovidagnie Boxie rici nesslusciaju, a mnoghie ne sluscjaju kakose ima. Hocchiu sciniti da vi slusciaovci, toliko bogomilli niste qvisih u broju, alli neka daleko budete od obiu ovih, zalaa dusci toliko skodnih, u danascgnjem rasgovoru uigdichjemo u kratko da ric Boxia ciuvena jest jaka, i ossobita Boxanstuena pomoch za spasititse. Alli samo ciuvena ne spasi. Molim vascu millost, sluscjate pomgnivo, ere ovi govor danascgni dobro rasumien, uzdarxi u sebi plod svi govora, koie moxete ighdar slusciati.

II. Ies istina odvisce placna, da gliudska narav po grihu ostaloje u pametim obsignjena, i Hotingiem na zlo prighnuta, ladni sinovi Adamovi iednako nevmiteni i za stuari sadagnje ovoga xivota poznatti, i dohodna drugoga. Cinimo dassu velika, illi zla, illi dobra vrimenita, erejh imamo prid occima, ter zinimo za mala i zla, i dobra vikovitta, eresu od nascih chiucchegna daleko. Radi cessa u stuarih spasegnu dusce pristojnlih, tolikosmo od nasce strane ludi, da neumimo nijednu dobru miso zaceti. *Non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis*. Ciudna stuare; sctoje lascgnie koliko zaceti jednu miso? Nasca pamet tollkoje taki plodna daih toliko, i toliko u trenutje oka zamechie, a sasvim tesim, kadje, za nasce dobro vihovito, neumino ni iednu cighlu zaceti, ako Bog nas svoiom millostim nepomoxe. Pamet nasca za priati prilike poznagnja chiutivih stuari, jest jeedno Zarzalo ueoma cisto, nu na varhnaravna posnagnja ies zarzalo potamgnjeno, koie ako nebude od Boga prosvitglena nemoxe u sebi niedno dobro stuarati. *Non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis*.

III. Alli ovdie naimagnje zlo nasce naraui ù Adamu oborene: ere *natura humana magis corrupta est per peccatum quo ad appetitum boni, quam quo ad Cognitionem veri*, kako ueli Angeoski Naucitegl Sveti Tomas. Texijm udorcem biloie lupano nasce hotignie; koie tolikoje na zlo prighnuto, da posnajuchi sctoje boglie, obira sctoje gorre. Ovoje tuxno bichie svakoga od nas, i kroz occinstuo nascega Oza Adama, i vele vechie kroz nasce possobne krivine, koie cine da tmine u pameti budu gustie, ter da pamet tminami obujmena, uechma ucvarsti hottingje u svomu zlu. *Ille initium induxit debiti*, ueli Sueti Iuan Zlatovsnik, *nos frenus auximus posterioribus peccatis*.

IV. Nu za isliciti zlo toliko texko hokojesu tmine pameti nasce, sluxisce Boxia dobrotta svojm riçi od gliudi pripovidanom, kakone obiciajnim nacinom. Za tmine nevmitnosti razmetnuti. Hocchie Bog gliude kroz gliade uvicbati, na taki nacin, da Augustin Sveti veli, dabi bilo Boga izkusceuati, hotiti bitti prosvitglien, a ne htit slusciati Pripovidaoza. *Non tentemus Deum, ut nolimus predicantem hominem audire*. Zazua Isukarst suoiom ghlavom Paula, Kadga k'sebi hoti obratiti. *Paule, Paule, quid me persequeris?* Alli nechtiga on isti svoim usti vicbati, nego poslaga na tu svarhu k' Ananji. *Vade ad Ananiam*. Ovije Zakon dan i Svetoj Zarkui, i svakomu Pravirnomu, *Audi filia, & vide*. Ciuj, i vigh. Koliko da reçe, prikloni uho za slusciati tkote vicba, a stim otuorichiesc occi, i vidichiesc scto nisi prie pozna. *Declaratio Sermonum tuorum illuminat*.

V. Alli Boxia ric nesamo dixe tmine nasce pameti radi griha potamgnjena, nu saviscie lici neredno s hotignja nascega istechiena. *Lex Domini immaculata convertens animas*. Dostaje da znamo scto Svit biasce prie pripouidagna Boxie rici. Vec hie biasce jedno Staddo Zviri necisti iednako, i nemillih, nego iedno opchiena gliudi razloxitih.

VI. Piscese od Persiana, da prie negoie gnima bila pripouidana Boxia ric, biahu tako netrisni, i necisti dase virahu ne samo bracchia za Sestre. Nu iosctera Ozi za kechierre, za maike Sinovi: i toliko iosc nemilli da miste martve ukopati, davahuih Psima za gisbinu toies iestoisku. Sciti ukopahu zaidno, xive s' martuim. A gorri biahu Messageti, nesamo biasce gnima obicjaj, nu iosc zakon ubitti svoje Starze, i veseloij blagovatti. Sa suim time sui ovi Narodi, i ostali gnima jednaci prominiscese na taki nacin, na pripovidagne Apostolsko, i ostale Apostolske Cegliadi, da kazahuse prilicnij Anghielima, nego gliudim.

VII. Alli znamo, vi govorite, da ric Boxia jakaje za pamet prosvitlitti, i sarze ganuti, nu ghdissu danascgni dan Apostoli, ghdissu oni Sveti koinam budu riç Boxia pri-

povidati? Dakle vi ziniko da scto obracchia dusce slusciaozaa nu iest gliudski jezik? Vise varate. Duorgni ghlas pruscise samo do uha; scto probie do sarza ies ghlas Boxij. *Dabit voci suæ vocem virtutis*. Bog siedignujuchi podmochi svoje milosti, s' gliudskom ricim, cini da gliudska riç bude gnegova, a zato od kogamudrago pripovidana, ricje Boxia. Recitemi, ako iedan vas priategl, iedan rodiak posaglie koiu Ciast, ieda ghledate posaglieli po mnonku, posaglieli po Sluxbenici? Ne, nego ghledate dar; lip dar primase po svacioj ruci. Ako hochiete samo mene ghledati dasam grisnik da nebi tako billo. Alli imate u suakoga Pripouidavza, ako vam govori scto Vanghielje, i Sveci potuarghiuju poznati Boga, koi po gnemu vam besidi. Pripovidagnje Boxie rici ima u temu gneka prilicnos s' karstegnjem; illi karsti Petar, illi karsti Pavo, illi karsti Juda veli Sveti Augustin, karstegnjeie dobro, ere Isukarst karsti, *Baptizat Paulus, baptizat Petrus, baptizat Judas Christus baptizat*. Da pripovida koimu drago, kad ric Boxiu pripovida, Bog pripovida svoju riç. *Vobis datum est pro Christo ut in eum Credatis*. Veli Filipianom Sveti Pavo, toies da pripouidagnje cini plod, nie radi Petra, illi Paula, illi Iuanna, nego radi Isukarsta *pro Christo*.

VIII. Buduchi ovo tako, ah kolikoie zlo zlamegnie, kad iedno cegliade, ne sluscia dragovoglno Boxiu ric? Tako iednim ghlasom ucce svi Sveti, tako Sveti Iuan Zlatovsnik, tako Sveti Bernardo, tako Sveti Ambrosio, tako sveti Agustin, tako Sveti Gargur, pacek tako svoim istim ustima uccioje Isukarst, kad nam da onoghlasovito zlamegnie, za rasluciti isabrane od osugienih. A potuardi da dobrovioglno slusciaju sabrani kadse gnima o stuari Boxji besidi; zlovoglno ghdi gnimise o stuari Boxji besidi, slusciaju ossudieni. *Qui ex Deo est verba Dei audit*, ricisu iadnim Xidouim reccene. *Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis*. Nitise imamo od tega ciuditi. Ovie put po komuie Gospodin Bog opchienim nacinom odlucio svoie isabrane sahraniti da ciuju istinu pripovidati. *Audite* tako po Isaij govori. *Audite, & vivet anima vestra*. Pace, kakoie Sveti Bernardo zamirio, neka kroz ona vrata ulazi xivot, kros koia ulazi smart. Smart ulise kroz usci otvorene, za slusciati iednoga himbena pripouidaoza, koi bi Pakleni Zmaj u zemagskom raju; a kros usci ima ulasiti xivot, otuorene za slusciatti istinite pripovidaoze. *Auris prima mortis Ianua: prima aperiatur & vitæ*. Kragl Dauid premda sarza toliko blaga, i slakochiudna sasvim tim ne ochiuti pokaragnie radi smarti od sebe prauednoma Vrij podane, dokle ne ciu xivi ghlas Natana Proroka, koiga pokara. Giosafat premda kragl bogostrascni ne umi, marsiti na uvit koi biasce s' Akabom nevirnim sklopio, dokle ne ciu xivi ghlas od Ieu, koiga uviçba. Mogobi vama ukazati izvan Svetoga pisma da od stoo, koise k' Bogu obrate, devedesetse obrate po putu Boxie rici, alli to sasvim, svidoci obrachiegnie Agustina Svetoga, Nauciteglia plemenita, komu (velika stuar) ni gnegova zamirna pamet bi zadostá za obratitga k' Bogu, ni setegnje nedospitno, ni nastojagnje nepristavno, ni ona goruchia poxuda, s' koiom, vazda, biasce iskao, za iztinu nachi; nego bimu potribno kao dite ciut nauke svetoga Ambrosia, niti odluci nighdar chiudi prominiti, dokle ne slusca ona vicbagna, one osobite nauke, koi naiposlie pridobiscega. Varasce, tkogodir misli pridatse Bogu podrugomu putu nego po opchienomu. Ono pripouidagnje ciuveno u oni dan, u onoi Zarkui, od onoga Pripouidaoza, ono, onochie bitti, kojechie vasce sarze tiçati, na ono naminioje Bog vasce obrachienje, akoste u grihu; uascu stavnos, ako ieste u milosti. Virujtemi Pravovirni, ere ne bez razloga Duh Sveti, nagovaranas, ter nam prikricjuje toliko puta, i na toliko nacina da ciujemo. *Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam. Inclina aurem tuam, & audi verba sapientum. Inclina aurem tuam, & suscipe verbum illius. Non cesses Filii audire doctrinam* toies nepristai Sinko slusati nauk.

IX. Nu stisim moxe bilodano posnati kolikose varaju mnosi koi za ne potrudise daochi do Zarkue, za ne ostaviti ono drustuo, onu igrue, one tascte rasgovore. Velè Pripouidaozi malo magnie, malo vechie, pripovidaju stuari. Rasumim ia kgnighe duhovne mogu prostiti. Ja isti hocchiu da kgnighe rasumisc, kocchiu da znasc scto moxe Pripovidalaz govoritti, ter da zato ne imase potrebu slusciatti Boxiu ric? Velikaje razlicnos meghju tekuchiom vodom, i vadom kojas' neba pada. Uoda koia s' neba pada, vodaje plo-

plodgliva, voda puna kriposti, puna xivota, i toliko od potrebe, da bez gne gliudi nebi moghli xiviti u dugo. Nu darxite, da istaje raslicnos meghju onim naucima, koie moxete vi illi promisliti, illi u kgnigeh sctiti, i onisim koje Bog tebi po usta Redovnika dava odizgara, ovi na dillo ganivaju, ovi punisu kriposti, kojaim dava Duh Sveti, kako on isti po Davidu govori *dabit voci suæ vocem virtutis*. Ovo isto rekaje po usti Paula Apostola. *Vivus est sermo Dei, & efficax*. Ric Boxia xivaje, i moguchia. Xiva ereje imma krepos za uciniti dase dilluje. Moguchia, ere cini dillovati kad mise nepricimo gnegovoj kriposti. U temu, u tema vele stoi.

X. Pricise naiparuo kriposti Boxie rici Koimu dragoju slusca ne za iz gne Koris isuaditti. Farisei, i Herodiani gredu, i oni Iukarsta sluscati, allise urachju oni opaççi koi priebiahu. Jedase moxe krivina na Isukarsta Pripovidaoza nametnuti? Sacivua to Bog. Tkoie mogo boglie Boxiu ric pripovidati, nego ista vicna ric Boxanstuena? Cigovaje dakle krivina? krivina iest slusciaozaa, koj ne gredu k' Isukarstu za bitti od gnega uvicbani, nego za uhititga u govoregnju. *Ut caperent eum in sermone*. Znam da tkose dostoj slusciatme, ne dohodi za zamiritti moje rici, moi izgovor: suakchie momu ubosctu razunitti poznajuchi da kakose dicim biti vasc sarzem, slusbom, i gliubavju, tako nastoim biti i iezikom. Toliko vechie da stavgliam svu pomgnju za taku plemenitu moiu Gospodu sluxixiti. Slagam sada iznova ove govore, ne s' malim trudom, piscem sve ric po ric dabi mogo ikakoih rechi. Neostaemi vrime za na pamet dobro naucitti. Molim Boga, i Missu ec. Alli uhititi Predikaoza ugovoregnju na ovi nacin nie veliko zlo. Znateli sctoie zlo? kad Slisciaoci pristavgliaju, ne sebi, nego druzim sve scto na pripovidagnju ciuju? Ah veli on kako dobro skladno ovo pada, na ono Cegliade, koie sebe darxi za velika svitoznanza, a neumi ni bukuizu. Ah daseje namirio onj priategl, koi na svakomu piru hocchie biti Starisvat. Zaisto ovoje bilo recceno za onu priateglizu, koia neghleda rutine od svoje kucchie, a drusih po possidami privracchia. Ovoje *ut caperent eum in sermone*. Taki slusaoci jesu pobratimi Farisea, i Herodiana, iesu samisebi od sctette, iesu iskargnemu. Sebi, ere ovi nighdar ne mogu uaditi koris iz Boxie rici. Moxeli osdrauitti iedan Nemochnik, koi dodava drugomu onu likariu kolaj gnemu potribna? Cine sctetu iskargnemu ere svojm sciaptagnjem, i tlapagnjem odbiaju drusih od potrebnoga nastoiagna na ono scto pripouidalaz govori, ter priobrachju na isprasne razgovore Boxiu istinu. Ah pristavi sebi, pristavi! uzmi za sebe scto ciujesc'. *Verbum sapiens quodcumque audierit, laudabit, & ad se adijciet*. (*Eccl.* 22. 18.) Veli Duh Sveti. Ciouick mudar, pristavglia sebi sve scto ciuje daje koristno. Nastoi sebi, misli o sebi. Slusciaj pomno, ter primi rici Redovnika, ogovori sebi ovije nacin za izuaditi iz Boxie rici veliki plod veli Apostol Paval Sveti. *Non accepistis illud, ut verbum hominum, sed sicut est vere verbum Dei*. Hrani u Sarzu tuomu scto ciujesc: uvrixi ovo sime Boxie, datiga ne ugrabi Hudoba, kako nastoj. *Venit Diabolus, & tollit verbum de corde eorum*. Ako scto ciuiesc cini za sebe. Akoje lik tuojoj sadagnoj ranni, pristaviga udiglje akosi sdrav, saraniga za vrime od nemochi.

XI. Alli kakobi bilo, kadbise Bolnik miscto sluscitise likom, opriciobise suproch Licniku, kako daje Ostar? *govorimo brez metaphore*, moxeli Priponidalaç dati drughe like za ozdrauitti tuoju duscu, nego koieh Bog zapovida? Miscto karati zlobe, imaliih hvalniti, miscto datipomch imali izdati, miscto liciti duxe imalii ubiti? Kad kamata, oholost osveta, Psost, bludnos, suadbe, Paklene sarxbe slobodno gospoduju, Redovnik ima popivati s' Pripouidaliscta? Inako Bogh zapovida *verba mei quasi ignis, & quasi mallus conterens petram* (*Jerem.* 23.) Imabibi moja ric veli Bog ko ogagni za omeksciati gnika sarza od Bronza, i ko mlat, za raabiti, sarza okamagnena. *Quasi tuba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo scelera eorum*. Tkose prici Boxioj rici. Tkoju ne prima, veli Duh Sveti daje u broju od mahnitazaa, i Ludiakaa. *Non recipit stultus verba prudentiæ*. Alli tkose gniem sluxi iest u broiu od mudaraza. *Qui sapiens est audit consilia*. A u Svetomu Pismu imenom od mahnitazaa rasumiduse ossudieni, i kako imenom od mudrise rasumidu izabrani. Neka svak promisli ieli u broju od mudarazaa, illi od Ludiakaa, toies od isabranih, illi od ossudienih. *Qui sapiens est audit consilia*, a ina-

a inako. *Non recipit stultus verba prudentiæ.* Ludiak svitne rici neprima.

XII. Hocchiu da zaghlaui ovi danasgni govor Sveti Iakou, koi, takonas nagovara u parvoj svoioj kgnizi. *Cum mansuetudine suscipite insisum verbum, quod potest salvare animas vestras.* Toies primite s' krotkostiu s' blagochiom Boxiu ric prisaghienu, koja moxe sarhaniti dusce vasce. Prilikuie ovi Sveti Aposto Boxiu riç nauartu. Nu zascto? skladna doistine prilika kad pomni Perivoinik hocchie na plemenitu vochku, koigod Tarn, illi u koimudrago neplodni Stabar navarnuti: sparua britkim guosdiene sice diuie grane i spletene, zipa hrek, toies Pagn u sridi kolikoje dosti, posli toga visctom rukom, i pomnim okom staulia, i umistuie pitomu granicu: a eto poslie ghdi oni Stabar, koi drugo ne raghiasce nego osctre trave, ghleda sebe novim listiem ozelegnjena, novim vochiem nachichiena. Pravovirni, prigliubieni iesmoli dracni Tarni, illi vochke pitome, i plodne? *Ex frutibus eorum cognoscetis eos.* Tarnismo ako miscto sladkoga vochia zaminite Gliubavi, drugo ne raghjamo, nego osctre drace od nenauidosti, od karagnjaa, od zavidosti meghju nami svak zna, koje vechie raghja, ieli vochie Bogu ugodno, illi Bogu marzechie. Allo budemo ostati Tarni i stabri neplodni, ogagn nas ceka, i ogagn vicni. Ossuda iurje proghlascena. *Omnis arbor, quæ non facit fructum exidetur; & ignem mittetur.* Akose meghiu vammi nahodi, koi stabar neplodan, illi koi Tarn bude, i raniva svoim draciami druzih, i sebe istoga, neka promini narav, neka promini chiud, da u naprida bude plod vicnoga xivota raghjati obilno. Ovu prominu cini ric Boxia, primegljena u vasca sarza. Ovaje potribna, i moguchia za uciniti zamirne promine kakoste ciulli. *Vivus est sermo Dei efficax.* Slusciajteju xelno; mislechi da uami za vasce dobro, ne iedan Ciovick neizuarstni, nego da Bog govori. Primiteju za vas, a ne za druzih. Primiteju s' krotkosti. Tarn koi, nechie da u sebese tice, Ostaje Tarn, i Tarn za ogagn. Slusciaiuchi na ti nacin Boxju ric, sahranichiete vasce duxe. *Cum mansuetudine suscipite insitum verbum, quod potest salvare animas vestras.* budi tako.

RAZGOVOR XXVII.

NA BLAGDAN SVI SVETI.

Vidi Turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus, & tribubus, & Populis, & linguis stantes ante thronum... amicti stolis albis & palmæ in manibus eorum.

Viddi mnosctuo veliko, koje pribroitti nitko mogasce i za svi naroda, i roda, i puka, jezikaa stoiechi prid pristogliem ... zaodiveni odichiami bilima, i Palme u rukaa gniovi.
S. Juan ù Kgniga Oççitov. na pogl. 7.

I. Taku jakost, taku snagu ima izgled u gliudskomu sarçu, da gnikim skrovittim satravgliegnem mallo magne nas sillue daga sliđimo; i na scto razlozi premda iaçi, premda ocitti, premda stokrat prigovoreni ne gannivaiu, iedan izghled sam ganniva; buduchi istina scto reççe oni Mudar, *magis humana ingenium exemplo, quam ratione capiunt.*

Digitized by Google

piunt. A scto drúgo nego izghled Melçiadov uxesce Temistokla na slávna dilla? Scto potaknu Alesandra na Istoçno osvoiegne, nego hrabrena dilla Akillova? a Cesar kako zaççe u suojoj pameti miso da svitom Gospoduie, nego iere vazda Allesándrovo utiesctuo prid oççima imadiasce? zato vazda bilamie milla, i hvale dostoina obiçiaj Laçedemonaa, koj u svoji gosbah hotiahu daze pivaju gnihovi starih hrabrena, i viteska dilla, nekabise u sarçi mladichia probudila xeglia gnih naslidovatti. A za koju drugu svarhu Sveta Zarkua Mattinasca Duhom Svetim prosvitgliena çiasti toliçih svetazaa slavnu uzpomenu priko godiscta, ter ponase od suih za osam danaa, neka da mij gne sinovi gnihove svitle stupaie budemo sliditi. Zato visce ovoga naslidovagna nami ne mogne pristoina, nego korisna, bessidichiuvam u kratko danaska, ter pod odvittovgnien ovih Poghlavizaa nebeskih da Boxiá riç u sarçi vas uçini oni plod, kojechie vam drusctuo svetazaa dostoiati.

II. Jesu Sveçi bezsumgne oni pridghled, na koga priliku imamo tuoriti nasca dilla. Jedan poghlaviti razlog, za koj Sin Boxij nasomse umarlom putujni obuçe, bioje da prid gliudske oççi stavi jedan vidiv izgled daga nasliduiu; a budu potemu puttu svetignu stecchi. Biasce ovo Spasiteglskimi poslom prem sitdignenos; iere innako sctobi namma koristovalla odkupa plachiena za nas na darvu krixa; kad nebismo znalli naçin kako gnome targovati. Pristoiascese da on svojm xivgliegnem nas usuci kakobismo mogli obilno dostoiatti ona dobra, koja mogasmo gnegovom smartin osfoitti. Nu premda Isukarstov izgled mogasce gliudem zadosta bitti za opchieni pridghled svake kriposti; pristojascese sasvim tisim gnegovoj slavi, i nascioj slabosti, drughe inne izglede mnogih gliudj namma ostaviti premda ne toliko izvarsene, koje svaki mogahobi S' Apostolom Paulom rechi, naslidiute mene, kako ia Isukarsta, *imitatores mei estote, sicut & ego Christi.*

III. Rekaosam dase ovo pristoiasce gnegovoj slavni; iere kadbi zinito vij da Sunçe kaxese vechie nego ighda da iest svitlosti dezera jeda kada u dognoj puçini xiarko sini? Ne, nego kad zapadavsci, xove tolike zvizde neizmerne, tenih suoiom svitlostin napugniva, neka gnegove namistniçe budu nam put kazati priko nocchi, i opchiene tmine za gnegovim odiegliegnem ostale rastiratti. Prem ovako Isukarst ukazaoje vecchie negh ighada da on iest vir, i poçetak svetigne, kad bivscise kratio nascim oççima za ukazatise viddiv u Raju, na svoje misto tolike zuisde gnegovom Boxianstvenom jasnostiu napugnene ostavglia, kolikoje Svetazaa razlike veliççine, neka budu gnegovo nenamiregne nadopuniti, a nasce stuppaje vladatti, kojeh put neba boiechise, i posumgnechi stavgliamo.

IV. Rekoh da to josce nascojse slabosti pristoj, a za dua razlóga; parvo ere meghiu istim kripostima jesu nike, koje pridhodi neizvaranos, kako virra, i mnoghe drughe, kojese mogu samo na ovoi zemgli staviti u dillo, a ne pratte Blaxenike do Neba. Take kriposti nisu u Isukarstu bile, a zato nemogasce on od gnih suojm Boxianstvenim dilima izgled podatti. Jeda on mogoje rechi nauçitase od mene Boxianstvena ottaistua virrovatti, nauçitese od mene Boxie pedipse uklonitti, Boxiu millost uffati, neharnosti prema Bogu plakati? Nemogasce on bitti nama od izgleda takovi kripostij, a zato tribovasce da u kriposti take varste ostaviti nam bude drughe izglede. A etto ghdi na suoje misto ostavglia nammi Marin Mandalinu, koja svemu mnostvu pokornikaa veli, nasliduite mene *imitatores mei estose*. Nauçitese od mene vasce razpusctegne gorko plakatti brez pristanka za smarsitti suzamma uvrighiegna vascioj dusci, vascemu Boggu uççignena. Ostavglia nammi zakon, koj joso on veli. *Imitatores mei estose*, nauçitese od mene, nedopustene pohoghiaje rasvarchi, sctogod vascega imagna potribnoli çegliadi podiliti, tuglie vratiti, ako nechiete u vieke poghinuti: *ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus, & si aliquem defraudavi reddo quadruplum*. A darxim da Zaccheo nekamatovasce toliko besoçno potezuchi trideset, i trideset i pet, i cetardeset na sto. Ostavglia nammi Nikodema, i Ossiba Arimateghoga, koj premda za ne omrasitse xidovskom sborru, nebihau sarçeno pravda branili, *propter metum Judaeorum*; ali viduisci pravednoga ossughiena, krivça oprosctena, dillom ukazase Hierosolimskom Vladanju, i svemu Gradu, da u Fariseoskum

sborru

sborru zloba, i zavidos kraglievaccd, a ne obrana Moysesova zakona i *imitatores mei estote*. Nagovara nas vaki Svetaz suojim izgledom.

V. Pristoiascese i za drughi razlog nascoj slabosti da Isukarst ostaui Svetazaa izglede daih slidimo iescte u oni kripostji, koje u gnema siahu, i buduchi namma lascgne glinde kakonosmo mi naslidouatti, erede posnava bilodano, da kadse hocchie, nie toliko mucno krepost stecchi, kadsu gnu toliçi, i toliçi moghli stecchi. A za ovi razlogh tho moxe rechi, koje sarce, kojuli snagu uzima iedno cegliade premda slabo za vasha doçbi svima zaprikam, za pridobitti sve muçnosti, koje pripricuju kreposno putovagne?

VI. Doleti kadagod do morskoga kraia iatto strascivih Jelina koi ne vele daleko gledajuchi zelene Gaie pascima obilne za pokripitise, i cestim dubima za pod gnih plandouati, hottilibi pochi u misto toliko gnimma ugodno; alli zapriçuieih, i ustavglia iedna morska triskochia, kojase posridi umecchie; a etto çim svi drovmuchi hlepee nu zaludu na one razkosne zelenosti, iedan meghju gnimma iunaskoga sarça zateççese, ter uzdivghnusci vissoke grane svoga cella kako iedan Stig, sulm voivoda, i provodic sarne plivati; a s' tezim dasno za sobom svu onu strascivu cettu potexe. Prem ovakose sgaghia u kripostnomu putouagnu. Ah koieli pasce sdravue, i spasne odkriua, i kasce nammi nasca Sveta Virra! koi mirni xiuot u izpugnegnu Boxjih zapouidi? Boxjih Svetazaa? Nista nemagne muçnost, koja nas sretta u osvoiegnu takoi cestitoga bichia dixe nam sarze, a ustauglia nas, alli ottonam doghie po srecchi u suke xivot koga Svetza, illi ghiedanno po srecchi gnegova dilla; a za ki izgled tutako oslobogliuie naamni sarze, ushrabregniuie nas, sukka skrovitom, i millom sillom da ga slidimo.

VII. Neka nam pocuardi ovu istinu Augustin Sveti. Atuascese on sobom istim u početak svoga obrachiegna, cinechibiuse prem mucno sadagnim svicovnima naslaghegnima rastauitse, u koje sama sculn lemucc za trxiti dohodna gnemu od Virre prikazana. U ovemu unutargnem biegnu, kojemu sarze razkidiuasce, ovako side sam sobom govoritt, Agustine tolizi, i tolike nisuli oue samorie tebi toliko strahoite sricno pripliva-

li? Nisuli pod noghe stauili putene vlasti za zaugarlitse s' cistochiom? Zasctu nechiese ouo isto s' vechnim s' mionstnom mocchi i ti? *Quod isti, & istæ, tu non poteris?* Dasu ovi bili Lauri, a ti Jelin, mogobi virrouatti da gnihoua vecchim jakost sahranilaiеih u muçnomu prohodu; nudomislise dassu bili i oni kako i ti Jelini, nejake naraui, slabi, nesmioni kakono ti; nisctanemagnie Boxiom millostim pomozeni, i uziunaceni, moghlisu tolliko; zacto dakle ne slidisc, nascto ne smisc sctou oni smili? *Tu non poteris quod isti, & istæ? An verò isti, & istæ in se metipso possunt, an non in Domino Deo suo?* Ovako za nasc nauk ostavloje nam mi, zahiglixena u kgnigah izporisti suojih unutargna aruagna suoja ovi slauni Pokornik za dati nami na znagne da u svomu obrachiegnu k' Bogu znasce slavva, i slavni blighi pristoise mochnoj kriposti, koju ima izgled Svetaza, koje slavne stuppaie, pomoxeni Boxiom millostim, moxemo i mi slidiati istom da hocchiemo. A po svidocianstvu istoga Svetoga Agustina, nemoxese lasno kusati koliko gamnu vas Riim xiuot Svetoga Antuna upisan od velikoga Atanasia, kad bi parui put u oni glassovit Grad donessen. Svimse karstianima cignasce dasce nemogu ogovoritti, kad nebi slidili Isukarstome Niske cim oni Sveti Cirvik odbiuchi sasma, i pogarghiujuchi Bogastua, Razkoscu, Naslade, Draxine, biasce svim ukaso dase mogu izpunmitti, tere biasce putese za sobom nejsbrojitu mnox naslidnika, po taki naçin dasce Pustosci, Spille, i hridi bihuse napuçile toliçim pribivaoçima, koliko Slavni Puscigniaka pogardivsci Svit biascese u gnesuklonillo.

VIII. Euotam potribe, koju imadiobnih od izgleda Svetaza za dobro xiuiti, i zato hotioje Gospodin Bogi daihje suake vrstte, suakoga bichia, suakoga spola, suake zanatti, neka suak ima prigled, za razpisatiga nisobio I kako i za svakke strane iednoga Okrugga mogu traci u pramu ottiti na sredo kolhieno tako i mi, od kogaundrago bichia I ni koi muse nahodimo, moxemo, ako hochiemo ottici k' Bogu, ter ne samo sarkraniise, Inu smisce sahranise s' veliçim napridovagnem u kriposti. Koliko dakle bihobi pristoine gnihove pute, naçine gnihoue, gnihoua dilla pomno promisliti, za gnih u gnih koliko se nie vechie mnoz slikonattiti

IX. Ni-

IX. Nitti imate zinitti da dilla od Svetazaa samo jesu vridne da nam ukaxiu praui drum od kriposti, moguchia jesu takojer za nami umnoxiti jakost da gnu steççemo, ulinaiuchi Gospodin Bogh za gnihovu gliubav jacoie pomochi u nasca sarça. I kako Brist ne samo k'sebi zove blixgnu Lozu dasce u uissinu podisçe, nego dodayaioj toliko rukua kojiko granaa put gne prostira, tergnu uzdigniuva, i uzdarxi, doklese ona podighne; na isti naçin Svetçi nesamo uço nas suojim izgledom kako imamo slobodni, i sarciani uslasiti put Neba, nu saviscie davaiu nam pomochi, i podarxe.

X. Osta uan sebe Saul, a mallo magne ne zini da Prorok Samuel gnimese ruga, çivusci od gnega da imadiasce bitti uzviscen na Israelsko pristoglie, i meghju Proroçima prorokouatti; takochie bitti, odgovorimu Prorok, ere kad budesc tuoje stuppaie put. Briega uputiti dochichie s'one vissine protiua tebi broj Proroka, a tada duh Gospodinov osfoichie na taki naçin tuoju pamet, da ti poçmuchi prorokouatti, kako oni tu takochiesc isti drughi Çiovik raslician od tebe istoga. *Obviam habebis gregem Prophetarum descendentium de Excelso, & insiliet spiritus Dei, & prophetabis cum eis, & mutaberis in virum alterum.* Takobi Saulu obecchiano a takose zgodi. Ove iste çudnosti cestokratse zgaghiaiu ù mnosih, i mnosih, koj uputaiuchise put Barda od kriposti uide gdiih mnox Svetaçaa od svake varsti sretta Plemenitih, i neplemenitih, Redovnika, i Svitovnika, kgnixevnika, i Neumitnikaa, Staraç, i Mladich, xenaa, i Diuiçiçaa, koi gniovim izgledom davaiu gnima sarçe za viscie uzlasiti, a u isto doba duh Gospodinov prolasechi sarça ovi hrabrenih novi noslidnika, promigniuieih u sve inne, nego prie biahu; obrachiaih od gresnikaa, ù pokornike, od naslidnikaa Svitouni raskoscia u gliubounike od krixa, od Poklepaoza tughiega blaga, u rasdiliteglie od svoga, od nepriateglia kreposti u sebi isti u razploditeglie kreposti iosc̃te u drusih. *Insiliet in te spiritus Domini, & mutaberis in virum alterum.*

XI. Iesu dakle Svetzi nami Voditegli u nascemu putouagnu, kaxuchi nami put pravi od spassegna, i zaiedno dauaiu nami ufagne da moxemo i mi dochi na isti Blaxeni kraj. Zato u çemu ima stati nasca bogliubnost prema gnimma, nego da nastoimo k'gnimase vazda uecchie priblixati s'uitnim gnihovi chiudi naslidovagnem? Alli ovdi doghiemi na pamet jedna miso, kojami sarçe gliuto ranniva; recechiuvam kojaje. Nachiete mnosi kojse diçe bogliubnostim prema komugodi Svetçu. Nu zascto? Ere kadagod çine rechi koju Missu na gnegovu slavu, eremu poklone koju svichiu, eremu urese Ottar, ere darxe gnegovu priliku u loxniçi, jeremu govore svaki dan koju molitvu. Ieli to dosta za Svetce ciastiti? Ne govorim da imate take bogogliubnosti propustiti kako zaludgne, nego velim, da prava bogliubnos sdarxise u naslidovagnu istih kriposti, koje u gnih siaiu; da vasc duh bude kolikose moxe gnihovom duhu prilician, toies navlostito pomnose od svakoga griha uklonitti; innako koja bogliubnost moxese nachi u takoi nezkladnosti u chiudi u jednomu izuarsni, u drugomu prihudi. *Quæ communicatio Sancto homini cum cane.* Oni Svetçi, koje govorisc da stuiesc, prie bilibi skoççili ù Ogagn, prie tarpilli tisucchiu primemilli smartij, nego oz quarnuti suoju Duscu, a ti dillima, iriçima rapusctenima, kaxesc dasise vidio za neçistochiu. Svetzi za oslobodditti jednu Duscu od grescnih verugaa prolilisu znoj, i karv, a ti znoisc, i morisc za uvesiti ù Hudobsku mrexu onu mladiçu; Svetçisuse svukli Svoie hagline za obuchi siromahe, razdililisu svoje blago za utisciti potribne. Za udoviçe pomochi, za hraniti sirotte, a ti tuxne sirotte, innokostne udoviçe, nevoglne siromahe gulisc, deresc za sebe oditti. A sctoje gorre taka dilla prihuda dillovati, darxise za zakon, i govorise da jedno cegliade moxe tve varsti, za uzdarxiat suoie bichie; u koga Naucitegla uççise oui nauk, u koj kgnigah? Usvetom Pismu? Ne. U kgnigah pravoviernih Bogoslouaza? Ne. Dase kasce gdinose uççi? Naucitegl takoga nauka ies pohlepa tughiega, s'druxena s'oholostim, krozkoju cegliade çini da umi sve. Zatosu nike kamate toliko bezocne, zato nepraude, zato varke, i himbe za uzdarxiatse u svomu bichiu, a Boog u Iobu ti govori, za privratise suojm bichiem. *Hæc est pars hominis impii apud Deum; & hæreditas violentorum quam ab omnipotente suscipient; Nepotes ejus non saturabuntur pane.*

Digitized by Google

XII. Svetçi za Boxiu gliubav, i za sahranitse, prastalisu bezankogna gnima ucçignena kako Vangelie zapovida. Ati, ere ono cegliade reklotie onu gliutu riç, ereti nie pogodillo barxek u nepraudi, ti riçima sikuchima, ostrim liçem, kriuim okom, i nakoimudrago naçin moxese, isctesc osvetitse. Nu sudite vi ieli ovo Svetçe ciastiti? Ieli ovo gnih naslidouatti? Alli znam scto odgovaraiu gniki na to; onisu bili Svetçi, dakle ti ovim odgovorom kaxesc da nechiesc Svetçe naslidouati, koje nammije Bog ostauio dase u gnih izgledamo, nego hudobe uputchiene. Bilisu Svetçi, bioje Svetaç: takojest, alli nisu s'tesim bili drughe naravi negoie uasca, kako vi bili slabi, kako vi padigliui, kako vi misceni istom ghgnillom staroga Adama.

XIII. Tichiesmi rechi, pisce Sveti Ambrosio iednoi mladiçi, upalloj u grih, nisam mogla vecchie odollitti naripgliegnu, eresam slabom putim obuccena. *Non potui sustinere, quia carnem fragilem circumferebam*, allichiese podighnuti suproch tebi u tuomu sudu Blaxena Tekla, s'çettami bezbroienih Diuiçam, i mismo bili zaodiene s'istom putiu. *Respondebit tibi B. Tecla cum innumerabilibus sociis, & nos eadem carne amicta fuimus.*

XIV. Ako mi naiposlie za ogovoritse, reççemo, da iloscte Svetçi jesu popusnuli; podignuchiese suproch nani voiska hrabrenih pokornikaa, i pristrasichienas, kaxuchi gniovim izgledom, da akosu palli, iaccijsuse paka podigli, za ponovitti boj suproch opchienom nepriateglíu, i pridobitga; ter u onoi kriposti bilisu paka utuargienij, u kojoj biahu prie pomagnkalli; s'Svetom Mariom Mandalinom Cistij za zlim izgledom. Virnij s'Svetim Tomasom za nevirnostim: Staunij s'Suetim Petrom za nestaunostim, odbieni od suakke dobiti s'Svetim Matiom za kamatami. Zaman dakleie rechi za ogovoritise, oni biahu Sveti, paçe ovo isto ossughiuje vas, i ne opravdava, ere oni bihau scto ui imate bitti. A scto hocchie recchi bitti Karstianin, nego bitti izabran i sveto xiviti? *Dilectis Deo vocatis Sanctis*, ovo iest one slavno imme opchieno, koim Pavo Apostol obiçiuasce zuatti virnike, u suoj kgniga, u koj cestokrat zoueih Svetih, illi ere istinom biahu taki, illi za napomenuti gnima da biahu darxani bitti taki, ako hotiahu odgourati Boxiemu zuagnu. Moj Pravovirni, tko nechie da naslidduie Svetçe, triba dase odreççe od ovoga tako slavnoga immena od karstianina; ere karstianin hocchie rechi cegliade Sveta. *Filii Sanctorum sumus*, hocchie rechi unuk, koj dohodi izkolina Sveti Spovidnika, neisbrojnih svetih Biskupa, neisbroinih Svetih Diuizaa, neisbrojnih Sveti Mucenikaa, kojsu suojom karuim plemenstuo nascega slavnoga kolina utemeglili. Zato ako koren iest Svet, tribuie dasu iosctera Svete one grane, koje s'gniega niççiu. *Si radix Sancta, & rami*. Innako kakuesmo grane? Grane izrogiene, dostoine oghgna, ako nechiemo Suetçe naslidouati. Sveto xivuchi; castechijh riçima, castechijh dillima. Iedali moxemo ciastiti Svete Nauçiteglie, s'kamatam, s'nepravdami, koje oni xivuchi toliko pogardisce, i progonoisce riçima, i pismima? Ciastichiemo Svete Mucenike, kojsu toliko radi Boga tarpilli; hotecchi mi vessello xivitti, i za tolicim Boxijma uvrighiegnima marsechi, loscte na imme od Pokore? Ciastichiemo Svete Diuice druxbam, i possidima, na koje one toliko pomarsisce buduchi na ovemu Svitu? Ne, Ne. Na ovi nacin misto dostoiatti gnihovo odultovagne dostoiachiemo gnihovo pomarsegne, gnihovu sarsbu, kako sinovi bezpametni nedostoini taki otazaa. *Ira Patris filius stultus*. U jednu ric nemoimose blasniti; akose nebudete xivuchi ussillouati da Suetze naslidite koliko moxete, po vascoj smarti hechie vas cette Svetazaa susrittit, za uas u Raiske Periuoje prattiti, nego cette ossugienih duhova, za vas u Paklene ponorre oboriti. Uxivatti zaiedno Svetim po smarti, a xivot prouoditti naopako, nego oni prouodisce. Nemoxe bitti Pridrasi, nemoxe bitti. Tko necchie koliko moxe Svetze naslidouatti, uelinam Augustin Sveti, nechiese sahranitti. *Nos volumus gaudere cum Sanctis, & tribulationem mundi nolumus sustinere cum ipsis. Qui Sanctos in quantum potuerit mirari noluerit ad eorum beatitudinem non poterit pervenire*. Pravovirni ne. Ah podnossimose kakono sinovi Svetazaa! *Filii Sanctorum sumus*. Zasivaimojh na pomoch, nasliduimoj, obgliubimo kreposti od gnih gliubiene, uklonimose od zlobaa gnima toliko marsechiih. Bla-

go

Digitized by Google

go namma ako to uscinimo, moxemo uffati da za kratkim putovagnem ouoga umarloga xivotta pochichiemo nascom ghlavom zahualitijm u Raiu, koije misto nami rodno, i uxivati zaiedno s' gnimma ono Blaxenstuo od Boga spravglieno svim naslidniçima svoih Svetazaa. Budi tako.

RAZGOVOR XXVIII.

U NEDIGLIU DRUGU PRISASTIA I.

Hic est enim de quo scriptum est: ecce ego mitto Angelum meum ante faciem suam.

I Ovibo jest od kogaje upisano: evo ja posilam Anghela moga prid obrasem tvoim. S. Matth. 11.

I. Lipo, i hvalna innada jes Gospodo, kadse duoiza natizaju da jedan drugoga dobrocinstvima pridobie, na taki nacin da koliko vechje jedan blagodarno drugomu dobrocinstva podigljuje, nastoi drughi povratitmuih vechiom harnostiu. Premkako cini dobra zemglja, koja svaku kapglju snoja texaka svoga, stoduplim plodom nadoplachja. Alli taku lipu kripost meghju gljudima nije nachi. Gne pristoglje osvoilaje neharnos, na taki nacin da danasgni dan ista dobrocinstva miste umnoxiti zamintu harnos i gljubav, jesu od svaghje, i neharnosti prigode. *Eo perductuo est furor*, place Seneca, *ut periculosissima res sit, beneficia in aliquem magna conferre.* Samo Bogh, komu toliko svi dugujemo, vasda nadumiriva priobilnimi nadarima, sctomu mi plachjamo za dug. Biasce Ivan karstitegl hvalnimi ricima, o Isukarstu prid Xidovim govorio, zovuchiga Boxim Jaganzem. *Ecce Agnus Dei.* A Isukarst prid mnoxtvom velikim hvalima Nebeskim uzviscjuje Ivana ko do neba; ne samo zovega Prorokom, nu savisce svidokuje daje vechje nego Prorok. *Plusquam Propheta.* Scto vechje? Zovega Anghelom, i veli da Juranje Angheo. *Hic est de quo scriptum est, ecce ego mitto Angelum meum.* Lipo dojstine natizagne meghju Spasitegljem, i Ivanom. Alli tko ne vidi, koliko vechje Isukarst dava Ivanu, nego on prima od Ivana. Prima od Ivana Cjovicjansche huale. *Ecce Agnus Dei.* A uresi Ivana nebeskim hualam brojechiga meghju Anghelim, tako promiscgljuje Augustin Sveti. *Joannes quidem testificatus erat de Christo: Ecce Agnus Dei; sed amplius recepit a Christo, quam præstitit. Joannes enim Christum glorificans, humanam illi præstitit laudem, Christus autem supra humanam contulit gloriam; nam iste illum agnum ostendit, ille autem illum Angelum prædicavit.* Ova harna Boxja blagodarnos, bitchje danaska prigoda momu danascgnemu govoregnu, u komuchjuvam ukazati, da moxemo Boga kuscati prema nami kako mi hochjemo, ere Bogh vasda odgovara obilnim millostima, nascoj sluxbi.

II. Promiscgljuje Sveti Augustin, da najskladnia prilika, koju Duh Sveti nam dava da moxemo Boga poznati, bih, kadaga prozove jasnoschiom Svitlosti viscgne, zarzalom pricistim, i bribistrim. *Candor lucis æternæ, & speculum sine macula.* Ric Boxanstvena jest jasnos jednodobna s' svitloschju,

I

chju, a ere Bogh jes svitlos vikuviscgna, ona joscte jes vikuviscna. Ies Zarzalo od Oza, i slika gnegove dobrote, podpunno gnegovo slikovagne, i gnemu u svem prilicno, od iste sucnosti, i izvarsnosti. Zato nije na koimudrago nacin zarzalo, nego zarzalo sasma bez trohe, zarzalo pricisto. *Speculum sine macula*. Zarzalo jes naravi golotne, tojes *Critalline*, da u sebi lasno prima svitlos, alli tolikoje cisto i bistro da ne ima u sebi niedne slike, ni prilike, nego tvoju sliku samo prikaxuje, kad jesi prid gnime. Nu na ti nacin, da place, na svoi plac, smjese na svoi smih, akose sardisc sardise, taxise netomsi tih; u jednu riç, takoje prema tebi, kako ti prema gnemu.

III. Zarzalo priçisto jest Bogh. Akoga hochjesc u ovemu xivotu gledati kakoje u sebi, u svomu boxanstvenomu bichju, zamanga odkrjesc, samo u Raju onchjese nama odkriti kakoje u sebi: *tunc videbimus eum sicuti est*; alli akoga hochjes posnati prema tebi, i kakoje stobom, gledaj tebe istoga, i takochjescga nachi prema tebi, kako jesi ti prema gnemu. Virujte istomu Svetomu Augustinu. *Sicut in Speculo*, ricisu Svetoga nauciteglja, *omnibus motibus, atque omnibus actibus, quibus qui speculum intuetur, movetur, vel agitur; iisdem ipsis, & imago, quæ per speculum formatur; actibus, & motibus commovetur, vel agitur in nullo prorsus declinans, ita & Deus*. (*Lib. de incarn. c.* 14.) hochiesc datise kasce gljubovnik, gljubiga *ego diligentes me diligo*. (*Prov. 8.*) Ako kgnemu pristupasc, i on ktebi pristupa, *appropinquate Deo, & appropinquabit vobis*. (*Jac.* 4.) Akose od gnega uklagnasc, i on-se od tebe uklagna. *Si derelinqueritis Dominum, derelinquet vos*. (2. *Parap. cap.* 15.) Hochiescga viditi prema tebi blagodarna, buddi ti blagodaran prema gnemu. *Date, & dabitur vobis*. (*Luc.* 6.) Hochjesc da on cini tvoje hotegne, cini ti gnegovo. *Voluntatem timentium te faciet*. U mallo rici. Kakav buddesc biti ti s' gnime, hitchje i on s' tobom. *Qualis apparueris Deo, talis oportet, ut appareat tibi Deus.* Tako zaglavgljuje isti Sveti Augustin. Vighmo Svetima pismim jeli tako.

IV. Putovasce Patriarka Jakob po Occinoj zapovidi put Mesopotamje. Biuscimuse smarknulo jedan vecer, innokostan Purnikuzima nikoliko kamegna koi blahu na putu, cini od gnih tughgljellu, i metnuvscise na zarnu zemglju, nasloni glavu na ovi tvardi kokto, i stavgljase spati. *Tulit de lapidibus, qui jacebant, & supponens capiti suo dormivit in eodem loco*. Alli zascto lexati na otvoreno? Zasctose staviti na poghibionos daga posiku, illi daga ogule lupexi; daga koi laçan Lav rasdarpi na komade, illi proxdru Vukovi? Svratechise ne daleko, moxese ukloniti u Grad Luze, ghdi nebimu mangkalo za jednu noch koje svratiliscte, illibi slobodnje mogo spati pod koim trimom? Nechju u Luzu uglisti Jakob; pocinulobi tilo, alli moglabimise smuttiti dusca. Jakob za ne smutiti duscu ne uliza u Luzu, a Bogh za uzdarje obechjajemu onu zemgliu blagoslivglia kogljeno gnegovo, i u simenu gnegovu sve narode zemglje. *Vidit in somnis scalam stantem super terram, & cacumen ejus tangens Cœlum, Angelos quoque ascendentes, & descendentes per eam, & Dominum innixum scalæ dicentem sibi. Ego sum Dominus Deus Abraham patris tui, & Deus Isac; terram, in qua dormis, tibi dabo, & semini, tuo; Benedicentur in te, & semine tuo cunctæ tribus terræ*.

V. Scto ucini viegni Otaz, ucini jostera gnegov Sin ucignen Cjovik. Vidi Spasitegl od Svita dva ribara Petra i Andriu brata gnegova. Zazvai daga nasliduju, *faciam vos*, receim, *piscatores hominum*. Ureda ostavgljaju jednu rasdartu mrexu, gredu za gnim terga zagovaraju: *ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis*. Evo mi ostavismo svaka, i naslidovalismo tebe sctochjenam dakle biti? *Vos qui reliquistis omnia, & secuti estis me centumplum accipietis, & vitam æternam possidebitis*.

VI. Upita Isukarst ucenike svoje; *quem dicunt homines esse filium hominis*? Nikite zovu Eliom, niki Jeremiom. *Alii Eliam alii Jeremiam*. A Petar. *Tu es Christus filius Dei vivi*. Tisi karst Sin Boga xivoga. A ja govorim tebi, da ti jeri stina, i varhu ove stine sagradichju Zarkvu moju; odgovaramu Isus. Petar çjasti Isukarsta, a Isukarst Petra. Dobrosam dakle reka, da kakose mi s' Bogom podnosimo, tako Bogh s'nami.

VII. Alli ne zinite da samo gljubjenomu ucceniku kaxe ovu harnos Isukarst, nu josc jednomu koi biasce glava od Zarinika, i kamatnika Zakeu kochju rechi. Prima Zakeo

Isu-

Digitized by Google

Isukarsta u svoju kuchju, i govorimu: Gospodine nisam bio dostojan da ti ulizesc pod pokrov moi, dalli kadsise dostojao, odlucujem xivot prominuti, evo dajem polovinu dobra moga ubozim, i akosam komu scto zanio vrachiam cerverostruko: *Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus, & si aliqua defraudavi reddo quadruplum.* Sctomu Isus odgovara? *Hodie salus facta est huic domui.* Zakeo *do, reddo*, a Isukarst; *Hodie salus huic domui facta est.* Ne rece Zakeo, rasmiscglia Toofilato, *dabo, reddam*, dalli *do, reddo*, a Isukarst danas dajesc, danase i tebi daje sdravglje: *Hodie das hodie & tibi salus.*

VIII. Nu vi ki imate scto dat govoriteli *do, reddo*, kako Zakeo, olli *dabo, reddam*? Ne slidite vi Zakea, ne slidite, odmicete k'drugom vrimenu platiti moguchi, sctoste duxni, vratiti ugrabgljeno postegne, prostiti izkargnemu. Dajeteli odma zaduscbinu, alli odmicete dagne k'drugom dnevu, k'Suboti, k'Nedigli. Ispovidateli odma grih kadga ucinite, alli odmicete Ispovid k'onom Svezu, k'onoi Svetizi, drugom godischiu, ako i ne k'smarti. Ah! bezpametgnacj. Cinite sad scto imato ciniti, nemojte cekati cjas od smarti za pokajatise od onoga griha, i uciniti podobna duxna dilla, koja nije moguchje izvarsciti kad pamet luduje, kad uda cesnu, strah nas obujme. Onoje vrime od putovagna, konas spravne ima nachi. Nu znateli kadchje dochi to vrime? Jaoh meni! tko zna? Ni ure, ni cjasa moxemo zabilixiti dosaschju Gospodinovu, *veniet tanquam fur.* Dochje kako lupex. Vicbanas on isti. Sad dakle pomiritese s'nepriategljem, prostitemu vridjegna, rastargnite ona nepodobna priateglstva, odrezitese onoga zlogliasegna. Vrati sctoste krivo zanili vi Targovci kamatnici povratite one nepodobne dobitke, one kamate svar kamata. Texaci platite sctoste priuzeli vascim Gosparim. Gospari ne buddivam muscno vratiti potesctegne onomu potischenu Cioviku, duxniste, ako xelite sebi dobra, duxniste bez odmizagna, nechjete biti za to siromotni, olli mallovridni, kako mislite, prid svitom. Svit isti sapagnen samiratichje izuarsnost vasci dilla, Nebo, Nebochje vikovititi vasce ime.

IX. Mandalina pokorniza proliva varhu Isukarstove glave mirisnu pomast, *ut quid perditio hæc?* Lakomi Juda meghju ostalim zamira to dillo, i govori, nilise mogla prodati pomast ova, i prozina dati ubozim? A Isukarst *Amen dico vobis; ubicumque prædicatum fuerit, hoc evangelium in toto Munde, dicetur, & quid hæc fecit in memoriam ejus.* Aja govorim vami, dikod budde pripovidano Vanghjelje ovo, po svemu svitu rechjese, i scto ova ucini, za gne uspomenuchie. Ghdje uspomena tolicih kraglia, tolicih kragliza Semiramide, Zenobie, Cleopatre, Costantina, Carla velikoga, i Alesandra, ghdisu. *Quoniam autem hæc mulier oleum effudit in domo leprosi cujusdam, duodecim viris præsentibus, hoc omnes concinunt per orbem terrarum, & tempus tantum pertransiit, & memoria ejus, quod factum est non tabefacta.*

X. Alli ako vami ovese cine millosti, i nadaria duhovna; imate znati da josctera, nadarjema vrimenitim plachia Gospodin Bogh dilla kriposna, i gnemu ugodna.

XI. Prie Svetoga Jerolima niedna Zarkovni Tomacitegl mogoje ugonenuti zascto Gosp. Bogh daje kragljestvo od Jerosolima prie koglienu Judinomu, a ne od Rubena, Jsakarra. Sveti naucitegl odresciuje onu zapletenu sumgnju ricima od Osee Proroka na poglavju jedanestomu, ghdi receni Prorok tako pisce: *Judas autem testis descendit cum Deo.* Ovo pismo govori od proscjaschia Puka Israelkoga po moru Zargljenomu. Sgoda bi na ovi nacin.

XII. Bixechi Puk Israelski iz Egipta vidi za plechim Faraunovu vojsku, a pridsobom Zargljeno more; uzbojase veoma, i pocese tuxiti s'Moisesom. Moisese jedali nije bilo pogrebaja u Egiptu, dasinas doveo poghinuti u pustignu. Nijeli boglje bilo sluxiti Egipcim, nego poghinuti u pustosci. Ne boise puce, ne predai, Moises odgovara, vidichjesc, cjiuda Boxia. Egipcjbo koje danas vidisc nechjesc viditi do vika. Bogchjese arvati za te, tichiesc mirovati. Rasdili tudje Moises more s'cjudnovatom scibikom, uputiscese krosagn, po zapovidi Boxjoj, Sinovi Jakobovi, dali s'nikim strahom, sam Juda meghju svima uffavsci u Boga, zarcjano ulize u Zargljeno more: *Judas autem testis descendit cum Deo.* Za ovo samo bimu dano kragljestvo, premda Juda biasce cetvarsti Sin Jakobov, i premda joscte unuai gnegovi bisce

sce toliko zli niscta nemagne, toliko bih Bogu drago, da u gnega uzdajuchise izpuni gnegovu vogliu, da Judi, a ne drugomu bratu hotti dati krunnu Grada Jerosolima, i od istoga rodda htje da uzme putt gnegov Sin uçiniscivscise cjovik. *Cæteris tribubus desperantibus... solus judas fidenter ingressus est mare, unde & regnum meruit accipere*. Tako Sveti Jerolim.

XIII. Dubrovnice, krunno od slobode tisi sam steko meghju tolizim Gradovim od Dalmazie, alli zascto rezimi? Jabo sebi negomu pravi, i oçiti uzrok od tega ugonenu, ti bez tebe. Mogu samo rechi, da odkadasi Virru Svetu Isukarstovu Zaposnao, i primio od tadaje cistu uzdarxisc, i po Turskoi lakomoi zemgli zamiritim nacinom ras pruxasc. Dibi mogli oni bidni karstiani po Albanii, Bosni, i Servii raztarkani mirno Boga sctovati, i gnegove Svete, da ti s'jasprom ne taxisc Turski gniv, i po tom putu ne lakocinisc gnima nacim od Bogoscjastjegna. Goruste posnajem tvoje sarze prema Bogu; vidim lipotu tvoi Zarkava; vidim velicnost, i pomstvo Zarkovni pjegna; vidim postegne koje nosise Boxijm namisnizim; tvoja almustva, gljubau prema ubozim. Ovosu, ovo dilla, smiem rechi, kojasuti dostojali lipi dar koi uxivasc. Akoti stoi na sarzu, akoga xelisc ne izgubiti naslidui uzdarxatise u Virri, buddi Bogu harna, i virna; dilluj pravdu za svakim, buddi sveghjer millostiva prema ubozim. Dokle buddesc ti tako uzdarxatise prema Bogu, dotlechje Bogh biti tvoja obrana, i branichje slobodnos tvoje krunne. Sctoti od sarza xelim.

RAZGOVOR XXIX.

U DRUGU NEDIGLU PRIZASTIA II.

Joannes in Vinculis.

Ivan u Uzah. Matt. 11.

1. Ivan u uzah, tojes pravodnost u verigah! A ghdje gljubesan, koju jest Spasitegl od Svita svomu nauvistitegliu ukaso josc prie gnegova poroghjegna na ovemu Svitu? Nieli ovi oni isti Ivan josc u utrobi Matterinoj od Isukarsta posvechien, nieli on koi u svomu poroghjegnu, svomu Ozu jur nimu jezik oddrisci, mnosim veseglje donie, i bezbrojnom mnosctuu svvim glasom spasegne? On je on, oni, koi svoim anghelskim xivotom pritesasce k' sebi svu Judeu daga pasi, daga slusca, daga po pustigni slidi. Jerosolim zapagnen, darxechiega vechje nego Cjovicka, poslamu onu tako glasovitu poklisarinu, jeli on oni Mesia Patriarkami obechjan, od Proroka navisceten, i od svega Israelkoga Puka çekan. *Dic nobis si tu es Christus*. On doistine jest oni Ivan koi bih dostojan istoga Isukarsta parstom ukasatti, i karstitga u Jordanu. Kako dakle ovi Ivan u verigah? *Joannes in Vinculis*. Jedaje Isukarst stavio uzpomenu od svoga priateglja u zabichju, jedaga vechje ne gljubi? Nije to tako. Gliubiga, ziniga, hvaliga, pacek nije nighdar oecitovao Isukars Ivanovve dike, Juanovu vridnos, i svoju gliubav prema Ivanu, nego kad Ivan u verigah, i u nevogli od tamnize lesasce. Tadaga zove Prorokom, i vechje od Proroka, *hic est Propheta, & plusquam Propheta*. Nu savisce uzviscujega na plemenstvo od Anghela: *hic est de quo scriptum est: ecce ego mitto angelum meum*. Scto govorite dakle moj tuxni peccagljeni, i zaboravgljeni na ovemu svitu, scto govorite

na

na ovu zgodu? Vi sami ne poznateli u vascih tugah, onu priveliku gljubav koju vami Bogh nossi? Viruitemi, da ne zato Bogh, magne vas nego drusih gljubi, ere vas onevogljuje, vas zatuguje, vas oxalostuje; pacek za to isto vas vechje gljubi, premdase vi ne stavgljate, i zato buddivam ugodno da vas nukam da buddete s' mirom podniti svaku nevoglju; koja vami od gnega dopade, pacek za gnih slavitga, pacek i za gnih zahualitimu, kako vascemu najvechjemu Dobrocinzu. Nastoite slusciati ovi moi razgovor, i gnimse sluxite.

II. Nu za poceti ovi moi razgovor mallo visok. Josc da Gosp. Bogh, oxalostujechi, peccalechi, i morechi nas tobi ucinio ne za nasce dobro, nego za ukasati svoju priveliku oblast koju ima varh nas, alli da tako recem za scialu svoju, i igru, tko ne vidi da nami imallobi biti od nemalla razgovora, i oblaksciagna misliti samo, da tko nas peciali, i mori jest Bogh. *Sicut Domino placuit, ita factum est*. Nu koju nedragost, kojuli tugu ne imamo mi primiti dobrovoglno iz takove ruke?

III. Nezman sgodilise ovdi, sctose sgaghia drugovghje, navlastito, u slobodni dnevi od Poklada, prohodi kadagod kros kojugod ulizu, koigod mladi Plemich u lipe hagline obuçen, i nikomu nedosadechi, grede svoim putem, samose barse u sebi banechi, i nasladechise od svoje liposti, od svoga krasna staza, od svoga çina ghisdava. Kad etoti iznenada chjusise udren illi grudom od sniga, illi jednom jabukom, smjhom od okolostajechih. Nu tko moxe isrechi u koi bist on udara, za takozadivagne, a ere nezna odklemuje: vas gniv zasciarise u obrasu i mallo magne ne targhne mac za osvetitise suproch komumudrago. Alli usdvignuchi occi, stavgliase koliko krasna, i lipa, jest ona neka kojagaje udrilla; zato on tutako na taki vid nesamose taxi, nego razvedrechi svoje cello, s' millim posmjehom priklono, i ponisceno gnojse klugna, a drughi dan vrachiase iznova na istu vlizu, u isto doba, iz pod istoga propora s' hlepostim za biti istom millostiu cjastien.

IV. Sad ia neznam dusce Pravovirne, zascto ne imase Bogu ono ciastenje uciniti, kojese çini iednoj plemenitoj dikli, samo sctoje dikla? Vise oxalostchjujete jerese kadgod chiutite s' visoka údreni iz nenada. Ere primate od onoga cegliadeta zlo za dobro, ere vami umro oni Sin, ere posli ne idu dobro; erese vami ne dava ona pomoch, ere ona nemoch vas popada. Nu uzdvighnite occi, i pogledajte tko vas udri. Nieli on Bogh? *Dominus est, Dominus est*. Utaxitese vechje utaxite, jere od take ruke, akose dobro promislue svako zlo, millost jest. *Pœna est*, veli Sveti Augustin, *sed & gratia est*.

V. Alli bilisteso doistine jako varali, mislechi da Boghse sladi, kad nas osuguje. Nije to tako: *non delectatur in perditionibus nostris*. Duh Sveti to nam svidoeci u Tobii. Darxite za istinito da drughu svarhu on u temu ne ima, nego nasce dobro, nasc napridak, i ako sctogod gnega utisceti, jest dase buddemo po temu putu od gnega spomenuti, dase k' gnemu uticcemo, da usdvighnemo sui za gledati.

VI. Nu kakoje to? na koi nacin jadnost, i mucegne moxe biti mama podobna za nas prtteghnuti, pacek ne toliko zvit od Rose Zmje tira, ne tako dim tira Pcelle, ni tako ogagn Lavva tira, koliko nevoglia i mukka tira Cjovicka; koi po naravi xudi veseglje i slados. Dakle ako Gosp. Bogh nas k' sebi mamiti xeli; neka nas cestite cini, a ne nas onevogli; neka nas blazni; a ne pristrasci. Pridrasi kolikose varate, hotechi dati zakon Bogu. Cjute scto on govori po Jeremii *dabo timore meum in corde eorum, ut non recedant a me*. Dase ne buddu gliudi od mene odiliti sctochju ciniti? veli Bogh jedachjuiih blasiti, jedachjuiih bluditi? Ne erebimi tadare neharni obratili plechja; sctochiu dakle uciniti, dase ne odile od mene; pristrascichjuiih. *Dabo timorem meum in corde eorum*, ere za uklonitise od tughe komucchje oni pobignuti nego kmeni. *In tribulatione sua mane consurgent ad me*.

VII. I doistine kadabismose mi k' Bogu útekli, pacek kadabismo mislili o Bogu, akobi nasci posli prosceli svegh cestito; ako nebismo imalli sctonas mucci, scto nas pristrasciuje spomenitese od Isukarstovih Uccenikaa, dokle morre bih tiho, ukazasce dase toliko mallo za gnega haju, dagu u jednomu nughlu od plavi pustisce spati; nu kadse utekosce k' gnemu? kadli, na gnega s' velikom naghlostim navarvisce, kadlimuse s' gliu-

gljubavim priporucise, tada kad usta ona strahovita zlagodina. *Motus magnus factus est in mari.* Kad vighose u jedan cias nadase valove, potamniti Nebo, razghjevitse morre, vihre uzvarlitse, i da plav stoi za biti na svaki hip proxdarta od morra, ah kako tada pocesce vapiti pomoch! *Domine salva non perimus.* Gospodine spasi nas poghinuchjemo. Nu mislite, veli S. Augustin, da ovo potankose svaki dan sgaghia meghju karstianima. *Si cessare ut Deus, & non misceret amaritudine fælicitatibus Sæculi oblivisceremur eo.* Dabi vazda bila za nas tiscina, vasda cestitost, vazda srechnost, ah! kakobismoga stavili u sabichje! Scto cini dase kgnemu uticemo jedan suprotivni vitar, jedna nevoglja, jedna nedragost. *Sed ubi angores molestiarum faciunt fluctus animæ, tunc fides illa, quæ ibi dormiebat excitatur.* I da buddete spovidali daje tako; akostese kadagod Bogu zavitovale, rezitemi, kadje to bilo? Jeda nije bilo kad neplodne xudiste imati poroda? Akoste ighdar ucinilli kojugod obilnu zaduxbinu, kadje to bilo, nego kad nemochi, rasboglieni, xudiste utechi od smarti? Akoste ighdar, jako prikazali Bogu vasca mogliegna, nieli to bilo kad potvoreni, xudiste ukloniti neposctegne. Kadsu nasce stvari cestite mismo lini na dobro, harli na zlo. Kada silla od koigod nevoglje pritiskuje nas, tadase k'Nebu uticemo. Da losa budde cestim grosdima obilna, tribuje gnu raniti guosdim, pusti gnu ne vesanu, bitchje neplodna. Josc xivuchia, kadih glad mori tadasu harlia na letegne kako Oro; tada barsja na tiek kako Tigre; tadasu na lov poomgnja kakono Lav.

VIII. Dabi vami danaska hotio pribroiti velliki broj od onesih koisuse k'Bogu obratili po putu od tugaa, nebih svarscio nighdar. Alli samo za dati vami od tega koigod izgled: rezite oni nevoglian Sin Rasmetnik biolibih odlucio vratitse k'Ozu svomu, da nie bilo onih tiskochia u koihse nahodiasce, kad go, i bos, smardech, laccan, inokostan, i od svih ostavgljen, usilovan biasce pastiti ghnusne xivine, pacek ne pastitiih samo, nego joscter potisctene ostanke od xeludaa sgnimi grabitse. *Fameo pereo,* ovo bi sctomu izvadi iz usta, one rici: *ibo ad Patrem.* Iest istina da kragl Manase za tolizim zlobam vratise na pravi zakon istinoga Boga; alli uvjecban od onih tesckih veriga, kojemu u smardechioj tamnizi otexahu. Kragl David scto spovida od sebe istoga? Jeda ne spovida da tada biasce izko Gospodina, kada biasce obujmen od nevoglja. *In die tribulationis meæ Deum exquisivi.* A s'drughe strane u dnevi vedre, i od veseglja biascese u Bersabeu zagledo. Nemoxese dakle satajati da nevoglje ne pomagaju nas za obratitse k'Bogu; a ko nechjemo josc Svetim Gargurom rechi da ne samo nas pomagaju, nego tiskaju nas, i siluju. *Mala, quæ nos praemunt, ad Deum ire compellunt.*

IX. Nitise imamo od tega cjuditi, kad vidimo da tuga jest ona koja na sramotu nascu, cini dasmo u sudiegnu svisnij, u govoregnu umigljenij, u opchegnu trisnij. *Gravis infirmitas sobriam facit animam.*

X. Meghju svim grabechima ptizami kô po ajeru letê, velise da najoholij jest Soko, nisctanemagne, kako pisce Eliano nacin nailascgni za upltomitga jet darxatga koi dan u jednom Vignu, ere on onde pazechi one plame, tako goruchje, cjujuchi urnebes, ono lupagne od Bata, oni zvek od Nakova, nu zacme u svomu sarzu taki strah, da ostavglia ureda svoju naravnu ponosnos. Hochjete iedno sarze po naravi oholo dase ponixi, dase podlaga, nije krachjega puta nego stavitga u pech od nevoglja: *in camino humilitatis.* Pustite da cjuje strahoviti grom od Boxih lupagna, i nemoite sumgniti, veli Isaia Prorok, dase nechje barzo pridati: *Vexatio intellectum dabit auditui.* Istinito, Sveti David xudechi da bise niki osvistili, i pustili svoje netarpgrivo smionstvo, mogliasce Boga na ovi nacîn. *Constitue Domine Legislatorem,* illi kako drusi scte, *doctorem super eos, ut sciant gentes quoniam homines sunt.* Gosp. daî gnima koga nauciteglja, daih uci podnositise kako gljudi, erese gnima cini dasu vechje nego gliudi. *Constitue legislatorem.* A tkochje biti koichje na sebe napartiti nauciteglstvo toliko mucno, tko da uci jednu istinu toliko maesechju? Bitchje tuga, bitichje peccio, pacek samo strah od peccali. *Constitue Domine timorem super eos* kako Sveti Jerolim tomaci. Alli bistrje, i ocitnje Sveti Ivan Zlato usnik nadiva tuzi, i pecciali ovo ime od nauciteglia; *Pedagogus autem noster, est tribulatio,* tuga jest ona koja uci chjude odrediti, i daje tako molimvas stavite prid occi od vasce pameti scto ovi Svetaz, skladno

ras-

Digitized by Google

raspiscjuje u iednomu od svoih pripovidagna.

IX. Bichje jedan plemeniti mladich koi biusci s' velikom svoiom cjastim verio kako biasce naghlo kucho, vodi Virnizu doma, koja jest jedna divoiciza plemmite Rodbine, bogatta, dobro chjudna, lipa; i biusci spravio jedan gosposki pir, i nasvo priateglje i Rodjake, davaim one vesele zabave, kojesu obicjajne, i pristojese Plemichima od svoje varste. Nu veli ovi Svetaz, ulisimo mallo, i pohodimo ovu tako cestitu kuchju. Sctochjemo u gnoj viditi, posmihovagna neredna, rasgovaragna isprazna, cine neskladne, tko ima glavu od sauiscgnegna pichia potamjenu; tko ima zlicizu od netrisne jesce otechanu; izprasnos u hagljeneh, hvastagne u drasih kamegnih, razbludnost u odichiah; igre, zvoni, piesni, kolla, tanze, razblude, vikgna, Bukke nitise meghju tolicim glasima, cjuje jedan sam koije spasiv. *Multa effusio nihil studiosum, generosum nihil*. Alli scto? ne do vele vrimena, mre virniza u nai lipscem zivtu od svoje mladosti, mre virniza; a zato ona kuchia koja mallo prie biasce pribivalisctte od veseglia, i radosti obrachiase u kuchiu od dreseglja, i xalosti. Povratimose opeta ako vami nije tescko i pohodimo gnu. Ah koja promina! Pristupamo k' vratima, a ne cjujemo bukku od niedne varste, nego veliko mucagne, pokoj veliki, uzidimo gori, i eto idu suproch nami Rodiazi u priprosne hodichje, prighnutim lizem, skupgljenim cinom, poniscenim glasom. Ako s' gnime u losnice ulasimo pasimo, da isti sidovi bez rasbludna uresa uce skupgljenost. Muce gusli, samuknu cimbali, i tarpeze od igre zapusctene, nisu u zini. Proghnan jest smih, iz svacih ustu, akoje tko govori, nemoguse cjuti boglje bezide, svisnje rici, mudrj razgovori, nesamo oblastnij gljudi, nego josc xenice, josc slughe u cjas ucinese Mudroznanzi. Izustivaju meghju sobom ciudne besidde. Tko govori, da drugo nije gljudski xivot nego jedan San, jedno prikasagno, jedna tasctina. Drughise cjudi kakose moze ziniti jedna lipost; koja kako mugna, koja za kratkom jasnostim drugo i za sebe neostavglia nego smrad. Trechi govori da vazda spobrinuchiem imamose nadati onoi smarti koja ne prascta ni plemenstvu od Rodbine, ni obilnesti od Bogastva, ni zuitu od mladosti, i tako svak govorechi, veli Sveti Zlatoustisk drugo nije cjut nego rici od koristi, rici od spasegna, rici od skrusceгna. *Si quid aliquis loquutus fuerit, omnia sunt verba philosophiæ plena*. Nu odkle tolika promina u onoi kuchi, tkoje u gnu uveo besidde toliko korisne, tkoje uveo chiudi toliko odredne. Nemojtese cjuditi ulisoje u onu kuchju oni gororeceni nauciteglj toliko vridan, ulislaje u gnu tuga, ova jednom biusci dala nauk varh tasctine gljudske, bilaje jaka za otirati iz one kuchje svaku tasctinu, svaku bezrednost, i u gnu chjuchjegna toliko mudra uvestiti, da s' razlogom moxemo zaglavit Svetim Zlatoustnikom da *vere pedagogus noster est tribulatio*. Tuga jest doistine nasc nauciteglj; neimate dakle vami uciniti (za vratitse na gororeceni nauk) da Sveti David mogliasce Boga, dabi onemu koi nebi josc umio xiviti, da za nauciteglia tugu. *Constitue Domine timorem super eos, ut sciant gentes, quoniam homines sunt. Omnes enim motus tribulationi cedunt, invidia, emulatio, concupiscentia, potentia, pecuniarum, corporum amor, arrogantia fastus, ita, & omne reliquum citionum examen*.

X. Buduchi ovo tako, ne cinise vami dasmo mnogo mi darxani Gosp. Bogu, za onu tugu, koiom nas onevogljoje. Vele, vele zaisto, doistine necini nighdar na zemgli vechju millost. *Omne gaudium existimate fratres mei, cum invarias tentationes incideritis*. Sveti Jakou. A koja vechia millost kad on nas usilluje dasmo dobri dasmo umigljeni, dasmo Bogomilli, i da budemo na svarhu biti od gnegove slauve udionizii. Mi mollimo *nostras rebelles ad te propitius compelle voluntates*, a nisctanemagne cinimomu ko Kogni obisni koji nechje da primu uzdu, nit hochje dasu ukochienl. *Omnes qui placuerunt Deo per multas tribulationes transierunt fideles. Prosperitas stultorum perdet illos*.

XI. Spovidam vami da tarnem od straha, kad sctim scto recce Angheo Tobij, *quia acceptus eras Deo, necesse fuit, ut tentatio probaret te*, jeresi bio dragh Bogu, potribitoje bilo da te napast okusila. Boimse kad nei-

neimamo niedne nedragosti, da mi ne budemo Bogu draghi. Vaimeh nami! Nije vechje nesrechje na Svitu. Sctosu bolesti, scto ubosctvo, sctoli Svitovne sctete, niscta, niscta pri omrazi Boxjoj.

XII. Xelimo dakle biti pecjaleni na ovomu Svitu, xelimo nedragosti, xelimo bolesti, xelimo nesrichje, i kadnam priskoce, onda znajte daste Bogu draghi, daste Boxij priategli. Koga Bogh ne pohodi, onoga propasti. *Qui parcit virgæ odit filium suum*. Koga Bogh gljubi onoga očito pedepsaje, onoga mučči. Blaxen Ciovik koije pedepsan od Boga na ovemu Svitu: *Beatus homo qui corripitur a Deo*. Tescko, i jaoh onemu koga ne polazi.

XIII. Ah! moi Boxe, moje dobro, *in flagella paratus sum* zadovogliti pravdi tvoj za moi grieh. Dajmi pichiu u suzam, dajmi ubosctvo, dajmi ranne, dajmi gorkosti, bolesti, dajmi. Ah!... scto hochjesc dajmi na ovomu Svitu, i tadachju posnat dasam tvoj obrani, dasamti priategl, dachjescme shraniti za onu slavu kûsi ti, josc od vika, odredio tvojim draghim. Ah! posri na molegna moja, utisci duscu moju, Boxe moi, nemojme zapustiti sebi istomu. Prisici sve moje pohlepe, zunuvrati moja velicjanstva, posvoi moja imagna, jate mogliu, rasparsci, odredi od gnih kako ti hochjesc kakoje tebi drago, buddi voglia tvoja u svemu, i posvemu, nechjuse oxalostiti, mamo imaj za tvoga priateglia. Ovomi stoi na sarçu. Priklonoje moje sarçe podniti svako zlo na ovomu Svitu, istu smarti, za dostignuti tvoju druxbu, Kunam millostivi Bogh udilio.

RAZGOVOR XXX.

U DRUGU NEDIGLIU PRIZASTIA III.

Joannes in Vinculis.

Ivan u uzah.

S. Matth. na pogl. 11.

1. Providjenje Boxje priklonio tebise klagnam. *Joannes in Vinculis*. Ivan o moi Boxe! bezsumgne, toliko tebi drag, od tebe toliko gliubljen, i oççitouan za meghju Svetçima nai vechi, *inter natos mulierum major*. Izabran od tebe ossobitim nacinom izmeghju broia neizbroina svih stuoregna razloxitih za Svitu Sina tuoga nauistiti, *homo missus a Deo, ut testimonium perhiberet de lumine*, za parstom ukazatga, *ecce Agnus Dei*, za karstiega uzvisena s' tisim, na dillo toliko veliko, dà za dati na znagne, da nie on tuoja Riç od tebe od vika zaçeta htisse s' Neba tuoje oççito svidocianstuo, s koga bise poznaho Thoje Iuan, Tkoje tuoj Sin. *Hic est filius meus*. Oui isti Iuan tako pravedan, tako Svet, u uzah, u verugah; u iednoj tamnici? Nu zaviscie za ugoditti iednoj hudoj xeni, iednoj hotimicj? A u toliko Irud nemio zamosilnik kraglíuie, vesselise, spranglia pire priobilne? Mallomagne ne recce s' Davidom *mei pœne moti sunt pedes pœne effusi sunt pacem peccatorum videns*. Nevoglie, jaddi, akosu pedipse? Zascto dakle i varhu pravednih, akosu tuoje gliubani biligh; zasctoih opakim razdigliuasc.

Digitized by Google

nasc. Ciulem Svetoga Agustina ghdimi odgovara; muçi ako nerazumimo zascto; reçimo, i viruimimo da Boxie providjenje sve razlogom neisreçenim mudrostiu cini. *Si non intelligimus, quid quare fiat, demus providentiæ ipsius, quia non fit sine causa.* Ovo znamo, i po Boxiemu svidocianstu, da Bog pravednih s' nevogliam kuscia, neka kaxu suoju virnos prema gnemu, *Deus tentavit eos, & invenit eos dignos se.* Grisnike nevogliama stresa, nekase probude od martvilla u komu lexe. *Expergescimi.* Mi moxemo, i imamo svakom tughom sluxitise za nasce dobro. Ouoje nauk suakomu od potrebe, ere tughe na Svitu bez obsira, i Siromeske kucchiariçe, i kraglieuske duorove pohode.

II. Svi koj na ovemu Svitu xivemo, illi imamo duscu Boxiom millostim urescenu, Bogu draghi pravedniçi, gnegove gliubavi dostoini; illi nepravedniçi, i u gnegovoj nemillosti. U iednomu bichiu, illi u drugomu, nevoglie, iaddi namisu prem korisni, akose gnima sluxiti dobro budemo. Ia hocchiu uffatti dasi u broju od pravednih; allito ti neznasc: *nescit homo an odio, vel amore dignus sit.* A bez sumgne bilobi suakomu od nas veoma drago imat, koje, zlamegnie ielli u Boxioi millosti, ielli priategl onoga Svemoguchiega Gospodara, koj moxe u vike ublaxeniti. Evo zlamegne nevoglie, i tughe mogu iednomu cegliadetu biti naj ocitij biligh ielli u Boxioj millosti, akoj bude primiti iz Boxie ruke, ako s' gnih nepristane bogliubno dillovatti, akoi bude s'ustarpienstuom, nechiu rechi vesselo podnossitti, i voglise Boxioj podlagati. Ovoje kamikkuscenik, koj odkrie i prauo zlato, i lasciuo. Niz rike lasnoie putouat; a tko to ne umi? Ioscte martua telessa ouako putuiu nossena od ticka vodenoga. Alli suproch uodi upritise, naprid stupatl, ovoie muçno. Nemoxe to uçiniti nego xiuo cegliade. Nu buduchi istina da sctoie Tilu Dusca, ouo iest Dusci Boxia millost. Dakle kako moxemo boglie dochi u poznagne xiveli nasca dusca Boxiom millostim, nego kadse kreposno aruemo suproch nevoglian? Ovi razlogh istinito pridobiua. Alli hocchieteli varhu toga Boxie svidocianstuo? Evovamga u Deuteronomiu: *tentat vos Dominus, ut palam fiat, utrum diligatis eum, an non in toto corde, & in tota anima vestra.* Toiest kusca vas Gospodin Bog da bude znatti gliubiteliga u svemu sarçu, i u suoj dusci vascoj. Moxeli bistrie govoritti na moju suarhu? Smartiu onoga sina od tebe gliubiena, nemochiu onoga cegliadetta tebi draga, suprotiunostiu onoga priateglia tebi neharna, izgubgliegniegne one parbe suproch razlogu nepravednostim onoga Sudça: *Tentat vos Dominus.* Kuscia Gospodin Bog. Zascto? *Ut palam fiat,* dase oççito zna, *utrum diligatis eum in toto corde, in tota anima,* da imasc ti biligh gliubaui Boxie, alli ne u svemu sarçu, iesili, nisili u Boxioj millosti od cessaje biligh praui, akose ustarpglienstuom oruscian, ne tuxisce suproch Bogu, ni na tuoje suprotivnike marxisc. Svitlis drusima.

III. Drogokamiççiari za poznatti, za ukazatti da iedna ughglienak iest praui draghi kammi, a ne lasciu? Scto cine? Zatuoraiu Pozore za uiditi çaklilise, svitlilise u tminah; iosctе i zarno çakla odsiua na Sunçu. Ako Svitlost tuoie kripost, tuoja ustarpiegna, kascesce u timah od iadda, od suprotiua, iesi prauo drago kamegne, umieschieno kraglia nebeskoga na krunni: innako iesi razbitak potisctena çakla, podoban samo za okarvavitti ruke onoga koiga tiçe, za bitti metnut u smetilisctе. Dase cesto izpouidasc, dase çesto priçestiuasc, da imas mallo magne ne vazda Offici, illi Rusarj u rukah, da pohodisc Zarkue, da Bogu huale zadauasc, da svimsi biah i cioviççian kad nebo uazdaie za tebe uedro, godiscta obilna, Sinovi poslusini, kuchina cegliad pogodna. Kad naduorusi ciasctien, gledan, i u Oblasti, ovo nie stuar vellike huale dostoina biusci istina scto recce Lactantio kripost nemoxe bitti izuarsna, akose ne kusca suprotiunostima. *Virtus non potest esse perfectu, nisi exerceatur adversis.* I pria gnega Aristotel *circa difficilia est virrus.* Nut kad ne od stupas od onoga xiuigliegna, iosc meghiu neuogliah, iosc kad stuari ne prohode na tuoj naçin, ne idiuti od ruke, iosctе kad vittar nie u karmu, tad, tad kasces i tebi, i drusim da gliubisc Boga, dasi praui draghi kami, a ne laxiv. Bez Suprotiunika suaki nouaz voinik iest iedan Akille, na tihomu moru. Suaki neuistiti pomoraz iest iedan Tifi. U stdrav litto svaki Liçnikneumitan iest iedan Eskulapio. *Circa difficilia est virtus.* Ciniscili ouako? illi zaviesç ko

ra-

Digitized by Google

ragnena Zuir, ovu istinu nam kasce razlog, kascenam Bog, kascunam gliudi, kascenam ista Hudoba, koi od ostaloga otaçie od laxi. Ciujte. Jedan dan reçce Gospodin Hudobi. Iesili promislio uarhu Joba moga slughe, da nie nikoga na Svitu, koise moxe gnemu prilikovatti ù svakoi varsti kreposti. Ciouik prauedan, Bogaboiech, nepriategl svakomu zlu, gliubitegl suakoga dobra? *Nunquid considerasti servum meum Job?* Sctomu od gouarà Sotona? *Nunquid Job frustra timet Deum? Non ne tu vallasti eum & domum ejus, universa quoque substantiam per circuitum, operibus manum ejus benedixisti, & possessio ejus crevit multum.* Jeda Job zaludu boise Boga, nisili ti otaborio gnega, gnegovu kuchiu, gnegovo imagne, svakoi posso izlasimu cestito, tuojm blagoslouom Bogat, moguch, cignen nai uecchi Poglauiça u Istoçnoj Darxavui. Tisctiga, tisctiga mallo tuojom rukom. Cini da ne pliva u obijlnosti, i uidichiesc. *Extende paululum manum tuam, & tange eum, cunctaque possidet, nisi in faciem benedixerit tibi.* Scto od govara nato Gospodin; iedamu reçce do laxe, ne. Pace potuarghiuie Hudobslli razlog: eremu govori, daga kuscia, dauamu oblast, da çini od Jobova imagnia, od kuchie, od Sinova scto hocchie. *Dixit Dominus ad Satan; ecce universa quæ habet in manu tua sunt.* I umise Hudoba sluxitise oblastim gnoj danom, eremu spraxi stadda, priuratitga imagnem, oborimu kucchiu, ubimu Sinoue; i u temuse pozna da Job doistine uecchie Boga gliubiasce, nego bogostua, nego Sinoue, ere ne tuxise suproch Bogu, ne upita osvetu suproch nepriateglima, nego klagnase Bogu, pogliubi sibiku kojaga oscinuie, a ne obrachiase suproch gliudima, ni suproch Hudobi, kako tuorçima gnegova zla, nego Nauçitegl od ustarpienstua Svemu Svitu poznaiuchi Boga za tuorça od cestitosti, i od neuoglie izustiua one velike riççi, koje dokleie Svit, bitti, bittichie hvaglíena dostoine dasa u ustiih svakoga Isukarstova naslidnika u suakoj neuogli, u suakoj nedragosti *Dominus dedit, Dominus abstulit sit nomen Domini benedictum.*

IV. Alli neznam iestolise scauili u ovemu Jobov dillu, u çemu Sotona ukaza suoju Vraxiu hitrinu, i u çemu vecchie sia Jobova krepost, i gnegova prema Bogu uirnost, i gliubav? Hudoba ubivamu desettero diçce, oborimu kucchiu, discemu sva imagna. A Job krepak, i stauan. Naripgliuje na gnegovo tilo, rastauiga zdrauiem, ranniga, na taki naçin od dno peta do varhu glave, da sua gnegova uda jesu iedna ranna, *testa saniem radebat.* A Job u ustavpienosti nepomiçan. *Permanens in Innocentia sua.* Kad Hudoba uidiga toliçim neuogliam zaklopiena, kadaga vidi lur slaba, biusciga toliçim tugama, peçalima aruavla, naiposlie sluxise gnegovom xenom kako nai uarlim oruxiem za odaruatga. Koja tako side gnemu govoritti. Jobe dasi bio krepak u sluxbi, i gliubaui tuoga Boga iosc kadte biasce uhilio Sinouima, kuchiom, i imagniem. Eh dobro. Alli imaie on poznatti ovu tuoju virnos, ovu tuoju gliubav: imatie u priasgne bitchie povratiti; alli uidim daseie potom toga gorre Stobom podnio; doueoteie dasi prie iedan martaz Sard, i Smardecchi, nego Ciouik, koga iedua imasc prilikur, scto çekasc uecchie od gnega? Ciasticchiescli ioscte ovogà Boga? iosctchiesc bitti toliko lud, izrigai suproch gnemu sve scto moxesc; i umri daj zadovgliea. *Adhuc permanes in simplicitate tua, benedic Deo, & morere.* Ah koliko puta xena! darsim ovdi nie niedna takone uarsti, miscto rasgouarati suoje muxe, miscto im utaxiti ghniv, koje slçne Iobovoi xeni zadiraiu na neustarpienstuo, na suadbu, ne govorim na essuetu. Nu kako gnoj Job odgovara. Luda iesi ti, i lude besside. *Quasi una de stultis mulieribus locuta es. Si bona suscepimus de manu Domini, mala quare non suscipiamus.* Ah lipe riçi! dostoine daih imamo ù ustih u suakoi neuogli, u suakomu jaddu.

V. Ukazati bogogliubnost u obilnosti, u cestitosti, u uxiuagnu zdravia, u çiastima, u vladagnu nie istiniti bigl ligh tuoje gliubaui prema Bogu, ne dotoisc zato slavno imme prauoga naslidnika Isukarstova. Pecciali, tughe, nericchie, kasciu scto iesmo. Iosc Loque kasciuse bistre negannuté, alli ismisciai mallo gnihove vode, i uidichiesc, koju smardechiu kaluscinu hrane u krilu. Ako u suprotiaschinha budemo ko Job govoriti. Gospodinje uzeo, budi imme Gospodinouo blagoslouieno: *Dominus dedit, Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum,* moxemo virouati, da Boxia gliubav, da gnegoua millost stoluie u nascemu sarçu.

VI. Da ako nasce sarçe nas kara dasmo kri-

kriuili Bogu, scto biasce drughi dil moga gouorenja. Ah kolikoje veliko ono dobro, koje moxemo uaditi iz neuoglia, koje nas zateku! A cinilise uami daie mallo dobro spoznati sebe istoga, poznati suoje kriuine, spoznati dasmo praui drun zascli, ter da tako hodechi gremo na vratolomstuo? Nu tughe, i pecciali cine da ottuorimo occi za uiditi nascu poghibionost. *Oculos quos culpa claudit, pœna aperit.* S. Gargur. Innako mi vazda zli gliubovniçi nas istih, nahodechise u ouemu xivottu kako poccinuti pod sinnom, kojegod laxive Cestitosti nebismo mislili hoditi put nascega pranoga stana, koije Raij. Nego uçinillibismo kako ona tri luda Rodda Israelska; koi nasselivscise s' ove strane od Iordana nehaiasce za osuoitti zemgliu obecchianu. Doistine tkobi mogaho dobro poviritti u nutra u sarça nikih za veriti mnosiih karstianaa, dobrobise stauio da ovi, ah! kadbi mogli uazda uxiuatti dobra zemaglska ovega Svita, koja sad uxiuaiu, premda kadagod jesu dobra necista, i xiuinska, bilibi zadovoglni ostauitti drusih, i nehaiati za sve one cestitosti, kojese uxivaiu ù Raju, a na ovoj tuxnoi zemgli uazda xiuitti. Zato tribaie da Gospodin kadugod nas strese tugami, i odbie od ouoga mlika, ogarciuaiuchi svitovne doike. *Infirmitas gravis sobriam faciat animam*, ovoie misao svetoga Agustina. *Sicessaret Deus, & non misceret amaritudines felicitatibus oblivisceremur in eum (in Psal 39.).*

VII. Nu da budete ui ispovidati daie tako, reçite istinu. Akoste kadagod ucinilli koju obilnu zadusbinu, kadie bilo, nego kad iako razboglieni xiudiste utechi od Smarti? Akoste Bogu prikazali vruchie vasce mogliegne, kadie bilo, nego kad potuoreni xudiste ukloniti nepostegne? Akoste ighdar ucinilli koi zauit, nieli to bilo, kadse koja nevoglia priblixa k' tuojoj kucchi? Oni neuoglian Sin Razmetnik, bilibi odlucio Vratitse k' Otçu suomu, dase nie nasao obkruren od Nevoglia, kad boos, lascian od svi ostavglien, bih ussilouan bitti tuxian straxnik gnusni Xiuina? Tughe, i iaddi zuadise iz usti one riçi; idichiu k'ozu: *Ibo ad Patrem.* A kragl Dauid scto spouigia od sebe istoga? Nu ne spouigida biasce isko Gospodina u dneui od nevoglia. *Indie tribulationis meæ Deum exquisivi.* Od ostaloga u dneue uedre, i od vesseglia blascese zagledo à Barsaben. Istina iest scto Sveti Gargur. vedi. *Da mala, quæ nos premunt ad Deum ire compellunt.*

VIII. Alli Oze iabi primio s' ustarpienstuom suaku neuogliu, kadbimi dosda iz Boxjih rukaa. Alli iest oni moi natizalaz, koi za uzvisitti sebe hocchie mene ponixiti, i uarhu moga satregna, hocchie graditi suoju çestitost. Iest oni poklepnih moga imagna, kojme hocchie oguliti s' onom parbom nepravom. Jest oni zauidnik koi drugo ne misli, nego kako moxe oçarniti moje dobro imme. Morime oçe moj Sin neposluom, moi mux suojom zlochiudnostim, moja Xena s' nemirom, i zaludnim trategnem. Od Boga bih primio, bih primila sve akone dobrouoglno, barem s' ustavpianstuom. Alli na samosilnosti, na nepraude, na neposluh, na Zavidosti znamo da Bogh marsi. Ovo piuagne ciuiese, nasamo u ustih Xenaa, nu ioscte ù gliudi, i od svake uarste, iosete umitniih. Znateli zascto? Ere mi uecchiese sluximo oççima za pasiti, nego pametim za promislitti. Mi cinimo u temu znateli kako? Prem kako, kadse nahodimo ú sred velika gliudstua, u sred gusta mnostua cegliadi, chiutimose sillom tiskani, a mi udiglese na onega, koi nami s' zada sctoj tuximose, ter ostro uikamo scto cinisc, neimas naçina, sctome pritiskuiesc. Alli imalibismo promislitti da on tiska nas, tiskan od drusih, oni koij iesu parui, tiskaiu svu navale na nas. Pustimo chivuhiegna, i sluximose razlogom, a ne razlogom samim, nego razlogom virrom utuarghienim. Mollimvas slusciate pomgnivo.

IX. Dui varsti zla iesu u ciouiku, iednose zoue zlo od kriuine, drugo zlo od mukke. Zlo od kriuine, drughi uzrok nepoznana izvan nascega zla hottigna, koje po sebi samomu zaçme poxudom nakasan od griha, i po sebi samomu dillomiu poraghia, sluxechise suojom natravnom slobodom, i mochima gnemu pod loxnim. Koliko o zlu od mukke sva od Boga izlasi, koise sluxi kad ovim, sad onim za nas pedepsati, i tiça nas oççistiti, kako isti Bog po Prorokuse svidoçi. *Si erit malum in Civitate, quod non fecerit Dominus.* Nie zla niednoga u Gradu, (toiest zlo od mukke), koje nebude Bog ucinio. Zato S. Job u suojih tugaa, (kako prem dobro promisgliuie Sveti Agustin, ne da recce Bogmie da imagne, a Hudobamieih dignukla? Ne: nego recce: ere ovu istinu dobro snadiasce.

Do-

Dominus dedit, *Dominus abstulit* Bogie da, Bogie uzeo. A isti Isukarst potuarghivie ovu istiuu svoim riççima, zovuechi suoju mukka ciasciu gnemu od Otza podanu. *Calicem quem dedit mihi Pater*. A niscta magne izdaga Juda, Xidoviga muccisce, i na krix propesce. Krivina sua biasce od Xidova, koj opaci nemisgliaiu nego izgrigat suproch Isukarstu svoju zavidost, suoij jed. Mukka bez krivine biasce od Boga, koise sluxiasce onim Karunicima za narod ciovicianski odkupiti. Evovam kako Sveti Leun Papa sklapi sve ovo mallim riçima velechi od Xidova. *Dum proprio incumbunt sceleri famulantur Redemptori*.

X. Buduchi ovo tako; ne vidisc da oni tuoj razlogh za niscta nevaglia? Nepravda onoga sudça, zavidos onoga natiçavza, bezankogna onoga moguchnika, Sinovgli neposluh, xene tamnost, muxa zlochiudnost, u kolikoie krivina, nie od Boga pace Boguje marsechia izhodo sva iz gliudske opaccine. Alli u kolikoje mukka iest sva od Boga: *si erit malum in civitate*, *quod non fecerit Dominus*. Razumimo ovo koj akosi pravedan hocchiete kusciati, kocchiete uresciti lipsciu krunnu, hocchie ukazati dasi pravi draghi kami, koj svitlise i u tminah: *quia acceptus eras Deo*, *necesse fuit*, *ut tentatio probaret te*. Kako recce Angieo Tobij. Akosi gnemu sagrixio, hocchiete pedipsati za tuoje dobro, hocchie da poznasc gnegova pravdu, hocchie dase k' gnemu utecesc, hocchie sahraniti tuoju duscu. *Quando corripit*, *ad hoc corripit*, *ut emendat*, *ad hoc emendat*, *ut servet*, (*veli S. Ciprian.*) A cestrokrat cini da bude nas biç ono scto biasce naslada nasca. Oni priategl za koga gliubav pristupiti Boxij zakon, izdate. Oni Sin bezredno gliubien, koj biasce dusca tuoga sarça neposluom morite. Ono Cegliade, koieti bilo prie mux, nego virnik, nehaiete u iednu riç glassovuit Boxij govor: *per ea per quis peccat*, *per hæc*, *&* *punietur*. Sctotie bila prigoda od krivine, sadie pedepsa, i mukka. Oni isti Sud izkogasi popio slako vino, iz ovoga tribaje da pies i gorcinu. Tribaje dobro promisliti ovu istinu za izuaditi korist od nevoglia, i suprotiunostiih, a ne cinitii kako Pas bezpametan, koj sardit grise zubima kammi, koijmje bio udren, a obracchia plechia ruçi, kojaga metnu. Pravovirni moij pazimo ruku Boxiu, ruku Boxiu, koja nas dostisce, kad magne mislimo. Bog ne spi; a cestokratse potuarghive ona opchiena bessidda, stara krivina, a nova pokora. Izuan tega, nu savisie, mi imamo scto occi za pasiti scto drusi nammi çine, a ne kranimo ni iedno za pasiti scto mi çinimo, illi sotosmo ucinilli druzim. Imamo scto Jezika za tuxitese na bezakogna, koja od drusih prinamo, a neimamo ni riçi za spoviditti bezakogna, kojasu drusih od naspri-mili. Cinimo kako oko, koje gleda sve, a sebe nepasi. Nu scto çinimo mi neka nasce oko bude mocchi gledati sebe? Staugliamo pridagn Zarçalo, a tado oko, koje sve gleda, gleda ioscte i sebe. Prem ovako cini s' nami Gospodin Bogh. Posiaglie u vasu kuchiu onu izdaiu, ono bezakogne, onu nepraudu, oni prikor, neka bude nami ko zarçalo, u koje gledaiuchisce, i ogledaiuchise budemo viditi nasce krivine od iste varste: *qui predaberis predabitur*. Ovim poznagnem, ako imano pameti obrachiamo u zadovoglnos za predgne nasce krivine istu pedepsu, iste tughe, kojma Bog nas teghne. Zato misto sarditse, i marsiti na ono cegliade, koje drugo nie nego orudie Boxie Praude, misto tuxitise na istoga Boga imamo priklonit glavu na Boxij biç potuarditi gnegovu ossudu, i riccima dobra Lupexa rechi mi stanovito pravedno, ere dostoina cignienyemi primamo. *Nos quidem juste*, *nam digna factis recipimus*. I cinilise vami mala dobit samo ovo, da moxemo za nasce zlobe iaddima, i stugam nascima zadovigliti? Eh mi ne pozzaiemo scto hocchie rechi velicianstuo Boxie uvriditi; zatosmo toliko mekoputni. Innako bismo Bogu sahvalili da za iedan dugh od stotitucchia talenata pogodise za iedan pines. Zato Sveti Agustin vapiasce k' Bogu ovde peci, ove vari, ovde nistarmi prosti, za da u vike prostis. *Hic ure*, *hic seca*, *hic nihil mihi pareas*, *ut in eternum parcas*. Govorim opeta moj Pravovirni, iedna suprotivnos ustavpieno podnesena iednakaje postima, biccevagnima, zaduxbinam, kakonas ucçi Sveti Sabor Tridentiski (*Sess.* 24. c. 9.) Alli ah Boxe! stuarie dostoina plaça, misto zadovoglitti za stare dugove mi nadostavgliamo novue. Bog nas ranni tugom za nas osvoiti, kako Lovaç Zvir, a u toliko ko nas osvoive? Zakoni Zapovidaiu, da kad jedan

Lovaç

Digitized by Google

Lovaç ranni iednu Zvir, a Zvir ragnena drugovgie bisci, ne bude Zvir osvoiti on koj gnuie rannio, nego koj gnuie uhittio. Takose zgaia, zgagia cestokrat u nasci tugah. Bog nas rannie za nas osvoitti, a mi s'netarpienstuom, sarsbom, omrazom, s'milisma od osuette biscimo daleko od Boga, a tako Bog nas ranniva, a Hadoba koja nas nahodi od gnega daleko uhita nas, i osvcvjvie. A nieli ovo iedna plaçna nescrichia? Nieli nai vecchia bezpametnos? Na ovi naçin: *Divina percussio, quæ est purgatio vitæ præsentis, fit initium penæ sequentis.* Kako veli S. Gargur Papa. Boxij biç, koijte vrimenita zadovglnost u ovemu xivottu za nasce krivine cinise pocetak mukke viknvicne u drugomu, *initium penæ sequentis.* Ah moi Pravovirni, xudim vami iz sarza suaku cestisost, ovi xivot iest iedno tisno more, ere xivotie kratak; alli nemoxemoga broditti, nemoxemoga prochi poniedan nacin bez zlih godina, bez vihara od suprotiva, nemochi, smarti, snadbe, izgubglienje od imagna, izdaie, naticagna, neharnosti. Akosi pravedni primaih kako gliubavi, koje vam nas nebeski Otac cini, ere umnaxa nam dostoianstuo, za nas okrunitti u Raiu, u Raiu, u Raiu. Akosmo kadagod Bogu skrivili? Pasimo gnegovu ruku, poznaimo gnegovu praudu, spovidaimo nascu krivinu. Zadovoglimo nasce dugove, ugodimose gnegovom vogliom, nek jad vrimeniti bude nas od vicgnoga iadda oslobodittî. Ter mukka prihodechia, koju nam Bog dava u ovemu xivotu budese u nedospitno blaxenstuo obratiti u drugomu. Zaglauvgliuie Slanasgni govor Pavo Apostol velecchi i meni, i vami. *Momontaneum & leve est, quod cruciat, æternum quod delectat.* Minutie, i lako iest, scto mucci, vikovito, scto nasladiuje.

RAZGOVOR XXXI.

U TRECHIU NEDIGLIU PRIZASTIA I.

Et confessus est, & non negavit, & confessus est, quia non sum ego Christus, et interrogaverunt eum, quid ergo? Elias es tu, & dixit non sum, Propheta es tu, & respondit non, dixerunt ergo eis qui es?

Ispovidi, i ne zataja, ispovidi, er nisam ia Isukarst; i upitasce gnega scto dakle? Jedasi Ilia, i recce nisam. Jedasi Prorok, i odgovori, ne, rekosce dakle gnemu, kosi. S. Ivan na pogl. 1.

I. KRatise Ivan karstitegl da Poghlaviçe Jerusolimske, illimuse poklone, kako Spassitegliu od Svita, illiga sctuju kako Iliu, illi sluscaju kako Proroka; ocitto nikajuchi daje on Messia od Narodaa, zakonitegl od Pustigniakaa, i Boxiih hotignaa Potajnik. *Non sum ego Christus, neque Elias, neque Propheta.* Tako on recce od sebe odstupajuchi od vellicansta toliçih slavni imenaa, ere ponixno od sebe u suomu sarzu chiutiasce. Zamirno ies dolstine uzpreghnutje, i razbor veliki ne prodatse za vechie nego iesmo, i meghju hualama cegliadi, koja nas nutkaju da uxivati budemo parve ciasti, i poklonienja; u tisnoj kraini sredgnega bichia uzdarsatse. Alli velle naprid proghie Ivan karstitegl s' umiglienim spoznagniem sebe istoga, ere kako nemogasce bez varle laxi rechi

chi da onje sudienj Spasitegl, i vicgnega Ota Riç, tako mogasce s' velikom suoim hualom, rechi tko on biasce. Bimu pristojno tako Fariseima, i Pisciocima besiditi. Biobi laxivaç nai opakij, kadbi meni od sudio Boxianstueno bichie. *Non sum ego Christus*. Alli istinaje da od Aronna paruoga Poglavice zarkuenoga roddom izhodim. Moje zacetie biloje roditeglima mojma prorokovano od istoga Arkangiela, kojie navistio Boxioj Maiçi zacetje, i porodienje Boxiega Sina. Iz pria negosamse rodio, biosam Svet. I sve sussidstuo na mene stopru rodiena zaçudise. *Quis putas puer iste erit*? Provodiosam moj xivot u pustigni, drug od zuiri, nu nebeski pribivalaç razmisgliagnjem meghju Angelima, a premda nisam Spasitegl Svita, gnegovsam Pritiçalaç, i Poklisar, tako bez laxi mogoje Ivan Fariseima odgovoriti. Alli sue ove huale pokri on tminam od muçagnia, poznajuchi sebe istoga daje niscta. Priliçno ovo isto spoznagnje nascega niscta. Xelim da ima svaki od nas neka spraviti budemo uresceno pribivalisćte u sarçu nascemu Boxianstuenomu çedu, koje kako ukloniva ponosne dusce, tako na ponixene gliubko tecce. *Diligit autem animam, quæ in conspectu ejus, & sine intermissione considerat, & sine disimulatione dijudicet semeptipsum*. Veli Sveti Bernardo. Visce ovoga prikorisna umigliena spozzagnia od sebe istoga bessidichiu vami danaska, i vidichiemo kolikoje Bogu, i gliudem ugodno, i kolikoje potribno za ukloniti Boxiega ghniva tries, koj vazda na oholle glave, kako u çigl, udara.

II. Za dobro poznatti proçinu iednoga Bisera, iednoga diamanta, illi zamirno rukotvorie, koiegod prilike koiuie viscta ruka izuarsna mestra slikovala, neisctese, kako dobro znate, sud pameti illi neznanna diteta, illi diviaçna seglianina; ovi neumidu razabrati sctosce svitli ieli razbitak, illi drughi kami; ni meghju mramornim stupom maistorjom od Fidie izdilanom, i meghju pobiglienom gnillom na ciovicíansku priliku slipieno. Negote pita, kojie u onomu zanatu mesctar; illi koj po dugomu kusciagnu umie pravo proçinitti. Nu ako hocchiemo znatti plemenstuo, i izuarsnost ponixenstua, ne imamose utecchi illi k' Socratu, illi Platonu, illi komudragomu snanaga svitovnih, ovi ludi, i slipi mudarçi, premdasu o mnosih kripostih lipo razloxili, niscta nemagnie od prava poznagnia sebe istoga, od ponixenstua, iedvasu imme poznalli, pa cek lupexi Boxie ciasti, drugo ne traxahu, nego gliudij tascte huale, kako veli Sveti Paval. *Deum non glorificaverunt, neque gratias egerunt, sed evanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum*. Tko dakle imabitti u temu nasc naucitegl? Tko ima nammа ukasatti ove nebeske kriposti izvarsnos? Oni koga na ovu suarhu s' neba na zemgliu Nebaskije Otaç poslao. Gengov Sin ciovik uçignen. Istinajo daje ovi Boxanstueni naucitegl ukazau nammа put svih kripostj, i prihodiusci nagovoraie nas, daga slidimo. Sasvimtisim, cinite da nie on na drugu suarhu na Suit, nego za ovu kripos uciti. Ciujtega: *Discite a me* Nauçitese od mene. Scto Gospodine imamo uçiti? Tisi sviih hripostij i privisoke svetigne izuarsni izgled. Scto imamo naslidovati? Tuoju çistochiu, tuoju gliubau, tuoju miliosnos, ubosctuo tuoje, tuoju ustarpglie nos, tuoju pokoru, tuoju trisnos. Jes veli Spasitegl, da za vascu gliubav, obukasamse u vascu put umarlu, i za vam bit provodiç po kripostnomu putu, alli kripos koiamje vecchie u sarçu, i u kojoj hocchiu da me budete naslidovatti, ies spoznangnje sebe istoga, ponixenstuo. *Discit a me, quia mitis sum, & humilis corde*. Ciuie Svetoga Agustina, cigovoje sve sctosam reko. *Tota vita Christi in terris propter hominem, quam suscipere dignatus est, disciplina morum fuit, sed precipue humilitatem suam imitandam proposuit*. I s' raslogom, ere kako svi Sveti naucitegli govore, bez ove kriposti mogu biti u iednom sarçu cinne od kriposti, a ne kriposti prave, bivsci da ova iest temegl ostalih kripostij, i hojaih civua. *Humilitas est fundamentum, custosque virtutum* veli Sveti Jerolim, koja cini da budemo Bogu, i gliudim ugodni.

III. Spomignivamse da tri, illi cetiri godiscta nazada iz ovoga mista prikazosam Ezechiellovo kollo, na drugu svarhu. Rasmiscgliamoga opeta danaska, mollim vas, za potuarditti scto govorimo. Dostoise Stuoraç od Svita na poglin od Sennar Suemoguchio kollo suoje slavue prikazati. Za voditga ne posla s' neba Angiele, illi Serafine duorannike svoga pristo-

stoglia, nego bi zadovoglian s'magnim stuorregnimai, pacek stuoregnima nerazlositim. Nehtie slona, illichiemo rechi Elefanta, ere ova zuir svu suoju dragocignenu bilokos, illi Avorio kasce kroz usti svim. Takoier odbie i Pavuna krazna, alli tasćta, koj çesto rasciriva suoju kudu u sciarouiti okrug, daga zamira tkoga pazi. Bisce podstavglieni da potescju slaunu kocciu Oro, Lav. Ciovich, i Vo. Ouij vodçi kako ciuiete, biahu prem razliçni meghju sobom liçem, i naravim. Ora i kragl od letuchih u nebesku vissinu leti. Lav strasci, i rasdarpiuje. Ciouich razlosi. Vo u trudu znoise. Cemu dakle zaiedno slucciti vodçe tako meghju sobom razliçne i duornim liçem, i chiudim? Alli svi sliçni biahu u temu, da suak poznavasce sctomu magnkauasçe, i sctomuse narediuasce: *Unumquodque ante faciem suam gradiebatur*. Niedan od gnih pogardievasce suoga druga, i suaki ogledaiuchise u suoju zinnu uechma paziasce suoje darxagnie za suoj posso zapovidien izpuniti, i onu vridnos, kojom ne biasce naresçen, nego kako moxe suoga druga splesati, i hualegnje stecchi. Vegliasce Lav ja riçem, nu ne letim. Vikasce Oro, ja letim, nu ne razloxim. Vapiasce Ciovik, ja razloxim, ne pridauamse Lavu u hrabrenosti, Orlu u letegnju, a umrobih od glada, kad stadda nebimi dala i pseniçe, i smoka. Hukasce u sebi Vo, i kakose poznouasçe vridan za texatti poglie, takose poznavasce magni od suih, ere lin u hodu, grub u liçu, lud rillom: bez krilaa, i grivue. Takim spoznagniem od sebe istoga, one cetiri blaxene xivine posvetiahu suoje stupajç, potexuchi Boxie kollo, i çinechi çinnu od tughih vridnostji, sami sebe ponixivahu. *Unumquodque ante faciem suam gradiebatur*. Takoies, Suakie pridobar za voditti kollo Boxie Slavve ako pravim sudom samoga sebe spoznati bude. Kmeti, zanatari, bojnici, puciani, Gospoda, poghluvice, vladike, texaciçe, i sue ostale xene sui mogu slauiti Isukarsta, ako prauo spoznagnje, i Stid budeih ucinlti da gledaju u sebi one sienne, i trohe, koje u komu mudrago koj xiue na ovemu Svitu ne magnakaju. *Unumquodque ante faciem suam gradiebatur*.

IV. Ovvisu ugodni Bogu, ouih Bogu omilluju, ovih Bog gliubezglivim pozorom pazi. Imamo promisliti na one vridnosti illi naravne, illi millostive, koje namise cini da imamo za ponositse, nego scto imamo za ponixitse. Ouije naçin za blagodarno primitti Boxię dare. *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam* (*Jacob*.4.) Uçinas ovu istiuu ono sctose sgoddi Isaij. Ovi Sveti Prorok netom vidi Boga na svomu kraglieoskom pristogliu, i çiu nebeskih duhova slatki romon, i Angeoske pisni, kojemu gnihova, i nascega Stuorza Boxanstueno neizmirne dike, i huale u sve glase slovviahu, da udiglje opouidi sebe istoga, da ima uzna poganna, i grisni jezik. *Et dixi veh mihi, quia vir pollutis labiis ego sum*. Na ovo umiglieno spouidagnje iedan od paruih Kerubinaa propusti, i ostaui Boxie pristoglie, i ono nebesko skladno pivagnje, ter uzamsi iz kadila ottara Angeoskim oghien iedan draghi kamiciak, dotarcia k' umiglienom poznavaoçu sebe istoga; i gliubezgliuo ticluchiga u usna s'onim boxanstuenim oghgniem bez nikakua uxexegna varhunaravnim uresiga bessidouagniem. Ovu Anghieosku gliubav prema Umiglienom Proroku razmisgliajuchi Sveti Ambrosio zapagnien i vesseo vapi: Evo kakoje nadaren oni, koj po poznagniu od sebe istoga spovidase neiçuarstan. *Isaias cum dixisset miser ego, quoniam immunda labia habeo, statim descendit unus de Seraphim, & contigit labia ejus carbone, ut immunda ejus labia mundaret*. Suaki ima koju ozquarnos, akomu nisu poganna usna, kako od sebe vegliasce Isaja, *pollutus labiis*, bichiemu poganno sarze, illi pamet; bitchiemu poganne ruke, illi noghe. Onu poganos pazimo za nepristauitse druzim, pasimo sctoie u nas tmasto za ponixitse, a ne sctose svidi, za uzoholitse.

V. Alli Ah Kolikoje muçno sama sebe poznatti, i prauo od sebe suditi! Cestokrat zinimo da u nasje zlato, scto ieduaje mid. Umiteli od tega razlog. Savisce gliubimo nas istih, a zato iste nasce zlobe cestokrat namise cine dasu kriposti, illi malla pomagnkagna. Darximo da nasca lakomos, ies razborito setediegnie. Nasc blud gliubezgliuo prighnutje, nascia zlosardnos narav mallo vruchia. Sctoje u nas gliuta osueta darximo daje gliuvezan od pravde, ter da marzimo na pomagnkagnia. Kad na ono ceglade mi smartno zavidimo. Bezoclanstuo nasce, cini-

nise nammi daje narav otresena. Luciferova obolos daje chiuchienstuo, i miso prokrenatie plemenite karui. Ah koliko umimo osvitlatti lipim naçinom nasce zlobe. Sveti Ivan Zlatousnik za ovo tamaçiti, prilikuje nasce zlobe Vinu, koga tko vecchie pie magnjese od suoje pomame osituje. Radi çessa, cim tkoga pazi ghdise tetura, ghdi occima grede odstupajuchi, sad na iednu stranu, sad na drugu, illi ghdise u kalu povaglja, gliubko plaççe na tuxnu slipocchiu od Pianса, kad ovi u toliko vessedim liçem, i raztuorenim oççima ludose smie. Prem ovako, kolikose vecchie pristupaju Boxie Zapovidi otesckajuchi duscu zlobama, tolikose magnie haje oslipien krinaç, darxethi daje tamiansko mirissagnje, sctoie sumpor smardechi pohlepostiih brezrednih, *neque enim qui se vino obruit sentit, quanta sit vini putrefacti abominatio. Qui vero sobrius est, id probe novit, idem & in peccatis usuvenit habet ipsa in primis vitiositas malum, hoc gravissimum, quod qui in illam collapsi fuerint, eos ne dignoscere quidem sinit perniciei propriæ magnitudinem, quia potius sic effectus illos redit, ut in cœnaculum volutent, unguentis tam se delibutos putant.*

VI. Bogoboiechia cegliad venu, i çesnu gledajuchi tkose pognje za nike sude, illi odmetne, illi smione, stavgliajucchi na occittu poghibinos svoju, duscu svoje vieçno spassegnie. Cim smanien pristupitegl Boxih, i gliudskih zapovidu vesselo sidi na piru macciem nad glavom uissuchiem, i ponorrima raztuorenimi pod nogam: *Qui temperate vivit huic ignota non est illorum execratio, cœnum, macula.* I ovaka slipa cegliad niti hocchie sami sebe spoznatti, niti viruju, komujm razborno gnihov scetetonosni zahod kasce, paçek isctu navlasc svitnike, ispovidnike daj blazne, i loje: *loquimini nobis placentia.* Nemoimo nas istih toli grubo privaritti, ni ciutti tkonas vara. Izmirimo nasca dilla, nasce unutargnje, ne na laxiva mirila tamana Svita. *Statera dolosa,* nego na prava mirila ovoga Isukarsta, i Svetaçna. I poznachiemo da nascia opchienstua nisu Sveta, nasce kamate nisu dopustiene hitrosti, nasce gliubavi nisu ciste, nasce nenavidosti, nisu vruchia posciudna sceglia, nasce osvete nisu prauda. Ova Slipochia nasca toliko plaçna zaviscieje istinita. Nenadostavglia u temu, ne umnascdam ne, po virrie tako. Ova slipochia uccini da nespozna iadda dusce suoje ledan targouaç, zakopan u steccegnju pinezaa, ne Mladaç gliubavlu oslipien, ne oni vlastelin plemenstuom ponossit, nejedna xena po naravi dana na tasctine, i u poklepih svakoj bez usdana, nego jedan Poglaviça zarkovni, i ucenik Ivanna Vangelista, i Parvostolnik Laodiceski, ovi u velikom suomu siromastvu duhovinih razmisgliagnia, i uresa Vangeoskih: Cignasce daje cistochiom iedan Ossib, goruchiom u gliuvesniu iedan Elia, u praudi David, u ustarpglienstvu Job. Marzechi na tako huastagnie Isukarst, koj prosti Petru Zatainiku, i Tomassu nevirniku, svidocisse da biasce ussilovan izrigatiga iz svoga sarça, nemoguchi tarpiti iednu duscu krivinam tako ozquargniemu, i od sebe toliko zadvoglinu, i koja tmastim mrakom obujmena çignjasce da svitli, ko najvechia Suizda na nebu. *Incipiam te evomare ex ore meo, quia dicis quod dives sum, & locupletatus, & nullius egeo, & nescis, quod tu miser, & miserabilis, & pauper, & Cœcus, & nudus.* Boimose Slusiaouçi moi nascu slipos u posnagnju nascih istih, ter da nebudu tmaste tmine, stonamse cini da u nasie Svitlos, *Vide ne quod lumen est tenebræ sint.* Ies Isukarst koj nas viçba.

VII. Nismo dobri, ere cimo koja dobra, nitismo dobri, ere nas prilikuiemo najgorimi. Zgodise kadagod da promisgliajuchi varhu nascih dillaa, misto sctobismose imalli ponisiti, za ono scto nami magnka, mijse uzoholimo, cinechise nami da nie u nas nevridnostij, i krivinaa, ere pomnim okom krivine tughje gledamo, koje namse cine prem nesmotarne. Allise mnokrat u temu varano, ereje nasca pamet tminam obujmena, a zato tughje krivine cinese nam velike; prem kako kadie noch, i nebo namghglieno scto pasimo izdaleka cinise nam vecchie negoje u sebi. Pasimo nas a vazdachiemo nachi, illi sadgnje, illi prosciattje, scto imamo plakkati, i kroz sctose ponixiti. Innako kusciatichiemo Boxju sarsbu, i teske udorze, kojse ghgnivno ore na oholne glave, razghgnjeciti. *Contribuit superbiam eorum.* Umi Bogh Zapoviditti Kuggam, Tresgnam, Oghgnu, vitrima, koj vojuju pod suojm Stigom, na rasap naulastito od oholnikaa. *Et cadet superbus, & corruet,*

ruet, & non erit, qui suscitet eum, & succendam ignem in urbibus ejus, & devorabit omnia in circuitu ejus. (Hier. c. 10. v. 32.) Privarsite Sveta Pisma, i nachichiete, da kako umiglieni bilisu uazda od Gospodina Boga uzvisceni, tako Oholi uarlo pedepsani, i satreni. Golia, Oloferan, Amani, Farauni, Sauli, Antiochi, Irudi, Abimelechi, Sisara, i toliçi drusi. Cegliad Oholla sramotnom, i tuxnom, s' martiu poghinuse na ovemu Svitu, i u vike ossudieni. Mnosi, i texki grisi cignahu da marsi Gospodin Bog na Ammonite, i Moabite, sasuim tesim kunese Privisgni da hocchie satarti gnihove Gradove, razoriti gnihove kucchie, spraxiti gnihova poglia, ubiti gliude, satarissatijh, ne za drugo, nego za grih od oholosti. Ciuite Boga, koj po Sofonij tako garmi. *Propterea vivo ego dicit Dominus exercituum Deus Israel, quia Moab, ut Sodoma erit, & Ammon quasi Gomora, siccitas spinarum, & Acerui salis, & desertum usque in æternum. Hoc eis eveniet pro superbia sua.*

VIII. Pravvovirni moj hocchiemo svarnuti s' nascih glava Boxie pedepse poniximoih, kroz pravo spoznagnje nasce zlabosti, nascega niscta, nasci krivina. Ah iosc dasmo sctogod ueechie negiesmo, iosc da nismo grisima ozquargnieni, promislimo, da do mallochie nas smart silnom rukom ogoliti iz svega sctose svitli okonas, budi plemenstuo, budi pametna hitrina, budi vladagnje, budi bogastuo. Ako za smiriti nascu ponosnos nisu zadosta ni Boxij zakoni od nas splesati, ni magnkagnje toliçih vridnosti, koje neimamo daj daju sniki stanouito, i blixie ogogliegne od imagna, i od istoga xivotta, neuklonivo suakomu, koj xive. Ieda nestise upisano na vascih kuchiah, na vascih haglinah, na vascih basctinah prorocianstuo uasce goletignie, *est locanda*. Da ako zabglisceteni od Svitovnih tasctinaa koje zatravgliaju, zapriçiju ne staugliatese od udesna varhpissa, tomaciga uam za uasce viçbagne Agustin Sveti, pisuchi *unusquisque mentiatur se, quid est, modo, & quid erit tunc*. Pravovirni moj, mallo pomaga, mallo koristuje zapovidati podloxnima, primiti poklognegnja, uxiuati prostranne Basctine, trajati vrime vesselo, izpuniti suoje voglie, ako do mallo pridase zillo çarulma, a dusca illi vragovima u Paklu za uazda, illi u Purgatoriu na prixestoke mukke za mnogo vikaa. *Quid erit tunc?* Tko sadara smie, i grede varhu peria od vittara ponossit; barxek prie godisctachie iaukati, i ceznutih pod noktima od Lucifera s' vikouvicnim prikorom svoje prosciaste oholosti. *Quid erit tunc?* Ah s' koje puçine od sramota, i mukka mnosichie iz daleka gledati veliciansțuo, i slavu onoga kojmu sad sluxi. *Quid erit tunc?* Poradi cessa ako iosc tho na pristoglju gospoduie s' krunom na glavi, i Scibkom od zapouidi u ruçi neimase ponossiti, mislite moxelise uzohliti iedan ciovik za mallo plemenstua, i za mallo obilna imagnia? Sviih dakle budimo Iuanoui ucceniçi u spoznagnju sebe istoga, pace uccenici Sina Boxiega, koije doseao s' Neba na zemgliu za nas ucitti ovu kripost. Nikajmo scto mismo, i nemoimo huastati sctosmo. Imaimo u pameti uazda da Bog hocchie od nas ovo ponixno poznagnje. Spomenimose od Ezechiellova kolla potesana od xivina chiudom, i naravim rusličnih, alli koi suaka *ante faciem suam gradiebatur*. Ponukuie nas na ovu krepos stauno uffagnie da tadachiemo omilliti Bogu, kad budemo od nas chiutiti umiglieno, kako Isajia Prorok nadaren od priaisnjega, i sluscen od Serafina, kadse neizuarstan spovida. Pristrascillo nas sfidocegne Isukarstovo prema Zarkovnomu poglaviçi od Laudiçee. Bixmo svaku ponosnos, za ukloniti ghgniv Boxij, Koj satira Gradove, i kraglievine za pedepsu oholnikaa. Spomenimose da scto moxe nas taschio uzvisciti nisctaie, a iedvaje nasce, imajuchi nas blixgna smart od svega ogoliti, sve nam otteti. Budimo ponixni na ovemu Svitu od umiruchih, neka budemo doistine veliçi, i uzvisceni u vicenom kragliestvu od vazda xivih. Budo tako.

RAZGOVOR XXXII.

U TRECHIU NEDIGLIU PRIZASTIA II.

Miserunt Judæi ab Hierosolymis Sacerdotes, & Levitas ad Joanuem, ut interrogarent eum, tu quis es, medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis.

Poslasce xidovi iz Jerusolima Redovnike, i diake k'Ivannu dabigu upitali, Thosi tij. Posred vasie stao koga vi neznate. S. Juan. nai pogl. 1.

I. Poklisarina glasovitia, i Slaunia od ove, kojase u ovemu Vangeliu, nammise prid occi stavglia, neznam Pravovirni moi, ieli ighdar bila na Svitu. Ovase odregiuie u velihom vichiu plemenita, i velika Grada Jerusolima: *ab Hierosolymis*. Poklisari, koise sagliu za gnu opraviti, iessu poghlaviti mudarci Svega xidovskoga puka, *& qui missi fuerunt erant ex Phariseis*. Sagliuse k'Ivannu, cioviku Boxianstvenomu, *inter natos mulierum non surexit major Joanne*. A posao visce koga imahu ovi poklisari gnemu besiditti, iest Spassegne Svita. Jeli on Spasitegl od Boga tolicim Patriarkima obechian, od toliki Proroka navisctien, i od Svih Naroda toliko xudien? *Ut interrogarent eum, tu quis es*? Bogu huala, velim, da na svarhu Xudioska nevirnos pridase istini, i hocchie Isukarsta poznatti. Ere Ivan spovidaiuchi bilodano da nie on Isukarst, *Confessus est, quia non sum ego Christus*. On isti gnimachie dat na znagne, tkoje? Koga isctu, dagu budu primiti, damuse poklone. Alli moje uffagne mene vara. Ovi hudobniçi nechie Isukarsta da prime, a zato gredu k'Ivannu. Toliga nie Ivan parstom ukazao. *Ecce Agnus Dei*? Zatuoraiu occi svitlosti za ne viditiu, *medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis*. Slipisu radi zlobe, *cæci sunt*. A ere slipi po gnihovoj zlobi, iesu iosce slipi po pedipsi, *ut videntes, non videant*. Na take slipochie doslisu ladni Xidovi. A u iste plaçne slipochie upadaiu oni Karstiani, koj nechie da otvore occi na Boxiu svitlost. Slipi s'gniove krivine, slipi kros Boxiu pedipsu. Visce ove dui tolike sctetne slipochie ù kratkochivam danaska besiditti, da budemo daleko od nas iednu, i drugu darsciati.

II. Ne moxese boglie datti na znagne toliko veliko zlo budde pametna slipochia, nego prilikovaiuchiu slipochi telesnoj. A sctoje tilo bez occi, nego iedan martaç po sudu od Plinia. *Oculi sunt pars corporis pretiosissima, quia lucis usu vitam distinguunt a morte*. A po sudu Svetoga Ambrosia, sctoje Sunce Nebu, ovosu occi cioviku, i kako Nebo premda u sebi toliko zamirno, i skladno tuorno, akobimuse Sunçe dignulo udigliebi svu svoju kraznos, iliipost izgubillo, prem ovako tilo premda u svemu lipo, cinise nakazno bez occi. *Ipsum Cælum sine Sole non habet suum decorem, tristes sine sole dies ducimus, quod Sol in Cælo, sunt oculi in homine*.

III. Nu akoje toliko zlo, telesna slipost, ere nas uhili poznagnem chiutiuih stvari. Tko moxe izrechi, sctoje pametna slipocchia, koja nam disce poznagnie nas istih, i Boxie? Naarpaite u iedan nalog sva zla, koja iesu, i koja mogu bitti na Svitu: iedno zlo, gorre, od ovega nemoxetega izmiliti.

Digitized by Google

liti. Erè kadle slipa pamat, hoctighe posebi slipo, i prignuto posebi na zlo, ostavsci bez provodivça nakoje propasti opaccinaa nechiese vratolomno obaliti. *Si cæcus sæco ducatum præbet, ambo in foveam cadunt. Sicut cæcus non potest aspicere splendorem luminis, sic non potest sentire, quæ lucis sunt tenebrosa voluntas. Aspicere homo malignus misteria pietatis non potest sentire, quæ lucis sunt tenebrosa volnntas.* Veli Agustin Sveti. A niscta nemagne, ciovik povoglno, thobi virovao, dohodi na ova slipochiu s' svoje zlobe; *Excecavit eos malitia eorum*: Veli duh Sveti: *Malitia eorum* gniova zloba; dakleie krivina povoglna.

IV. A ova iest nai plaçnia nevoglia, i saledno nai ciudnia u karstianstvu, ghdi svitlost, nemoxe biti vecchia, a sasvim tisim dase nahodi broj neizbrojni taki slipazaa povogli na sramotu od svitlosti, *O felicitas, & infelicitas temporum istorum!* Vapi s'Guerikom Opatem. *An non felicitas temporum, in quibus tanta plenitudo gratiæ, & omnium bonorum? An non infelicitas temporum, in quo missit Deus filium tuum, ut filius sit hominis, hominunque Salvator, & ecce infelicitas temporis, ut Salvatorem tuum fastidiat homo peccator.*

V. Dase ne uidi u tamnoi nocchi, da ne uidi, koi ne ima occi, nie ciuiddo; alli dase neuidi u podne, dase ne uidi videchi, tko dase na to nesnebiua. Da nebi znali gniovo darxianstuo; nebi uidili, iest istina, alli bez krivine. *Si cæci essetis non haberetis peccatum*: recce Isukarst Fariseima, bilabi slipocchia slabe pameti, koiesmo svi, tko vecchie, tko magnie udioniçi. Ioscte spametan, kadgode uarasce bez kriuine. A taka slipochia iest ova neumitnos, kojase zoue nepridobitiua, to iest kad u komugodi dillovagnu, nedoghie nam niedan razlog za posumgnitti da nie dobro. S' ciessa izlasi da ne moxemo ukloniti nasc zahod; a tada zahodise bez griha. Alli oudi govorimo od slipazaa uidechih; otuoraim occi Virra, otuora izgled od dobri, otuora riç Boxia pripovidana, otuora ona unutargna grisgna u sarçu; a niscta magne radi suoje opake zlobe ne uide, *ut videntes non videant.* tuorechi iedno plaçno ciudnotuorstuo za izghinuti. Evovam kako.

VI. Reci iednomu od ovesih, koi iurie toliko godiscta da illi provode iedan xivot razpustien, kako da nie drugoga blaxenstua izuan naslada telesnih, illi zaç iesu tughie blago osvoilli, illi za scialu, i igru kosse tuglia ciast, razgla suiuchiza recceno, illi ucignenq scto gnimase sni, siuchi suadbe, i omrase i Reci iednomu od ovisih daie Luteranski nauk, daje dosta virra bez dillaa za saranitise. Da za Raj stecchi tribuje sam sebi sillu uçinitti, da tko vecchi dio od godiscta u grihu xiue, u grihu smartga, i zatecce. Scto odgovara na ovake istine iedan od ovisih. Odgovara da sve to zna. *Dicit quia video.* Dakle vidi? Nu promignuieli xivot? Vrachiali tuju ciast, vracchiali tuje blago, raztavglialise onom prigodom, pristaieli uzdarsati u sarzu suomu ona skrovitu omrasu? Ne: dakle ne vidi, vidi a ne vidi *videntes, non vident*: ere nepromisgliuiu vikovito izghinutie kojeim naduissi. Svissu s' mislima, i sarcem zabieni u sctoie sadagne, svi u zemgliu. *Oculos tuos statuerunt declinare in terram Statuerunt*, daklejo Slipocchia hocchiena, a zato vecchie pedipse dostoina. Imaiu scto occi za posle zemaglske, a niedno za posao od dusce. *Oculos suos statuerunt declinare in terram.* Naslagiegna duhouna, Angeoske druxbe, rasmisglienja bogogliubna, Nebeske misli, zouvse od ovisih, zabave od Pustignakaa. Bogastua, Ciasti, uxivagna vessela opchienstua, ovosu pridgledi sarça plemenita, i Gosposkoga. Ako ova pristanu, etto slovoglnos, etto plac, etto tuxbe. Za izgubiegne onesih nitise placce, nitise uzdane, a sctosu taka cegliad, nego slipi unuci Exaunovi. Civite.

VII. Blasce meghju Abramovim Unucimu stavna bessida, da ima bitti Did Boxie Rici uputiene, tko od onoga kolina osviobo kroz Ocin blagoslov paruorogenstuo. Ighiasce ovo po razlogu od porogegna silnomu Exaulnu ovi urativsisce iedan dan iz poglia laczian, i umoran, upita u svoga mlagiega bratta sdillzu lechie, koju ovi biasce sebi spraulo za Vecern: hocchiu, velimu Jakob, ako za gnu uzbudesc prodatti razloghe, koje ti imase visce parvorogienstua. *Cui dixit Jacob vende mihi primogenita tua.* Dobrovoglno od govorimu *Exau*, a tu tako zakletuom prodamo paruorogienstuo, blagova, i napise. *Juravit ei Exau, & vendidit primogenita, & accepto pane, & lentis edulie comedit, & bibit, & abiit paruipidens, quod primogenita vendisset.* Nakon nikoliko litaa, prikazavsci Exau svomo

staromu Ozu spraunu i dobro nacignenu ie-stoisku od svoga lova, kakomu isti Otaz biasce naredio; netom ciu da Jakob biasce sve prie gnega opravio, ter da stisim biasce steko Occin blagoslov, i parvorogienstuo, udri u zaviavagne, kako izgubien, i side ieçati ko Lav ragnien. Kunechise; da akobi Oza nadxivi sio, possikabi svoim rukami Brata, koimu biasce suoje razloghe ugrabio. *Irrugiit clamore magno, dixitque in corde suo, venient dies luctus patris mei, & occidam fratrem meum.* Utaxisce nesuiesni Esau, utaxisce, zactose toliko razarduies, vikasc osvetu suproch tuomu Bratu, ereteie priteko u Occinomu blagoslovu, kako daie parvorognich. Ako nie drugo, ovo nie niscta, nisili titoliho mallo procinio parvorogenstuo, dasiga prodo, za iesciu potisctene lechie. Zascto, moi Pravovirni sada tolikose tuxi Esau, tako udara kako u biest, za cich izgubgliena parvoroghiegna, biusciga prie prodo za toliko mallo? Euovam razloga. Dokle on zini da parvoroghienstuo sctoj samo u stuarih duovnih, u ciastegnu Boxiemu, i da paruoroghien ima biti Mesisov Died, huliga, nehaiega. *Parvi pudens, quod primogenita vendidisset.* Nu kad paka iz Occini rici pozna da parvoroghienstuo sctoi u obilnosti vina, u obilnosti psenice, u samovlastitomu vladagnu varh sve Rodbine, tade kako van sebe rexi, sarciste, priti. One rici *Dominum fratrum tuorum illum constitui, & omnes fratres ejus servituti illius subiugavi, frumento, & vino stabilivi eum.* Ucinisce da Esau bude otvorītti usta na vapaj, i occi na plac. Ieda neponavgliaju ovu istinu tolici Esau nascega doba, slipi na sve scto Bog Svemoguchi guima obecchiava. Napomignijm Raj, pririjm Paklom, a puni occi zapasiti onoga svoga Varsnika vecchie cignena onoga pucianina Bogatiega, onoga Svoga Naticaoca uzuiscenieg, a nieli ova plaçna slipochia? *cæci sunt, Cæci sunt.*

VIII. A znateli sctoie gorre, da ova slipocchia od ovesih, ide vazda na prida, vazdase cini debglia, ere koliko vechma nehaiu za sve sctoje vikovito; toliko vechma za svom pomgnom nastoie na sve scto urimenom leti. I tako gnihove tminne cinese svaki dan gustie. Cegliad slipa, i punaa occi, kakoih Isaia zove. *Populum Cæcum, & oculos habentem.* Jesu uresceni lipim naravinim darima, bistrom pametim, hitrostim, bessidegnem obilnim, alli svimse sluxe za bitti gorri. *Sapientes sunt, ut faciant malum, bene autem facere nesciunt.* Imadu bistre zenice, alli nisu Orli za lipu svitlost Sunciamu gledati, nego Kostoxderi, koi uazda upiru occi put zemglie, za ughledati iosote iz daleka koju marcinnu za gnom nāsititse. *Oculos tuos statuerunt declinare in terram, in terram.*

IX. Alli izvan nepromiscgliegna kojei uzroh od ove slipocchie, iest drughi uzrok, koi iest pohotinstuo. Pohotinstuo nasca uzroksu u nascioj pameti, i u nascemu sarçu scto kada god uzrokuje nascim occima Golot, kroz koiu svitlost prolazi, prieiu razbiva, a pakiu masti na svoi nacin. Ako budesc gledat sctogod za zhlom zelenim svitlost ne dohodi na tuoie zenice priascgnim upravgliegniem, nisi dohodi suoiom naraunom bilochiom, nego priobucena u mast pocarniu: na isti nacin, ako u nas stoluie, hoje silno pohotinstuo od dobiti, od gliuvesni, od omrese, mi ne uidimo stuari kakosu u sebi nego priobuccene u oblicia nascih poxegligna bezrednih. Alli ouaie razlicnos meghju priavarom od occi, i privarom od pameti, dakose nasce oko vara miga izpravgliamo pametim, kojaje moch plemenitia. Nu akose nasca pamet vara, moxemoli gnu izpravītti nascom istom pametim obsignenom? Naulastito kadse nechiemo svittovati, ni s' Bogom, ni s' glindima? Nu scto govorim? Pacek cegliade, koiem pohotinost vlada, zatose Svitovat nechie. *Noluit intelligare, ut bene ageret.* Sacivao nas Bog od kogagod samovoladaiuchiega pohotinstua. Na sramotu od Raja, i Pakla staugliase u dillo ona nepravda, darxise ono tughie, i hlepise, ne ostaugliase ono opchienstuo, bocchiese ona osveta. Alli vaimeh, poznase naiposlie zahod, kad nie vecchie vrime za na tragse vratiti, ere slipochia od krivine, cinise slipochia od Pedepse. Takoje, moi Pravovirni, takoje, ista slipocchia od grexnika davamuse od Boga pravoga sudca gresniku za pedipsu. Alli kako to moxe bitti, vi govorite. Gresnik kros kriuine cinisce slip, dakle ako Bog griscnika pedepsciuie sliepochiom, pedipsuiega krivinom. Nu tako ista krivina moxe bitti pedepsa, i pedepsa hocchiena od Boga, koi kad pedipsciuie, hocchie pedipsu, alli marsi

na

na krivinu. Odgovaram na ovu vascu sumgnu Bog slipi kadagod grisnika, i hocchie da iedan grih bude pedepsa drugoga griha, nauodechi na grih, ovobi bila psovcha suproch Bogu; nego odmieucchi, i kratechi grisniku pomochi od vecchie millosti odkoiehseie ucinio nedov stoian, i koi Bog nie darxan datti, bez koih pomochi paka iaddan povoghno hotte u nouese griehe uvaglia. Dakle tako Naucitegli govore, hocchie kadaged Bog da iedan grih bude drugoga griha pedepsa, ne hotechi grih, nego hotechi ono odmaknuchie onih pomochi obilnih, i iacih, za koim odmaknutiem po vogli od grisnika, grih slidi. *Excæcat Deus*, veli Angeoski naucitegl, *non inducendo malitiam, sed merito, imo demerito præcedentium peccatorum subtrahendo gratiam*. A Sveti Ivan Zlatousnik pita. *Quomodo excecat Deus?* Kako Bog slipi grisnika, *nunquid efficacia ad hoc impellens. Absit. Sed permitens, & concedens*. Ieda svoim mocchiu, na grih tisnuchiga? Ne, nemoxese to recchi, nego dopustuiuchi. Ciuiese ono pripovidagne Boxie rici suproch kamatti, suproch raspustegnu od chiudi, suproch svitovnim grisnim xiuglieniem. Chiutise ona unutargna griscgna: Vidise oni dobar izgled, a grisnik tuard, a Bog ostavgliaga. Boxe neumarli! koia teska pedipsa iest ova. Kad Boxanstueno Sunce odiglivase s iedne dusce, koie tmine gnu ne obuimgliaiu. *Veh eis cum recessero ab eis*, (*Osee* 9.) Ovaie naivecchia pedepsa, koiom moxe Bog ha ovemu Svitu pedepsatti. *Irritavit Dominus peccator, secundum multitudinem iræ suæ, non requiret*.

X. Iestelli promislili one bicce kojma Gospodin Bog pedepsa Farauna otuardnuta. Bisce tmine, kojemu ukradosce dan, Grad kojmu satre dubie, prusi, koimu poplinise Sidbe, Ranne kojemu izruscisce gliude, kughe, kojemu smaknusce xivine, a nisctanemagnie Duh Sveti, niednomu biccia od ovesih nadivua ime od strahovitta, nego samim tminamma, koie zaklopisce vas Egipat *factæ sunt tenebræ horibiles*. Znateli zascto? Za datti nami naznagne da duhovne tminne, da slipocchia od pameti, iesu naj strahovitia pedepsa, koju ima Boxia prauda, *tenebræ sunt metuendæ non oculorum, sed morum* (veli *S. Agustin*,) *& oculorum non exteriorum, sed interiorum, unde discenitur non album, & nigrum sed iustum, & iniustum*. Jest pedepsa priosctra, moi Pravovirni, alli pravedna kad gresnik na tolika Boxia zvagna ne ozivase. *Spargens penales cæcitates super illicitas cupiditates*, Agustin Sveti. Jest pedepsa priosctra, istina iest, alli pripravedna; ere ielli stuar razloxitie koliko nedatti dobra nadahnutia onemu, koj nechie dase gnim sluxi za svoie dobro. Iosctera i vi pristaiete diliti vasce milosti, vasca dobro cinstua onemu, kojih nehaie. Ti nisi odgovorio toliko puta onisim unutargniem ponukagniem, ni onoj Boxioj rici da izpunisc naredbe od tvoijh starijh, dase rastavisc onim opchienstuom, da pristannesc progonitti onu kucchiu. Ona nemoch, ona tuga, nie bila zadosta da xivuot prominisc, a Bog *percutiet te cecitate, & furore mentis, ut palpes in meridie*. Oslipichiete da upodne katolicianske virre slidisc xivot provoditi; ko Nevirnik. Oslipichiete, iosctera ostavglaiuchite unoj prigodi od slipocchie, i civite kako. Nahodise ono cegliade odavna svezano s' onim opchienstuom, odauna çini pogagliaie nepraudne, blasnechi suoju duscu, nu mogahobi Gospodin Bog ciniti da idie k' visctu Ispovidniku, koibiga ughlavio, da ostavi onu prigodu, da oni pogoghiaj iesu kamatni, da one ossude iesu neprawedne, a koi nebiga odtiscio toliko lasno: a niscta ne magne Gospodin Bog necini da ide k' takomu Ispovidniku, nego puscuava da slidi otiti prid drugoga koi, illi da neumi, illi da nechie ughlavitga, nu zaluduga odrexiuie. *Percutiet te, ut palpes in meridie*.

XI. Ah moj prigliubieni Slusiaoçi, tko dasce ne trese? tko da strahom netarne, da ne upada u take strahovitte slipposti? ovi Isukarst iest svitlos od svita: *Ego sum lux mundi*. Nu sctobibilo, da sasvimtisim, da kogod od vas, illi da ja budem za moju krivinu pedepsan, tako slipochiom, dabi od mene svoju iaku milost odmaknuo. Ja koliko od moje strane Isukarste moi, k' tebi obrachia sa svim duhom, sa svim sarçem, Sunçe nebesko, koi jesi sisclo s'neba na zemgliu za prosvitliti moje tmine, mollimte, i zaklignamte tuoim dobrotom neizmirnom, nemoime tako slipochiom pedepsati. Nemochi, bolesti, skonciagne, potuoregne, smart primucna, sve nevoglie, da naripe na mene, e nemoime pedipsati slipochiom od pa-

 meti.

meti. Pacek suoim dosciastim prosvitlime iosc vechma, *qui es lux vera, quæ illuminat omnem hominem. Illumina oculos meos*. Istirai iosche tmine iz pameti svi, koi scliscaiu riç tuoiu, i dase nabe rechi od gnih, *medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis*. Nego da nebudu poznati sebe, i poznati tebe, *noverint se, noverint te*, da sprave tebi cisto sarçe, neka budu uresceni stam ù tuomu dosciastiu.

RAZGOVOR XXXIII.

NA DAN S. STIPANA I. MUCENIKA.

Jerusalem, Jerusalem quoties volui congragare filios tuos, quemadmodum Gallina congregat pullos suos sub alas, & noluisti.

Jerosolime Jerosolime koli kratsam hotio skuppiti Sinove tvoje kakono kokosc kupi piplichje svoje pod krila, a nisi hotio.
S. Matt. 23.

I. MGniah sctechi Sveto Pismo da samo nemilli, i otvardnuti Xidovi jesu glasom od tuxbe vapili suproch Bogu kako daje on gnihovih zlochja uzrok, i tvoraz. *Quare errare nos fecisti de viis suis*. Alli paka kuscjagne meneje naucillo da josc karstiani, rigaju suproch dobroti Boxioj ista proklignagna; ne govorim sadara ja od nemillì, i prokleti Kalvina, i Lutera, koji krive Boga svim zlobami, i oppacinami kojese od gljudi cine, govorim od pravovirnih, koij i ricima svoima, i dillima kasu dasu ucenici Xidova, i poluvirazaa, a ne Isukarstovi. Sila izpia oni kamatnik svoim kamatam karu svoga Iskargnega. A scto veli veli? Bogh neimascemi dat toliko Sinova, nemogu inako. Umechjese oni drughi, kako necista xivina, u barlog od svake necistochje, a krivi Boga, velechi, prem slabom naravim Bogje Cjovika stvorio. Nenavidi na smart oni trechi onoga svoga Naticiteglja; o gnemu zlo govori, zlo suproch gnemu motri, a pravdase velechi, zasctomje Bogh do ovu narav toliko netarpechju? Ako niki cjuju ghdise gnima priti Pako, znateli kako odgovaraju? bitchje scto Bogh hochje. Mucite, mucite Xidovski, i Poluvirski ucenici, laxete. Cjujte, cjujte ovoga Boxjega naucitelja, *quoties &c.*, voglja, opako hotigne, a ne Boxje, uzrok jest od vasce pogube. Vi necinite zinu od vasce dusce, koliko dusce jednoga kogna, zato ghinete. Ovvo nebrinuchje jest pravi uzrok vasce pogube, vasce viscgne osude. *Quoties, noluisti &c.* Pridrasi pustite da ja danaska ovo porasno nebrinuchje, smartno ovo nehajstvo placcem, i akome buddete pomno sluscjati, cinichiese i vami prem tuxno, i plaçno.

II. I doistine da meghju karstianima, kraglijuje ovo nehaistvo i mallo brinutje za svoju duscu sabraniti stvarje prem ocita. Zlamegne istinito za poznati utisctili nas alline, koigod poso; jest pitati, izkati tko moxe nas uputiti za stechiga, za svarscitga. Jacob, koi xegliasce poznat Labana, pita u pastira odklesu, posnajuli Labana. Josip koise brinascę za nachi svoju Brachju skitase po poglju, i po dolina prilazi iz Sichem, u Dothain. Saul, koi izkasce oslize svoga Oza tucese planinami, poglja toliko obje,

obje, i tughje zemglje, ide u Proroka Samuela: *eamus ad videntem*. Scto govorite, moxelise virovati da utisctí vas duscu sahraniti, kadse ne svittujete s' nikim, kadse ne molite, kad ne trudite, za dostignuti vasce dobro. Pisce Sveti Luka od onesih, koji mahniti u jednoi samoi stvari, slusciasiuchi Ivanna karstiteglja pocescese brinuti, izkajuga josc u Pustigni. *Quid ergo faciamus*? Sebri: *quid*? Vlasteli; *quid*? josc Bojnizi, jesili ti kadagod, iz sarça pito, *quid boni faciam, ut habeam vitam æternam*. Sctose u Franci cini, stoli u Germanij. Pitateli vi koga redovnika, *quid faciam ec.*, kako idu targovine, kakose uzmnasaju pinezi.

III. Alli kojeje cjudo dase ne govori varh tega posla; kadse i varhu gnega ne misli. *Ex abundantia cordis os loquitur*. Tkose jednom stvarim brine, josc da hochje nemoxe od gne pamet odvarnuti, u svakomu mistu, u svako doba josc u nochi, i akose probudisc parva miso jest ona, pacek josc spechi dohoditi na pamet sctote utischi. Pisce Plutarko od Marcella da josc u snu, svasce na boj svoga nepriateglja, i mnosih u ki kragljuje koja pohlepa silna, josc spechi udaraju u glas illi veseo, illi tuxam, kakoje illi omraza, illi xeglja od koje stvari. Kako dakle brinese i mnosi svoim vikuvicnim spassegnem, kad prohode mnogo dana, i mnogo nediglia dana ne mislechi o Bogu, o dusci, o Raju, kolik dasu ovo izprasne stvari, imena bez zlamena, a s' drughe strane na izprasnosti mislite i spechi, i bdechi, *& cogitatis inutile in cubilibus vestris*.

IV. Nu jest vechje. Ne misliti o dusci, kasce nepomnstvo veliko, alli (ako mene moja svis ne vara) vechjeje nehaistvo, misliti, a ne hajati. A tko ne vidi da pomgna od dusce jest sctose postavglja svakomu drugomu poslovagnu? da pomgna varh dusce jest korisnja nego sve dobiti od ovoga Svita: *Quid prodest homini, si universum mundum lucretur animæ vero suæ detrimentum patiatur*? Jest tako to vidim! ah! dabi tako imo occi za plakati taku nesrechju, kakojih imam za posnatga.

V. Ako kigod od vas zna da ima duscu karzatu grihaa; poznava to veoma dobro, i zato promislechi poghibil svoje dusce, chjuti u sarçu jedno nadahnutje boxanstveno koju govori da ostavi zlobu, da promini xivot, dase s'Bogom pomiri, i gnemu vas kolicjak daruje. Poghse izpovidítse, poghse ukaxi Redovniku: *vade, ostende te Sacerdoti*. Hochju, alli kada? sjutra, prikosjvatra, k' nedigli, ovoga drugoga miseza, do godine. Sad nemogu. Mogobih danaska imat misao, allime cekaju drughi posli, cekame dobit, cekame ona targovina, pogljeme ceka, ako neuzradim danaska onu zemgliu, ako ne ucinim onu targovinu, ako izpustim onu dobit pri izpovidi, kochjemi ponapravit? Ja imam toliku dizu, xenu, sluxbu, ja vaglja da nastoim o momum, i gnihovu uzdarxagnu. Sutrachjuse ispzovidit, prikosutra. Korisno jest slusciati riç Boxju, alli nelmam kad pristupiti k' Zarkvi, potrebnomije pochi na put, sabavitse o domachi posli, sutrachju pochi na pripovidagne *cras, cras, in crastinum feriam*. (*Gen.* 24.) A ovo jest brinutse svoiom duscom?

VI. Biasce Eliazar virni sluga Abramov, za dughim putovanjem doscio u Nakor Grad od Mesopotamie, za u kuchi Batuellovoi nachi virnizu mladomu Isaku. Biusci poznan primgljen, svak oko gnega za urestitga. Tko hochje dase pokripi, da sede, da pocine, i blaguje; *& appositus est panis in conspectu ejus*. Scto darxite da on primi prokripgljene, da sede? *Non comendam donec loquar sermones meos*. I tako na nogami poce dughi razgovor od Abrama, od Sare, od Isaka, bogastva od kuchje, i tako biasce vidio Rebeku. U parvo zastajagne htie svarsciti poso, a ne hti mucjati dokle ne ciu: *en Rebecca coram te est tolle eam, & sit uxor domini tui*. Pocekai mallo virni, i vridni slugo dok opocines, dok poblagujesc. Da poceka? sctoga utiscitl parvo dase svarsci. *Non comendam donec loquar sermones meos. In hoc ostendit*, (spametno tomaci Liran) *in hoc est endit habere se negotium sibi impositum cordi*. Mislite mallo vi tisctili duscu, brinelise duscon svoim, oni koijé podstavglja arajdagnu, i stvarima neprudnim. Nu koje, ko govori, jasam upo u ustr grih jucera, i jutroska. *Non comedam* dokse ne izpovidim. Jasam onomu siromahu texaku kratio platu, o onse tusci. Ja imam od onoga rukotvorza toliko, a on ima svoju dizu hraniti, *non comedam*, dokmu ne platim. Jasam pozarnio dobro ime one divojke, onoga mladza, onoga Redovnika, *non comedam*

 dokle-

Digitized by Google

dokle se ne obrecem. Ja ne gledamse dobro s' onim cegljadetom; zna to Grad, znam daje za stvar od niscta; smechjaje zato meghju Rodjacima, *non comodam*, dokse ne pomirim, dokle ne skladim uvridjegna. Tkoje tko da tako govori? Recimi paka dase duscom brinesc.

VII. Alli scto ludujem ja, scto govorim? Spise u onemu grihu, ona plata bitchje osamdeset godiscta daje uzmaknuta, ona omrasa jest stara, jest toliko godiscta dase gledaju krivim okom, da ostrim, i cemernim lizem prigledaju jedan drugoga, da propasti Brat, Brata, Susid, susida, Rodjak, Rodjaka bez niednoga obsira na duscu, u jednu ric spasegne duscevno, illi niedno, illi naisadgne misto ima u nascemu sarzu. Ciniteli tako u drusih poslih? Ne doistine; imase viriti u dobru kuchju ona kchi, dase viri koliko prie; imase ucinit jedna dobit, dase ucini koliko prie; imase kupit jedna baschina, dase kupi, kolikoprie. Alli zasctoih ne od mechjete na cjas od smarti? kako cinite od dusce? Ah karstiani moxeli biti da isustite take rici. Ah chjuchjegna opaka! ah besidegna karstianim nedostoina! Jeda dusca tvoja vechje nevaglja nego ona virra, nego ona dobit, nego ona baschina. Vi cinite kako jedan slicaovaz cignasce koi pocimiasce pengati prie noghe nego glavu. *Summas sibi sollicitudinis partes, salusque summa est vindicare deteriora.* (*S. Eucher.*) Koja Svist, staviti duscu na pogibil, i svu pomgnu staviti na vinograde, na sinove, na parbe. Nije taki nauk, kinam da mudar Jakob. Cju[illegible] i nauk boxanstveni. Vrachiasese on sa svom kuchnom cegliadim u svoju rodnu zemgliu, odkle biasce pobighnuo za ukloniti jed, i rasarcbu od svoga brata Esau. Uzdigavsci occi, etto vidi Esauna suproch sebi, i s' gnime cetardeset gljudi: razdili tudje sinove Liine, Rakeline, od sinova obiu slusbeniza, i postavi najprie Balu, i Relfu Robigne s' sinovima cetiri, pak Liu s' sedam, i lipu Rakelu naiposledgna s' Josefom... nu pitam sctoje u svojoj pameti namislja? jeda bitse. Alli scto xene nejake mogu opraviti suproch cetardeset gliudi: *Posuit Ancillas in principio, ut tantum iram fratris minus dilectæ acciperent prius; quæ voluit minus dilecta pro conservatione eorum, quæ magis diliguntur esse periculis objectanda*, tojes, postavi u pocetak Robigne, sada samo one prie sarsbu bratovu susrite. S' kimje hotio pokasati, da magne gljubjechja, za usdarxagne stvari gljubjenii imaduse poghibilnostima nadstavgliati. Budduchi ovo tako, scto mogu ja rechi moi karstiani, kad mislim da vascja dusca stavgliase parva na kojumudrago poghibil? Onaje prid vami u zicni od sluxbenice, dase sahrani nika sirma od cjasti, dase sakrani imagne, dase sahrane tasctine, dase sahrani.. Ah ludosti! ah nakasni! ah xivinstvo! *Furore Domini plenus sum*, prisriktemi akose otrisam, nemoxem tarpiti, i zato kako jedan Jeremia usillovansam pustiti uzde mojoj bolesti. Kakodasmo doscili na najvechje sctosam vami htio ukasati; daje dostojno od uzdaha, od placa.

VIII. Nu josc vechje. Jakob stavi na poghibionost svoje Robigne, alli ne od svoga hotigna. Ne hotide on suproch Esau, nego Esau suproch gnemu. Alli mnosi gorre nego s' Robignam nosese svoima duscami, ere vi ne samo stavgljate gnu na poghibionosti na kojese nehote namirate, nego hote stavgljate gnu na poghibia; ere kako daje vami drago da ghine onamo idete ghdi razgovori jesu slobodnij, ghdisu poghledagna necista, ghdi opichjegne jest pusglivie, ghdi hudobe, ne u luci, nego na otvorenu biu boj suproch duscam zai pogubiti. A jeli ovo imati ne govorim brinutje nego da i opazu od dusce?

IX. Ah dase cini zina od dusce, nebi gnu stavili u hudobske ruke, pacek ni meghju gljudem, ni meghju gljudem pridalibi gnu u svacje ruke, tako na slipascki. Nego kadbi imalli dobaviti jednom drugu gledalibi prie jeli slocest, jeli viran; jednomu Gospodaru prie kakoje dobra xivota, meghju ispovidnizima naiknixevnim; meghju Bogoslovgima naibogomillim, nastojalibi gnu cjuvati kolikose vechje moxe. Alli jaoh meni, cinise prem na opako *dant dilectam animam suam in manu inimicorum ejus*. (*Gerem.*) Druxima daje slobodnja, opchjenia, raspusctenja. Ako mnosi josc navlasc stavgljaju svoju duscu u ruke od Ispovidnika, koi gladi gnihove zlochje, ako u ruke od Svitnika, nekaih blasni. *Dant dilectam animam suam in manu inimicorum ejus*. A ovo jest brinutje za sahranitse, za spasitise; jaoh ovo jest plaha pesvis, pohlepa mahnita za poghinuti.

Ma-

Digitized by Google

Moliuntur fraudes contra animam suam. Ah bez pametni ako ono cegliade mallu zinu çini od svoje dusce, kako hochjesc da vele prozjni tvoju? Slugljasce od cina, od rici, od dilla, istina istina jest. *Homo per malitiam occidit animam suam.* (*Sap.*) Ah damise obrate occi u dvi rike od suzaa; *deducant oculi mei lacrimas, & palpebræ meæ defluant aquis.*

X. Scto govorite pridrasi! Jesteli kadagod pomno promislili, razmiscgljali, scto hochje rechi, biti u vike blaxen, illi u vike muccen. Scto hochje rechi vikuvitost pokoja, i radosti, illi vikuvitos skoncjagna, i jada. Scto hochje rechi Rai, ghdise u vike radue, illi Pako ghdise u vike rika. Scto govorite karstiani, scto govorite, jestelise pomno zabili kadagod u ovu miso. Ako niste s' Isaiom vam govorim: *vade populè meus, intra in cubicula tua, claude ostia super te.* Poghi puçe moi, zatvorise u loxnizu tvoju, ter sbiglja razmisli ova, i prikladi dobra duhouna, s' dobrim telesnim, dobra viçgna, s' dobrim mimohoduchim, posao dusce s' poslim tilesnim. Znam dachjete ako niste. Alli akoste kadagod mislili, koje placnivje nepomstvo od ovoga moxese nachi, staviti u poghibionost posao taki. Nestavgljatese dase varh oko strahovite jamme Pakliene, nu ako u gnu padete, tkoje moguchi vas izvaditi. Assalon proghnan, pride k' Tolomeu kragliu od Gesur, i najde utocischje. Osib prodan bi utiscen od Putifara. Jeremia metnut u kallovitu cjatargnu, bi izvagen po Abimelecu; alli tkochje vas *de altitudine ventris Inferni.* Tko ide doli jedan put, ne uside gori. *Qui descenderit in Infernum non ascendet, Ab fili (Eccles.) serva animam tuam, & da illi honorem secundum meritum suum.* Da jabih danaska pito sctogod za mene, moghlibiste posumgniti imamolli virovati ovemu, alli ne. Na drugovas ne nukam, na drugovas ne xudim ganuti, nego da imate pomgnu od vasci dusca, i da od gni millosarghje imate. *Miserere animæ tuæ.* Jedaje lasno duscu zahraniti, nije nije. Ne znamo priduboke Boxje odluke, i pravedne sude gnegove: *Terribilis in consiliis super filios hominum.* Jedan Sveti Jerolim zakopan u jednoi spilli, biuchi sveudilni boij suproch svojoj putti, nisctanemagne veli: *Ego Peccatorum sordibus inquinatus opperior diebus ac noctibus reddere novissimum quadrantem.* Sveti Gargur seto ne plakkasce; Sveti Bernardo kako rikasce iz svoje spille. Sveti Augustin: *ignem æternum timeo; ignem æternum timeo.* A mi zinimo daje lasno? *Unde ista dissimulatio fratres mei, unde ista securitas maledicta.*

XI. Moi Boxe ja zovem za svidokke mire od ove Zarkve, ove stine, i prilike, da na sudgni dan buddu prid tobom svidocciti, da sam virno tvoju rie pripovido. Alli scto ja zovem kamegne, scto zovem prilike na svidocianstuo? Ovdi ovdi jest svoim skipom Sudaz pravi, i istinit, koime ima sudditi, on cjuje. Zato moi Boxe, ti znasc koliko xudim spasegne od svih, a naulastito od ovoga Grada, Grada toliko plemenita. Blago meni dabih mogo za spasegne od svih xivot dati, proliti karv. Alli scto ja mogu, tjim pameti prosvitli da poznadu kolikose ima dusca proziniti, uxexi da buddu gljubit nad sve posle posao od dusce, kojaje vikuvita.

RASGOVOR XXXIV.

Si pœnitentiam non egeritis, omnes simul peribitis.

Ako pokoru neuzbudete ciniti, svikolici inokupno hochiete poghinuti
S. Luka na pogl. 13.

I. Kolikomje xao, da u poçetak mogago-voregna imavam doniti jedan glas pun xalosti, i gorkosti! Niscta nemagne za ispuniti naredbu ovoga Gospodina, od kogasam k' vami poslan, i za ne izdatti vasce dusce jasam usilovan occitovano kazati, da nije ufagna od Spassegna, ako pravu pokoru neuzbudete ciniti; da Nebeska vrata bittichje vam u vike zatvorena, ako na vrime vasce grihe plakati nebudete. U jednu ric: izaberite karstiani, illi pokoru, illi pakal; illi skruscenim sarçem k' Boguse vratiti sada, illi istirani od Boga u vike meghju vragove: Ah strascne rici! Nije drugoga nacina, illi da cinim pokoru moi griha; illi da ghinem u vike! Negovorim ja tako, nego ovi Gospodin, *nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis*. Jeda Bog da, dasu strile ove Gospodinove rici.

II. Uçinas Sveta Vira da Gospodin Bog nije ighda prostio, i nechje ighda prostiti, koi god grih, ako prie gnegovoj Pravdi zadovgliti pravom karstianskom pokorom ne budemo. Po ovomu putu od pokore dostighnulisu spasegne vikuviçno svi oni, koi biusci sagriscili pakasuse sabranili. A svi oni koi nisu na vrime pristoinu pokoru ucinili izgubilisu Duscu, Raj, i Boga; ossughieni nekorisnu pokoru cinitti u vike. Jesteli karstiani moji, koi put zagriscili? Ah jeda Bog da daniste? Imate znati da u oni isti cias imediasce varhu vas pasti Boxia pedepsa, i bacitti Duscu vascu u strahovitu tamnizu od Pakla ghdi vikuviçnim mukkam imalibiste plachjati Boxioj Praudi privelika uvrighiegna gnegovu Veli cianstuv ucignena. Bilabi ovua ossuda pravedna, i dostoina bila, i tesko meni, i vami dabise tako izpunila. Sctobibilo od nas? Nebismo doisto uxivali xivot, sdranglje, i ostala dobra koia uxivamo; Nebismose nascli u ovoj Zarkui, za slisciati ric Boxiu; i klagnatise Gospodinu Isukarstu. Nac nego bilibismo u nevogliah, u xalostih bez nacina, i bez svarhe izaghnani u vike od Boxiega lica meghju Vragove; kako kusciaju u Paklu toliko, i toliko gresnika, koji nisu imalli, illi nisu htilli imati vrime za cinitti dostoinu pokoru gniovi griha. Neizmirna dakle gliubav, i millosardje ovega Gospodina jest bilo, ako do sada mise ne nahodimo u vicnomu neufagnia zaiedno u drusbi nezrichni ossughienika. Ali da poznamo, kolikoje ovo Millosardje, koje nam kaxe Boxia Prauda tarpechi nas, i nepedipsaiuchi nas udiglje, kad griscimo! Tolikoje dai Sveto pismo, i svi Svetci vele daje vechje ovo cjudo nego da Svemognistuo Boxie stuori lipece Nebo, i Zemgliu, vechie nego da uskarsne jednoga Martva; vechie od svi ciudesa, koja moxe ucinitti u naravi. Tolikaje ovua milost, da za rad gne Vragovi u Paklu maju Boxiu Pravdu, ascto udiglje po gnim ne pedipse toliko karstiana, kolikoje gni pedipsao. Tako strascnim glasom po ustih jednoga Siromaha od gnih mucena pocelase tuxiti Hudoba rigaiuchi paklene psosti na Gospodina, i parstom kazuchi mnogo od onezih, koi u onoi Zarkui biahu, i biusci toliko puta sagriscili, i nahodechise i tada u grihu smartnomu, sasvim tim ne biahu pedepsani od Boxie praude; a ja, veli, a ja netosam sagriscih parvi put, u oni isti cias pado u vikuvicne Mukke: jeli to Prauda? Mucci pakleni jezice, zatuori paklena usta, i dostoinom platom huali Boxiu Pravdu, kojate pravedno ossudila. Ah dase javi u ovoi Zarkui hudoba, ter kako tadase dogodilo gledajuchi suakoga od nas, da pocme parstom kaza-

Digitized by Google

skazati jednoga po jednoga, i rečci nai pria rvoni: Ti toliko puta teskosi uvridio Boga Suemoguchiega ima toliko gdisçta, dasi gnegove Zapovidi pristupio; sasuim tim misete dostojne pedipse tisi primio toliko milostii, tisi bio nadaren onom Suetom haglinom, i privelikom ciastiu Boxiega namisnika. Scto bih ja mogao od govoritti? Sctobi i ti karstianine? Niscta drugo, nego puni srama ispovidati nascu neharnos, i zahualiti Gospodinu Bogu na ovoi privelikoi millosti, i neizmirnom millosardiu da nije nas pedipsao pravedno nakon toliko, i toliko uvrighiegnja? Nijeli tako Karstiani moi? Ako jest, htiobih znati zasçto Gospodin Bog nije nas pedipsao udiglie po grihu; pacek kazuchi ovo neizmirnto millosardje, daoje nami toliko vrimena? Iedali nemari za nasce grihe, illimu nisu matska uvrighiegna gnegovom Velicanstu od nas ucignena? Kakomusu bila matska od oni Karstiana, koisu bili pedipsani? Ne zato, ne; tarpioje nas nekami sluxiechise vrimenom, i millosti svojom cinimo suproch nami po pravoi pokori, scto bilabi ucinilla gnegova Pravda teskom pedipsom. Ceka iod nas, da mi povegino i po sebi platimo pravom pokorom nasce grihe, koje nije ona pedipsala vikuvicnim mukkam. Ouoje jedina svarha Gospodinova cekajuchi nas po grihu; zasçto moguchi on jednako proslaviti svoju Pravdu, illi svojom pedepsom, illi nascom pokorom, voliobi da mi ucinivvise sudzi suproch nami, sebe ossudimo na korisnu pokoru, da ne ima u nas scto chie on pak pedipsati. *Nolo mortem peccatoris, sed ut magis convertatur, & vivat.* Nechiu, veli Bog, nechiu poghinutie od grisnika, nego dase obrati, i xive. Na ovu samu svarhu opeta velim, ceka, i tarpi nas po gribu ovi Gospodin. Zato zove nas unutargnim nadaknuchim, i po usti hod Redovnikov; zato jakim glasom svoih biçça od kughe, od glada, od tresgne zove, i probudiva nas na pokoru.

III. Razumimo prem dobro ove glase Gospodinove: illi imamo pokoru ciniti sada za nasce spasegne, illi nekorisnu pokoru na drugomu Svitu na ossughiegne, illi po sebi imamose osctro suditi sada za platiti Boxioi Pravdi, scto jesmo skrivili; illi biti ossughieni od iste Boxie Pravde u vikuvicne mukke. Obedale ovo osudę nemoxemo odbighnut; illi ledau, illi drugu?

IV. Alli jaohmeni! U cemuli jesmo stratili ovo vrime, koje nam dao Gospodin Bog dase osvistimo? Kakovaje bila nasca pokora do sada? Kazimi Karstianine, Karstianko dostoine plods pokore tuoje? Iedalie pokora dasi bezpristanka slidio tlaçiti Boxie zapovidih puskajuchi uzdu brezrednim pohotinstuom? Iedalie pokora one neciste pozude, i bludnosti u koih zapleten, i zaduben lexisc? One omraze, i uvaglje kojimse darpi tvoje sarçe protiva Iskargnemu; one tughie stuari, koje imasc Bog zna od koliko godiscta; ono sissagne karvi od Siromaha? Iedalje pokora one paklene psosti, i krive kletve, kojim po obicaju tlacisc Prisveto ime Boxie; illi one smardechie riçi, marmoscegnja, i ozloglasegnje, kojim ranisc, i siçesc posstegnie, i ciast Iskargnega tvoga? Ah ciuj Karstianine kakose tuxi na te Gospodin po ustih Proroka. *Dedit ei locum pœnitentiæ, & ipse abutitur eo in superbiam.* Iasamu dao vrime nekase pokaje, a on gnimse sluxi za mene uvrighiati! Miscte ucinili pokoru prociastih griha, nadostavglia grihe varhu griha, uvrighiegnia varhu uvrighiegnia.

V. Tako, tako ies moj Gospodine: dasi nas pedipsao nenadnom smartiju u oni cias, kadsmote toliko puta uvridili, dasi i nami, kaliim mnosimi razkidio koniz xivglienja nascega, nebismo stratili ova godiscta u ohollosti od toliko, i toliko griha. Nebismo sluxili tuojm millosardiem za to vechie, i gore uvrighiati. Ne, nego bilibismo uslovuni vikuvicnim tamaghem, i nemocognem kusciati prisenu Pravda tuoja u Paklu moghju vragovima. Ciujte ovi glas. *Oh si daretur hora!* A hdaimalije dopuscenno mallo vremena! Znatali cigovoje? Tako vapi bez pristanka, i bez koristi svaka ossughiena dusca u Paklu; da imam jednu huru? Scto pitas dusco nesrichna? Da imas mallo vremena: Sctobi ucinilla? Iedabi stratila ovo vrime u igra, u tanzi, u spivagnu kako prie? Iedabi u uxivagnu poxdarstua, i pianstua. Iedabi u razbluda, u grisni priateglstui, i u necisti razgovori. Iedabi u nepravedni dobitci, u prokleti kamata, koima izpies karu siromasku. Iedabi u omraza, u osveta, u psostima, krivikletvami, i ostalim prokletim gri-

Digitized by Google

grisima kano i prie. Ne: nemoitemi napomegnivati one stuari, kojesu bile uzrok od viecgne pogube. Dá imam jednu huru, kojm skrusegnem, kojom pokorom plakalabih moje grihe! Aja, a vi Karstiani moji nakon toliko vrimena, nakon toliko millostj, kojim Boxie millosardje zove dase k' gnemu vratimo pravom pokorom, mistese gnemu ozuati, gorre od prie tarciallismo do sada po puta od poghinuchia. Zove nas i sada, josc daje nam prigodno vrime dase probudimo od smartnoga sna; josc pokazujenam millosardje, neka placuchi prosciaste krivine pocmemo pravom pokorom Karstiansko xivgliegne. Alli da ovoje nai pokogni put, da me zove Gospodinovo Millosardje; da ovoje najpokogno vrime da me ceka Boxie ustarpglienje? Sctobi bilo da ne marim za gnegova nutkovagna. Dogodichiese i tebi sctojese dogodillo svim onim koi placiu bez pristanka, alli zaludu u Paklu gniovu tuardochiu na Boxie nutkovagne.

VI. Pripovida Sveti Gargur da bih jedan Karstianin imenom Krisorio od plemenite, i bogatte kuchie, alli tamne chiudi, i opaka xivotta. Nutkascega unutargnim nadahnuchiem Boxia dobrotta dase osvisti, a on gluh, i tuard na millostiua Boxia gannuchia, uzdajuchise u dobro sdravglje, misctese osvistiti, i pokoru uciniti ne prista grihe grihom nadostavgljati. Sciagliemu Millostivi Nebeski Otaz tescku nemoch, jedabise osvistio pritisnut od nevoglia, i pridobiven od straha blixgne smarti; alli sve zaludu, mislechi u telesnom ozdravgliegnu, a niscte o spasegnu Duhovnomu. U toliko mistese oblaksati oteskase nemoch; ter pravedni Sudaz, koi za toliko vrimena biascega neizmirnim millosardjem cekao na pokoru, videchiga u griha otuardnuta, dopusti vragu Paklenomu da osuoji gnegova Duseu. U ta cias javise Krisoriu neizbroino mnostuo paklenih vragova u priliku strahoviti Sarda, i nakazni za darpatiga, i poxdriti. Priuzet strasnim vidignem Krisorio, nemoguchise od gnih ukloniti buduchi obkruxen od svake strane, poece u sve glase vapiti, sinko, sinko hotti barso, hodi. Dotarcia Sin, i kuchna cegliad, i naghiosega velikom strahochiom zapagniena, ghdi tuxnim glasom jauchese cluvaiteme, cluvaiteme: istiraite paklene neprlateglie, koime hocchie proxdriti, ne vidite da vas Pakal navalloje name. Alli videchi da zaludu gliudimse priporuciva; obrachjas napokom k' Bogu, mollechiga damudade malo josc vrimena za pokoru uciniti. *Inducias usque mane.* Ah Boxe millostivi, cekaime do sutra, nepitam drugo, nego do sutra? Do sutra? Alli Boxia Prauda, koja za toliko godiscta biascega millostivo ustarpila, pravednom ossudom, ne dopustimu ni cias. Tako nenahodi ni vrimena, ni millosardia, kad hocchie oni, koi nehti dobrose sluxiti vrimenom, i Boxim millosardiem. Tako Krisorio *izpusti* grescnu duscu u ruke Vraxie, u koi hti povoglno pribivati za svoga xivota na sramotu Millosardia Boxiega. Jestali ciuli, o grosnici, o grisnice, sctose zgodi ovom nesrichniaku, ovo isto izkolichiese i vama, ako onecias nepromienivsci vasce opako xivgliegne, ne stavitese na ta mai ciniti pokoru, odmiciaiuchi od dneua, do dneva, illi na vrime smarti. Nisam ia koivam to govorim, dalli ovi Isukarst, da ako nebudete pokoru ucinjti, suichiete bez samgnie innokupo poghinuti. *Si pœnitentiam non egeritis omnes simul peribitis.* Od sctavas Bogh ucvuiaro.

RAZ-

Digitized by Google

RAZGOVOR XXXV.

Jesus autem abscondit se, & exivit e templo.

Isus sakrise od gnih, i izaide iz Zarkue.
S. Ivan. na pogl. 8.

I. Tusna Sinagogo ne bih pedepsa od sudza, nego Occino pokaragnie, kada Spasitel od Svita s' bicci u desniçi istira iz Templa ograghiena za Bogu posvetilisceta prikazivata one Neciastenike, koiga blahu u sbor poklepne targovihe obratili. Pedepsa i doistine prioscera ies ona, s' koiom on jutroska tuoju smionu, i prokletu opacinu pedepsca; pokli popadaiuchi ti kamegne za pobitga, on kriese, i izlasi iz Templa. *Jesus abscondit se, & exivit de Templo.* Sad doistine ostaiesc gustim tminam obujmena, poklisese tebi svitlos ugrabila. Sad koiete nechie neznanstuo obsiniti, biuscite tuoja istina ostavila; koi rasap, i poraz nechie nate nassarnuti, pokleseie od tebe tuoja iedina obrana odilila. Alli zascto çuilimo Xidovske nesrechie, kad nasce suze nisu zadosta proplakati tughe naslidnika Isukarstovih. Kriese Spasitegl od Svita, kriese od tolici, koi za gnegova zazuagnia nehaiuchi, davaiu smamieni sami sebi razumitl dachie imat vrime za gnemose, kad ustiti budu ozvatti. Sadamu plechia obrachiaiu s' uffagniem, da kada gnima drago uzbude, licechiemu obratiti. Zascimgliu oççi svitlosti, mislechi dachieih lasno u svaka doba otuoriti. Ah privareni? Nieli vami od strasna izghleda tescka pedepsa na otuardnute Xidove dopalla za nas pridobiti, za nas pristrasciti? *Jesus autem abscondit se.* Jeda sada mislite na vasc nacin xivot provoditi, erese uzdate dachiete pri s' marti krivine vascega xivota pridgnega izpraviti? Ah kadga budete naghlo izkat, nechietega moch iznachi. Buduchi Gospodinova bessida, Tko nechie kad moxe, nechie moch kad uchititih bude. Vigmo ovu istinu svim potrebnu, Mollim vas ciuiteme pomno.

II. Na parui stupajl moga razgovora, budiuam drago odgovorit meni. Kojie razbor odmiçati dan po dan za pridatise iz sarça Gospodinu, za misliti o viçnom xivotu, a u toliko xivitti u grisima, i u Svitovnim izpraznostima zapokani; viruiujuchi vi (darsim da besidim s' pravorim) viruiuchi vellim, da nakon mallo vrimena, ovoga xivota umarloga nadamose drugomu illi cestitu, illi xalosnu, koi u vikuvicianstu nedospiva. Nu reçitemi: odmiceteli vi za oslobodititise onclas moguchi, od koiegod pogube telesne? Ako boluiesc, karstiscli, moguchi, oncias ozdraviti? U verigah nahodechise, i moguchijh razghlobiti, bili zknio za utechi? Ako topechise sarnu valoui za posdrite, moguchise sahraniti, bili za xivot nehaio? Akobi nenadna tresgna zatresla sada ovom Zarkuom, nebi uteko na otuoreno? A moguchi s' Bogom smiriti, moguchi utuarditi dobrim dillima viçno spassegne, cekachiesc drugu zgodu, drugo vrime?

III. Vi hulite, i s' razlogom ghlassovitu ludos Faraunovu, koi pazechi suoj duor obrachien u lokvu sciaba poganih, na taki nacin da nemogaxesce, ni u losnici, ni na pristogliu, ni na tarpesi od voiske onesih gadnih xivina obraniti; nisctanemagne blusci u gnegovoi vlasti osloboditse udiglie kakoga ponukovasce Moises, odgovori neka do sutra, *respondit cras.* Ti sudisc kako nerazborna Arkiu Silnika od Grada Tebe, komu pridana kgniga; u koioj davascemu iedan priategl na znagnie, kako nabunitigli snovahumu do barzo smart, i daie oncias uzbude prosctiti, on i neodpecciachienu stavie pod tughghiellu, velechi neka posli sctoi za sutra. *Seria in Crastinum.* Alli gnemu dan ne

Digitized by Google

svanu, ere u onu istu noch nepriateglsko oruxie xivotom rastaviga.

IV. Ako tako ludo, i bezpametne zinise onega, koise mallo spasegnem brinu telesnim; nu sctose ima rechi od onesih, koi illi Boxji nepriategli, illi svi zapleteni u brinuchiu possala vrimenitih, i od tasctina svitouni pripogubi duhounoi nahodese? Alli niscta nemagne ciucchiete ovesih na uspomenu od dusce dase osu iste, da vechie o dusci, o vickuvicianstvu misle, odgovoriti; neimamo kado. I iz sarça gnimma razumim: neimaiu kada, neimaiu vrime za zarçalomse vechi dio od iutra svittovati, pristanielli gnima ona aglina, oni zuitak, oni rudesc, ona krunna; neimaiu kad izpitiuat sctose po Gradu, scto na duoru, scto po kuchiamse cini, i govori. Razumim ovisim iz za svoga sarça: ere gnima nie zadosta polouizu od dnevi stratiti ù skupsctinam, u posidama; potribnoie i od nochi vechi dio za posle toliko texke opraviti. Neimaiu kad? Ah ludosti? Ah manitosti? Ah razboru? Toliko doba rassipase u izprasnu govoregnu, u smartnom marmoscegnim, u mislima od imagnia, od tasctih izuansctinam, u igram, u smiehvagniu, u riçima zaludnim, a za misliti o darsciagnu, koieih vasce na dobar izgled od sinova, i mlaghih, za misliti ghdi imamo potanko dat Bogu razlog iosc od svake izprasne riçi, za misliti o onemu gorusctom oghgnu, koi u Paklenim ponorima gorri za u uike mucciti onesih, koi suoie blaxenstuo ù svitounim razkoscian stauglaiu, neimaiu kad. Ne imaiu kad za pomno misliti da svarha za koiu Stuoritegl podaie, i uzdarsci nam xivot, i bichie, nie da isctemo na zemgli uzuelicitise, i ove umarle dnevi vesselo traiati; nego za skupitti dostoianstua, i u Raju uxivatga. Zato neimaiu kad. Za ciuti Boxiu riç, kad i svaku osam dana pripovidase. A imaiu kad za... Da nebi imali. Akobimise iosc zaklela ovaka cegliad veli Sveti Anselmo, da xele smiritise s' Bogom, i sahraniti gniovu duscu, ia nebi gnima virovo. Ciuite gnegove rici. *Qui differt in futurum, & forsan non futuram ætatem suam vitam corrigere, probat se, non amare quod expectat, & non meretur accipere*. Ko odmice u dosazno vrime, i bars nadosazna godiscta svoi xivot ponapraviti, cini viditi da ne gliubi, ono scto ceka, i nedostoi primiti. Ko krati, i odmicce na godiscta dohodna, i koia barsek nechie dochi svoi xivot prominiti, kasce da negliubi vicni xivot, i nie dostoian za stechiga.

V. Alli civiem ghdimise od govara. Occe, xudim ia vicno blaxenstuo, hocchiuse sahraniti, alli mlados moia drago hochie, sada moie misli, i sarçe zanosei, posli od kuchie s' urimenom nechiu imat oue misli, illi posciudo hude; i koieme sadara more, pridachiuse svakolika tada Bogu. S' vrimenom? Kolikotie draga dusca pomnom poslusciame. Kako moxesc obechiati tebi iedan cias od xivotta? Nestaugliasclise da s' tesim uffagnem Hudobate vara? Kakoie tolike, i tolike s' gnihovom vicnom sctettom privarila? Virui to Svetomu Garguru Nazianzenu. *Hoc illius consuetudo sedicentis da mihi id quod nunc fluit temporis, futurum Deo, mihi ætatis florem, Deo senectutem*. (*Orat. in S. Joan. Baptis.*). Ovoie, govori, isti Sveti Naucitegl, gnegov obicaj nositi, velechi dai meni ono scto sad prohodi vrimena, dosastno Bogu, meni zvit mladosti, Bogu starosti.

VI. Recimi u sctosce uzdasc? Umlados? Jeda u zdravie? Jeda u telesnu jakos? Alli koliko mladjih, zdravjih, jaçiih Smartie izneda ugrabila. Nikie karu zaduscila, nike padagnie pogubillo, nikeie rassapom od zidaa tresgnaie zaklopilla. Kada ona tresegnia, koia vami i danasgni dan sve izocci izascimglie, porasi sasvim Gradom svoje graghiane, tko miscglia u ono doba na onuplacnu pogubu, tkolise gnoj nadiasce. Svaki tada miscgliasce o svemu inomu izuan smarti. Alli priese naghiosce prid pristogliem strasna sudça, negose stavisce dasu umarli. (Da Bog ne da), tkotise obechiaua da taka, illi prilicna nesrechia i tebe nedopade? Poghse uzdai u zuit tuoje mladosti, koga moxe tako lasno, i na toliko nacinaa smartna ussionos, otrunitti. Poghse uzdaj u jakos, i u zdravie, koje moxe, silni vihar od nenadne nesrichie u cias oboliti. *Eripere vitam nemo non homini potest*. Nieli priporucio Sin Boxji toliko, i tolika puta u svomu Vangeliu. *Estote parati, quia nescitis diem, neque horam*. Budite spraunl, ere dnevi, ni uru neznate. I one Diviçe s' razlogom zuane lude zigniaju da mogu na vrime spravitse za primiti Virenika. Alli znate kako gnihova nepomgna bih pedipsana?

Satuo-

batuori on grima vrata, istiraih, velechi, nepoznam vas: *nescio vos*.

VII. Alli imai dua, tri, pacek mnogo godiscta xivota, ako sada neodlucisc, iedase uzdasc obratit k' Bogu nakon koiegod godiscta? Ako sada ne ostavisc one tasctine, i brezredne poxude, koje sasma od Boga tuoie sarçe odbiaiu. Ako sada neuzpreghnes iezik, koi ko briki maç sice tughiu cias, riga kletve, hgluie proklinagnia, i strahovite psovke. Ako sada suproch onoi kuchi, suproch onemu cegliadetu omrazu ne ostavisc; ako sada goruchiu od imagnia xegliu ne ugasisc, koiati cini nepristoino targovati, tisctechi karu od nevoglnih siromaha. Scto zinite, da sctotie sada mucno bichiet poslie lasno? Varase, i varlose varate; ere svaki cias uechma zloba svoje xille u tuomu sarza koripi, i prostire, i zato svaki dan bitichieti trudnie za izkorenitjih. Nu sctoje drugo produghlivati tuoje isprauglienie, nego odraniti mucnos, nego zlobu utuarditi, nego zlu obiaj oxillavit?' Seneca iosc i Senec iz meghju tminam od poganstva, kasce vam svitlos ove istine. Ciuitega. *Desinit esse remedio locus ubique fuerunt vitia, mores fiunt*. Toies nie vechie izuidagnu mista, kadse zlobe u obicaj obratiene. Tko nie iak izguliti mladiçu, kakochiese paka izkorepiti iur staru, i cuarstu dubovinu? Tkomu sarçe od straha tarne na pogled Lavichia stopru okocchiena, kakochie smitti nagn marsnuti, kadga vidi iur Lavom, uzrastiena ciapetim, i zubima orusciana? Ah ovo vasce nie bessiditi, nego malmitati, veliti S. Bernardo, ovoje zemaglski razum, razum xivinski, razum vrasji, razum kojie Pako nasselio. *Hæc sapientia terrena est, animalis est, diabolica, suffocatrix vitæ, inimica salutis*.

VIII. Nu sad scto velite na ove razloghe. Ia hocchiu iutroska sborit s' uami, a nepripovidat vami. Scto velite, cinilise vami spametno odmizati pokoru od predgni griha? Pak pridatise Bogu? Misliti pomno o Dusci, o vikouitianstvu? Alli vi neodgovarete niscta Jahomeni dobro poznam opchienu bessidu, ti ne smisc izustitie; erese stavgliasc, da ako nie nevirna, smionaie, i bez pametna jachiu rechi. Kadse razbolimo tadachiemo, o dusci misliti. To hocchiese rechi, da na cias od smarti pocechiesc nastoiat za prominit xivot. Prominichiesc doistine xivot smartim, alli chiud nechiese prominiti. Alli da ne zinisc date occhiu s' vikom pridobiti. Istiha. Razumimose, prismarti mislisc prominit xivot, pridatse Bogu. Miso nie zla. Alli recimi, kakua mislisc dachie biti tuoja naiposlidgna nemoch? Jedna nemoch lagakana, bez bolesti, bez mukke, bez iada, koiati hocchie chiuchiegnia zapriciti, smestiti svis? Nielli tako? Ah privareni, veliti Duh Sveti! *Nescit homo finem suum*. Ieda nemoxebitti tuoja naiposledgna nemoch, iedno martuillo, kochiete u priduboki san zakopatti da nechiutisc? Jedna, ledan Oghgan, illi fibra kachiete iznenada, iz svisti izuaditti? Jedna kapglia karvi koiatichie sve tilo okoripiti. Dakle pitam vas, s' koim razlogom odmicete do vasce naiposlidne nemochi Bogu pridatse, i razloghe vasce dusce s' Bogom razabrati, znaiuchi kad, i kakua ima biti vasca naiposlidgna nemoch? *Memento, memento quod de anima maa loqueris*. Spomenitese, spominetese dase govori o dusci, koia iednom izgubglina nemoxesce paka u vike osvoiti: iednom sabragnena, nemoxesce u vike izgubiti velinam Sveti Ivan Zlatousttik. Ne govorise od intrate, negovorisce od imagnia, koia akose izgube s' vrimenom moguscé stechi, dalli nemoxesce to od dusce iztinovati.

IX. Alli budi da nemoch naiposlidgna ne uzbude toliko texka da saprici uam svis, i besidu. Nu tkoseie vami iamaç uhitio dachiete sada nastoiatti na posso od ovoga vascega Spasegna? Sudite vi govorimli istinu. Ciuite. Izpoçetka tvoja nemoch nechiese tebi uciniti poraznica, nemoch nai poslidgna. U toliko pohodichiete priategli, prohodichiete i Rodiaçi, koi za darsciate zabavgliena, i za tebe razvesele bessidichie prid tobom o svemu inomu, nego o smarti, nego o mislima od spasegna. Paçek probudichie obiciaine razgovore od posidaa, o ovemu, o onemu, sad visce one stuari, sad visce oue? Zuatti kakoie obicaji ispouidnikie u prilicnoj nemochi koijmie lik pomoge, u iednu riç svakchieti datti uffagnie dachiesc barzo ozdravitti. U toliko vardia nemoch svaki cias reste; nai blisgni Rodiaçi xalostuse, strasvse. Alli u toliko tkoti nawschiee trudno bichie u komuse nahodis? Svakse uklagna donit tebi xialostan glas od smarti, koiase iur k' tebi priblisue. A samo xelli sctogod od tuoga osfoiti. Naiposlie, kad nie

vech

vech uffagnia od xivota, iedvase uputi ispovidnik dati navisti! Gosparu, Gospolo potrebno o drugomu Svitu, a ne ovemu vechie misliti. Vaimah! Koie mnosctuo xalostivi misli nasurnuchie udiglie na tvoju pamet! Trudichiete scto imasc ovdi ostaviti, morichiete scto neznasc sctochies ondi nachi bitti usilovan rastauitse s' kuchiom, imagniem, Sinovima, Rodiacima, i priateglima, koju boles, koiu smechiu nechies u tuomu sarçu uzrociti? Alli ono sctochjete vechje truditi, bitchje bistro posnagne Boga pogardjena od kogasi primio svako dobro, i imagne, brez koga nomoxesc parstóm trenuti, ni xiviti.

NABOMETAK.

X. Ah! svidise jurue, svidi na tvoju pogibil, i ne odmici pokajagne tvoji griha kad imasc vrime daga neisgubisc. Ispustivsciga, xelichjescga tuxan, a nechjescga moch imiti: *Desiderium peccatorum peribit*. Ako sad nepoçmesc misliti o dusci, o dobri dilli, kadchjesc? Jedalite ko utemeglje, dachjesc imat vrimena pri smarti? Nechiesc ne. *Desiderium peccatorum peribit*. Nie ono vrime od pokajagna, dalli od smetgne, darchjagna. Darchjachjesc, na vidjegne griha od tebe tvorena, na vidigne Boga rasardjena, na vidjegne Pakla otvorena. Jedalichiesc u tom strahu, i darchiagnu k' moch ono pravo pokajagne, koje u tvomu xivotu, nisi bio obiciajan, saceti? Vajmeh, nechiesc. Sad dakle sad, ako xudisc dostignuti Raisko stagne, Anghielsku druxbu, i oni pokoj koga po naravi sveghier isctemo, pokaise sarceno od svoj griha, pitaj prostegne u Boga za one tvoje zlobe, kojete odaleciu od gnegova liza. Odluci u naprida ne povratitise na grih, odbaziti sve krivime proscasne, i sahodechise svitom novom dillovati svoje spasegne.

RAZGOVOR XXXVI.

Ave Gratia Plena.

Zdrauo Millosti puna.
S. Luc. 1.

I. Nebihvam mogo na bogli nacin izrechi neizmirnu svetigniu priblascene Divizze Marie negh velechi daje bila punna millosti; *Gratia plena*; Kakojeje pozdravio Nebeski oni Dvoranin koj siscoje s' Nebèssa za gnoj navistiti upuchienje cudnovito Boxiega Sina: Ah da moxemo podpuno dohititi sve scto uzdarsce ù sebbi ove duje riçi punna millosti, ostalibismo prem zapanjeni, j nebismose moghli ustaviti da ne vapimo punni zacudjenia i vesseglia. Do Kojeje visine doletila ona cestita Divizza, koju izabra nebeski Otaz za Majku svoga Sina vikuvicnoga: Ah kojajie svetigna i milos onne Gospoghie izabrane kojunamje ostavio za Majku draghu Parcizu glinbjenu Prislavni Spassitegl. Visce ove misli ne samo ugodne izvam mirre nu josc priko nacina svakkomu Karstjaninu korisne hochiu sada da sctogod mallo besidimo: Numme ciujte pomgnivo.

II. Svi Sveti pisaozi kojsu govorilli à svojih kgnigah o Blascenoj Boggorodizi gledajuchi na prizamiernu gne Svetigniu i milos nisu ighda moghli iznachi podobne ricizza ukazati kolikoje bilo na gnu blagodarno Boxie svemoguchstvo: Sveti Tomas pun svitlosti Boxanstvene veli da ova Diviza pricestita bilaje jedna prilika nedospitna Boxia do-

Digitized by Google

dobrote: *Nihil fecit Deus Bonitatis una infinitam imaginem*. Sveti Bonaventura zove gne milos neizmirnu na oni isti nacin na koj neizmirni stud nemoxese ighda napuniti. Ako nie neizmirna stvar od kojese imma napunitti. *Immensa fuit gratia qua virgo plena fuit immensum enim vas non potest esse plenum, nisi immensum sit illud, quo plenum est*. Sveti Petar Damiano uzdisce gne velicinu visce svega ostaloga stvorenja prem daje veliko, i uzmnoscito, i prilaga da sam Stvoritegl nadhodie svojim velicanstvom. *Videbis quidquid majus est minus virgine solumque opificem opus istud supergredi*. I na prilicni nacin govore Sveti Efrem, Sveti Bernardo, Sveti Epifanio Sveti Anselmo, i ostali bez broja kojeh svdi nechiu redom ponitati. Alli dase boglie uglavimo od te istine gledajmo da ona milos kojom bih uresscena Blascena Gospa u parvi cias Zacechia svoga neonqvargniena bilaje tako velika i tako obilna danajvechi od Svetozaa, nai slavnij od Anghielaa, nie bio takim nacinom nadaren u najposliedgnemu vrimenu svoje izvarsnosti, svoje slave. To vaglia da stanovitto virnje svaki gne sluscbenik, erbonam spovida Sveto Pismo govorechi slobodno da Bogh gliubioje vechie parva vrata Grada Sionskoga negh sve slavne sciatore Jacobove. *Diligit Dominus portas Sion super omnia tabernacula Jacob*. Nu s' koga uzroka to recce Proroceni Pisnik negho za nami dati na znagne da parvi cias od xivota Majke Boxie bioje vechie gliubien prid occima Svemoguchiega stvoritegli Nebba, i Svita negh najvisegna varha od Svetigne ostalih Svetaaza i pravednih. Zato temegli ovega Grada jesu posaghieni varh Svetih goraa. *Fundamenta ejus in montibus Sanctis* negh za nam ukazati ocitto da milos kojusu dobili ostali izabrani bilaje sam pocetak gne milosti. Znamo da najposlieanij Anghiel kako nadhodi ostale Anghiele naravnim darima, tekoih imma nadhoditti darima varhu naravnih; odkle izhodi da milos najposlasiiega Serafina vechiaje negh sva milos ujedno sdruscena svih ostalih. Alli buduchi razlikos neizmirna meghju slugam Boxim, i Majkom istoga Boga. *Dei Matrem, et Servorum Dei infinitum est discrimen*. Tribaje rechi da milos, i svetigna Boxie Majke nemoxese ighda pridikovatti i primiriti s'milostim, i Svetignom parvoga Serafina. Tkoie dase ne cindi od te istine? Tho da ne ostane snebivan.

III. Prikazaase jednom Svetomu Ivanu Apostolu nebeski dvoranin s' zlatnom tarstiom u ruci za miriti scirinu, i duglinu Boscanstvenoga Grada, i biusciga mirio potanko naghie da bisce toliko prostran u svojoj scirini koliko u duglini. *Qui loquebatur mecum habebat mensuram arundineam auream ut metiret civitatem & portas ejus; & civitas in quadro posita est & longitudo ejus tanta est quanta & Latitudo*. Tko nevidi ciudnovita otaistva kojase uzdarsce u ovomu prikazagnu. Tko nezna da ovi Grad zlameniti nie negho Majka Sina Boxiega. Govorise dake da toliko je Scirina ovega prizamirnoga Grada kolika i duglina: Neka poznamo da kakoje bila visoka cast ove Divize Prisvete takoje bilo uzmnoscito blago milostij i danova kojeje primila od Boxie Blagodarnosti. I to bez sumgnie i skaxuvaserie occito prid svim da privilegij Svetoga kada odreghiuje kojegod stvoregne [illegible] uresciva ga svim onim [illegible] izvarsci [illegible] kako svidoci Kraglievski Prorok [illegible] *in* [illegible]. Zato biusci uzdignuta priblascena Gospa do onoga velicanstva do koga moxe uziti stvoregne umarlo; to jes da bude Majka privisegnega: bilaje pristaino da nadsiva prid svitom i Nebbom nedohitnim blagom izvarsnostij od Svetigne i kreposti. I s'toga uzroka zinim govorahu Raiski dvorani priuzeti od neizrecenoga zacudiegna: Koie ova koja nalasi iz pustigne tolikim uresima nadarena, i na svoga Raiskoga Gliubovnika naslognena. *Quae est ista quae ascendit de deserto deliciis affluens innixa super dilectum suum*. Bilaje prem nalloscito gnihovo zacudiegne er tolikaje Lipota, tolika milos, tolika izvarsnos kojuje primila od svoga Stvoritegla, i stekla prisvetim svojim xivotom. Da kako zini Sveti Bernardin Senenski ni dna ista moxe dobititi, buduchi da oni sam Bogh Koije dilio moxe poznati podpuno. *Tanta est perfectio virginis ut soli Deo cognoscenda reservetur*. Koliko dake imamo i gnome veselitse koliko hvaliti Boxie svemoguchstvo? Alli nem, omo ziniti da gne milos, i svetigna privisoka nie baraim plodna i korisna: Netom bih Blaxenoj Gospi [illegible] da ona gledda, i gliubi kako [illegible] pridraghe

pocce on cias Kazati svoju gliubav, i poxudu neizrecenu s'kojom nastoj na nascu koris, i spasegne, i koliko vechie uzdignuta ù Raju Nebeskomu na pristogliu od slave, tolikoje vechie pospiesona, i spravna za udiliti svoju pomoch svemu umarlomu narodu. Ah dabinam bilo dopuscteno bistrim okom zamiriti gne sarçe prema nami primillo. Vidiclibismo occito zavoanu gliubav, s'kojom stavgliase bez pristanka prid svojm Sinom gliubexglivim za isprosit nami jakos da napredujemo ù Karstianskomu dilovagnu. I za niechi sve ù kratko vidillibismo da svaku pomock, svako dobrocinstvo primamo od Gospodina po gne molitvi kako veli Sveti Bernardo: *Omnia Deus nos habere voluit per Mariam*.

IV. Ne bez razloga osobita ù Svetom pismu prilikujese Blaxena Gospa misezu, koj po sred gustih tmina prosvitgliva milim zrazima nascu zemgliu. Jesteli ighda razgledali koim brinuchiem nastoje Licnizi za ozdravit nemochnike, illi kmeti za posiat plodna poglia, illi Targovzi za uputitse po morskim valovima, i ostali inokupno izabiraju vremena osobita, illi kadase Misez uzmnasca Suncanim zrazima, illi kada gnegova svitlos svaki dan vechie razcignase, kako da o samomu Misezu visi cestitos, i nesrechia svih svitovnih poslaa. Nu ettovam razloga, zascto na taki nacin dilujese. Er kako velli Duh Sveti: *Luna in omnibus in tempore suo*. To jes da Misez pomaga bez pristanka svojom krepostim sve stvari zemaglske kadje gnihovo vrime. Alli uzdighnimo occi nascih duscaa za razgledati nascu Gospoghiu Nebesku kojaje istiniti, i pravi Misez kakoje poznala sveta Zarqua ù ricih Davidovih: *Sicut Luna perfecta in aeternum*. Misez imase zvatti Maria radi svitlosti prizamirne radi cistochie Boscanstvene à osobitim nacinom radi nepristavne pomochi koju nami dili po sred tmina pristrascnih tugaa, napastovagna, opacina. Misez imase zvatti Maria koja svaki dan nu za boglie rechi svakicias gleda gliubexglivo svoje castitegle, napugnivaih milostima osobitima, za izvidati telesne nemochi za rascignat duhovne smechie, za raskidivat zle obicaje, za dobivat rajska dobrocinstva, za uzmnaxat kreposna dilla, za dovarscivat cestitom smartim umarli xivot. Ciujte kako to posvarghiuje slobodno Bernardo Sveti. *Si quid spei in nobis est, si quid Gratiae, si quid salutis ab ea noverimus redundare*. Nechiu dospiti moju besidu prie neghvam dokasem sctose jednomu Redovniku od Reda Svetoga Franceska dogodi. Balinghem mudri pisalaz na dvaiest i pet ovega miseza pripovida da niki Redovnik imenom Vizenzo bioje ne samó krepóstan ù svomu xivotu zich Bogogliubnosti pokore, i ponixenstva, nù josc vele ugodan Blaxenoj Gospi radi gliubavi goruchie s'kojóm nastojasce postovatje dvoriti svakdagniem molitvami. Zmaj pakleni pun nenavidosti protiva gnegovoj izvarnosti biascega pristrascio vechie krat da propusti kreposna dilla, alli on stavan ù dobrih odlukah nektie neghi vazda vechma napredovati ù svetigni. Doghie ne vele poslie cias gnegove smarti, i etoti liudobe jedovite kojase kazuchi nemochniku Vizenzu nastoja tasctim razlosima porinutga da ne ciasti tolikom gliubavim prisvetu Bogorodizu govorechi da ne biasce ona toliko moguchia, i dostoina casti i gliubavi koliko zignasce nerazloscito. Stavise on cias dobri Redovnik od paklenih privara, i varlovito otira prihudoga neprijategla koj biu ziga silnim rukami i sahitio izmetnugo izodra tamo ovamo po svoj kuchi vapechi strahovitto. Illi psui Gospodina Bogha i Blascenu Gospu, illichiute sad zaklati! Alli Milostiva Maika od milosarghia nie mogla pustiti bez pomochi; Bogogliubni Redovnika Prikazamuse ònchas okrustena nebeskom svitlostim izaghna svoim zapovidima hudobsku napas i biusciga gliubesglivo pokripila recemu, da ù Svetkovinu svoga Navisctegna bilabise povratila k'gnemu za primitga i dovestiga na nebesko uscivagne. Ostali Redovnizi biusci svoga bratta nascli toliko gardo izragnena xudiahu od gnega znati sctomuse biasce dogodillo. Vizenzo pun ufagna, i gliubavi prema nebeskoj Cesarizi pripovidiim sve podpuno, i priloscì da na dvaest i pet ovega miseza dospiobi xivot za pochi ù Raj. Kada paka doghie prie dan Prisvetoga Navisctegna od dvadest i dvie urre do ponochia naslidova on zacignati razlike pisni na slavu Boxie Maike koja mallo poslie pohodechiga primi gnegova srechnu duscu za uvestitie ù slavu raisku. Prem vi poznate po ovoj zgodi jesamli govorio istinu kadvam rekoh da

Priblaxena nasca Parciza, i Maika gliubezgliva dili bez pristanska svoim sinovima nebeske pomochi, i dobrocinstva svitovna, i nemoxe milostivo gnie sarze viditih okruscenih od tugaa, i ne pomagatih oncias desnizom svojom primoguchom. Scto dake imam cinitti negho uzmnascati do nasce smarti pomgnu s'koim nastojalismo do sada posctovati, i hvaliti ovu prislavnu Gospoghiu. Er kakoje ona puna milosti, i neizmiirne gliubavi prema nami, takochie bitti sveghier spravna za isprosit od Bogha sve dare kojsunam potrebniti za dobiti duhovne nasce nepriateglie, za uklagnatse od svakoga griha dokle xivemo na ovemu svitu, i naiposlie i za nascega priminuchia do one viekuvicne slave, dichiemoje viditi, i hvaliti u nedospitnom Veseglju.

PRIPOVIDAGNE I.

U ÇISTU SRIDU.

Memento homo quia pulvis es, & in pulverem reverteris.

Spomenise cjoviçe dasi prah, i ù prahchjesce obratiti.
S. Zarkva.

Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi fures effodiunt, & furantur, sed potius thesaurizate vobis thesauros in Cælo, ubi fures non effodiunt, nec furantur.

Nemojte kupiti vami blaga na zemgli, ghdi lupesi podkopavaju, i kradu, nego kupite vami blaga na Nebu, ghdi lupesi ni podkopavaju, ni kradu.
S. Matt. 6.

I. Posipajuchi Sveta Zarkva jutroscgnjem jutro pepelom nasce glave, navischiuje nam, da budduchi mi od zemglje stvoreni, imamose neuklonivim zakonom ù zemgliu odklesmo rodjeni obratiti. *Memento homo ec.* Alli koju potribu imamo od ovoga navisctegna, i spomenuchja? Tolismo mi toliko slipi, da ne pazimo ghdi na svaki hip smart nemilla na slipacki, i bez obsira od moguchstva, od plemenstva, od lipote, od bogastva, od doba nasce xivote kosi? Premje istinito da svi od ciasa do cjasa stupamo na greb; alli xivemo sa svim tisim bez uspomene od smarti. Od ove ciudne ludosti cjudjascese josc Seneca, vâpechi, *morimur, ut mortales, vivimus, ut immortales.* Mremo ko umarli, i provodimo xivot kako da ne imamo nighdar umriti. Tolikoje velika ona gljubav, koja nas s' ovom zemgliom sadrusuje. Ah otvorimo jedan put occi, i vidmo da na ovoj zemgli bogastvasu minuchja, laxive cjasti, lipote padglive, uffania himbena, naslaghjegna otrovna! Na Nebo zovenas ovi kragl od Nebesa, na Nebonas nutka s' ricima od jutroscgnegna Vanghelja: *Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, sed potius thesaurizate vobis thesauros in cælo.* Nemojte kupiti vami blaga na zemgli, nego kupite vami blaga na Nebu. Na Nebu ghdi blagasu nedospitna, i od svake zaside od lupexa, i nepriateglja u vike slobodna. Za odbiti nasca sarça od bezredne gljubavi od ove tuscne zemglje, ter u nami probuditi gljubav prema nebeskim bogastvima, vighmo da svako zemaglsko dobro podlosnoje da budde nam ugrabjeno od ova tri lupexa; od izprasnosti, od zlovoglnosti, od nestavnosti. Isukarste Sinu Boxij, ti çini tvoiom millostim da svih kolici koji buddu tvoju Svetu riç cjuti, budduje zagarliti kakose ima. Zato molimte za tvoju dobrotu dostojse uscechi moje sarçe, pokripiti moi jezik, neka tvoja riç budde mochna, a ne po mojoj krivini neplodna. Mogu ja dobro s' Isajom Prorokom rechi: *Ah! ah! Domine, nescio loqui*, Gospodine neumim govoriti; alli ako uzbudes ti samnom uçinichi[illegible] oni plod, koi ti xudisc; uzdamse prim[illegible] ovu millos, na slavu tvoju, i na [illegible] spasegne od svih ovizih bogogljub[illegible]mec he sliscati.

II. Za ukazat vami da stvari od ovo-

ga

ga Svita podloxnem izpraznosti koiaj nami grabi: vighmo scto hochie rechi izprazno? Sveti Basilio visce onezi riçi Davidove pisme: *ut quid diligitis vanitatem, & quæritis mandacium*: zascto gljubite izpraznos, i istete las, veli: *vanum id quod vacuum est dicitur; quod nomen quidem habet, rem vero ipsam non habet*; ona stvar zoveseizprazna, kojaje prasna; jest ime alli bez bichja, sinaje bez tila, obliçje bez sobstva, *nomen quidem habet, rem vero ipsam non habet*. Lipo ime, a drugo nisceta.

III. Kupu gljudi s' tolizim trudom, i odorom svitle kamiche od istoka, i plod od morski gliussaka, i zovuga blago. Stavgljaju na pristoglju da sudi jedan ojoviçaz sibkom od zapovidi u ruçi, krunom na glavi, i zovuga kraglíom; hvastaju dilla od svoih starih, i zovuih plemenstvo. Sarnu narodi jedan suprech drugomu oruxami; biuse, slkuse, satirau Gradove, pline darxave, porazivaju kragljestva, i ovo zovu slavno dobichje; hvala od puka, zovu cjas, szladnos od suda, zovu lipotu, netrisnost od ochjuchjegna, zovu nasladjegne. Ovisim lipim imenima zove svit svoja lasiva dobra; alli cjute kakoje Duh Sveti zove; *vanitas vanitatum: in omnibus inveni vanitatem*, izprasnos, od izprasnosti, drugo nego izptasnost. S' razlogom dakle veli S. Ciprian: *nominum quanta diversitas*. Tako jes, ere, *nomen quidem habent, rem vero ipsam non habent, rem vero ipsam non habent*. Imaju doistine ime, dalli stvar istu neimaju.

IV. S. Augustin razmisgljajuchi gor reçene riçi Davidove, pita kojaje ona las, koju gljvbovnici od Svita toliko hlepno, toliko xeglno traxe? *Quod mendacium quæritis*? I mudro odgovara Svit. *Mundum*. Svit drugo nie nego prava himba, i lipa las: Ah bez pametni! ah nesvisni gljubovnizi od Svita! ovoje dakle plata, ovoje zina od vascih truda? Vise morite, mislite danı, i noch, çesnete zascto? Ischjuchi las. *Fallit vos, quod quæritis: mendacium est, quod quæritis*. Uvigbavas Augustim: vara vas scto istete, ere scto istete jest las. Josc veliki nauciteg! od Naroda vika nemoite, nemoite davas privari Svit, *præterit, præterit figura hujus mundi*, ere prohodi, prohodi slika od ovoga Svita. Alli kako veli slika? slika drugo nie, nego dvorski naçin od kojegod stvari, koise moxe lasno prominiti. Kad imate meki vosak u ruçi, moxetemu dati sto slikaa; sadaje oko, sad dug, sad plosan; çinis gnime jedno sliçe, jedan dub, jednu svir, jednu zvisdu, priçignasga u sto slika. Zascto veli Sveti Pavao, *præterit figura hujus mundi*, prohodi slika od ova Svitaa. Zascto ne veli prohodi ovi Svit? Znateli zascto? Ere Svit, i sve sctoje na Svitu, drugo nie, nego izprasna slika bez bichia, nego prikazagne lasivo. *Mundi vero ideo dixit figuram*, tomaçi Teofilatto, *quia ejus bona solo terminantur aspectu*. Josc i Seneca, premda Poganin reçe visce dobara svitovni lipu bezidu, dasu u dvorgnemu obliciju, razlika, alli unutra svasu na isti naçin izprasna. *Omnia extrinsecus diversas facies habentia: intrinsecus autem pariter vana*. Tko od vas nie vidil çestokrat vochja od voska na otarima lipim redom postavjena. Vi gledate priko doba rumene jabuke, zlatne lemune, sçjute kruske, krosdje zargljeno, i bilo, zelene slive, vochja svake varsti, koja trâve oko, i nesciscju posudu tolikose kasiu naravna; allisu lasiva, allisu himbena. Slikomsu razlika, alli unutra svasu prasna jednako, zato mogu varati oko, mogu podbudisi segiju, a ne osladiti usta. *Omnia extrinsecus diversas facies habentia: intrinsecus autem pariter vana*.

V. S' kolicim razlogom dakle svituje vas Isaia Prorok, da otvorite jedna put oçi, za viditi da stvari od ovoga Svita toliko vami draghe, drugo nisu, nego sciarovitı prah, koi vam nebesku svitlos zastupa; podoban samo za vas oslipiti. *Expergescimini, qui habitatis in pulvere*; u prahu imase tvoje pribivalischje, tvoja uffagna u prahusi zgradio, tvoje bichie jes prah, prah gljubis, prah garlisc, blidisc za prah: *expergescimini, qui habitatis in pulvere*, probuditese otvorite oçi: *pulvis es, & in pulverem reverteris*: prahajsi, imasce do mallo obratiti u prah. Govori dobro Isaia, dase probudite, ere sva uxivagna svitovna, sctosu nego lasivi san. Virujte Svetomu Davidu: *dormierunt somnum suum, & nihil invenerunt viri divitiarum in manibus suis*. Sniva spechi umoran tesak, da jednu zlatnu rudu nascio, i u velikoi radosti çich nasasta blaga stojechi, misli s' mnogom obilnostim svoje danke provoditi; nu kadaga spagne ostavi, videchi daje sve taschi-

schina, i dase sred ubosctva kako prie na-hodi, svoj san ne pravi, i lasivu srechju proklignu. U snuje bogat, na iavie ubog. Bogatje dakle kad spi niscta ne chjuti, alli netom occi otvora sniuano blago izciasniva. *Amaverunt praesentia*, veli Augustin, *& dormierunt in praesentibus*, *& illis facta sunt praesentia deliciosa*. *Quomodo qui videt per somnium invenisse se thesaurum*, *tandiu dives est*, *quandiu non evigilat*; *somnus illum divitem facit*, *evigilatio pauperem facit*. (*in Psal.* 75.) Nu kakvasu ova dobra koja jesu samo kad spis, koja samo jesu kadre tvoja rasumgljva svist vara. Kojelisu ovo sladosti, koje tadara jesu, kad nisu. *Somnus illum divitem facit*, *evigilatio pauperem*. Bogatasi, mladasi, vesela, dvorena gljubjena, alli u spagnu, ah dabise probudila! Probuditese, probuditese jedan put vika josc Joel Prorok, probuditese, i poznachjete dastese u snu privarili: *expergiscimini*, *expergiscimini*.

VI Nu tkoje cjudo da pianzi spe, i dubpke spe. Kako pianzi? polako oçce ako nami govorisc; spomenise da pripovidasc Boxiu riç trisnoi cegljadi a ne skupu od sebaraa. Znam da govorim prid plemenitom çegljadim, i usilujemse vas sluxiti kako vechje mogu, kako dabi imo prid naiplemenitiem, i naimudrjem sborom besiditi, alli nisam ia koi ovako govorim, jest Gospodina Bogh koi vika po ustima od reçenoga Proroka. Ciujtega: *expergiscimini*, *ebrii*, *& flete*, *& ululate*. Probuditese pianzi, i plaçite, i zavievaite. Nie, nie samo vino scto opia; opia oholos, i ponosnos, opia bludnos, opia nenavidos, opia sarçba, i jed, opia lakomos, opia gljubav; u pianstvu od ovisih pohotinstvase spi, i u spagnu tebise sniva. Snivajutise uxivagna, dobiti, ghisde, bogastva, mlados, gljubavi, i priasna pokologniegna. Ne virujesc! probudise mallo na rici, kojeti na usci trubi jutroska Sveta Zarkva; *pulvis es*, *& in pulverem reverteris*, dasi sciaka praha pomastiena, i sciaro-vita, to rasmiscgljai mallo, i poznachjese da snivasc, plakachjesc lita prosciasta, i ovo mallo vrime kojeti ostaje provodichjesga na drughi nacin. *Expergiscimini ebrij*, dakle probudise. *Expergiscimini ebrij*, *& flete*, *& ululate*. Akose usbuldesc probuditi, poznachjesc zajedno s' Salamunom da svaj uscivle-gna svitovna jesu isprasnos, jesu niscta. koje cestitosti ne uxiva svi kragl? On toliko bogat da srebro, kako Sveto Pismo svidoçi, nebiasce u Jerosolimu, vechoj cjena nego kamegne. On neima rata, kojbimu smeto pokoj; kragljevschi dvor koi sebi sagradi bih tako oho obilnostim zlata, i drasi kamiegna, da sve duorove od naj glaso vitih samodarsciizaa nadhodiasce; on svoj ochju chjegnima nijedno usivagne nezabrani. Niscta nemagne cjuimo gnega u sred tolikoi cestitosti scto govori. *Ego Salamon*; side on govoriti, *ego Salamon*, *qui Rex in Jerusalem*: Ia Salamun biosam kragl u Jerosolimu. Scto velisc, o Salamune? Biosam kragl. kad govorisc da sve bilo taschina i izprasnost, iati virujem. Ma kako moxese s' istinom rechi: *Fui Rex*, biosam kragl, kraglsi sadara; paçeksi s' vechim razlogom kragl, ere osvisten nedavasce tvoim pohotinstvima vladati, nego kad rob od gliubavi, sciviosi pritescki gljuvesnim verigam zavesam. Kako dakle govorisc biosam kragl? biosam, veli, alli sad nisam, ere prem da jesam, ovo scto jesam, poznavam da nie niscta. Tako nam on odgovara po Ugonu Vitorinu: *Fui jam non sum*, *quia & si sine*, *id ipsum jam nihil esse cognosco*, *quod sum*. Biosam: ere zemagljskima taschinami opojem çiniosam da svitje sctogod, alli sadara bivscise osvistio, moje privaregne dobro poznavam. Biosam kragl, ere sniva, nisam sada, ere bdim. Biosam kragl spechi, nisam sadara na javi, cim posnavam da sva velicjanstva, i sladosci svitovne drugo nisu nego prava izpraznost, scialost i nestavnost. *In omnibus inveni vanitatem*, *afflictionem*, *consumationem*.

VII. I eto ghdimi Salamun napomigne drugoga lupesca od ovizih dobara zemaglscki. Nebi bilo toliko dasu samo tascta, nego joschjerasu scialosna, çemerna, i bolestiva, i koliko svoiom izpraznostim varaju, toliko tugami oscialostivgljuju. Davam vami da svitovna dobra premdasu slicna jednon zvitu; koi u jutro pupci, a u vecer vene, niscta ne magne naslagivaju. Alli prie nego beresc, i kadsi ubrala ovu rusu, kolika dracja tvoje sarçe probadaju? kasese rusa u ghisdavom primalichiu od svih innih cvitao kragliza, i meghju mirisnim lipotam od onoga mlada doba, nasi lipscia. Nie grinise soli-

ko-

ako cvitlh koi moxe kragljevskorugne odiellu upolikovati, i kako daje poscudna, i scegna da budde gledana, zglje okolo svoi mirisni gogh ko glasnika, koiem naka svakoga dase u gne ghisde zagleda. Alli koja privara od naravi jest ovo, veli S. Ambrosio, koja je okruscila zvit tako lip; tako nek ostrom krunom od dracja. Ako neka blasgnena, i smamgljena od zvita toliko krasna pruscise za ubratiga, probodena on cjas plachia karvavim nazlagegne. Evovam prilika veli Sveti Ambrosio od nascega xivota, dobra od koga nerazdiono zadruscenasu od bez broini dracja, koje nas more: *Spina sepscit gratiam floris, tanquam humanae speculum praeferens vitae, quae suavitatem per functionis suae finisimis cunantur spinis, saepe compungat, irrutiles, o homo, aut splendore nobilitatis, aut fastigio potestatis semper tibi spina proxima est.* (*Hestam lib. 3. cap. 12.*) Buddi plemenit, buddi oblastan, bogat, cestit, imaj sve scto moxe da Svit, svetje dracja blisu, *semper spina proxima est.*

VIII. Solone oni veliki snanaz od Garsche zemglje videchi jedan dan ghdi jedan draghi svoi priategl biasce veoma sconcjan, i xalostan cich jedne nesrichje kojamuse biasce zgodilla, ponukaga dase sgnime proseta, i biusciga na varhu naj visce kule od Atene doveo, oklese mogase vidditi vas kolik Grad; recemu da gleda tolike ohole zgrade, tolike polace od vlastela, tolike kuchie od Graghiena, josc i ponisene kuchiarize, od priproshe çegliadi. Pakamu reçe; priateglju scto ti zinis dasu svih zamireni, sadovogni, oni koij u Ateni pribivaju? Ako to zinis, varascse. Promisli zato stobom koliko nevoglja, i jada, biloje nikada u ovizim kuchiam, i jes sada. *Cogita tecum, quam multi luctus sub his tectis, & olim fuerint, hodieque venentur.*

IX. Nu molimvas hodte i vi samnom, i kako dasmo na varhu od jedne privisoke gore; pazite malo vas ovi Svit, sva kragljastva, sve Darscave, sve Gradove, sve kuchie josc od vascega Dubrovnika. Uprasciam vas, jeda darscite da vechi dio od cegljadi trate u vesegliu, i u radosti svoje dneve. Vise varate, i varlose varate, govorim vami riçima od Solona. *Cogita tecum, quam multi luctus sub his tectis olim fuerint, hodieque versentur.* Ah! kolike nevoglje pribivalisu, i pribivaju danasgni dan u svacim kuchiami; i ako vidite u gnih koju god susu, gledate josç i dragje, *semper spina proxima est.* Ono cegljade darscanoje u milogoi zini, oblasenoje, i cjasheno. Alli neznate vi da od cjasti nisu, ni pogarghjegna daleko. Koliko puta nenavidosga mori, ere vidi svoga suprotivnika sebi jednaka. Koliko puta cjesne, ere nemoxe, svoim oholim misllima svarhu podati; evovam dracje. Onje bogat, ima obilna dohotka, alli trudiga strah, da skupgljeno ne izgubi, privid da sinovi od sad rasmetnici svechje prosuti. Evovam draçje. On xeli imati Sinova; oni drughi thiobi daju nema; tolikosu zlochjudni; u onoi kuchi sinovisu dobrochjudni, alli Roditeglisu u xalosti, eresu ubozi, etovam draçje.

X. A oni perivoj koi himbeni Svit zove od naslagegna çimje posiam nego dracjami? biguchiu sladost, kolike gorgosti drasce i dvore, strasi, natizagna, xalosti, pokajagna, sumgne, cesnuchia, predagna? Ovi Svit, cjute, ima vechje osti dracja, nego lischia, nie, niti moxe biti ni Svitu, ni mista, ni bichia, ni doba, ni varsti od cegljadi slobodne od jada, od pecjali, *semper spina proxima est*, sveg dracjaje blisu. Nemoxe biti innako, biusci ovo pedepsa dana od Gosp. Boga nascemu parvomu Roditeglju, i nami zajedno s' gnime. Da zemglja ima radjati dracje, *spinas & tribulos germinavit tibi*, smarti, kughe, tresagne, svaghje, ubosctva, nearnosti; himbe, omrase, sctosu drugo nego ostre dracje, koje sarçe i duscu probadaju, i smartno muçe? Ah svite! Ah himbenice! Ah isdainiçe! zascto nas mamis tvoim lasčivim dobrima? Akosu prava zla; obechiavasmi slados, a nagjem çemera; kaxesmi mir, a paka karvavime boj sreta. Pridrasi Svit garli za izdati, mami za privariti, blasni za ubiti. *Blanditur ut fallat, allicit, ut occidat.* Josc Juda susreta Isukarsta s' posdravom, i s' celovom; allimu paka metnu konopaz na garlo. Josc Joele da Sixaru dase napie, primiga u kuchiu, i cini da zaspi; allimu paka çelo ciavlom probi. Jos Dalila primi Sansona u svoj skut, alliga paka kô susgna u nepriateglske ruke poda. Ciuvajtese, ciuvajtese od Svita kako od izdajnika, od himbe.

XI. Alli çemu korimo Svit, korimmo nas,

nas, kojismo toliko smamjeni da tarcimo za lascivim obechiagnima od ovoga privarnika, koi drugo nemoxe dati nego dobra tascta i scialostiva, a za prava i virna obechjegna ovoga Isukarsta koi nechje, ni moxe nas varati, nehajemo. On nas svituje, on nas nuka, *thesaurizate vobis thesauros in cœlo*. Skupite vami blaga na Nebu. Na Nebo nas Bogh zove, nebeska nami blaga obechiva; ere za Nebo nasje stvorio, samo, samo na Nebu dobra jesu, prava uscivagna i sladosna, bogastvasu vikuvicna. Dakle skupimo nami blaga na Nebu. *Tesaurizamus nobis, thesauros in Cœlo*.

DRUGHI DIO.

XII. Dôslaje Sveta korisma, vrime za cjuti Boxju riç. Iachiu ucinisi scto uzmogu, prem da znam da nechiu moch odgovorati ni vascemu dostojanstvu, ni vascoj bogogliubnosti. Nastoiachiu da moji razgovori buddu vami korisni, i molim Gosp. Boga da gnegova Boxia riç budde plodna. Vi nemoite kratiti vascim duscam ovu bosanstvenu hranu. Pripovidachiu u Nedigliu, i u Sridu, u Petak, imate ovdi po obied dobru smart, stavjast Gospodin, jest toliko proschjegna. U istinu cjudimse daje prem mallo çegljadi. Occe imamo toliko posala. Besidichiu jedan put visce tega. U Nedigliu, molinvas doghte na Prediku, erechje biti prem potrebna, i prem korisna, i thiobi dabie sluscjali svi. Occe dva puta na Nedigliu cinise mallo. Veselimse daste sceglai od Boxie riçi, za razgovoriti u jezik meni ne naravni, nie meni dosta misliti a pak ovdi besiditi. Buddi sve na slavu Boxiu. Nemoite propustiti pripovidagne u Nedigliu.

XIII. Vidilismo da dobra svitovna izpraznasu dasu ime bez bichia, san, prilika, i niscta; i joschje gorre, da svoim draçjam sarçe, i duscu muçe. Alli prem dabi bila sctogod, neztavnasu, ostavgliaju nas kad magne mislimo. Dakle sudite vi jesuli ova dobra dostoìna od nasce gljubavi. Imamoli mi za ova naslaghjegna svitovna isprazna, scjalostiva, nestavna zaboravitise od dusce i od Boga? Ne ne pohulimoih pod noghe, mislechi da druga dobra nas çekaju, *thesaurizate vobis thesauros in cœlo*. Kupite vami blaga na Nebu. Cjujmo S. Augustina. *Quid ponimus cor in terra, cum videmus, quia vertitur terra*. Zascto nascu gljubav, nasce sarçe stavgliamo u zemglju, videchi da sveje nestavno na zemgli.

XIV. Pisce Elianomda Misci nauceni od naravi; kad jedna kuchla stoih za pastiti, stavgliajuse, bise ostavgliajuje, i istu drugo bribivalischje. Mi znamo da ovi Svit zloje stagne za nas, orise. Bogh ovo nam cesto krat spomigniva, Sveti Ozi ovo nam cesto prikricjuju, ovo isto kuscjamo i mi svaki dan, svaki cjas. Dakle, *quid ponimus cor in terra, cum videamus, quia evertitur terra*. Moguchstvo od tolicih, zamordusciast ghdje, ghdi velicjanstvo od tolicih kraglia, i kraglichia, ghdi slavno dobichje od tolicih Voivoda: *cinis est, & de tam magno restat Nobile, nescio quid parvum, quod non bene compleat urnam*. Josc od onizih, od koih cignase daj nemogasce vas svit obusesti, jedvase zna ime.

XV. Veljacjak Targovaz bih oni, bioje pribogat, *& post hæc*, a paka. Oni bioje Vlastelin spametan, zlgnen, cjaschjen, a paka. Ona Vladika bilaje svistna, milla, vridna, a sada? Ah dabismo razmisghiali ovu istinu, kakobi vam dighnula ogagn iz sarça, a dim iz glave.

XVI. Ah xene, xene, kojeno mislite ça vasce ghisdavo primalitje imase krutom Zimom promimiti. Josc glasovite Pantatilee, i Elene, sada jedvasu prah. I sctoje tolicim zgodillo imasę zgodit i vami. Ghdije vasce distinstvo, o mladzi, ghdi vasca mlados, o starci, ghdisu pridgna godischia, ghdi ona arajdagna, ghdisu? Ako nechjete slagati, çinise vami jedan san. Nieli tako? Sanebjese vami uçiniti i vas xivot. *Tempus breve est*, leti vrime, vika S. Pavao. Dake; *reliquum est, ut qui utuntur hoc mundo tunquam non utantur*. Isti Pavao veli da stoimo na svitu kako da nestoimo; s'tilom na zemgli, a sarçem na Nebesi. Poklagnai Bogu ove dnevi od ovoga xivota kojiti ostaju. *Thesaurizate vobis thesauros in Cœlo*, kupite vam blaga na Nebu, pokli vidite da zemglia i Svit neimaju dobra, nega izprasna, i lasciva, nego scialostiva, nego nestavna, a blaga i uscivagna Nebeska nas koja ovi Isukarst nas zove, pravasu radostna, vikovita.

PRI-

Digitized by Google

PRIPOUIDAGNE II.

U NEDIGLIU I. KORIZME

Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.

Ne scive Cjovik o samomu kruhu, nego o svakoi rici, koja izhodi iz ustaa Boxik.

I. Da sctoje tilu svoja jestòiska tojes i dusci Boxia ric, stvarie prem ocita ako hochiemo Svetomu Ivannu Zlatousniku virovati: *Quod corpori est cibus, hoc animæ est divinorum eloquiorum doctrina*; tako on veli, i Sveti Gargur potvarghjuje: *Cibus mentis est verbum Dei*; jestoiska od pameti ies ric Boxja, i Sveti Ambrosio: *Cibus mentis est sermo Dei*. I to opchienaie besjeda od svih Svetih Otazaa. Ni nie ovo cjudo, ere ova Boxianstuena ric duscu uzdarsi a scivotu da neghine, ova gnu slabu objaciva, pokrepgljva mlohavu, mlednu pretilli. Pacek ova cjudnovatu ima krepos, koja u niednoi jestoiszi nemoxese nachi, cim svaka jestoiska, premda najisbrania, najzdravia, naismocnia niscta nemoxe dillovati u tilu, koje nie u xivotu, alli Boxja ric dusce josc martve oscivgljuje. Tkochjese dakle od vas zacjuditi cjujuchi jutroska ghdi Isukars govori: *Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* Nescive cjovik o samomu kruhu, nego o svakoj rici koja izusta Boxih izhodi. Nisctanemagne poscjuda od Boxje rici nie u cegljadim ni toliko opchjena, ni toliko xestoka. Alli zascto? jeda ona nie jestoiska jednako dobra kaho telesna? pacekje boglja, nieli slatka? pacekje slaghja; scto hochje dakle rechi da od gne mallisu gladni; mallisu poscjudni? nechju za sada izkat razlog od tega; alli doistine stuarje dastoina od plaça, da karstiani imaju toliko mallu poxudiu za slusciati Boxju riç. Ah dabih mogo jutroscgne jutro ovu istinu ukazati, nekaze svak strasci, neka svak stidi; ere neznam moxeli Gosp. Bogh jednomu Puku dati jaciu pedepsu, nego kadmu dighne ovu gladnu poscjudu od ove hrane Boxianstvene. Nechiu virovati da meghju vami jesu mnosi koije imaju, alli jesu josc mnosi, kojie ne imaju. Molimuas slusciateme pomno.

II. Glad jest jedna posciuda prem usiona, koja ovu osobitos ima, da cini da svaka scivina budde prem pomna za sebi scjudjenu hranu izkati; i zato neda Jegljenima premda strascivim u gnihovim spilam lesciati s' nejacim koscjutami u svoim jamam; a cini da iste pticize gljubjena ghgnisda ostavivsci na gollu zemglju, i dasse tuj za jedno zarmo od scita, stave na poghibu za biti ubichiene u mresce od hitrih Lovatz, koijh presce. Scto govorite dakle da chjutite doistine glad od Boxie rici, kad on nie moguch vas, nego u rietko iz vascih kuchja izvaditi, i u Zarkve dovestiti, ghdi bez nikakva straha od neprjateglskih zazida moxetese ove Boxanstune hrane dobaviti, pacek bez niednoga trategna od pinezi.

III. Kad Jakob Patriarka u vrime od glada cju dase u Egiptu scito, premda vele drago prodavasce; smutise i svoim Sinovima rece: *quare negligitis, quare negligitis*; kojeje ovo vasce nehaistuo, kojali vasca linos, koje nepomstuo, *audivi, quod triticum venundetur in Ægypto*, prodavase scito u Egiptu a vi hochjete ovdi poghinuti od glada: *discedite, & emite nobis necessaria, ut possimus vivere, & non consumemur inopia*; dilitese, poghte, kupite brascno nami potrebno neka moxemo sciviti; nie ovo vrime za ne brinutse, kad glad toliko nas jako mori.

IV. Nu sctobih bio on reko, da bih bio cjuo dase u Egiptu scito ne prodavasce, ne-

go

Digitized by Google

go dase na dar razdjegljevase, toli nebise vechma smutio, vechma razarcio? Pridrasi Boxia rič, nikomuse nidi ne prodaja; nego bez nisčta darivaj *gratis Evangelium Dei evangelizamus vobis*, moguvam rech zajedno Svetim Pavlom, ne imase niscta platiti, niscta potratiti, a vi nehajete? *negligitis*, a ne dohodite scelni za primiti vascim duscami podobna uvjcbagna. Ah Zascto? *quare*, *quare negligitis*, Zascto nehaiete? Zascto? nemogu vam drugo rech, nego ere ne imate glad od Boxje rici.

V. Sad znam daje pridobra stvar u kuchi stati (govorim navlastito xenami) alli ne kadje vrime od pripovidagna Boxje rici. Biasce xena ona glasovita Sunamite, i xena plemenita, i koja stasce dobrovoglno u zabichin; au za svim tesim scto rece gnoj gne gljubjeni Prorok Eliseo, kad ovi nikoliko miseza prie privighja oni veliki glad, koi imadiasce svu Palestinsku zemglju umoriti? jeda gnoj rece, stôj, nemojse diliti, nemoise krenuti, nastoj na tuoje xenske posle u tvojoj kuchi? pacek ne rece ovako. *Surge vade*: rece gnoj: *tu*, *& domus tua*, *& peregrinare ubicumque repereris*. Ustani izselise pohgi za izkati ranu ghdimu drago. Jaoh meni Sveti Proroce, scto govoriso? Toli ti neznase dobro kolikose xenami pristoj da stoje doma uklognjene? toli nesnasc da xenesu ko lìepo i bistro zklo koje dotleje cilo, dokleie cjuvano? nitse ima samo braniti od udarazaa, kojibiga razbili, nego josč od paha, koiga veoma lasno potamniua. Neznasli dasu ko balsam, illi draga pomas kojaje mirisna, alli dokleje dobro zatuorena, i zaklopjena. Ti znasc veoma dobro setose zgodi Dini Iakobovoi chleri premda biasce xena plemenita, ere nehti u svojoj kuchi uzdarxiatse. Kako dakle sadaga gnih nukase, i nagovarase dase skitaju ghdimudrago? *vade & peregrinare ubicumq. repereris*. Misli boglje o Sveti Proroce, i svitui gnu da cjuva sebe i svoju kuchnu ceglia u svojoj kuchi. Reci, reci gnoj da bude stati doma, eresejo svegh kuscialo da xenami toje boglje. Ovo nebise pristojalo, jest istina; allise pristoj u vrime od glada, tkoje gladan, neka ide nekase pomosce, isctom posteno, ere potreba neima zakona. I tako ucini ona Sunamite posluscia svomu Proroku: *surrexit*, *& fecit juxta verbum hominis Dei*, govori Sveto Pismo, *& vadens cum domo sua peregrinata est diebus multis*. Ni samo Sunamite to ucini. Toli i Ruth za cich glada ne ostavi i ona Occinu kuchiu, i otide ne jedan put po gnivah Vdoviza innokosna kupechi klase ostuvgljene od segniòza. Josc i Sara cich glada bih vidjena zajedno svoim muxem Abramom otiti u Egipat. Cich glada bih vidjena i Rebeca slijediti svoga muxa Isakka do Gerera. A xene imaju stati doma ù doba od Pripovidagna, Kratochi svoim duscami duhovnu hranu? Ne ima tako biti. Nie nie ovo gljubav od zabichia, akose dobro gleda, negoje nebogogljubnos, negoje nehaistuo, nego linos. Dabi Bogh do dasu doma kadje vrime za stati doma. Dabi Bogh do da ne potrate vrime u izpraznima razgovaragnim, u marmoscegnima, u saliscnom nacignjegnu i oko ovisih stvari izpraznih zajedno, i scetnih gube ouo veliko neprozjegneno blago, koje samose poznava, i zjni, na cjas od smarti, tojes vrime. Znateli sctoje? Nie poscjude, uio glada od Boxie rici. Gladnisi onih koji parvi dohode u Zarkvu, ostavgljajuchi drughe posle. *Doce justum*, reci Duh Sveti, ucci, uvicbaj, pripovidaj Boxiu ric pravednomu. A scto cini? *Festinabit accipere*: pospiscichjese, nastojache udigljo primiti tuoja uvichaghe s' uechiom hitgnom nego tatce ribe na mamu. *Doce justum*, *& festinabit accipere*. Pokarajga i primichje pokoragne. *Festinabit accipere*. Tomu gnu kojugod sumgnu, *festinabit accipere*; daj mu kojgod svit, *festinabit accipere*; ukasci mu koju zabavu bogogljubnu *festinabit accipere*. Kogodir jest doistine laccian, ne ima mira, ne moxe cekati ostavglja sve: vika na slughe, vika na sluscbenice, razligase kuchja, ere nie gotov obid. Nie, nie dakle gladan od Boxie rici koze ne pospisci zacjutje.

VI. Alli koja sumgna da nie u mnosim takoga glada, cim danascgni dan svak iscte dase pripovidagne od Boxie, rici, illi predicakasce s' prosorisctа ko jedna viesnìza nacignena. Nechju s' tisim rechi da Pripovidauaz ima s' prosoriscta govoriti, sctomu ondi doghje na usta, pacek ima truditi, ima molitvu uciniti, ima misliti, i ciniti veliku ziau od onisih koji, illi kojega sluscjaju. Istinaje da Pripovidagne ne ima biti talilom, i gnemonir

nilbg pomastiono, alli ima bij ko jedna Gospoghia po sebi lipa zajedno, i vitescka, nekai tako Boxja riç budila ugoditi uscima, i sarçe probiti. Jedna jestoische premda u sebi dobra akose komu na scharskomu pe-haru, illi sdilli darje nechjemu bitu toliko milla, ni primigljena. Scto hochiu rechi, da *Ambitiosa non est fames* kako dobro Seneca veli. Tkogodir jest doistine laccian, u jestoiskam neisceæ slasti, nehaje tresa, parcek usechje, gorko, za slatko, kako svidlocci Duh Sveti u Pricicam: *Anima esuriens amarum pro dulce sumat.*

VII. Artaserse kragl od Asirie kad razbjen od nepriateglja u jednomu ratu, i biusci izgubio boinicku pratesc, bih usilovan pod plivnizom jecmeni kruh blagovati, tuxise na svoje Bogove, ere tako iavansnu jestoisku ne biase do onoga cjasa posno. Tolemeo kragl od Egipta, had bih jose on od glada usilovan u scharskoj kuchiarizi sobicnim kruhom nasititse, reçe da ne biasce do onoga doba boglje jesce kuscio. Pripovida Plutarko da u Ateni biusci s' poda od krame po jedan Misc martav, Sin sunrse golim malim macem u ruci suproch Oau, koi biasce od glada pritarco za sgrabitga. Ovisu ukasali dasu bili doistine lacni.

VIII. Mislite vi sadara jesuli lacni oni illi one, koje cine na predizi prem kako oni koi sexe na tarpesi. Drusim razdigljuje i dodava jestoiske, a onih ne okusiva. Tkoje laccian nehaje drusih pociascriti, nego nastoj sebe nasititi. Niki, i nike kadse pripovida Boxja riç drugo ne cine, nego pristaviti drusim sve scto cjuju. Ah kako dobro ovo pada na onu, kojaje puna svita, i ponosnosti. Eh daseje namirila jutroska na predici ona priategliza cjulabi sctoje za gnu, sve isvanectine u Gradu isgno kuchje izlase. Doistine ovoje bilo receno za onu drugu, koja imalabi gledati rutine od svoje kuchje, a ne drusih privavchlati po posidima. Eh jegh ti, hrani tebe, ere barscek vechiaje tebi potreba nego drusim, inako tescko tvojoj dusci, akose ne buddesc na vrime za tebe slusciti Boxiom ricim. Barscek ovaje najposledgna koriesma od tuoga xivota.

IX. Dostasam puta cjula ovake predike, veli ona, meghju magne, meghju vechje Pripovidalaz govorinove isto. Imam libarazaa duhovnih, i umplidura, mloguih drami proscti-

vati. Vesellsma od suoga umstva, od tvoje mudrosti; alli *veh qui sapientes estis in oculis vestris*, jaboh vami, koiste znansi pred vascim occima, i cinite veliku zimi od vascega rasuma, jaboh vami gaeni Duh Sveti. Iosc oni u Apokalipsi (pogl. I.) hvastasceæ: *Dives sum, & nullius egeo.* Bogatsam, krepostam, umimse vladati, i neimam potrebu od nikoga; alli sctomu poruçit Sin Boxj po suomu Apostolu Ivanu: *nescis, quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cecus, & nudus.* Sam sebe ne poznavasc, dasi tuscian, nevoglijan, ubog, Slip, i goo. *Veh, qui sapientes estis in oculis vestris.*

X. Nu stavimo datije narav dala da sctogod razumisc; zato dakle ne imasc potrebu za cjuti Boxju riç? Dabi ti znala, kolikaje razlicnos meghju tekuchiom vodom, i vodom koja s' neba pada; voda koja pada s' Neba, vodaje plodglivat, punna kreposti, punna xivota, i toliko potrebna svim sadima, da bez gne nebi moghli u dugo vrime xiviti. Nu zinite da istaje razlicnos meghju onesim nauzimà, koih moxesc ti po tebi izmisliti, i onesim kojeliti Bogh dava od izgara po usta od Redovnikaa. Oni neplodnisu, mallo ganivaju na dillo, ovisu punni kreposti, zjech one osobite jakosti, kojeim daba Gosp. Bogh. *Dat voci suæ vocem virtutis*, kako po svetomu Davidu Duh Sveti govori. Kojaje oholnos dakle, kojali manhnitos misliti da neimasc potrebu od Boxje rici? Znasclí kakoje to, kako dabi ti zmisla da neimasc potrebu da uisce tvoia gniva, visce tvoih vinograda, kako visce drusih dascdi, ere posred tuoih jedan potocich tecce. Svi imaju potrebu od Boxje rici, toliko neumitni, koliko umitni. Toli ne biasce kniscevan Augustin, a nistanemagne premda biasce mislio toliko, i toliko putaa za nachi istinu premda biasce toliko sctio, toliko trudio, nisctanemagne, nighdar ne promini chiudi, nego kad ko dite stavise cjuti nauke od Svetoga Ambrosia. Kragl David premda blaga sarça sa svim tisim ne pokajase od svoga griha dokle ne çju sctvi glas od Natana Proroka koiga pokara. Mogobih vami ukazati i Svetim Pismom, i svan Svetoga Pisma da od sto kojsce obrate k' Bogu, devedesetse obrate po putu od rici Boxje. Znade Duh Sveti koliko puta, i nate-

te-

Digitized by Google

toliko nacina priciecjuje nami da buddemo sluscjati, da buddemo cjuti. *Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam. Inclina aurrem tuam, & audi verba sapientum. Inclina aurem tuam, & suscipe verba intellectus.*

XI. Occe imasc razlog potrebnoje cjuti Boxju ric, i dobra uicbagna; alli cjuti pripovjedaoza ghdi s' mista od istine vika, ghdi priti, namije xao; darscim da vi ne chiutite tako; ere na ovi nacin biste govorili kako jednoc govorahu oni opahj Xidovi Proroku: *loquimini nobis placentia*, rezite nami daje Bogh dobar, dachjemose lasno sahraniti, daje dosta postaros lupatse u parsi. Za primiti od nascih griha prosotegne, a sadara dase usciva mlados. Propustite besiditi suproch zlima obicjaima od igaraa, od tasctina, od razpustegna, od danascgne slobode. Dake pripovjedalaz od Boxje rici mjeste karati zlobe, ima blasniti? mjeste dati pomoch, ima izdavati? mjeste liçiti dusce imaih ubiati. Pakgljeni ogagn od tolizih griha, od lakomosti, od oholosti, od bludnosti, od osvete, od nepravde, od danascgne zlobode toliko sctetne sparsiva Grade, a Namisnik od ovoga Isukarsta neka postrapglje mallo ruzatom vodom... Ah moi Bosce! dabi mogo moim suzami, moiom karvim ugasiti ove pakgljeneplaame. Rannesu jur isctechjene, a Licnik duhovni imaih potrusiti zukrom? Tescko gnegorvi dusci ako to cini innako Bogh zapovida: *Verba mea quasi ignis, & quasi malleus conterens petram*. Veli Jeremia. I po Svetomu Pavlu: *argue obsecra increpa*, karai, molli, sabavi ostro: I po Isaij *Quasi tuba exalta vocem tuam, & annuncia populo meo scelera eorum*. Usdigni tvoj glas ko trubia, i staviim prid occi gnibove opacine. Tkote nechje sluscjati, tot gnemu. Alli ovoje zlamegne prem zlo. Nemochnik kojse Licniku oprizci, erega tice ghdiga boli, nechje da ozdravi. Ide Licnik u onega Bolnika tice ovdi, tice ondi, ne krechi velli netom teghne stranu nezdravu, chjuti udiglje jako, zato goni Liecnika iz kuchje; tko moxe rechi da taki nemochnik gljubi svoje zdravje? Ovo istose ima rechi od onoga komu nisu ugodne ona pripovidagna, u koimose karaju zlobe. Pokli s' jedne strane dava na znague da nie sdrav, a s' drughe strane ako na licnika duhovnoga marsi, ere pristavglja like ghdje potrebno, bilodano kasce da nechje ozdravit. Tescko takomu cegljadetu, ere dava ocitni biglig da nie od broja od izabranih, nego od osughjenih. Sluscjajte govorimli istinu. Darscim daste ciuli dase u Svetomu Pismu imenom od Mudrih zabigljzuju izabrni, a imenom od ludih osughjeni, kako prem ocitose kasce u onoj glasovitoi pricisi od deset diviza, od koih pet, Mudre biahu upustjene od vjernika u kuckiu, a pet lude istirane. Budluchi ovo tako bilisteini umilli rieti, sctoje ono scto Duh Sveti veli daje osobici bigligh illi od mudrih, illi od ludih, i bezpametnih? Evovamga kad jedan gnima za gnihovo dobro govori; spametni i mudri premlasno ciuju i dobrovoglno; ludi, i bezpametni veoma mucno. Ovoje istinito i virno svidocjanstro od Duha Svetoga. *Qui sapiens est audit consilia*, tkoje spametan i mudar cjuje svite. Evovam jednoga svidocianstva od Svetoga Pisma, koje ovo patvurghjuje za spametnih. *Annis sapientum quærit doctrinam*. Uho spametno cjuje nauk, evovam drugoga; *auris bona audit cum omni concupiscentia sapientiam*. Uho dobro ciuie s' svakom posciudom dobre svite. Alli kadase s' drughe strane besidi ludima, sctose od ovizih govori? Ciujte ciujte, ereje stvar strahovita. *Non recipit stultus verba prudentiæ*. Bezpametan ne prima svitne rici: drugoughje: *Stultus irridet disciplinam*; bezpametan rugase pokaragnem, i drugoughje, *qui illusor est, non audit cum arguit*. Kose ruga, ne sluscia kadje pokaran, i drugoughje, *cum dormiente loquitur, qui narrat stulto sapientiam*; i drugovje: *non amat pestilens eum qui se corripit, nec ad sapientes graditur*. Slocest negljubi onoga kojga kara, ni ti ide k' mudru cegliadetu. Dake po svidocjaustru ne gljudskomu, nego Boxjemu svak od vas zna dobro jeli u broju od mudrih, alli od osughjenih.

XII. Zato dakle Isaia Prorok ganut recenim pismim kad hti isrechi najvechju opacinu nakojuse biahu doveli opaki Xidovi, zoveih cegliad tvardoglavu, cegliad bezuzdana, cegliad kojo nechie cjuti Boxju ric, svitta, ni uvicbagna: *nolentes audire legem Dei*.

XIII. Scto imate dakle vi uciniti, ako nechjete na vas nauestiti vjecni razap, ako nechjete imati ovi biligh od osughjenih. Bud-

Digitized by Google

buddi u vami xiu ovi glad od Boxje rici, od svitnih vikbagna kolikose vechje moxe. Probuditega, ponovitega, uklagnjajuchise od opchjenstuà neprilicnih,ponovitega oduçechise od posida nekorisnih, ponovitega metnuchi tja one libre Kuscne, i visce svega probuditega, ponovitega boxanstuenu ric sluscjajuchi, ere ovaje cjudnovata raslicnos meghju telesnim, i duhovnima jestoiskam, da za biti gladan od telesne jestoiske, dobroje od gne uzdarscjatse, illi uzeti pomallo, alli za biti gladan od jestoiske duhovne, niscta toliko nepomaga, koliko gnu obilno blagovati.

D I O D R U G H I.

XIV. Darsciteli vi da ja veoma dobrò neznam sctochjete jutroska meghju vami govoriti vrachjajuchise doma. Rechiete daj ono sctome jutroska ganulo da cinim ovo Pripovidagne, nie toliko bila poscjuda od vascega dobra, koliko ere scjudim ovdi skup od vele cegliadi, i da zato staviosam vami prid occi, daje toliko potribno cjuti Boxju riç, neka vidim svaki put punnu ovu Zarkvu, sctochjete da vami navto odgovorim? Da meni nebi veoma drago bilo daje Zarkva punna? I veliki Svezi pripovidaozi ad Boxje rici, imalisu taku poxudu. Sveti Augustin, Sveti Bernardo, i Sveti Ivan Zlatousnik navlastito u svoim besidovagnima mallo ne svaki put, illise tuscjase na ohe, koji ne dohodiahu, illise od velika puka obeselivasce, veleechi dase gnemu sgaglasde kako jednoj Majci, koja kad vidi da jedan od svoih gljubjeni Sinova nie za tarpezom, chiuti veliku xalost u sarzu, i pieť s' velikom bitgnom; i pobrinuchiem u drusih sctoje od gnega, cjute gnegove rici, eresu lipe. *Refugit, & torpet circa doctrinam hanc cogitatio nostra propter eos, qui non venerunt; sicut si pia Mater mensam apponens non omnibus filiis praesentibus dolet, & gemit, hoc & ego patior.* Moja pamet, veli ovi Svetaz i nauciteg utarnulamiseje, i nemoxe tomaciti scto hochiu, ne biusci mnozi dosci. Ere kako jedna Maika gljubezgliva, kad spravgljajuchi tarpezu, vidi da gne Sinovi nisu svikolici, xalostivise, i mucchie, ovo isto ia chiutim, i tarpim sadar. Scjudim vas viditi svaki put, alli mi cinite krivo, da ovo ia za mene govorim. Nisam vas mi neko da dogiete cjuti mene, koisam magni od svih, i besidim u jezik od mene gljubjen, alli josc meni neobicjan. Poglete ghdie vami korisno za vasce dusce, alli spomenitese da ric Boxja ulasi kroz usci, a ne kros occi, i zato imase otiti na pripovidagnie za cjuti, a ne za gledati, i vele magne za biti gledane.

XV. Occe biusci vi razlozima, i Svetim Pismom potuardili daje toliko potrebno cjuti Boxju ric, daje hrana nasce dusce usceghlaseje u nam poscjuda za imati pripovidagne svaki dan. Moxete i svaki dan prediku imati ako bochiete. Ma kako? ako budete misliti priko dneva, scto na pripovidagniu slisaste, za staviti u dillo, ter napridovati u kripostima, pokleje ric Boxia iestoiska dusce, ka nemoxese u millosti Boxjoj ustiscbiati, a koje ne razmiglia, kako veli S. Gargur *cibus mentis est sermo Dei. Mentis* tribuje razmisgliatie, pokle ona iest ko zarzalo, u komu tribuje gnusobe Dusce razgledati, uzrokovanegnoj po grihu zaacinitie pravim pokajagnem, i paka mochje u Boxoi milosti uzdraxati.

XVI. Ah Prieatzi! necinilise vami stuar priko nacina da za ghgnilo tilo cinise toliko, tratise toliko, tarpise toliko, a za duscu nebaiese niscta. Ah! tkobi da moim occima obilne suzze za plakati taku nesvist, imamo leztoiske podobne riciu za izrechi. Tuxise, bolisce, ako iedan dan maghka telesna iestoiska; cesto krat mnogo dana, mnogo nediglia danaa stoiti dusca, bez hrane duhovne a ne marisc. A scto je gorre, cimjò pittasc? Pitasc gnu onim mislima necistim, onima tasctinami, onom pohlepom od dobiti, onom holostiu, bludnostiu, ovesu iestoiske, koie tuxnoi tuojoj dusci dodavasc, koim gnu otruiesc, kuscisc, ubiasc, a pak velis da tuoiu duscu gliubisc. Nie to tako veliti ovi Spasitegl. Iko na ovi nacin gliubi svoju dusen, nepriatelsglie, uboiza, karvnik od svoie dusce. *Qui amat animam suam perdet eam.* Dusca s takim paklenim sgeludom uxirena, biticiese bez sumgne rusina iestoiska od vicni plama. Ah dusco karstianska, karviu ovoga Isukarsta odkupiena, molimte, suzami na occima, ako nechies poghinut u vike akò doistine tuoiu duscu gliubisc kolliko prie moxesc poghi peid noghe od

ispo-

ispovidnika izmetni, izmetni, izmetni, tako otrovne iestoiske, koie u tuoioj nevoglnoj dusci imasc, ako hochiesc da xivo. Iosc suimgnisc, iosc duoumisc, iosc ne odlucivasc, da znasc da imasc otrou u tilu ussilovalabise prid suim izmetnutie sadara za ne umriti, a berscek s' otrovom od griah u dusci mozes spatti bez pobrinuchia. Izmetni, izmetni otrou, pittaj tuoiu duscu cesto pricistom puttim ovoga Jaganca za tebe ubiena. Imai gulad od gnegove bozanstvene rici, neka one budete u svako vrime cuvati od griha, koji sam moxeti oteti blazenstvo vikovisçge, kogatije dobio svojom smartju gliubeznivi tvoj Spassitegl, tako da budetiga uderxati pomglivo, i çesto slisçanje bozanstvene riçi gniegove od usta Redovniçkih, od kojih govori isti Issukarst, da ko gnih slusça, gnjega istoga slusça: *qui vos audit, me audit*: a ko gnih nehaje, od gnjegase istoga nehaje: *qui vos spernit, me spernit*.

PRIPOVIDAGNIE III.

U PARUIDAN I. NEDIGLIE KORISME.

Cum venerit filius hominis in Majestate sua... Congregabuntur ante eum omnes gentes.

Kada pride Sin Ciovicianski u Velicianstuu suomu...
Skupitichiese pridagu svi Narodi.

S. Mat. 25.

I. Dakleje na Suitu jedan sam Sudaç? I Sudaç iest oni Bogh pogardien od grisnikov? Bittichie dakle Sud strahouit bez obzira, bez opogovora, bez millosardia? *Judicium absque misericordia*. A mi sui koisimo ovde jesmo krsçaniçi, koi potribuje suakako dasce prikaxemo prid ono pristoglie Isukarstouo. *Omnes nos manifestari oportet ante Tribunal Christi*. Kakochiu ja dakle mochi sega jutra prikazati nai pria meni, a pak vami, s' ricima ono stochiese dogodiki u oni pristrahovlti dan, u kom nas ovi Suit biticbie obrachien u pepel, ako samo na uzpomenu od gnega suaka miso, smeta, kako veli Michea Prorok. *Quis poterit cogitare diem adventus eius*? Ako pogledam u Sveto Pismo odmamo strah prinzimo, sctiuchi ghdiga zove dan od groma, dan od magle, dan od ubienja, dan od nevoglie, i napasti, dan od xialosti, i nevoglie, dan od xarsbe, i od gbgnina. Akose okrenem Svetim Ozem, vidim ghdi darchiuchi od straha josc i oni neumidu drugo rechi, nego jaho iz Cemerna sarza podirati. *Veh mihi misero!* jaho meni xalostnu veli S. Augustin. Jaho meni u dan oni ponavglia Zlatousnik *Veh mihi in die illo*. Darchiem od xarsbe Suemoguchiega uziecie od plaça Bernardo. *Contremisco ab ira potentis*. Sctochiu ja dakle rechi, o moj Odkupitegliu, ù ovem jutru ovima bogoliubnim duscam koje cich pozude riçi tuoje iesusti ovdi sakupile. Sctochiu rechi ja, koim vechnia nego ikomu drugomu cich strahote moji griha karvmi stine, sarçemi venne, a riçi pomankaju. *Conturbaverunt me iniquitates meæ*. Alli ti niscta nemagne zapovidas, dase ù cesto ima spomigniati tuojim naslidnikom oni tvoi zadgni dan, prozuan dan tuoi. *Dies Domini*. Ti dakle pretuda ja nedostojan izpugnuiem dillo od tuoga

ga

ga Pokliſara, doſtoiſe dichia twoga privelikoga millosardia, koga sada, a ne u oni dan od ſama ghgniua, i sarsbe, svakomu obechiavas pokazati, otvori ti moja usta, a ovima koime slisaju sardça, neka ia za gniovo vikouicno spaſegne mogu pokazati, a oni razumiti velicinastuo strahouito tuoje od sudça, xalost, i smutgniu od grisnikov, strahochiu od ossude kojachiese podati prid svima naredima.

II. Za pokazati strahochiu, kojachie vas obvjmiti, o grisnici; kad uiditi budete Isukarsta, kogaste vi pogardili, nechiu uzveliciti gnegovo veliciantsvo s' onima xalostnima zlamegnima, kachie priprichi sudgni dan ocitovanim od istoga Sudca Isukarsta u Svetomu Vangeliu i kojachie pokazati aer s' gromoima, More s' bucangiem, zemglia stresgnami, Nebo s' oghgnenim plamenima. Niti s' Pristogliem od Velicanstua u komuchiega viditti s' moguistuom siditti, okoliscena od neizbroini redova i od Apostolov, i od Prorokov, i od Mucenikov, od çeta spouidnihov, Pustigniakov, Divizaa, i Vdovizaa, i sui Svetaz zaiedno s' neizmirnom voiskom od Angela oboruzani. *Et omnes Angeli cum eo*. Nimagnie cinichievamga odma viditi varhu Pristoglia od gnegove sarsbe prem grisnicima uskrisçenim, kakonose pokaza S. Iuanu Evangelisti na Otoku od Patmos, s' occima oghgnenitima, s' nogami plamenitima, s' ustima oboruxanim od Maça, rukami punim od zuizdaa repasiç, koje vidigne ciniga pasti kano martua na zemgliu, premda biasce gnegov pravedni Apostol nai gliubieni. Menie zadosta da Spasitegl od suita u oni strnoviti cias od opchienoga izkuscegna, kud ino obarne svoj obraz, za pokazati neugasiu svoju sarxbu suproch svim pridobiuenim pogarditeglima gnegova zakona. Ko nezna, Pridrasi moj, da Oko rasardieno od jednoga kraglia, zemaglskoga, illi obrachiegne plechi jednoga Principa samo illi zadosta bihi celiko puta podloxnikom oncias uzrokouati nemochi smartne, koie ina kom drugoga, illi trechiega dneva cigniajui s' ovoga suita odiliçae. Nedogodiliſe ovo isto i onom glasuitom voivodi od voinika Kraglia Filipa drugoga od Spagne, koi samo ibuduchimu rekaho, daio mesto, dichiu bagliè u nikoi prigodi upraviti s' gnegovom voiskom, zadostanu bihi, da

iedna iz gnegove kraglievske polace kuchi suojoj dopri, tako da odmase stavi u odar, inakon tridneua suarsi na ovem svitu xiviti.

III. Ako dakle obraz rasardien iednoga kraglia vrimenitoga, koj prilikujuchiga Bogu ies icdan nistar, dostaje za smesti i smart podati onima, koise boju nesrichie urimenite. Koju smetgnju, koj strah, koje skonçagne, koje bolesti od mukke nechie xestijh od igliada smarti, od igliada jam Pakleni, nechie podati velicianstuo rasardjeno iednoga Boga cionika Sudça xiui, i Martui, nedospitno vechi buduchi od svakoga moguistua ciovicsega.

IV. Zadubien u ovenu razmisgliagnu S. Ivan Zladousnik saztuorasce Pakal, i razgledaiuchi igliada puta prostornost od onega glaza, i xestinu od mucegni, vegliasce dabi lasnie bilo gnegovoi dusci podniti one mukke u drusbi diavolskoi, nego za mali hijp gledati Isukarsta rasardiena prema sebi. *Intolelerabilis est res gehena, nihil tale dicturus est, quale est enosum esse Christum, & audire ab illo non novi vos, & vultum illum nos aversantem videre*.

V. Ako paka vi nerazumite, kolikoje meguchia probi sarze grisnika, oni od neznam vas. *Nescio vos*, razmisglian od Zlatousnika u usti od Boga sardita; odmo k' Vartlu od Getzemani, zarasumitga. Evo ovdi tuxan Sin Boxi meghiu uzdasima smartnima, uas pristart od Znoia karvavoga, idie suproch mlostu oruxanu Xidova, koiga iskaiu za uffatiti, i s' obrazom tijm, i s' glasom mloauim jeduą izgovara onim smamienim voinikom ove samo dui rici. *Ego sum*; ia iesam na mai pristrasenî padosce na zemgliu, kolikogod biascei, kako martui cichia straha. *Ut ergo dixit ego sum, abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram*. Ako nismo nesuistienji, i nerazumnji od dazvglia, i kamegna, oduech dobro razumimo, ono stochiese zgoditi xalostnim grisnicima, kada zagarmi oni glas od ghniva Boga prgardiena u dan od gnegove sarditosti s' onima ricima diliteſe od mene *discedite a me*. Buduchi da u jedno çuvegne od oni slacki rici *ego sum*, ia iesam izustieni od obranitoglia nemoglai oborie, i baça na zemgliu, i cini zamriti cetes voinikov oboruscani. Isukarst tiih jaganiaz, kadse ukazuglia na posuetilschie

schie za nasce spasegne ako vojuje pridobluu. Stochie kada bude ko Lav rasardien odkritti suemoguistuo od suoje pravedne sarditosti ù onoj dolini od nasci nevoglia. Ovako nàs uçi razmisgliati Gargur veliki: *vocem solumodo mitissimam responsionis edidit, & armatos persecutores suos in terram stravit. Quid ergo facturus est cum judicatus venit, cum immortalis exierit, qui in una voce non potuit ferri moriturus. Quis ejus iram toleret, cujus & ipsa non potuit mansuetudo tolerari.* Ja jesam rechie ioscte i tebi u oni dan od osvete, ne glasom od Odkupiteglia tiha, nego sarditostiu od priostra, i prisardita sudça *loquetur in ira sua.* Govoritichie u sarsbi svojoj Ia jesam. *Ego sum*, oni koisam zaradi tebe izdanuo na tuardom darvu od krixa, alli reçimi neharno moje stuoregne, sctosi ti ucinio za odgovoriti mojoj neizmirnoj gliubaui? Pace scto nisi uçinio za pogarditime. Tisi opsouao moje Ime, pogardio moie Zarkue, obrusio moie slughe, neobsluxio moje svetkouine, potlacio moje zapovidi. Tisi proveo tuoju mladost u igra, u tanci, u razbluda, i ù necistochia suake varsti. Tisi zamechiao nesklade, omraze, nepriateglstua, slidiosi pianstua, poxdarstua lakomosti, dasi cinio proklete camate, i lupestua. Ti buduchise zaboravio od Raia, i od dusce ciniosi iosctie, i nepravedne sude, i kriva svidocianstua, i zloglasciosi tuoga izkargnega, kako da nisi imaho igdar umritti, i dati razlogh od tuoga opakoga xivglegna. Evo sctosam primio od tebe poklesam umraho na tuardom driu od krixa, i prolio svu moju neprocignenu karvu, za tebe odhupiti. Ovakochie prikoriti suaku grisnu dusciu; a ti grisniçe, i samnom zaiedno sctochiesmu na ovo odgovoriti? Ja neznam doisto, samoti ponavgliam Svetim Gargurom. *Quod est illud judicium cum imortalis exierit; qui una voce non poterit feri moriturus? Quis ejus iram tolerat, at ipsa non potuit mansuetudo tolerari.*

VI. Podaitemi vi Svete kgnighe, koi dogiaj za pokazati ouim dusam karstianskim pripadagne grisnika prid obrazom Isukarsta Sudça uvridiena? Ja nalazim jedan premdaje mloau, i nejak u Prorocianstvi Danielovi na poglavlu petomu. Vecerasce Baldasar kragl poglaviza od toliki kragliestvah ù nai lipsioj, i bogatoj strani gnegoue Polage kliegliestuo ù draxbi od nai parui Poglauizâ, i Vladaòvna od gnegoui kraglievina, kad bih na polu ovakove glasouite gosbe ù vrime kad kragl u veselju stasce, pokazasese tri parsta kako ciouicia pri zidu, koji upisase oue tri same kratke riçi. *In eadem hora apparuerunt digiti, quasi hominis scribentis in superficie parietis aulæ Regiæ.* On cim pria negosce prostisce one riçi, ublidi kragl, i iz prominise, i izgubiuscise vas od straha; pocese tresti od varhu glaue do podan noghu, i uzdisati. *Tunc facies Regis conturbata est, cogitationes ejus conturbabant eum, & compages ejus solvebantur, & genua ejus ad se invicem collidebantur.* Na ovakovu profinnu od braza, i smutgnie od sarça ovoga kraglia, ia velim, ako jedan kragl od sto Banovina, razveselien ù drusbi od koliko Bani, i Principi od skladna pivania, ciuvan od toliki voinikovu, odiuen s' Grimisom, okrugnen s' Biserom tresese, smutujese, i smetase od varhu glave dopodan noghu na samo vidigne od parsti ruke ciovicie, koji zabilisiu tri kratke riçi nerazumglive, sctochiemo mi uciniti svuceni od svake odichie: ostauglieni od suake drusbe, zdruxeni samo od nasci neizbroini opacina. Povezani sluxbima, napoieni xuciu, kada uglèdamo obraz jednoga Boga za nas millostiva a ne millostiva poradi grihov nasci, zaciuti gorka prikoregna, izgovarati xalostna dogaglagna, prikazivati vikovite prignie.

VII. Ah dostaje rechi dachiemose svakako imati nachi prid onim pristogliem od xeste, Ki bolestih, nako isti Sveçi na samo promisgliegne treslibise; i pripadali. Sveti Jerolim prostrat lexechi ù jednoj spilli rexi kaho Lav, o sudu Boxjemu mislechi. Ostaie kako van sebe Sveti Augustin, ublidie Sveti Bernardo, uvenie Zlavousnik, smankaje Gargur Sveti, i svikolici sueçi jednim glasom vaplu, setochiemo uciniti prid ostrim velliçianstuom collikoga Sudça? *Quid faciemus sub tanti judicis majestate.*

VIII. A ti Sveti Jobe, ti koisi pravedan, ti koi moxes rechi istinitto nesagrisi, *non peccavi.* Nader reçimi koju ric od pokripglegna ù tollikoi naisadgnoi stravitosti. Mogu rechi *non peccavi*, nesagrisci, cujem ghdimi ponavglia, alli prid ostima Boxjima tasce pravednosti iesu neciçi gubençi izregne-

magneni, i blločhie od zuisda umastienim paklom. Oh kochiemi zato podati ù oni dan jedno misto u Paklu za sakritise od obraza sudça rasardiena. *Quis mihi det, ut in inferno protegas me, donec pertranseat furor suus.* Ja nemogu vech ichi na prid, moi pridrazi, negoli placuchi rechi: sctochiemo mi uçiniti jadni grisniçi zakopani u tolicim grisima, akose ovako strasu, i boie isti pravedni? *Quid faciet virga deserti ubi concutitur Cedrus Paradisi.*

VIII. Iedali nisu oni kojesam pobroijo nai vechi svitgniaci od karstianstua, i Stupi od Zarkue vojuiuchie? Ovise smetaiu i ovi çesnu na samu uzpomenu od suda Boxiega, a mi svi sctosmo prilikujuchise gnima? Prilikuimo gnioue pokore, nascim zavitnim odichiami, i gizbinam: gniove poste nascim poxdarstuima, i pianstuima: gnioue cistochie, nascim gnusobam, gniovu ponixnost, nasoj oholjih, gniououstarpienstuo, nascemu razpustiegnu. I odkle izodi da oni svih darchiu, a mloghi od nas o gnemu nemisle. O manitosti! O nesuisti! O malla virro! ako nisi uturnuta. Otiobiuas uztresti ricima Suetoga Gargura Pape, ki veli, da ako od straha tolikoga Sudça iosc pravedni koiga gliube pripadaiuse, sctochie uciniti xalostni grisniçi, kanosmo mi koji nexavide dosastie gnegovo od Sudça. *Hi qui oderunt aduentum judicis, quid facient, si terrore tanti judicis, etiamqui diligunt expavescunt.*

IX. Alli recitemi, o grisnici, u scto postavagliate uasce uffagne? Jedali u vasce imagne, u vasce blago, u vascu mudrost, u vasce plemenstuo. Eh ponixitese, ponixite. Nechie u oni zadgni dan vechie nistar biti u vascoj oblasti, cinivam znati Zlatousnik, ere u ohem dneu isti nighda moguchi kraglj nachiese goli, i mloavi darchiuchi prid pristogliem Boxjm. *Judicaturo Domino mundus imugiet, tribus ad tribus pectora ferient, potentissimi quodam Reges nudo lattere palpitabunt.* Nitichiese ondi viditti niko, ni daie Bogat, ni daie Siroma, ni daie jak, ni daie mloau, ni daie spametan, ni daie nerazuman, ni daie sluga, ni daie slobodan; nego sui jednaci ucigneni po Suemoguchioj desniçi, bitichiemo iziskovani od sami nasci dillaa. *Non dives, non pauper, non robustus, non imbecillis, non sapiens, non insipiens, non servus, non liber aliquis ibi videbitur.*

Sed his tauris contritis, operum solumodo erit scrutatio. Ovako uapie isti Zlatousnik. Od sami dilli bittichie iziskouagne. Dalli sctichiese occitto suacigova dilla? Tose zna. Bog iest, koiti govori po Okrugnenomu Proroku; *arguam te, esponam ante faciem tuam ignominiam tuam.* Prid obraz tuoj stavichiu opacine tuoje. Daklechiese odkriti nasci grisi nai skrovitji. Takoje. Svi odkrichiese prid Bogom, prid Angelima, prid svim Svetcima, i prid svim svitom sve nasce zlochie, i opacine nai skrovitie. Ia oudi ostajem izuan mene, smetamise swist, mislechi koichie bitti srah, i stid grisnika. *Quando relabuntur abscondita tenebrarum.* kadse budu razglasiti prid svim svitom suako izkusiagne, i occitovati smartni grisi zataiani.

X. Pison Ulastelin Rimski biusci ulizaho u Rimsko vichie s' onom ponositom aglinom, koiom biasce obicajan obuchi zlocince, netom on razgleda sudce skupiene za osuditiga, i Suidoke pripravne za osuaditiga; Puk do[illegible] za [illegible], nemoguchi podniti oni pri[illegible], i onu sramotu, [illegible]uchi prisebi po [illegible]ichi iedan noz [illegible] je parsi, ottechi pria umriti, nego [illegible] prid tolicim mloxtvom [illegible]. Oh [illegible] gli u oni dan grisniçi iznachi orusje kobimbi sebe smaknuli kobi, mogao uzdarxati gniove desnice, alli na sramotu gniovu bittichie usilovani smartni stid podniti. *Ut portent ignominiam suam, & confundantur omnibus quae fecerint.*

XI. Alli ja nebivam umio kako boglie dati razumitti mukku recenoga srama, nego prikazujuchi stochiuvam rechi, miso ne moju nego svetoga Iuana Zlatousnoga. Dabi ia po obgliavegnu Boxiemu znao sve vasce grihe, i pomagnkagna, i dabi pocea s' ovoga mista govoritti, ta i ta xenska glava, kojaje ciastna grisno dillo ucinilaie. Oni, i ona u ti grih upalisu, da ia nellu zapocmen ovako govoritti, kobimoga izrechi stid, sram, i xestoko Zarglienilo kojebise uami na lizu zaxarilo? Nieli istina dabisrese pria ottili xivi u zemgliu zakopatti nego za daste pazeni, i parstom pokazani. I s' razlogom, ere stid malle sramote zadostaie postene cegliadi ciniti sarce umoritti. I sasuim time grdise pak nahodim? Nahodimse u jednomu mallom Gradu, u jednoj malloj Zarkui, meghju malim brojem od cegliadi. Nu stochie

bitti prid svim narodon gliudskim, prid suima Angelima, prid suim Svetcima, i prid istim Udobama nachise smetlen, zastidien, i zasramien. I ovochiese nami istim dogoditi u onom zadgnem dneu bez suake sumgne, akose neizlicimo od nasci grihov s' prauom ispodim, i Pokorom. Okrichiese onda one vasce skrouite kamate, oni grisi zataiani na ispovidi, one potaine necistochie, ona priategistua uzdarxana pod obliciem od blagosti; Odkrichiese onda ona Prigliubodinstua, ona karvo chiustua, one osquarnosti, ona vasca neuredna pohotigna pokriuena s' plastiem od kriposti, uasce oholosti, uasce osvete, i vasca korist ossobita, suechie ostat na dan Sudgni okrivena. *Revelubuntur pudenda tua in faciem tuam*. I ono sctovas niko nie uidio ciniti. Sctovas niko nie cuio govoritti, i ono stosmo s' pametiu mislili; I scto ia znam. Ah Boxe! izredichiese zlochie nasce prid obrasim od sui kolina zemaglski: Uaraite, varaite, o grisnici, o grisnice sada kolikovam drago namisnike Isukarstove, izpovidaite na po..ustua vasce grihe, pozlatitei, ugladitei. Uaime ondachietei na sramotu oznaniti s' uascim smetgnam, i prikorom ne jednom Redovniku nego svim gliudima, i svim Angelima. *Operientur sicut diploide confusione sua. Illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium*. Zato ko moxe izrechi sramotu pogardu, i prikor u komuchiese ondi nachi? Ia znam da biusci jedna Dikliza upalla u grih bludni, ka nise dicila kakonose sada dicu mladice, negose tako zasramiuscise najexi, i uztrese razmisgliajuchi u komuse stagnu imase nachi u urime od rajagna da posla zovnutse suomu gliubouniku molechiga dabioj dignuo xivot, za nepodniti toliku sramotu, i onse ukaza tako mil, za ne rechi nemil, dajoj dadde ostrov po usta, i takoieje poslaho u pakal. Ova nesrichnica izabra paklene mukke, za oslobodittse od sramote prid svojom rodbinom.

XII. Alli kolikochie vechia biti sramota jedne grisne dusce na dan Sudgni, kadse od kriu gnesini grisi ne samo rodiakom, nego svem narodu gliudskomu ku nemoguchi tarpiti pocetchie vapiti planimam padnite na nas, i bardom pokrjite nas kakonam isti Isukars navistiuie. *Tunc dicere incipiant montibus cadite super nos, & collibus operite nos*. Kochie dakle biti danaska, koi nechie otvorit u ottaino svoje xalostno stagne dusce, i osvaditi sve suoje krivin e jednom samom Redovniku, za paka ne tarpitti prikore i sramotu u sboru opienomu od svega svita. Nieli boglie sada ponapraviti posal suoie dusce, izrigaiuchi sue kolike grihe nai gardnie., i sramexgliuie, negoli poslie s' vicnom sramotom tolike nakasni occito poroditi, kolikosi griha ucinio.

XIII. Nebi radda, dase ko sega iutra usudi rechi, da nekase uzmnasa kolikomu drago tegota od sramote, stida, i prikora nemoxe biti tolika buduchi dachie biti zlo opieno svima grisnikom. Nie tako, i varase ko tako misli? A to ere neznade razlogh porad kogase sada grisnici, i grisnice mallo sramuju od suoi grihaa naulastito, kad imaju u gnima drusbenikov. Uzrok iest, ere sada nie grih darxan od gliudi za iednu stuar sramotnu, i nepostenu, nego za ciasnu, i slavnu. Alli drugaciese u oni sudgni dan dogoditi, ghdichiese suaka stuar prikazati onako, kakuaje prid obrazom Boxim. Ondachie veli Angeoski Naucitegl, sram razgledati zinu Boxiu kojaje po istini, od griha; *Tunc confusio respiciet estimationem Dei, quæ secundum veritatem est de peccato*.

XIV. Ovakochiese na suprotivna, i dobra dilla prikazati, kakvasu prid svitlostiu ciastnu od krixa Svetoga, kichies viditi slauno prikazati za vechiu sramotu, i smetgnu od grisnikovu. *Tunc apparebit signum Filii hominis in cælo & tunc plangant omnes tribus terræ*. Statichie xalostni darchiuchi prid noghe od oni koisu gardili, i za nistar darxali, i kojesu staviali u porugagne, kadnosuj vidilli da idiau na pripouidanja, na Nauk karstianski, na ceste Ispoviedi, i Pricestienja, i na ostala dobra dilla cinechi daje sve jedna budalastina, kakonam osnanie Duh sveti. *Nos insensati vitam illorum estimabamus insaniam*. Oni Redounik od tebe nedarsan u nikakovoi zini, oni ciovik zasoto bogogliuban od tebe porugan, oni spametni mladich od dobra izgleda, od tebe pokudien, Oni tuoj dobri brat, od tebe progognen, one sirote od tebe pritisnute, Ona Dikla ciastna od tebe ozloglasena, ovi, i ove ustatichiese opriti suproch u ami,i osuetiti. *Stabunt in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt, & abstulerunt labores eorum*. O sramoto, O pogardo!

XIV.

Digitized by Google

XIV. Stochie paka bidi kad svi ovi pràvedni s' velikim glasom reku Isukarstu. *Erubescant impi, & deducantur in Infernum*. Gospodine nek upadu u Pakal, i nekase utope u ono jezero oghgnenito. Ovi tvoij opaki nepriategli jursu pridobiueni, sctose vech ceka. Pridrazi moi, ovobi bilo nisceta sctobji oni ossudili, ossudichiei vicni Sudaz, tercheim rechi u sarzbi gnegove ostre praude, ove strahovite rici: *Discedite à me*. Odilitise od mene vascega Odkupiteglia, koise za vas ciovik ucini, dokle xivi na zemgli neprista za vascu glibav truditi: Odilitese od moga kragliestua, u komu bihau za vas mista pripravna. Odilitese od vasci Rodiaka, od moji Angeli, od moi Suetaz, od moje Maike Divize. Odilitese prokleti u dusci, u tilu, u pameti, u vogli, i u svi vasci chiuchiegni. Izkaste proklestuo, eto pade na vas. O dilitese ne za xivitna vasc nacin opet na svitu, nego za tarpiti mukke vicnè od Pakla. *Discedite a me in ignen æternum*. Iestelì ciuli, moji pridrazi, nu razmislite, ochielivas ta nesrichia dopasti alli ne? a ja meghju to ochiu mallo opociniti.

DRUGHI DIO.

XV. Xelim sada da mi reçete, viruieteli, alli neviruiete ove istine od nasce Svete virre, dachie iedan dan prichi, u komuchietese suakako prid ovoga Sudza Boxanstvenoga prikazati, za datimu razlogh od svega vascegà xivgliegna, i primiti dostoinu plachiu. Ja znam dachietemi svi odgovoriti, karstianismo Occe. Viruiemo sva ova. Ah Boxe! kako viruiete, kada s'prokletim vascim grisima ovoga istoga neboitese uvrigivati? kako viruiete kada gnegovo Sveto ime psostima! krivim kletuami po vazdan psuiete. Kako virujete kada gnegove zapovidi, i blaghe dneve tlacite. Kako viruiete kad proklete kamate cinite, kada tuje nevrachiate, kad Siromae nepomagate? kako viruiete, kada u neprilateglstvu, u omraza, i nenavidosti xivete? Ah ne viruiete? Neviruiete, velivam Salvian navcni, i zaludu ricmi potuarduiete da viruiete, kada istinito s' vascim opacinam u dillu cinise viditi da neviruiete. *Non creditis, non creditis, licet credulitatem vestram verbis velitis asserere, non creditis*. A pak dabi ottia virovati, scto nemogu, da viruiete, kada ovoga ki imanas suditi, na svakom mistu gardite, a naulastito u gnegovim Svetim Zarkvami stoiechi s'onim nebogogliustuom smiuchi, govorechi, i razgledaiuchi, kako daste u jednoi spilli od razboinikou, kako on isti prikori Xudie. *Fecistis illam speluncam latronum*. Govorite koliko ochiete, vi neviruiete.

XVI. Znateli koi viruju da imause na sudgni dan prikazati prid ovoga Sudça oni koi nastoje xiviti bez griha u dusci, ter ako upadu odma, illi nakon osam dana tascu ispoviditse za suzami oplakati. Virruiu, oni, koisuaku veçer ulize sobom na sud, ter sve misle, rici, i dilla onega dneva za od gni u Boga prostenje izprositi. Viruiu oni koi daleko od suake grisne prigode uzdarscese, i nastoje na bogoliubstuo, i dobra dilla ciniti. Ovi, ovi viruiu dachiese prikazati prid pristoglie ovoga Propetoga Isukarsta, za datimu razlogh od nah magne rici, i iosc od zaludno receni, kakonam svidoci S. Vangelie.

XVII. A paka illi virruiete, illi nevirruiete, ima, ima dochi oni veliki dan çemerni, u komu ostachie svi vasci grisi ocitovani svemu Svitu prid kim ochiete podniti tesku xalost, i sramotu. I ovi isti Isukarst za vascu vechiu pogardu po vasci dilli dostoinu plachiu vami datichie. Alli, ah! jaho vami, i u vike jaho, ako vasce teske opacine ne ostavite, i obratitese Bogu dokle imate vrime za dase na livoi strani nenaidete, i nedogodivamse ovo stochiuvam dokazati.

XVIII. Postovani Pop Beda kaxe da biasce u gnegovo vrime jedan ciovik koi svoima rukama cigniasce radgne ciudnovate, alli svesctobi priko nediglie dobia, tobi u isti dan potrosia s' milom drusbom u igri, u pianstu, i u posdarlosti, nikakue pomochi dajuchi svoioj xeni, i svoioj diçi. Dosausci on na smart posli ovakoga opaka xivgliena, poçe promisgnen u obliciu ovako vapiti. Ah xalosna mene! Evo, evo vidim Sina Boxiega na pristogliu za suditime, a vas Pakal raztvoren za posdritime. A pak obratien kuchnoi cegliadi velliase, a vigà nevidite? Obrachia tuxan na drugu stranu pogled, alli videchi isto prikazagne, iosc vechie poce vapiti. Evo vidim iur i grihe moje neizbroiene. Ah kolikisu xalostna mene? Zatvora occi alli zaludu. Pokriese i po glavi, nepru-

 dimu,

dimu, nego jauçuchi, i tresuchise po ta naçin da suakuchia trezasese za iednu cilu noch, i dan bez zaposnati Redovnike, bez primiti Svete Sakramente ovako nesrichno izdanu. Evo sctose dogaja onim, koi xivu, kako da nechie dochi ni smart, ni magnie dan sudgni. Xeliteli dakle ubignuti ovu nesrichiu, i nenachise na livu stranu s' ossudienicim. *Timete Deum, qui venturus est:* Boitese ovoga propetoga Isukarsta, koi ima prichi u oni strahoviti dan velicianstvom od Sudza, s' smutgnom, i stidom od svi proklefti grisnika, i s' osudom od vikuviçanstua. Zapocmite pokle teçe vrime od millosardia s' pokorom gnegovu sarxbu utaxiti, ter ukazati dobrim dillima, i kripostima karstianskima da viruiete Sudgni dan, ter dase od gnega strascite. Tako mochiete uffati, da nechievam biti oni dan od strahote, ni od smutgnie, ni od ossude xalostne, nego od radosti, i kuntenstua; ter dachiete pochi zauvike uxivati, s' Duscom, i s' tilom slavu Raja Nebeskoga.

PRIPOVIDAGNE IV.

U NEDIGLIU, II. KORIZME.

Domine bonum est nos hic esse.

Gospodine dobroje nami ovdi bitti.
S. Matt. na pag. 17.

I. Neçiminise sega jutra dostoian pokaranja S. Petar jere na viscini gorre od Taborra pazechi ghdi Isukarstovo lisce punno dike Boxanstuene sia suitlie od Sunza, i ghdi gnegove hagline jesu bilie od iste bilochie snisgne; zanesen tolikom lipotom xudi suoi stan na varh iste gorre usaditi, i kako van sebe radi vidjene zamirnosti vappi Gospodine dobroje nami ovdi bitti. *Dominus bonum est hic nos esse:* Karaga nista nemagne kako neznança Sveti Vangelista: *Nesciebat quid diceret*, znateli zasto? Ere xudiasce Petar u ovemu xivotu ono blaxenstuo uxivati koiese nemoxe osvoiti, nego ù drugomu. Aikoje dakle ovo tako? koje vechie pokaranie nedostoie gliudi umarli, koij ù ovoj dolini od Vaja, misto plakati svoje nesrichie, misto xuditi da bixeo iz ove tamnice od nevogliaa, drugo ne vapee nego: *Bonum est nos hic esse.* Dobroje nami ovdi bitti. Ah! gliuska slipostì! dobroie nami ovdi bitti! kako, kako, ovdi ghdi nemochi, ghdi ubostuo, ghdi trudi, ghdi bolesti, i sva usiona voiska neizbroini zalaa na nascu scodu oruscana, na nas nasarnuju ovdi ghdi progonenja, suadbe, razmirja, Ratti, neharnosti, potvorenja i tolike suprotivnosti bez pristanka nas tiraju? ovdi ghdi çich pohlepe od Lupexa, nie nami slobodno imanie, cich nenavidnosti od suprotivnika, nie nami slobodna çast; cichia zazida odi nepriategliah nie nami slobodan xivot. I sctoje gorre: da pribivajuchi ù nas istih neizbrojna mnoxe naglosti bezrednih, kusamo na svaki ças ù nuturgnu nabunu, i nepristavnu promienu nasci xeglia. Sadsmo vesseli, sad xalosni, sad umoreni od neufanja, sad uffajuchi, sad sarditi, sad blaghi, sad lini, sad pospisni, sad dodivglivi, sad ugodni i nam istim, sad drazi, sad neugodni, sad matzechi sve ù pro-

promisli, svegh nestavni. Nie, nie na svitu varste od çegliudi; nie bichia ù komense nekuscia ova unutargna nabuna. Nie vattra visoka Olimpa ghori nedopice silnost suprotivni vihara od nevoglia, svegliasce dobro Scenéka da shitrom varkom narav çini dase çiovik raja bez razbora, ere inako nitko nebbi thió na suit dochi kadbiga pozno, pri nego ugn' ugliko. *Nihil tamen fallax Gnegovesu itidg Nihil dans Insidiosum quam vitu humana non mehercule quisquam acce- pisset, nisi dabantur inscii.* A mi koij suaki dan ... kojmaje ovi suit obilan; scto drugo imamo xuditi nego izselitse, scto drugo imamo vapiti nego nie, nie dobro nami ovdi bitti. Ne à Raj u Raj dusçe karschianske, Raj nas çeka, za Raj bilismo stuoreni. Pogledajmo iz ... kako moxemo iz daleka okom od misli, kako Daniel ù Babilonskom sussanstvu put svoga gliubjenoga Jeruzolima gledasce.

II. Vikovito blaxenstvo na Nebu izabranim opravno, koje neizmirno, i neizreçeno da prem dabise natizali svi besidnizi nai glassovitii, premda bi od gnemu besidili svi jezici nesamo glinski, nego jose Angeoski, sctobi drugo nećinili nego ukazat morsku puccinu ù jednoj çasci, i svu Sunçanu svitlost ù jednoj iskrì; alli ere iedna stuar od nas nepoznana, nemoxese od nas ni gliubiti; nu vigimo ieda stuari nascima occhiuchiengima podloxne, i nami na ovemu Svitu ugodne mogu nami dat naznanje scto je Raj. *Ex iis quæ animus novit surgat ad ea quæ non novit.* Pokli Sveti Pavao ucci da, *invisibilia Dei per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur.*

III. Stavimo dakle prid occi nasce sve scto naj zamirnije, i naj çignenije ima u sebi Svit. Zlato, Srebro, drago kamenje, Bogate Rude, obilna blaga; prilozimo sve scto gliuska poblepa moxe xuditi, ... scibke od zapovidih, kragliestvà, Zarstva; pridobite sve çasti, sva veliçanstva, koja moxe nasça pamet promisliti, i jeda mogu zajedno sva ovac skupjena, i nabarpana na koj kod naçin zabilixiti Raj? Nemogu ne çujem ghdimi Sveti Bernardo odvogara: Zemgliaje, zemglia sve scto vidimo: *Terra est quod cernimus.* Nie; nie prilike megiu ovim zemaiskim bogatstvom, i rajskim blagom, ere sve çasti, sva blaga, sva ... scta svitovna gledane po sebi, çi nese scrokod, alli Raju prilikovane? *Visa mandacia:* Soto drugo nego taschla cina bez bitchia, i lipo mistai. *Visa enim dacia.*

IV. Zgodise meni nu sega jutra prem kako onom uççeniku koi bivsci nastoijo na kopnopisje çignasemuse velika stuar ovi okolisc zemaglski, bivsci çuo od suoga nauçiteglia dase u gniemu uzdarxe tolika kragliestva, tolike Darxave, i Gradovi, Planine, Brigovi, Poglia, Doline, Dubrave, Gaji, Rike, Blata, Otoczi, i Moria neizmirna. Alli kadse pak stavi uççiti Zuizdoznanje, netom çu iz poçetka da sva zemaglska veliçina iest ko jedno drobrno zarnasce koleje ù srid Nebesa, osta zapagnen; Uglaviga tada Nauçitegl govorechimu; da zemglia sama po sebi razmisgliana kaxese velika, alli prema veliçini, i prostoru nebeskomu premje malakna. Dakle moxese umoriti nasce oko pazechi, umoritise, i pamet razmisgliajuchi zemagljska dobra da nechiu nigdar po gnima dobro razumiti Nebeska. *Terra est quod cernimus terra est.*

V. Nu ostavimo zemgliu i uprimo occi u Nebo, iedan scto bude imati lipote, i veliçanstua koja nam mogu dat naznanje scto je Raj. Boxe moj! kakoje prizamirno ovo Sunze zlatno jezero od svitlosti, oko od Neba, kragl od zuizdaa, Xivot od Suita; nigdar lino, suegh vartechise, *lustrans universa in circuitu*, i stolikom barzochiom da ù kratko dobba u jednu urru jedan millijun i sesdeset tissuchia od Miglia obhodi. Ah! kako lipie i misez, ne samo suncani naslidnik, nego jose naticjalaz. Ovi sad karvav, ovi sada ù suojih srebernih kollih ..., mutio vrime od nochi suojm jasnosti ... veselisa. Kakose kaxu jose lipe Zuizde svitle kcherice od Sunza, ghizdave Dvorkignice od Miseza, bistre zenice od Neba; alli pristani, pristani velimi S. Bernardo: ... trudisc, sve scto ima zamirnosti, uresca, i lipote ovo Nebo koje mi gledamo, Rajskoj lipoti prilikovano drugo nie nego zemglia. *Ad illud Cœlum Cœli terræ, nostræ terræ comparatum terra est.* Neznas da Sveti Pavao prem da uzdignut do trechiega Neba svidoçi. *Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus se.* Nien uho çullo, nit oko vidilo, nit

sarçu gliuskomu prislo sctoje Bogh gliubovnikom pripravio.

VI. Stochiu dakle vami rechi dachiete ulisti ù jedno kragliestuo od koga i sjna od xalosti sueje bila daleko, ghdi nie vruchine, koja dodiava, nie zime koja mucci, nie tmina koje slipo, da ondichie vid uxivati suaku lipotu, çuvenje, suaku skladnost od romona, vognanje suaki miris, usta suaku sladost. Tuchie vassa tilessa bitchie suitlija od Sunza, barlija od vitra, prominutivia od oghgnia Slavna, nevmarla, mukki nepodloxna, nepromigniva. Uxivatichie druxbu od Angela, opchienstvo od Svetih; koijechie bitti ondi vesseglie, ghidichie gledati u takomu srichnom bitchiu majka Sina, Drugh Druga, Priategl Priateglia, bez predanja dase imaju nigdar razluçiti? Ah kakochiete blagoslivjati vasce poste, vasce molitve, vasce pokore, i suprotive, koje vam uzrokovasce toliko uxivanje prem kako S. Petar od Alcantare reçe po smarti Suetoj Terresi: *O felix penitentia quæ talem ac tantam, mihi promeruit gloriam*. Alli sve sctosam vami reko nie ni sjna od Raja. Ono bichie toliko çestito, ono bichie prilicno bichiu Boxiemu moxese uxivati a ne tomaçiti, zato Sveti David Rajsko vesseglie razmiscgliajuchi vappi: *Beatus populus, qui sit jubilationem*. Blaxen Puk koij zna vesseglie. Ere kako Sveti Gargur tomaçi. *Scire quidem jubilatio potest, sed dictis esprimi non valet*.

VII. Nu scto vi govorite gliubovniçi od Svita, ki za kapju sladosti stolikim çemerom izmisanu, kojom vas truje ovi potischieni Svit, stavjate Raj u zabichie. Scto govorite jesuli u Raju nasladagenja. Jesu, jesu alli ne neçista, kako one za koim vise gubite, Lakomci, iesuli u Raju blaga? jesu, to Isukarst suidoçi; *thesaurizate vobis thesauros in Cœlo*, alli ne uvrimenita, nego vikovita. Ponosni jesu u Raju çasti, jessuli veliçanstua? Jesu alli ne umarla, nego neumarla. Dakle otvorite, otvorite i ocel i nemojte vikovito za vrimenito, nevmarlo za neumarlo, Nebesko za zemajsko vasom viçnom schetom prominiti. *Nulla major est insania vellivam*, S. *Agustin*; *quam pro delectatione momentanea perdere æterna gaudia*. Ah Boxe neumarli, xeliobi jutroska u vascemu sarçu, koju kod pokondu prema Raju probuditi davami nadili Sveti Ivan Zlatousnik. Ciujte, Dabi je vami ovako obechia za vas nechię bitti, za sto lita vechie bolli, kojechie vas moriti u tilu, ni zlovojnosti kojechie vam muçiti sarçe, ni nevoglia kojachie vami hoteti radost. Scto vecchie. Vami koiste stari od godischia dignuchiese pogrespangna çella, sidine s'glave, slabost iz udaa, obrati tichietese opeta na lipi çvit od vasce toliko zaxdjene mladosti. Vi mladi bitichiete svegh lipi, svegh zdravi, svegh uresceni u svo ova vrime nechiete izgubiti niednoga od ostizi draghi priateglia, ni raskoscie koje uxivate, nego suechiete trajati xivot veselo, cestiti, i radosno. Stavjemse da çujuchi samo govoriti od xivota tako cestita chiatite niko uzigranje ù sarçu, i poxudi za uxivatga, niell tako? Restemi jos molimvas, za osvoitiga, za stechiga, scto nebiliste priterpili, scto neuçinili scto mu drago ovavam virujem. *Nihil est quod pro huc promissione non eligeres tam facere, quam pati*, velivam Sveti Ivan Zlatousnik. Kupilibiste toliko lipo zdravie, toliko drago uxivanje tarpechi ostrinu od gvozda, silu od oghgnia za paka sto lita provoditi ù vesseglju. Ah Pravovirni, Boxie obechianie prijstinito i koi vami Rai obechiva, koij béz mirre nadodi, svaku çes, i kojase moxe na ovomu Svitu izmisliti, neganiva vasce sarçe? Za Raj osvoiti, koj ù sebi uzdarxi skup od svi radostijh, veliçanstua, çasti, lipote, dobra, uxivanja vecchja velle nego ighdar moxe ovi imbeni svit obechiatti, nechietese od nista uspregnuti, nista tarpiti? Ah sliposti! Ah ludosti! Ah manitosti!

VIII. Anibale ovi glasoviti Vojvoda od Kartaginesa hodechi svojom voiskom za podloxiti pod svoju oblast Italiu; kad bih na varhu gorrah kojese zovu Albi, odkle mogase obriti okom onu lipu Darxavu od Svita. Za ukrabreniti sarça od svoj Vojnika, i ponutkovatijh da budu podniti odolre, zime, daxde, ranne, smarti, isve ostalo scoje sadruxeno silnim i dughim bojem: bihs gnemu zadosta ukazatijm iz daleka one skupne Gradove; ona obilna poglia, ona bogata Sella, velechi: Drugo, drugo nego jedna zemaiska darxava premda çestita, premda obilna obechiava Bogh onizim, koise budu u ovomu kratku voievagniu od ovoga vrimenitoga xivota mbreno podniti za u vike zaiedno

kra-

kraglievati: *Non sunt condigne passiones hujus temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis*. Nista nie; lasno, lasno moxemo nasce nepriateglie, Svit, Put, i Sottonu staviti ù potiru, pridobitijh, porazitijh; buduchi mi svegh gnegovom Boxiom pomochi zadruxeni, i gnegovom milostim oruxani. *Fidelis Deus, qui non sinit vos tentari supra id quod potestis*. Obechiava vami Sveti Pavao. Imaimo ù svakom napastovanju, ù svakoj suprotivi prid oççima plachiu od nascega vojevanja, od nascega truda. Ova plachiaie Raj. Plachia iest isti Bogh. *Ego ero merces tua magna nimis*. Ah plachio neizreçena, plachio neizmirna, kote moxe dohititi? Viditi Boga, gliubiti Boga, bit pun Boga. Bogu prilican, kako iedno gvosdie zavareno pa noie oghgnia i çinise daie oghgagn. *Similes ei erimus*. Dosta budi nami ovo znatti. Ciujte pomgliuo; On koj nami obechiava Rai to iest skup od svih dobarah, koja nemoxe sai nascu pamet dohititi; jest Bogh koie nai vecchia istina, nai vecchie mogustuo, nai vecchia blagodarnost. Ciuite, ciuite. Bogh kako nai vechie moguistuo moxenam datti sve scto hochie; kako nai vechia istina koia varati nemoxe datichie nami sue scto obechiava; kako nai vecchia blagodarnost ono stcohienam datti, bichie neizmirno. Zato Sveti Agustin vapiase ù uzigranju od vesseglia. *Magnus es Domine, & sicut magnus es tu, ita magna sunt dona tua*; to ies, veliksi Gospodine, i kakosi velik ti, takosu velici tvoi darih. Vidichiemo, poznachiemo, gliubichiemo. Vidichiemo, i poznachiemo onoga Boga koi sam ù sebi, i po sebi blaxen i bihoie od vika. Vidichiemo onoga Boga koi svim bichie dill, kako parvi pocetak od svih bichia. Onoga, koga niedno misto kruxi, a svako misto napugniva, koi ne prominiv seminise, a sve promignieje; Sve provigia, a ne brinese. Vidichiemo onoga Boga koi ie nedospitno vrillo od svake slasti, Blago od svake lipote, od svake dobrotee, poçetak, jezer od svakoga uxivania. Vidichiemo, alli ko moxe recchi stochiemo viditi; Vidichiemo Boga, gliubichiemoga. *Videbimus eum sicuti est*.

IX. Ah! moj Boxe koju sillu od gliubavi uxivatichie sarçe moje, tebe pazechi, koje vesseglie, koje uzigranje, koje sladosti. Bitichiemo usilouani tebe gliubiti, alli ah! çestita i srichgna silla kojamechie s' tobom zadruxiti, i u tebbi priobilno izgubichiemose u puçini od tuoje dobrote, od tuoji sladostih, alli ah! Drago i slavno çestno izgublienje pokomuchiu mochi iznachi ù vike mene ù Bogu gliubjenomu, a Boga gliubovnika u meni. Ah! raskinitese, raskinitese zavezaj prem nemilli koji darxite svezana ù ovem umarlom tilu duscu moju. *Quis me liberabit de corpore mortis hujus? Quis?* Raschinitese, oslobodite me neka moja dusca ... Alli neznam izvan mene sctosam, scto govorim; Pridrazi Pravovirnih, ako xudite bitti blaxeni; ù Raj, u Raj nek uxiva zemgliu ko hochie. U Raj, u Raj vi dopriti hoçite, i stanovati.

NADOMETAK.

DRUGHI DIO.

X. Sitimse da sega jutra besidechi od slave Raiske, i od vicgnega blaxenstva pozvaosa mvasvi. nerazluçno na uxivagne tolikoga dobra, alli vas nisam vulcbajo, draga Brachio, da razliçnost od xivgljegna gljudskoga nike po sebi vode u Raj, a nike odaleciva od Raja, i putopravno k'Paklu upravglia. Jesu niki koi misle da mogu dobro xivit i simo, i tamo, ovise varaju; ere trajati na ovom Svitu xivot Epikurejski a pakse uzdati na drugom dostignuti Angeosko drugovagne, stvarje ne samo muscna, nu josc neusmnoxena. Ciuite ovi spametnivi mudrovaih Gerolima Svetoga: *difficile imo impossibile est, ut præsentibus quis, & futuris fruatur bonis: ut hic ventrem, & ibi mentem expleat, ut de deliciis transeat ad delicias, ut in utroque sæculo primus sit; & in Cœlo, & in terra appareat gloriosus*.

XI. Hotiti sada prohoditi dobro vrime, i pohotnoga opakoga sarça svu pohlepu zajazati, pak uxivati nasladjegnia nebeska; hotiti xiviti zakopan u telesnih nasladjegni, pak posidovati nebeska; pastitise ovdi o slavi vrimenitoi, o veliçanstvu, o uznositosti, pak siditi na pristogliju s'Anghjelim, jes muscno, pace neuzmnoscno: *difficile, imo impossibile*. Ollise Svit vara, alli isukarit

za svim Svetima. Isukarst veli, da za dostignuti ono veliko dobro koie on obichia, namise potribuie jako aruati; *contendite intrare per angustam portam.* Sveti kê pokore, kê ostriite neucinisce za dostignuti onu slavu, kû vi niki sami sebi obichjate bez truda, bez cine, brez miscgljegna? Varatese, Ludjani, varate, ako nenastojechi sahraniti vasc lipgli dio, duscu vascu, hochju rechi, uzdatese dopriti na zdraviglje. Kadje komu na iggoru kuchja, ne potexelise naj prie sahraniti stvari draxie, i dragozignenije: a da scto hochie rechi pridrazi, da imaduchi mi svi, sabraniti duscu, stvar nai plemenitiju, nai draxju, i dragozignenija niki od vas nadstavglja dusci dobit, xalost, vrimenito, postegne, imagna, blaga svitovna? Hochje rechi da o dusci ne misle, dase ne brinu o Raju. Prie dobit, prie postegne, prisür imagna, dragovagna pak Raj. Ova sahranimo, ova mislimo obraniti, pakchjemo mislit o Raju. Ispovidichjemose posli, poslichjemose obratiti Bogu, meghju to izjadajmo sarxbu nascu prema iskargnemu, osvetimo bezakogna, zadovoglimo naglosceglnosti nascoj. Ovakose misli o Raju, ovoje zina kase cini od Raja. Govorise o hudoj gliuvesni, govorise meghju vami o dobitku, o uveliciagnu, a o Raju kadse govori? Vajmeh, Slisciaozi, nechjemo dostignuti, akose ne odvratimo od Svita, i od stvari gnegovi ghlibavi, i potisceni. Uzdignimose od zemglje, i upregnimo occi nasce u dobra nedospitna, za kbjasmo bili svi od Boga stvoreni: *quæ sursum sunt quærite; quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram.* (*ad Coloss. cap. 3.*) K'Nebu, k'Nebu hlepimo brespristanka, Nebu darujmo nasce gliuvesni, Nebu posvetimo nasca pohotignja, *ibi nostra fixa sint corda, ubi vera sunt gaudia.* Dabiamiih Bogh dopustia.

PRIPOVIDAGNE V.

U NEDIGLIU III. KORIZME.

Erat Jesus ejiciens Dæmonium, & illud erat mutum.

Stasce Isus izgonechi Hudohu, i ona biasce nima.
Sveti Luka napogl. 12.

I. Naigore bichie xivota ovoga, i nai tuxnije iest bez sumgne bichie grisnika, koi ù svojoj dusci grih uzdarxi; alli ako od ovega nai gorega bichia moxese iznachi josc gore iest bez sumgnje bichie od grisnika, i grisnika nima. Veoma nesrichian bih doistine oni çlovik od koga na pogl. 32. od Svetoga Mattia sctimo da biusiga kragl vidio bez pirne hodichie zapovidi svoijm slugami daga rinnu ù tmaste, i strasne tmigne, *projicite eum in tenebras exteriores.* Alli u çemuse uzdarxi nesrichia gnegova. Jeda samo ù gnegovoj krivini? ne: iere znamo da mnozi, i za krivine pakasuse sahranili. Rechiuvam: uzdarxise ù muçanju od svoje krivine. Okriviga kragl, ere bisce seo za tarpezu bez opaza, i postegna liça kraglievskoga; alli on misto izprositi proschiegne, spovidaiuchi svoiu krivinu; osudu dostoinu svoim mukom potuardi: *at ille obmutuit;* kaxuchise ù muçaniu dostonij pedipse nego ù istom sagrisçegnu, ere biusi sagriscio,

Digitized by Google

scio, ostalasce gnemu uffanie od proschiegna u zapovidagniu od svoie krivine, alli muçechi porazi uffanje xivota svoga, i spassegna. Pridrazi ies velle vrataa kroz koia grih ulazi, alli iednasu sama kroz koia moxe iziti. Kad grisimo, otvoramo vrata paklenoi hudobi neka moxe ullisti, alli kad zamuknemo, zatuoramoih, neka nemoxe nigdar izitij, od ovoga bistra izgleda imamo ù lutrosgnemu Vangeliu od iednoga, koga biasce osvoila Napast, i ona nimha. U Vangelju jutrosgnemu progovara nimaz, i hudoba izlazi, alli u temu nie çudda; ono odsta hochiu dase iutroska çuddimo, ies kad nimihi govore, a neizlazi Hudoba: ere josc govoi rechisu nimih. Vidimo kakose to dogaja. Molim vas cuite pomglivo.

II. Nie kose vechie priçi Bogu koliko grisnik nim. Dostoinesu zato razbornoga promiscgliegna, riçi iutrosgnega Vangelia. Cuite. Spovidase u gnemu da Isukarst stasse izgonechi Hudobu: *erat eijciens Dæmonium*. Stase izgonechi? Ove riçi zlamegniuju da Hudoba neizide. uredah iz onega tila muçenoga na parvu zapovid Sina Boxiega. Dakle Svemoguchstvu Boxiemu, komu ni jedna stuar stuorena moxe opriçiti, priçiise iedna nimha Hudoba? Ieda Gospodinovo mogustuo nemoxe udiglie paklenu Sillu pridobiti? Nie to tako; nego za vuixbati nas, da za iztirati duha od muçanja hochiese jedna ossobita, i iaka Boxia millost, od koie millosti çinechise nedostoian tkomu drago svoiu krivinu tai, s'tega slidi, da velle ù riitko upravse pàka kaje, i skrusciva; i na svarhu smarti vikovicnom smartno ghine.

III. Daje Gospodinova zapovid od grihase izpoviditi, stuarie prem oçita; i kobi inako çinio uççiniobise odmetnik od Svete, i Katolicanske Zarkue. Alli iedaie dosta na koimu drago naçin izpuniti ovu toliko korisnu, i potribnu zapovid? Ah staxise Sveti Ambroxio vecchie od niki izpovisti, nego od istih griha, poklise, kako on govori, obrachia ù slavno dobitchie vraxie isto oruxie toliko jako nami od nascega Spasiteglia dano za porazitiga. *Remedium nostræ salutis fit ipsi diabolo triunfus*. Ere niki ispovidaju, i ù isto dobah ne spovidajuse, kad ispovidajuchise taju. Prava, i korisna izpovist ima bitti brez zatajanja, kako bih ona Svetoga Ivana Karstiteglia.

IV. Blusci Sveti Prihoditegl upitan, iell on Mesia od Boga, toliko vikaa prie svitu obechian. Veli Sveti Vangelista, da spovighie, i nezanika, spovighie da nie on Isukarst. *Confessus est & non negavit, confessus est, quia non sum ego Christus*. Koie ovo naçin od govorenja. Spovigie, i ne zanika, spovige da nie on Isukarst. Nu. Nebiasce dosta rechi: *Confessus est quia non sum ego Christus*. Spovigie. da nisam ia Isukarst. Koiaje bila potriba priloxiti, *non negavit* ne zanika. Iedaie saviscie ono: ne zanika? Ali ù Svetomu Pismu nie ni slova zaliscgnieega; i sctoje drugo zaklopieno ù naçinu ovakoga govoregnia, nego otaistuo, koie od ozgara vami reko, to ies dase niki ispovidaiu, a ù isto dobba neispovidaiu, erese ispovidaiu nikaiuchi, na taki naçin, oblaçe, i priobrazivaiu svoie opaçine da vechie obliçie od opaçinaa neimaiu, nego od kriposti. Ciuite govorimli istinu.

V. U Kgniga od Exoda na pogl. trideset, i drugomu: zborre meghju sobom Xidovi kakobi mogli imati iednoga Boga, alli za boglie rechi iedan kip koibijm misto Moisesa provodio po Pustigni. Cichia çessa prid Arona naglo pristupahu, velechimu: *Fac nobis Deos, qui nos præcedant*. Aronne, pokle Moisesa neimamo nitti znamo hochieli se k'nami opeta vratiti, a mi xelechi slidili nasce putovanje uççini ti nami Bogove, kojchie nami po ovoj neznanoj pustosci put ukazati. Aron koi biase poglaviza od puka, i naminisk Moisesou, ko nevidi imadiasce dase ostro opriçiti smionomu, i opakom pritagnu od onizih Boxjih odmetnjka? Tako imadiasce uççiniti. Nu scto uççini? Ciuite: Zapovidije puku da skupi sve xenske zlatne uresae, i da pridagn donesuih. *Tollite in aures de uxorum & filiarum vestrarum, hauribus, & afferte ad me*. Pridani gnemu raztopiih, i zalih iednoga junza. *Quæcum ille accepisset*, veli Sveto Pismo, *formavit opere fusorio, fecitque ex eis vitulum conflatilem*; Videchi puk novu slikku proglasie za Boga, i Aron sagradije Otar, i visce gnega postavie: *Ædificavit Altare coram eo*.

VI. Sada ia vas pitam daseie htio Aron ispoviditi od ovoga svoga dilla, ciniteli dabise ima od çesa ispoviditi, zajsto da bih. Spovidie spovidie svoju krivinu; alli çuite na koi naçin. Slazi z'gorre od Siona Moises

vas

vas rasargen, i oghgnevit suproch bratoyu sagrisegniu; kara ostro Arona; hochie pravednu osvetu. Vika: Arone scto ucçini? Na koiusi texku pogubu naveoovi puk. *Quid tibi fecit hic populus, ut induceres super eum peccatum maximum.* Odgovara Aron, ti vehoma dobro znasc, kolikoje ovi puk na opaka dilla prignut. *Tu nosti populum istum quod pronus sit ad malum.* Dodihomije pitajuchi damu la Bogove uçinim, koibiga po pustignih provodili, biohosam usilovan pogoditmu, *Dixerunt mihi fac nobis Deos qui nos praecedunt.* A kojesam zlo uçinio, akosam rekao, ko ima zlata daga donese, donilisuga, stavlosamga ù oghagn, iz iscioje iz gnega ovi Jugnaç koga vidisc: *quibus ego dixi quis vestrum habet aurum & dederunt mihi, & projeci illud in ignem & egressus est hic Vitulus.* Koiaie varst od izpovidi ova? Scto velis Arone? Nisili ti zapovidio sve mnostuo dati zlato donese, i od Xenskoga uresaja scto drugo mogase izichi, nego iedan laxivi Bogh, iedan prokleti stup, komu klagniaiuchise puk, imagiasese od pravoga Boga odmetnuti? Nisilimu ti sagradio Otar, postavioga svarhu gnega? J kako Boga proglasio? Dakle kako to sve mukoom pokrivasc. Ispovidi Aron, i zanika spovidaiuchi, ere metnu na puk svu svoju krivinu? Sctovamse çini ovake ispovisti. Cistieli duscu? Ovizim izpovistima govori nimaz, a hudoba neizlazi, ereie nimaz josc govorechi.

VII. Ah dabi Bogh dao da nie, i danasgni dan ovizi ispovisti, oni psuie, prokligna, rigga otrovi iz ustah, a paka veli da od gnegove rasarxbe biboje uzrok tuja chiud opaka, illi svevojnost od diçce, illi neposluh od sluxbenika. Oni drughi, i ona druga veli marmosciasam varhu moga izkargnega, allimie bilo nisto opovidjeno. Kupovasam, prodavasam, alline zinim dasam darxan vratiti istah, ere tako i druzih çine. Bilesmo napastovane, one vele, alli ne od nasce voglie, takaie zgoda bila dasmo popuznule. Ovosu ispovisti koje taju, ne koje ispovidaiu. Nim govori, a neizlazi hudoba; pacese vechma u tuomu sarçu utvardiva. Okrivi, okrivi tebe u tuomu hudobskomu proklignaniu, okrivi tuoju opaku chiud, koja cinih da inom neuxivasc, nego po skupchina, i posidami tuie stuari protresati; a tuoim opaçinam diçitse kako slavnim dillima, *gloriantur cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis.* I doghiese joscna to, da nikj sramuhuse nebiti nesamni, i bezoçani. Okrivi tebe koi, illi koja drugo neuxivas nego tuoim jezikom, ko britkim macem svih stranaa brez obzira sichi çast tvoga izkargnega: kolikobi boglie bilo dase imaiu bistrie occi za paziti vlastitte gnusobe, okrivi, okrivi tuoju lakomost, koja xegne scto nie posiala, koja cinih da kratis platiu Siramasima; a nemoite nighdar rechi tako druzi çinne. Recitemi imali biti nami zakon razlog naravni, i zapovid ovega Isukarsta; alli izgled od onizih, koji tiraju put od svita ischiechienoga, i opakoga. Niki çinimise da darxe dase Isukarstovo Vangelje moxe prominiti, kako izvanstine, i novi naçin od haglina, i tako govore, takose u Franci çinih, tako ù Napuli, tako ù Rimu, takoje Mletaska obiçai. *Nemo potest praescribere veritati, non spatium temporum, non patrocinium personarum, non privilegium nationum.* Nüedna zla, i opaka obiçai jakaje za nami zakone razvarchi. Vidichies hochieliti pomagati, prid strahovitim sudom ovoga Sudza rechi, takosu drugovijhje, takosu druzhi uccinili. Alli s' drughe strane govorilise, takose çini ù Rimu, tako u Napuli, tako ù Mletzim gdih toliko gliudi plemenitih, toliko plemenitih xena Bogu pridanih, pravisu Isukarstovi naslidniçi, i ù srid Svita, ù molitvam, ù postima, ù dillima od gliubavi prema Bogu i izkargnemu. Zastose neslidi izgled dobar, a zlose slidi: recimo istinu hochiemo xiviti na nasc naçin, i zato hochiemo tughijm krivinamih nasce zlobe obsiniti. Okrivi, okrivi tuoju slobodu bez stida, tuoje naghlosti bezredne; zasctose tuxite da vas parli oghagn k'omu kako smamegn Lieppir, koi oko smartnoga gnemu plama obletivu, vi pristupate. Vi, vi iste, vascim zlatnim taschinami, kako puk ù pustigni, tvorite vami kippove, koje ako nebudete smarviti za ustaviti Boxiu rasarxbu, bichie oni vami provodicci, alli za vasc vrimeniti, i vikoviti ranap. Okrivite, okrivite vas, i nemoite vasce zlochie pozlatiti nego odkriite ranne od vasci dusaa duhovnim liçnikom nektaiu izvidaju, i liçe, inako pokrivene usmardichiese. Okrivite vas, innostrane obicaje, illi scto drusi çine,

Digitized by Google

na, vas nemarlschi, ere od vasci a ne od tuhih griha imate datti Bogu razlog potanko; paceh reko zlo, i od tuhih griha imate Bogu dat razlog. Ciuite govorimli istinu.

VIII. Jest jedna varst od krivinaa, od koise mallo çegliadi ispovida, allibih imali varhu gni jako promisliti; ovosu grihisi od nepomglie, koje stoje u propuscenju od darxanja pod koje nas Boxiih zakon podlaga. Varlose imamo çuvati od ovizih krivina, ere uzdarxechise ne ù çigneniu, nego ù propuschieniu, lasnose od gnih nehaiemo. Iedno uboistuo, jedna lupexchina, jedno hotinstuo kaxu on çias svoie gardno obliçje, ako nechiemo navlas occi zaxeti, alli od onizih krivinaa kojese uzdarxe u propustanju od nascega darxanja, zuane od Bogoslovaza, *negationes actus positivi præcepti, & debiti*, malose stavjamo, i magnese boimo, i darxanismo od gnise kaiati ispovidatijh. Ciujte Svetoga Davida jegled od Prorokaa kako gorko plaçuchi k' Bogu vapij, *ab occultis meis munda me Domine, & ab alienis parce servo tuo*. Gospodine od skrovitih meni krivina ocisti duscu moju, i tughie krivine prosti meni. Akosu tughi kakose imaiu Sveti Pokornico (prostit tebi. Molesu odgovara, ere biusci darxan nisamjih ù druzih zapricio.

IX. Odviciuiee dakle ako moxete grihe od propustenja od onizih roditegliah koij nehaiau obaznati dilla od svojih Sinovaa, i k'chiera. Kakose mogu velim opravdati prid Bogom od tolika nemiloga nehajstua? Iesuli diza ù kuchi, illi izvan kuchje, s' kimsu, ghdi jgiu, ghdisu, nemisle, nemate. Ah placivo nehajstvo! Ah nemile neponastuo! *Non patres sed peremptores*, niste Roditeglii, nego uboize, vika suproch vami Sveti Bernardo: *Maiorem asinorum, & equorum curam habemus, quam filiorum*. Vechjase pomglia ima da ne poghine jedna rutina od kuchie, vecchia pomglia od jedne xivine, nego od poroda Sinova, i k'chiera. Nu buduchi ovo stuar prem potribna, pustiteme molimvas, da visce gne malo probesidim. Ciudna stuar, cinese zaviti, cinese molitve, za stechi dicu, akose razbole koie predanie, koie bi nuchje, koiali pomglia da ozdrave, da nebudu martui Boxioi milosti, dase odrane kako karschiani, poscteni, bogogliubni, u straby Boxiemu koie neiaistuo, koja nepomglia? A nemislite da ovoje kuxni uvir, i jezer od svih zalaa i otrovni koren od svih opacina, stega, stega dicza rastu Samovoglni bezocni, ne bogomili, stetni kuchij, i opijni. Ieda umi progovoriti ono Dite, i nepostenee ricci, i proklignania rigga, a Maika misto o mlatitimu zausnizu, celivaga, misto popasti biç, smiese Nie stvari koju toliko puta priporuciule Bogh ù svetomu Pismu, koliko dase imaju diza iz malana pedipsati, i viale gnih otvoriti dobro oçi: *ab infantia assidua illi flagella*. *Ab infantia*? Iz malana? Ah Ove oviio svit mahalano ostar. Nie moj nego Gospodinov, ali nemojtese paka tuxiti; takoje *ab infantia* od distinstua, od distinstua, ere dub koga pustiso da krivo raste nechies mochi kad bude iur çvarst, i velik upraviti. Ciuite ù deretomu poglavju od Svetoga Marka setimo, da nebihain jaci Apostoli za oslobodit od xivexiu Sile onega Mladza, nego bih od potriba megnatuo Sina Boxiega, koi za ukazat nami ovu istinu kad Otac xalostan, i tuxechi sovede prida upitaga Spasitegl koliko vrime bihase da Vrag takò dnoga gnegova Sina muciase, *ab infantia*, od distinstua, tuxni Otac odgovorimu. Iz malana, od distinstua, dakle ni çudda da zaocetiga iz paklene vlasti, nisu oblazili Apostoli, negose hochje mogustuo od jednoga Sobstua Boxiega za oslobodit ga. I ko ima datti Bogu razlogh od tolikih bludnostih, psovaka, sidnostih, i od ostalih priteski grihaa koieche ono dite ucinit kad uzbude udrastlo; nego Roditegli koji razblude, i i razpuschiniu kadsu mahalani. Ciuite, çiuite scto Sveti Naucitegli jednimi glasom vaphe; *omnia quæ derelinquerint filii, de parentibus exquiruntur; qui non erudierint, neque corripuerint*: sve scto Diza uzbudu zakrivit krivinaie Roditeglia, i od Roditeglia pita razlogh Bog, kadih neuvixbasc, ni pedipsase, koie darxan zabranith krivinu, a' ne zabranuje, krivinu zapovida: *qui non vetat peccare cum possit, jubet*.

X. Ah koliko Roditeglia, koji na Svitu bihaju zignani bogogliubni, i dobri, nachiese na sudu Boxjemu, meghju kim? Meghju proklignaocima, slinicima, osvetiteglima, kamaniciima, bludnicima, hotimcima,

ma, ieda jere oni sobom tuorisc take opaçine? Ne, ne. Nego ere nehajasce pogubitij u Simenu; u Sarcima svoijh Sinova; i k'chieraa, koij za to poçesce iz malana biti zli, izidose gorri, stetni sebi, i druzim. *Omnia quæ deliquerint filii de parentibus exquirantur: qui non erudierint, neque corripuerint.*

XI. Ah otvorite occi pridraçih, nemojte za grihe od vasce kuchne çegliadi navestiti na vas visgnu ossudu, i pedipsu. Zato kad Dizasu josc malana, uvixbaitei, ucciteih, daitelm dobre svitte na vrime da imaju visie gliubiti Bogga da svarha od jednoga karstianina nie uxivati taschine od ovoga kratkoga xivota, nego sahraniti duse, nego sluxiti Boga, za paka uxivatiga ù vrike, da naivechie zlo iest grih; i zatosé od griha, velle vecchie, nego od iste smarti imamose ukloniti. Ovake svitte, ima jedan Otaz, jedna Majka ù sarçe od svoga Sina; i kchiere usaditi. Tako çignase Sveti Tobia svoim Sinom, *Filii mi cave ne aliquando peccato consentias*. Tako Sofia matti od Svetoga Clementa Hancirana imavsci poxudu da gne Sin bude muccenik Isukarstov iz poçetka gnemu pripovidasce slave od muçenika, i s'tizim svoju poxudu steçe. Moabilia Matti od Svetoga Edmonda Biskupa od Cantuarie posiudi dabi gne Sin bio divaz, i zakoponukajuchiga ona iz pocetka na ovu Angeosku krepos zgodise kako ona tihasce. Aleta Matti od Svetoga Bernarda xeli dabise gne scest Sinovaa posvetili Bogu, i takoijh uglavjase, kolikoje tast ovi Sviit, i svi scest izidosce Redovnici. Mogobi josc sto izgleda od ovizih vami potuarditi daje obiçajno da Sinovi izidu, kakoveij Majke hocchie iz pocetka.

XII. Occe nitisam ia Dumna, ni moja kuchiaie Manastir; dobro, alli budi kuchia od Karschianaa; ako ti hochies daie pako misliti. Ovoie posso Nauçiteglia, i od Otaza Duhovni. Dobro budi ovako. Alli sctabi bilo kad Roditegli nebi oni uççinili stosu darsani, ter nebi pustili daga na gniove misto Navçitegli cinee, illi Occi duhovni. I od ovoga nehajstua, od ovoga nepomstua kose skrusiva, kose izpovida? Nu akoje danasgni dan toliko nehaistuo oko Sinova, kakochiese imat pomglia od Ditichia, i Sluxbeniza? Tolih darxite da pomglia josc varahu ovizi nelma vasc utischiti pod smartni grih na taki naçin, dase samo krivine od vasci Sinova napartichje vascu duscu, nego josc od vasih mladjih, kadji vasce nepomstuo uzrokuje? Spovidateli ove, i ostale grihe kako imate? Ia neznam. Dobro dobrosam reko ù poçetak dase nika çegliad izpovidaju, a isto dobba nezpovidaluse, ere isipovidaluchise taie ostabise imali ispovidati, a zato nimaz govori, a hudoba neizlazi, koie iest ono çiuddo od mene vammi ù poçetak dachietega viditi obechiano.

DRUGHI DIO.

XIII. Svarscisam Prediku. U Sridu Predikachje bit korisna, doghite. U drugu Sridu nisam mogo. Bog zna dase trudi za vas sluxiti, ida izvadite koris.

XIV. Occe pocekaj mallo, hochjemo da nam obdriscisc jednu sumgnu. Dobrovoglno reçite. Occe dobrosi reko da ispovist kojase taj nie korisna, nego sctetna, ere hudoba nima, utvardujese, a ne izlazi, a paka hochiese osobita Boxia millost za hudobu istirati kako jutroscgne Vanghelje ocitto kaxe, zato ispovitist ima biti kakoje ucini Sveti Ivan karstitegl, koi ne samo spovidi, ma nezanika da nie on Isukarst. Inako nim govori a hudoba ne izlazi. A sctoje gorre. Mi isctemo navlasc josc ispovidnike nime. Dostaje da otvoru usta za rechi one rici od odrisçegna, alli za boglje rechi za svezati sebe, i pokornika. Nemoite to rad Boga. Ispovidnik neima samo cluti, nego josc govoriti; Ereje Ispovidnik Namisnik Isukarstov; i u onemu pristogliu Boxjemu, jes Sudaz, Liçnik, i Svitnik. Za ovo ispuniti, potribnoje daie knixevan, daje mudar, i da necchje izgubiti svoju duscu. I zato Duh Sveti po Zarkovgniaku u cetvortomu poglavgliju, govori: *Non confundaris confiteri peccata tua, & ne subijcias se omni homini pro peccato.* Tojest nemojse zastiditi ispoviditi tvoje grihe, ispovise od gnih, dalli ne svakomu Cioviku; ere ako svakomu Cioviku bez primine buddetese ispovidati moglobivamse lasno dogoditi, sctose dogodi jednomu Vlastellinu ù Italij.

XV. U

XV. U jednomu Gradu od Italie nahodjáscese jodan Vlastelin koi imajuchi velle griha u dusci svoioj nemogasce nachi Ispovidnika koibiga lasno odriscio. Na svarhu iznaghje jednoga na svoj nacin, koiest nima. Zgodise da biusci iedan put večerta s'Ispovidnikom, i ovi vratiose u Manastir, pade mallo poslje kapglia vlastellinu, i umri. U isto doba dva vraga uzevsci oblicje od dva ditichia [illegible] naibarsce onoga Redovnika velechimu Gosparseie razbolio, stoi zlo, tarçi daga ispoviesc. On çias ispovidniki odtide i kad biaovi za uziti u kuchiu, eto vidi Vlastelina suproch gnemu na varh skalle, u hagline domachine obucena, i çinechi dagaje za scialu zovnuo, reçemu, sctosime trudio u ovo doba bez potribe? Kako bez potribe Vlastelinmu odgovori ja nemogu stati gorre [illegible] ersam osudjen u Pakgljene mukke, eresamse za toliko godiscta zlo ispovidao. Nu eresi ti sakrivio zajedno samnon, lasno odriscivajuchi, i nisime karo za moje grihe, i imasc zajedno samnom podnit, i pedipsu. Tad ona dva ditichja, kaxiuchise slikom koi biahu, jedan jednoga, a drughi drugoga metnusciih na rame, odnisceih u pakgljene propasti, tako da ni telessa gnihova ne naghioscese.

XVI. Eto nascto naveghia dusçe xalosno ispovidagne griha brez primine od Ispovidnika. Buddivam usvisno. Nemojte dase i vami dogodi scto i reçenomu vlastelinu. Radite joscter da vasce ispovidi ne buddu polovne kako Aronove, dalli kako Davidove. To dobro govorite; i [illegible] josc rekli Occe; da neimamo [illegible] kako Aron, Aron obori krivinu na Puka, a on ucini, a ne Puk laxivoga Boga, a paka tihlascese ogovoriti prid Moizesom, tako kadagod i mi cinimo. Iste nasce tasctine, našca sloboda, nasca necistochja, ludose smiati, ludo govoriti, otiti gdie stupiza zapeta; kad to poznate, a vi stavite opazu çuvajtese, svitujtese; nemojte otiti prid ogagn, ere akovas nechie uxeqhi, razgriachievas saviscе. Ah dabi i Bog da dase tako usdarsimo, da ne pazechi sctose drughovje çine, dilujemo dobro! A da znasc kakoseje prie xivilo u nascemu Gradu, Xenesu stale saragnene, a ne kako sada noch i dan po posidama. Vidisc Occe dasmo zapantili [illegible] leko. Veselimse od vasce bogogljubnosti. Zatom daste vi goruchi za sahraniti vasçu dusciu, da sada o tomuse u Zarkvi zabavgliate, i alli o tom i misliте i doma, i reçite onizim, koji nisu bili na pripovidagne, xa sctoste sega jutra ciuli, i zapantili od ispovidi, i od gnie izvarsnosti. U sarzu sahranite ove prem korisne istine. Joscje prem koristan oni Svit dase ima imati pomgna od diçe, i od mlagih. Velike hvale jutroska, kud kuciaju ove rici. Sumgna koju imate Occe jest dasmo darxani pod smartni grih imat pomgnu od nascih sinova, i josc suvisce mlaghih, u tenu çininamse dasi mallo stanascan. Nisam ja reko da na svarhu bichje sctogod suproch Pripovidagnu. Dragomje ciuti vasce razloghe. Ja vami odgovaram da nisam nighdar imo taku narav, i obiciaj za govoriti daje smartni grih, scto ne govori Sveto Pismo doje smartni grih, illi Sveta Zarkva, illi Naucitegli naiknixevnii. Paceh ako jedan Naucitegl govori dase jedna stvar nemoxe uciniti bez griha, a drughi dobar Naucitegl, dase moxe, jachiu rechi dase moxe, ere nechiu podloxiti pod smarti niedno cegliade kadse moxe. Allivam opeta potvarghjujem daste darxane pod smartni grih imat rasloxitu pomgnu od vascih Sinova, i mlagih. Ne govorim da moxeteih ciuvati od svih griha, alli od mnozih moxete, i darxani ste, i zato govorim razloxitu pomgnu. Porazgovarajmose [illegible] stavgljaju ovi dogagiaj. Jedna Xena izna [illegible] osobito Cegliade gnin gledajuchi upastichie u smartni grih; vele Naucitegli da ako onoi Xeni nie tolIko mogno, darxanaje ne otiti u ono misto, gdi zna dase oni Ciovik nahodi, za [illegible] grih upade . . . . kakono ti istavgliase Pudarina [illegible] cjuva vinograd od Lupeza [illegible] on ostavglia basciinu, i svojom druxinom ide po arajdagnu; tako Bogaje stavio za Pudara od ovoga Vinograda [illegible] tvoje kuchie, od tvoje obitili i Dar[illegible] pomgnu. Zasctoq ne nastojte dase vasce divojçize buddu ispovidati, i priçestiti, da buddu pochil za çjuti karstianski nauk, za cinti Boxju riç, i urechi krunizu Gospodinovu, i vasce sluxbenice. Alli ove imaju nas sluxiti, i nan dopratiti na poside. Alli jedna ura nemoxese Bogu posvetini; a zili dnevi moguse potratiti u isprazni govoregnu, dabise [illegible] komedi mi-

sto

sto bilobi puno. A za ciuti ric Boxju nie vrimena, nie kad. Ah! Nepomstuo, ah nehaistvo prem nemillo za vasce dusce, i od onizih od koi darxane jeste imat pomgnu. Viraje jur potamnilla u vascim sarçim, nije iskro gliubavi Boxje. Occe toje Savisce. Nie savisce, takoie nie xive vire. Zatisnite usta Svetomu Pavlu, ako moxete, kogasu ove rici. *Qui suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infidelis deterior.* U parvoi pistuli *ad Timotheum*, na 5. pog. rezite, rezite daje moja tancina.

PRIPOVIDAGNE VI.

U SRIDU NEDIGLIE III. KORIZME.

Quare Discipuli tui trasgrediuntur traditionem seniorum? Non enim lavant manus suas cum panem manducant.

Zasto Uccenici tuoij pristupaiu pridavania Starih? Neumivaiubo ruke suoie kad kruh blaguiu.

S. Matt. na pog. 15.

I. Bilaie u suake dobba muisna, i mudra besida da snegh varh sobe ime stati, tko zna da occi nepriateiske gnegova dilla spomgliom razgledaiu, ere inako çestokratse dogaia, da kad magne misli nagese ulovien. Znateli? Zlobni Xidovi tolikosu Isukarstove Uccenike prosciali, tolikosu nastoiali da na sturbu, kako od starih naredba nepravedne pristupnike moglisuij obadati. I akoste xelni obaznati kojaje ona krivina za kojuijh potuorajue rechiuvamie. Potvoraiuji, ere nehumivaju ruke kad hruh blaguiu. *Non lavant manus suas, cum panem manducant.* Scto velite od ove priteske krivine, ieli podobna od prikora? Ah uda Xudioska opaçino! dostojna one pedipse kojati i danasgni dan xestoko satire. Ah zlobni Farizei, vi krivite Isukarstove Naslidnike, siromasku çegliad kojase kad suh kruv blaguju da ruke nehumivaju. A vi koij ruke, tilo, i duscu kalovitu, i toliçim grisima smardechju za vas nehajete. Imate oççi od Orla, da tanke dlake u Apostolih gledate, i hochiete u istomu Sparsiteglju nachi krivine. A occi od tila, i od pameti zaximgliete za ne gliubitga, i za vasce opaccine neposnati. Takoje gliuska zlobba umij iz trave oxeti çemer prem kako Pauk koi iz istoga çuitchia, iz koga pomgliwe, i hitre çelle medene sladosti kuppe, i scisaju, on kuxnu, i smardechiu otrov vadi. Nieli ova ista zlobba koja danasgni dan varh suih zlobba na Svitu gospoduje gne otrovnim okuxegniem nahodechise suaki duor, suaka kuchia, suaki zbor, suaki posid, i josc ona mista ista disu çegliad kojase diçu Imenom od izvarsnosti. Cim suak tuja dila grize, i protresa, i u suakoj stuari uzrok od marmosenja s'cudnim smionstuom nahodi. Zato u jutrosgne jutro xelim staviti vam prid oççi veliko zlo, koje zloriçan jesik diluje, kaxuchivam da zajedno u isto dobba trojgau on smartno uvridja, tojest çegliade o komu govori, prid kim govori, i ko govori. Razgovor ovi bitichie velle koristan, molimvas çujtega pomno.

II. Daie privelika schietta koju zlogovornik nosi onomu o komu marmosi, ko moxe

xe recchi inako? er dixe neizmirno dobro, koje meghju suim izvagnim dobtima moxese na ovemu suitu stecchi, i imati, toles dobro ime, imaiuchise ovo kako Duh Sveti veli, ciniti vecchie nego kojemu drago blago, i bogastuo. *Melius est nomen bonum, quam divitiæ multæ.* Nu akoie lupexchina, kojase nemoxe tarpiti, akoje nemilla samosilnost vlastitomu Gosparu suoie imanie nepravedno grabiti, koja stetnia lupescina, kojali varlia samosilnost bitchie ugrabiti dobro ime, koieie od vechie cine dostoino, nego sua kolika blaga, koja zemglia, i more u suomu krilu hrane. Vecchio çigneno, nego isti xivot, pokli çegliad zdraghe voglie istu smart zagarlivaju, za çast neizgubiti, buduchi smart od çastih xestochia nego smart od tila. Zato nemoite çiniti da pravedna Suxana krivo obadiena kako hotimiça grozne suzze niz occi proliva, vruchie uzdahe brisna, i xalosna iz duboka sarça podire; er ima bitti xivotom zastaviena; ne neplacca ona zato velinam Sveti Ambroxio, gorko plaççe, ereje gne dobro ime iur pomarçalo. *Ploravit itaque cum sibi crimen obijceretur, non mortem deplorans sed castitatis calumniam.*

III. I na koju suarhu Duh Sveti zlogovornika zaziva imenom od uboiçe. Na koju suarhu iezike zlogovorne zaziva imenom od maçça, imenom od Britte, imenom od Srile, nego za dat naznanie gliute i smartne ranne koje tako iezik sarçu nascega izkargnega uzroççi, i xivotu toliko plemenitu gnegova dobra imena, gnegovo çasti. Pogledajmo mallo jeli ovako. Stuaglienoje ono çegliade, oni Vlastelin, oni Grajanin, erbo uboghe svoijm blagom pomaga: Alli velli oni drughi, ia koi gnegovo targovanie dobro poznavam, nedarxim da zadusbinu çini, tuie vrachia. Bessidise na onemu possidu da ona xena sbogoglinstnom suoi xivot provodi, alli veli ona, vi neznate gne mladost, gne predgna godista. Budi postena kolikose hochie plemenita ona kucchia, nista nemagne zloban iezik retichie da ona vodda kojase sada bistra kaxe suoi poçetak iz blatta kalovitoga potexe. Nieli ovo pliniti naj vecchje i naj zignenie blago nascega izkargnega? Nieli smartno ranitiga? Nieli draghi xivot gnegova imena poraziti? i lupeschjna toliko prokleta, i ubolstuo toliko nemillo tupichiero velle krati zasto? za scjalu, i smij, za veselo trajat vrime, za nestat zaludu. Mise iexîmo ruke u tughiu karvu omastiti, a tughja dilla, tolu cjast gorremo pasah darpimo, i razkidamo. Ah pakleni iezîçe, ieziçe ubojni, ieziçe vraxij.

IV. Vraxji doistine, er da nebi sve sctoie pakleni sarda onim iezikom vladalo, nebismo naçine toliko hitre za tuju ciast sharati, i satarti. Sluscaite, sluscaite kojimase imbam sluxe. Vechie krat za neoçitovat suoju otrovnu nenavidost poçmu hualiti iz daleka ono çegliade, alli Boghte oslobodio od takih fala. Vele ona Divoiçiça, ona puçka, ona Vladika kaxese postena, mudra, spametna, alli stavilasamse muçatti; ah huale hudobske, nisuli ove huale prem kako haule od oni magioniza od koise povida da samom hualom mlagiano çeddo ureciu, i ubivaiu, tako Duh Sveti veli: *in ore stulti est virga incantationis.*

V. Alli naivechia gniova hudobska hitrost koiaie, les ukazati za velike stuari diobne, i mahalane kako çineç nika zarçala u koje Komar nai magni oçimase nai vecchi Orao kaxe. Alli sve kaxe sctoje gore, *servata similitudine in pejus.* Plinio. Bitichie u sebi xivo, i otreseno ono çegliade, i etoti u onemu skupu daie razbludno, oni schiedi suoje imanie, nie blagodaran, govore daie lakomaz, da pie karv od siromaha. Vartese oko one kuchie, etose nike kunu dasu vrata svakomu otvorena. I ako nie vraxji naçin neznam koichie drughi bitti. Prem ovako uccini hudoba snasim parvim Roditeglima, koim blasçe Bogh zapovidio da nebi okusili zabragneno vochie, hudoba izvadilaie iz iste zapovidi uzrok za dat Evi razumiti da ono zabragnegne biasce brime prem tesko, da Bogh biasce zavidnik, i da nebih smartim pedipsa kako biasce gnima napritio. I scto zinite da lasnoie poslie izkargnega vratiti dobro ime, gnemu ugrabjeno? Ovoje stuar savisie muçna, zasve da çegliade stavia na to svu pomgliu prem da nato nastoij koliko moxe.

VI. Thi Moises dat naznanie Kragliu Faraunu da on biasce pravi sluga Boxih, i na ovu suarhu scto uccini? Varxe na tle scibku koju u ruci darxasce i obratie u zmiiu strahobitu, alli poslie obratie iztanovice u scibku. Tisco ovo isto diuddo tuoriti Faraunov çarov-

çarovnici, alli nemogose, erbo premda oni obratisce suoie scibke u Zmie, nebise poslie, moguchi obratiti iste Zmie u scibke, nego Zmie ostasce Zmie. Jestelise stavili dokle moxe dopriti udobska kripos? moxe od dobra ucciniti zlo, allitì od zla ucciniti dobro nemoxe. *Potuit ex virga serpentem facere; virgam autem reddere serpentem non potuit.* (Origene). Mochjete ucciniti da onih milostivi clovik, da ona bogogliubna xena, ko strasivi Zmaj ukaxese, alli hochieteli mochi poslie vratiti gnima svoje parvo oblicie, svoju priliku? Lasno ucciniti dase cegliade, posteno ukaxe neposteno, alli kakochiete poslie ucciniti dase ukasce opeta posteno. Ah koliko dobrovoglno tuja zlochja virujese, i zato ko nevidi kolikoje musno zadovogliti nascemu darxanstu; i nadoplatiti schietu od dobra imena izkargnemu nascemu uccignena; *potuit ex virga serpentem facere, virgam autem reddere serpentem non potuit.*

VII. Alli prem daie velika ona schietta koju zlogovoraz nosi onemu, o kom govori; nista nemagne veleie vecchia ona koju cini cegliadetu prid kim govori; cim onoie sceta od dobra imena, ova od dusce. Slusaite, illi on prid kim marmosise cegliadeie bogomillo, illi hudo, i opako, stco odgovarate? cegliade budi opako: a kolikochiese dakle obeselliti, koliko uzradovati, videchi da ima druxbe u zlocinstvu; i smichie za to goreh dilovati ù naprida. Da oni, prid kim govorite, cegliadsu dobra; scto darxite da nemoxeteim lasno bitti uzrok da izidu nai gorih? Vise varate. Ohi grih skrovan, i [illegible] blasce kako kuxna haglina, koja zatvorena [illegible] onemu samomu koie hrani; alli iznesena na duor ticzana od druzih suoju otrov po suemu Gradu plodi, i rasipa. Ko marmosi dobrih ucci zlo dilovati prid kima gavori, ere dixe grihu koprennu od srahama, koje kako jedna uzda ka nas od suih dillovanjh uzpreghniva? Oni Mladaz, ona xena, cuje tebe ghdi spovidas neznam scto od onoga cegliadeta i ureda u suomu sarçu govori; dakle nie velika stuar sagrisiti kakosam darxala zignia da nebise mogle tuoriti take zlochie, alli vidim sada da nie tako. Zasto dakle nemogu popuznuti i ia? Ah da nebi tako bilo kako la govorim. Ovoje iedna istina koia nelma potribe da bude s'izgledom potuargena: stuarje suaki dan s'pogubom savisie od mnozih kusciana.

VIII. Da akovas netrasci toliko zlo, tolika schietta koju druzim marmosechi cinite iedevas uzpregne, i pristrasci zlo koje vam istim uzrocite. Kojuli vechiu pogubu vam istim moxete graditi, nego ucinitse ossobitim nacinom prid Boggom marzechi. *Detractores Deo odibiles.* Buduchi marmosenje krivina sasma chiudi Boxioj suprotivna, cim Bogh prem musno nasce potajne zlobbe od kriva dokle xivemo. *Valde difficilis & ad publicanda occulta nostra crimina.* Veli Sveti Tomas. Vigie on nikada Sina Razmetnoga koi mladan, i okostan cichia glada tresuchise od zime, iedva xivgliase; nista nemagne parva gnegova Boxia misao iedu bih pokripitiga iezbinom; jeda bih sgriatiga? nebi, nego hoditga. *Cito illi afferte stolam primam*, neka nitko (kako veli Sveti Petar Grisologo) videchiga tako gola nebise gnime porugo. Na isti nacin, pokri on golotignu od one prigliubodivniçe koju netie pokarati pria negose bihaiu odilili suih koliçi obaditegli. Scto vechie? htie pokriti golotignu od suoga istoga izdainika, cimga neti, ni istim suoima ucenicima ocitovati. Kako dakle nechiete da Bogh marzi na marmositeglie kad ovi iosc pomamchaniu unutargna, i skrovita od izkargnega suoga odkrivaiu. Marzi na gnih nacinom ossobitim nie sumglie, nie ne, *detractores Deo odibiles.*

IX. Nu pitam vas jeda vi darxite daie vasca kripost ako nisu u vami ona pomagnkania koia u vascemu izkargnemu nahodise. Sve sueje Boxia milost, sve gnegov dar sve gnegovo dostoianstuo. I vise zato imate na suim ponositi, zato suih gristiti, i pogarditi? i scto ino moxetese nadati od ove vasce oholosti, nego da Bog odmakne desniçu suoju koiome vas uzdarxi, i pravednim sudom dopusti da upadete u iste grihe prem da xestoke, za koje toliko gliuto i nemillo druzi karate. *Impius confundit, & confundetur.* Grisnik zazramgliuie, i bitchie zazramglien veli Bog: i takoseie u suako dobba zgodilo, alli budimi za dosta sctose pripovida na po glavju 34. u Genesi.

X. Blasci obaznali Sinovi Jakovglievi da mladaz Sichem Knez od Sichimiti, blasce ozquarnio clast Dine gnihove Sestre. Ruben

brat

Brat nai stari takom rasarxbom uxexese suproch ozquarniteglju da odluçi k'arvim huda smionika sramotu Sestri ucignenu oplakati. Iscto za so ucini: Pomirise sgnime; pokri za nikoliko vrimena ghivni plam kojimu u sarçu gorasce, çekajuchi zgodu za izrigati jed çemerni od osvete, koju na suarhu ispuni. Ere bivsci nasaco zgodno vrime, on sa suom brachiom, i mnostuom gliudij oruxani, nasarnu na nepomgliva mlaçca, issiçega u sto dila, i neozadovoglian od tega, vas gnegov grad razori, i razrusci da kamen, varh kamena neosta. Tko dakle biusci ovo ovako, nebi zinio dio Ruben imese stati vehoma varh sebe za ne ognusitise onom krivnom, koiu biasce on toliko marzio u drugomu; i nebise vi josche rai [illegible] obranite gli tako [illegible] od istochie [illegible] vim cistij, od jagnac [illegible] sa [illegible] civite, civite scto bez [illegible] da se [illegible]. Ucchni grih gorsih stoputh nego bih oni koi on biasce kudio u Sichemu [illegible] rieti. Usudise teghnut drugu zhego vlastito ga roditeglia. *Ascendit cubile patris sui.* Oivokje oni Ruben koi biasce toliko viko, toliku buku uççinio suproch grihu tuorenu od iednoga plaha, ili mosvisna Mladichia; i od kudie ova promina, od kudi tako bih, doge Ruben na ovo sagrisenie toliko hudo, toliko gardno, ere kako veli iedan razumnik, na Sichemu netisè smilovati, nego thie osauetom glasovitom prid suim svitom osramotitga, i zato Bog dopusti da on nakom malo vrimena u gorri grih upadde.

XI. Dovedimo ovo na nasc nauk. Vi nemillim jezikom vascega izkargnega darpite, za çich iedne slabosti, za çich ludosti, na kojuseje on popuzao, i nievas strah da Bog pravednim sudom pusti da upadete u zlobbe velle texie, velle vechje; vami ovo ostavjan da razmisgliate. Kobi rekao da Jeu Kragl Izraelski koi hualjenom rasarxbom sue kolike Otare laxivi Bogova razori, gnih opake Redovnike satirisa, imascese poslie stupim hudobskim klagnati? Tkobih reko da isti Salamun, velim, kojih upisa toliko mudro suproch taschinami, da xenske gliubavi imasce poslie upasti u onu istu mrixu koiu on biasce druzim ukazao, nekabise suak od gne çuvao, od gne pobighnuo. Nemoite, nemoite zaniti daste iur u Boxioj milosti potvargieni, da nemoxete vech sagrisiti: ieste iostera slabi, iosc padglivi, iosc nejaki. Paçe velle krat ko od druzi marmosci gorie negh oni, o komuse marmosci, buduchi obiçajno slim od sui zlo govoriti, sui huliti, sui pogarditi, i od drughi sue misliti sctoie nai gorre. *Stultus cum ipse stultus sit, omnes stultos extimat.* Mhanitaz bivsci on mhanitaz, veli Duh Sveti suakoga cini daie mhanit.

XII. Alli cuiem ghdimi niki veli, Occe ia na zlo dillo marzim, uklonio Bogh da govorim za marmositi, govorim za poxudu od dobra. Veselinse cich tuoie kriposti, cich tuoie izvarsnosti; nutni reci malo; imasli istu poxudu dase nebude ni u tebbi, ni u cegliadi od kuchie tuoje nachi niedna stuar dostoina od pokarania; alli samo imasc occi od Orla za gledati tuia pomankania, imasc hoghien iezik za parliti izkargnega, i zdrusctuom [illegible] slipoi za tuoje, i od tuoje cegliadi krivine [illegible]. Oni tuoj sin, ona tvoja kchi i [illegible] vasseg ctanih velle gore i ne progovorisc; i ovose moxe zvatti poxuda od dobra, onxaza prema opakom dillovagnim? ah dignimo ko snasci haglina, i nehaimose stuie hodichie pra hotrestiti ako nechiemo u vike poghinuti, uzpregnimo iezik, uzpregnimo iezik s'koim iskargnega nascega toliko nemillo uvridiamo, i nami visgnu pogubu uzrocimo, potexuchi suproch nami Boxiu rasarxbu nesmiglenu. Alli ovo vigimo boglie u drugom dilu. Pocinimo.

DRUGHI DIO

XIII. Hochiu virovati da sui kolici, koiste ovdi imate u ustima iezike od krotki Golubizaa, a ne od zmiaa, i daste sue milosardie, i slados za opravdati dilla od vascega izkargnega; alli drughe strane znam daste od gliuti, i ottrovni marmosenjih zločinja prem opiena; ah dabismo razmiscgliali strahovite pritgne Gospodinove suproch marmositeglima prem mallo, paceh nistabismo od dillima izkargnega nascega besidili; ciuite Boxje riçi i tresitese. *Cum detractoribus ne comiscearis, quod non repente consurget perditio eorum;* daie vlastita pedipsa od zlogovoraczaa smart nenadna. Znateli kako suarsci

suoi xivot Datan, kako suarsi Core, kako Abiron svah troicza zlogovorni pogarditegli Moizesovi. Otvorise zemglia, i tu takoj xivi proxdire; i sui kolici oni koi suproch istomu Moizesu u pustigni zlogovorisce, koju suarhu imasce. Skocci na gnih iznenada strahovita Voiska Zmia, i Zmaia okgneni i mnogo tisuchia od onoga puka u mallo vrimena strati i porazi. Vidite dakle da nisu izprasne pritgne koije Gospodin Bogh navistie marmositeglima.

XIV. Alli hochiu dati Bog dopusti vrime od pokore, o iezice zlogovorni, recimi skojmchiescse smionstuom na ças od smarti utecchi Isukarstu za od gnega milost, i proschienje od tuoij krivina primit? Nisili ti bio toliko nesmiglien, toliko nemio da nisi nigdar prostio svomu Iskargnemu, negosiga svegh na suakomu possidu, u svakomu skuppu spondsitim holostim potlacio i darpio? strameje, strameje da nechies tada ni ti milosardje stecchi, ukazaoje suegh Bogh da on nossi osobitu omrazu marmositeglima. Darxim daste ciulli koliko moguch biasce prid Bogom. Moizes za utaxiti gnegovu raxarxbu suproch grisnicima, nista nemagne, kad hti on za Mariu suoiu Sestru gubom pedipsanu, umolitise nemoxe nista izprositi; ali zasto? ere Maria biasce suproch istomu Moizesu marmosila. Ovoje sto ia govorim da uzrokuje marmosenje. S' razlogom temeglitim zato meneie strah da nechiete umiruchi imati ricih za pitati proschegnie od oni krivina, koje niste umilli potarpiti u vascemu izkargnemu. Takose zgodi jednomu neerichgnomu Redovniku, stasce ovi za umriti, i ponuccajuchiga s' vruchiom gliubauim oni, koi okolo gnega stahu dase uzda ù Boxie millosasgie; koje millosargie (on zavapi) nie ne milosargia zame koi nisam ima millosardje od moga izkargnega; potomtoga izplazi iezik, i recce: ovi iezik menejie ossudio, ovi iezik skimiste mene culli suditi druzi ovije sada uzrok da budem u ponore paklenę sunovrachien. Tako recce nesrichni; i dabise occito poznalo da s' ossudom Boxiom biasce na ovi nacin govorio, otecemu ureda tako strahovito iezik da nemoguchiga vecchie sebi potegnuti pocce mukat, i zaviat ko ragnena Zuir i tako po prixestocima mukami izdahnu. Scto velite à cinilise vimmi dale mudrost stavitse na taku poghibio, to cichia neuspreghnuchia od iezika? soto velite, nechiemoli ovoga iutra stavno odidciti nastoiati u nepridama nas a ne protresati tuja dilla, imajuchi mi od nascih dilla, a ne od tuih prid strahovitim pristogliem ovoga Isukarsta potanko razlogh pridati. Ah zagarlite zagarlite molimvas ako vasce dusce gliubite spaseni suit koinam Duh Sveti podava, velechi, çiuvajte vasce iezike ako xelite cuvati vasce duscu od tiskochia, *Qui custodit linguam suam, custodit ab angustiis animam suam.* Lipe rici, i dostoine da budu ù suaciemu sarçu usadiene, i udigliane. Ko cuva svoi iezik, çiuva svoiu duscu od tiskochia. Ako uzbudemo na ovi nacin ucciniti, çuvatichie i nas Gospodin Bogh od krivina dohodnih, i odpustichie nam milostivo pritgne. Budi tako.

PRI-

PRIPOVIDAGNE VII.

U SRIDU NEDIGLIE MUKKE.

Ego dixi Dii estis.

Ia reko Boggovi jeste.

Sveti Juan na pog. 10.

I. Sveta Virro neucislime ti daie iedan sami oni Bog: istuorkegl od Svita koi vlastim svoie rici izvede iz nista: sue sto zamirnosti i lipote po prostoru Nebeskomu razgledase. Xarka svitlost Suncana, jasni misez, i Zuizde ghizdavu ureke od Nebesa ere time uccis daie dillo gnegove ruke ova Zemglia ù tolike Rike, i Moria, planine, i brigove, doline, i poglia redno razdigliena, ter razlikim vochkam, kriposnim travami, i mirisnim xuichiem naresena, kako dakle cuiem iutroska istoga Sina Boxiega di potuargiuio scto prie biasce krugneni izustio *ego dixi Dii estis*, ia reko Bogovi ieste. Ieli dakle vecchie Bogoua? iedan, iedanie Bog po naravi, Vikovit, Svemoguch, neizmiran, i neizbroinim broiom svoj izvarsnosti narescen. Mnogoie Bogova po millostih biusci gnegova gliubav svim pravovirnim daia oblast da ako hochie moguse Boxij sinovi uciniti, i gnemu prilicni *similes ei erimus*: kakonam po svomu Apostolu Ivanu daie naznanie, *dedit eis potestatem filios Dei fieri is, qui credunt in nomine eius*. Dakleie ù nascoi oblasti na ovu bòxanstvenu diku, i velicanstuo uzvìscitise. Ni samo pravednim, nu istim jostera grisnicima on govori; koi istom da hochie, mogu bitti od ovoga blagodarna, i gliubesgliua udionici. Vesseglie, vesseglie: dakle ù ove dnovi Isukarstovom mukkom posvechiene po kriposti gnegove karvi; ere kojmu drago premdaie do ovoga çassa suoj xivot u grisima zakopan provodio, moxe niscanemagnie istom da hochie ne samo gnegovu millost stecchi, nu jos na veliku izvarsnos i svetighu uziti. Vigmo od toga razlogha, i pocnimo.

II. Ne besedim ia iutroska s' onizim, koj u zlochia gorre od hudoga Faravna otuardnuti mallo magne nisu odlucili nasramom Boxie dobrote, i millosardia koiei zove; i od gnegove pravde koiaim vigne poraze prici, u vike izgubitse? Nemogu ziniti da ovdi meghju vammi cegliadi ne magne plemenitom, negoli bogogliubnom nahodise itko od varsti toliko opake, i otuardnùte, ere kadbise ovdi ù ovoi Zarkui namirio iabiga iustroska svitovao nà goruštuo koje svoiu nekoputnu ruku da postavi, neka kusca hocchieli moch uvike one spraxive plamme tarpiti, koisu u paklu duhom Boxim rasarsbe razgoreni. *Quis vestrum poterit habitare cum igne devorante, cum ardoribus sempiternis?* Ko od vas pita ovizih Isaija Prorok, tkoli od vas mochie s' oghgnem xderuchim pribivati? Ia s' ovizim ne besidim; besidim onizim koijbise dobrovoglno Bogu pridali; kotga xele, koj gnemu tote uzdiscuju, alli neuzdaiuse svoie dneve trajati bez krivnja, i velle magne uziti na visine od izvarsnosti. Ovizim, ovizim hochiu iutroska gniovo sarce uzrabreniti. I neka neima ziniti da ovosu misli kolese nemogu staviti u dillo, pacch oni isti koj sada xivu zapleteni u brezredno gliubavi, u omraza prema Iskargnemu, u kripnosti od immania, ù izpraznostim od Suita samo da uzhtiti buddu; u gniovoi vlasti stoi, ne samo prosctegnie od suoi krivina izprositi, nego iosc ovdi na zemgli stechi tolliku obilnost od millostih, i na Nebbu tòliku slavu dabi imali nenavidos onizim mistim koij nisu nigdar suoju duscu smartnoim zlobom osquarnulli.

III Ne samoiese privariti, ne vellim da

 taku

taku izvarsnost moxemo mi po nammi stecchi, i mochim od nasce nelagodne naravi. Teskonami kadbismo uffanie od nascega vicnega spasenia gradili varhu nasce slabosti, i nestavnosti, bilibismo srizim na taki naçin u vike izgubglieni, ere ne samo nebismose mogli na toliku vissinu uzpeti, alli ni podignutse iz dubina od one zlobe, u koiojgod zamarsen lexi, i zakopan. Ah smite, smite, iz sardça negubite, moj Pridrazi, ere neimate bitti sami za izvarsciti ovo dillo toliko velliko, toliko slavno i korisno, nego vi s' Boggom, i Bog s' vami: *omnia possum in eo qui me confortat*. Moxete vi rechi zaiedno Svetim Pavlom: nu scto nemoxete vami obechiatti samo da hochiete, *amicus Dei si volo modo fio*. Scto neodlucite Boxjom desniçom uzrabregneni, koja moxe sue scto hochie: *quod per naturam est impossibile, per gratiam Dei non solum possibile, sed facile fit*. Sctose po naravi nemoxe po Boxioj millosti nesamose moxe, nu josc lasnose moxe ucciniti velivam Sveti Bernardo.

IV. Recitemi kobi duhom od prorocianstua bio otiscio k' Marij Egiciachi, onda kada ona u Allesandrij u taschinam zamarsena biasce ko boxanstveni kip, komu mnostuo nesvistni, i smamieni gliubovnika gne lipotom zanesennih svoia sarça poklagnaiu, kobi velim k' gnoj otiscio, i na ovi naçin sgnome besidio. Mladizo ciuime. Dochie vrime kad i ne samo odmetnucchies od tebe sue razbludne ghizde i rakoscie na kojesi sada pridana, nego zavucena meghiu strasnim tamnostima pustah Gaja, ovakochies tuoja litta provodittì. Za cetrest i sedam godisctia nechies upazit lisce stuorenja razloxiteglia: tuoja druxba bittichie Zviri, Lavi, Vuzi, Rissi, Medvidi, alli meghju ovizim xivuiuchi uxivachiesc velle vecchie nego sada u opchiegniu ghizdavi Mladichia, koisu tobom zatravglieni. Tri samo klipaa bitiche tuoje obilno brasno u pustossi koie nosechij s' tobbom hranichiescse za mnogo godischia, koi kadti nestannu tuoj xivot u zdarxachies travami od poglia, i vodom od blata. Tu bez loxnice koiabite branila, bez hagline kojabite hodivala, trestichiescse od mrazne zime, i cichia lrigne vruchine gorrichies bidne, i nesrichne oci tuoie, pri, nego budes gnima cias pokajagna, usilovachiesij jutrom, usilovachiescji veccerom groznih suza rike prolivati za sadagne razblude oplakatti. Nu koij pokoj, sue drughi nego oni koise moxe imat, illi varho goliih bridi, illi varhu ostri draça lexechi lupachiescse u parsi stinom, karvavichies verugam slabba uda; i tochie bitti nai draxie tuoie razkoscie. Tolikoti navischiuiem, i viruimi sue ovo stavischiesc u dillo. Daie iedan na taki nacin gnoj besidio, bili ona tada sua razbludna gnemu virovala. Toli nebise gnime nazmiala, toli rugh netuorilla. Kako? dase ia u jednu pustignu zatuorim koja venem kad u moie gliubovnike nepazim. Ia da muccim moie tilo, koie a kome ighla bazne, cesnem? ia da neimam iosti, ia da ne imam pitti, ia da nespim, tose tebi snivà, prie bi tila umriti, nego taki xivot provoditi. Nistanemagne istinaie da ona izabra taki xivot i s' pomochiu Boxie millosti ne samo neucinise gnoj trudan, nego lastan, i pridraghi, kako ona ista, svetom Opatu Zozimu opovidi, komu na smarti stotecchi potajna gne sarça odkri, i pokaza.

V. Sctomi dakle govorite da niste jaki ostavitse od onoga opienstua, smiritise s' onim neprateglìem, povratiti uno tugie, pometnuti one taschine, nerigati one psovke kad moxete samo kadbiste htilli ucinitse joschie Sveti: Vise varate: I evovam uzroka od vasce privare. Ti sadara u slabom bichiu, u komuse nahodisce nemoxesc dobro razaznati stochies paka bitti u hrabrenom bichiu od pravednosti; alli scto to naglia, iosc bolnomu cegliadetu çinise da nechie on moch nigdar dillovati scto zdravo, i jamasno, çegliade çini; to iest: skakati tarcati, arvati, jezditi. Nistanemagne biusci iur ozdravillo sue to lasno çini. *Non potes me sequi modo*. Nemoxesme slidi sada, recce Spasitegl Svetom Petru, tadara veoma nemocnu i slabu. *Sequeris autem postea* Alli chiesme slidit paka, scto bih tolliko, kolliko rechmu kako skladno tomazoci Sveti Agustin: *eris sanus & sequeris ime*. Ozdravichies i po moioj millosti bichies jaçi, i slidichiesme. Drugu moch, drugu jakost, drugo sarçe imachiete onda kad Bog uzbudde u vascoi dusci pribivati, kad uzbudete stecchi bistro poznanje od tascine dobara vrimeniti; da sve scto moxe lyxivi Svit darovati, drugo nie nego nista. S' drughe strane poznalibiste stavnost dobara vikovicni, lipotu

tu od kriposti, plemmo u sluxbi Boxioj, koga sluxiti iest kragllevatti. *Servire Deo regnare est*, tako da obicaj u takoj cestitoj sluxbi bila vami kako naravna. Moxe, moxe ono sardçe u komu drago sada neraste nego dracie, i kostarve, pak ploditi xitto, izabrano dostoino dase uznese na Nebesa. Za potuarditi sto vami reko cuiteme.

VI. Suaki od vas darxim, da zna onu priçizu od vrati posiane meghju xittom pripovidanu od Svettoga Mattia na poglavilu trinaistomu. Alli nerazumi suak stcose pod onom priçicziom kri. Ciuite iedvase texaci stavisce da raschiase gliugl ghj meu Pseniçom, ureda odtarçasce u oza od kuchie i upitasega dabi izgulili one otrovne struke psenicę toliko suprotivne, *vis imus, & colligimus ea*. Na niedan nacin odgovori Gospodar, nechiu dase izguli pogana trava, da nebiste s'gnome, i pseniçu izgulili od menne stolikim trudom i potratenjem od midih posianu. *Et ait non, ne forte colligentes zizaniam eradicetis simul & triticum*. Ovo doistine nemoxete razumiti ni vi, ni ia. Dakle u istoçgnoi strani kopaçisu toliko nevisci da neumidu razaznatti kojali iest korisna trava, koiali stetna? I koi kopaç toliko lud da nehumi xitto pliustiti, i bez stetne? Koii chie dakle razlogh zabraniti dase gliugl neizkube, za trah dase nebi skubla i pseniça? Doistino taka opazah bilabi zaludna, paçe stetna kadbismose ustavili u saomu tegu od gnivha i pogliana; allie prem dobra i pripotribna kadse razumi od radienja, i texanja duhovnoga. Ciuite. Vrat u niednoi zemgli nemoxe narav prominiti dase psenica ucini, a jedno sarçe sasve da drugo nehumi ploditi nego dracie, i travine za uscechicih moxese nista nemagne u plodno, i korisno obratiti, zato zabragnuje Sin Boxij stetnu travu izguliti, erese uzda da ovo s' vrimenom moxese obratiti u nai izbraniçu psenicu dostoinu dase na Nebbeskih Raj uxexe, ovako tomaci ovo pismo suistim boxanstuenom Sveti Ivan Zlatousnik. Ciuite gnegove zlatne rici. *Multi enim tanta pœnitentia compuncti sunt, ut cum antea essent, electissimi postea invenirentur, propterea zizania iussit dimitti, ut penitentiæ tempus præberetur; quæ quidem mutatio in seminibus impossibilis est, qui voluntate proclivis, & facilis*. To ies mnozzi s' tolikom pokorom skruscilisuse da buduchi pri hudi, i opaci naghioscese paka izabrani. Zato zapovidioię Vrat ostaviti ne kabise dalo vrime od pokore, koia promina u simenim, nemoxe bitti, allì u nascemu thenju lasnaie. Nu koia Vrat stetnia nego Mandalina sva u taschioi juvezni zamarsena. *Mulier in civitate peccatrix*. Nego Matheo vas u pomgli od kamata, nego, Saul vas u potiri od pravovirni, *spirans minarum in discipulos*. Nista nemagnò svak od gnih narav promini. Tko bih prie ista razbluda ucinise izgled od cistochie; tko prie tugie grabiasce svoie ubozim razdili, tko biasce Isukarstovi naslidnika ostar progonitegl, accinise gnima milli Chiaicho, i Branitegl: *Magdalena*, slidih Sveti Ivan zlatovsnik, *Magdalena, Paulus, Publicanus, cum prius zizania essent in optimum triticum mutati sunt*. Istinu dakle reko da po kriposti Baxie millosti morete chiud, i narav prominuti, na taki nacin da sctose sadara vammi stagle od medda cinih, cinichiese vammi paka gorcie od comera: I sctoje sadara vami texko, i muxno, cinichiese paka lasno, i pridrago, *quæ quidem mutatio in seminibus impossibilis est, in voluntate proclivis, & facilis*.

VII. Nu zasto hochiete vi sumgliti ne samo velim daste iaki za razglobiti one verughe koimste svezani, i razvarchi one mrixe koimste zapleteni, nego iosctera slobodno na visinu od izvarnosti, kad to neimate po kriposti vasce slabbe, i bolne naravi izvarsciti, nego po rabrenoj kriposti Boxioi, koia nie nighdar slabba, ni umorna? Muçnotise, keli cini i prem muçno ostaviti one taschine tebi toliko ugodne, one razgovore toliko tebi mille, one nepravedne targovine toliko tebi xudiene. Mucno, muçno thise cinnih pustiti one omraze toliko u tebi urstarane, onu linost toliko tebi obicainu onu ponosnost tebi toliko naravnu. Mucno stati u zarkvi, skrokostim, i bogogliubnostim, u skupschina bez marmoscania, na postdima, u kuchia bez karania, mucno po ulizaa nebtanitse scelnim tughim occima neprikazatse, mucno domma uklonitse. I biusci imenova krokost, i skupnost u Zarkvi, darxansan pohuliti gnike nacine od malla i postovania, i magne bogogliubnosti prema Bogu. Sctoie dase nemoxe jezik uspregnuti, iosc kadie Gospodin na Otaru prikazan smiatse,

tse, razgovaratse, obrachiase na suaki cias, i sctoie gorre, iosc kadse Boxia riç pripovida. Znaite daie ovi osobiti posaho od hudobe. Isukarst to veli, *Venit Diabolus, & tollit verbum de corde ipsorum*. Stavia hudoba svu suoiu pomgliu za smetati dase Boxia riç nebude ciutti. Alli sve sve ovo sada sctoie tebi musno, Boxiom kripostim pomoxena bichieti lasno, paceh marnitichies na ono sctq sadara gliubis.

VIII. Scto zinite da sui oni koisu sada ù velikoi Slavi u Raju nisu bili od iste gnille stuoreni od koiesmo mi od iste naravi? Ieda uzidosce na viscinu od izvarsnosti po izvarsnosti, po kriposti vlastitoi, nisu, nisu odgovara nam Sveti David: *Brachium eorum non salvabit eos*. Ah suisu bili kako i mi slabi, sui prighnuti na zlobe, suisu chiutili unutargnu nabunnu od pohotinstua; alli grese sluxisce boxiom millostim uçiniscese jaki, uçiniscese hrabreni tako da mogosce sve lomiti, razkosce od Svita, blasnost od putti potlacciti, i paklene varke, i himbe pridobiti. *In Deo faciemus virtutem, & ipse ad nihilum deducet tribulantes nos*.

IX. Odlucite dakle odlucite i vi iutroska s'izgledom od toliki slidite stigh Isukarstov, onchie zavas, i zajedno svammi suproch vascima nepriateglima vojevatti; vidichiete, viditi sve one brezredne naglosti koie u vami gospoduiu, prid vascim nogami porazene. Odlucite iutroska, pocmite, i kuscaite da nie samo korisnie, nego iosc sladie Bogu sluxiti nego suiku, da sctole sada musno vama ciniti, i poceti, mochiete Boxiom millostim veoma lasno, i velikom vascom slavom izvarsciti.

DRUGHI DIO.

X. Alli scto ia znam cinimise da niko odgovara, hochieli i nami Gospodin Bogh dopustiti ovu millost toliko mochnu? Scto znate. Ah da niste nigdar izustili ovu riç, ah ueomaje Bogu nedrago ovo neufanie; a zasto hochiete vi virrovati da on nie spravan upustiti iosctę i vas ù broi od svi Slugha naigliubienih nai srichgnii samo da hochiete, samo da hochiete. Ieda nie on svu svoiu neprocignenu karv za vas prollio koliko za kogamu drago suoga priateglia? Ieda nie on tratio za vas, koliko za iednu Pelagiu, iednu Tajadu, za iednoga Guglielma Aguitana, za iednoga Agustina, nista vechie nie on tarpio za ovezih nego za vas? Vas vas onie imaho potanko u pameti, kadse oznoiasce karvavim znoiem u Vartlu, kadse smartno harvasce na krixu, vas kad izdahnu, kad plaçce *cum clamore valido & lacrimis preces offerens*, prolii tolike suze za vas. A zastose bojite da nechie on od vas ucciniti istu ccinu, kadie za vas zbroio istu platu. Iest dastega uvridili, da stemu vratili za dobrocinstua nebarnost, alli iesteliga vih zatajali kako Petar, alli kako Petar bih Issusu dragh? Iedastega progonili kako Pavao, a znate kako Pavao bih Isusu primglen. Nu hochiu daste i gorre ucinili, ali imate ciniti ne' gliudima nego s' Boggom meu gliudem kad ti znas dasi iednomu koie iako bezakonie uccinio, premdastese paka pomirili, premadmusi zadovoglio nista nemagno ù gnegase sasma neuzdasc, a ne bez razloga ere kako guozdie, premda otreno i occischieno nistanemagne opetase moxe na staru argiu povratiti, kako glavgna prem da ugasena, spravnaie za parvi oghagn zacesti, i kako more premda thio, prignutoie da opet uzavrih ù Vallove; tako suprotivnik prem da zamiren moxese lasno smutiti pridgnim gnivom, biusci istina sto Sveti Augustin govori: da nijedan mir koise s' gliudem ima moxe cinniti sasma tuard. *Apud homines nunquam plena est indulgentia*. Alli z' Boggom iedaie tako dogaiaj. Ne ne govori isti Svetaoz, *sic Deus ex toto indulget ut jam non damnet ulciscendo, aut confundat inproperando, nec minus diligat imputando*. U gnega u gnega moxemose sasma uzdati, kako virnega, prid kian nista pridgne zlobbe nebude, kadsu iur nami marzechie.

XI. Dui stuarih menne u stenju od Vangelja razgovarahu, jedna da nigdar nie Isukarst uzlissio koje gnega mollio, a drugu da nigdar, on nie za pridgne krivine prikorio, ni Mandalinu za gne neçistochie, ni Mathea za gnegove kamate, ni Zakea za gnegove varke, ni Petra za zatajanstuo, ni Tommasa za nevirstuo. Paceh po ustah od suoij Proroka svidoçise, da hochie metnuti u dno mora sve grihe nasce kako jedan priteski kammi, koij nechie plutati nigdar. *Projiciet in profundum maris omnia peccata vestra*. Da hochiej razvarchi

kako

kako oblake, *delevi ut nubem iniquitates tuas*; rasuti kako maglu, *delevi ut nebulam peccata tua*, a da hochie od gni ucciniti onu czinu; tako da nisu nigdar od nas bili uccigneni. *Convertam eos quia miserebor eorum, & erunt sicut, sicut fuerunt quando non projiciam eos*. Meu gliudem ne igie tako. Jedan Otaz suog vechma gliubi onoga Sina koijmuje biho vazda poslusan, Gospoda vechie miluju one podloxnike koj vazdasu bili virnih. A neçinih tako Bogh, josc dasmo mi bili gnemu nevirni, i ne poslusni, ovo nami nedixe prid gnime ni gliubav, ni prijazan, ni millost, ali ako budemo gnega koliko jedan pravedan gliubiti, koliko jedan pravedan bitichiemo od gnega gliubjeni, *sic pœnitentes recipit sicut justos*. Ah mille ricci, toliko pokornike prima koliko pravednike, *sic pœnitentes recipit sicut justos*.

XII. A za potuarditi ovu istinu mogaobi vammi kazati da nie Gospodin Bogh ukazo ossobite naçine od gliubavi prema çegliadi izvarsnoj koje nie ukazao joschie onizim koij biusci prije uvridili pakasuga virno sluxili. Darxite za istinito da pridgne krivine nebude kadj mi smarsimo pokajanjem, *impietas impii non nocebit ei in quacunque die conversus fuerit ab impietate sua*. (*Ezechiel cap. 33. vers. 12.*) Reçitemi da jedna vasca gniva bilaje prije punna dracja, targna, travina, ako posli oghgnem i guozdiem occischiena, uredjena, izide jedan plodan perivoj, jedaje sadda vammi magne draga ona gniva, ere prije bila ghnizdo Zmija i neplodaa. Paceh za to isto vamije draxja mlogo milija. Nastojte oghnem boxje gliubavi, guozdjem od pokorre, occistiti, i uresiti, tuoje neplodno i draçivo sarce çinni s' pomgliom Boxje millosti da budde primiti ovo Simme Boxje ricci, a neboise, neboise dachie tuoje sarcze bitti sarcza Boxjega.

XIII. Nemojte davas ustavi strah, jedachiete mochi slidìti poçinachi mnogo xivglienje, otirajte ovu misao, kako u vas stoj poceti, tako i sliditi. Kad Bogh prima Grisnike, kako hochiete da ostavi jur sabbi abrachiene, *eum qui venit ad me non ejiciam foras* (*Joan. 6. vers. 37.*) koje ko kupliuje jednu zemgliu, a da na gnu paka ne texi. Ko da sadih jednu vochku da zagnu paka nehaje; ko da gradi jedan duor, a da u gnemu dobrovojno nepribiva. Da vi imate u vascemu perivoju jedan Stabar neplodan, çarvgliv, kojse vecchie çinii daje vecchie za ogagn nego za plod, a da çinnite vascom pomgliom i nastojangem da budde metnuti nove grane, dase pomladi daje plodan, dojstine vibiste ovu vojku vechie gliubili nego drughe, milliabi vammi bila; ovubiste pohodili çeschie, ovu vechiom pomgliom occistili, ovu obilnije natapali, ovu vecchie çuvali. Zasto dakle hochiete da Gospodin Bogh nechie ucciniti ovo isto suami kad jur gnegovom pomgliom budete dobrima dillim ploditi? Sarcze, sarcze pridrazih, ù poçetak bittichie vammi velle musno, odepitse od one obiçaji zlo steçeno vratiti i ono [illegible] bezakonje, pomiritise supostivnikom, [illegible] od [illegible] opjenstua, pogarditi one taschine; Alli Boxja millost vaschie uajaçiti samo da hochiete gnoj odgovoriti. Bogh, Bogvas zove, vas nutka danaska, *estote perfecti sicut Pater vester cœlestis perfectus est*, (*Matt. cap. 5.*) Budite izvarsni kakono i otacz Vasc Nebbeski izvarstan jest, takovas ustanovichiuje Apostol Paval Suetih: *qui cœpit in vobis opus bonum ipse perficiet* (*Philip. 1. cap. 6.*) Sluximose ovim vrimenom, vrime od korizme, vrime za misliti od dusci; nemojmo ova Boxja ponukovanja pogarditi, ko igie po moru sluxise dobrim vitrom kadga ima, Gnegova dobrota, gnegovo millosardje hochie [illegible] ki oni Sin rasmetnik od suoga Oca [illegible]. Ah dobroto neizreçena! ah millosardie jedino! i ko od vas stakovom stanovisgnoschiu uzrabrenni, sto nechiete mochi uccinìti za gliubav od ovoga Isukarsta koij s' ovoga krixa neçesne, nego poradi vasce gliubavi xelechi viditvas sve kolike spasene meu Broj od Suetih.

PRIPOVIDAGNE VIII.

U VELIKI PETAK.

Passio Domini Nostri Jesu Christi.

Mukka Gospodina nascega Isukarsta.

I. Koju tuxnu uzpomenu xalosnih zgodaa dostoinih vechma suza daj placcu, nego od riçij dai spovidaiu, prikazuie meni, i ponavglia ovizih danaa Sveto Vangelie. Nu, ieli igdhar Suit iz suoga pocetka upazio, illi hochieli moch do suoje suarhe upaziti take silnosti bez izgleda, kakue pazijh, ù ovi dan? Pokli gliudski narod obistan suproch suomu Bogu, od kogaje primio dobroçinstua veliçinom ne izmirna, gliubaviu posobna, brojem nedospitna silluiese ukazati suproch gnemu nai vecchi, i nai ludlji izgled suoie nebarnosti. Ah iadna, i plaçna zgoddo, moguchia za omeksasti, i rasçiniti u suzze istu nemilos! I doistine koie sarçe premda kamenito, koja unutargna premda guozdeno nebise ganulla na xalost videchi pravednos izdhanu, veliçanstuo pogardieno, dobrotu potuorenu, pravdu ossudjenu, ubiglien xivot. (*Judicatur humana largitor vitæ, discutitur cordis scrutator, punitur vitæ dator, ut tarda mens hominis... morte in se Dei probaret affectu, quæ innumeris Dei benefitiis, Dei erga se non senserat charitatem* (*S. Pietro Grisologo*). Toliko marzi moje sarçe na taku hudobsku opaccinu, dabi dobrovoglno obgliubio, damise obrate occi u suzze za ne pazitie, i da zamukne iutroska moi jezik, nego usilovatse pripovidati nemilu sarditost, kojom porazisce moga Isusa gnegovi ostri nepriategli, da vasca bogogliubnost, i gliubav vascemu Chiajku, i Odkupitegliu, ter opiena harna obiçaj ne xeli od menne gnegovih mukaa spovidanie. Jurse stavgliam da na uzpomenu od mukka za nascu gliubav od nascega Boga podnesenih naziruse svasci occi bogogliubne suzze, koje navischiuju tuxbe, jauçi, i narizania dasu prem blizu. Molimvas ustegnute za mallo plaç dokle ia izreccem vami neizreccene mukke od nascega iedinoga dobra. Alli prosnicemi ako ù opienoj smechi od sve nanavi besiditi budem bez redà; i ghdimu drago ustavitme budde zaçudigieni, illi ghniv suné, illi milosnost zazoveme, pustichiuse ko jedan, koi çich unutargne smechie, i bollesti tamoje, i amo potezan.

II. Neima ovi nasc nesricknì xivot pun jadaa, i xalostih vechiega razgovora, nego scto tuxnom sarçu moxe podiliti sarçana virnost od pravoga priateglia. Nie bollesti toliko xestoke, koju ne oblascava izvarsnost ovoga lika zamirnoga, nie schiette toliko velike, koju ne za plachiuje osvoienje od ovoga blaga ne proçignena. Nie gorkosti toliko çemerne, koju neosladiva kriposna moch ovoga medda prislatkoga. Alli s'drughe strane koja musnia nesrichia, kojali jadnia tugha, nego susretiti zaside, ghdi obrana uffase, nego ondi nachi poraz odklese pomoch cekasce, nego nachi utopglienie ù Luczi, otrov ù liku, smart u izvidaniu, izdajnost u priategliu.

III. U takomu drexegliu, i xalosnu bichiu nahodise nasc Spasitegl; pokli gnegovoj muççi dava poçetak chiud prihuda, nevirnoga priateglia. Malmoscise od Okupiteglia od Svita kako daie nabuniitegl od puka, potuorenie od laxivi suidokaa, podixese nabugneno mnostuo suproch gnemu, mitise sud, zauxivanie zapliuvan, narugan, izbien, ossudienie na prigorku, i sramotnu smart, a nistanemagne meghju tolicim uzrocima od bolestij nisctamu toliko xestocije sarçe neprobada, koli-

koliko priategiska izdainost. *Homo unanimis magnificavit super me supplantationem. Si inimicus meus maledixiset, sustinuissem utique.*

IV. Ciuite, ciuite Nebesa, i snebivajtese, *obstupescite Cœli*, za zvirstuo çovika rodiena na svitu, za bitti sramotta, i prikor gliuskoga naroda. Juda himbeni priategl, i pravi izdainik prodava suoga Navçiteglia, suoga dobroçinça, suoga Boga, koi mallo prie pridagn bibasce pannuo na kolina, noghe umiho, i celivo, darovamu za biligh od gliubavi u iestoçi suoje tilo, darovao suoju karv, suoje boxanstuo: Juda, velim, prodavaga za trijest pineza. Ah opaki izdajniçe, i nai gorih targovçe! Dai dase od Hudobe nauçio zinit vecchie Isukarsta, kad pokli onna samo dase jednom budde poklonio obechiavascemu vas Suit darovatti, a ti suega Isukarsta za taku potistenu zinu prodavas. *Quod vultis mihi dare*. Alli zasto toliko rasarditse suproch Judinu grihu kadsu nasci velle gorih. Kolikoje onizi, koi ne za triest pineza, nego za velle magne, za iedan pogled, za minuchie nasladienie, za iednu sramotnu dobit, za iednu osvetu, za iednu psovku, za iednu krivu kletvu prodavaju toliko putaa na dan, Rai, i duscu Sotoni, i xivinstu gniovomu suoga Boga. Neucilinas virra da ko smartno grisih nesamo opeta prodava Isukarsta, negoga iznovice, kako Sveti Pavao velih od suoie strane propigna. *Iterum crucifigentes filium Dei in semetipsis*. Kose nie od nas usudhio na tako nemillo, i smiono dillo? Ko samo iednom, nego vechie krati? a paka vikamo na Judu, a na nas nevikamo? pustiteme da placcem, pustiteme da uzdisem na moju, i na tuju nesvist, ereje razlogh: *Spiritus oris nostri Christus Dominus captus est in peccatis nostris.*

V. Alli ne velle poslie, negose odili Iuiudah, odilise od istoga mista nas Isukarst, na suarhu koliko razlicnu? Ide on za prodat suoga Gospodara, upuchiujese ovi za suxgna ciovika odkupiti. Harli oni za rastaviti xivotom pravednoga; ovi stupa suomu Ozu, za prostenie krivcima izprositi. Juda u Zborru od Xidovski poglavicza çich prodahe od Isukarsta veselise; Isukarst çich opaka izdajstua, i griha od suega suita toliko à vartlu zlovoglise da moxe rechi: *tristis est anima mea usque ad morte*; to jes takoie xestoka xalost, i zlovoinost koiame trudi, i mori dabi bila jaka porazitme da ja nevzdarxim moi xivot. Ni sama xalos, nego josc strasi, i dodivania, i çesnuchie naripise ko nemilli karvnici na tuxno sarçe Isukarstovo. *Cæpit pavere, thedere & mæstus esse*. Nemoi zato da kokodir sumgnj Spasiteglia pristrascena, i xalosna da on zlovojno idde suproch mukkam koiega çekaju; paçeh ne druge poxude negorimu sarçe, nego od mukaa za nascu gliubav. *Baptismus habeo baptizari*. Hochiese boiatti, i dat na znanie suoi unutargni strah, za ukazati nami da dojistine skonçaje u sarçu, i da nie on sami Sin Boxji nehumarli suomu boxanstuenomu Ozu jednak; nego josc pravi ciovik umarli smarti podloxan. Istinaje stasce ù oblasti gnegovoi nedat da pristupaiu suomu sarçu bollesti, strasi, zlovoinosti, s'obranom od one blaxene sladosti koju gnegova dusca boxanstuom sledignena uxivasce. *Oblatus est quia ipse voluit*. Alli hochie on pri bitti muçenik od suoje gliubavi, i pak plin nepriateglske nemillosti, i çich ne izmirne poxude, koju imasce za bitti muçen za nas onim istim boxanstuom sluxise za jacie ozlediti suoie bolli, i suoie mukke uzmnoxiti. Cuitte Suetoga Lovrinza Justiniana. *Uno Jesu tempore Dei fruebatur visione, & intollerabili passione gemebat, ut totadivinæ fruitionis gloria in eo militaret ad pœnam*. Ere svitlostim od suoga boxanstua vidi pridsobom izrediene sbistrim poznaniem sve scto mukka imasce na gnega dopastiti. Ne kako mi koji dohodne stuari smetano i u blisctillu prividiamo. Prikazamuse bistro; i potanko ù prameti koliko udaraça, i zavrnica imasce primiti, i od koga; s'koliko draçia imadiasce bitti gnegova glava probodiena; s'koliko pliuvotinaa gnegovo Raisko lize izgardieno, s'kolim smisitim pohuglien, s' koliko varsta od ussionosti potlaçen. *Jesus autem sciebat omnia quæ ventura erant super eum*, na taki naçin da u vartlu ciulie ù isto dobba vikku od puka, *propni*, *propni*, prid duorom Pilatovim, i psovke Xidovske na Kalvariu. Oudi ù vartu çestne pribien na krixu, i ù isto dobba vezana za stupu, lupa silni grad od udoraza: u jednu riç sve one prigorke vodde od bolestij koje u daggo doba od suoje

mukke

mukke, ko razlike potoke imadiasce on prigaziti sastavscise u Vartlu, na naçin Siona mora suojm strahovitim valovima utopiscega, kako po usta od Proroka on isti velli: *intraverunt aquæ, usque ad animam meam, veni in altitudine maris & tempestas demersit me*; tako da nai xestoccie Kalvario bih gnemu Perivoi od Getsemani, pokli svud ghdi pogled svarniva, susrita ghdi suzze, ghdi karv, ghdi smart, ighdi zla od iste smarti gorra, i xestoçia.

VI. koieie çiuddo daklo ako pod priteskim brimenom od toliçi mukka onse znoji, i znoise znoiem karvavim; *& factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram*. Istinaie da dohodne mukke jesu koi kod uzrok od ovoga karvavoga daxda, koi iz udha Gospodinovi obilno tecce, alli uzrok nai poglavitij, jes neizbroini broj od gliuski zlobaa, kojega suojom ne izreçenom tegotom tischie, i pritiskuju kako on isti po Davidova usta tuxise: *supra dorsum meum fabricaverunt peccatores*, varh ramena moih sagradisce grisnici. Nu koja strasna tegota sosridase varhu gnega kad nagn padde svescto griha biasce gliudski narod do onoga ciasa tuorio, i imadiasce tuoriti, paka dosuarhe od Svita? tolike necistochie, tolike psovke, tolike krive kletve, tolike nepravde, tolike izdahe, tolike osvete, *posuit in eo iniquitates omnium nostrum*, meghju koima, ah Pravovirni! kolikoga trudiau moie i vasce zlobbe. Dai, da primi od suoih uccenika, koi god razgovor? alli ovi umoreni znoj, i zlovoglnostim nisu podobni za razgovoritiga.

VII. Vi dusi Blaxeni, vi doharlite na pomoch. Sidite, sidite s' Nebesa molimvas, i nemoite ostaviti inokosna vascega kraglia, vascega Boga daga tako darpe mukke, i bolesti. Evvo evuo slazit iedan od gnih. *Ecce Angelus de Cœlo Confortans eum*. Alli po blidom lizu dobro poznase da ne donosi innake poruke nego xalosne: to menni bilodano kaxe smartno harvanie ù komu moga gliubiena Issusa vidim, *factus in agonia*. Razmislite kakvaje gorkost od bolestij kad isti razgovori Nebeski tolikosu gnemu çemerni.

VIII. Primi, primi prislatki moj odkupitegliu ovu çasu koju Nebeski tuoj Chiajko za spasenie od svega Svita poslaie; akoje ih nopoplies nechiese nighdar nachi na Nebu ni na Zemgli koijchieje moch popitti. Ako tuoim Rajskim usnami ti gne gorkost neosladisc, kochie imat Sarce za popitje? Z' drughe strane ako ti nagnu ustah postavisc kose nechie zasramiti odmetnuchie od nas? Alli nie potribno potizati ko po sebi harli, pristoinieie daga gliubimo, damu zafalimo, zajedno Svetim Bernardom: *Super omnia reddit amabilem te mihi, o bone Jesu, calix quem bibisti opus nostræ redemptionis, hoc omnino amorem nostrum facile vindicat totum sibi*. Evoga ghdi rabreno sritha mnox oruxanu, koja zlosardna nagn tarce za uhittiga s' provodicim od Apostola Odmetnika. *Surgite eamus ecce appropinquat qui me tradet*.

IX. Ustavise izdajnice, ustavise s' koimi vraxim bezocanstvom moxes pariti lisce tvoga od tebbe izdhana nanciteglia? Nu savisie smis pribliskati tuoja otrovna, i necista ustha k' onom lisczu boxanstvenomu. Neima vas pakao mukke tvomu proklletu smionstvu dostojne; pokli celov koie biligh od priasni obrachiasc ù oruxie od poraze suproch Sinu Boxiemu? Zaman vikan na Judu, ere iedva jur pazze urokvni bilig oni sarditi razboinici inokupno na blaga Isusa naripiju terga nemillo okruxuju kako gladni Vukovi, iednoga Iaganza koje u garmu od pustose zasco. Darpega za hodichiu, namechiumu konoppe na garlo, vexijuga verrugam, i tuore suproch gnemu sve scto nai gore moxese uciniti kadse Lupex nai glasovitij uhita. Ovde ia neznam od cesase imam vechma ciuditi, od sardite nemillosti ovizih karvnika, i od tuoje blagosti moi Gospodine, koi kako z' dui ricci mogaosi ti ucinitti da sve one cette oruxane na tle posarnu: *Omnes ceciderunt retrorsum*, tako na istih nacin tuojom boxjom iakostiu mogaobijh sadara sasma shatartiti. Ovi nistanemagne zlosluxechise Isukarstovom krotkostiu, i dobrotom ù nacin varlih sarda, s' neizrecenom varlochiom sviga darpe, vuku, potexiju, natizaiuchise tkoga vechma moxe pogarditi.

X. Ovoje plod od nasci chiudih razpuschienih, evo dillo od nasce opake slobode: *Spiritus oris nostri, Christus Dominus, captus est in peccatis nostris*. Xivite, xivite Grisnizi na vasc nacin, poihte, poihte ù one kuchie s' onom druxbom od vascih razbluda, tirajte put koijvas voddi na vikovito izgubje

Digitized by Google

bjenje. Alli za ças ustavitese, ere vasc vezan Spasitegl kaxe da hochie s' vami besiditi; eto k' vamise obrachia, i ovako veli vam. Evo nascega Boga za vascu gliubav ù verruga, poghargena, izlupana, potlacena; nemoxete sadda rechi dase moja gliubav samo ù ricima, i ù obechianima uzdarxi. Etosam u rukami od Nepriateglia, potezan na mukke, ne ù drugomu kriv, nego ersam vas savisie gliubijo. Sa svim tizim stavjamse vehoma dobro, da mallo vise brinnete moim mukkami, i magnese za moju gliubav haiete. Stomie xalie, i sctome vechma mucci iest da kako vidite ove konoppe, koimi ruke vexiu, tako nevidite one tuardie uzle s' koim gliubav i millosnost sarce zavesciuju. Plata mennibi bila podobna ciut iednoga iz meghiu vas da skrusceno recce; evo kolikoje menne gliubio moi Spasitegl, krivsam, krivsam, ersamga vehoma neharno vuridio. Ah kadchiemose gannuti dakle mi plakatti? Kad na ovu uspomenu nasci zlochia, i neharnosti, josc jedna suzza iz nasci occi neizlazi?

DRUGHI DIO.

XI. Dobrovoglno ukloniobise od ove Vraxie çegliadi za nepaziti nepritarplive pogarde, koie spravgliaiu suproch kragliu od Nebesa. S' drughe strane scto oko nevidi, sarçe nechiuti; a svaki od nas darxanie xaliti Spasiteglia, koise za nas pod tolike mukke podlaga. Alli moxemo nadatse komu millosardju, ere Isukarst doveden u dvor od Anne, ovi kako Tast od Poglaviçe Zarkvenoga, iakichie bitti za nabunnu puka ustavitti. Varamse slidi ovdi Isukarsta nesrichia vlastita od siromaha, koi na pravdu ako doghiu, pogarghienisu, alli ne çiuvenni. I dalie ovo istina. Iskuscavan on varhu gnegovih naukaa; sasue da ù kratko, i s'veliçim postenjem odgovara; nistanemagne iedan od sluxbenika prokletom desniçom, koliko varlie, i jaçie moxe podamu texku zamlatniçu; na taki naçin da ono lize boxanstueno osta çich udorza modro, i karvavo. *Unus assistens Judæorum dedit alapham Jesu*. Ah ruko prokleta! Ah budo smionstuo! Ah sudçe nepravedni! Ako nechiesga sluscati zastoga pitas; i akoga pitas, zasto nechies daga sluscias? Jeli pravde, jeli suda? oh Nebesa! Ere vasc kragl savisciaje potlaçen ne samo od sudaçaa, nego josctera od nai potisteni razboinikaa. Nepitase da budde oslobogien, nego dase ima varhu gnega ona opaza, kojase nekrati ni Lupexima, ni uboiçam.

XII. Scto cinimo toliko ù Anninoi kucchi. Hotte, velinam bogogliubni Drago Kardenal, hotte ù kuchiu Kaifinu, ako hochiete viditi darxditi zausniçe varh liza Gospodinova, ghdiga Petar nikanjem zausciava, *& in domo Chaifæ colaphizatus est Christus, quia in domo Chaifæ colaphizat Petrus*. Ah Petre! Ghdisu, ghdi one fastave ricci. *Si omnes scandalizati fuerint, sed non ego*. Josc dase uzbudu svi smestiti, iase nechiu nigdar smestiti. Ah nestavnoga Adama pravi porodde! Riçima vechma ostrima jabi pokarao Petrovu krivinu, dami nie napomenuo Sveti Leun Papa da ako bih tesko gnegovo sagrisccenie, texko bih josc i pokaianie. Sagrisci Petar istinaje; pomanka svomu darxanju, ozquarnu svoju virnost, alli udiglie oplaka on svoju krivinu. *Abundavit fletus ubi non defuit affectus, & fons charitatis lavit verba formidinis*.

XIII. Ima Petrov grih, ima mnoggo naslidnikaa, alli maloih ima gnegovo pokajanje. Petar gorko suzih, i bolesne uzdahe, iz svoga uscviglienа sarça podire, er za po ure posta u grihu, *exivit foras & flevit amare*. Nu jeli koi dan (tkiobi nike upitati) u kom pristaiete Boga vuridiati? Aghdie s' poznanje, ghdi skruscenje Petrovo, ghdi gorki plaç, ghdi znoj i dillovagnia xivota Apostolskoga? Daj uklonjse od mista ghdie prigoda od griha. Alli ù toliko karvnici dovelisu Isukarsta prid Pilata. Tuj Pisaovci vikau, vappeh Farizei, puk bunnise, Sudaz varglia, ere zasue da ima occi pravednost za poznatti, neima sarçe za braniti, i biusci izkaho naçin za iz take pravde izvaditse, scaglie Isukarsta k' Iruddu, daga sudi. Videchise on poslie novim pitanjem usillovan suditi, stavglia u oblast od puka da izabere komu hochie dase xivot opprosti Isukarstu, alli Barabbi Lupexu od tisuchia viscalla dostoinu: *quem vultis vobis dimittam Jesum, an Barabbam*. Prilikovanie. Nu navisce izabirasce da budde oslobodjen Barabba. Ah smamgnieni puçe! Kakavje ovi tuoj Sud; Dakle prid tobom vecchie vaglia xi-

xivot od onega koie toliçim ugrabbio, nego od onoga koijgaje toliçim udilio; vecchie dostoj jedan opaki nabunitegl, nego ista Svetigna, ima vecchie pomochnika jedan hudi karvnik, nego ista pravednost. *Obstupescite Cœli super hoc*. Evo Nebesa koliko mallo zinese na Svituj tuoi darovi: Sin Boxj na gnemu u magnoje zini, nego jedno çegliade toliko opako.

XIV. Uklonitese, biste moie misli od ovizih oppaccina. Ere akose gnima oppriçim strahmie da Xidovi neuzbuddu nas prikorriti, da Karsctianni velle gorre çine, u vechiojse zini darxe stvari potischiene, nego isti Isukarst. Ah bludniçi scto drugo glasite, nego da vasca neçista nasladienia draxjasu nego Bog. Kamatnizi scto drugo vapite vascim himbam i pohlepami da pinez, vecchie vaglia nego Bog. Osvetnici scto drugo vascim dillim pomargiuiete nego da osveta, suproch onemu tuomu nepriategliu imase vecchie ziniti nego Bog. A paka hochiemo hulliti Xidove, erega jedan put zinisce magne od Barabbe. Muçimo, muçimo.

XV. Pokli Sudaz pustavasce vladiti nabunni od puka scto drugo moxemo çekati iz gnegove oblasti, nego jednu sramotnu nepravdu. Recitemi. Znateli leli ko drughi krivaç podnio, silnij i gorrli naçin od suda? Ia znam kad oni pomorçi koi vodjaju Jonnu Proroka obaznasce metnuvsci na srichiu, da on sam biasce oni krivacz çichja koga more u vallove uzavrillo pritiase smartnu pogubbu gniovoj plavi; nepospiscese za metnutga ù more; paceh htisce prie çiutti gnegove razloghe, istice izkuscatga, i kako dasu ù tisini mirnoga pitaiu, i potanko. Tkosi ti, kogasi Grada, odkle roddom, i kamo ides, za koi posao, *quod opus tuum, quæ terra tua quo vadis, quo ex populo es tu*. I na svarhu neosudiscega dokle on svoijm ustima svoju krivinu nespovidi govorechi, *propter me tempestas hæc grandis venit super vos*. Iasam kriv za çich menne, zateklaje vas ova varla zla godina. Toliko josc istim sarçima nemillim cignascese prikonacina kako (spametno veli Sveti Ivan Zlatousnik) pristupiti prave zakone od suda ù ossughiegnu od kriv̧ca, premda u toliko varh gnih garmiaiu Nebbesa; mugnasce silla plasih vihara, triskoviti urnebes tuorasce pod gnima; a more gnivno svoijm nesmotarnim vallovima svim rasap pritasce, i raztuorasce svoje ponorre, za poxdritij: *Sed hi nautæ quamvis barbaræ eum qui in judiciis ordinem imitantur, & id quidem tanto pavore tot fluctibus tanta in ipsos circumstante procella*. Kojaie dakle krivina bila ù nascem Spasitegliu da on sam ima bitti osudjen prie negose gnegovi razlozi buddu ciutti?

XVI. Nista nemagne nisam rekonai vecchie bezzakognje koimga nepravedni Sudacz ossudi. Znam da mnozzi josc pravednih bilisu osudjeni, alli nisu bili osudieni kako pravedni. Ova mukka i nepravda bilaje samo ostavgliena za Isukarsta, koi samo poznan i proglasen od istoga Pilata daie pravedan, s' onim riccima, *nullam invenio in eo causam. Quid mali fecit*. Nenaodim u gnemu uzroka od smarti; sasuim tizim podaga u ruke od gnegovih nepriateglia daga strate: *adjudicavit fieri petitionem eorum*. U kojoj strani od Svita za kojuli krivinu premda priudu pridavasce krivaç a oblast od karunika da ovi cine od gnega stoje gnima drago? Jeda ovi smilovascese sctogod na nasega Spasiteglia krivo osudjena. Ciuite, i najexitese. Nedopustavasce zakon da komu drago od krivci moguse datti vecchie nego cetardeset udaraça. *Quadragenarium numerum non excedant*. Sa Svim tizim biccl koie zadasce Isukarstu ne samo prigiose broj od cetardeset, nu od stotinaa, i tisuchiaa. S' Koim, glasom s' koim riccima, s' koiom xalostim smalobise pripovidati dillo tako nemillosno?

XVII. Stavite prid occi vasce Isukarsta kraglia od kraglieva, naga, svezana na sramotni Stup. Eto ghdi nabugnena suproch gnemu cetta jamacni boinika sad biccami, sad xilami, sad konopçima, sad verugami gnegova diviskaa uda na izminice lupaiuchi raskidaiu: Ciuite urnebes, broite udarce, pazite gniovu sarditost. Gledaite Sina Boxiega jur svega modra, izragnena, raskinuta: *a planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas*. Iedno drivo, od silnih valova udarano, klasi satreni od silnoga gradda, nakova od snaxne desniçe lupana slabesu prilike za dat naznagnie sillu s' kojom karvnici Gospodinova uda pribiaju.

XVIII. Ustavitese iur ustavitese nemilli,

pri-

prisbanke daratiga, koiale vas stina porodilla, kolali od nai sarditij zuiri zadojla. Dokdechiete ovo pravedno tilo komarditi, nevidite da nie vech mesa na udima? Zasto ragniete iste ranne? *Supra dolorem vulnerum addiderunt.* Alli zaman tratim ricci, ere za sve dasu na sto mista gnegove kosti odkrivene, *dinumeraverunt omnia ossa mea.* Nista nemagne ovi nesmiglieni varlinu svoje razarçbe neustavgliaiu, paceh biusci samo ona sveta glava ostala udarcim neosquarnuta; s'mukkom ne obicajnom na onu namechiu tarnovu krunnu, koju stapima nabiaiuchi çine damu ostre dracce neizreccenim skoncanjem probodhe do moxdani, *plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti ejus.* Nitole gnima zadosta; nego josctiera svih Duorni sluxbenici skupieni oko gnega rugaiuse gnime, zauscivajuga, potexijuga za kose, skubuiumu vlase od brade, i kragliom od rugah, zamlatizamga pozdravjaju. Ah evovam ghdi nasca ponosnost, taschine nasce dovelisu Sina Boxiega! Daie, *obbrobrium omnium & abiectio plebis.*

XVIII. Umorni, mane sitti bisni karvnici, hochie vecchie podat svarhu svomu hudomu dillu. Silluiu jurve Sina Boxiega da nosi varhu svoij slabi plechi sramotno darvo od krixa. Ghlasise trubgljami osuda, vikase, xamorise, tuorise urnebes, i varvechi, i tiskajuchise okognega neizbrojni puk, vodega gnegovi nepriategli, daga strate.

XIX. Jur Isukarst izlasi iz Grada, i odilise kako velih Sveti Leun Papa, millosardie iz pribivalischia od hudih *longe a peccatoribus salus.* Slipi ne çvile svoju nesrichiu dai millost Boxja ostavja. Alli çvili xalosna Diviza Majka, koioj smart na bolest sarçe probada. Susritajuse Majcine occi, i Sinovje. Nu s'koiom bolestim, s' koim drexegliem; to vi moxete boglie promisliti, nego ia izgovoriti. Pocce onna da besidi, i cim veli Sinko moj bolest gnioj nepuschiuje drughu ric zametnuti. Majko Sin odgovara doscaje dan odreghien od moga Oza Nebeskoga. Xivot koimisi dala, davamga dobrovoglno za spasgnie od Svita. Ako za ispuniti naredbe moga Chiaika od tebese Majko razdigliujem; sartemi s'tobom ostaie. U toliko ona nazad rinuta od mnostua, ovi naprid potezan u isti cias bisce gorkom bollestim raztavglieni.

XX. Neimam sarça, neimam snaghe u ovem nalpokognem çassu za gledati Isukarsta ghdie iur uzisco na Kalvariu. Tu za gnegovu vechiu sramotu i prikor, karvnici iz hagline svuciuga, i deruga gliuto, ponavgliajuchimu ranne, na kojese biasce hodichia prilipila rinuvsciga cine da padde na plechiavarh krixa saztezujuga konoppima, pribivajumu ostrim çavlim ruke, pribivaju i noghe. A pak krix (prostitemi ako harlim u ovem xalosnom pripovidanju, eremi tarne sarce od bollesti) a paka krix svikom jedinom uzdignusce. Ah plaçno prikazanje koie uççini dase sakrie Sunçe? Vissi raspet, i pribien nagh, vas svojom karvgliu obliven, blid uvenut meghju dua lupexa na sramotnom darvu prid pukom neizbroinim Sin Boxij. Nie u gnegovu tilu mista bez ranne, nie uda bez bollesti, nie xille bez skoncania. *Non est ei species neque decor: a planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas.* Meghju tolicimi pogardami, mukkam, bolestima, i s'koncanjima, o Puce karsctianski tuoj Gospodin, tuoj Stuoritegl tuoi Bog, za tebe odkupiti, za tuoie zlochie izdisce na darvu od krixa.

XXI. Sctovanse çinih karsctiani od sarditosti koiasele stratila za cich nas suproch tuomu Bogu Isukarstu. Dasam iutroska ove tuxne zgodde pripovidio nemillioi, çegliadi od Svita gannulabise, podarlabi koi uzdah, alli neznam; ioli uzpomena od mukke Gospodinove, izkoga od vas iztistila koiu god suzu. Staviamse dasteme sluscali s'tihim sarcem bez brinuchia. Allise ne ciudim, tizimsamse nadao. Toie, toie, scto zaglavgliuje Isukarstove bolesti nenachi, koga xali. *Sustinui qui mecum contristaretur & non fuit, qui me consolaretur & non inveni.* Tako on istise tuxi po usta od Proroka. Nepomainkase Iobbu priategli u gnegovoj tuzi, koi cichia bolesti hodichie razdrisce, i za sedam danaa, i sedam nochi lexasce na tle prostarti bdechi, i rikauchi. Alli ti moi Spasiteglju koga nahodisc da za biligh od gliubavi, i harnosti prema tebi zametne iedan uzdah, prolie jednu suzu? Reci, reci, *sustinui qui mecum contristaretur, & non fuit.*

XXII. Ti, ti, dakle Sunze potamgniegniem tuoie svitlosti, vi Nebesa vascim gromovim, vi grobovi vascim ottvorom, vi kamenia vascim raspuknuchiem, vi bridi, vi morja,

vi

vi rike, vi sva stvoregna nechiutiva, s' vascom smechiom çuilite smart vascega Stvoriteglia. Ako vi neplaccete, neznam koie inne suze moguse za poklon prikazati grobu moga ubienna Spasiteglia, pokli karstianni koisu od gnega toliko dobroçignenia primili obechialisu suoie suze niki tko immaniu izgubglienu, tko priateglia, tko gliubovniku. Dakle zato vi Spille, vi klisure, vi hridi, suzite akochiete da ukop Gospodinov neostanne neproplakan. Ovu istu moiu neharnost çuilite gorko çuilite occi moie.

TRECHI DIO.

XXIII. Nebih hotio da vas plod koi moxemo izvaditi, çujuchi xalosno spovidagne mukke Boxanstvene, dospie u dui suze: ere to moxe bitti uzrokovano od nikoga naravnoga poxalegnia, koie svak chiuti u nevogliam, i supratiwam svakoga çegliadeta pravednoga. Plod ima bitti sarçeno chiuchiegnie, skruxenie i stid, cich poznania od nasce velike neharnosti prema onemu, koi tolikoie za nascu gliubav podnio. Prosiobi razlogh da po smarti Isukarstovoi dalasele svarha grisegniu poznaiuchise, daie bilo potribno da Sin Boxi proli svu svoiu karvu za zadovogliti Boxioi pravdi nascim grisim uvrighienoi, i doistine nehotiascese od magnie. Ere po pravdi uvridgiegnu Boxiemu druzimse naçinom nemogasce zadovogliti, nego zadovoinostim Boxanstvenim. Evovam koliko utexe oni grih, koga mi za smih, za isprazanost tuorimo. Sa svim tizim cinisce dase nemoxe vesello traiat vrime, ako veseglie nie z' grihom zaçigneno. *Nec paratur gaudium tanti esse nisi Dei in se habeat injuriam.* Ah da ia mogu iustroska iz svakoga sarça svaki grih izkoripiti.

XXIV. Alli kako mogu boglie ovaku poxudu izvarsiti, nego stavivsci vam prid occi ono xalosno prikazanie, koie u ovi isti dan pristrasci nebesa, strese zemgliu, smete narav. Da nu Pravovirni, ako nevirujete daie Isukarst podnio tolike mukke, kolikesam vammi zpovidio vascim occima pozitega. Sctovamse çini ieli Boxia dobrota doparla na nai vecchiu izvarsnost od gliubavi prama vami? Recite ieli on mogao sctogod vecchie za vascu gliubav uciniti? Nu ako vi isti neznate sctobiste mogli vecchie zaditi da buddivam drago ciutti gnegove pravedne tuxbe. *Popule meus quid causa est, quod inimico meo vestroque libet servire quam mihi?* Nu odgovoritemi (veli on vami) pridrazi moi, za koi uzrok draxiele vammi sluxiti moga, i vascega nepriateglia nego menne? Jedaie on vas stuoria, ieda on vas uzdarxi u bichiu, u xivotu? Alli akose ovo çini vami daie mallo: *Si parva hac videntur ingratis non ille sed ego redemi vos.* Ne on, nego ia, za vas od kupiti proliosam toliki zmoi toliku karvu, podniosam tolike trude, tolike sramote, tolike psikore, zagarliosam tolike vaie, tolike bolesti, tolike mukke. *Quid causa, est quod inimico meo vestroque libet servire quam mihi.* Zasto dakle hochietese podloxiti, pod iaram priteski ovoga suita himbenoga, a ne zagarliti blagobrimme od moga krixa, koicchie vammi viçgne spasenie uzroçiti. Gledaite ovu glau draçam probodenu, ove ruke, i noghe çiavlim pribienue, ove parsi kopiem otvorene, sve ovo moie tilo izragneno. Ovo kaxe iesamli ia gliubio vas. A vi platiste neharnostiu moiu gliubav. Za svim izim: *revertere ad me quoniam redimi te.* Vratitese k' meni, eresam iosc spravan za zagarlitvas.

XXV. Dusce karschianske nesmuchiuieli vasce sarçe ovo prema vammi Isukarstovo prikorenie. Kochie bitti toliko nemio dase iutroska nechie suoim Bogom pomiriti? ko neostaviti stetne gliubavi, taschine od Svita, poblepe bezredne, i omraze? Ko nechie odrechise od svega inoga stoia uvrighiegnie od ovoga Sina Boxiega, koie za nas toliko tarpio. Ia koliko od menne xiviti nehaiem, za drugo, moi Gospodine, nego za tebe sluxiti, nego za tebe gliubiti. *Charitas Dei urget nos ut qui vivunt non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est.* Ah nemoi da ia vecchie xivem za izpuniti moja pohottinstva. Prie neka umren. Tebi, tebi samomu hochiu xiviti koisi zame umraho.

XXVI. A vi scto odluçuiete; nechieteli i vi xiviti Isukarstu, nu sctose ceka, sctose kasni. Hodte, hodte sal kolici oko vascega za vas martua Spasiteglia. Obechiaitemu, pitaite millost, pitaite millosardje, alli puttaite neka ia za svih pitam. Kraglia od nebesa evonas svih kriuih, eresmo nascim grisima tebi smart zadali. To poznamo,

Digitized by Google

mo, to spovidamo. Krivinaie nasca, istinaie, allie i tuoie gliubavi; zesto datie gliubav dopustila da nas pustis svim viçnom smarti poghinuti, kako po tuoioj pravdi pristoiasce nebiti bicce, bollesti pogargenia, xestoku smart tarpio. Ah millosti! ah gliubavi neizmirna! netoie vaglialo toliko nasce spasegnie daseie imalo kupitti tuoiom prisvetom karviu. Dopustinam daj da uzbudemo odgovoriti na toliku gliubav, daj dati uzbudemo harni. Tako mi padci na koglicna prid tobom odluçuiemo, i ti za biglighte millosti dopustinam tuoi Sveti blagoslov. Amen.

PRIPOVIDAGNE IX.

U UTORAK PO USKARSU I.

Quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in corda vestra, videte manus meas, & pedes meos, quia ego sum.

Sctostese smutili, i misli mulaze u sarça vasca, pogledaite ruke moie i noghe, ere ia isti iesam.
Sveti Luka na pog. 24.

I. Meghju suim ussionima bolestima, koie mogu gliusko sarçe oxalostiviti i muccitti, nai varlia i çemernia iest ona, koiase chiuti od onoga koije ussilovan daleko od suoga dragoga, i gliubienoga xivot provoditi, a kose moxe xivot immenovati. Xiviti bez xivota, ere biusci çegliade gliubieno dio od dusce suoga gliubovnika, *dimidium animæ*, kako josc recce Sveti Agustin, jedvase moxe rechi da xive oni, koi rastavglien od onoga koga gliubi ù istoie doba x' dilom od suoje dusce razlucen. S' razlogom dakle, s' razlogom tuxni Appostoli za çich smarti galova dragoga gliubienoga Nauçiteglia, svi u bolesti bihau, svi u xalosti. Ali otrite vasçe suze, izagnite vasc plaç i xaloet iz vasci sarça, ere vas Spasitegl slavnie jur uzkarsnuo; pazitega, umiraitega, uprite vasce zeniçe iustroska u ono boxanstueno lisce, ghdi sva nobeska radost pribiva. Evoga ghdi on suoiom glavom doscaoie k' vami, i uutkavas pazechiga dase obratelite: *Ego sum*. I neka moxete habreni biti za ona slavna dilla tvoriti, na koiaste bili od gnega izabrani. Inako primoxeni od zlovoglnosti, nechiete mochi bitti vridni za Appostoliski posso izvarsiti izpuniti. Vesseglie, vesseglie navischiuiem ia vami iutroska dusce karstianske, ottiraite, i vi ottiraite iz vasci sarça zlovoglnosti koiesu suakomu kriposnu dillu suprotivne. Sctochiu vammi iutroska u momu kratkomu razgovoru ukazati.

II. Da zlovoglnost prem velle kriposti suprotivise: nauk nami dan od Duha Svetoga: *tristiam longe repelle a te*: (*Eccl. c. 30.*) Otirai veli Duh Sveti, otirai daleko od tebe zlovoglnost, i dava od tega razlogh. *Multos enim occidit tristitia, & non est utilitas in illa*, ereje, mnozim zadala smart tilesnu, i duhovnu, i niednase ù gnoi korist nenahodi. Nu nieli ona navlastito suproch suim kriprostima, koiese zovu bogoslovne? Zlovoglnost neugaiase svirrom, ere virra lipaie Maika od radosti i vesseglia. I za koi drughi uzrok ovi isti Apostoli iutroska bihaiu xalosni i smuchieni sui od straha ù istomu pribivalischiu zatuoreni, nego

ere biasce u gnih virra potamnilla? a pak kada bihau potezani od pristoglia do pristoglia prid sudçe, verugam naparchieni, po ulizah biccevani, na nemille smarti ossudieni, zasto uzigravaiu od vesseglia? nego ere virra, i stavna virra koja u gniovim sarçim pribivasce, uzrabrenivaseih, i ucciase da progonenia, psovke, bicci, ranne, smarti imadiaiuse sva u viçnu krunu od nebeske slave obratiti, *Ibunt gaudentes a conspectu Concilii quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati*. Maika od vesseglia, i nami ima bitti virra, ere scto moxe vechiom sladostim nasca sarça napunlti, nego kad od virre uvixbani uzdignemo nasce pameti, i mislimo da oni Sin Boxij, i pravi çiovik Isukarst, koi za nascu gliubav suoiu prisvetu karv prollo, biusci smart, i Paka, porazio, uskarsnuoje slavan pridobitnik; istinito znaiuchi da i mi gnega slidechi, imamo u istoi slavi uskarsnutti za gnegovo blaxenstuo u vike od vika uxivati.

III. Za isti uzrok suprotivise zlovoglnost iosctera uffagnu. Ciuite to od suetoga Paula, pisuchi on Rimskim pravovirnim, govori ovako. Pridrazi, prikaxuite vasca telessa, xivo posvetilliscte vascemu Gospodinu, pomozite vascega Izkargnega, gliubite bez himbe, marzite na zlo, slidite dobro, nastoite na molitve u suprotiva, i u nevogliah budite uztarplieni. Alli scto vechma xudim, znateli stoje? da od suakoga vascega dobra dilla bude druxbeniza nerazdiona radost çichia kripkoga uffagnia da ima Bog vicnom plachiom trude vasce nadariti. *Spe gaudentes, spe gaudentes*.

IV. Neugaghiase zlovoglnos ni z'Boxiom gliubavium; Sarçe, koie Boga gliubi iest kako iedno Nebo suegh vedro, koga maghle od zlovoglnosti nepotamnivaiu; biusci vesseglie vlastiti plod od gliubavi. Evovam razloga. Veseglie u nascimse sarçim ragia, illi ere mi dobro gliubimo i uxivamo, illi ere dobro od nas gliubieno ima one osobite kriposti, i izvarsnosti, koie gnegovo bichie prossi. Tako priategl od nas gliubien uzrokje nami od vesseglia, illi kad imaiuchiga prid nascim occima gnegovo opienstuo, gnegov razgovor uxivamo; illi buduchi on daleko od nas, cuiemo od gnega srichne glase i çestite. Buduchi ovo tako, kako moxe zlovoglnost u iednomu sarçu pribivati, koga Boxia gliubav osvoiva, kad stanovito zna da Bog od gnega gliubien, i da ovi priategl toliko plemenit bez mireie, i bez suarhe çestit, i blaxen, paçe nedospitni vir od blaxenstua, od koga ima bez sumglie bitti çestiti dionik suaki Boxij gliubounik. Sue toie lip nauk od Suetoga Tomasa. *Gaudium ex amore procedit vel propter præsentium boni amati, vel etenim propter hoc, quod ipsi bono amato proprium bonum innest & conservatur*. Ako xudimo bitti veseli hopchieno gliubimo Boga, a ne toliko suit i gnegove minuchie izpraznosti, prave uzroke od zlovoglnosti.

V. Pitaite, pitaite velikoga Antuna poglaviçu, i Oza od Pustigniaka. Nu koi nacin on meghju starmenitim hridim od gorraa, meghju tminam od Spilla, meghju pustosim od Dubrava oslabien od postaa, umoren od pokoraa, okruxen od hudobaa, mogasce nista nemagne vedrinom od liza, kako kroz iedno zarçalo prikazati ono raisko veseglie, koie u suomu sarçu hragirase, na taki naçin, da ko prie Antuna nebi vidio po veselom pozoru poznaobiga. *Semper illarem faciem gerens*. Kakoj od gnega pisce Sueti Atanasio. Pitaite Romualda, Bernarda, Filippa Neria. Pitaite tolike drughe priateglie Boxie, koji biasce, uzrok od gniove radosti? I suichie vam odgovoriti da gliubav prema gniovu Bogu biasceim vir od vesseglia: I kako suitli Zrak Suncani tira nochne tminne, tako ova cestita gliubau iz gniovi sarça zlovglnost, i drexeglie izgoniasce.

VI. Ako dakle zlovoglnost neugaiase ni s'virrom ni, s'uffaniem, ni s' gliubavgliu Boxiom, mislite vi kolikaje nepriateglica druzim kripostima? Ne toliko udi mladim dubcima mraz studeni, ni mekom zuichiu suhochia ni klasima silni grad, kolliko zlovoglnost sudi suakoi kriposti, i porazivaiu. Hochieteli od tega razlogh? Ciuitega. Za kriposno, i vitesko dillovati hochiese da nasc duh budde snaxan, budde hrabren, bude xiv brez ove snaghe xivota, i hrabrenosti stadonasu dilla nasca, slabasu, i neplodna. Nu moxeteli nachi scto toliko oslabiva, targa, i mori nasc Duh, kolliko zlovoglnost? Ciuite Duha suetoga scto u Pricicza govori. *In mærore animus deijcitur*. Duh i smienstuo na tle padda, kadgal ostavmaz od zlovoglnosti probada. I na istomu poglavju veli: *Sicut*

cut tinea vestimento, & vermis ligno; ita tristitia viri nocet cordi. Hochieteli znatti koiu schiettu, hoiu poraz çini cioviskomu sarczu, zlovoglnost. Kako Ghrisliza kad oplenuie lipotu, i çinu od iedne bogate hagline dovedeie na potischienu rutinu, i kako czarv moguchje uciniti da iedan lip Stabar od Narancie, illi Cetruna Koi pri biasce ghizda, i dika od perivoia, ere u isto doba zelenim lischiem uresen, mirisnim zuichiem nakichien, xeglnim vochima obilan, izgrizan poslie od gnegova zuba otrovna, bude suho darvo bez dusce, i plin od Oghgna. Na isti naçin zlovoglnost otruie duh, i ottionumu smart zadava. Ako dakle za kripostno dillovati hochiese snaga, i smart od Duha, a zlovoglnost kakosam ukazao iest, smart od Duha, kako moxe kriposno dillovati çegliade koga zlovoglnost mori.

VII. Biusci veliki Pop Aron prid suoim occima vidio dua suoja sina po Boxioi pedipsi, oghgnem sparxena, tolika xalost çichia ove iadne zgode occinu pamet, i sarçe smutti; da on u onoi smechi zaboravi prikazat Bogu posvetilise tepo naçinu kako zakon zapovidasce. Pokáraga cich toga pomankania Moises. Alli znateli sctomu Aron odgovori kako, recce, kako ia mogu ugoditti Bogu. xalosnim sarcem. *Quomodo potui placere Deo mente lugubri.* Zlovoglia radi nenadne, i prike smarti od dua moia sina, spelaie moie sarçe na taki naçin dasamse od mene, i od Boga zaboravio. *Quomodo potui placere Deo mente lugubri.*

VIII. Toli nemoxete spovidati u ovu istinu vi iosctera, koime slusciate? kad koiagod kruta zlovoglnost vascim sarçima gospoduie, toli nestavite vi u zabichie vasce dusce, vasce obiçaino mogliegnie, dilla bogogliubna Sinove, kucchiu, sue. I ako u onoi smechi tuorite koie kriposno dillo s' koim rasparsagniem od pameti, s' koimga studenostim od sarça çinite da vi isti neznate ni scto dilluiete, ni zascto: biusci stuar narauna, kako Aristoteo veli, da kako sladost, i veseglie çini lasno, kriposno, i izvarsno dillovati; tako naopako smechia cich zlovglonesti illi sasma zapricuie kriposno dillovagnie, illiga setetti. *Delectatio perficit operationem*, veli mcoeni Mudrozinak. *Tristitia corrumpit.*

IX. Rechiuvam iosc savisce neima hudobba iacciega oruxia, ni skrovitie varke ni sliega napastovagnia, nego obuimiti iedno sarçe zlovoglnostim. Paceh sui onizih, koie ona po suoj texki iarate stavia ovim oruxiem pridobiva. Akovanse ovo çudno çini, i meni neviruiete, viruite suetomu Ivanna Zlatousniku: Cuite gnega. *Omni actione diabolica potentior est ad nocendum mœroris magnitudo; nam & dæmon quoscunque superat per mœrorem superat;* To iest od sui hudobski dilla niie iaçiega ni moguchiega za nauditi kolikoie zlovoglnost, veli ovi Suetacz ere kogamu drago hudobba pridobiva, zlovglnostim pridobiva.

X. Evovam razloga. Nastoite molimvas. Nasca dusca bez nasladienia nemoxe xivviti veli iosc Sueti Gargur stega slidi da sui koliçi imamo iedno naravno pomarzenie na zlovoglnost, kako napriategliçu poglavitu od nasladienia, toliko po naravi od nas gliubiena, i izkana. Buduchi ovo tako; sto cini himbeni nasc Nepriategl. Stavglia suu suoiu pomgliu za probuditi, i uzvarliti u nascemu sarçu koiu kod texku zlovoglnost, neka poslie mi za iztirati, i odbitti od, nas stuar toliko suprotivnu nascoi naravi suprotivnu i schietnu, zagarliti budemo sue one hude pute, i opake naçine, koie on u onoi smechi od nasce xalosne dusce himbenim razlozima prid nascu pamet stavja davajuchi nam razumiti, i ponukovajuchi nas dachiemo po takim putima xalost, koia nas satire iz nascega sarcza izagnati, i xudienu tisinu, i sladost osvoiti.

XI. Ovom himbom on privari za nikoliko vrime Blaxenu Catarinu od Genove pri negose ona sasma na duhovni xivot prida. Ropade gnu jedna zlovoglnost toliko ussiona, da nemogasce ni Samu sebe tarpiti, nu scto stoga slidi? Za nachi lik gne xalosnomu sarçzu, ona zagarli izprazne zabave pusti strane molitve, i bogogliubnosti, pridase na xenske izpraznosti, za koim bilabise izgubilla, alli prosvitli Bog gne pamet ossobitom millostiu spomgliom od koie stavise ona od privare hudosbske, i da raskosce suitovgne laxivesu sladosti a prave gorkosti.

XII. I vi iste reçitemi mallo, kadse chiutite kad unutargnim pokrenuchiem vec hma potaknuti na osvetu na rasarxbu, na neufagnie, na psovke na telesne razblude, nego kad koja kod velika xalost vascim sarçem gospoduie. Tada marzite na vasce bichie,

na vascu diçu, na kuchnu çegliad, na isti vasc xivot, da niscta vammi nie drago. Ah ciuvaitese, i razumite ovu potribnu istinu! Pakleni Gussar neçini bogatij plin, nego priko tamne nochi od zlovoglnosti. Velik, i vist Ribar iest Sotona; priko nochni tamnosti suoie mrixe mechie, i prostira. Lovaz iosctera prikonochi zviri presij mamij iesciom, i lovij. Tako hudoba pod kopriinom od araidagna; suoie oghgniene strile put nascega sarça upravglia, netom tmine od zlovoglnosti nascu pamet obsinijn. Tako po usta od okrugnenoga Proroka nas Bog uvicba. *Paraverunt sagitas suas in pharetra ut sagitent in obscuro rectos corde.*

XIII. Occe tako iest, mi tiçemo rukami sve sctosi rekao; nighdar nismo toliko ghnivne, toliko nebogliubne, toliko kuchnoi çegliadi nepritarglive, nego kad koia xalosna misao nami ulada. Virruiem vami, i velle vecchie nego vi govorite ereie, opchiena besida od nauçiteglja, *tristis ex propinquo habet iram*. To iest çegliade osvoieno od zlovoglnosti laznose raxarsbom uxise. I sctoie gorre priko nochi od zlovglnosti, koie misli prohode nami priko pameti, koie poxude priko sarça. Josc i to virruiem. Alli ciuvaitese tadara neodluçiti nista, ere, nigdar nie korisna odluka ni postena ona koiase garli u nabuni od koga kod varloga pohotinstua. Alli scto imamo uciniti za izbavitise od silnosti karvniçe tako nemille?

XIV. Neimate po niedan naçin uciniti kako niki, i nike, koie zaboraviene od suega drugoga na inno necuzaju suoim mislima, nego samo na vesselo xivglienie na ovem suitu. Saçuao Bog da slidite taki izgled od smamiene i bez pametne çegliadi, koia zaboraviena od Boga, i od rajski radosti suasu dana na laxivo veseglie suitovno, na stetne izpraznosti, na sladosti telesne, ciuvaitese tirati ovake pute, koie vamse çine dasu zuichiem posuti, jere ah kolike gliute Zmie od grihaa, i od unutargne grisgnie u gnima skrovne lexe. Taka varsta od çegliadi koia hochie po tomu naçinu zlovoglnost ukloniti poznachie suoie privaregnie, ako ne prie, doistine u oni naiposlidgni cias, koichiei xivotom rastaviti. Tada poznachie bistro scto sada nechie da razumiu, da smih bioie laxiv, radost biguchia, sladosti izprazne, vas xivot sinnà, iosc dasu xivili sto godischia. Vidmo u drugomu dilu prave naçine za varhu dochi zlovoglnosti, i imati pokoino sarçe kollikose moxe na ovomu suitu punnu jadaa.

DRUGHI DIO.

XV. Ciuliste da zlovoglnost iest nepriateglica od suake kriposti, i nai jaçje oruxie koimse hudoba sluxi za nas pridobitti. Iosceriçe dase nahode grubo, i schietno privarena ona çegliad, koia za odmetnuti od sebe mukku od zlovoglnosti k' suitovnim sladostima utizajuse: ere bixechi odazla stupa na gorre. Alli kakose imamo vladati u valovitomu moru od ovoga xivota umarloga, ghdi çeschie plahi vitri od suprotivna gospoduhju? Ia negovorim daimate iz vascega sarça suako araidanie vrimenito oda ghnati, paceh dobarie suit, da xalosno çegliade bude postenim, i prilicnim bitiu odachnuchiem suoi duh razvedriti. Znam da Luk svegh napet iosc u istim dobrim dillima illise slomi, illise oslabiva. Ni magne kad kudim zlovoghnost kako zapriku od kriposnih dillovania isctem od vas da budete suegh, kako Olimpo planina toliko visokka, koia nadodechi suoim ponosnim çellom oblake premda na podgoriu plahi vitri meghju sobomse bihu, i mugne, gromovi triskovi s' ussionim natizaniem buduse suproch gnoi podignuli, sa suim tizim gnena varhu vikovita vedrina suegh pribiva. Nechiutiti niednu xalost, darie koise u samomu Raju uxiva, na koi zato imamo uppraviti nasce poxude, za koga osvoiti potribnoie ovdi tarpiti. Isti Sin Boxij nascom putiu obuçen premda Gospodar od Raia bez mukke niega osvoijo. Tako u introsgnemu Vangeliu on isti recce ucenicima suoim. Scto ia velim vammi jest da niedmu suprotivu koia bude vas paziti, neimatese pridati u ruke od zlovoglnosti, kako daie sve za vas izgubieno. Sctose ima dakle uciniti. Sveti Jacov suproch zlovoglnosti dava ovi lik dase k' molitvi uticemo, *tristatur aliquis vestrum oret*. Pitai od Boga da bude on koijo razgovoritegl Nebeski vasc duh utaxiti. I isti nasc Spasitegl kad sad nasc nauk hotie u vartlu bitti mucen od xalosti straha i dodivania stavise molliti Oca suoga, *oravit ad Patrem*.

XVI.

XVI. Alli hochieteli darxat daleko od vas kolikose moxe suaku schietnu zlovoglnost, suako smuchienie: nastoite iz vacega sarça izkoreniti suaku bezrednu gliubav prema stuarim od svita; ere illi izgubiti sctose gliubi, illi nestechi ono nasto lepimo, ozlovogliuie nas, i mori. Opchieni dakle i pravi lik za nemoch toliku opchienu izliciti; koi; evovamga sluxitese gnime: ako hochiete izliciti suaku nemoch od vasce dusce. Razmisgliate kadakod dai za quarat ure, ako ne suaki dan, iednom na nedigliu danaa razmisgliate velim suarhu za koiu Bóg nas na ovie suit postavio, koia nie za uvrimenita dobra na ovemu suitu uxivati, kako da drugo po smarti neoštaie, nie, nie suarha od nascega bichia uxivati mallo godischiaa od ovoga kratkoga xivota, ghdi ù çias smartna silla, kadse magne nadamo imania, blaga, çasti, vladania, priateglstua, sve satire, i kossi. Prava, i iedina suarha od nascega xivgliènja iest ovdi s' trudom stecchi dostoianstua viçgne slave od onoga nehumarloga xivota koi nas çeka varhu Nebesa. Tribuie iedan put razumiti da pokoi, i blaxenstuo suarhu zemglie neprihivaiu, i nemogu pribivati; ere ovdi slazie minuchia, srichia nestavnà, xivot biguchj sve u promini po naravi. S' ovom mislim xivechi nechiemo gliubiti bezredno ova dobra umarla, i zato illi budemo izgubiti, illi nestechi bitichie nami sctogod xao, ere neischiese da budemo ko stup od Mramora koi niscta nechiuti. Allinechie nas kako daje sve izgubjeno zlovglnost klatti, ni hudobba pridobitti, nego s' kripkim uffaniem çekachiemo viçgnu radost, stavno vesseglie, uxivagnie nedospitno, koie vam Bog dopustio.

PRIPOVIDAGNE X.

U UTORAK PO USUKARSU II.

Stetit Jesus in medio discipulorum suorum, & dixit illis: pax vobis.

Sta Isus posrid ucenikaa svoi, i rece gnimi: mir vami.
S. Luc. 24.

I. Vi za cich poxude koiu imate od Boxie rici, s' tolikom bogoliubnostiu ovdistese introska skupili za od mene pripovidagne ciuti. Allisam ia uziscio na ovo misto za vas dozvati, da samnom doghjete na ribagne, dalli biusci iur korizma dospila, doghite u lov, alli nie ovdi gaja, ni lugaa, i premda ovi vasc grad od dubravaa svoie ime uzima, i potexe; nisctanemagne iest plemenitij, i nailipsi perivoj, koi svu slovinsku zemgliu uresiva. Odvestichiuvas dakle na ribagne ne od Lampredaa morra Carpasia, koie Apicio toliko izdaleka s' tolicim trattegnem od middi cignasce do Rima donossiti, ni od koraglia çargljenoga morra Eritrea, nego od stvari svim gliudima naidrasie, koiaie svarha ocita od svaccie poxude, gliubav od svakoga sarça, plata od svakoga truda, na ribagne od mira hochju vas dovestiti; ne od onoga mira, koi davaiuchi svarhu tolizim sadagnim ratima svubi Europu ispokoijo. Ere ovi mir izkati Bog zna ieli nieli zaman. Mir koga ia iscem ne pomirie kraglievske krunne meghju sobom,

nego

nego mene samnom, i u meni. *Pax vobis*, mir vami, ne izvan vas, mir koinam Isukarst nosi. Mir koi pomiruie razgłogh s' ochiuchlegnem, zadovogljuchi nasce poxude; koiese toliko mucno nasichiuiu, mir koi taxi unatargna, iadie, strahochie, koie nasca sarça parau, i nemillonas mucce, gljubavi koie uxixu; neka ovim mirom buddemo iosc prie smarti cestiko xiviti.

II. Doghie nikada mir na zemgliu kadse nebesa otvorisce, i side k' nami Parvorogieni Sin Oza nebeskoga, Anghieli dobri nasci priategli onu isto noch dascenam na znagne: *in terra pax hominibus*, mir na zemgli gliudima. I da nebi niko mislio da oni isti koi k' nami doscavsci biasce gnega donio, nebiga opeta odnio, kako himbeni Svit od swoih darova cini? odilechise on od nas prie svoga otiscastia, ne iednom, nego vechiekrati, danam na znagne, daga s'nami ostavglia, *pacem meam do vobis*, *pacem relinquo vobis*, *non quomodo mundus dat ego do vobis*. Dakle uzdaiuchise mi u gnegovu riç, hrabreni, i hitri, poghimo na ribagne, od ovoga bisera toliko neproçignena, koi znamo daie u ovemu morru od svita, alli neznam pravo ghdi. Jutroska dakle moim mrixami nastoiachiuga izribati, za obsluxiti zapovid od onoga, koimi veli, *inquire pacem*, *& persequere eam*; iscti mir, iscti ga pomno; i ako uzbuddem imat srichiu za nachga, vamichiuga ostavit za napokogni zaklad od moie prema vami sarcene priazni.

III. Nekaiemse dasam suo morre ovi svit, i spomigniamse daga Sveti Augustin tako zaziva: *Mare est mundus*. I vi iosctera potvardichiete ovu istinu dase stavite razmisgliati koia varlinost, plahih vihara, koia silla od zlih godinaa, koi cesti valovi od zala sarnuchi iedan za druzim, ovom slabom plavim nascega nevoglnoga xivota vagljaju, i nasce strane varte, i tiskaju. *Mare est mundus*. Alli u ovemu morru svak svoiom mrixom netomje iz povoja iziscio, ide za mir izribati. Xene, i gljudi, plemeniti, i neplemiti, suscgni i Gospari, kopaci, i kragli.

IV. Vidim ondi ghdi mnosih, hochiega ulititi mrixom od pohlepe. Poghimo za gnima; ere Bogastvo stvarje svim prem ugodna, neimat mieddi, iest iedno udbio razmirie, i smechia od nascih misli, a s'drughe strane s' mjeddima u ruzi moxese svaki mir kupiti.

V. Nu ieli istina mosimvas, ere cluienj ghdimi Duh Sveti po ustima od Ecclesiastica vika, *veh illis*, *qui sectantur illud*, tescko onizim koi u bogastvu ictu mir. Pribilixujmose za vidjti svarhu od ovizi; iaoti meni, koie xalosno pokazagne stavgliamise prid occi, ghdi Grad, silno livade satire; ondi plaka rika gnive, hara gore; sadasu guste draccie, ghdi biahu Perivoj; idu na magne Blaga neznase kako: zjniosam nachi dassu svi veseli, a nastuplesam na iednu tamnizu od nevoglni. Stavgliamse da oni garcki pisnik koi izka koglieno od zlata svisno rece: damuie bolest matti, a brinuchie otaz. Vighimo tuxbe koimase svit razliga, kaxu da isctuchi mir. S' nasclisu Boga, i razmirie. Tuxise on ere biusci toliko godisctaa strudio, i tisno xivio za skupiti cettiri midda, biuscise paka uhitio jamaz, izgubioie oni drughi parsta griza, ereie ukarzo sve svoie imagne u ono darvo koieseie razbilo, Oni hochiese ubiti, ere ona parba odnilamuie sve çim xivgliasce. Oni drughi skubi kosse od glave, eregaie izdaistvo od onoga slughe ouboxilo. Vratimose nazada, ere ovo nie put od mira. Zigna da kadie obogantilo iedno cegliade, ne ima vechie potribu od nikoga. Alli vidim da recce dobro Seneka: *opes auctoramenta sunt servitutum*. Govorim da ima razlog Aristonimo, koi prilikuje xivot od ovizih, martackoi gosbi, koiase od rodiaka cini, kadie iedan umro, ghdi kolikoie vecchie za iestiti tolikoie magne veseglia. S' raslogom stari rasumnizi kad biahu veseli po obidu pivahunika glasovita proklinagna suproch bogastvima, kako suproch nepriateglima od mira i pokoja. *Opulate*, *o mammon*, *o divitiæ*, *utinam neque in terra*, *neque in mari videamini*. Neka tkohochje slidi ovi put, menise cini, da dlmudrago moxese nachi mir, izvan gnega. Nemoise vechie tuditi Sveti Bernardo veli vikajuchi, da Bogastva, *possessa onerant*, *amata inquinant*, *amissa cruciant*.

VI. Poghimo naprida, ere vidim ondi cegliadi od svake varste koia ide u ribagne od mira, slidimoji; jerboje lipa stvar biti zvan privisçgni, kako Olimpo, kako Nebo pri-

privedri, kako Sunçe prisvitli. Biti gledan; ciastien, gditise svak klagna; imat toliko sluga, koi nastoie trenuchie od tvoga oka obsluxiti. Alli koiaie ona cetta od kaluge-ra, koiase nazad vrachia? Vidim meghju gnima Petra Morrona, koi nikada sighje na pristogliu Apostolskomu, vidim iednoga Carla velikoga, iednoga Pipina, iednoga Ramira, Desideria, Eltereda, iednoga Pelagia, i tolizih koi prominisce s' haglinam potisctenim, svoie kraglievske odore, i svoie zlatte dolame s' tisnim loscniçam, i slidi gnihov izgled mnosctvo cegliadi izvarsne, i plemenite, nemoguse uzdarxat dai ne pitam, koia zla namira silluieih dase vrate na zad. Nu kamostese uputili moi svezi? *Ad dirigendos pedes nostros in viam pacis*, za upraviti nasce stupaje put mira, tako odgovaralu. Jeda nie put od mira biti dvoren, sluxen, zignien kako Bog na zemgli, zapovidati, dat zakone, podiliti blaga, podiliti millosti. Pogi na prida, vele, i stavichiescse iesili ti od onizi, koi: *tam magna mala pacem appellant*, zovu mir zla toliko velika, kako Rasumnik veli. Pogimo na prida, i vighmo, kad takonas svituju; ieli kako oni vele?.

VII. Jaoh meni ovi mir punie Ikaraa koi, koliko vechie htisce uzgor lettiti, toliko gorre natle padosce. Vidim daje istina scto rece oni stari Pisnik: *feriuntque summos fulmina montes*, da na varhe od visoçih gorra tries udara. Vighte u dnu one puccine kolikoie od onizih, koi illi izdani, illi otrovani, illi ubieni, illi nakoi drughi nacin paddosce, u iednu propast od nevoglia; dobro veli Plauto ghdi velicianstva svitovna zove, *solstitiales herbas*, koje usahnu isti dan, kad izniknu, i Klemente Alesandrinski, koi zove, *picta somnia*. Zaludusmose mi trudili, kako moxe biti mir, ghdie svedilni boij od nenavidosti, od natizagna, i od brinuchia, koie sveh gnihova sarça more. Eh ove ciasti, i velicianstva, stvarisu koie nitti nas pomagaiu za dobro xiviti, niza cestito umriti, scto hti rechi ona velika xena Mitridatova, imenom Monima koioi biusci dodia xivot, skinuvsci gne krunnu koia biasce iedan dug povoi, onim htise obisiti, alli nemoguchise uzdarxati, ona pauvsci na tle, odrisciu s' vrata, izplosaga nogami velochi, *o execrabilis fascia, nec in vita svave quidquam mihi attulisti, nec in tam tristi obsequio quidquam mihi vales opitulari*, tojest: povoju prokleti, ni u momu xivotu doniosimi, koie veseglie, nitimi moxesc u ovoi xalosnoi sluxbi dati, kakugod pomoch. Pustimo, Pustimo mi ovizi, koi kako oni Demokle side za obilnom tarpezom, alli go mac, sveim varh glave visi. Vighmo moxelimo drugovghje nach mir.

VIII. Trechiu cettu vidim koia mir iscte. Sctoje ono scto vidim imat prid occima? Cinimise ono prikasagne vidieno od Svetoga Ivanna u Apocalisci. Kaxe put velikom mnosctuu jedna xena na kognu, koja zlatnom ciascom u ruçi svim davase napit, navlastito mladost vnruchia, i xedna subim ustima gnu slidi. Dostaie rechi da ovoie put od razblude, ovoie iedna magliuriza, koia silno sarça zatravglia, na taki nacin, daie mallo cegliadi koiaie ne slidi; navala toliko velika, da nemogu otiti na prida. Vidim Salamuna, koimichie mochi rechi, u razbludam ielli mira? nie, bixi, veli, ereie u gnoi svako zlo. *Adolescentia, & voluptas vana sunt*, mlados, i razblude tasctesu, i izprane. Uputise mallo, i stavichiese bigu chiu sladost kolike gorkosti druxe i duore; skapgliom truda poznachiesc da miscia s' veseglieм xalost, smiagnem plaç s' dobitim stete. Sumgne, strasi, sram, nemochi, uboistva, smarti, nisu od razblude nighdar rasdigliena, isto vesseglie od vinciagna. Veli Salamun; *tanquam memoriam hospitis unius diei pretereuntis*; iesu kako uspomena od Gosta, koi prohodi u iedan dan. Koliko xena, koia meghiu svim gne nevogliam, iacciu tugu ne ima, nego muxa, i koliko mux, komu kako Iobu nai cemernia tuga iest xena.

IX. Dakle svikolici ovi, *erraverunt in invio, & non in via, & viam pacis non cognoverunt*. Zaghiosce stranputize, ne idu po pravomu putu od mira, i nisu ni poznalli put od mira. Tko moxe sumgniti da kako udizom od naslaghiena, tolike hudoba mami. Virriute Svetomu Basiliu, i svim Svetim Razumnizima. Iosc isti Pitagorici premda bez svitlosti od Vanghelia, biusci namislili iednu skallu, ka vodi u propast, stavisce za gne parvi skallin, razbludu. Jesuli ighdar ove vasce smuchiene vode agasile xeghiu? *Quo plus sunt pote, plus sitiunt*? Da-

naska xednji nego lucera, i suscij, a na svarhi nachiescse u viçnem oghgnu, s' viçnom xegiom.

X. Prominimo dakle mista, ere u ova tri miesta, nemoxese mir isribati, mismo iutroska nesrichni, olli nie vechie mista u ovomu morru od svita. *Quidquid est in Mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ*. Sctoie na svitu, ollie poxelegne putti, olli poxelegne occiu, olli holost xivota. Iere hudi samo u ova tri mista idu na ribagne za to veli gnim Gospodin, *non est pax impiis dicit Dominus*. Opazima gliudima nie mira. Dakle bez mira imamo xiviti zaludusam dakle ia iutroska mene i vas umorio. Zaludu vas doveo za nachi jedno dobro toliko neproçigneno.

XI. Nisam nisam, ere Sveti Pavo s' nebesa uzrabregnuieme uikaiuchi. *Pacem pacem sequimini*, Slidite mir. A Prorok velimi: *Si in via Dei ambulasses, habitasses utique in pace super terram*.

XII. I ti koise tuxisc da nemoxesc nachi mira u ovomu morru od Svita, jesilise stavio od puta koitie ucio Bog putnik. *Disce ubi sit sapientia, ubi sit virtus, ubi intellectus, & simul ubi sit lumen oculorum, & pax*. Kaxemi daie na iednoi Gorri. S' morra na bardo trebuie otiti, putie uzbardit. Alli bez truda nemoxese niscta doseghnuti. Niki lotri vrachiaiuse na sada, alli ako uzbuddemo uziti do varha nachiemo ondi velika, i prostranaa poglia. Vidite Isukarsta, koi sreta nas s' granom od masline u ruzi, i velinam. *Pax vobis, ego sum*, mir vami iasam. Iesteli vi koi mir isctete; evoga vami. Svit od mene govori dasam osctar, i da zlo plachiam kogame sluxi. Piaiteih iedase na me tuxi iedan od gnih. Veli Svit da ia zapovidam pokore, i postove, koi zine xalosno xivot provoditi, i xivot skrachiaiu. Pitaite moie slughe Antuna, Jerolima, Ilariuna, Arsenia, koi meghiu starmenitim hridim od Gozraa, meghiu tminam od spilaa, meghiu pustoscim od dubravaa, hranise u guibovom sarçu mir, i veseglie, i do stare starosti xivisce. Krivi mene Svit, da mene slidi samo neplemenita mnox odartih siromahaa. Kaxiu da laxe, Kasimiri, Leopoldi, Ludovichi, Stipani, Amadei, i tolike cette priplemenitih diviza, udoviza, i iosc udani kraglizaa. Govori Svit da tolizi koisu moi stigh slidili bilisu primuzani od pristoglia do pristoglia ptid Sudze, verugam naparthjeni, hiccevani, i nemillom smartim pogubieni: to jest istina, sami broi od malih Mucenikaa nadhodi 16. miliuna, alli nie niednoga meghiu gnima koi ne czinise çestit u svoih mukka. *Visi sunt oculis insipientium mori illi autem sunt in pace*. Ah sinovi Adamovi, vi nechiete to razumiti; od ostaloga pogite ghdi hochiete, obhodite koiemudrago misto, nighdar nechiete mir nachi, nego u krilu od pravednosti, toies u obsluxegnu od moih zapovidi, *erit opus justitiæ pax*, ako to nechiete, nechiete nighdar mir nachi, *justitia & pax osculatæ, sunt*.

XIII. Moi pridrasi razumiteli ovo govoregne, daleko od Isukarsta, daleko od kriposti, nechiete mochi ni za iedan cias imati mira, paceh kuscachiete iedan sve udilni boj. *Quoniam ipse est pax nostra*, ereie on sam nasc mir, nasc pokoi.

XIV. Akose nahodite svaki dan ghgnievni, nemirni, smuchieni, okrivite vas koi znaiuçhi ghdie pravi mir, viga isctete drugovie ghdi nemoxe biti, ah ieda put, *quæ pacis est, sectamur*. Slidimo slidimo pravi mir, pustimo lakomiçima polepu od mieddi, pustimo oholim, pohlepu od cilijas, i velicianstva, pustimo netriznost od naslagiegna bludniçima, koisu na vicni nemir osughieni, a mi Boxie, zakone obluxuiuchi uxivachiemo, mir kolikose na ovemu svitu moxe, a mir vicni u Raiu ko bez sumgne cekamo slidechi Isukarsta, *quoniam ipse est pax nostra*, mir buddi vami, ia cichia truda poccinem mallo.

DRUGHI DIO.

XV. Molimvas sctoste vi do sadara iskali s' tolizim pogoghiaima, s' tolizim raskosciam, s' tolizim tasctinam, s' tolizim naslaghiegnima? mir doistine. Nu kakoie mirno tuoie sarçe? Vaimeh? omraze, i pohlepe, uffagne, nenavidosti, strahochię i gliubavį biuse na taki nacin u tvomu sarçu, dati nedadu ni cias mira. Imascli tako tvoi xivot svarsciti? tesko tebi. Alli misli da kako u svim svitounim izprasnostima nisi dosadara nach mogo mira, varasse, i varlosę varasc, akose uzdasc nachga u naprida.

da. I akochiesc opovidat istinu, nemoxesc taiati, da u ispugnegnu od onega tuoga pohotinstva, nisi nasca ono sctosi zmio, paceh, dodiuagna i nemire. Nemoi date ufsagne od mira vara u naprida. Mi gledamo onu sinnu od sladosti, koiase nami prikaxiva, a tarcimo ko smamiene ribbe na mamu, gledaimo i udiçu, koia davi, i koglie. Svit iest kako oni stup od mramora, koi zada smart onemu kragliu od Scozie, imenom Kemet. Ulise ovi kragl &c.

XVI. Nemoimo gledat samo zlatnu jabuku pazimo, i strilu. Bog *posuit fines tuos pacem* Mir po naravi iest nasca poxuda. Svi kolici po naravi isctemo mirno xiviti, isctemo uxivagne, alli u ovoi poxudi niedne krivine, navlastito kadie upravna Bogu, u komu samu gliusko sarçe nalazi sebi pokoia, kad dakle ne u svitovnim stvarima, nego u samu gnemu, gnega sama ischimo, k' gnemu hlepimo ostavisci izpraznosti, i taschine zemaglske, ke na nepokoi nas privode.

XVII. Ne buddi vam dosta iutroska daste ovu istinu poznalli; odlucite stauitie u dillo. Ah kolikoie Forcidaa meghiu karstianima. Forcide bilesu sestre Meduseve, koie imadiahu iedno samo oko, alli ne nosiauga na cellu kako drusi, nego u speggu bozu u jednoi sckatuliçi zaklopieno, odkle slidiasce, da kako dasu sasma bez occi, hodechi sad udarahu glavom o iednu stinu, sad padahu ukoje blato, sad zahodiahu meghiu draccem. Mnozi karstiani imaiu oko od virre, alliga ne nose na cellu, i hodechi ne sluxese gnime kako daga ne imaju. Viruju i poznadu daie istina, i spovidaju, darxe tascto na suitu, da nie mira u svitovnim nasladhiegnima nie mira. *Quis restitit ei, & pacem habuit*, alli vaglia darxati u ruçi ovu svitlost, ako poznate da nitko nemoxe dat mir nego Bog zasctoga s' tolikom hlepnostim isctete drugovjeie. *Pax multa diligentibus legem tuam*. Stavite u dillo sctopoznatedaie tako. Tko xive kako dobar karistianin uxiva mir. *Christianus non habet inimicum*, veli Tertullian. Tko dobro xiue nahodise u miru, erese u Boxie providegne spusctava. Tuxna brimena gnemusu uzrok od dostoianstva, ere zna illi da xive, illi da budde umriti da ima dochi u ruke od priateglia, i s' Boxiom voglinm siedignen vika: *si exurgat adversum me prælium in hoc ego sperabo*. Ako bude ustati boi suproch meni, u Bogachiuse uzdati.

XVIII. Od ostaloga, moi Pravovirni, mise varamo ako imamo u pameti bez boia dochi na uxivagne od mira, *militia est vita hominis super terram*. Trebuie bie, trebuie stati na oslidi, kadgod i bixati, kad naglost nasarne, i progoni nas u potraghe od mira. Allismo mi bezpametni, i zavrachiamose opeta ghdiga nemoxemo nachi, po put zamamjene Golubize, od ke govori Duh Sveti, daje bez sarça: *Columba seducta non habens cor*. Znateli zascto, ere sve ptize neviu opeta ghnizdo ghdisu iednoç gnima bili ukradeni ptichi. Alli Golubiza no umise diliti od svoga golubisctà. Nie nascla virnosti, ni stavnosti u stvarim svitounima, a ti sve u istom mistu viesc tvoie, ghgnizdo. Cettiri stuari vegliasce izvarsan oni rasumnik smetaju mir od kuchje. *Hostis, uxor, servus, propinquus*. Nepriategl, xena, sluga, i susid. Dokle nismoim varha doscli, dotle u nasci kuchia mi nemoxemo nachi mira. Moxemo nepriateglia sctovati, zlu xenu ciastiti, slugu malovridna potarpiti, susida nepravedna gliubiti, alli zaludu. zaludu takogier moxemo gliubiti Svit, ustarpiti gnegove nepravde, ciastiti gnegovu silu, hvaliti bezredna dillovagna gnegova, mi zatopociemo mir dostignuti dokle, alli nedoiaciamo gnegovoi sili, ollise neuzbignemo gnegovov propasti. Stvar Pravovirni nie ne uzmnoxna, toliki drughisuse Svitu umakli poznavsci dasu tascte, i izprazne sve gnegove stvari, moxete i vi. Od sada brachio razmisgliaite koiasugod istinita, koia postena, koia pravedna, koia sveta, koiasugod gliubiena, dobra glasa, akoie koia kripost, koia hvala od nauka, ova razmiscgliaite, i Bog mira bichie svami. *De cætero fratres mei, quæcumque sunt vera, quæcumque pudica, quæcumque justa, quæcumque sancta, quæcumque amabilia, quæcumque bonæ famæ, si qua virtus, si qua laus disciplinæ, hæc cogitate, & Deus pacis, erit vobiscum*. Ovovam ostavglian za uspomenu: *Cogitate, & Deus pacis erit vobiscum*.

Digitized by Google

PRIPOVIDAGNE XI.

Timete eum qui potest corpus, & animam perdere in gehenam.

Boitese onoga, koi moxe tilo, i duscu pogubitti u Pakao.

Mat. na pog. 10.

I. Stuar prikoredha, cudnovatja nemoxeseni recchi ni promisliti: nahodise pakao, a sa suim tim nahodise grisnikaa. Napugnivase svaki dan grisnicima Pakao, a sa svim time sagrisuiese. Viruiese da gorri ogagn neugasni za pedipsati krivine, a ima krivinaa. Da za kratku nasladu poghiese ù vicne mukke, velikaie nezgodda; dalli virrovati ovu istinu, a neukloniti vicne mukke vecchiaie manitost. A scoie mogao uciniti Gospodin Bogh, za usteghnuti nascu plavu nesvist, koiom bez obzira pristupamo gnegove zakone, nego prema nama propast paklenu raziaxiti, a nista nemagne ù gniu smamieni vratolomimo. Ustavitese nesvisni, ter samnom pogledaite za mallo nesrichnu svarhu koia vas bez niedne sumglie ceka. Iachiuvam iutroska ottuoriti Pakao dno svi mukaa, i ukazati da samoga Pakla imamose boiatti. Parvo iere u Paklu iesu sve mukke, i priteske. Drugo iere iesu same mukke bezeblaksciania. Trechie iere tu mukko iesu stavne, i nesvarsne. Zapazimose molimvas u tal strasni ogled, a poslie akovamse ucini dale pristoino sliditi put, koi bez sumgne vodih ù Pakao nasliduitega.

II. Dno sui mukaa iest Pakkao, iere nie mucceenia, illi ochiuchiena, illi namisliena, koiase ondi podpunno nenahodi, i kako sve rikè, sve vodde kupese u More, tako sve mukke kakono silne poplavice u onu iazovitu iammuse slivaiu. Tuxni ossudienih bitichie zamirak svi strilaa priotuorni. Dno, i sranna svi plamaa xderuchi, Zigl svih osvettaa neutaxivih iednoga Boga rasardiena. Civieteli kako lavcuchi u plamih zove Pakao oni Bogatac ossudien odvarxen, zovega *locum tormentorum*, misto od mucenia. Ah jaoh! jaoh on vika: mukke occima ukopanim u gustih tminah, kroz koie za vecchie muccenje iesmo ussilovani gledati prigardne slikke nemillih nakaznih; mukke u, kojm drugo necuiemo nego vikania, i iaukania, triskovi, koime nepristavno ove markle Spille razligaiu. Mukka vognianiu zakopanu u smradu. Mukka ova prokleta druxba, Mukka ovo kuxno odisanje, koie odiscemo. Mukka ovi xderuchi ogagn, koinas obzida. Mukka ovi ussioni karvnici koi nas darpe, mukka sue nasce misli, mukka sve nasce poxude, mukka strah, mukka neufanie, mukka ù mukkah, vas Pakao mukka.

III. Mi razloximo od ossudjenicim ù Paklu, veli Sveti Bernardo kako od iednomu nesrichniku na semu Svitu, a zato nie *ciudo* dasmo od pravoga poznania prem daleko. Ovdi mukka piese na kapglie, *guttatim pœna bibitur*. Nezgode, i bollesti na Svitu negredu u cette, dalli iedna za drugom kako xalosni Iobovi navisnici. *Pœne non accedunt sibi, sed potius succedunt*, buduchi da nemoxe ova nasca slaba narav mnostvu zalaa odolitti. Sad nas mori iedna bolest, sad drugha, sad glad, sad progonstuo, sad rat, sad kugha, sad vruchina, sad zima, sad izgubglienie imagnia, sad pomorenie: dalli u Paklu mukke uporeda arvu tuxna ossudjenika, kako opchieni Potop. *Deus diluvium inahitare facit*. Ah pravedna pradvo Boxja! *justus Dominus & laudabilis nimis*. Kad ti grisnice Boxie zapouidi smiono pristupasc, uvrigias Baxie velicanstuo, erega nestuies; uvrigias Boxiu neizminost, erese sudis na gnegove occi sagrisiti; Urigias gnegovu pravdu, erese gne nebois; Urigias gnegovu dobrotu, ereie pogargiuies; Urigias gnegovo vladanstuo samovlastito, ere ko slugha, odmetni, i nevirni neslusasc. U jednu ric Urigias innokupno sve neizbrojne izvarsnosti, koiesu ù neizmirnom bichiu Boxie naravi nerazdione kako u iednomu Ozeanu, toiest

iest puçini morskoi, bez kraja uzdarxese.

IV. Vi dobro znadete da za svitovnoi pravdi zadovoglitt, koliko çegliadé iest vecchie, toliko ioscte vechia, i texia pedipsa uvrideteglia pristoise. Ako seglianin seglianina sebi iednaka psuie, illi bie pravdaga pedipsuie tamnizom za mallo danaa. Toli potisten seglianin bude Vlastelinna vuriditi ostriase pedipsa hochie. Da akobise podloxnik sudhio bezoçnim smionstuom staviti ruke na svoga istoga Principa, na svoga kraglia; tkoia smart pròmda priòstra bih takmena bila takoi krivini? dabi mogao taki zlocinaz umriti vecchie krat, pristoialobise vecchie krati izmucitga nai texiom smarti. Razloxe chi ovom mirrom; koia mukka nepodavase tamnomu, i prinebarnomu grisniku eda Boxioj pravdi zadovogli cich uvridienia prema svim izvarsnostim Boxjm? na taki naçin da Gospodin bilodano uzkaxe texinom od pedipse, da onie Bog neizmirni, i svemoguchi, dostoian svake ciasti. Radi scta David vegliasce: *Confitebor tibi quia terribliter magnificatus es*. Svaki usugenik hochie bitti u Paklu.slavno dobichie Boxie pravde za ukazati u sve vike kolikoie veliko zlo od Boga odmetnutse, a koliko pristoino, i korisno poslusatga. Ah nasca nechiuchienstua! ah nasce nesvisti. Cimse ostre Boxie pravde neboimo!

V. Poglavito orudie kimse Boxi ghniv sluxi za osvetiti u Paklu svoiu ciast potlaccenu iest ogagn. *Vindicta carnis impii ignis*. (Zech. 7.). Ioscte na ovem Svitu nie xestociega muccenia kolikoie ogagn, zatose zove *tormentorum ultimum*. Muccenie svih nai vecchie. A nemoite ziniti da ogagn kimsu muçeni odmetnici Boxii budde takmen, nascemu oghgnu. Blaxenibi bili ossudienici, (za tako recchi) kad nebi tarpili ino xexenie, alli sctose moxe chiutiti na Svitu. Onoie ogagn pakleni, prikomu ovi nasc ogagn moxese zvatti prilika, i slikka od ohgna. Ogagn na zemgli iest Boxii dar: od Boga stuoren da nas sluxi, da nas grie, da nas vruchi, dalli ogagn Pakleni nie sluga nego karvnik, stuoren samo da mucci. Da ako iedna iskra nascega oghgna kadanam skace na obraz strascinas; ako nismo iaki na uxexenoi svichi ni zamallo doba ruku darxati, kakonas nepripada paklenoga oghgna pristrahovitá silla. Istinom strahovit iest oni ogagn po sebi da nu ioscte iest strahovitij kroz svoiu neizmirnu velikos. Pakap iest iedna ponorna tamniça, i sva punna, Sirinom mnogo stotina Migljaa, imaiucchi u sebi zaklopiti broi neizbroini tilesa ossudieni. A tko da promisli veliku sillu tolika oghgna? Nasca slamma iakaie u klaccini, illiti iapneniçi raztopiti stanaç kami. Nu kolu iakost hochie imati pakleni oghagn po naravi toliko xestochii, a velliçinom neizmirni odasvuda raztvoren? *Congregabuntur in congregatione unius fascis in lacum, & ibi claudentur in carcere* (Isaii. 24. V. 22.). Takove xestoçine iest oni oghagn neimirni, da akobi kamena planina, illi guozdena u ono oghgneno more upalla, rastopilabise kao vosak, *flamma comburrens montes*. Iasam vidio Vesuvia planinu glasovitu blizu Napule, koia iz svoga skuta izmecchie uzgor oghagn, ter s' oghgnem kamenia polu raztopiena veliçinom kako kucchie, da straghie gledati ioscte iz daleka, a u godischiaa prosasni prossu svoi çarni lugh do czarigrada. Mislite vi, ako moxe plavhu sillu, i xexenie xeravaa paklenih.

VI. Daie strahovit Pakleni ogagn po svoioj naravi, a strahovitij po neizmirnoi gnegovoi veliçini nemoxese nikati. Dalie pristrahovit erie ko Maç u Svemoguchioj misniçi Boxioj. *Si acuero ut fulgur gladium meum*. Drugu rannu maçem çini iaka ruka varla iunaka, nego Dite neiako, illi xenna. Pripovidase da biusci Skenderbegh poslao Muhamedu drugom Turskomu Zarru svoi Maç, koi iednim mahom on uolu glavu odsizase, a biusci poslie çuo da niko od mnozii kolse bihaiu stavilli na to dillo, mogaoje stecchi istu slavu, odgovori Zarru. Iase neciudim. Maçsamtibo poslao, a ne Misiçu. To isto iavam velim, akose komukodir çini daie muxno virrovati taku iakost oghgna paklenoga. Triba promisliti da drugoie naravna silla nascega oghgnia, a drugo varhu naravna kripost onoga oghgna, koim ulada Svemoga ruka Boxia. Ciuite Svetoga Tommasa Angeoskoga Nauciteglia. (*Suplem. Quæst.* 47. *Artic.* 5. *ad* 4.) *Ignis ille erit instrumentum divinæ justitiæ punientis. instrumentum autem non solum agit in virtute propria, sed etiam in virtute principalis agentis*,

ns. Koie dakle ciudllo da oni oghagn xexe a ne skonçava kako nasc oghagn. Paçe goij, i oxivgljuie istu put, koiu xexe neka ossudieniçi chiute vazda istu mukku. Oghagn koi mucci ù isto doba duorgne strane i unutargne, oghagn koi uzdarxi ne samo iednu mukku, nego sve varsti muççenia: Oghagn koi mucci ne samo tilo, ma ioscte i duscu: oghagn koi çini dase chiuti zaiedno xexenie xeravaa, i studen mrazza, ujsti çarnii, i raztegnuchie konopima, razdarplienje zuiri, i bodenia noxji, udarçi Sikira, i probadanie hangjarim. Isti oghagn ù isto doba jest Mraz, çemer, Maç, veruga, Suliça, strila: xexe, darpi, vexe, truie, lupa rranniva, zato bidni Bogataz od koga govorri Sveto Vangelie nerazumi svoj plama, çiudnovatu prikorednost, çiuite kakose tuxii. *Crucior in hac flamma*. Muçemsam ù ovemu oghgnu. Negovori muccime ovi oghagn, *Crucior hac flamma*, ere neumi koljm immenom zuatti svoie muccenie pokle chiuti, svake varsti mukke u istom oghgnu. *In uno igne peccatores* veli Sveti Gerolim, *in uno igne omnia suplitia sentiunt in inferno*. Viruimo, i darchimo. Bog razghivan velle vechie moxe nego mi mislimo. *Quis potest præ timore tuo iram denumerare*. (*Psalm. 99.*).

VII. Umi Boxie providienie u pustigni zamiscati samom Mannom taku picchiu da ona sama biasce svemu Israelskomu puku obilna gozba, uzdarxavsci u sebi slast svake iezbine svakoga smoka, i svake zaçine koiabise mogla namisliti; a nechie bitti iaka Boxia pravda za osvetiti sve Boxie izvarsnosti od grisnika pogardiene, za misitimuu ù Paklu samim oghgnom one bolesti s'kuppi u samomu oghgnu svaku mukku? Bog za ukazati nascem svitu svoie nedohitno millosardie zove nas k'sebi, nutkanas, çekanas tarpinas, radi nasie podnio nemillu, i sramotnu smart na drivu od krixa; a za ukazati u paklu pravde svoie neizmirnost? Gnegovo znanie svemoguchie iznachichie take mukke da svi Angeli Nebeski, i sve dusce blaxene, svi Vragovi pakleni i svi ossudieniçi bilodano poznatti da ako Bog iest velik budu u dillih millosardia, ies takoier vellik i neizmiran u dillih pravde. Tako on isti svidoçise: *effundens iram secundum misericordiam*. Gnegova sarxba bude takmena gnegovu neizreçenom millosardiu. Ghniv takmeni millosardiu. Ah riçi! Ah strile! Tko to moxe promisliti, a ne pripastise? Tko to moxe promisliti a ne prominiti xivot? Za utaxiti na vrime taki ghgniv.

VIII. Dno, i misto muccenia dakleie Pakao: *locus tormentorum*, ere tu iessu sve mukke, ter mukke priostre, i razlike ù isto doba. Nu savisie iest dno ista muçenja, iere mucoenia iesu muçenia golla bez nikakua oblaxania. U tri podà iest razdiglien ovi vas Svit (Veli Marsilio Ficino), *in hoc mundo tres cognationes sunt in cœlo purum bonum*, na Nebu çisto dobro, samo uxivanie, bili dan, alli bez nocchi; xarxko Sunçe alli bez troje lipa radost, alli bez tughe: *In terra mixta sunt omnia*. Varhu zemglie suasu izmisana. Iesu tminne, iesu zuiride, iesu dracce, iesu zuiti, rude zlata, rude guosdia, sad gorkost, sad slakost, sad plac, sad vesseglie, sad cestitost, sad nesrichie. Nu ù Paklu, *in infernum purum malum*. U Paklu gollo zlo, golle mukke, gollo drexeglie, bez kapie radosti: sva chiuchienia tila, sve mochi dusce ossudiene vapitichie u oni mukka. Ah mallo oblaxania! Mallo pokoia, a pokoi, i oblaxanje svako bittichie vazda daleko. Occichie vapiti, ah mallo svitlosti! A nechie gledati drugo nego ollis guste tminne, i zarne oblacine dimma, nego liza, Vragova koise buddu prituoriti slikama prigardnimi za pristraxiti iadne ossudienike. Ukachie vapiti, ah mallo skladna romona? A drugo nechie ciutti nego jaukanie, plac, i urnebes, zuixdanje zmaia, zavijanje Vukova, rikanje Lava. Psovke, kletve, proklignanja. Okuscenjechie xuditi smiriti za iedan cias xegliu gorustu i glad, a bude usilovan xderati gadni xuç zmia, i otrovno bliuvanje Zmaiaa: *fel Draconum vinum, eorum aspidum insanabile*. Vogn xudichie koi kod miris, a chiutiche smrad pogubni smardechiega odhiiaja, koi bih za dosta da okuxi vas ovi svit. Zinise, darxise, za priteska ono muccenie od Masencia Samosilnika namisglieno koi cignasce dase vexe xivi ciovik s'marcem doklebi smrad onoga marça ubio xiva. Ako da promisli smrad bezbroini ossudienika, od ki svaki vecchi smradchie iz sebe puschiavati, nego svi marci raspadani svi gro-

grobova: A radi smrada Marcim zove Isaja Prorok ossudienike: *de cadaveribus eorum ascendet fætor*. (*Isaj.* 34. 3.).

IX. Josc i stari mudarci bez Vangelske svitlosti, za tomaciti da mukke u Paklu iesu bez oblakscania namislisce da tui nahodise niki imenom Tantalo verixan kod kladenza hladne vode, koi umoren proguruchiom xegliom vazda pruxiva usna, i plazih iezik za dopirati do hlepgliena pichia, a svegh zaman. Alli to boglie nam dava naznanje ù svoij mukka tuxan Bogataz. Cinimise daga gledan ghdino uzduise occi put Abrama, daga ciuiem tuxno vapitti ù sve glase scto mnis nevoinice? Ieda zbavitse tuoji tugaa. Minulati ova xeglia Abramovo krilo, blaxenstuo za tebe nie. Jadan podire iz duboka sarca xalosni uzdah. Govori? Scto pitasc, scto xudis. Ne drugo pitam u Lazzara veli sasmi kaplizu Vodice za oladiti mallo goruchiu xegiu, kojame bez smarti smartno mori. *Mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui, & refrigeret linguam meam*. Nesvisnice mucci neznasli da u Paklu neima mista niedno ohladienie, niedno oblaksanie.. Nu nastosise doveo da ù onoga prossis kapgliçzu vodice, komusi marvine kruha zanikao. Ghdinosu sada tuoie obilne gosbe, tuoia plemenita Vina, tuoie raskosce, tuoie razblude, tuoie Gospoie? Voda koiu prosis, bitichie sumpor raztopleni, zuc, i cemer nie ohladienja paklenim mukkam, *Nulla est redemptio*. Dasu paklene mukke, tribaie dasu mukke brez ohladjenja.

X. Nu ciuiem Abrama koimu odgovara: Slisaimoga sctomu govori: *recordare quia recepisti bona in vita tua*. Spomenise, vellimu, dasi uxivaho, dasi izpunnio tuoie voglie u tuomu xivottu. Ah gorka uzpomenna! Priuzima ossudieni Bogataç kolikome muccis: dakle za dobra minucchia, koiasu ù cias prosla, za prazne naslade upaosam ù ove mukke bez oblaksciania. Dakle ieresam pogodio moioj putti, sad gorrim u ovi plammi? Sadmi vrii meso ù koxi, karv ù xila, mosdiani u glavi, mozak u kosti, sarçe u parsih, a kao za xaxareno guosdie oghgnemse nerazbiran? Ah Boxe nepravi! Mucci, Suxgne sotonski, zanori ù ove plamme, i revi. A mi za nasc nauk sluscaimo treptechi opomenu Svetoga Petra Grisologa: *Purpura non resistit inferno, ab æstu bissus non defendit*. Gospodo, Vlastelo, plemichi, muske i xenske glave, Redovnici, i Svitovnici, ciuimo pakleni oghagn nestuje nitise klagna plemenstvu, ni Vlasteovstvu, nitti razbire svitli grimis suknom potistenim, ni plast kabaniczom, ni tri krunne, ni Mitre kalpacim xexe bez razluke, bez oblakxania, koi ondi padda. *Purpura non resistit Inferno ab æstu bissus non defendit*.

XI. Sa svim tim moxe koi godir recchi da u onoi propasti svi zalaa mnostuo mucceni, oblaxava mukku, cessa radi nahodise, ko govori, ako pogiem u Pakao nechiu bitti sam. Ah ludjace! Ludjace scto pravis? Velika stuar, neimas sarça radi pokorre tuoij griha zatuoritise u Manastir Cappuccina, illi Kamaldolexa, ghdino doistine ti nebi sam bio, Paceh u druxbi Angeoski gliudi kako dakle velis, da Paka ochieti laxji bitti, iere nechies bitti sam? Razumime dobro. Mnostuo ù Paklu uzmaxa mukke, ne oblaksciva. Na ovomu Svitu iest, koi kod razgovor nebitti sam u nesrichia kad nerichnik nesrichnika nemucci dalli u Paklu nie tako. Svichie bitti svezani zaiedno kako snop dracia koiese bodu meghju sobom. *Spinæ congregatæ igne comburentur*. (*Isaja* 33.). Jedanchie drugoga razdarpiti, iedan drugoga marziti. Da ako pribivati u istom staniu iednim samim Nepriateglie̦m tolikoie texko? Ako stati u svoioj kuchi s'karglivom, i nemirnom xenom nemoxese, a boglie kako Mudaraz velli pribivati u Pustosci. Ako kadsi bolan tuoji isti Sinova nemoresc ztarpitti bukku, sctochie bitti u onoi tamnici oghgnenoj ù druxbi ne iednoga dalli bez broini nepriateglia ghdino triskovitim urnebessom iedan lauce, drughi prokligna, oni rika, oni psuie, niki laie, niki mukaa, *ubi nullus ordo sed sempiternus horror innabitat*. Reci sad; ako idiem ù Pakao nechiu bitti sam. Ko bliuie take ricci nesvisne, occito kaxe da darxi damuje dusca xivinska, a ne razloxita kersatichie tuxan da ù Paklu mnox osudienikah neoblakscavah da nu texe i ostrie cini paklene mukke. *Ex damnatorum multitudine*. Ciujte Svetoga Tommassa (*in 4. dist.* 50. *Quæst.* 2. *Art.* 1.). *Ex damnatorum multitudine pœ-*

na

na singulorum augetur. Muxko i Xensko sluscaite. Priporucuiem vam tillessa vasca. Pokle u malloi zini darxise dusca. U Paklu iesu sve Mukke priostre, i mukke bez oblaksania *locus tormentorum*.

XII. Vajmeh smetamise pamet! Sva muccenia, koiasam vam na debello zabilixio s' Vangelima Svetim, nisu muccenia Paklena, nisu Pakao bez vikuvicanstua. Govorim, tressechise. Sve mukke ù paklu iessu vikuvicne, zatosu Paklene: *quid non potest grande esse quod habet finem*. (Sveti Gerolim in psalm. 80.). Dobro, i zlo koie ima svarhu nemoxe bitti velliko. Pravo zlo, jest zlo bez svarhe; Radi cessa bolez zubaa ù vike, vecchije zlo nego sve mukke koiese moggu namislitti, premdabise imale tarpitti za toliko godischia, kollkoie zuizda na Nebu; erebi poslie imalle svarhu. Alli ù Paklu mukke iessu bez svarhe: Nechie imat svarhu nighdare ù vike. Nighdare, nighdare imadu bivati ù sve vikuvicianstuo. Alli vikuvicianstuo nemoxese razumiti, da kakochiese mochi u Paklu tarpitti? Mudarci sctomi govorite od vikuvi cianstua? Vichiete recchi da vikuvicianstvo iest okrugh komu ista svarha iest pocetak, trak koga duglini ni mirre: More koga prostoru nie kraja, propaz cigovoi dubinni nie dna. Ah vikuvicianstuo, vikuvicanstuo! Umarli nerazumi scto iessi, zato tebe neboiese. Da priti Bog nascim oppacinam iedno samo godischie ù paklu, bilabi vellika manitost sagrisiti, nu scto imamo recchi kad on nam priti Pakao vikovito! Ah vikuvicanstvo! (vapim opeta) gliudi mallote razumiu, a magnese tebe boje.

XIII. Razumiu sctoie vikuvicanstuo one dusce nezrichne, ere vazdaje gnim prid occima, niti mogu za iedan hip odbitti od pameti vikuvicastuo. A s'koim s'koncianjem zato svakki vapj. Ah vikuvicanstuo! Dakle ù vike imam bitti ossudien; daklechie u vike bitti zaklopiena ova tamna tamniça, ù vike nechiese otuoriti, ova udesna Vrata, dakle ù vike nechie bitti, ù vike koia kod millosardna ruka da raztargne ovve verughe, ova mucenia; dakle neimalu svarsiti ù vike. A ù toliko vartechi ù okolo svoim kollom vrime, povrachiaiuse razlika doba na izmmnu. Proghiu Misceci, proghiu Godiscta viki; a oni? A oni vazda ù istoi verughi zakovani. Slidichie vrime vartivati, i pod vellikom tegotom svoga kolla ostachie satrena ne samo kucchia ossudienika nesrichna, dalli isti grad pogbinuvsci ne samo gnegovo plemme, nego iosc narod. A oni? Oni vazda ù istoi verughi zakovani. Slidichie vartivati: I od Gospostuaa nikachie uzvisiti, nikaa ponixiti, nikachie satiriscati, nika vaditi iz nista, prominivachie svit lize tisuchiu puta; a oni? Oni vazda ù istoi Verughi zakovani. Nesrichni Kajno, parvi pribivaovce Pakla, tebe pitam ù ovo sesdesset vika tvoga muccenia biloie dosta prominivania na Svitu: krunesuse primistili od glave do na glavu, vladanja od Narada ù Narode; dalli ù paklu ieli koia promina bila? U toliko doba ovi Svit napunniose, i izpraznio toliko puta; Rike illisu svoi tik prominile, illi usalle, Neizbroini gradovi ostalli satreni. Nu ù paklu ieli koia promina bila? Drugo neodgovara; nego jaoh. Vikuvicanstuo, nego vikuvicanstuo.

XIV. Ustavichie nai poslie svoie kollo vrime na sudgni dan. Nechie bitti vecchie ni godisctaa: ni vikovaa, aù paklu vazdachie bitti isto placno vikuvicanstuo. Vikoviti oggagn, vikovita tamniçza, vikovite verughe, vikoviti zarv ù dusci. Ossuda Boxia vikovita, Vikoviti karvnici, vikovito Tilo, vikovita dusca, koja mukka nie vikovita ù Paklu? Karschiani boimose vikvuicianstua ako nismo sasli s' pameti, nagovara nas Sveti Bonaventura: *Cujus cor non concutiatur si consideret inferni pœnas non solum intollerabiles accerbitate, sed etiam interminabiles æternitate*. Razbroite svu Morsku parsinu, sve kapglie svi vodaa, dlake svi xivinaa, listie svi dubaa, Peria svi letuschia; kada bude proslo onoliko godisctaa (a kadbi proslo) sa svim tim vikuvicianstuo mukka dohodni bilobi u poçetak.

XV. Nu da promislimo ovako: Budda mucceni oni neboghi, doklegod jedna ptiçiça piuchi samo svako godisctie iednu kapglicau budde popila sve Vodde, svi kladenaza, svi rikaa, svega Oceana, koliko godiscta mukke iocte bi gnim ostallo nakon toga vrimena neizmirna? Kolike! Cilo Vikuvicianstuo: Nu reçimo ovako budi vas

ovi

ovi Svit pun pridrobne parzine, a da svaku tisuchia godistia dighnese samo iedno zarnasce, billi pristalle gniove mukke kadbi svit ostao iur izprazan? Ne! Iosctebi vikuvicianstuo ostallo çilo, a mi namislimo ovako. Sva Barda, svi Brigovi, sve plannine koie iesu na Svitu, stavimo dasu od gnosdla, illi od Bronza, a da koi kod iednom na godiscce budeih udritti mlatom. Kad budu svi Brigovi, sve planine prahu izmarviene, billi imali svarhu gniove mukke? Ne ne josc vikuvicianstuobi cilovitto bilo. Namislimo josc ovo.

XVI. Prolio iedan ossudienik svaku tisuchia godisctia iednu suziçzu samu, billi ostao slobodan svoga muccenia kad gnegove Suze moglebi natapati vas Svit, kakoga potopisce Vodde osvetne ù opjenom potopglienju. Ne ne loscbi gnegovo strahovito vikuvicianstvo mukka bilo sasma çilovito. Ostavimo ovà prilikovania zaludna za tomacciti vikuvicianstuo. Hotilobise vikuvicianstuo, za tomaçiti vikuvicianstuo. Ossudieniçzi imaiu bitti mucceni *usque in sempiternum*. U vike bez svarhe. *Dabit ignem in carnes eorum ut comburantur & sentiant usque in sempiternum*. Daje Kain parvi osudienik proliva svaku tisuchia godisct jednu suzu, nebi dosada prolio nego scest, suzaa, illi sedam. Juda izdainik nebi bio prolio dui, a koliko bez broja godisctia, imalabi prochi dokle gnegove suze ucine jednu riku; koliko dokle uccine veliko more, koliko dokle utope vas suit? Ah vikuvicianstuo! Ah imme gromovito! Ah gromme pristrahoviti! Mozeli bitti da tuoie samo imme nebude dosta za raztopiti uasca sarça, za pripasti nasce pameti pustosci, spille, klissure, vaime! Ghdinoste? Ah kolikobise dobrovoglno u vas zabio, ter nepazechi vecchie çiovicansko lize, hotiobi gorko plakatti, i bez pristanka nariçati vikuvicianstuo, vikuvicianstuo. Za dohitati scto hochie recchi bitti ossudien ù vikuviçianstuo. Boxe nehumarli. Ura pripovidania dosadiuie, missa od po ure çinise prem dugha, iste igre, isti tançi, ista skladna pivanja akose traiu ù dugo, dodivaiu ter govorimo nemogu vecchie premdasu nammi bila u pocetku toliko ugodna, a sctochie bitti sliditi u isti mukka toliko ostri za desset godisctaa, a pak za sto, a pak za tisuchiu, a pak za sto tissuchia, a paka, a paka bez svarhe ù vike *ut comburantur, & sentiant usque in æternum*.

XVII. Biasce glasovito ù Olandi imme Svete Ludvuine koja trideset i ossam litaa podni s' velikim uztarpglienostvom tescke nemochi; u ona doba niki ciovik odvisle razpusten, u chiudi bezredni od priateglia nagovoran da gnu pohod, i dai iedan krat nakom mnozih ponukovania dovedese da k' gnioj ide: Luduvina uxexena gne goruckiom xegliom daga obrati s' griha na Karsctianski xivot, uccini scto moxe da on poznaa pоghibio, svoje dusce, alli zaman, ere ciovik otnardnut ne staviase na pamet na gne Svete riçi. Napokon reccemu Luduvina: pokle nechies sada prignutse na Boxia zvanja, pogodimi mollimte iednu stuar, samo iednu noch lezi na plechia dalli nemojse obratiti na jednu strano, ni na drugu. Kad nechies drugo, odgovori on pogodichiuti. U veçer hotide u Posteglju, i postavise lecchi kakomu bisce rekla Ludvuina, na kon ure doba poçemu dodivati takovo lexanie: sa svim time recce u sebi: hochiu izpuniti sctosam onoi dobroi diviçi obechiao, dalli uzmnaxaiuchimuse dodianje çignascemuse nesnosno sliditi svu noch. U toliko pocce razloxiti sobom ovako. Menni çinise toliko muxno na mekoj, postegli lexatti, nekrenuchise jednu çiglu noch, a sctobi bilo lexati tako za mnoghe nocchi? A nebi gorre bilo lexati tako mucceen od bollesti? Jaoh menni! Sctochie bitti u Paklu, ghdi goruchie xerave steru posteglju, a verrughe nedaiu miçatse? Alli ovo moie xivglienie voddime u Pakao, voddime zaisto. A tui za koliko doba oghagan mucci u vike, u vike. *Quid ergo agimus qui cura æternitate ludimus, imo non ludere hoc est, sed insanire. Agendum deinceps, aut alius ero, aut nullus ero*. (*Sur.* 14. *Ap.*) Vikuvicianstvom nevagliase igratti, alli to moie dillovagnie opako nie igratise, negoli ludovatti. Takomi Boga illichiuse pritvoriti inim ciovikom, illichiu xivot pustiti. U jutru netom svannu pospisci k' Liduvini s' kazaioj sctomuse bisce zgodillo onu noch, recceloi svoiu tuardu odluku, s' velikom radosti Svete Diviçe, ter gorko plakavsci svoj pridgni xivot, s' opjenom ispovisti xivi

vi do smarti kao pravi pokornik. Ah da ovo jutrosgne pripovidagne bude ucciniti u vas isti plod kakoste çulli od toga sricgna grisnika. Innako? Innako priti vam Bog opieno poghinuchie, ako pokoru neuzbudete çinitti svi zajedno hochiete izghinuti: *nisi pœnitentiam egeretis omnes simul peribitis*. Oghagn sluxbenik nemilli Boxie pravde od vas uvridiene gori u Paklenih propasti: *Ignis accensus est in furore meo*. A vise gne na kraju smiete, igrate, vodite tançe? Scto? Ah mannitosti! Ah nerazboru? reccem opeta illi Pokorru, illi Pakao *nisi pœnitentiam egeritis omnes simul peribitis*. Smart nadstaje, illi Pokora, illi Pakao.

DRUGHI DIO.

XVIII. Moi Pravovirni iesmoli çiulli? Bog nepriti zaman svi moxemo bitti ossudieni. Akosmo sagrisili ighdare, anajmo doistine dasmo dostoiali Pakao, dalli neznamo iesmoli vam poghibili premda namse çinni dasmose pokaiali: *Nescit homo an odio vel amore dignus sit*. Menne strasi Pakomio Sveti Pustignak koi varlose Pakla boiasce na kom toliko godisctaa ostra xivotta? *In timore Dei perseverabat affixus æternarum memor pœnarum*. Strasime Jerolim Sveti (koi kako on isti od sebe pisce). Radi straha od Pakla biascese u tamnu Spillu druxbenik Zuirenja zatvorio, *ob gehennæ metu tali me carcere condemnaveram, tantum Scorpionus socius, & ferarum* (*Epist.* 22. *ad Eustoch.*). Nu ko ximé u gnivu Boxi nepriategli scto ima recchi? Scto imma ucciniti? Mogulise sluxati te Vangeoske istine, a ne strestise, a ne odluçiti. Bludniçe dvoumisli, smijisli loscte, imaslise raztaviti onom kucchiom uatat iz onoga kala smardechia, ostaviti ono vraxie priateglstuo? Ieda mislis pokaianie tuoie oppaçine odbaçiti na dugo doba? Stose kasni sctose çeka dase nevrati taje, sctose çeka dase nepomiri s' tuoim Nepriategliem, za dase pomiris z'Bogom od tebe texko uuridjenim. Svaki dan Pakov xdere dusca Karsctianski, a vise neboite. *Infernus dilatavit os suum*. Kose iutroska nepripada, illje nevirnik, illi mahnit, illi budeba otuardnuta, Dakleseto dase vecchie morim kose hochie prikobaçiti u Pakao tot gnemu, Pesaho u zaho cias, Ochiutib ù vike zlo koie sada nehaie. *Pereant Peccatores pereant*. Poghinulli, Grisniçi otuardnuti. Vajme sctosam u gnivu rekao. Ah moi prigliubleni! Ustavitese karvglin ovoga Isukarsta odkupligni, uztavitese, pri nego budo skoçiti vratolovno ù one propasti bezdna. Pitamvas s' Isaijom Prorokom: *quis ex vobis poterit habitare cum igne devorante, cum Ardoribus sempiternis*? Ko od vas uzbude mochi pribivati s'oghgnen zderuchim u svet vikuviciamno? Scto govoris makopustna xeno to govorisc, koia akote igla bode, illite pekne. Ossa vennes, *poteris habitare cum igne devorante*. Hochiesli mochi odoliti Paklenom oghgnu koi kako britki Maç razparati tuoje passi, ko ostra Sikira posiciati tuoia uda. Mladichiu scto govoris, koi nemoxesc tarpiti alluhu jednoga prosjaka, *poteris habitare cum igne devorante*. Hochiescli mochi tarpiti teski smrad toliçi ossudjeni koi svak bude smarditi velle vecchie nego svi Martçi iurve razpadani, svi grobova; kakoliches moch tarpiti smrad tuoga istoga tila, koie sada toliko lastis, i millulies. Scto govorite oholniçi, lakomi, neçisgniaçi, scto govorite? *Quis vestrum poterit habitare cum igne devorante*? Alli scto imam recchi menni istomu: *poteris habitare cum igne devorante*. Znajuchi dasam vuridio texko moga Boga; a zato dostoian Pakla. Iao menni tuxnomu? Iedachiu bitti u broju tuxni ossudjenika? Ah moj dobri Isuse! Ti mene nisi odkupio za pogubitme dalli joscje istina dasi tuoiu karv prolio za svih onizi koisuse do ovoga doba izgubilli. Boimse Gospodina boimse, i darchiem. Nu sctomi pomaga ovi strah, ako sa svim tim budemse izgubiti? Hochiuse na suaki naçin sahraniti s' tuoiom millostim. Spovidam tebi moi Stuoritegliu, moi otçe, moi odkupitegliu, krivinne moie: *Pater peccavi in cœlum, & coram te*. Vapim tebi millosardje. Nemoime ossuditi, u Pakao ghdino buddem ussilovan, na tuoju dobrotu marziti. Ovdime satri, ovdi xexi, ovdi sici, a ne ù Paka, *hic ure, hic secca, ut in æternum parcas*. Ovde daxdi name nevoghlami, bollescima, suprotivami samo dame izbavis mukke

ka vikovite od Pakla. A vi scto govorite, moi Prigliubjeni Slugaovci? Znam da govorite da nechiete pochi ù Pakao. Dalli to nie dosta za tu nepochi. Svi koi jur ù Paklu jauçu govorahu kako vi. Pokorase hochie, pokorva; illi pokora, illi Pakao, illi vratiti tugie, illi Pakao, illi ostaviti onu Bludnicza, illi Pakao, illi pomiritse s' tuoim iskargnim, illi Pakao. Odaberite vi. A moj pridrazi spovigimo nasce opaccine ovomu Isukarstu, i recimo, *peccavi*, sacrisci, kajemse s' odlukom dachemoi koliko prie plakati prid Izpovidnikom. *Peccavimus* Sagrissilismo, tebi vapim iosce ovoga tvoga Puka pokajana, sagrissilismo prem ne harno, *inique gerjimus*. Potlaçilismo tuoie Zakone, a za pogoditi nascim pohotinstvom bezrednim nismo halali ni obechiania tuoia ni pritgne. Pitamo proschienie s'pravim skrușeniem sarça nascega, ufaiuchi proschienie da uzbudemo mocchi tebi u Raju zafaglivati s' Angelima u vike, u viko glimbiti, a ne u vike tebe marziti s' Vrgovima, tebè psovatti u Paklu. Pridrazi u meni stoj, u vas stoj.

PRIPOVIDAGNE XII.

NA BLAGDAN NAVISCTEGNA. B.D.M.

Ne timeas Maria, ecce concipies in utero, & paries filium.

Nemojse bojatti Mario, evochiesz zaçeti ù utrobi, i porodichies Sina.
Pogl. 1. S. Luc. 1.

I. Dodiase Bogu s' nepristavnimi suoima tuxbama gliudi, iosc u parva litta suita: ere buduchi on çisti duh sasma umarlom oku nevidgliv; a zaradi togha gniovomu bichiu od puti stuorenomu neprikladan, hotiaiu immatti iednoga Boga vidgliua, i gnima priliçna. Ovo bih uzrok ne mali da spredantem od Nebesa prikazase parvi put hudo kipoçaschienie bih vigieno na suitu ne samo meghju poganskima narodima, nu iosc meghju xudijma koi biahu puk od Boga izabrani. Dokle uzpomena stuorenia suita u gliuskima pametima iosè bisce xiva, nemogascese nachi niko meghiu narodima kobise drugomu poklonio, nego pravomu Bogu. A Xdovom dokle Bog hodi gnima ù priliçi stupa oblaka obdan, a obnoch od suitlai oghgna; nebi ai kobi samo pomislio za poçastiti koje krivoga Boga. Nu kad zgodiscima izgubise meghiu narodima uzpomena od Boxanstua, za imatti jednoga Boga gnihovoi debelloi pameti sliscna gradiscega sami sebi suoima rukam, *incomutabile nomen lapidibus, & lignis imposuerunt*. A Sinovi Izraelski nevidechi meghju gnima suoga Gospodina koise biasce zaiedno s' Moisesom na gorru Sinaju uklonio, uzbugneni proçesce pitati da budu imati koga god Boga kako dasuga izgubili, erega kako prie nevidiaiu. *Fac nobis Deos*, i uzduignavsi iedno zlatno Telle gnemu kako Bogu posvetilischie prikazasce. Bistreli virovali? da za imatti iednoga Boga vidgliva gliudska mannirost dopri da iosc istim Xivinam Vuçima, ticzami, Zmiami otare zgradisce, i tamdan prikazasce, glusih meghja to na vikanie od suega stuorenia, koia iednim glasom vapialu: *ipse fecit nos, & non ipsi nos*, oni iedini Bog

na-

nasle stuorio, a ne oni nas. Alli izpunilaseie na svarhu gliudska poxuda, oko iedne stuari, koia ni istim Angeoskim pametima çignascese uzmnoxna, to iest dase Bog nascim chiuchiegnima moxe podloxiti çinechise ciovik u utrobu priçiste Diviçe Marie, kako po Arkangelu Gabriellu ù ovi çestiti, i slavni dan od strane Boxie bih navisçhieno: *Ecce concipies in utero, & paries filium.* Klagnamse priklono otajstvu toliko visokom, koie nedohitam, alli dillo toliko zamirno çieie iznahogienie? cieie? Iznahogienie od gliubavi ciuiem ghdimi Sveti Apostol Ivan odgovara: *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.* Tolikoie za dosta, neka neimamo mi iskati naçin od otaistua toliko privisoka. Iedna gliubav, koia ima Suemogustuo u ruçi? Scto nemoxe uçiniti? Nascje poshao samo razmisgliati neproçignenu izvarsnost, i korist, koju od toga primamo, neka budemo s' naj vecchiom gliubavi kojase moxe tolikoj Boxioj gliubavi prema nammi odgovoriti.

II. Priateglske gliubavi zavezai, kako niki razumniçi velle, illi nemoxe iednoga samo vlastitoga kraglia s' potistenim çegliadetom sadruxiti, illi nie nighdar sadruxio: *& quis enim Imperatorum unquam putavit amicitiæ cultum in Regia laude ponendum?* I akome biste pitali razlogh od tegha nebivam umiho drughi priniti, nego da buduçhi ovi zakon nerazvarscgliv da gliubav çinni dassu prikladni, i iednaçi meghiu sobom oni, koie ona zaiedno zdruxuie, i vexe. Ko nevidi dakle da veoma bise ponixio iedan samodarxaç, kadbi suoga Pristoglia sascao toliko nizoko dabise ucinio suomu podloxniku iednak, terbi savisie suoga podloxnika uzviscio çinechiga sebi iednaka. Ukazati veliko blagodarstuo darivaiuchi gradove, uzviscene çiasti, obilna blaga kraglievskomu veliçanstu pristoise. Paçh iedan velliki Gospodar neima bogliega naçina za sebe vechiega ucinitti, nego kad cini velikakoga drugoga. Alli kadbi ucinio koga kodir iednaka sebi, izgubiobi nai vecchiu suoiu diku koiaie da sam nai Pristogliu stoiuie. Nemoguchi na istomu Pristogliu stati ni u skladnosti pribivati gliubav, i veliçanstuo.

III. Buduchi ovo tako acto imamo mi rechi kad ne samo iedan zemagl ski Samodarxavaç, nego samovlastiti Samodarxiaç od svih Samodarxiaçâ, koij kako Izaija govori, nosi na bedru upisano: *Rex Regum & Dominus Dominantium.* Siedinitise nai vechim zdruxeniem, koie moxe bitti gliuskom naravi? koia pamet premda nai tançia, premda nai bistria bude moguchia za dohititi na, koi naçin da Gospodar od Nebesa slazi do podloxenja od slughe, a slugha na Gospodarsku diku uzlazi? Kako tolikose snizi iedno od tri Sobstua Boxanstueni dase zavezaiem toliko iakim sadruxi, çioviçanskom putti, da u iednom Isukarstu sua slava Nebeska, sua veliçina, zemajskom pothischienosti, Svemogujstuo s' nelakosti, vikuvicanstuo s'ditinstuom, s'malahanosti neizimirnom; kako Bog sue çini, i bude doistine çiovik, i za çich zamirnistosti od Idioma (kako Bogoslovoci govore) jest istina katoliçanska, (kada o Isukarstu govorimo) naminiti Bogu sctoie posobno ciovíku, i recchi od ciovika sctoie posobno Bogu, na taki naçin da zamirna ciudessa tuorena od Boga osudese ciovíku, a prikore poduesene od ciovika govorise daie podnio Bog: *Ut sicut in omni potentia, sive in contumelia, ne divina in Christum caveant humanis, nec humana divinis.* Nemogasce razum ciovicanski ne samo dosechi, da ni zaçeti, illi pomisliti kakose moxe datti da dui naravi ù ciovíku zaiedno zdruxiti, ere toliko çignascese neuzmnoxno dabi bio pria povirovaho dase mogu ù iedno viediniti Nebo spropastima, zlato s' kalom tminne suitlostima, s' dnevom nech, alli sama gliubav suemoguchiega moglaie dillovatti sadruxenie toliko zamirno od dui naravi toliko meghju sobom toliko razlucene, kolikoie neizmirna izvarsnost Sostua Boxastuenoga, dalekaje od domirena bichia suvchianstua stuorena, a bez ghinuchia ni suchianstua Boxiega, ni gliuskoga siediniti ova dua suchianstua u iednomu samom sobstuv kako Zrikua Katoliçanska riçima velikoga, Atanasia ucci: *Deus & homo unus est Christus non confussione substantiæ, sed unitate personæ.*

IV. Ko moxe zatajati da u ovako ciudnovatu sluxenju neprista, i Mudrost koia iznaide naçin za zdruxiti, i Suemogustuo koiega izpuni, Pravda koia izizkovasce sctoiomse pristoii, Millosardie, koie pozri na nasce nevoglie. Alli ova Otaistua od Boxanstueni izvarnosti, koiesu ù koliko od

nasçe

nasce strane razliçna, iesu iedno samo dillo od gliubavi razumnne, Suemoguchie, pravedne, i millosardne koiesu sue ù Bogu u koliko nistar Bog nedilluie da nie plod od gnegove dobrote, i gliubavi. Upitajmo Bernarda Svetoga? Ko bih iznasalaç ovakoga ciudnovata, i zamirna dilla, *quis hoc fecit*? Gliubau on odgovara, *amor dignitatis nescius, dignatione dives, affectu potens, suasu efficax quid violentius, triunphans de Deo amor, quid tam non violentum, amor est?* (*Serm.* 64. *in Cant.*) Ah prizamirno dillo svemoguchie Boxie gliubavi? ah s' iedignenie meghiu Bogom, i ciovikom, koiese zgodi ù ovom stichnom dnevu, u Utrobbi Diviçe slavne Marie Maike nasce! kochiemi ighdar sega iutra podati riçi potribite momu ieziku za nai magne iztomaçiti po koi kodir naçin sprilikami tuoie Boxanstuene izvarsnosti. Jere po tebi nasca cioviçanska narau osta oslobodiena od strahoviti veruga u koijma oholi dobitnik tischiaie zakovanu kano iedhu xuxgniçu; i dopri bitti uzdvignuta i uzviscena na vridnosti iednoga Boga. Vi Angeli koiste od nas toliko tançij u u razumglieniu, koliko izvarsnij u bichiu za mallo doba vasce iezike zajmitemi danaska, neka mogu na koi naçin tomaçiti ovo Boxanstueno s' jedignenje, koie çini dasmo Bogovi, kako Sveti Tommas Angeoski Nauçitegl govori, *naturam nostram Deus assumpsit ut homines Deos faceret homo*. Alli prijasnosti otaistua toliko privisoka blistese i Angeoske zeniçe, koliko gliuske kako veli Sveti Dionisio Areopagita: *omni ignota intelligentiæ, ipsi Angelorum primati non satis perspecta*; prem kako na zemgli iesu prodoli toliko dubokke dase mallo magne s' Paklenim ponorima nesastaiu, a zdrughe strane podixuse planine, toliko vissoke da ponosnim çellom çinese da u Nebesku Vissinu tiçiju. Sa suim tim prid Nebu tolikosu od zuizda daleko nai vissoçi Goora varsi, koliko nai duglie dubine od prodolij nai ponornî.

V. Sveti Efrem nista ne magne s' jednim podobnim prilikovangem sillujese nam tomacciti kolikose moxe ovo prizamirno slucenie meghiu Boxjom naravi, i cioviçanskom. Jestêli ighdar veli ovi suetaz s'pomgliom razgledali; koi kod navartak? Navargnenie çinise da dua stabla budu iedna sama vochka; ere na taki naçin korra s' korom, i sarce, sarcem divgliega targna, i pitome graniçe zajmenitom harnoschiu prionivaiuse, i sadruxuiu, da boglie nebise ucinilla jedna voika, kadbi s' jednoga simena iznikla. Moxese stanovito zuatti dillo od gliubavi, zamirno ovo sadruxenie, dua stabra, koi uccinivscise iedan, iednim samim xivotom xivu koi uzdarxi, i goij. Nu pomglivo sluscajte. Premda obadua stabra jesu jedna voika sa suim tim ossobitost iednoga Stabra nepromignivase ù ossobitost drugoga, nego suaki suoiu ossobitost, suaki suoiu narav srani, i uzdarxi. A sctolibi mogao ploditi navart kad neplodni hrek nebiga gliubko primio u suoi skut, i stisno zagarlio, kad nebiga paka suoim xillami doijo, suoijm pitnim sokom odranio. S' drughe strane targn bez navarta kakav plod mogaobi datti, nego ostre dracce, koie same moxe ragiati po naravi. Navart dakle cinise oni stabal scto nie po sebi targn divji plodno ragia, ono vochie koie po sebi neima, ter samoga sebi u razlika doba pazechi novim lischiem zelena, czuitim nakichiena, vochiem bogata, sebe u sebi nepoznava, ter na taku lipu prominu çudechise suomu plemenitom bichiu veselise.

VI. Nu na isti naçin veli Sueti Efrem: Otaz boxanstueni uccinioje ovi zamirni na vart Boxanstuene naravi s' gliuskom. *Inseruit naturæ divinitatem, & tanquam intimam quandam ac fisuram suum inclusit filium*. I kako od Stabra navarnuta s' istinomse govori daje targen, a s' istinom tako daie vocka rodna iabuka, na isti naçin od ovoga raiskoga çetta s'istinom katoliçanske virre izpovidamo daie pravi Bog, i çiovik pravi, daie Suemoguchie, i slabo, i nejaho; vikovito, i vrimenito, neizmirno, i mistom obkruxeno, neumarlo, i smartim podloxno; spovidamo da od nas uzima karv za prolitie, tilo za tarpiti mukke, xivot za umriti. S'istinom izpovidamo dachie on nas nevoglni od nasci iada izbaviti, od nascega plachiaiuchi, alli od nascega koieie u Boxiemu sobstuv iest stuar Boxanstvena, od proçine neizmirne, i plata priobilna. Ciuite to boglie od svetoga Leuna Pape: *manens verbum quod erat assumens quod non erat tanto fædere naturam utramque conservat, ut neque inferiorem consuma-*

Digitized by Google

sumaret glorificatio neque superiorem minueret assumptio. Salva igitur proprietate utriusque substantie, & in unam coeuntem personam suscipitur a majestate humilitas, a virtute infirmitas, ab æternitate mortalitas, ad reparandum nostræ, conditionis debitum naturæ, inviolabis, naturæ, est unita passibili. (Serm. I. de Nativit.).

VI. I scto drugo sui kolici mi nevoglni Adamovi Sinovi bihamo, nego targni draçami obilni, nego hrebi iur na tle obaglieni, nego otrovna stabla, Grane proklete na vikovicne plame, iur ossudiene, a bez uffania da moxemo u Raiskomu Perivoiu imati mista, za koi bihamo stuoreni, a eto Boxia millost, i gliubav oxivilaie Isukarstu nasce uffanie iur udunuto. *Convivificavit nos Christo*. Ah Boxia gliubavi zapagnen od cudjenja, i od vesseglia, nalazimse kako vam sebe. Alli na koi naçin oxivinas ~~Sobstuo~~ Boxanstueno çinechise Clovik umarli, i boxanstueno bichie. Muççi velimi Agustin Sueti. *Demus aliquid posse quod non investigari non posse, tota ratio facti, est potentia facientis*. Ia meghjuto priuzimgliem ricci Paula Suetoga. *Convivificavit nos Christo*. I akojeistina, kakoje pristinito scto isti Sueti Pava veli u parvoi Pistuli Korintianom, da zgodde staroga zakona bihaju sine, i oblicie suega onoga scto sad ucci nasca virra. *Omnia in figura contingebat illis*. Slusciaite mollimvas iednu zgoddu u çetvarti knigha kragliaa upisani; Nahodiascese u velikoi tuzi xalosna Xenna Sunamita, bivsci suoga iedinoga, i gliubiena Sina izgubilla, koga biasceioj nemilla smart u drobna iosc litta ugrabilla. Utiçese tuxna k' Eliseu koi na vruchie molbe i poruke one nevoglne Maike sido; s'suoje Gorre, i doscavsci u stan ghdino martuo tilo priminuta Mladichia lexasce. Scto ucini? Ciuite ciudnovati naçin za povratiti martue na xivot, prostire suega sebe varhu martuoga Diteta, skratise visie gnega, spodobivaiuchi tilo suoje s' tilom onoga martça ledenoga, tere stavi suoie ruke na gnegove, usta na usta, oççi naoççi, i na ovi naçin vratiga smarti na xivot: *& posuit os suum os ejus & occulos suos super oculos ejus, & manus suas super manus ejus, & incurvavit se super eum & calefacta est caro pueri*. Ovim zamirnim dillom ielise moglo boglie proro kovati upuchienie Boxie Riçi, i nasci dusca xivot, koismo stega mi primili? Toli nebiamo mi sui koliçi do iednoga umarli u nascemu parvomu Roditegliu, koi istim mahom i sebi, i nami otte lipi xivot od milosti? A koje drughi oni boxanstueni Eliseo, koji side s' gorre, nego Sin Boxij. *Filius Altissimi* koi s' Nebeske visine na nizoku zemgliu slazi za nascu korist *inclinavit cælos, & descendit*. Krati suoiu neizmirnost, omlakniva suoiu veliçinu, zaklapa u ditinskauda suoje nedoitivo velicanstuo, ter kroz ovo prizamirno sastaiagnie ciovicansku narav iur martuv u Adamu, na lipi xivot od millosti uzkarsniva. *Venit grandis ad parvulum*. Ciuite sue boglie kroz usta Suetoga Augustina: *Venit grandis ad parvulum, Salvator ad salvandum, vivus ad mortuum, & quid fecit, magnum se parvo contraxit ut efficeret corpus humilitatis nostræ, conformæ corpori gloriæ suæ. Itaque in isto typo Christi prophetice expresso suscitatus est mortuus, vivificatus est impius*.

VII. A vi Pravovirnih sto vellte koliko prikorednu gliubav varhu nas u ovom tolikom privelikom otaistu Bog nami pokaziva. I na koje velicanstuo neuzdixe ovu nascu narav ciovicansku. Uzviscije na toliko da sa suim suoim svemogujstuom visie nemogasce uzvisiti nemoguchise Bog zdruxiti po drughim boglim nacinom naraviu ciovicans kom negose zdruxiio, brez hotiti istoga sebe razcinitti! Oh gliubaui suemoguchia! Oh suemogujstuo gliubechie ti iesi hotila, jesi mogla, i toje zadosta vapie Agustin Sueti: *totam rem facti est potentia facientis*.

VIII. Alli premda u ovliko ciudnovatu Otaistvu gaspoduie gliubav, gospoduie po istih nacin i boxanstuena pravda s' gnezinom ostrinom, koiom hotechi zadovogliti, i nas po ovi nacin gliubiti, nemogasce bez dase Bog covik ucini. I dojistine za zadovoglitl po pravoj pravdi uvridienomu cegliadetu i vratitimu clast dignutu, potribnoie kako vi sui kolici dobro znate, da koi ima zadovogliti budegnemu sliçan i jednak; buduchi da varst od cegliadi iest prava omirra toliko od uvridienia, koliko od zadovoglnosti. Kako dakle mi potischieni, i nevoglkni Sinovi Adamovi bez mirre daleki od plemenstua Boxiega bichia, i veliçanstua, bismo igdare bili vridni za pravom Bogu od nas vuridgenome zadovogliti? Na koij

na-

nacin: ah premdabismo za stotine igliade godina podnili ostrine nai strahovitie, mukke nai xeschie, smarti nai musnie, i sve ono ioscte sctosu podnili do sada, i hochie do svarhe Svita sui mucenici, i mucenice podniti sa svim ostalim pokoram od svi svetazaa, i svetizaa Boxj, i iosc dabismo razdiraiuchi nasca uda, razparaiuchi nasce xille, ucinilli iedno more od karvi, a drugo takojer od placca prolivajuchi iz occiu plahe rike od suzaa, ova dua velika mora, nebi nai magnu krivinu suproch Bogu oplakala, kad po pravdi Bogu nemoxe zadovogliti, koje magni od Boga. Dakle ko bistro nepoznaje dasmo bili za vazda izghinulli bez uffanja tako da svi mi koliçi tuxni, i nevogini posli ovoga sadasgnega xivotta kogabismo provodilli po sridi od toliçi zalaa od pedipse u druxbi hudoba Pakleni.

IX. Alli gliubav koia naçin iznajde za nas izbavitti od visgne mukke i scto uccini za zadovogliti Boxioj pravdi nego da ciovik koi biasce sagriscio da zadovoglii, alli da budde ù istomu sobstuv Bog i ciovik; kako ciovik nek uzme krivine od svih gliudi bude ù isto doba duxnik, i zadovoglnik, i kako Bogh da bude gnegova zadovoglnost u proçini, i dostoianstvu neprocignena, i neizmirna. Na taki naçin da bude po pravdi pod punna zadovoglnost sasma iednaka veliçanstuu Boga vuridiena. Zato od Boxanstvene rici upuchiene Sveti Pavao veli. *Factus est nobis sapientia, & justitia*.

X. Paçe imate znatti, ova zadovoglnost podpunna, i uvridienju jednaka nego ah kolikoga nadhodi? buduchi da nai magna bollest od Boga iosc ditescu, jedan sami uzdah, jedna sama suzziça u ona doba od gnegova porodda, jest bila plachia priobilna, i bez svarhe, i bez mirre, nu priobilnia svim dugovima od svega Svita. Ere Sobstuo koie zadovogliuie istinitoie Sobstuo Boxie a ne çoviçansko, a çovik uvriditegl svojom slabom svistiu nepoznava podpunno, nitti dohita uvrighieno Boxanstvo. Civite Svetoga Agustina Nauciteglia, od Boggoslovaz kako govorri za ganutiga damu gnegove krivine prosti. *Multum est quod mæretur impietas, longe autem majus redemptoris Justitia. Quantum namque est superior Deus homine, tanto minor malitia est inferior bonitate & quantitate; Deus meus si equa lance de delicta peccantis hominis & redimentis gratiam librentur auctoris, non tantum Oriens ab Occidente sive inferior superatur, Infernus a summo Cœli cardine, iam lucis optime. Creator jam culpis ignosce meis pro dilecti filii tui laboribus immensis*. Boxe moi veli Bogogliubnim sarcem Augustin. Vellejê ono scto moia nemillost dostoij, alli iest vechia odvisce moga odkupiteglia pravednost; kolikoboie vecchi Bog od ciovika, tolikoie moia zlohccia magna od gnegove dobrote u mirri, i u varsti, da akose na pravi mirillam bude izmiriti krivina od ciovika grisnika, i millost od Stvoriteglia, koi odkupgliuie neodalecivase toliko istok od zapada, ni nai nisja propast od nai visiega Neba. Dai dakle moj Pridobri i Priblaghi od svitlosti Stvoriteglin, dai prostimi moie zlocchie zarad pripogliubjenoga Sina tuoga trudaa neizmirni.

XI. I ovo Bogogliubne dusce naj dubje Otaistuo koie millostivost i providiegne u darsasce sakriveno u krilu Boxiemu od vika, danas namse od krije. Evo pravda, i mir po obechianiu uçignenu ù duhu okrugnenomu Prorokku, lursuse u Isukarstu gliubeznivo zagarlile, *justitia & pax osculatæ sunt*. Evo zamiritim gannuchiem ostrina i gliubav iednako dobitniçi u jednomu istom koçiu slavese, iere ka vecchia ostrinna, moxese podatti, negoli hotiti zadovoglnoschiu slisgniu uvridgenju; i koia vecchia gliubav negoli uciniti takovo novo sobstvo, koie po dostoianstu, i moguistu bude vecchie zadovogliti negoie potribito, buduchi daie on glava nasca u nascoi naravi, prikazujuchi svi nas, i mi u primanju gnegovi Boxantstveni dostoianstui i u zadovogliegnu gnegovu budde pravdi gne ostrina saragnena, i mi ostaiemo slobogeni od griha, i povrachieni k'millosti Boxioj u uzduignutiu na veliçanstuo Boxanstvenosti po iznahodjenju od gnegove neizmirne gliubavi.

DRUGHI DIO

XII. Alli tolikoi gliubavi s' kolikom gliubavi mi odgovaramo? Ova misa Pravovirni, prominivami vesseglie u plaç, a vidiobi iosc iz vasci oççi izlitse obilne suzze dabiste ovo isto promislili; i to tako promislili s' kom gliubavju mi odgovaramo. Rekaosam

 zlo,

zlo, eresam reko mallo, imaosam recchi tolikoi Boxioi gliubavi prema nammi, s'koiom prinearnom neharnosti mi odgovaramo? kolikoje oni mallo karsctiani, koij u ovi priveliki dan upuchienka Sina Boxiega, i ù dan gnegova Slavna Porogenia pomglivo misle na ovo dobro cignenie gnima ucignenno? Kolikoie mallo onizih kojimu zafagliu, kojga primaiu çistim sarcem, kòjimuse kazu harni na koi kod nacin? Vaime: sramotaie recchi kako sctuju karsctianni Isukarstove Blagdane, igre do zore, possidi do ponochia, jizbine ne trizne, razgovori tascti, pogledi slobodni, slobodnia dilla jesu zafale koiese davaiu Bogu uputienu ù Utrobi Marie Divice. A dabi Bog dao da kokodir neceka Svete Blagdane gnegove opoganiti svoima necistochiam, i posvetiti Nepriategliu Paklenomu. *Non in commessationibus, & ebrietatibus, non in cubilibus, & impudicitiis, non in contentione, & emulatione.* Vika Sveta Zarkva ustim Pavla Apostola, nego *induite Dominum nostrum Jesum Christum.* Hodijtese Gospodinom Issukarstom. Scto hocchie recchi da ima svaki karstianin u sebi skazati Isukarstove kripostih „ Isukarstouv ponixnost, Isukarstouv gliubav, Isukarstove millosthi, *induere Christum & virtutes. Christi in se exprimere*, velih Cornelio a Lapide. A Sveti Ivan Zlatousnik, *induere Christum est undique nobis per santimoniam & mansuetudinem conspicuum esse Christiani.* Hobuchi Isukarsta iest suvda u nami po svetigni i kroçini bitti zamirak Isukarst. I ovoie Svetkovati blage dneve Isukarstove.

XIII. Iedasu Isukarstove kriposti, oholost, osvette, svadbe, bludi, tastine, neprаude, kamate, psovke, ovosu Sotonske hudosti, ovoie sotonom hoditise. *Vos ex Patre diabolo estis.* Pravovirnih moij, ko nenastoij hoditise Isukarstom, koise zato odia nascom umarlom putti, i podlagase nascim chiuchiengima, za neka naslidviemo gnegove boxantuene kriposti. *Dominicæ carnis actus Divinitatis exemplum est*, kako veli Sveti Ambrosio. Doistine nechie gnegou drugh bitti u gnegovoi Slavi, negochie poghinutti ù vike kako oni jadan koi iere nei madiasce pirgnu haglinu *non habens vestem nuptialem*, koiasu karschianske kriposti bih iztiran, i ossudien ù vicne tminne, *proiicite eum in tenebras exteriores.* Hochiu virovati da svi koiste ovdi, koie vidim stolikom bogogliubnostiu slisati moie beszidjenie nastoiachiete svaki dan, a danas navlastito razmisgliati skupglienom pamechiu veliçnost danasgnega Otaistua, i u zamirenju Isukarstove gliubavi, odbaciti od sebe sve udobschine nepodobne, sve taschie slave, i prikorne zlobe, i odluciti stavno naslidovania oni kriposti, koje ù slavnomu dillovaniu ovoga Otaistva zamirnim nacinom namise odkriuaju. Takochiete bitti Bogu ugodni, tada harni, i dostoini one Slave, koia iosc od vika bilaie pravu cioviku odregena, ako mi susgni pakleni nebismo bili po sebi dostigli, da on prignuvsci svoie velicanstvo nebudese uputhio za mochi privzeti nasce grihe, i tako s' hodichiom od grisnika tarpechi ubostvo, progonstua, potvorenja, mukke, i smart zadovoglioje raxexenoj pravdi Boxioi. Zafalimomu dakle, ma sarceno. Zafalimo Boxiemu Sinu na tolikomu daru, i na gliubavi s' komse prignuo sachi u krilo marie Divice, fale podaimo i Marij Divici, ka s' gnem goruchim uzdisaniem pritegnu iz krila Oçceva u gne krilo Boxanstuenoga Sina. Ti dakle, o velika Maiko Divize, kchieri parvo rodiena od millosti, koja sama meghiu svim stvorenim od paruoga ciasa tuoga zacetia bilasi dostoina bitti possidovana od Boga, i moglasi s' lipotom netakmenom svoga duha po ta nacin sarce Boxiega Sina zamamiti da rad tebe onie svoie na svit dohodienie po-harlio. Hotiobi napokon iztumaciti, o Sveta Divice scto chiutim u momu sarçu dalimi rici zamiscgliene pomankaiu, samote mollim podat nami koji zrak one tuoje svitolosti koiu ti u Navischienju zapoznalasi veliçnost toliko privisoka otaistva, koji dillak one sarcene gorruchie gliubavi Boxie, komsi vazdha gliubila Bogga, da i mi budemo mocchi ovdi gliubiti gliubechiega Boga, a pak mochi dochi razgledatiga, i gliubiti s' bistrinom, i s' vechiom gliubavglju u Raju.

RAZGOVOR XIII.

U NEDIGLIU IV. NEDIGLIE KORIZME.

Ducentorum denariorum panes non sufficiunt, ut modicum quis accipiat.

Dvisti pineza kruha nisu dosta gnimi, da svaki malakno stogod uzme.

S. Ivan na pog. 6.

I. Nemogu moiom pametiom dohititi uzrok zasctoie Bog (za ovako rechi) tolliko meghju gliudima nesrichian; pokli silluiuchise on s' blagodarstvom svoih dobrocinstua, i milostij ucinitise gnima draxji, i primglienj, ter svoim bogatim obechiagnima gniova sarça na Boxanstveno uzdagnie probuditi, nista nemaghe ovi u svoi potribah u kogamu drago vechie nego u gnega uzdaiuse, a s' tolicim uvrighigeniem gnegove virnosti, i svemogustua, kakiu stim neuzdangem, illi daie obuboxllo gnegovo Boxie blago, tako da on nemoxeih utisciti iosc da hochie, illi da moguchi, i obechiaiuchi gnima svoiu pomoch, paka za gnih nehaie. Tako neusdascese u gnegovo Svemogustvo Xidovi, kad u sve glase u pustosi zavapisce, da Bog nebiasce, moguch gnima ondi potribno brasno provighiati. *Nunquid poterit Deus nobis parare mensam in deserto?* I u pustigni iosc potuoriscega daie neviran, kad biusci ciulli urnebes Faraunove voiske, koiaih tirasce, uzdigose glas od tuxbe suproch Bogu, kako dalh biasce navlasc u onu pusctosc doveo, neka ubbudu plin nepriateglskoga gnniva i raxatxbe. Nasci naçin Uceniçi Isukarstovi svega iutra zaborzvivsci çudnovata dilla, koia bihau vidili od svoga Boxanstvenoga Nauçiteglia, neufaiuchi, tuxese da neimaiu kako pokripiti laçno, i umorno mnosctuo, kolega slidiase. *Ducentorum denariorum panes non sufficiunt ut modicum quis accipiat.* Ovake tuxbe iosc, i danasgni dan ciuiuse na Svitu; alli iedaie uzrok od tacih tuxba mala gliubau Boxia prema nami? Nie, nie nego nasca luda nesvist koiase uzda vecchie u nestavnu gliusku pomoch nego u Boxiu; a nista nemagne samoie Bog oni virni gliubovnik, oni pravi priategl, u koga moxemo, i imamose pouzdat vidmo, ovu istinu prem potribnu ciniteme pomglivo.

II. Stavni temegl visce koga moxemo graditi nasce uzdanie iest moch, i htignie onoga çegliadeta u kogase uzdamo, to iest da moxe nam datti pomoch, i daiu hochie datti. Inako zaluduse utiçemo k' onoma, koi moxe nas pomagati alli nechie, illi hochie, a nemoxe; tako da iedno bez drugoga nie zadosta. Nu od mogustua Boxiega tko moxe sumgliti. *Dominus omnipotens nomen tuum.* Imme tuoie iesu dilla prostor morski, i zemaglski, veliçina od Nebesa, lipota Sunçana, i sve scto uresca, sve scto i kriposti vas ovi Svit u sebi uzdarxi, çiasu velim dilla, nego od gnegovi ruku koie sve bez truda stuorisce? kako krugneni Prorok veli, *opera digitorum sunt cœli.* On kad hochje çini da Puk Izraelski, meghiu morshim vallovima razduoienim, hako meghiu dua zida prohodi: on çini da obilne rike naudaratz od Scipke iz tuarda kamena izaviru, çini da na rasap od suoji nepriateglia, illi na obranu od priateglia daxdi ogagn iz oblaka, u iednu riç, sua kolika narav gnegovuse suemogustu klagna, a nai magne gnegovo trenuchie popisna obsluxiua. *Dominus universorum tu*

es, inditione tua cuncta sunt posita. Moguchstuo kojese nedohodi namagne neskrativa dilluiuchi, zasctoie s'gnegovim bichiem siedigneno: tako da kakoie nedospitno gnegovo bichie, takoje moguchstuo.

III. Vidmo sada kolikaie, i kakuaie gliudska moch, u koiuse toliko uzdamo; ah da koliko gliudi mallo mogu, magne hochie, nista nemagne toliko vechie obilno obechivaiu. Sve priateglstuo na ovemu Svitu ù blagodarnim, i lipim riçima uzdarxise. Ciuite oniti veli tuoisam vas kolik, xaomie samo, ermi ne zapovidas. Svadichiuse zato stobom. Cekam zgodu za dillom ukazati, kolikoie poxudno moie sarçe za sluxite jnehumimti, nit mogu od govoriti, vehomatisam darxan, sa svim tizim zapovidimi sctogod, i vidichies, Alli u scto sgaghiaiu besside toliko skladne, i medene? Pitaite Jakoba Patriarku, i kazatichiele vam. Ciuite dillo ovi iz kuchie ocoine, i odhadi ù Labana gnegova dunda, koi obaznavsci da igie k'gnemu gnegov Sestrich sritaga, primaga gliubesglivo, garliga, celivaga, vodiga domma, i obechivamu svoiu lipu Chier s'immenom Rakelu za virençu. *Complexusque eum in oscula ruens, duxit illum in domum suam.* Tako imamo u Izodu na poglavju 29. u toliko siroma jakob i za harnost, i za gliubav koie odore nepodnosi sluxechiga? tarpi zimne, mraze, Litgne vruchine, nenagie vrime za pocinuti ni zamalo, nocno i priko dne na dascdima, na vitrima, na snigovima trudechij nepristaie. *Die noctuque aestu urebar, & gelu fugabatque somnus ab oculis meis.* Tako isti Jakob veli; alli ghdi dospiese gliubesglive Labanovi; i lipa obechiania Labanova? Ghdi dospisce? Nakon sedam godiscta od take priteske sluxbe Jakobove misto datmu lipu Rakelu gnemu obechianu, spriverom podamu Liu polu slipu, i htiascega poslat iz kuchie bez nista. Blagodarnasu, velikasu, gliubeznivasu gliusdka obechiania priasnesu gnihove rici kad od tebe potribu imaiu, kadjim sluxis, alli paka kadsih sluxio, illi niscta obsluxivaiu, pacch cinese nepriategli. Kakoli iosc Saul izpuni Davidu svoie obechianie? Biusci ovi sarasnio puk Izraelski poraziusci Giganta Golia, koi prichiase sasma pogubiti i satarti kragliestuo Saulovo? Misto datti hrabnenom Mladichiu suoiu parvorogenu Merab podamu Mikol. Sveje laxivo na Svitu Sveie himbeno. I kako danasgni dan neugaghiause kosse s'ghlavom, eresu laxive, tako ni rici sarçem i spametim, tako recce kragl Archidam od onega Poklisara, koi biusci staracz htiascese sidinam pomaschienim mlad ukazat. *Quid hic sani proferat, qui & caput gerit mendacem.*

IV. Nisu nisu od take varste obechiagnia Gospodinova, u koga samoga moxemose uzdati, i zato k'gnemu u svakim nascim potribam imamose utecchi nauzdano; er ne samo izpuniva scto obechiava, nego varhu obechiagnia; i iosc ne çekano dariva nam. Alli ovako, ciute. Nahodechise velliki kragl Ezechia veoma smutien, koi tarnuchi od straha da Senakerib kragl od Assirie nebi Jeruzolim suoiom strahovitom Voiskom obkruxio, i osvoio. Bogu zatose utiçe, od koga po usta od Isaie primi odgovor da Nepriateglsko cette nebi nimagne strilu prema gnegovu Gradu izpustile. *Non ingredietur urbem hanc, nec mittet in eam sagittam.* Za izpuniti ovo obechiagnie dosta biasce Bogu probuditi nenadnu smuchiu meghiu Senekaribovom Voiskom, illi na koi drughi nacin ucinitti, na tragh dase vrati. Alli nebuduchimu to dosta, scto uçini? Posla suoga Angela u onu noch, koi sunuchise s'golim maçem ù ruci, meghiu nepriateglske scatore, posice sto i ossamdeset i pet tissuchia nepriateglski Voinika. Propustavam inna ciudnovata Boxia dilla u Svetom pismu spovidana, po koim bilodanose kaxe sctovam reko da Bog ne samo izpuniva scto obechiava, nego od visce kako Sveti Ivan Zlatousnik promisli, *Promissa implet cum liberalitate.*

V. I evonam potuarghieno, da neimamo sumgliti od gnegova suemoguchstua, alli od gnegova milostiva htiegna prema nami. Ne samo moxe, nego iosc hochie suoiu Boxiu pomoch nami datti. Ovo suoie hotigne gliubesglivo odkriva on nami iosc po ustima od istoga suoga Sina iedinoga, koi nas nutka da pitamo u gnega xudiene millosti, i u gnega dasse uzdamo: *Petite, petite, & accipietis.* Dase k'gnemu kako virnom priategliu uticcemo. Jeda moxemo sumgliti da takim ricima hochie nas primamiti, nego on ima snami koiu korist. Nie, nie Bog poxudan nascega priateglstua za osvojiti nasçe, nego za dati nami suoie; sue scto on uxiva,

va,

Digitized by Google

va, sue scto on ima, xudi nam podiliti, neka bude gnemu i nam opieno, ah iesteli ighdar promislili! promislite varh ovega namirnoga opienstua; od suoga drugo nie nami poda nego bogastuo, nego slave, nego dike, od nascega, drugo nie za sebe osvoio, nego siromastuo, nego iadde. Nami podah sue scto ima veliçanstua boxanstuo gnegovo, za sebeie osvoio sue scto ponixanstua ima ciovičanstuo nasce; namie poda dostoianstua suoja: Za sebeie osvoio mukke nasce; podaie nami suoiu nehumarlost, za sebe s' tolikom gliubavim nascuie smart osvoio. *Venit ipse suscipere infirmitates nostras*, tako nam rece Sveti Peter Grisologo, *& suas nobis conferre virtutes humana quaerere, praestare divina, accipere injurias, reddere dignitates*. I hochiete li moch nachi drugoga priateglia, koisè bude na ovi naçin suemi pogoditi, od vas drugo da nechie, nego vasce vaje, i vasce iadde, i da vammi drugo nego suoie radosti nepodili;

VI. Ovoie, ovoie istinito priateglstuo, o Pravovirni, prem neslisno gliuskoi virnosti, i priateglstua. Nu znateli uzrok od te neslisnosti? Rechiovamga Bog iere Priategli suitovni vamisu priategli, nei za vami davat suoie, nego za vas oguliti od vasega. Od çesa daruiete dasu priategli niki ki stolicim blasnostima, s' tolicim razbludam, i lipim posmihom oko vas dohode? Jedasu priategli vascega dobra? kolikoste dobre, ako to viruiete; priateglisu onoga uffania, one pomochi, one milosti one sluxbe, koie od vas çekniu; i naslade; priateglisu, i gliubovnizi koristi, i razbludnosti vlascite a ne vasci. Priateglstuo prem kako çelle od çuichia. Vidiliste kadgod ghdi ona çela mirne oblichia oko çvita; razgledaga, zuçih varhu gnega, pribliixase celivaga; velikumu kaxe gliubav, alli scto isçe? Jsçe izist sasmu svu sladost. I zato zkoie çuitak uvenuo naguse i neobizide. Josc i vi dakle ù çuitichiu xivaie ghizda, xivie miris, gliubitega, i çastite; tako daga i varhu glave postavjate. Alli ta gliubav, i cias hranise, koliko? doklese u gnemu ta lipota uzdarxi. Netomie umarla gnegova diçnost, netomie uvenuo, viga metnete na tle, dase potlaçi, dase splesce. Tako, tako i vamise degaia. Nu sliste ova istinu. Ah ovi lipi dubah od pravoga priateglstua, ova nasca zemglia prem u ritko goij. Nie nachi nego malo prem onizi koi priateglia za dobro od priateglia gliube; a zasto Duh Sveti veli. *Qui invenit amicum, invenit thesaurum*, nego za uvixbat nas da kako u ritkose nahode ova blaga u zemagliskom krilu zatuorena, tako u ritkose nahodi neprocigneno blago od priateglstua.

VII. Xudimvam iz sarça suaku çestitost, suako vesseglie, alli nekase vasca kuchia razpukne, i da stoi za pastiti, vidichiete ureda da one Lastaviçe kojesu vas ne samo suako godiscte, nego suaki dan pohodile, i suaki dan ù vascoi kuchi xuberile, nechiese vecchie povratiti. Promina nascega bichia, cini dase i priateglstuo promignuie. Oni koivam kaxu vechiu gliubav, i priazan, nai parvi vaschie ostaviti, akose od vas, vasca çestitost, i srichia bude odiliti. U suoim istim Rodjaçima on cias gliubav stine netom mraz od nevoglia uzme çvit od vasci çestitosti, nitko vas nepoznava, i suak pogled od vas obrachia kad posumgni dase imate gnima utecchi zai vasce potribe.

VIII. Sto nebiasce Sveti Job uccinio za u suakoi nesrichi, koiabi mogla na gnega dopasti suoiu pomoch dostoiati? Obrani udoviçe, odrani tuie sirote, odi gollie, napita lasne; i a miscta magno kad gnega obuimi ona tuga suakomu ocita nenaghie kobimu zaimo iednu kuchiariçu za uklonitse, kobimu darova iednu rutinu za pokritse; taki naçin da od sui nehaian usilovan bih na smardechiemu smetilischiu, nach i pun ranna lexati. Ciuite gnega kakose tuxi. *Fratres mei praeterierunt me, sicut torrens qui raptim transit in convallibus*. Moia Brachia, Rodiaçi moij, moij Priategli od mene utekose kakoe tiko nis prodoli tecce potok. Ma kako? Nedogiosce k' gnemu ona tri Priateglia, koij varh gnega od bollesti grozno zaplakasce, ukasce, uzdisasce, i suoie glave pepelom posusce? Istinaie. Alli ovi Priateglij Jobovi potvargiu scto ia govorim. Ciuite prem da ovi razumisce gnegovoj tuzi; jedamu scto donesosce za utisiti gnegove ladde? Ostavivsci gnega ù istoi, ù istoi tuzi i paceh bojahuse, tako nam isti Sveti Job govori. *Nunc venistis, & ecce videntes plagam meam timetis*. Alli od çesase boiahu, jedase bojaju da nebi dosli oni na isto bichie; ne veli vam Lirano nauciteg, boiause da nebi Job u gni sctogod zapita za

suoie utisenio. *Timebant ne aliquid pro sublevatione sua repeteret ab eis.* I nemoite dase ovo tomacenie cini vammi lipsie nego istinito. Nie tako. Isti Jobga potuarduie suoim ustima; ere biusci reko suoijma priateglima, videchi moiu tugu vise boite; on cias prilaga, *nunquid dixi afferte mihi, aut de substantia vestra donate mihi*. Sctose boite, iedasam vami rekao donesite sctogod, illi stogod od vasega daruitemi? koie rici kaxu, da strah Jobovi priateglia biasce da nebi on sctogod ù gni zapitao. Tako iest: Dakle tako iest: Suitovni Priategli kad mi od gnih potribu imamo za koiu tugu od nas bixe.

IX. Bog tako necini, paceh onda nas vehoma tisci, i pomaga kad nai vechie nevoglie na nas sarnu. Nu kedse Bog ukaza spravnij Jozipu nego kad od suakoga zaboravglien u dnu duboke i tmna te tamnice lexase. Kadse ukaza vecchi obranitegl Suxanin, nego kad krivo obaghiena, kako hotimiça imasce bitti kamegniem pobiena. I Spasitegl od suita komuse ukaza millostivi nego onizim koij bihau inokosti, i sasma ostavglieni. Pitajte onu hotimiçu od Vangelia i rechie vami da kad vas puk biascese podigo suproch gnioj za ubitie, ter nage suoiu obranu u Isukarstu. Pitaite onoga Slipça, iesc od suoga poroghiegnia, za koga isti suolj Roditegli nehaiaiu, u komu nagie zdravglie, i spasenie nego u Sinu Boxiemu, koimu xudieni vid blagodarno poda. Pitaite onoga ù suemu tilu Zgarçenoga, koi prid brimenom trideset, i ossam lita boluiuchi, nemoxe iznachi çiovika niednoga ù toliko dugo vrime, koibiga ganut na millosardie, a ocuchienu od Angela iokuv zamoçio. Ko bi, koi u iedan cias zdravie od snih uda povratiga, nego oni Liçnik nebeski, koi tada vecma nas chiuti kadsmo nevoglnij, i koi tad ozdravia nasce nemochi kad niko nenahodise, koja hochie, i ko moxe ozdraviti nas.

X. Koie dakle tmine obsinilesu nascu pamet da nevidimo, da sam Bog iest oni pravi priategl, oni virni gliubovnik, koi samo moxe, i hochie u nascim potribam dati nami pomoch. Zastose gnemu neuticemo, zastoga nemolimo, nego nasce uzdanie u pomoch gliudsku za sue; illi himbenu, illi neiaku postavgliamo. Isti Bog veli: *maledictus homo qui confidit in homine.* Proklet ciovik, koi ù ciovika uffa. Uglavimose jur troska da ù priateglie od suita nie uzdatse, ere illi nemogu, illi hechie nas u nascim tugam uzdignuti. Uglavimosce da svitovna gliubav, i priateglstuo samo harli ghdi moxe koiu korist uffattit, a da od nevoglia bixi, i da nie harnosti koia moxe taki stramotam tiek ustaviti. Uglavimose iedan put da priategli od suita, alli za çich iedne samoglie koiu zaçmu ù pameti bez razloga suproch nami, alli za çich naravne nestavnosti moxemo lasno izgubiti. A Bogh zdrughe strane neostavglia nas nighda ako nie on prie ostavglien od nas, *non deserit, nisi deseratur*. Zasto dakle ah prem luda neharnosti; za ono priateglstuo, koi boglie imase zuatti nepriategl od dusce tuoie, i od tuoga tila, Boga ostavgljas, za Boga nehaies i gnegova obechianija potlapis. Ah! dakle, biusci sami Bog nasc pravi priategl, nasc virni gliubounik, ere gliubounik, od nascega dobra ù gnegase uzdaimo, k' gnemuse utecimo, gnega gliubimo. Drugacie podnochechise poznachiemo iedon dan ludost nascu, alli sramoie da nebudemo poznatie sasma zaludno. Imamose nachi moxe bitti ne do velle vrimena, na trudnom skonçagnju xivota nascega, kad hallom nascega stana, smradom nascega tila, gniladom nascega duha bichiemo tuim marzechi, a nai magne nechie moch niko oblaksati nami smartni trud. Uprichiemo nasce polu martve oçi ù ovoga Isukarsta za nas propeta. Kadga bude nam staviti u ruke Redovnik, koichie nam nastoiati na cias smarti; a sctochie bitti ako tada bude nasça suist obaditi nas, dasmoga tolliko neharno uvridili, pogargiuiuchi gnegovu gliubav, i priateglstvo za nascimi pohotinstuima pogoditi. Poznachiemo da nemoxemo uffanie imati alli u gnegau razgovor nego ù gnegaa, dobrô nego, od gnegaa, a dal gnega iesmo pahotinstuima, i pogardili toliko krat. Ah Prigliubglieni moi kerschiani koi stid, koia bolesch, koi strah, koie moxe bitti neufanje naschie tada obuimiti! Za neupasti ù taku strahovitu poghibil iesmo na vrime. *Nunc tempus acceptabile*, pokaiani od nasce prosaste ne harnosti prema Bogu, odluçimo stavno, i kripko prid ovim Spasitegliem ni za Sinove, ni za priateglie, ni za rodinke, ni za koiemu drago çegliade, ni za koiumu drago stuar o-

vega

vega lassivoga sulta uvridit Boxie priateglstuo, *quis me separabit a charitate Christi?* Tako ia tuzni, i nai' gori grisnik odlucuiem, i suidocimse millosardie moie Isukarste, tako odlucite i vi moj priglíubleni. *Deus cordis mea & pars meb. Deus in aeternum, in aeternum.* Budi tako meni, i vami.

RAZGOVOR XXIV.

U NEDIGLIU XXIX. PO DUHOVI.

Orate ut non fiat fuga vestra in hyeme, vel Sabbato.

Molite dase nedogodi bixanje vasce ù zimi, alli u Subbotu. S. Mat. 24.

I. Goriasce stolujuchi u Franceskomu kraglìestvu Carlo sedmi, oghgnoni rat, magdagni meghiu Francesim, i Inglesima; ter s'poçetka videchi Francesi dasu pridobiveni, poslaliçe kragliu iednoga poglavita voivodu da, pospisci prudienu pomoch; ter da suoiom xivom govori s' kragliem, i danu kaxe potribe suoie Voiske, Gradove osvojene od Nepriategliaa, i sve one Darxave poghibionost. Bivsci Voivoda s' velikom hitgnom na kraglievski dvor, prispio naide ghdi kragl ù igranu s' suoim Poglaviçam veselo vrime traiesce; radi sctó bimu posilno ù dugo çekatti za bitti uposchien. Na svarhu primisga kragl s' velikom blagoschiu, i uzamsciga za uzdano za ruku vodiga po Loxniça punni tarpeziça od ighre, i od Polubniça, i od drughi onadia skladnopienia, ter side gnemu govoriti od boinigragna od prikazalistaa, od tamaxijaa koi za vesello zabavglienie u dvoruse od regivaiu. Sta spametni Voivoda dugo vrime na take razgovore mucechi dokle upitavsciga kragl kako obiçaiese, sctomuse cini od onezi opieni vesseglia koiase spravgliahu? Tada usilovan odgovori: Cinimise reçemu (kazochi licem dase hoio ciudi) cinimise daie muçno nachi danasgni dan na sujtu, ko suoie gubi tolicim vessegliem kako vasce veliçanstuo. Dobiti kragl dubinu od govora i sitivscise promini udigle bessidenie, i civusi potribe suoie voiske, i napridovanie nepriateglsko naredi on çias suo sceto za pomoch suoi çeta tribovasce. Istina iest prem istinita da niedna izgublienost budi od gradova, illi tuardia, illi kragliestuaa moxese na koi naçin izgubienosti vikovitoga spasenia prilikovati; alli niscta nemagne tkobi mallo po karschianski kuchia, i po skupschina gniovi otisciaio, vidiobi niki ghdise igraiu na kartaa, i na zaraa, niki ghdi vade kolla, niki ghdise irkaiu na posida, oni ghdi suisu u misli dobiti vrimenite, oni od uzveliçagna, oni drugi od osvete, oni od naslada, i uxivania niednoga, koi misli o suomu spassenìu. *Omnes declinaverunt inutiles facti sunt.* A ne pazechi iaz u koi hode, i u ciàs ghinnu. *In puncto ad Inferna descendunt.* Nu odkle tolika opiena slipochia, i poguba, ere niti misle, nitti ciuiu dobrovoglno varhu toga bessiditi. Vi moia Gospodo, koi dohodechi, ovamo Svaki Petak za Isukarstu poklonitse na ovom otaru prikazanu, i za ciutti gnegovu riç kaxete davamie u sarça vasce spassegne, budivam drago za vechma o gnemu raditi, da iedan vasc virni sluga kaxe vam u kratko u danasgnemu razgovoru scetnu ludost onizih, koi na sue drugo nastoie

stoie samo iedina nase dusce spassegne, kad spassegne dusce iest nai texie, i nai vecchi possao potribniti; iednoga ciovika, paceh i posaho iedini neka buddemo po suitu Isukarstovu na vrime opraviti, *ut non fiat fuga vestra in hyeme vel Sabato*.

II. Iedan posaho toliko iest texi, i potribnii, koliko o gnemu vissi, illi privlika cestitost nasca, illi nevoglia privuelika; zato oni possao, koi kad cestito izide urokie nammi od vechiega dobra, illi kad izide nesrichno uzrokie od vechiega zla, zovese i iest doistine texi pasaho, i vechi nego oni koi, alli da bude izichi cestito, illi nesrichno, nemore nami ni veliko dobro, ni veliko zlo uzrokovatti. Radi cessa possao o komu xivot vissi, tko nezna daie texij, i vechi, nego oni okomu vissi imagne? Nu visechi dakle o possu nascega spassegna, illi nasca vikovita cestitost, illi vikovita nevoglia, i muka: illi vicgne blaxenstvo, illi vicni jad, illi Bog, illi pakao. Ko moxe zanikati da possao spassegna nascega nie nai texi, i nai vechi sui nasci possala? Ere, *ubi salutis damnum est, illic utique jamtacrum nullum est*. (*Sveti Eucherio*).

III. S toga u prav vidi da sui drusi posli u toliko iesu veliki, i od koie zine dostoini u koliko mogu pomagati da posso od spassegna nascega izide dobro; kad ovi zlo izide snele izgubglieno, ere istoga Boga, koije nedospitni vir sui dobara, i sua dobra uzdarxi, a izvan koga nemoxese datti dobro naimagne Boga istoga vellim gubimo u vike bez uffagna. Suvovu istinu uci nas Isukarst onim ricim, koie imaobi svaki darxati vazda upisane u pameti, i sarczu izdilane, i vazda imatti prid occima, *quid prodest homini si universum mundum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur*. Zato samo spassegnie od dusce iest istino nasc posao ossobiti, i kipa nascega; sui inni posli od koise moxemo zabavgliati poslisu tughi od Sinova, od kuchie, od Grada, od Opchine, tughi, tughi, nisu ossobito nasci, sve ono iest posso od vrimena, samo spassegne od vikovicanstua. *Negotium Saeculorum*. Kolliko dakle razlogh, i razbor hochie, da nai facie nasce brinuchie, i nai vechie od tecnu poslu bude? Ere druzi premda zlo izidu, sveta nie brez lika, a dabi bila tosto bez lika, samo da possa, od spassegna bade izit dobro nie niecta izgubglieno, samo izgubglieno, i sveta dusce iest bez uffagnia; sue vikovicanstuo nie dosta za plakatga, koliko megne za nadoplatiti. *Non est medicamentum exterminii*.

IV. Stasce za umriti iedan glasoviti Potainik Francesca parvoga kraglia Franceskoga, i umirasce u velikoi xalosti obilne suze iz occi ronechi, ere vegliasce. Vaime menni! Texko menni! Koisam vecchie od sto snopa knigha stratio za pisati moga Gospodara posle, a nisamse sluxio ni po listom za pisati moie grihe, od koi imaobise sad izpoviditi. Ah koi vir vicni suza zamanchie prolivati, oni koi mislechi sada na sve ono scto mallo prudi, i mallo tribuie, nisu mislili na ono sve scto, i samo prudi. Iest od potribe. *Scis ea quae tibi obveniunt diligere, & te ipsum diligere nescis?* Nu hochieli moch koimu drago svoiu bolest rad ovoga izgubgliegna oblakscati s' uspomenom daie srichno opravio tixuchiu ostali posala, kad ovi samo nehaie o komu vikovicanstuo vissi: *quid prodest, quid prodest*. A s' drughe strane dasmo provodili na ovemu Svitu iedan Xivot neznan, dasmo bili od svih zapustglieni, bez priateglia, bez imagna, bez nigdine srichie, dasmo izdaanli nevoglie od rukah, iedachie vas koiiki oni nesnosni tugha oxalostiviti iedinu dusce koia bi iuscilapilivala iz ovizih valaa u Boxioj millosti, vidise spasena, i bez straha za vazda biusci kur Raj posvollit.

V. Eh nedavaju nikakvu xalost, ni tescke verughe Agnesini pecchi naxexene Appolonij, ni pobugliegna Elisabetti, ni plammi oghgneni Lovrenza, ni estre strile Sebastiana, ni tamnice Grisogonu, ni progonstva Atanasia ni ubostvo Franceska, *omnia ista transierunt neque luctus, neque clamor neque dolor erit ultra*. Alli zdrughe strane sctochie iednomu pomagati, sctochie pruditi daie biho velik na Svitu, bogat, ciascien, gledan, akoie paka nesrichno izginuo? Scto daie imao slavuo imme, daie biho na glasu, daie biho naravnima darima uresen, a pak izgubitse; ciujtei ghdi vikaiu, *quid prosunt divitiarum jactantia, opes superbae*. Dase okligmie vas Svit siedignen u oklenstvu suproch iednomu ciovikuu, ako ovi iest blaxen u Raju nemosegai odonle doli potezati od mir koi uxiva. Vas Svit iunakupno

no siedigunn na [illegible] cipvika, vakoie ovi estodien nemogu od ionoga xalosna bichia oslobolliti, ni [illegible] *qui descendunt in infernum viui descendunt*, a zista nemagne ovi posso od vikovicianstua, ovi posso toliko texek, i veliki magnoie haian, i magne nego koimu drago. Ah manitosti! Ah sliposti! Ah ludosti! *Mendaces, mendaces filii hominum in stateris*. Iedabise moglo to virovatti kad nebise vidilo.

VI. Velika stuar targovagna pogadiaj, posidi, zborti, pohodegna, knixevna nastoiagna, i zabave inne, i sve nami çinise daje nammi potribno, sve nas sasma osvoiuie, terse nammi cini da nighdar imamo vrime za dosta, za ovake posle podpunno opraviti, illi kadse ima nazbigl, na posso ossobit vicnoga spassegna nastoiatti vazdaie prem ranno, vazda bitichie vrime, vazda smetaiu posli, i nistanemagne nie niedne stuari koju nam toliko çesto Isukarst u svom Vangheliu napomegniva koliko da imamo Sarçano opraviti posso spassegna nascega, opravitga i na vrime, oppravitga basto, ere kad magne mislimo nestachie nam vrime. Ere sva cetiri Vangheliste potuardiu, i vightetieli tako.

VII. A kad vidimo dase innako çini scto drugo maxese rechi, nego dase darxi u zabichie, illi dase çini prem mallo ovo vicgne spasegnie [illegible] naime vecchi dio gliudi mallose brine? Koje oni Karstianin koi vecchie, i s'vecchiom pomgliom nenastoi na Svitovgne posle nego za spasiti svoiu duscu, za uklonitise Pakao, za stecchi Rai? Sudite vi ieli tako. Si [illegible], s'koiom potegnom nastoise koliko dovestiti drughe posle na svarhu? Imase viditi, imase onoga Sina oxeniti, udbati onu kchier, kupiti onu baschinu, uloxiti one pinene, zaceti onu parbu, koliko Svitta, i Svitnikase hochie, kolike opaze, kolika [illegible]; a za posso od dusce, a za vikovicianstvo svoie dosta, svako vrime iest podobno, svaka mala pomglia, a zaboglie rechi nepomglia iest zladovoglna. *Ah mendaces* velim opeta *mendaces filii hominum in stateris suis*! A isti razbor ucci da *salus quæ summa est, summæ solicitudinis partes vindicari debet*.

VIII. Ah velika riç iest ova posso od dusce, posso od vikovicianstua, posso za koga dobro utmanditi bilobi kratko sve vrime. Bog doistine daie nammi sve [illegible] nascega xivotta, za ovi posso a [illegible] nechiese magne da bude sricno isiti, a gliudj hochie znatti vecchie nego Bog, i sude dase moxe dovarsiti u prem mallo vrime s'nai poslidgnim vrimenom, koie nechie bitti na vrime: *Quando tempus non erit ultra*. Doistine akochiemo dobro promisliti i razabratti kakose gliudi vladaju u temu neçinilise da Gospodin Bog ime nammi zafaliti, i ostati nammi vechoma dazan akose hochiemo spassiti! Ah Bog neima od nas potribu! Bog iest &c. Posso nascega spasegna ne samo daie meghju svim nai vecchi kako sam vammi ukazaho, nego u istinu iest jedini posso koga imamo pod ruku, i okomu imamose zabaviti akose nechiemo zabaviti bez koristi. Nie niednoga posla na Svitu, budi o vladagniu od kucchie, illi o vladagnu od opchine, koise nemogu ucinitti po drugomu, toli dase moxe sasma propustiti bez vikuvicne nevoglie, samo posso od spasegna iest koga nikor nemoxe opraviti, nego po sebi, nemoxese propustiti, na izgubichise [illegible] laa propasti, koim u vike nie likka. Ovi, ovi iest oni iedini posso visce koga nammi Isukarst na toliko nacina gdvori, *porro unum est necessarium*. Iedini, ier iest od nas sami koi vas vissi o' nascemu zaiedno dillovagnu, i odgovaragniu Boxioj millosti; Iedini, ieremuse sve nasce nastoiagnie pristoj, iedini ere on sam potexe za sobom illi da stiçemo u vike Boga, illi daga u vike gubimo. A necinise vami daie ovo nasc iedini posso? *Unum necessarium*.

IX. Ovoie iedini posso svega Svita, kraglia u svomu kragliestvu, Vlastelina u svomu vladagnu, Biskupa u svoiemu Russaghu [illegible] u svomu nastoiagnu, voinika u voievagnu, Targovça u targovagnu, Zanatnika u svomu rukotvoregnu. Nie, nie po niedan nacin potribno bitti cioviku bitti kragl, bitti Vlastelin, bitti Biskup, ni bitti Voinik, ni knixevaz, ni targovaz, ni zanatnik, nitimuie takoier potribno bitti velike pameti ka Salamun, jak ko jedan Sansun, Lip ko jedna Elena; alli potribnomuie saranitse: *porro unum est necessarium*. Iest iosctera iedini za drughi razlogh. Svi posli premda nesricno izidu mogu poslie imatti koiu pomoch, i ostaie nammi koje uffagne, o samomu poslu vicnoga spassegna

ko-

Digitized by Google

komumu dragho niga parvi put dobro opravio, nie vecchie u vike pomochi, nie uffagna. Ko iednom ghine, ghinee za vazda. *Ubicunque ceciderit lignum, sive ad austrum, sive ad Aquilonem, illic erit*. Iedamu pomagha dalie u Svitu koiemu dragho slavno dillo prid ... ima uccinio.

XI. Rucitemi iedan poklisar billi bio blaghe primglieni od svoga kraglia ako vrattvscise s'Poklisarstvine, rekobimu lasam mloghe stuari tuotto ondi stoiechi, stekaosam mloghe Priateglie, uzveliciosam moie imme, skupiosam mloga bogastua, trajasam veselo vrime, u iednu riç uccinio sve inno, osven onoga posla za koisam bio poslan? Numi recite za koi drughi posso mismo na zemgli nego za nasce spasegne dillovatti, koiu drughe svarhu imaoie Bog stuaraiuchi nas, u xivotu nas uzdarxechi, nego da virno sluxechiga nisce sahranimo. Bichiemoli dakle blagoprimglieni od gnega, ako uzbudemo nascim prikorom usilovani spoviditi, dasmo obogatili nascu kucchiu, uzvelicili nasce imme, zadovoglili nascem tilu, ponixili nasce nepriateglie, a da samo za duscu sahraniti nisamose obrinulli? Ah sramu! Ah prikoru! Ah skonçagne!

XI. Velika stuar dolstine svakse darxi, i diçise da u svitovni posli iest spametan, i vridan, ter svakbise sramovaho, bitti poznan dale u gnih nepodoban, i ne vridan, neumitti vuladati jedan possaho, neumitga dovarsiti srichno, ovoie bitti za nista, ovoie ne imat sarçe, ovoie izgubiti czimu, ovoie xiviti bez xivota. Alli neumici dillovati svoie spasegne, illiga dillovati s'nepomgliom iedavu nedno brinuchie kako da gubechise Raj, gubechise Bog nisctase ne gubi. Ovo samo iest iedna ludost, iedna nevridnost za koiu nitise sramuie nitko, nitise od nikoga za sramotu darxana, paçeh budi jedan Karschlanin nedobar, darxanie sa svim tizim za çegliade çasno, za çegliade spametno; za çegliade razborito, istom da umihi za zlo xiviti, da umi svoie bichie darxatti, da umi hitroschlu vladatse, i hudobi sluxiti lipim naçinom. A zasto oua slipochia toliko tamna? zasto ova privara toliko scetetna, ovi zahod toliko opieni? Zasto? Ere posso od spasegna nepoznaiese za posso ossobiti, ere darxise u neçini. Zato niki (ah nemogu to ciuti bez gannuchia) zato niki kadse guima govori o velikoi potribi koiu imamo za na vrime radit o dusci, odgovarala udiglie imam toliko posala pod rukom, neimam vrime za drugo. Kako, kako possala? Ako posso samo iest iedan, svoiu duscu sahraniti. Iedanse htio Isukarst nas privariti kadie rekao: *porro unum est necessarium*, da ovo iest iedini posso, da svi druzi posli Iesu potischiene paucine; da za ovi posso billismo od Boga na Svit stavaglieni, i u xivotu uzdarxani.

XII. Alli niki od vas nepustaju, da suarsim moi razgovor, i karaiumie u svomu sarçu za nerazborita velechi da ovi danasgni razgovor iest za pustignake, spomenise da govoris çegliadim koia imadu vuladati gradom, vuladati svoima kucchiami, koiase pravdaiu, targuiu, prodavaiu, kupuiu? Ovi posli nemogase propustiti, kako dakle neimase na Svitu ciniti nego iedan posso, kakose ima samo nastoiati na duscu? akoie tako, tribuie da svi ostavimo nasce kucchie, Grad, imagna, dase odreçemo od svega, i da idemo pustos naselitti. Ia negovorim. Da posso od dusce iest nai vecchie i iedini posso koi imamo na Svitu, hochie recchi dui stuari: Parva da na ovi posso ima nastoiati viscie svega, buduchi dusca za cich svoga plemenstua ove czine postoina, kako nas isti Bog ucci: *filii serva animam tuam, & da illi honorem secundum meritum suum*. (*Eccl.* 10. v. 24.). Drugha da imamo na ovi posso nastoiati kako na nascu svarhu, odregluiuchi nagn sve drughe posle kako pod pomochi, u nacini za dobro opravitga, ere kad mloghe stuari iessu, kako tolici traçi svi uppravieni put iednoga sredokolisctia, darxese, i primischiuiuse kao iedna stuar kako kulxevgnici govore: *Ubi est unum propter aliud, ibi est tantum unum*.

XIII. Vladalaz iednoga driva koi put svoga rodnoga mista s'kraia inostrana diliše u onomu putovagnu spava, i blaguje, scetase, misli, razgovarase, a sa svim tizim vasda iednu stuar samu cini, to jest putuie put xudiena kraia, ere ako spava, illi kripise iestoiskom, to cini za mochi sliditi put poçeti, akose sceta pomglivim okom gleda iambore, iedra, konoppe; a ko misli iest za harvatse suproth silnim vittrima, kadbiga u koiemu doba drago zatekli, akose razgova-

ra.

ra, besidi o Luka ghdie dobro stagne, o Vitri, o Moru, u iednu ric sve gnegove zabave da bude çestito xudieni kraj uhititi. *Ubi est unum præter aliud, ibi est tantum unum.* Ioscte i vi moxete s' ovon upravom sliditi, kuchion vladati, vladati Gradom, sliditi posle koie pod rukom imate, targovati, prodavati, kuppovati istom da sve to odredi za duscu spassiti. Targuite, alli bez kamate, zaludu od pripovidaoça pokarane, i proklignane od Svete Zarkue, pravdaitese alli nemoite Sudee zamititi darima, i obeçhiagnima. Sudite alli nemoite da vasc razlogh bude ugoditi priategliu, i uffagnie dachiese s' tobom darxatti; vichiasu potribna, alli ima uladati rukom, i iezikom 'no osveta, alli nenavidost, illi posobno dobro, nego opieno dobro, inako bilobi potribno smarsiti one lipe i Svete Riçi, *obliti privatorum, publica curate.* Neka vasca kucchia ide na prid, alli ne s' karvim siromahaa neplachienim, ni s' nai neposlidgnim naredbami, nezadovoglienim. Evo vammi kakose cini za samo opraviti posso od spassegna meghju toliçim zabavam ovoga umarloga xivota. *Hæc est via, ambulate in ea.* Nu çinilise ovako. Ah moj Boxe! Moj Boxe!

XIV. Nu do koliko imamo bitti nechiuchivi na nasce Spasegne, do koliko slipi na nasce izghinuchie, do koliko glusih na Boxia zvagna? Koliko vrime ieste zaludu stratili, vecchi dio xivota ustose ulaga? Nasce misli, nasca dilla kamosu upravgliena.

NADOMETAK.

XV. Ah pridrazi moji vladaitese u ostali poslih vascega xivota, kako da neimate drugoga posla svarhu posla vascega vikovitoga spassenia, toiest nastojte sve ostale stuari dillovati ponaçinu, da nebuduchi grisne, nebudu vam zapriçiti put, koi jedini moxe vas uvesti kragliestvu Nebeskomu, i po ta naçin ustanovitituas u uxivanju vikuviscgnjega spassenja vascega. Iere akose budete uloxiti u drughe posle priko razlogha; ako parvgl je dillovanja nebudete dobro razmisliti, jeli po koi naçin griscno ono dillo, i ne samo neprudno, dalli jose smetglivo jedinoga posla spassenja vascega, stavitese u veliku poghibil od viscgniega izgubjenja, i ossudjenja.

XVI. Spomenitese, i dospijem, dasmomi duxni iskati s'najvecchiom pomgnom jedini posal spassenja nascega, tojest dostignuchje slave, i blaxenstua vikuvikgniega u Nebo; alli dase nismo rodilli gradjani Kragliestua Nebeskoga, kako jur prie u bichiu od pravednosti parui nasc Otacz u Raju Zemaglskomu; dalismo, kako oçituje, Apostol Paval (ad Ephe. 2.) ponaravi Sinovi Sarxbe, *Natura filii iræ*: gosti, inostrançzi i putniczi na ovoj zemgli, rodjeni na ovom Svitu, koi bi postavien u slobostini, kako razmisglla Ivan Apostol (1. Joan. 5.) *Mundus totus in maligno positus est*; napokon rodieni od putti, i u grihu zaçeti, i nahodimose u zemgli, koia bi prokleta. *Maledicta terra in opere tuo.* (Gen. 3.) Spomenitese, dasmo odluçeni u znoju liscza nascega blagovati od nascega kruha naravsko izopaçenje, i za prihobuchise novim çovikom imamo nastoiati na priveliko arvanje, na dobichje velikih napastovanih, i velikih suprotischinaa, za uçinitise dostoini Spassenja nascega u slavi vikuvicgnioi, strascechise svejer, i promisjajuchi s' Apostolom Paulom, da sve koliko nai vecchje nastojanje budemo na ovu svarhu postaviti, niscta nemagne nechie biti zadovoglno, ni prilicno, ni dostoino onoi slavi doscastoi, kojachiese u nami oçittovatti: *Non sunt condigna passiones bujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.*

XVII. Alli scto nechiemo od sebe mocchi, nadostavichie gliubav, i milosardje Bogga nascega, za uciniti nas dostoine vikuviscgniega Spassenja nascega *Amen.*

Digitized by Google

R A Z G O V O R.

U NEDIGLIU I. PRISASTIA.

Levate capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra.

Uzdignite glave vasce; erese priblixa odkupgliegne vasce.
S. Luc. na pogl. 21.

I. Razveselise gliudski Narode, razveselise, ere ako nasci parvi Roditegli sliscavsi himbene rici laxive Zmie, *eritis sicut Dii* bitichiete kako Bogovi, ucinisce sebe, i nas priliçni Xivinama bezpametnima; *homo comparatus est jumentis inscipientibus, & similis factus est illis*. Riç Boxia çinechise Ciovik, çini nas Bogu priliçne, *dedit potestatem filios Dei fieri his qui credunt in nomine ejus*, oni kroz neposluh sebe i nas u propast svi nevoglia potisnusce. Sin Boxij s' posluhom blaxenstva na pristoglie nas uzdighgnuje; uciniscese oni Paklenoga Silnika slughe, i suxgni; Sina Viçgnega sebe slugom cinechi: *formam servi accipiens*, nas kragliestva Rajskoga cini poglavice. Nemoimo dakle glavom k'zemgli prighnutom zemglju, i zemagiska gledati, i gliubiti, *levate capita vestra*, uzdighnimo nasce glave, uprimo zenice u Nebo nascu basctinu, kamo nas Bog zove ciovik çinechise: *ecce appropinquat Redemptio vestra*. Alli ah bolesti! Kolik dio Adamovi Sinova, ne poznaiu s' krivine svoie, ovu cestitost, na kojuih uzviscuie Sin Boxij. Zato isto Gospodo moja Bogu virna koioj Priviscgni osobitim providiegnem, uzdarxoie prid nevirnostim za toliko vika, i uzdarxatchie virru, i slobodu neosquargnenu, vi *levate capita vestra*, kako Sveta Zarkva nasca matti Isukarstovim ricim nas nagovara, uzdighnite vasce pameti na promiscgliegne ovoga neproçiegnena Boxiega dobrocignena za gnemu pristoine fale zadati, ere ovo hochie rechi Gospodinovo dosciastie svetkovati, ovaie svarha Svete Zarkve ovizih danaa, ovo dug, i darxanstvo nasce, ovo iste harnost nasca. Ia nechiu drugo danaska u ovemu razgovoru uçiniti, nego ukazati dva poglavita dobrocignegna naukom, i ogledom ucignena nami od Isukarsta svoim dosciastiem, neka harnom uspomenom buddemo ciastiti ove dneve. *Levate capita vestra*.

II. Muçnoie iedno dobro poznati, akose ne poznava i protivno gnemu zlo; Ere kako mudarci ucce: *opposita juxta se posita magis elucescunt*; tako za nemochim draxieie zdravie, draxia sloboda za suxanstvom, za skupochiom draxia obilnost, sraçnia svitlost sia za gustim tminam. S' ovom upravom pogledaimo mallo Svit prie Isukarstova dosciastia. Vaimeh! Koie krute tmine, koia skupochia svih dobaraa, koie prem tescko suxanstvo, koie opchiene, i smartne nemochi vas ovi Svit biahu osvoille. Alli kako ne imadiasce na tuxnom svitu svako zlo kraglievati, biusci dase xiviasce u Boxiemu nepoznagnu. Dighni Sunze Svita, a ureda dixesc sve dobro, sve ureda u tamnosti, sve u zahodu, sve u besredosti; pristanne svako Zaçetje, koga Sunçe iest Otaz. Nu koie Boxie poznagne prie Isukarstova dosciastia Svit imadiasce? Klagnascese iadan opakim gliudim, kako Bogovima, klagnascese xivinam, klagnascese kobi virovo potisctenim stvorima nechiutglivim; alli ne samo ova slipochia gospodovasce tamnim pametima naroda nemillih, i neçoviçnih, ne samo planinskim pribivaocima, dubravaa, i gliudstvom neumitnim, nego cegliad çioviçna, çegliad uresna, Puzi koij svitom gospodovahu, biahu takih tmina zaklo-

lopieni. Rimgliani premda toliko spametni, premda u drugomu mudri; od svita zakonitegli, nisctanemagne bisce gnihova pamet toliko oslipgliena u poznagnu pravoga Boga, da izvan Giova, Mercuria, Apolla, Venere, i ostaloga stadda takih Bogovaa, poznasce za Boxice Aku, i Floru dvi zle xene, koim gradisce i Templa, i na koih ciast svetkovahu nike svetkovine toliko neciste, dase takima necistim Boxiçam u istinu pristoihu; tako da Svetomu Ciprianu ucinise da govori dosta samo velechi: *hi dii Romani*. Ovisu Rimski Bogovi.

III. A Egipzji koij bisce naucitegli svakoga nauka istim Garçima, poklagnahuse znateli koima? Valovima, Ovzami, Muhamma, Zmaima, zato reçe Sveti Augustin: *eccine sunt numina salubria urbium, magis ridenda quam ludibria Platearum, & Theatrorum*.

IV. Propustavam da ono mallo znanasa, i mudarazaa poganih, koi kazasce koie poznagne pravoga Boga, oni isti podloxiscese kipociastiu klagnaiuchise Bogu u lizuchiemu, i plazuchiemu, kako svidoci Sveti Pavo: *Quia cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt, contaminaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum, & serpentium*.

V. Ovo biasce tuxno bichie svega Svita prie Isukarstova dosciastia; nu kako Sunçe svoiom zraçnom svitlostim nochne tmine tirra, tako Sin Boxij izgoni tmine kipociastia svoim dosciastiem, davaiuchi na znagne bichie pravoga Boga kako nasc naucitegl. *Oculi tui videbunt Præceptorem tuum*. Alli kakav naucitegl? Niko nemoxe boglie dati naznagne, sctoie, i kakvaje iedna Darxava, nego cegliade koieseie rodilo, i ondi provodilo svoj xivot. Nu biuscise Sin Boxij rodio, i od vika xivio u sarçu viçnoga Ocza, *filius, qui est in sinu Patris*, tko boglie negó on mogasce boxanstvene potainosti nas uciti. I ovose hotiasce za biti zakonitegl nasce vire, vira koia nam odkriva iednu darxavu, koiu nemogu dohititi nasca ochiuchjegna. Alfonso kragl od Aragone glasovit zuisdoznanaç obiçavasce govoriti da za poznati istinom hod zvisda ganutiuih bilobi potribno mnogo vrime varhu Neberskih okoliscia pribivati, a zato nebiahu vridni oni stari Mudroznanci za biti nauçitegli istina varhunaravnih, ere biahu vazda pribivali varhu zemglie. Ne tako Boxij Sin iedini, koije bio u Occinu krilu od vika. On iest u svomu biustvu naivechia istina u poznagnu, a zato nemoxese privariti; iest takogier naivechia istina u govoregnu a zato nemoxe privariti. Ovo, ovo ima svih nas pravovirnih sarça veseglinm napuniti, ere takoga nauciteglia imamo. *Filius qui est in sinu Patris ipse narravit*.

VI. Alli mallo prudi Boga poznati, akose ne nastoi Boga naslidovati. Poznagne dobra, ne çini da çegliadeie dobro, biusci da poznagne iest izvarnost pameti, a ne hotigna, koie harlechi dobro, çini dase çegliade imenuie dobro. Nu gliubiti pravo dobro, i pravo dobro naslidovati, tkoie isto koliko Boga naslidovati, i gnemu kolikose moxe prilicnise uciniti; ah koliko biasce Cioviku muçno, i mallomagne neusmnoxno!

VII. A evovam drughe neisrecene koristi koiu Isukarst svoim dosciastiem nami nosi; ne samo prosvitgliuie Boxanstvenom svitlostim nasce pameti da Boga poznamo, nego çinechise nami vidiv izgled, xexe nasca hotigna daga slidimo. Mismo na naslidovagne po naravi prighnuti, ereie svakomu lascgne dobro ponase, i u osobno obirati; nego u opchieno, a naslidovagne drugo nie nego obrati ono osobito dillo, koiese nami od dillovnika prikaxiuje, i ugn izgledatse. Zato hotechise Bog uciniti Spasitegl svoim dosciastiem, ne samo cinise naucitegl, svoim naukom Boxanstvenim, nego cinise iosctoi nasc vidglivi izgled svoima dillima. *Cæpit Jesus facere, & docere*; innako na koi bise naçin gliudsko sarçze ganulo, za podniti tolike trude, za pridobiti tolike priprike, koie na kreposnom putovagnu çestokrat sritaiuse?

VIII. Biuchi boij Abimelech Israelski voivoda suproch Sikimitima, ovi vidivsci da gnemu nemogu odoliti na pogliu, uklonisc ese u iednu iaku tvarghiu; Abimelech dobro posnaiuch, da odarvuchi onu tvarghiu, podiarmiobi za vasda svoie Nepriateglie, alli tko da smie nasarnuti na Grad toliko tvardi: *locus erat munitus valde*. Seto çini Abimelech? On grede u blixnu dubravu, cer uzamsci Xegliso posiçe s'iednoga duba veliku granu, i zavarzuchise gnome reçe Voinici-

ma

ma scto uzbuddete viditi da ia cinim, cinite ivi: *quod me videritis facere, cito facite*. A scto u cias vidise oni Gaj posiçen, ter na plechih toliko od Glavara naiparvih, koliko do naimagnega Boinika pod ona tvarghiu prinezen, na izgled voivode. *Certatim ramos de arboribus præcidentes sequebantur ducem*. I uxeguvsci onu Gorru darvaa, koja svoim strahotivitim plamim tvarghje visoki varha nadhodiasce, oghgnem i dimom ubisce vechie tisuchia nepriateglia, i tvarghiu osvoisce. (Judicum 9.) Nu stavimo dabi Abimelek, prid onom tvarghiom bio s' obilnim besidegnem voisku nagovorio na ono mucno dillo, viraieteli dabi steko, scto stecce svoim izgledom: vazmechi on parvi xegliesc, sikuchi on parui dubie, stavgliaiuchiga on parvi na svoja ramena? Na isti nacin mislite, da premda gliudi poznavahu, da biasce pristoino, pacek potrebno steççegne kriposti sa svim tesim, nebise usudili svim zaprikam varha dochi, koiese u takomu steccegnu sretaju, dokle prikazavscise meghju nami Bog upuchien, vidiva glava nasce ciovicianske naravi, on parvi uzdvighnu stieg od krixa, sagarli tolike odore, podni tolike mukke, i zanese za sobom neisbroinu voisku dusca, prie dromechih i strascivih, poslie hrabrenih, i gnegovim izgledomstavnih. Da nie Isukarst tako ucinio, ni ponukagnima, ni zapovidima bilibise gliudi doveli da xivu sveto.

IX. I doistine, prie Isukarstova dosciastia na Svit, biasce Svit tako istechien da zloba biasce izgubila, ne samo sram, nu savisce svoje ime, davaiuchise, ciast Bogovima lupexim, prigliubodivcima, zavidnizima, uboiçam, posvechuchi na niki nacin iste opacine, namistivscih varhu zvisda, *ut fierent miseris religiosa delicta*, kako rece Sveti Ciprian. Alli za Gospodovim dosciastiem ghdichiese nachi stoppe tazih tamnih opacinaa, nego samo u komugod ughlu Svita, ghdi nie josc svannula Vanghelskoga zakona lipa svitlost. Od ostaloga oni Svit, koi, prie Isukarsta, biasce skup svih zlochia prominioseie, nai vechi dio u lipu livadu mirisnih lieraa; kad iosc u nasca doba, u svakomu mistu Karstianskomu, meghju opchieniem gliudskima zlochiamaa, velika u mlosih duscah Bogomillost svita, koia suasse ima naminiti izgledu ovega voivode Boxanstvenoga, koi nesamo dale nam naznâgnè lipotu kreposti, cinechi sebe istinu svoim nauzima, nego ioscte cinechise put svoim izgledom.

X. Alli na koi nacin? Ah gliubavi Boxia koia nadhodise sve misli i gliudske i Angheoske, Mogasce Isukarst uciti nas ricima, i biti nam dillima izgled, cinechi on sve za nascu korist, a ne za svoju biusci on Gospodar one Nebeske slave, na koju nami ulistiti ne biasce uffagna ere Sinovi sarcbe: *filii iræ*, ossudieni na vicne mukke, s' dusima Bogu odmetnim; on mogasce s' koiom mallostim ukasati nama put spasegna, a da mi poslie provodimo vas xivot u placiu, u mukka, u pokori, u skoncjagnu za nas od mukke vikuviecne oslobiditi.

XI. Da saide put iedan Putnik, na taki naçin, da bez sumgne illichie umriti od glada u iednoi dubravi, illichie biti iestoiska nemillih zviri, i da po srechi iedan kragl sretechiga, i pasechi stanovitu poghibionost na koiu oni tuxnik ide, nesamobiga uccio ricima drum pravi, negobise ioscte dotacio potruditse pratechiga, za koie vrime, bilabi doistine velika millost; nitibih mogo ighdar uffati oni potiscten Putnik daga kragl doprati do mista po planinah, i po bardih tucechise, a ni vele magne dase naparti na sebe svoi putnichi pratex. A issina iest gotova da Isukarst kragl Nebeski, a ne zemaglski, ne samo ucci nas svoim Boxanstvenim naukom put od Raja koi biahomo sasma sascli, zaiedno s'nami s'koim trudom cintse putnik! Nego on vazima varhu sebe pritexko breme nascih griaha, proliva karv, daje xivot, neka mi lasno moxemo put Ruja putovati, i zaiedno sgnime u vike kraglievati. *Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo, ut peccatis mortui, justitiæ vivamus*. Ovaje gliubav priko mire, koiu nemoxe ukazati nego Bog, koi u svim svoim dillim iest samiran, i neisvarscen. *Mirabilis Deus in omnibus operibus suis*. Ovu gliubav neizrecenu napomenuie nam Sveta Zarkva ovi danaa; ovo hochie rechi dnevi dosciastiu Isukarstovu posvechieni. Svetkujemoliih dostoino; kasemolise harni toliko gliubavi; nauk ovoga nauciteglia Boxanstvenoga. Ieli nam u sarçu sluximolise gnegovim izgledom. Isukarst dohodi na Svit za nas s' Bogom pomiriti, i meghju nami pri-

nit

nit mir. *Princeps pacis*. A ghdie ovi mir? Rat na pogliu, rat u Gradovih, rat u skupsctinah, rat po kuchiah. A ghdie Karstianska gliubav? Riçisu ovoga nascega nauçiteglia: *in hoc cognoscant*, da biligh dasmo gnegovih uceniçi iest ako uzbuddemo mir imat meghju nami. Ako nechiemose iedan put pomiriti, ako nie naçina, odrecimose od ovoga nauciteglia? On veli: *Discite a me, quia mihi sum, & humilis corde*, nauçite od mene biti Krotki, blaghi, i u sarçu ponixeni. Alli ghdie Karstianska umiglienost? Svakse zini daie scto nie, i scto iest, i scto ima ne poznava za Boxij dar blagodarni, nego kako sebi pristoino za druzih pritiskovati. Ovi Nauçitegl daie nam izgled privelika ubosctva, porodechise u jaslih, umrechi na krixu; od nas ne iscte toliko. Alli kamate, himbe, varke, nepravde za svoiu kuchiu obogatiti nie gnegov nauk. Rodise od Diviçe, a nagovara na divstvo, premda ne brani xenidbu, alli na blude, na prigliubodivstva, na drughe neçistochie on nami, zabragniuieih, i svidoçise dacheih pedipsati viçgnim oghgnem, nu koiasu djlla, koiesu pokudet, koih razgovorih, koiasu sctegna meghju Karstianim? A ovo iest svetkovati Isukarstovo dosciastie; ovo imat za nauçiteglja Sina Boxiega upuchiena, imatga za izgled? Take zlochie prie Isukarstova dosciastia biahu nauk laxivih Bogova koinso slipi gliudi poklagniau. A Zato premda biahu zlochie, nisctanemagne tuxni gliudi biahu dostoini poxagliegna. Alli imat Sina Boxiega za nauçiteglia, imatga za izgled, virovati Vanghelju, [illegible] na opako? Svaki od vas hulh zle [illegible], [illegible] u iednomu Mladczu, alli u isto doba poznava daie dostoian poxagliegna ako nie ima nauçiteglia; illie ima nauçiteglia neumitna, bude za svoiu krivinu neumitan,

NADOMETAK.

XII. Alli da Uçenik pod nauçiteglstvom vridnoga Nauçiteglia bude za svoju krivinu neumitan, svakga ossudjuje, svakga kuddi brez milosardja.

XIII. Kolikovechjo paka ima biti i pokaran, i pedipsan onni, koji buduchi sliscao nauçiteglia, i buduchi dobro razumio nauke, i napokon buduchijh vidio izvarscene na gniegov izghled od istoga nauçiteglia; nistanemagne ostavja on dillovati po onomu nauku, al dilluje suprotiva onomu istomu spassiteglnomu nauku, dillujuch u isto vrime drugaçie neggoje vidio dillovatise od istoga izvarsnoga nauçiteglja svoga. Ovosu onni Karstiani, koji dillom ne izvarsciju nauk, i izgled Isukarstov. Od takovih Karstianaa razumi govoriti Vanghelje (*Mat*.7.) govorech da onni, koji slisca nauke Issukarstove, i izvarscijeih jest priliçan çoviku mudromu, koji gradi kuchiu svoju svarhu kamena: Alli od drughe strane onni, koji slisca, i ne izvarscije, prilikujese çoviku ludomu, koji gradi kuchju svoju svarhu parxine, ghdi poçamsi slaziti daxd, pridaziti rike, i puhnuti, i dimati vitri, naskoçisce onnu kuchiu doklem padne s'vellikom svojom scetttom.

XIV. Nije ne dakle nadosta sliscati, i uvixbatise u nauke Isukarstove, koje on poçe parvie izvarsciyati, tudię uçitti, ako po isti naçin i mi nebudemo potanko izvarscivati dillom nauke gniegove. Imamo dakle po izvarscenju ulisti na uska vrata, koja voddu k'xivotu, a ne na sciroka, koja voddu na izgubienje; kakonas Isukarst u istomu Vanghelju nutkuje; imamo sarcsse nastojat, kako isto Vanghelie nadostavla, datti dobar plod od nauka primiena; jere svako stablo, koje ne dajo dobar plod, odsichjese, i bichie stavieno na oghgnu; buduchi, kako na dospitku isti Isukarst govori, da ne svaki, kojichje gniemu recchi: Gospodine, Gospodine, ulisuchje u kragliestvo nebbesko, dalli sami onni, koji buddu izvarsciti voglju Occa svoga, kojie na Nebbesih; a buduchi voglia Ocza Nebbeskoga sve sctojenas nauçio xiçiu i dillom Sin gniegov pogliubjeni Isukarst; neka i mi budemo isto dillovati, i izvarstiti, za mochi napokon po ovi naçin gniega za uvike uxivati u slavi nebbeskoi.

Digitized by Google

R A Z G O V O R

U NEDIGLIU I. PO VODOKARSTIU II.

Et ait ad illos, quid, & quod me quærebatis, nesciebatis, quia in his, quæ Patris mei sunt oportet me esse?

I recce gnima, Sctoie da me izkahote? neznahote, ere u oni koiasu Ocza moga potribule daja jesam.

S. Luca na Pogl. 2.

I. Velika Otainost u sebi uzdarxe, Gospodo, reccene rici, koim Spasitegl od svita svoima Roditeglima odgovara. Giudna stuar. Gnegova milla maika uzviglena, s' neizreçenom bolestim skonciana isctega za tri dni brisgna, i parsechia, kakose ona ista svi docci, *Ego & pater tuus dolentes quærebamus te*; a nakon tridni s' tolicim trudom niascadsciga; gne gliubieni Sinak misto da gnu xali, i razgovara, osctro gnu prima, i mallo magnie ne kara? *Quid est quod me quærebatis*. Sctoie da me izkahote. Dale Isukarst onim ricima svoiu maiku kara darxi Sveti Ambrosio: *Mater hic arguitur*, veli Sveti Nazianzegli. Dabsu nasimagnie ovile rici po osctre, i pohudgnu uprisgne veli Otaz Cornelio a Lapide. *Habent tantum hæc ejus verba interogationem quandam acriorem, & reprehensioni similem*. Kako dale Isukarst svoioj Majçi reko: iasam ne javivscise od vas odilio; ere u izuarsceniu zapovidij, i possala moga Oza, neimam vas slusciati; nego gnega, ne o vama visiti; nego o ignemu, i po gnegovoj vogli imamse vladati, ne po vascioj. Imate Pridrazi znatti da Isukarst tri varsti dillaa tuorasce, parva biahu dilla Boxanstvena, koia on kano Bog, i Boxij Sin dillovasce; takova biahu Svit stuoriti, i u bichiu uzdarxattiga, s' suima stuarim vladati, Duha Svetoga dihatti. Druga izuan ovizi tuorasce gliudska dilla kano Ciovik, takova bihau blagovati, truditti, spati, hoditti. Trechia dilla kakono Ciovik, i Bog tuorasce, toiest kakono Spassitegl; koiase, od Bogoslovaçaa po nauku Svetoga Dionisia zovu *Teandrica*, to iest dilla Boga Ciovika; takova bihau çiudessa tuoritti, ucitti, veernike skupitti, i ovim priliçna. U dillih gliudskih ktisce Isukarst samo hotiti svoima Roditeglima podloxiti *erat subditus illis* gnih slusaiuchi; alli u dillih Boga Ciovika, nikako od samoga Nebeskoga Oza blahu ona odregiena. Dakle, kadie Boxia naredba Isukarst nemari svoiu Maiku, ni takovu Maiku ostaviti; ni gnoj biti prigoda od bolesti, niti ghleda, sctochie ona rechi; tere ako oimase blago tuoi; gnoj po osctro odgovara. Euonam ottainosti, evobam nauka. Ghdise varsi Boxia zapovid, posso nasce dusce, neimamo paziti u nicji obraz, ne imamo çiniti cimu od nikli riçi. Blago vami, ako danaska imat budete srichiu za taku prikorisnu istinu u vasça sarça ussaditi. Da Bogda. Poçmimo.

II. Nu u pocetak moga razgovora; scto darxite dasam ia sarça toliko tuarda da ne prizirem onemu, koi xelechi po karstianskom zakonu xivot provoditi, dobro privighia da mnozi imadu tapiti, i marmgniati suproch gnemu? I doistine premie nedostoino, prikorno, i nepriliçno da iedva danascgni dan ona Vladika, oni Puçanin, oni Ulastelin;

illi

illi opchitti s' vechim opazom, illi odstupiti od onne druxine, illi oblaçiti krotke hagline, u jednu riç, vechie brinutse za viçgni xivot nego za Svitovne tastide. Evoti udiglie sad zli iezika tarknusce za upeknutga niki rechie, da to on çini od zlovoglnosti; niki od lakomosti, niki za nevoglin. Alli josc iesam u poçetak ussillovan rechivam ovu istinu, da ako hochiete dobro xiviti, a da mnozi ne traxe vasce dobro Xivgliegnie, nechiete nikakore dobro xiviti, a jasam zaglavio moj razgovor. Pitaite, sctite mollimvas iednoga po iednoga sve Nauçiteglie duhovnoga xivota, nechiete nikoga nachi, koi bude vama dati uffagnie, da moxete marziti na zlobe, a nebiti zlobniçima marzechi. Prem ottuorenesu varh tega bessilde Duha svetoga. *Abominantur eos, qui in recta sunt via.* (Proverb. 29. 27.) Razlogh iest occiti; nemoxe biti da nebude velika neuzednost u bostignu, ghdie tolika nepriatnost u prighnutiu, u nastoiagniu. Kakoli hochiete da svi nebudu na vas marziti, kada vasca dillovagnia iesu gnivoim dillovagnima sveudilno karagnie, i obadiegnie. Vi korite vascim bogogliubstuom, gnihovo nepostiegnie; vascom gliubavim, gnihovu ostrinu, vascim stidom, gnihovu bezoçnost, vascom triznostiu, gnihovu, proxdarlost. Potribnoiq dakle da vas nenavide, ako gliube sami sebe. *Maxima enim discordiarum diversitas voluntatum* mudro veli Salvian, *quia fieri autem omnino non possunt, aut vix possunt, ut eam rem in alio quisquam diligat, a qua ipse dissentit, itaque non sine causa eos oderunt, in quibus omnia sibi aemula atque inimica esse conspiciant.* (de Prov. lib. 8.) zli u vas, kakono u iednom zarçalu sve svoie gardobsctine ghledaiu. Koieie dakle ciuddo akose na vas ossiknu, ako vas hule? Cinne prem kako Kamiglie koie nu kad stupai u srittaju ko na kladenaç bistre vode, nemogu gnu tarpitti, a zato gnu pleschju nogami, krenu gnome za smutitiu, tolikoie gnima xao u gnoj grubochie od svioi nezmotarnih telessa ghledati.

III. Nu nemoitese zato pripastiti, ere buduchi svim pravednim neuzmnoxno zlim ugoditti, vise dobro staugliate da neghiete vi biti ni parvi, ni nai poslidgni za tarpitti, radi uzroka tako ciastai paceh imali bistese radovati, imaiuchi druxinnu çatu toliko slaunu, koi svoim izghledom vas uzrabreniu. Svaki Abel imoje svoga Caina, svaki Iakob svoga Exau, svaki Iozip svoiu zlobnu bracthiu, svaki David Suoga Semei. Budi Maria Mandalina bogloiubnim xenami navlastito razgovor, i utisçenie. Biasce ova Boxiom gliubnostim goruçhia Uceniça zaççu kada Isukarst u Simunovoi kucchi nahodise na gozbi udiglie tu s' sudom mirisne pomasti tu ona doleti; i za biligh od ciasti livamuga na ghlavu. Eto kako daie, ona onim dillon svi rassula. Poçesce udiglie mnozi od okolostoiechi xamoriti, marmgliati, paceh rexati meghiu sobom. *Ut quid perditio haec* (S. Mat. 26. 8.) Nu ghledaite koia sceta, koie rassipanie, koia skoda; takose bez obsira pomast toliko draga proliva? Samim sudom, koliko potribne cegliadi mogasce biti pomoxene, daie bio prodan? *Et fremebant in ea.* (Mar. 14. 5.). Mallo magnie da gnu xivu zubima ne razkinusce. Velika stuar biasce Mandalina, dokle svitovno xivgliasce na vlase izprazno stratila tolike masti, tolike mirise, za sebe razbludno kaditi? drugo nego triest pinezaa biasce rassula, kolike ambre, koliko musaka, koliko mirisnih Vodaa biasce ona za bludne svoie prame poharcila? Ne samo to nego koliko zlata, srebra, svilee, drazih kamegnia? Znasce da ona sve svoie imagne u obilnih gozbah, u gholle hagline, u zalisçne darove gnekada biasce rassipala. Sa svim tislim darxiteli ui daie, kogod zato gnu prikorio, rexao na gnu, govorechi gnioj, u obraz daie rassapniça? Paceh kolikoih biasce, koi gnu duorahu, blaznihu, fagliahu, i gnoise kako iednoi Boxiçi poklaguahu. Kad od istih gne izpraznosti dariva Isukarstu iedan malahan dio; tu kako zlobni, marmosce, vikaiu, rexau, na gnu da tratti, da mechie, da rassipa. *Ut quid perditio haec, ut quid perditio haec.* Ieda stoga mislite, da istisu dnam tirali svi oni, koiu htilli prid svitom Isukarstu slusciti. *Omnes, qui pie volunt vivere in Christo Jesu persecutionem patientur omnes.* (I. Tim. 3. 12.). Doiednoga kakoli moxe Svit, i Hudoba imati mir s' Isukarstovim slugami? *Volunt vivere* hochie xiniti; ere s' bremom &c. Biasce pravedna, i angeoskoga xivota kgneghigna Metilda

nicta ne magnie, kad poce obilno Rimskoi Zarkui suoia blaga darivati, zlobni iezici govorahu da gnie gliubau ne biasce prema Zarkui, nego prema Poglavici Zarkovnomu. Veliki Atanasio oni stauni temegl katolicianske Zarkve, toli nebih obaglien kako osramotnik xenske ciasti, i kako uboicza. Sveti Paladio pustignak ne bih okrivglien, kako razboinik. Sveti Biskup Stanislao, nebih potuoren kako lupesc? Propusctavam bez broini broj takih izghleda, scto imamo mi vaditi s'tega, da ne imate odstupiti od karstianskoga xiugliegha radi straha od zloriçiacza; znaiuchi dassu istu suprotiunost tarpilli svi Boxij priategli, i isto progonstuo.

IV. Alli ako hocchiemo istinu rechi, ar kolikole korisnie dasu zli uami protiva, da vas nenavide, nego da vas gliube, da vas huale. Dabivas gliubili, da bivas zihvalili, ako bi bio darxan, vi Bogu, alli Bog nami. Doistine vi Bogu, kad gnemu shxti; vami raghia korist toliko plemenitu da svi vas fale, svi vas slave. Alli ako za cich gnega namie potribno dossado, i psouke tarpiti. Bogh za tako rechi ostaie vami darxian, ostaie; ostaie doistine darxian tonam svidoçi Sveti Ivan Zlatoustnik. *Si propter Deum diligimus honoris impensi debitores illi sumus, si vero ejus causa hodie habemus debitor ille fit nobis*. Kamoli moga viscie kuczati vasce vesegeglle, vasce uffagne, nego da bude vasc duxnik isti Bog.

V. Neka laiu zlobniçi, neka darpe ko Psi, scto mogu drugo uçinitti, nego dabude Bog vami darxan; a sctochie mochi nami nikaci iedan Bog nami darxan? *Qui deridetur ab amico suo sicut ego* (Iob. 12. 4.), *invocabit Deum, et Deus exaudiet eum*. Tkose od svoga priateglia porugan zazuatichie Boga na pomoch, a Bogchiega uslisciti. A çinilise vami da toie malo? Nitise ... da Bog ostaie darxan onemu, koi podnossi suprotiunosti od zli za gnemu sluxiti, ere ono kusca kripost, ... stabna ... sarçe cisto, virra ... *... robur expenditur, virum in ... atque in opprobrium vertitur* (S. Cipr. de Zelo). Umiteli meni rechi, Gospodo moia, sctoie dostoia toliko Abram Patriarka u ovemu toliko glosovitu Posvetilistu? niki vele da dostoianstuo vzdarxise u postuhu, s'koim on primi iednu zapovid toliko osctru bez ponaugliagnia. Drusi vele daseie uzdarxallo u spravnoi pospisnosti, s'koiom bez kassmania izpunni iednu naredbu toliko gliutu, niki dase uzdarxaho u Virri, s'koiom on virom obecchiania sobom supprotiuna, bez nekripkosti ni sumgnegni. Svi rekosce dobro. Alli ciuite scto varhu tega veli Sveti Zenon: Veli da dostoianstuo uzdarxise u hrabrenosti, s' koiom Abram prikazase na otcitta zloreçegna riçi, i marmoscegnia suproch sebi. Atko ne vidi da on bih za dillom toliko viteschim, misto stecchi slavno imme od Posluşnika tako imme neciastno od Nemilosnika. Svibise iezici suproch gnemu nabunili na glas zgodde tako nemille. Zualibiga zuirim pod gliudskom prilikom, karvnikom pod imenom od Ozza, i ona ista kripost, kroz koie on dostoiasce toliku slavu, bih bila gnemu uzrok od sramotne i pogarde. — Ghledaitei reklibi gliudi; s' koim sarçem mogaie nabosti noxem. Nemilli iedaie prolio iedinç sinu, iedaie podiro iedan uzdah, paceh on suoim rukam sveza pravedna sina, on svoiom ghlavom postaviga na ottar, onmu sveza oçi, onmu ogoli vrat, onmuga nemilosni osiece, on, on sto krat karvnik, iednom otaç. Ledabise moga Abram prauditi, odvitovati prid gliudem, Boxiom zapovidim odvittovati? Ne; ere kakobih mogo uciniti, da çegliad budu virovati, da gnegovo dillo biasce bila nebeska naredba, a ne prie gnegova nemilla mahnitost, i dase biasce u starosti pomamio. Daie Abram pogarghiujuchi take psouke, koiebih na gnega dopalle htio virno izpuniti Boxiu zapovid, ovo bih veli Sveti Zenon dostoianstuo bez prilike Svetoga Patriarke. Ne boiase on gliudi krivo Sudar. *Non timuit, ne ei parricidium imputaretur: sed magis ut devotione pararet letabatur, hoc Deum iussisse*. (Serm. I. de Abraham.) Biasci gnemu ugodnie prid gliude imme od karvnika stecchi, nego prid Bogom dostoianstvo od posluscnika izgubiti.

VI. Ovo iest dostoianstuo koie vami danaska prid occi stavgliam. Pridrazi, podniti da çegliad gliuto vas grizu radi istoga uzroka, radi koga imallabi do nebesa vas hualiti. Viste çesti u Zarkui za bogogliubstuo. Imate podniti da tokui, da to çinite zai li-

ck-

çimirnost. Vi stoite uklogneni u kucchi za gliubau samochie, imate podniti dase razghlasi da u gnoi stoite od zlovoglnosti, vi uztrucciaiete od possida za vrime izprazno ne izgubiti, imate podniti da reku da to çinite za nevogliu. Prasctate za duscu nepriateglia, imate podniti da druzi viruiu, da to çinite od straha: Vidim da to nie mallo. Nusctose ima uçiniti? Ovdi potemu po temu kusciase kripost. *In igne probatur aurum*. Veli Zarkovgniach, *homines enim receptibiles in camino humiliationis*. (Eccl. 5. 2.) Ovo je put ki na blaxenstuo vodi za gliubau od kriposti gliudska marmoscenia podniti. *Si exprobamini in nomine Christi, beati eritis*. (I. Petr. 4. 4.).

VII. Izvan tega recitemi za xivot vasc, do kolikochiese produgliti oue supprotive, ove tughe? Ne staugliatelise da domallo oni koi sadara karaiu vas za priposne, oni isti vascomchiese stauností zatiuditti. *Veniet illa dies, qua corruptum hoc, & mortale incorruptionem induet, & immortalitatem*, (Epist. c. 10. ad Eliod.) Rechiuvam Svetim Gerolimom a u oni dan koiachie bitti radost vasca, kada prid svim svitom na sude nai poslidgni skupienim vichietese vascim rugavacima rugati: *Stabunt justi in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt* (Sap. cap. 5. 1.). Pravovirni moj xivotie kratak; ako za mallo triba podniti obadegne iezika zlorichih, sctoie? tolikochie vasca slava bitti vecchia. Falichlevas Angeli. Civite. *Nolite timere opprobrium hominum, & blasphemias eorum nolite timere; sicut enim vestimentum, sic comedet eos vermis, & sicut lanam sic devorabit eos tinea, salus autem mea in sempiternum erit*, (Isai. cap. 51. 7.) Ovo davanam Gospodin Bog naznagnie po Isaij. Blago vami kadbiste vazda imalli u pameti ove Gospodinove rici. A sctosu gliudi premda nai plemeniti? Toli nisu svi umarli, svi od ghnille, svi od pepela? Anisctа ne magne pri prigodi, uçinichieteli vecchiu zinu od gnl, nego od Boga? Ah stidu! Ah sramoto! Ah prikoru! Kolikobise, kolikobise meghju uami nasclo dasu veoma prighnuti na dobro; na çeste ispovisti, na priçestegne, na poste, na sctenie spassosnih kgnigaa, na bogoglubstuo. A niscta nemagnie od svega to gase ustracciviu. Zascto? za gliudski Stid; Paceh mnozi za ovi prokleti Stid tuore one zlochie, od koibise drugaçie çiuvali! Lipa Stuar zaisto, za nekazatse neogliudanu nebitti razpusten, za vechiu Stid biti, bezoccian, i od srama biti nesraman. *Ob pudorem impudentem!* tribaje da vapim Svetim Augustinom. Oni htiobi sluscatti ric Boxiu doghie iedan varznik; Sctockiemo od Pripovidagnia? pogimose igrati. A ti neumisc nikati. Zovete oni Drughina posside na ona nochna bdegna; a ti. Pogimo. Zovete u onu hudobsku kucchiu, a ti neimas sarzça opristse. Znasc date ovi tuoj drugh na paklena vrata vodi. Zascto gnemu ne reccs pogi ti sam. Izghledaitese u iednoga Mladça nevirnika. Senofane biusci ponukovan od iednoga plemenita Mladichia imenom Laso dase igraiu na karte, on nehotiusci, bih zato karan od drugoga za strasciva, za çiovika od niscta; od govorimu Senofane kripkim liçem; da dobrovoglno spovidasce dai e strasciu, na stuari neposctene. *Fassus est ad res inhonestas se timidissimum esse*. (Plut. ibid.) kako pisce od gnega Plutarko. A ti karstianine ne imasc sarça za tako suproch bezoçanstuu svidoçitse. Ah ukaxi iedan put za vazda, da neçinisc vecchiu zinnu od suda gliudskoga, nego Boxiega. Tkote ima suditi Bog, illi druxina; illi oni posid? reçi iedan put Svetim Ierolimom: *non timebo hominum judicia, habiturus judicem Deum*. Ako za one izuanstine sctetne kucchi, i dusci, za koima idete zanesseni, tko za izprazna naçignegna, koia u tebi hrane ponosnost, u dusci plame nediste; uoiuiuchi pod Stigom od izpraznosti. Ako velim zato budesc u vikuvicne plame od Paklenih ponorra oborena, hocchieteli ona tuoia stigonosiza iz gnih izuaditti? Ako za one nepraude, za one Sille, za one blude, za ona nestovagna u Zarkua budesc uzbroiena u iadnoi çetti od odvarxeni, od ossudienih, iedachie bitti iak za tebe oslobodditti oni tuoi drugh, vraxij kollovoghia. Ne, ne. Ti ti i on za viçnom vascom bollestim, ako misa prominiti nebudete, meghju onim viçnim plamenima spomenutchiescse a zaludu od rici ovoga potiscnoga Grisnika. Ah pridragi, ah prigliubieni, ah karstiani! Isukarstovi riçi spomenitese, ussaditeih u sarçe, *nesciebatis in his*,

 qua

quæ patris mei sunt, oportet me esse. Nesznateli da u ona, koiasu Oza moga, potribuie meni biti, Opritese sa svom vlasti suproch komu mudrago, koivas na zlo potixe; neboitesę gliudiske rici, nego Boxie, Boghie suddaç, a nę niche glavę izprazne. *Non timebo, hominum judicia habiturus judicem Deum.*

PRIPOVIDAGNE II.

U PARVU NEDIGLIU KORIZME.

Hæc omnia tibi dabo si cadens, adoraveris me.

Svachiu ovą tebi darovati, ako padsci menise poklonisc
Sveti Matt. u Vangheliu Justrocgnemu.

I. Velikoje, i blagodarno obechianie, koje sega iutra Pakleni, napasnik Isukarstu Spassitegliu nascemu çini; velikoie velim, i doistine priplemenito, (tko moxe zatajati) eremu ne obechiava daga hochie Gospodarom uciniti iednoga samoga Grada, iedne Darxiave same, iednoga samoga kraglestva, nego daga xeli na samovlastito Gospostvę svega svita uzvisiti. Sluxajtega kakomu besidi biusciga na varh iedne privisoke gorre uznio. *Hæc omnia tibi dabo si cadens adoraveris me.* Jachiu ova tebi darovati (i ukazamu vas svit) svachiuti ova darovati ako budesc, padsci na koglieno, menise pokloniti. Svali ova? Mucci himbeniçe, izdauçe lascivçe muççi? Tilichies blaga, ti Gospostva, i slavu svega svita, ti vas svit ovi darovati? ti velim, koi drugo ne imasc nego iadde, nego vaje, nego mukke? Nisili ti sramotan, i pritamni suxgniak u gorusctih verugha zakovan ù paklenim ponorima. Alli ah prigliuta bolesti, koiami sarçe probadasc! Umarli tolikosu u pameti zaslipieni, toliko smamieni, da za laxivim obechiagnima ovoga Privarnika s' svoiom vignom sctetom hlepno tarce, i snarazbornom zaminom za tasctu cinnu od naslaghjenaa nehaiu, i u zabitie stvgliaiu prave radosti, i stavna uxivagna gnima od svoga stvoriteglia, od svoga Boga obechiana. Odkritchiu vami iutros kakvisu darovi, koie hudoba prikaxiva, a paka i dachiuvam iedno orugje koim akose sluxiti budemo nechiemo biti po niedan nacin od ovoga nascega himbenoga nepriateglia pridobiveni.

II. Da iedno blagodarno obechiagne veliku ima moch za gliudsko sarçe zatraviti, i zatime osvoiti, stvarie prem ocita, i svaki dan odvechie kusciana; iosc iake, i nepridobibne tvarghie, koieh varlina nepriategliski topovaa nebi iaka oboriti, satrene padaiu na moguchie udarçe blagodarni obechiagna. Lasnose raztvoraiu vrata od kuchie onemu koi zlatnim kgliuçem od darovaa nagne priztupa.

III. Zato Hudoba, koja velle dobro poznava ovo gliudskoga sarça prighnutie, k'nami s' obechianima dohodi za nas uloviti. Obechiavanam naslade, obechiava bogastva, obechiava ciasti, koiasu ona tri dobra, na koia

koia çegliad naghlie hlepe, nego Medvid na medne çadosti, nego xedna Kosciuta na kladenaz hladno vode, nego smamien Lieppir na smartne gnemu srake oghgniene svitlosti.

III. Ah dusce privarene! kamo sarnete? *Reddite prevaricantes ad cor*. Ustavitese, i rezitemi, iesteli ikadar vi pomno rasmisgliale sctosu oni darovi, koievam hudoba, alli svoima unutargnim potaknuchima, alli po onemu çegliadetu od iste hudobe gorremu, alli po vascioj puti prikasciva? Vi bez sumgne darxite, dasu darovi veliçi, darovi bogati, darovi prizamirni, i da osvoiechih, imate blaxene biti: ieli tako? vise varate, vise vario varate velim opeta. Darovisu laxivi, darovi potiscteni, darovi sctetni, darovi, koi hino priliku od sladosti, od vesseglia, alli u sebi pravo dreseglie, pravi plaç usdarxe; i ko zini dachie s'gnima svoiu srichiu, svoiu cestitost stechi, nesrichiu s'gnima; i poraz sam sebi gradi. Znateli kakose vami dogaghia? Dogagiase prem kako ludim ribam, koie u nochi hodechi oko lovnoga plama, koih svitlostim svoim mami, na svarhu ù mrixu uhichiene, i zapletne svoiu pogubu nahode privarene. *Cave tibi, cave, tibi, quoniam cum subversione tua ambulas. Venatione ceperunt me inimici mei gratis*. (*Eccl*. 13.)

V. Nemoguse (kakose meni çini) boglie oçitovati kakuisu sotonski darovi, negoi prilikuiuchi onomu daru, od koga iadno osta privaren kragl niki od Skocie imenom Kemet çuite. Uliec kragl ovi iedan u raskoscni, i plemeniti Perivoj za razveselitse, za araidatse: meghju druzim lipim, i zamirnim stvarima upazi ondi iedan mramorni kip, izvarsno dillo od viscte ruke, koi zlatnu iabuku darxasce u ruçi, kako daie htiasce darovati. Kragl, koi nesumgnasce da ondise nahodi ikakva varka; ureda prusci svoiu hlepnu desniçu, za oni zlatni dar uzeti, i osvoiti. Alli ah! koliko drago plati ono svoie uzdanie nerazborito? ierbo netom on teghnu iabuku onu; strila, koiu kip u drugoi ruçi darxiase, iznenada izmetnuse, udri nepomgniva, i neopazna kraglia, i ubiga.

VII. Od take varste iesu darovi koie opchienit nepriategl prikaziva umarlima. *Allicit, ut occidat*, veli Sveti Ciprian. Blasni, za ubiti. Obechiavaim naslade da izpunne svoie nesredne poxude, eto iabuke, koia izvan naçina occi, i sarçe zanosi; alli bisuchju sladost kolike gorkosti drusge, i dvore? s' kapgliom meda koia sgive, koise otrovni cemer miscà. Ah! netomseie izila ona iabuka, ledeni strasi sarçe karsu. Strascne sumgne, gliubomornost, neposteg-gne, sram, duscu trude, i more, eto strile. Davavam hudoba razumiti, dachiete onom kamatom obogatiti, dachjete premuz-mnoscitu dobit uciniti, onoga tusnoga slugu deruchi, izmiciuchi kruh izusti onoga iadnoga podloscnika. Eto iabuke; alli koia grisgna dusca muçi? znajuchise da tughie blago, da suze od siromaha koimse plata skrati prid Bogom vape, i pitaiu osvetu? eto strile. Kasceti daie stvar kojoij nie prilike, biti hvaglien, gledan, i u mnogoj zini darscian od svakoga, svima gospodovati; eto zlatna iabuka; alli usiona nenavidost koiaie druxbeniça nerazdiona od oholosti kolikrat çini da smartno blidisc, videchi onoga tvoga suprotivnika tebi iednaka; kolikrat çesnesc, erbo nemoxesc, tvoim izpraznim, i holim mislina svarhu podati? kolikrat? eto strile. *Blanditur, ut fallat allicit, ut occidat*. Blazni za privariti, mami za ubiti. I vise iosce od privare ne stavgliate, iosc sumgnite, i ne viruiete? Viruite da sua dobra ova, dobra trudna, otrovna, sctetna, dobra koia od dobra inno neimaiu nego praznu priliku.

VII. Raditoga koliko dostoino Duh Sveti zazivaih morsku pinnu, koia zasve da svoiom bilochiom, kakono srebro raztopglienose prikasciuje; niscta nemagne iedua teghnuta ghine, iedua okusciana truie usta gorkom zuçiu, i çemerom. I mi hochiemo biti toliko bezpametni, da zichia gnih, nechiemose sctedit hudobi paklenoi pokloniti, pod hudobski iaram prighnutise, i bez niednoga opaza od dusce, od Boga napokon vikuviçnom smarti poghinuti. Ah! nesvisti! ah ludosti! ah nerazboru!

VIII. Znam da svaki od vas govori, ovoie tako; ovoie prava istina. Alli odkle izlasi da toliko duscaa u mrixu upada? Odkrinam? nekase moxemo uklagniati od privaraa, od zasidaa, koienam svud stere

 opchie-

opchieni nasc nepriategl ? Rechluvama, slusciaite pomno.

IX. Svi koliçi po naravi prighnutismo na blaxenstvo kako svak chiuti, budi od kogamudrago bichia, i varste. Toliko plemenit, koliko potiscten xiudi uxivati: ista posciuda pribiva u sarçu siromaha, i bogata, slughe, i vladaoça, rabe, i kraglize. Alli ù ovoi poxudi nie niedne krivine, ereie bila nami dana od nascega Stvoriteglia, neka gnome uxexeni budemo izkati nasce pravo dobro, pravo blascenstvo. Zlo znateli ghdise uzdarsci? usdarscise u tomu, ere mi nascom svistim nerasbiramo koieie pravo dobro, koieie lascivo, nego samo s' nascimse chiuchienjem svitujemo, koie od onnih stvari nie viscto; drugo ne poznava, negoli ono sctoie gnemu podloscno, sctoie telesno. Odkle potribno izhodi da samo ova telesna dobra gliubimo, xelimo, garlimo, uffaiuchi u gnih nachi blaxenstvo xiudieno, i radosno uxivagne. Velika stvar imasce pravdati, ne ischesc kopaça, alli oraça, alli zanatnika.

X. Evovam uzroka od pogube tolikih dusca, evovam iezera izkoga tolika zla izviruchi vas svit tope, evovam korena, evovam stabra koinam vochie toliko smartno ploddi.

XI. Sctoie nami dakle od potribe da ne uzbudemo privareni? scto? potribuie sveghier darxati u ruçi mirila od razloga, od virse, i vidit na gnima, koiasu ona dobra, koia istinito mogu nasce sarçe zadovogliti? i pravomga radosti napunniti; i stavichiemose da sue scto radostih, i dobarga nasvituse poraghia nemoxe ovu nasevnu posciudu od uscivagna po niedan nacin ugasiti, paceh gne plam svakças vechma razgoriti, i umnoscitga. Bez recenih mirilaa, bez onoga razmiscgliagnia izghinuchiemo; erethie lasno biti puti, i hudobi prihiniti nas slikom od sladosti, koiu nascemu chiuchieniu vrimenite stvari odkrivaju, ostachiemo gorre od Lota privareni.

XII. Imavscise Lot, i Abram razdiliti iedan, i drughi od staroga Zakona Patriarka. Abram kako sveto pismo kaxe reçe Lottu; etotisu prid oçima mnoghe, i razlike darsciave; koiati budde drascia, izaberi, *ecce universa terra coram te est*. Lot na ove rici podighnu occi, i poghleda ona mista koia biahu oko rike od Jordana: Tutakomu sarçe zanisce ona skupna sela, i gradovi, prostranna poglia ona xitom plodna; veseli brigovi lozami obilni, prodoli one tekuchiem vodami bogate, zelene livade lipim, i miriznim zvichiem narescene; *vidit omnem circa regionem Jordanis, quæ universa irrigabatur, antequam subverteret Dominus Sodomam, & Gomorrham, sicut paradisus Domini*; (*Gen.* 13.) i na inno ne mislechi izabra za svoi stan onu darsciavu.

XIII. Vi bez sumgne pofalichiete ovo Lotovo izabragne, i zinichiete daie bilo vele dobro, i razborito, ieli ovako? Alli ne darsci tako Sveti Ambrosio, koiga zove bezpametno izabragne, i naigorre, *pessima electio*, veli ovi Svetaz, ere Lot imasce prie pomno razabrati kakvi biahu miestani, i zatim izabrati; a ne datse tako on clas, od obilnosti od razkoscia zatraviti, erbo znateli sctose zgodi? Nakon mallo vrimena Gosp. Bogh rasargen za tescke grihe onoga naroda spusti s' nebesa na svu onu zemgliu oghgnene oblake, i s' goruscim daxdom opake one puke strati, sparxi, sva kolika gnihova imagna, i sve one proklete darsciave u smardechi i strahoviti iaz od sumpora priobrati, i mallose magne htiasce, da iose isti Lot sa svom svolom kuchiom tuscni plin od osuetnih plamaa ne ostane.

XIV. Izaberi, izaberi, komudragosi ti sctose chiuchiegnu tvomu slaghie, i korisnie prikaxuie, alli znai iosctera dachiete domallo prava Boxia osveta dostighnuti, i u potopu oghgnenomu zakopan platichiesc s' vicnim mukkami tuscne kapglie od zabragnena dobra, i sladosti.

XV. Moij drazi karstiani hochiemoli nebiti privareni u nascemu izabragnu? darscimo recena mirila u ruci, i mirimo prem pomno dobra, i dobra. *Non eligamus, quod specie videtur jucundius, sed quod veritate præstet, ut sequamur potiora, levemus oculos*; nemoimo izabrati, svituienas Sveti Ambrosio, sctose nam cini lipsce, i slaghie, da slidimo sctoie korisnie, zenize od occi uzdighnimo. Ovoie nepridobitno oruscie, koim za nasc nauk Gosp. Isukarst iutroscgne iutro Paklenomu Napasniku opiresc, i sve gnegove zaside odkriva, i razmechie *Dominum*

Deum tuum adorabis, & illi soli servies: tvomu Bogu imascse klagnati, i gnemu samu sluxiti, erbo od gnega çekamo platu pódobnu nascim trudim. *Levemus oculos*; uzdighnimo occi, nemoimo ko nerazloxito zuiregne licem k' zemgli, samo zemgliu, i zemaglska ova dobra razgledati. Kad napast s' himbenima svoim razlozim iscte nas prihiniti, iscte nas varati uzdignimo occi, poghledaimo Nebo, i svak sam sebi reci: ia nisam bio od Boga stvorem za moie plahe voglie na ovomu svitu izpuniti, nego za virno sluscitga, i na svarhu s' gnegove blagodarnosti viçnu, i neizmirnu platu primiti. Meni, menisu spravni Raiski oni duorovi, Raiske sladosti, Raiska bogastva, Raiske razkoscie, menise hrane, mene cekalu; ako ne buddem uzpreghnuti: moia pohotigna, moia prignutià, ako budem sprescati same zemaglske nasladee, nechiu stignuti dar Boxiega obechiagna.

XVI. Ovo uzdighnutie od occi put nebesa odkogasam govorio; razmiscgliaghe ovo od viçni dobara biloie svegh nepridobitni scit, koimsuse Sveti, i Svetize suproch svakomu napastovagnu illi od hudobe, illi od gliudi, illi od puti rabreno obranili. Upitaite, upitaite gnih, i vamchie rechi dasu bili ovom putim obuçeni i oni napastovani, illi ni primamgliegna od radostih svitovnih: ni od mukka' pritgne i strasi moghlisu gniovu temeglitu, kripost poraziti. Ovoie odgovor koi nam davaiu.

XVII. Mogobih na ovu svarhu gnih razlika slavna dilla spovighiti; alli hochiu zaglaviti moi razgovor stavgliajuchi vam prid occi izgled doistinè prizamirni, slavne matere sedan Sinovaa Makabea.

XVIII. Biasce iur nemilli kragl Antiok u pravednu karv scest Sinovaa ove vitescke xene omastio, koi xestokom, smarti prid occima xalosne maike nekratisce umoriti, ne za inno, nego erbo oni stavni nehtiahu nighdar Boxi zakon osquarnuti kako gnima usioni silnik zapovidasce. Ostaiasce samo sedmi porod u xivotu naimlaghi, alli maiçine gliubavi naidrasci zaklad, i uffagne toliko blaghee naravi, toliko lipe slike da istoga silnika tvardo i guozdeno sarçe na pogled mlade pravednosti nemosce negoomeksciati, i zatomu pocce obechiavati zaiedno s' millostim gnegovom blago, i bogastva, visoke ciasti na parva vladagna, samo dabi okusio iedan zalogai iestoiske od zakona zabragnene. Dobra maika scto ucini? scto tada rece. Ieda ukasa rechiu zinu od xivota svoga sina, i od kraglievskih obechiegna, od Boxi zapovidi? Ciuite, civite gne rici; civite beside. Sinko govorimu, molimte poghledai nebo, *nate quaeso aspice Caelum*. Ah! moi gliubieni porode; sve sctoti obechiava Antiok sveie vrimenito, sve nestavno, i s' viçnim porazom zadruxeno. Sctoti Bog obechiava xivotje vikoviti, dobrasu neumarla, ciasti, raskoscie, blaga neizmirna. Sinko, molimte poghledai nebo. I toliko bih zadosta da mlado dite pagardiusci kraglievske blagodarnosti uzbude smartnu sillu s' draghim sarçem zagarliti.

XIX. Ovim istim oruxiem imamose i mi svaki put braniti kadsmo napastovani, i bez sumgne ostachiemo dobitniçi. Svatichiu ova darovati veli napast, alli imascese meni pokloniti, *aspice Caelum*, poghledai na nebo, i reci: Ako sotoni pogodim viçnu radost, s' viçnom tugom promignuiem, gubim raisko uxivagne, a sticem Paklene iadde, i bolesti. Gubim duscu, gubim Boga. U svakomu napastovagnu imaimo, imaimo prid occi ma ovu istinu da u izpugnegnu od koiemudrago nasce nesvisne poxiude; nie, ni moxese nachi stanovito ni pravo uxivagne, nego samo gorki nepokoi, çemerna scialost, a naiposlie vikovito, alli zaludno pokaiagne. S' drughe strane akose usbuddemo hrabreno podniti u kratkomu voievagniu od ovoga xivota vrimenitoga bitchiemo viçnom krunom od nebeske slave okrugneni u one mu xivotu koim u vike xivitchie u druscbi od blaxenih svi oni koi lascivim sotonskim darima nebuduse privarili.

DRUGHI DIO.

XX. Justroscgni razgovor po sebi ima velika moch za odvarnuti od griha svako çegliado, misctanemagne ako ne usbude uçiniti dostoian plod; pomankagne nechie biti vasce, nego od moga sarça, i od iezika. Od moga sarça: erbo nie uxexeno Boxiom gliubavim, kakobise pristoialo. Od iezika: erbo ia neimam one vistochie u izgovaragnu, i ure-

Digitized by Google

uresa u sloxegnu, kakobise pristoiala besidechi prid çegliadim toliko razbornim, i plemenitim. Dalli negubechise u dvorniscvu slidimo.

NADOMETAK.

XXI. Occe rechietemi vi: istinaje, da u nami riç Boxia ne dilluje oni plod stanoviti, koibise hottio za ne ostati privareni od paklenoga napastovania. Alli tkobi mogao izrechi, kolikoje velika hudobska silla za nas privariti? Tkobise dakle mogao gnioj u svako vrime opriti? Ne sami posebi, dalli u kriposti Spassiteglja nascega, koi svojom smartiu pridobioje Nepriateglie nasce, mochiemose opriti Diavlu, tako da onse bude od nas odaleçiti, i budese slomiti svaka silla gnjegova, i svako gniegovo napastovanie, i naskoçenje; po naçinu da nechie ne on nas pridobiti, dallichje on paçe od nas ostatti pridobiven. *Resistite Diabolo, & fugiet a vobis.* (*Jacob.* 4.).

XXII. Ottigi Sotono; reçe u danasgnjemu Vangeliu, za nasc nauk, Isukarst. *Vade Satana*; i tudje odstupi Diavao od gniega. Odtigi Sotono: *Vade Satana*. Rezimo dakle i mi pravom virrom, i stanovitim uffanjem u svakoi prigodi napastovanja paklenoga. *Vade Satana*. Zascto po obechianju Isukarstovu ako reçemo gori: odstupi, i odstupichje: *Dicetis monti: transi & transibit*. Ter ako svake stvorenje u kriposti Issusovoj imanas posluscati, koliko vechje Diavao, koi ostade od Isukarsta pridobiem, i od koga nutkujenas on isti uffati, dachiemoga pridobiti, buduchiga on pridobio: *Confidite, ego vici mundum*. (*Job.* 16.) tojest buduchi jedna ista kripost i ona, koiomje on pridobio, i ona takoier koiomchjemo mi pridobitti tojest sve isto dillovanje Duha Svetoga, s' koim dillovanjem nechiemo samo istirati od nas napastnika, dallichjemoga suvisse tlaçiti pod noguh nascih, zascto kako govori Apostol Paval Rom. 16. Bogh od mira satartichje sottonu pod noguh vascih naj barxie. *Deus pacis conteret Satanam sub pedibus vestris velociter*.

XXII. Dospiem napomenuvscivam, da ako xelite ostatti slavno dobitnioi svarhu napastovanja paklenoga, a navlastito svarhu onoga napastovania, koie çini oçitto nepostenje velliçanstvu Boxiemu, kako bi napastovanje danascgnjega Vangelja: Ako padsci budetese poklonitti meni: *Si cadens adoraveris me*: on ças, tojest u isti poçetak imatega silno odvarcki od sebbe kokono iskre oghgnja paklenoga, toliko onda, kada po skrovitomu nutkovanju Diavaoskomu misli strahovite poradiajuse u sarçu vascemu; toliko onda, kada po sluxiteglih gniegovih, koisu gljudi hudi, i nebogostovni tvarase u vami napastovanie al po riçi, al po dillih gnihovih.

XXIII. U nepostenje, kojese nami çini od drugoga moxemo, i imamo zabavgliatise u svakomu ustarpglienju, i krotçini; alli nepostenje, kojese Bogu çini, neimam ponieda naçin tarpiti, dali braniti gorruchim naçinom postenie Boxie; kada vidimo da onne riçi, al onna dilla jesu suprotivna al dobromu nauku, al virri katoliçanskoj, al naredbi pravoga bogostovja.

XXIV. I istinito tko vechie bi krotak od Moisesa za tarpiti svoie ossobite pogarde, a navlastito tarpechi tiho tolike bezakonitosti, i nepostenja od bratta svoga Aronna, i sestre Marie? Alli od drughe strane za osvetiti nepostenja, kojase Bogu çignahu, tkobi vecchie od istoga Moisesa naga, i xestoch? Sctone uçini onda, kada nahodechise on na gori, biasce puk uzdignuo juncza zlatnoga, i gniemuse biasce poklonio? Razbi on ças daske od zakona, koje biasce od Boga na gori primio; saxga onoga junccza, u pepel obrati, bazi u voddu, i za vechiu pogardu dadde pitti od onne vodde istomu puku. Suvisce teschim naçinom pokara bratta svoga Aronna, koise nebiasce opriçio takovomu Boxiemu nepostenju. I nebuduchimu sve ovo zadosta, napokon poçe vapiti. Akoie tko od vas Gospodinov, nekase s' nammi sastane, i zdruxi. *Si quis est Domini, jungatur mecum*. I buduchise s' gnim sastalli sinovi Levovi, etoim od strane Boxie zapovida da svaki od gnih ubie bratta, i priateglia, i iskargnega: *Occidat unusquisque fratrem, & amicum, & proximum suum*. (*Exod. c.* 32. *v.* 27.) I pogubisce u oni dan kakono duadesset i tri iglja de gliudih. Ondaim reçe: Posvetiliste danas

ru-

ruke vasce Gospodinu: *Consecrastis manus vestras hodie Domino*.

XXV. Eto vidite, kako Moises çovik svarhu svih gliudih tiho, i krotak, za osvhtiti pogardu uçignenu Gospodinu Bogu, izahodi goruch, gliut, i veoma rasardjen. Zapoznaite dakle naçin, s Koimse imate vladati u vrime od napastovanja, i s' koim sarzem gorovckim, i s'koiom odluçenom odlukom navlastito kadaje ono napastovanie po koigod naçin suprotivno posteniu imate izrechi one Isusove riçi: Odtigi sottono: *Vade Satana*: za mochi po ovi naçin ostati slobodni, i s' velikom sramotom i smetgnom istoga neprietelia vascega slavodobitnici.

KA.

S K A Z A L O

OD NIKI RICI OD SVI NERAZUMNI.

Bazkasće	micese
Bezociahu	nasramuiu
Cepati	Tlaciti
Cerga	tenda
Cinima	Ciarima
Gonetati	Prorokouati
Gliussake	Pine
Hangiara	Anxara
Iemagna	Iamatua
Izkubiti	Izguliti
Kuda	Rep
Nakostrieciem	nakostrusen
Nesmotrene	Neugliudne
Paha	Vogn
Pliçu	Zdilu
Prianuchie	Priplienje
Rexe	Rice
Sarde	Prikazi Paklene
Sastragne	Klognegne
Smoterne	Namisgliene
Tomaxia	Prikaza
Ustruccjano	Uzdarsano
uscisikati	cinit zaspati
Zalicina	Savlscia
Zaiazati	Pomarcati

U S P O M E N A.

Prostimi, moi Pridrughi Sctioce, ako sve rici neraxumglive u uoi kgniga nenaidesci u zgora imenovanu skazalu, uzroki bih nemoch, koiame nazkoci u isto vrimu od upeçatiegna, sctomi iosctе nadopusti dati ponapravim drughe inne koiesu postiechiene, he samchies moch ponapraviti.

Zaviscie necudisce da u ovi istim kgnigam nenahodisc po redu sve Razgovore, i Pripovidagna, kokone u zkazalu, uzrok bih za nedochi na magne obcichiagnu, kogasam ucinio, dachie ovoga Misseza Setembra izaiti na Svitlost, posahosam u Mletke pria negosu Nadometki bili svim ucigneni, i nebuduchi dosli na vrime, zatosaim postavio ghdisu nasli misto. Poradi istoga uzroka nadokladiosam Pripovidagna misto ostali razgovori, buduchi dase nie imallo vrime Nadometke ucinitjim.

KAZA-

Digitized by Google

K A Z A L O

RAZGOVORI, I PRIPOVIDAGNA.

Ko u ovise Kgniga nahode.

I. Razgovor. Na Dan Obrizovagna Gospodinova. Zina, koiase od vrimena ima ciniti. *Pag.* 5
II. Razgovor. Na Dan Vodorstia. I. Karstiani, koi nezapoznaiu Isukarst. 10
III. Razgovor. Na isti Dan. II. ciovik opak neima mira. 14
IV. Razgovor. U Nediglia I. Po vodokorstia. I. Neimase sudíti bez dobro dase istina ne izridi. 19
V. Razgovor. U istu Nedigliu Vodokarstia II. Skodu koiu uzrokuiu obsiri gliudski. 242
VI. Razgovor. U Nedigliu II. po vodokarstiu I. Svit iest izdainik. 23
VII. Razgovor. U istu Nedigliu po Vodokarstia II. Duxnost ciniti zadusbinu, i korist, ka nam prihodi. 28
VIII. Razgovor. U Nedigliu III. po Vodokarstia I. O Paklu. 32
IX. Razgovor. U Nedigliu istu po Vodokarstia II. O Ispovisti. 37
X. Razgovor. U Nedigliu IV. po Vodokarstia. O Potribi, i Kriposti Molitue. 43
XI. Razgovor. U Nedigliu VI. po Vodokarstia. Stuari mali iesu pocetak, illi vicne ossude, illi vicnega Spassegna. 48
XII. Razgovor. U Nedigliu Sadmodeseticu I. Nenavidost skodnai, Sebi, i drugomu. 53
XIII. Razgovor. U istu Nedigliu II. Hocchiese dobra dilla za spasiti. 57
XIV. Razgovor. U Nedigliu Petodeseticu I. Ozlu izgledu Roditeglia, Glavari, i Gospodari. 65
XV. Razgovor. U istu Nedigliu II. O Slipochie Duhoune. 68
XVI. Razgovor. U Petak po. Cistoi Sridi. Uzrok od neskladi, i nepriateglstua iesu Saptauci. 71
XVII. Razgovor. U Petak Nediglie I. Korisme. Bogh hoçchi svi saragneni, i dalenam svoie millosti. *Pag.* 76
XVIII. Razgovor. U Petak Nediglie II. Korisme. Nismo vlastiti Gospari, dalli naimenici dusce i tila, i darsanismo zadusbinu ciniti. 80
XIX. Razgovor. U Petak Nediglie III. Korisme. Promina xivota budi prava, i odma imase uciniti. 85
XX. Razgovor. U Nedigliu IV. Korisme. Bog iest sami pravi Priategl. 229
XXI. Razgovor. U Petak IV. Nediglie Korisme. O Strahu Boxiema. 90
XXII. Razgovor. U Nedigliu Mukke. Od Nepokornosti grisnika. 93
XXIII. Razgovor. U Petak iste Nediglie I. Varhu glave od zlobnika pada zloba. 95
XXIV. Razgovor. U isti Petak Nediglie Mukke II. Od Mukke Isukarstove. 99
XXV. Razgovor na Blagdan Uskarsa. Grisnici Pokorni mogu ios Pravednike u dostoianstva pritechi. 103
XXVI. Razgovor. Na Blagdan Prisvetoga. Troistua Dusnost ku ima iedan Karstianin. 107
XXVII. Razgovor. U Nedigliu IV. po Duhovi. U pohualu S. Aloisa Gonzaghe. 111
XXVIII. Razgovor. U Nedigliu XX. po Duhovi. Suprotiunosti iesu zle godine, koienas u Lnku vode. 116
XXIX. Razgovor. U Nedigliu XXII. po Duhovi. Potriba rici Boxie, i nacin za slisatie. 120
XXX. Razgovor. U Nedigliu XXIV. po Duhovi. Posao od spassegnà iest nai vecchi, i iedini. 233
XXXI. Razgovor. Na Blagdon svi Sveti. Imamo naslidovati Svetça. 124
XXXII. Razgovor. U Nedigliu I. Prisastia. Dua dobrocinstua ucini Isukarst svoim

do-

dosastiem nauckteglstuo od rici, i od izgleda. 238
XXXIII. Razgovor. U Nedigliu II. Prisastia I. Takie Bog s'nami, kakeismo mi s'gnime. *Pag.* 129
XXXIV. Razgovor. U Nedigliu II. Prisastia II. Suprotiunosti iesu nacin za saranitise. 132
XXXV. Razgovor. U Nedigliu II. Prisastia III. Pravednik, i Grisnik ima izuaditi korist iz suprotiunosti. 136
XXXVI. Razgovor. U Nedigliu III. Prisastia I. Poznagnie sebe istoga. 141
XXXVII. Razgovor. U Nedigliu III. Prisastia II. Slipocia od krivino, i od Pedipse u Grisniku. 146
XXXVIII. Razgovor. Na dan I. Stipana I. Mucenika Mala cina kase cini od Dusce. 150
XXXIX. Razgovor. Za grisnika na Pokoru ganuti. 154
XL. Razgovor. Oduitovagnie B. D. Marie namie mnogo korisno. 160
XLI. Pripovidagne I. U Cistu Sridu. Dobra Svitouna iesu tascta, cemerna, i nestauna. 164
XLII. Pripovidagne II. U Nedigliu I. Korisme I. na Potriba rici Boxie. 169
XLIII. Pripovidagne III. U istu Nedigliu korisme II. 246
XLIV. Pripovidagne IV. U Pamidan I. Nediglie korisme. O Sudu opienomu. 174
XLV. Pripovidagne V. U Nedigliu II. Korisme O Raju. 180
XLVI. Pripovidagne VI. U Nedigliu III. Korisme. O ispovisti. 184
XLVII. Pripovidagne VII. U Sridu III. Nediglie korisme. O marmoscegnu. 290
XLVIII. Pripovidagne VIII. U Sridu Nediglie Mukke. Svak moxe biti Svet, kohocchie. 195
XLIX. Pripovidagne IX. U Veliki Petak. Od Mukke Isukarstove. 200
L. Pripovidagne X. U Utorak po Uskarsu I. Zlovoglnest jest suprotivna Kriposti. 207
LI. Pripovidagne XI. U isti Utorak po Uskarsu II. Nenaodisce mir u stvarim od Svita. 211
LII. Pripovidagne XII. O Paklu. 216
LIII. Pripovidagne XIII. Na Blaghdan Navistiegna B. D. Marie. Od Uputchienja. 223

Digitized by Google

CATALOGO

Degli Signori Associati.

CATARO.

Il Reverendiss. Sig. D. Girolamo Gianvizzi Dottor in ambe le Leggi Canonico Arciprete, e Vicario Generale.
Il Reverendiss. Sig. D. Pietro Rafaeli Can. e Dottor in Sacra Teologia.

RAGUSA.

Illustrissimo Sig. D. Vincenzo Ulatkovich Abbate Mitriato, e Can. di Zagrabie.
Il Sig. D. Pietro Bassich.
Il Sig. D. Marino Chiprih.
Il Sig. Giovanni Volanti Vice Segretario della Republica di Ragusa.
Maria Apoendini Chierico Regolare delle Scuole pie.
Padre Lettore Angelo Vincenzo Maslach.

LESINA.

Il Reverendiss. Sig. Dottor D. Giuseppe Maria VVrancovich.
Reverendiss. Sig. D. Niccolò Zudenigo Dott. in Teologia, Canonico, e Arciprete.
Il Sig. D. Matteo VVragnizan Papiza Parroco di Città vecchia.
Il Sig. D. Simon VVragnizan Parroco di Dol.
Il Sig. D. Giacomo Pavicick Parroco di Verbagna.
Il Sig. D. Matteo Dubocovich Parroco di Pitve.
Il Sig. D. Niccolò Boldovich Curato di Lesina.
Rev. Padre Domenico Bianchini de' Predicatori.
Il Sig. D. Cosmo Giuracovih ex Parroco di Dol.
Il Sig. D. Giovanni VVragnizan Papiza Parroco di Ghdign.

Il Sig. D. Antonio Rusevich da Varbosca.

MARCASCA.

Il Nob. Reverendiss. Monsig. Gio: Conte Nicolich Duimovih Dottor in ambe le Leggi Vicario Generale.
Il Nobil Sig. Giovanni Paulivovich Dott. in Sacra Teologia, e Arciprete.
Il Nobil Sig. D. Gregorio Lucich Canonico Teologal Dott. Conte Paulovich Lucich.
Il Nobil Sig. Dott. D. Giorgio Antonio Conte Cadcich Segretario di sua Eccelenza Reverendiss, Monsig. Vescovo di Zagrabia.
Il Nobil Sig. D. Bernardo Co: Grubissich.
Il Nobil Sig. D. Matteo Co: Nenadich Stipcich Vicario foraneo di Narenta.
Il Molto Rev. Padre F. Antonio Perich Min. Oss. già Definitore della Provincia, Letore giubilato, Prefetto degli studj, ex Ministro Provinciale, Definitore Generale Iterato attuale di tutto l'ordine Serafico, Esaminatore Sinodale, e Teologo Vescovile di Macarsca. &c. &c. &c.
Il Sig. D. Giuseppe Petrovich Pliscich Curato di Viddo.
Il Sig. D. Giacomo Banovich Curato di Slivno.
Il sig. D. Matteo Pavich Curato di Dobragne.
Il Sig. D. Martino Luetich Curato di Ruinicza.
Il molto Rev. D. Gio. Glavicih Vicario foraneo di Vergoracz.
Il Sig. D. Antonio Pavich Curato di Dusina.
Il Sig. D. Marco Iellavich Curato di Oraa.
Il Rev. Pad. Fra Paolo Vellich Curato di Vergoracz nel Borgo.
Il Nobil Sig. Conte Stefano Zviecovich Zdillar d' Imoschi.

Rev.

Rev. Pad. Fr. Michiel Nizich Curato d'Imoschi nel Borgo.

Il Sig. D. Andrea Matkovich Curato di Peglicza Teritorio Imoschi.

Il Sig. D. Paolo Bassich Curato di Zagvozd.

Il Sig. D. Vincenzo Duracovich Curato di Brele.

Il Sig. D. Gio. Millichievich ex Curato.

Rev. Pad. Fr. Carlo Jachich Curato di Lovrech.

Rev. Pad. Fr. Antonio Millinovich Curato di Xupa.

Il Sig. D. Antonio Dragovich Curato di Ostrichi, e Strage in Narenta.

Il Sig. D. Zorzi Matkovich Capellano di Medro Dolacz.

Il Sig. D. Marco Kristich ex-curato.

Il Sig. D. Tomaso Radich Gudelich Maestro delle Arti, e belle Letere nelle scuole Vescovili di Macarsca.

Subdiacono D. Gerolamo Petkovich Studente di belle Letere nelle scuole Vescovili di Macarsca.

Subdiacono D. Pietro Iokovich da Curzola Studente filosofo nello Scuole Vescovili di Marcarsca.

Rev. Pad. Fr. Giov. Marcotich Curato di Plina nel Teritorio di Narenta.

BOSINA.

L'Illustriss., e Reverendiss. Monsig. Gregorio di Vares Vescovo di Rupa Vicario Apostolico in Bossina Ottomana.

Il Molto Rev. Pad. Fr. Stefano di Travnich Segretario Vescovile.

Il Rev. Sig. D. Zorzi Dilber Sacerdote di Duvno in Turchia.

Il Chierico Bartolamio Eres di Turchia.

Il Sig. D. Ellia Giercuvick Cap. di Duhvno.

Il Sig. D. Giuseppe Juchovich Capel. di Gliubunce.

Il Sig. D. Giacomo Percovic Capel. vicino Liutio.

Il Chierico Tadea Xillich.

BRAZZA.

Rev. Monsig. N. Luchinovich Ab. Mitriato di S. Gio. in Povie.

Reverendiss. Sig. D. Marco Tonsic ex Parroco di Prasnice.

Reverendiss. Sig. D. Gio. Zuppaneo Parroco di Praznice.

Reverendiss. Sig. D. Andrea Cicarelli Parroco di Castel Pucischie.

Reverendiss. Sig. D. Giacomo Versalovich Parroco di Humazzo Superiore.

Il Sig. D. Giovonni Lode.

Il Sig. D. Giovanni Hranotich.

Il Sig. D. Francesco Gospodnetich Domnis.

Il Sig. D. Giacomo Domis.

Reverendiss. Sig. D. Lorenzo Chirighin Ivanovic Parroco di Castel S. Zuanne.

Il Nobil Sig. D. Francesco Luxich Nisetich Il Sig. D. Andrea Tiardovick. Dal Convento di Muruizza.

Il Sig. D. Zorzi Radovich.

Il Sig. D. Stefano Catusich.

Il Sig. D. Giuseppe Vocovich.

Il Sig. D. Tadea Sicich.

ALMISSA.

Il Molto Rev. Pad. Fr. Gerolamo Lozo Letore Giubilato, ex-Ministro Provinciale.

Il Nobil Sig. D. Pietro Bencovich eleto Parroco di Scrip.

POGLICA.

Don Petar Crusichievich Uldalavazi Ucitegl Seminaria Slovinskoga.

D. Marco Crusichiavich Mestar Popomochnichut Istomu Seminariu.

D. Petar Radilovich od Tugari.

D. Anton Gulich od Zacuça.

D. Giurai Bassich od Dubrave.

D. Gurai Pecovich od Xexevice.

ZVECAGNE.

D. Frane Martich Curat.

D. Anton Midevich.

D. Jurai Catusich.

Xacan Anton Manenicih.

COSTAGNE.

D. Luca Pupacih Curat.

D. Ivan Gosaich.

D. Andra Ticinovich.

D. Lovre Gosaich.

D. Ivan Ticinovich.

D. Sti-

D. Stipan Marasovich.
D. Giosip Gosaich.
D. Miho Gosaich.
D. Ivan Mandalinich.

POGRADIE.

D. Miho Scariça Curat.
D. Loure Marusich.
D. Matte Milavich.
D. Giaçov Sercih.
D. Luca Scariça.

RADOBIA.

D. Lovre Covacevich Curat.
D. Lovre Marusich.
D. Matte Milavich.
D. Giaçov Gercich.
D. Luca Scariça.

GORGNI DOLAZ.

D. Matte Sladovich Curat gorgnie Poglia.
D. Paul Marcelich.
D. Anton Marcelich.
D. Mio Marcelich.
D. Andria Lucich.
D. Petar Schero.
D. Martin Pavich.
Xakan Paval Scheo.

DOGNI DOLAZ.

D. Mattji Tiardovich.
D. Ivan Tomicich.
D. Ivan Roguglich.
Xakan Toma Simunich.
Xakan Nicola Banich.
Xakan Miko Misetich.
D. Franc. Bulich Capellan.
D. Martin Odarlia od Cosute.

GESENICE.

D. Filip Nazor Curat.
D. Matji Gercich.
D. Frane Ivanissevich Cordidh.
D. Matji Ercegovich.
D. Petar Vucovich.
D. Petar Petrina.
D. Petar Ercegovich.

Xakan Barisa Racuglich.
Xakan Stipan Bartulovich.

POSTRANA.

D. Stipan Dumich Curat.
D. Luca Rusich.
Xakan Barissa Perisick.
D. Ivan Cismich od Duarje.

SPALATO.

Reverendiss. Monsig. Canonico D. Domenico Manela Retore del Seminario Arcivle. Archidiacono, e Vicario Generale.
Monsig. Can. D. Andrea Menegheti Arcivle.
Monsig. Can. Decano D. Paolo Fradelich.
Monsig. Can. D. Francesco Gianuizi Maestro benemerito delle Arti, Belle Lettere nel Seminario Arcivle.
Monsig. Can. D. Mateo Dalla Croce Ceremonista, e Maestro de buoni Costumi dei Chierici.
Monsig. Can. Don Antonio Tochich Dottor in sacra Teologia, e Lettor Filosofo nel Seminario Arcivle.
Monsig. Can. D. Orazio Bergheglich Dottor in ambe le Leggi, Auditor, e Luogo-tenente Generale.
Monsig. Can. D. Giuseppe Coich.
Monsig. Can. D. Marino Ergovaz Dott. in ambe le Leggi.
Monsig. Can. Teologale Don Niccolò Didos Lettore di Teologia nel Seminario Arciv.
Il Molto Rev. D. Paolo Covachi.
Il Molto Rev. Sig. D. Mattio Arsich.
Il Molto Rev. D. Vincenzo Pulzina.
Il Molto Rev. Sig. D. Marco Dudan Maestro di Gramatica nel Seminario Arcivle.
Il Molto Rev. Sig. D. Sebastian VVragnizan Capellano della B. V. di Poisan.
Il Molto Rev. Sig. D. Simon Carzatovich.
Il Molto Rev. Padre Fr. Girolamo Balin attuale Custode.
Il Molto Rev. Padre Fr. Niccolò Vuacich Deffinitore attuale.

Digitized by Google

SEMINARIO ARCIVESCOVILE.

Il Molto Rev. Sig. Don Pietro Ciulich Perfetto.
Il Sig. Don Antonio Simunich Diacono Convitore.
Il Sig. Don Matteo Gancevich Diacono Convitore.
Il Sig. Don Vincenzo Vitaich Chierico Convitore.
Il Sig. Chierico Luigi Pini Alluno di Scardona.
Il Sig. Chierico Giovanni Socol Alluno di Nona.
Il Sig. Chierico Zorzi Lissicich Alluno di Spalato.
Il Sig. Chierico Spiridion Carara Alluno di Traù.
Il Sig. Chierico Pio Seveglevich Convitore de Marcasca.
Il Nobil Sig. Co: Giuseppe Cindro figlio del Sig. Co: Giacomo.
Il Nobil Sig. Co. Agostin Tarsagiia.

ISOLA SOLTA.

Il Sig. Don Martin Bilonich Parroco della villa Superiore.
Il Sig. D. Luigi Mazan Parroco di Grote.
Il Sig. D. Luca Ciulich Parroco della Villa inferiore.

T R A U'.

L'Illustriss. e Reverendiss. Monsig. Gio: Antonio Pinelli Vescovo di Traù.
Il Reverendiss. Sig. Canonico, e Archid. D. Gio: Scacoz Dott. in Sacra Teologia, e Vicario Generale.
Il Reverendiss. Sig. Canonico ed Arciprete D. Gio: Battista Giurileo.
Il Reverendiss. Sig. Canonico e Primicerio D. Donato Casoti.
Il Reverendiss. Sig. Canonico Don Antonio Ostoich.
Il Rever. D. Vincenzo Stella.
Il Rever. D. Giuseppe Portis.
Il Rever. D. Girolamo Marislavich.
Il Rever. D. Marco Marcovich.
Il Sig. Diacono D. Giuseppe Stipcich.
Il Nobil Sig. Conte Domenico Gragnini.
Il Nobil Sig. Conte Rados Antonio Michieli Vituri.
Il Mistro Domenico Stella qu. Vito.
Il Molto Rever. Sig. Don Matteo Millichievich Parroco di Castel-nuovo.
Il Molto Rever. Sig. D. Pietro Zaneta da Castel-nuovo.
Il Molto Rever. Sig. D. Stefano Gallesich Parroco.
Il Sig. Subdiacono Matteo Sanith da Castel Nuovo.
Il Molto Rever. Sig. D. Zorzi Carlovich Bradich Parroco di Castel-vecchio.
Il Molto Rever. Sig. D. Zuane Perata ex Parroco da Castel-vecchio.

S E B E N I C O.

Il Reverendiss. Sig. Can., e Vicario Gener. D. Giulio Marcheti.
Il Reverendiss. Sig. Canonico, e Archied. D. Michiel Furlani
Il Reverendiss. Sig. Arciprete, Auditor, e Luogo-tenente Generale Don Michiel Semonich.
Il Reverendiss. Sig. Primicerio, ed Abbate Mitrato D. Niccolò Gerolamo Semonich.
Il Reverendiss. Sig. Can. D. Giovanni Parchijch.
Il Reverendiss. Sig. Can. e Pro Vicario Generale D. Luigi da Visiani.
Il Reverendiss. Sig. Can. Penitenziere Don Tomaso Giadroù.
Il Reverendiss. Sig. Can. D. Vincenzo Marini qu. Zuanne.
Il Reverendiss. Sig. Canonico D. Gio: Mario Bulat.
Il Molto Rever. Padre Lettore Giovanni Radich Min. Oss.
Il Molto Rever. Padre Benedetto Simonich Min. Oss.
Il Molto Rever. Sig. Mansionario D. Pasqual Borin.
Il Molto Rever. Sig. Mansionario D. Daniel Dalben.
Il Molto Rever. Sig. Mansionario Don Vincenzo Marini Gargosan.
Il Molto Rever. Sig. Mansionario D. Pietro Cicin.
Il Rever. Sacerdote D. Vincenzo Parchijch.
Il Rever. Sacerdote D. Simon Scariza.
Il Rever. Diacono D. Marco Meretti.
Il Chierico Sig. Don Francesco Maricich.

SCAR-

SCARDONA.

Il Reverendiss. Sig. Arciprete D. Niccolò de Leva Dott. in Sacra Teologia.
Il Teverendiss. Sig. Don Steffano Scovich Can. della Cattedrale di Scardona.
Il Reverendiss. Sig. Don Francesco Labarovich Can. della Cattedrale di Scardona.
Il Molto Rever. Padre Bonaventura Billussich Pred., e Letor Gener. Giubilato de M. Oss. nel Conv. di Vissovacz in Karka.
Il Molto Rever. Padre Carlo Pipunich de M. Oss. Lettore, Predicatore, e Guardiano nel Conv. di Carin.
Il Rever. Padre Pasquale Paich de Minori Osservanti Ex-definitore, Predicatore, e Guardiano nel Convento di Vissovacz in Karka.
Il Rever. Padre Michiel Rosich Predicatore, e Parroco nella villa Dubravicze, Diocesi di Scardona.
Il Rever. Padre Girolamo Boicich de Min. Oss. Predicatore, e Maestro de Novizzi nel Conv. di Vissovacz in Karka.
Il Rever. Padre Niccolò Vukovich de Min. Oss. Parroco di Stankonczi, Diocesi di Scardona.
Il Rever. Padre Carlo Mattich de Min. Oss. Lettore, Predicatore, e Parroco di Gradacz Diocesi di Scardona.
Il Rever. Padre Antonio Pleticossich de Min. Oss. Capellano Curato di Dernis Diocesi di Sebenico.
Il Rever. Padre Luca Valixijch de Min. Oss. Capellano Curato di Dernis, Diocesi di Sebenico.

PADOVA.

Il Reverendiss. Sig. D. Vincenzo Smith fu Can. di Zara, ora Parroco di San Daniel in Padova.
Il Rever. Padre Filippo da Mostar de Min. Oss. Letore.

* *

S'attendevano degli altri del rimanente della Dalmazia, ed anche dal Quarner, ma non sono giunti a tempo.

SLOVANSKÁ KNIHOVNA V PRAZE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

J 7229
J 7229
Digitized by Google